MUHAMMED HÜSEYİN (R.A.)

ALLAH'IN
EL EFÂLU'L HUSNA'SI
VE AŞK

2

"Allah'ın Fiilini, İşini Sevmeyenin
Allah'ı Sevmesi de Mümkün Olmaz "

1.BASKI

Editör - Sorumlu:
Serhat KAN

Hazırlayan:
Hasan ERGÜN

Basım Tarihi:
2025

ISBN: 978-605-69892-9-2

İKRA TV ve ERDEMLİ İNSAN YETİŞTİRME DERNEĞİ İLETİŞİM
Galaba Mahallesi Çubuk Cad. No: 89 Kat:1
Akyurt / ANKARA
Tel: 0850 304 55 64 - 0312 336 70 48
Web: www.ikratv.com - www.erdemliinsan.org.tr

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 3

TAKDİM 7

22.Bölüm 11

23.Bölüm 39

24.Bölüm 65

25.Bölüm 93

26.Bölüm 127

27.Bölüm 155

28.Bölüm 181

29.Bölüm 211

30.Bölüm 237

31.Bölüm 265

32.Bölüm 289

33.Bölüm 317

34.Bölüm 341

35.Bölüm 367

36.Bölüm 387

37.Bölüm 417

38.Bölüm 449

39.Bölüm 483

40.Bölüm 509

41.Bölüm 539

42.Bölüm 569

43.Bölüm _____ 601

44.Bölüm _____ 625

45.Bölüm _____ 647

46.Bölüm _____ 679

ÖNSÖZ

"De ki: Allah'ın bizim için yazdığından başkası bize asla isabet etmez. O, bizim Mevlâ'mız (sahibimiz, dostumuz ve yardımcımız)dır. O hâlde mü'minler ancak Allah'a (güvenip) tevekkül etsinler."

(Tevbe /51)

Kulunu kendine çekmek için ona her anda muamelede bulunan ve kulu Hz. İnsan olsun, kendisine veli olsun, ayna olsun, halife olsun diye ona her anda kazanma imkânı veren Allah'a hamd olsun; çünkü O, Fââl'dır, kullarına karşı Latif'tir, Ekrem'dir.

Salât ve selam; Allah'ın nebîlerinin, resullerinin, Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v.) Efendimiz'in, onun ehl-i beytinin, ashabının, Mürşid-i kâmillerin, bütün irşad ehlinin, mü'min ve mü'minatın, müslim ve müslimatın üzerine olsun.

İnsan hayatı zahirden ibaret zanneder. Bu yüzden insanlarla muhatap olduğunda işi başkalarının yaptığını düşünür ve başına gelen şeyler için "bunu falancalar yaptı" der, olayların arkasına, hikmetine bakmaz. Hâlbuki zahiri perdenin arkasında işi yapan Allah'tır ve Allah, kuluna kazanması için insanlar üzerinden ona muamelede bulunmuştur.

İnsannın Allah'la muhatap olmadığı tek bir an bile yoktur. Allah bu muhataplıkla güzel fiilleri kendisi üzerinde tecelli etsin diye ona fırsat verir. Örneğin; kul, yardıma ihtiyacı olan biriyle karşılaştığında bu sahneyi ona Allah hazırlamış ve ona "haydi, kuluma yardım et, güzelliğimi kazan" demiştir. Ya da biri kendisine yanlış yaptığında yine buna Allah müsaade etmiş ve bu

imtihanı ona göndererek "haydi, kulumu affet ki üzerinde isimlerim, fiillerim tecelli etsin" demiştir. Bu şekilde insan bütün hayatı boyunca ne yaşarsa yaşasın Allah'ın kendisine manevi olarak kazanması için gönderdiği imtihanlarla; yani Allah ile muhataptır.

Allah gün içinde kuluna yüzlerce defa "seni seviyorum" diye hitap eder. Bu hitabı da gün içerisinde insanlar üzerinden ona yaptığı muamelelerle, ikramlarla, güzelliklerle yapar. **"(Ey insan!) sana isabet eden her güzellik Allah'tandır"**[1] âyetinde Allah'ın da buyurduğu gibi insanın karşılaştığı bütün güzellikleri yapan Allah'tır ve insan her anda Allah'ın güzel fiilleriyle, ikramıyla, rahmetiyle karşı karşıyadır. İnsana da düşen; yaşadığı her şeyde Allah ile muhatap olduğunun farkında olması ve rabbinin kendisi için neler yaptığına şahid olmasıdır.

Herkes Allah'ın kendisini gördüğünü, izlediğini bilir; ama mesele hayata peygamberi bir bakışla bakıp Allah'ın bizim için neler yaptığını izlemektir. Eğer Allah'ın bizim için neler yaptığını izlersek "bugün Allah için ne yaptım" bakışından bir üst mertebeye geçer ve "bugün Allah benim için neler yaptı, bana ne büyük ikramlarda, nimetlerde bulundu" deriz, dolayısıyla rabbiyle muhatap olduğunu, her anda rabbiyle beraber olduğunu bilen ehlullahtan, arif kullardan oluruz.

Allah'a iman, yalnızca onun zatına ya da isimlerine iman değildir. Nasıl ki Allah'ın zatına ve El Esmâu'l Husnâ'sına iman etmek gerekiyorsa Allah'ın efâline de iman etmek gerekir. Başka türlü iman olmaz. Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını, güzel fiillerini öğreneceğiz ki hayatımızı yaşarken tabi tutulduğumuz

[1] Nisâ /79

imtihanlarda Allah'ın bize hangi fiilleriyle muamele ettiğini ve bu fiillerin Allah'ın hangi esmâsından tecelli ettiğini bilelim, böylelikle yaşadığımız olayların rabbimizden bir imtihan olduğunu, ebedi hayatımızı, rabbimizin rızasını, cemalini, dostluğunu kazanmamız için bir imkân olduğunu bilelim ve bir musibete uğradığımızda "falanca böyle yaptı, bu yüzden başıma bunlar geldi" deyip insanları suçlamayalım. Perdenin arkasında bize kazanmamız için hayırla, rahmetle muamele eden rabbimizi, muamelenin sahibini görelim. Ya da "filancalar olmasaydı, bunu başaramazdım" deyip nimeti başkalarından bilmeyelim ve kazandığımız her nimeti bize rabbimizin ikram ettiğini anlayalım.

Eğer nimetlerin ve musibetlerin bize rabbimizden geldiğini idrak ederek hayatımızı yaşarsak işte o zaman rabbimizle muhatap olmuş, kesreti ortadan kaldırmış, vahdete girmiş, gerçek manada lâ ilâhe illallah: "Allah'tan başka ilâh yoktur." Lâ havle ve lâ kuvvete illa billah: "Allah'tan başka güç (kuvvet) sahibi kimse yoktur" demiş oluruz. Zaten Allah'a âbd olarak asıl gayemiz; hayatı yaşarken gerçek manada "lâ ilâhe illallah" demek ve hiç kimseye Allah'tan bağımsız bir varlık, bir güç, bir irade vermemek olmalıdır.

İnşallah El Efâlu'l Husnâ ve Aşk sohbetleri rabbimize kâmil manada imanı ve rabbimize marifeti, onunla beraberliği bize kazandırır. Biz de hayatımızı sadece rabbimizle beraber onun huzurunda durarak yaşarız.

TAKDİM

"Yeryüzünde (gerçekleşen) ve sizin başınıza gelen hiçbir musibet yoktur ki biz onu yaratmadan önce (o) bir kitapta (Levh-i Mahfuz'da yazılmış) olmasın. Muhakkak ki bu, Allah'a göre kolaydır. (Allah) Elinizden gidene üzülmeyesiniz ve size verdiği (nimetler)le de şımarmayasınız diye (böyle yapar)."

(Hadîd /22-23)

Bütün peygamberleri kulluklarının zirvesine çıkaran nimet; başlarına gelen her olayı rablerinden bir imtihan olarak bilmeleridir. Peygamberler yaşadıkları hiçbir musibeti, sıkıntıyı insanlardan bilmemiş, hepsini rablerinden bir imtihan olarak görmüş, bu nedenle kendilerine yanlış yapanları affedebilmiş ve onlara bıkmadan, usanmadan yardım etmeye devam edebilmişlerdir. Böyle olunca da rableri onlardan razı olmuş ve onları kulluklarında kemalata ulaştırmıştır.

İnsanın da yaşadığı her olayı rabbinden bilmesi, hayatı rabbinin istediği, razı olduğu gibi yaşayabilmesi için şarttır. Yoksa başına gelen musibetlerde hep birilerini suçlar, kimseyi affedemez, gönlü kinle, nefretle dolar, o zaman da gönlü cehenneme döner; ama yaşadığı her sıkıntının, rabbine halife olsun, onun güzel isimleri üzerinde tecelli etsin diye rabbinin kendisine rahmet muamelesi olarak geldiğini bilse bu defa sürekli olarak manevi nimetlerle, kazanma imkânlarıyla kuşatıldığını bilir, yaşadığı hiçbir şey için itiraz etmez, isyan etmez. Böyle olunca da rabbinin kendisine olan sevgisi, muhabbeti, yakınlığı karşısında hamd eder, şükreder, rabbinden razı olur.

Allah'ın fiilleri isimlerinden, isimleri de Allah'ın zatından tecelli eder. Onun için Allah'ın fiillerini anlamadan esmasını, esmasını anlamadan da zatını anlamak mümkün değildir. Bizim de rabbimizi tanıyabilmemiz için Allah'ın, kullarına, varlığa nasıl muamelede bulunduğunu ve Allah'ın fiillerinin nasıl tecelli ettiğini öğrenmemiz gerekir.

Biz de El Efâlu'l Husnâ ve Aşk sohbetlerini yaptık ki Allah'ın isimlerini onun fiillerinden, işinden anlamaya çalışalım ve Allah'ın her fiilinin saf aşktan tecelli ettiğini bilelim. Aksi takdirde Allah'ın işini, muamelesini beğenmeyince rabbimizi beğenmemiş oluruz; çünkü Allah'ın fiilleri onun isimlerinden, isimleri de zatından tecelli eder. Bu yüzden hayatımızdaki bir olay hakkında "böyle değil de şöyle olmalıydı" dediğimizde aslında rabbimize "bana yanlış yaptın, böyle bir muamelede bulunmamalıydın" demiş ve Allah'ın fiillerinden, esmasından, zatından yüz çevirmiş oluruz ki bu da bizim için felaket olur.

Şimdiye kadar Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı hakkında bu kadar detaylı bir sohbet yapılmamış, Allah'ın güzel fiilleri yalnızca kısa bir şekilde kenarından, köşesinden anlatılmıştır. Hâlbuki Allah'ın fiillerini anlamadan esmasını, esmasını anlamadan da zatını anlamak mümkün olmaz. Biz de hep birlikte El Efâlu'l Husnâ ve Aşk sohbetlerini yaptık ki yediden yetmişse herkes rabbini güzel fiillerinden tanısın ve rabbine iman etmek "ben rabbimi tanımak, ona veli olmak istiyorum" diyen hiç kimse için eksik bir şey kalmasın.

El Efâlu'l Husnâ Allah'ın isimlerine, isimler de Allah'ın zatına açılan kapıdır. İnşallah El Efâlu'l Husnâ ve Aşk sohbetlerini gönlümüzü açarak okuduğumuzda kiminle muhatap olursak olalım rabbimizle muhatap olduğumuzu bilen ve insanlara değil

insanların sahibine, rabbimize nazar eden veli bir kul oluruz. Bununla beraber rabbimizin bizi izlediğini bilerek hayatımızı yaşarken, aynı zamanda rabbini izleyen ve rabbinin kendisi için neler yaptığına şahid olan arif bir kul, âbd oluruz inşallah.

22.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını, güzel fiillerini, rabbimizin her anda bize muamelede bulunduğunu ve onun bütün muamelesinin saf hayır, saf rahmet, saf güzellik olduğunu anlamaya çalışıyorduk.

Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı hem zahiri hem de manevi olarak tecelli eder; yani Allah, kullarına hem zahiri hem de manevi olarak muamelede bulunur; ama bu iki muamele de aynı kapıya çıkar; çünkü her iki muamelesinde de Allah sadece kulunun kazanmasını, güzelleşmesini ve yeryüzünde kendisine halife olmasını ister. Bizim de rabbimizi doğru tanıyabilmemiz ve hayatı yaşarken onun istediği gibi bir âbd, kul olabilmemiz için El Efâlu'l Husnâ'yı öğrenirken Allah'ın hem zahiri hem de manevi muamelesini beraber anlamamız gerekir. Öyle ki rabbimizin neyi neden yaptığını bir bütün olarak anlayalım ve rabbimizi onun kendisini tanıttığı gibi tanımış olalım.

Nasıl ki Allah'ın güzel fiilleri zahiri ve manevi olarak tecelli ediyorsa insanın da hem zahiri hem de manevi fiilleri vardır. İnsanın manevi fiilleri gönlünün fiilidir. Gönlün fiili de sadece aşktır, imandır. Gönül ya aşkla dolar ve oradan iman tecelli eder ya da küfürle dolar, bu defa da oradan şirk ve nifak zuhur eder.

Genel olarak baktığımızda bütün sorun rabbimizi tanımamak ve bize yaptığı muamelelerin bizim için saf hayır olduğunu anlamamaktır. Eğer rabbimizin bize yaptığı her muamelesinin saf hayır olduğunu bilseydik karşılaştığımız hiçbir imtihanda itiraz etmez, isyan etmez "neden böyle oldu"

demezdik. Tam tersine “rabbimizin buna müsaade etmesinde mutlaka benim için bir takdiri vardır, bana düşen; rabbim benden bu imtihana karşılık ne yapmamı istiyorsa öyle yapmaktır” der ve rabbimizden de rabbimizin bize yaptığı muamelesinden de razı olmaya çalışırdık. Razı olmaya çalıştığımız için Allah da bize rızasını ikram ederdi, dolayısıyla hem biz rabbimizden razı olurduk hem de rabbimiz bizden razı olurdu.

Demek ki Allah’ın rızasını kazanmanın kapısı rabbimizi tanımak ve her işinin, muamelesinin saf hayır, saf rahmet, saf güzellik olduğuna iman edip şahid olmakmış!

Zaten şimdiye kadar El Efâlu’l Husnâ sohbetlerini yapmamızdaki bütün gayemiz; rabbimizi onun kendisini tanıttığı gibi tanıyıp her anda bize nasıl rahmetle muamele ettiğine şahid olmaktır. İnşallah El Efâlu’l Husnâ sohbetlerimizde nüzul sırasına göre rabbimizin her fiilini öğrenmeye, anlamaya çalıştıkça rabbimize olan marifetimiz, muhabbetimiz artar, biz de rabbine yakın, her anda rabbiyle beraber olan, rabbinin kendisine muamelede bulunduğunu gören, bilen, şahid olan ve rabbinden razı olan kullar oluruz.

Hep beraber Allah’ın El Efâlu’l Husnâ ve Aşk sohbetini yaparken en son câe “geldi, gelir” fiilini anlamaya çalışmıştık. Nüzul sırasına göre gittiğimiz için bu sohbetimizde sıra radiye “razı oldu, razı etti” fiiline geldi. Şimdi de hep beraber Allah’ın “razı oldu, razı etti” fiilini âyetlerle anlamaya çalışalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Allah razı olur, razı eder ve rızaya davet eder. Kulundan da muamelesine, ikramına, yaratmasına, takdirine razı olmasını emreder. Bu yüzden âyet-i kerimede **“o, kullarının küfrüne razı**

olmaz. Yok eğer şükrederseniz, sizin için buna razı olur"[1] buyurmuştur.

"Allah şöyle buyurdu: Bu(gün, rablerine âbd olacaklarına dair verdikleri söze) sadakat gösterenlere sadakatlerinin fayda vereceği gündür. Onlara, içinde ebedi kalacakları, altlarından ırmaklar akan cennetler vardır. Allah onlardan razı olmuş, (onlar da) ondan razı olmuşlardır."[2] Rıza çift taraflıdır. Kul, Allah'tan razı olunca Allah da kulundan razı olur. Bu âyette de gördüğümüz üzere cennet ehli rablerinden razı olmuş, rableri de onlardan razı olmuştur.

"Şüphesiz yakında, rabbin sana verecek ve sen razı olacaksın."[3] Allah razı olur, aynı zamanda kulunu razı eder; ama kulundan bu rızayı kazanması için mutlaka çaba, gayret sarf etmesini ister.

"Ey (Allah'ın zikri, muhabbeti ve yakınlığıyla mutmain olup) itminana ermiş nefis! Sen ondan razı, o da senden razı (ve onun tecellisine mazhar) olarak dön rabbin(in huzurun)a." Rabbine dön! Rabbine yürü, ona koş! **"Ve gir (veli) kullarımın arasına."**[4]

Razı olmanın bir başlangıcı bir de sonu vardır. Önce kul, rabbine dönecek, rabbine koşacak ve rabbinden razı olacak ki rabbi de ondan razı olsun. Allah âyetin sonunda "gir kullarımın arasına" buyurmuştu ya işte kul, Allah'tan razı olunca Allah'a âbd olur ve Allah'ın "kulum" dediklerinin arasına girer.

"Gir (marifetullah) cennetime."[5] Dikkat edilirse Allah "gir cennete" değil "gir cennetime" buyurdu. Neden? -Çünkü Allah'ın

[1] Zumer /7
[2] Mâide /119
[3] Dûha /5
[4] Fecr /27-29
[5] Fecr /30

zikri, muhabbeti ve yakınlığıyla mutmain olan bir kulun gönlü Allah'a ait olmuştur, dolayısıyla gireceği cennet de Allah'ın yakınlığının, rızasının cennetidir; yani marifetullah cennetidir.

Biri Allah'tan razı olmadan Allah ondan razı olmaz, Allah razı olmadan da o kişi asla gerçek manada kul olamaz, gönlü cennet olamaz. İnsanın Allah'tan razı olabilmesi için önce rabbinin muamelesine, efâline nazar etmesi gerekir ki her anda Allah'ın kendisine rahmetle muamelede bulunduğunu görsün, anlasın, böylelikle karşılaştığı imtihanlarda isyan etmesin, itiraz etmesin ve rabbinden razı olsun.

Kul, Allah'ın kendisine nerede, nasıl muamele ettiğine şehadet ederse görebileceği tek şey Allah'ın rahmeti, sevgisi, yakınlığı olur. Bunun neticesinde tabi tutulduğu her imtihanın kendisine rahmet olarak geldiğini bilen ve rabbinden razı olan, rabbinin de razı olduğu bir kul hâline gelir. İşte o zaman gerçek manada âbd olan ve gönlü cennet olan bir kul olur.

İnsanın her anda rabbinin kendisine muamelede bulunduğunu görmesinin tek bir yolu vardır; o da hayata, varlığa Allah'ın vahyiyle bakmasıdır. Kul, Allah'ın vahyiyle bakar ve yaşadığı her olayı Allah'a göre anlarsa, hayatı sıradan bir dünya hayatıymış gibi değil; kazanma imkânı olarak, ahiretin tarlası olarak, asıl hayatı da ahiret hayatı olarak görürse her anda Allah'ın muamelesini anlar ve karşılaştığı bütün muamelelerin rabbinin onu kendine çekmesi olduğunu bilir. Başka türlü ne rabbini, ne kendini, ne de hayatı anlayabilir.

Allah ile muhatap olduğumuzu anlamak Allah'a şehadet edebilmek için olmazsa olmazdır; çünkü hayatımızı yaşarken Allah ile muhatap olduğumuzu anlamazsak, Allah'a şehadet etmezsek hiçbir zaman "rabbim Allah'tır" demiş olmayız. Sadece hayali olarak "evet, Allah vardır, Allah bize şöyle emirlerde bulunmuştur. Güzel yaparsak cennete, yanlış yaparsak cehenneme gideriz" diye

düşünürüz ve bunu da iman zannederiz. Oysaki iman bu değildir. Allah'ın dini bu değildir!

Peki, Allah'ın dini nedir?

Allah'ın dini; bütünüyle Kur'ân'dır, bize örnek olan peygamberlerin, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yaşadıklarıdır. Ancak peygamberlerin hayatına bakıp onları kendimize örnek alır, onların yaşadığı gibi yaşar, hayata onların baktığı gibi bakarsak Allah'ın dininde olmuş oluruz; ama bunun için de mutlaka manevi bir yolculuk yapıp itminana ermemiz lazım; çünkü okuduğumuz âyette gördüğümüz üzere Allah itminana ermiş bir nefsin Allah'tan razı olduğunu ve Allah'ın da ondan razı olduğunu buyurdu.

Allah her konuda olduğu gibi itminana erme konusunda da tercihi bize bırakmıştır. İtminan kendi çaba ve gayretimizle kazanabileceğimiz bir nimettir. Eğer tercihimizi yapar elimizden gelen bütün çabayı gösterirsek Allah bize itminana ermeyi ikram eder. Biz de Allah'ın "âbdim, kulum" dediklerinden ve gönlü marifetullah cennetine dönen kullardan oluruz.

Allah nasip ederse bundan sonra itminana erer, rabbimizle mutmain oluruz inşallah. Daha doğrusu rabbimizden, kendimizden, hayatımızdan, rabbimizin muamelesinden razı olur, rabbimize güvenir ve ondan emin oluruz inşallah.

Eğer rabbimizden emin olmazsak işi ona bırakamayız, rabbimizle münakaşa ederiz ve ona tevekkül edip teslim olamayız. Halbuki her ne kadar vesileye sarılmamız gerekiyorsa da vesileye sarılıp üzerimize düşeni yaptıktan sonra gönül itibariyle işi rabbimize bırakmamız sonrasında Allah'ın bizim için takdir ettiğinden razı olmamız gerekir. Şayet ille de "benim istediğim gibi olsun, ben elimden geleni yapıyorum neden olmuyor, Allah neden benim duamı kabul etmiyor" dersek rabbimizin bizim üzerimizdeki takdirinden razı olmayız.

Ve mâ li ehadin indehu min ni´metin tuczâ: "(O gün) Onun (Allah'ın) yanında hiçbir kimseye verilecek bir nimet yoktur." Allah hemen devamında kimlere nimet verileceğini beyan ediyor. **İllebtigâe vechi rabbihil a'lâ:**[6] "E'âlâ (yüceliği anlaşılamayacak kadar büyük) olan rabbinin vechini (cemâlini ve rızasını) isteye(rek gerekeni yapa)n müstesna." Onun cemalini isteyip gereğini yapanlar hariç, başka hiç kimse için nimet yoktur. Onlar da sadece Allah'a vasıl olmak ve rabbinin cemaline ermek için koşar, çabasını, gayretini sarf ederler.

Ne zaman bir âyette Allah'ın vechi (yüzü, cemali) kelimesi geçse bilelim ki o âyetin içerdiği mana rızayı da aşkı da muhabbeti de kapsar. Allah'ın vechini istemeye rızası da dâhildir; çünkü Allah'ın vechi de rızası da aynı kapıya çıkar.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Allah, bir kulundan razıysa onu seviyor demektir. Onu seviyorsa aynı zamanda ondan razıdır. Allah'ın sevgisi ile rızası bu şekilde birbirine karışıktır. Tabi, Allah, kulunu ne kadar seviyorsa kulundan o kadar razıdır, ne kadar razıysa da kulunu o kadar seviyordur.

Yalnız, Allah sevdiği her kulundan razıdır, diye bir şey yoktur. Bir kul bütünüyle rızaya gelmemiş olabilir; yani Allah onun her hâlinden, tavrından, işinden razı olmayabilir; ama yine de onu seviyordur.

Bunu insan üzerinden daha iyi anlayabiliriz. Mesela; bir baba, çocuğunun yaptığı işlerden razı olmasa bile çocuğunu sever; ama çocuğunu severken onun tavrından, hâlinden, işinden razı olursa o zaman bu sevgisi bambaşka bir sevgi olur, gerçek manadaki sevgi olur.

[6] Leyl /19-20

Rıza sevgiyi beraberinde getirir; ama sevgi beraberinde rızayı getirmez; yani Allah'tan razı olan biri için "bu kul, Allah'ı seviyor" denebilir; ama Allah'ı seven bir kul için "bu kul, Allah'tan razıdır" denemez.

Görüldüğü gibi rıza ile sevgi her ne kadar iç içe olsalar da birbirinden farklıdır. Rıza, sevginin kemalatıdır. Kul, Allah'ın rızasını ne kadar kazanmaya çalışır, bunun için çaba, gayret sarf eder, Allah'tan razı olursa gönlündeki bu aşkla, muhabbetle o kadar kâmil olur. Bu yüzden sadece "iman ettim" demek yetmez, bir de insanın elinden gelen çabayı gösterip imanını kemalata taşıması gerekir. Biri Allah'ın rızasını kazanmak için çabasını göstermiyor, imanını kemalata taşımaya çalışmıyorsa, kısacası Allah'ı razı etmek gibi bir derdi yoksa imanı kendisine fayda vermeyenlerden olur.

Allah'ın buyurduğu üzere hem iman etmeyenler hem de imanı kendisine fayda vermeyenler[7] vardır. Birinin Allah'a karşı sevgisi varsa; ama imanı kendisine Allah'ın rızasını kazandırmıyorsa bu durumda imanı ona fayda vermeyen bir imandır. İmanın ona fayda vermesi için imanının onu harekete geçirip kendisine rabbinin rızasını kazanmak için gereken her türlü fedakârlığı, ameli yaptırması şarttır.

Unutmayalım ki Allah iman etmeyenlerle imanı kendisine fayda vermeyenleri aynı kefeye koyar. İnsan, iman etmeyenlerle aynı kefede olmamak için mutlaka rabbinin vechini, rızasını, sevgisini, yakınlığını, dostluğunu kazanmak uğruna çaba ve gayret sarf etmelidir.

Evet, "rabbinin vechini, sevgisini, yakınlığını, dostluğunu, rızasını dileyerek çaba, gayret sarf edenler müstesna hiç kimse için yaptıkları karşılığında verilecek bir nimet yoktur" buyurdu

[7] En'âm /158

Allah. Âyet devam ediyor. **Ve le sevfe yerdâ:**[8] "Elbette yakında (Allah ona istediğini verecek, o da rabbinden) razı olacaktır." Rabbi onu hem dünyada hem de ahirette razı edecektir.

Kul, rabbinin cemalini, rızasını, dostluğunu, yakınlığını kazanmak için çaba, gayret sarf edince rabbi onu razı edecek. Neyle? -Elbette ki cemaliyle, rızasıyla, yakınlığıyla, dostluğuyla, aşkıyla, muhabbetiyle, onu kendisine kul yaparak razı edecek. Allah, kulundan razı olunca da ondan razı olduğuna kulunu mutlaka şahid kılar.

Rabbinin vechi için çaba, gayret gösteren bir kul yaşadığı bir olayda umutsuzluğa düştüğünde "acaba bu olayda rabbim bana ne söylemiş" diye düşünür, Allah da ona ne yapması gerektiğini gönlüne âyetlerini indirerek öğretir. Allah'ın vahyi her anda inmeye; yani o âyetler gönle vahyolmaya devam eder. Âyetler bin sene önce de gönüllere iniyordu, şimdi de inmeye devam eder, kıyamete kadar da gönüllere inmeye devam edecek. Tabi ki Allah vahyedeceğini vahyetmiştir; ama bir de Allah âyetlerle kulun gönlüne yeniden vahyeder ve âyetlerini kulunun gönlüne indirir.

Mesela; kul bir sıkıntıya, dara düştüğünde gönlüne Duhâ Sûresi'nin inmesi gerekir. Allah, Duhâ Sûresi'nde **"(resulüm!) rabbin seni terk etmedi ve (sana) darılmadı"**[9] demiş, üstüne bir de yemin etmiştir. Aynı zamanda **"muhakkak ki senin için son olan, ilk olandan (âhiret, dünyadan) daha hayırlıdır"** buyurmuştur. Bugün sıkıntı çekiyorsan yarının bugünden daha hayırlıdır, umutsuzluğa düşme! Bir de **"şüphesiz yakında, rabbin sana verecek ve sen razı olacaksın."**[10] Yani "sen bu sıkıntıyı yaşıyorsun diye sana küstüğümü, darıldığımı sanma. Dünya hayatı bir imtihandır, ben sana kazanman için imkân veriyorum. Sen de dik dur, bana güven, ben senin rabbinim, her şeyi her anda

[8] Leyl /21
[9] Duhâ /3
[10] Duhâ /4-5

yaratan benim, her şey benim kudretim dahilindedir. Ben senin rabbinim ve senin için hayrı, ahireti diliyorum" buyurmuştur. Kul da sıkıntıya düştüğünde gönlüne gelen Duhâ Sûresi'yle ferahlamalı ve yoluna devam etmelidir.

Rabbinin sana verip seni razı etmesi için mü'mince, kulca, Hz. İnsan olarak bir tavır göstermen lazım. Allah'ın yeryüzündeki halifesi olarak tavrını göster ki rabbin de sana versin ve seni razı etsin. O seni razı ederse sen de ondan razı olursun.

Kul; asıl, Allah'ın rızasına, Allah'ın kendisinden razı olmasına razı olmalı ve bunun aşağısında hiçbir nimete razı olmamalıdır. Nimetler rızanın sonucu olduğu için kul nimeti sevmelidir; ama kul bilmelidir ki dünya, nimet yeri değil imtihan dünyasıdır ve rabbinin rızasını kazanma yeridir. Allah cennete gidenler için **"onların rableri katındaki mükâfatları, içinde ebedi kalacakları, altlarından ırmaklar akan Adn cennetleridir. Allah onlardan razı olmuştur, (onlar da) ondan razı olmuşlardır"**[11] buyuruyor. Bu nedenle öbür tarafta Allah bizi zaten razı edecek; ama bu dünyada razı etmek bize aittir. Eğer rabbimizi razı edersek biz de ahirette razı olunmaya layık olur ve Allah'ın rızasını hak ederiz.

Allah'ın, kuluna yaptığı her muamele rızaya, kulun razı olmasına ve Allah'ın, kulundan razı olmasına davettir. Allah, kuluna muamele ederken "sen benden razı ol ki ben de senden razı olayım. Sen benden rabbin olarak razı ol, ben de senden âbdim olarak, kulum olarak razı olayım" buyuruyor. Bunun olması için insan mutlaka kul olduğunu kabul etmelidir. Yoksa nefsi ilâhlık taslar, peşin olanı, dünyayı ister, böyle olunca da kul, rabbini kendinden razı edemez.

Allah, insana son nefesine kadar anlaması, idrak etmesi, iman etmesi, şükretmesi, hikmetle bakması, rabbinin kendisini istediğini, kazanmasını istediğini, halife olmasını, meleklerin

[11] Beyyine /8

secde ettiği varlık olmasını istediğini anlaması için her anda insana rabliğini yapar ve ona muamelede bulunur; ama insan bakmazsa Allah'ın kendisine neden muamele ettiğini anlayamaz. Bunu anlayabilmesi için Allah'ın efâline, fiillerine ve Allah'ın kendisine yaptığı muameleye bakmalıdır.

Kul her anda rabbiyle muhataptır ve rabbi ona her anda bir muamelede bulunur. Muamele nerden ve kimden gelirse gelsin, Allah o muameleye müsaade ettiyse o zaman bunda bir muradı vardır. Ya gelen bu muamele nimettir, ikramdır ya da musibettir, beladır, hastalıktır, dedikodudur, iftiradır. Bu muamele ister nimet ister musibet olsun hiç fark etmez, Allah'ın hepsinde kulundan istediği şey kulunun güzel yapmasıdır, bundan dolayı Allah âyet-i kerimede **"o, hanginizin daha güzel amel edeceğini imtihan etmek için ölümü ve hayatı yaratmıştır"**[12] buyurur. Her zaman için güzel yapan kazanır. Güzel yapan da hayırda yarışır. Kul ne kadar güzel yaparsa o kadar önde olur.

Güzel yapanlar, "Allah" diyenler önde olur, "ben" diyenler ise yürüyemez, nefsini önüne koyar ve onu aşamaz, dolayısıyla rabbinin muamelesini göremez.

İnsan, rabbinin muamelesini görürse ne olur?

Her anda rabbinin huzurunda olur, rabbiyle olur, onu bir an bile unutmaz. Karşısındaki kim olursa olsun davranışını ona değil onun sahibine yapar, sahibi için yapar. Böyle bir kul değil iyiliğe iyilik, kötülüğe bile iyilik yapar; çünkü "rabbim böyle yapmamı seviyor, rabbime göre güzel yapayım da ne olursa olsun" der ve devamlı güzellikte bulunur, konuşurken bile güzel konuşur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"ya hayır söyleyin ya da susun"*[13] buyurmuştur. Hayır söylemeyeceksen bari sus, ağzını kapat, rabbine ters düşme! Kiminle muhatap olduğunu bil, kimin

[12] Mulk /2

[13] Buhari, Edeb 31, 85, Nikâh 80, Rikak 23

huzurunda olduğunu unutma! Sen rabbinin huzurundasın. Allah âyet-i kerimede **"Allah, kötü sözün açıkça söylenmesini sevmez"**[14] buyurmuştur. Gönlünden kötü söz, çirkin bir söz geçtiyse onu ağzına alma, yut, böyle yaparsan Allah gönlünden kötü söz geçirmeni affeder; ama çirkin sözü açıkça söylersen Allah o sözü sevmediği için Allah'ın sevgisini kaybedersin, bunun sonucunda imanın varsa imanını da Allah'a yakınlığını da kaybedersin. Eğer imanın yoksa o zaman da Allah'tan büsbütün uzaklaşırsın.

Fe emmâ men sekulet mevâzînuh: "Artık (o gün) kimin (hayırda) tartıları ağır gelirse." **Fe huve fî îşetin râdiyeh:**[15] "O, razı olacağı bir hayat içindedir." Rabbi onu razı eder, o da razı olacağı bir hayat içinde olur. Tabi bunun şartı tartılarının ağır gelmesidir. Kimin tartısı ağır gelirse o kişi razı olacağı bir hayat içinde olur.

Bu tartının neye göre olduğunu hep beraber orada göreceğiz. Daha önce anlatmıştım. Kıyamet günü önümüze konulan bu tartının ağır yahut hafif gelmesi El Esmâu'l Husnâ'ya; yani kulun güzel yapmasına bağlıdır. Kulun güzel yapması da imanına göre kıymet, değer alır. Bir kulun imanı ne kadar kâmilse yaptığı amel de o kadar kıymetli, değerlidir.

Evet, Allah ahirette kulunu razı eder, dünyada ise kulun, rabbini razı etmesi gerekir, dedik. Kul nasıl ki gönlünde rabbinden razı oluyorsa Allah da kulundan zatında razı olur ve bu rızası fiile dökülür. Bu, kul için de Allah için de böyledir. Kul, Allah'tan razıysa Allah'ın razı olduğu şekilde hareket edip hâlini ameline, fiiline döker. Allah da kulundan razı olunca ona razı olduğu şekilde muamelede bulunur. Allah'ın her muamelesi zaten kul için hayırdır, aşktır, muhabbettir. Kul bu rızayı, aşkı, muhabbeti, yakınlığı kazansın, güzel yapsın diyedir.

[14] Nisâ /148
[15] Kâria /6-7

Her anımız rabbimizin rızasını kazanalım diye bizim için imtihandır. Biri imtihanı görmedi, kabul etmedi, anlamadıysa Allah'ı, dünya hayatının imtihan olduğunu kabul etmemiştir. Böyle bir kulun, hayatı imtihan olarak görmediği için "nasıl yaparım da güzel yaparım" diye bir derdi de olmaz. Bu yüzden rabbini razı etmek gibi bir derdi olmayanlar imtihanı görmezler, görmeyi istemezler.

İnsan hem birbiriyle hem de diğer varlıkla, mahlûkatla imtihandadır. Şayet insan birbiriyle muhatap olurken imtihanı görmezse "şu şöyle söyledi, bu böyle yaptı, falanca böyle düşündü" der ve herkesi Allah'tan bağımsız görür. Eğer işi onlar yaptıysa Allah ne yapıyor! İnsanlar sadece vesiledir, Allah bizi insanlarla imtihana tabi tutar, bizim de görmemiz gereken insanlar değil onların sahibidir, dolayısıyla "o bana bunu yaptı, ben de ona karşılık şunu yaptım" demek yerine rabbimiz o konuda ne yapmamızı istiyorsa öyle yapmamız lazım. Yoksa imtihanı, Allah'ın bize muamelede bulunduğunu kabul etmemiş oluruz.

Herkes kendini Hz. Âdem (a.s.) gibi yeryüzünde yalnız kendisi varmış gibi, geriye kalan herkesi ise kendisi için imtihan sebebi olarak görmelidir. İnsan, cennetten aşağı inmiş ve rabbinin huzurundan gelmiştir. Yeryüzünde bir kendisi, bir de rabbi vardır. Kulun artık geldiği yere dönmesi, geri dönerken de cennet olmuş olarak, Allah'ın güzelliği kendisi üzerinde tecelli etmiş olarak dönmesi gerekir. Böyle olmadığı sürece kendisine cennet yoktur, hatta cennetin kokusunu bile alamaz!

İnsanın gönlünün cennet olmasının yolu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman edip ona tabi olmaktan geçer. Allah âyet-i kerimelerde **"resul, rabbinden kendisine indirilene iman etti, mü'minler de (onun iman ettiği gibi iman ettiler)."**[16] **"(Resulüm!) De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana tabi olun ki Allah da sizi**

[16] Bakara /285

sevsin ve günahlarınızı mağfiret etsin."[17] **"Allah'a ve ümmi bir nebî olan resulüne iman edin ki o da Allah'a ve onun (daha önce gönderdiği tüm kitaplarındaki) kelimelerine iman eder. Evet, ona tabi olun ki hidâyete eresiniz"**[18] buyurur.

Görüldüğü gibi Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i önümüze ölçü olarak koymuştur. Biz de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i önümüze koyup imanımızı onun imanının, ahlakımızı onun ahlakının, rabbimizi ciddiye alışımızı da onun rabbini ciddiye alışının ölçüsüne vuralım. Bununla beraber nasıl ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hayatını, her şeyini, canını Allah yolunda kurban etmişse biz de kendi hayatımızı onun hayatının ölçüsüne vuralım.

İmanımız, teslimiyetimiz, hayatımız Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ölçüsüne ne kadar uyuyorsa hâlimiz o kadar doğrudur ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e o kadar yakınız; ama hâlimiz, tavrımız Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ölçüsüne uymuyorsa o zaman da Allah'ın resulünden, dolayısıyla Allah'ın vahyinden, Allah'tan uzağız demektir.

Yapmamız gereken şey; kendimizi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ölçüsüne vurup imanımızın Allah'ın resulünün imanına ne kadar uyduğunu kontrol etmek ve imanımızı ona benzetmeye çalışmaktır. Yoksa "mü'min olmak böyledir, kul olmak şöyledir, işte Allah'ı seviyoruz, ibadetimizi yapıyoruz" demekle Allah bizi mü'min olarak kabul etmez. Her akıl sahibi, her iman sahibi, her gönül sahibi, her feraset sahibi bilir ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e uymak ve onun yaptığı gibi yapmak olmazsa olmaz olandır; ama buna rağmen baktığımızda insanlar kendi kendilerini kandırmaya devam ederler. Bir olayla karşılaştıklarında; yani Allah onlara bir muamelede bulunduğunda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yaptığı gibi yapmaz, o anda nefisleri nasıl istiyorsa ya da neyi doğru olarak görüyorlarsa öyle

[17] Âli İmrân /31
[18] A'râf /158

yaparlar. Bir de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olduklarını söylerler!

"Muhakkak ki bize kavuşacağını ummayanlar, dünya hayatına razı olup onunla mutmain olanlar ve âyetlerimizden gâfil olanlar var ya! İşte onların kazanmakta oldukları (günahlar) sebebiyle varacakları yer ateştir."[19] Dünya hayatına razı olanların yeri ateştir!

Allah sana "seni dünya hayatına razı olasın diye yaratmamışım, seni yarım günlük dünya hayatında manevi olarak kazanasın diye göndermişim. Sen dünyaya ait değilsin, sen benim kulumsun, sen bana aitsin, benden başka bir şeyle razı olamazsın, mutmain olamazsın, bunu kabul etmem, affetmem; çünkü sen bana aitsin, seni kendim için yaratmışım. Seni bana âbd olasın, beni sevesin, bana âşık olasın diye yaratmışım. Sen zaten bana âşıksın. Nefahtu fîhi min rûhî.[20] Sana rûhumdan nefhetmişim. Sen zaten bana aitsin. Eğer dünyaya, dünya hayatına razı olursan beni kaybedersin, kendini kaybedersin, varlık olmaktan çıkar, hiçbir şey olamazsın" buyuruyor.

Peki, dünya hayatına razı olup olmadığını nasıl anlarsın?

Derdin dünyalık şeylerse dünyayı ister, onun peşinden koşar, gönlünü yalnız dünyalık olanla meşgul eder ve tercihini her zaman dünyadan yana yaparsın; ama derdin dünya hayatı olmazsa dünyalık şeylere razı olmaz, ebedi hayatının hesabını yapmaya ve ahiretini kazanmaya çalışırsın.

Bilmen lazım ki dünyayı rabbinin önüne geçiriyorsan hiçbir şey değilsin, varlık olmayı beceremedin, demektir; çünkü rabbinle varlık olmadın! Rabbinle varlık olmak yerine hayali, vehmi bir şeyle kendini var zannedip "ben, bence, bana göre" dedin ve rabbinden olan hakiki varlığını yok sayıp görmezden geldin, onu

[19] Yûnus /7-8
[20] Hicr /29

tadamadın, anlamadın. Neden? -Rabbinle muhatap olmadığın için, her anda Allah'ın huzurunda olduğunu, Allah'ın sana muamelede bulunduğunu kabul edemediğin için hakiki varlığını yok sayıp görmezden geldin! Rabbinin hesabını yapman ve Allah'ın sana muamelede bulunduğunu bilmen gerekirken kalkıp "falanca bana böyle söylüyor, filanca bana şunları yapıyor, onun için ben de böyle yapıyorum" dedin. Bunu söyleyerek de her birine Allah'tan bağımsız bir güç, kuvvet, irade verdin ve aslında "bunlar da ilâhtır, ben de ilâhım" demiş oldun! Bu yüzden de rabbinle varlık sahibi olup hakiki varlık olmayı beceremedin!

Her şeyi başkaları yapıyorsa o zaman Allah ne yapıyor! Senin hayatında Allah yok mu! Sen, Allah'a iman etmedin mi! Peki, Allah ne yapıyor, senden ne istiyor! Allah **"ey iman (ettiğini iddia) edenler! Siz kendinizden sorumlusunuz. Siz hidâyete erdiğiniz takdirde dalâlete düşenler size (hiçbir) zarar veremezler"**[21] buyurmadı mı! Başkalarının nasıl yaptığından sana ne! Sen güzel yap, sen kulluğunu yap! Biri sana yanlış yaparsa, kötülük yaparsa sen imtihanı kaybetmezsin o kaybeder. Sen Allah'ı istiyorsan güzel yap ve Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi yapmaya devam et; ama yok, Allah'ın razı olmasını değil nefsinin hoşnut olmasını istiyorsan o hâlde nefsine uy! Nefsini kabul ettiysen zaten Allah'ı kabul etmedin demektir. Bu nedenle devamlı "ben diyenler Allah diyemez, Allah diyenler ben diyemez" diyorum. Ya "Allah" diyeceğiz ya "ben" diyeceğiz ya da "ben" demekten, "bu benimdir" demekten "insanlar bana şöyle davranıyorlar" demekten utanacağız, utanmamız da gerekir!

İnsanın, her şeyi yaratan sahibi vardır ve insan muhatap olduğu kişinin öncelikle sahibiyle muhataptır. Bundan dolayı kul ister güzellik olsun, hayr olsun isterse de kötülük olsun birine bir muamelede bulunduğunda bu muameleyi o kişinin sahibine yapmıştır; yani yaptığı o muamele karşısındaki kişiye değil onun

[21] Mâide /105

sahibine gider sonra sahibinden kendisine geri döner. Yaptığı bu muamele hayırsa rabbinden kendisine hayır gelir, muhabbetse muhabbet gelir, nimetse, ikramsa, güzellikse bu defa nimet gelir, ikram gelir, güzellik gelir; ama yaptığı muamele şerse o zaman da bu şer kendisine geri döner. Bu durumda karşısındakinin ona ayrıca bir şey yapmasına gerek yoktur.

Âlimul gayb: "O, gaybı bilendir." Gaybı bilen Allah'tır. **Fe lâ yuzhiru alâ gaybihî ehadâ:**[22] "Fakat gaybını hiç kimseye (bildirip) açmaz." Allah, kendi gaybını, kendini hiç kimseye açmaz. Allah kendini kimseye zahir etmez, tecelli edip kendini tanıtmaz; ama bu âyet "Allah gaybı hiç kimseye açmaz" manasında değildir. Allah elbette ki gaybı bazı kullarına açar, kime açacağını ise âyetin ikinci kısmında beyan eder.

Okuyacağımız bu âyette Allah kendini, gaybı kime açacağını, kime tanıtacağını, perdeyi kime aralayacağını beyan ediyor. **İllâ menirtedâ min resûlin:**[23] "Ancak resul(lerin)den razı olduğu kimseler müstesna." Bu, Allah'ın zatının gaybıdır ki geriye kalan diğer gaybları da kapsar. Allah, gaybını bütün resullere değil sadece razı olduğu resullerine açar. Demek ki daha rızaya ermeyen, Allah'ın razı olmadığı resuller de varmış!

Allah'ın bahsettiği bu resuller nebîler değildir; Allah'ın vahyini taşıyanlar, Allah'ın vahyinin altına omuzunu koyanlar ve risaleti taşıyanlardır. Eğer Allah bize de gaybı açsın istiyorsak yapmamız gereken şey; onlarla beraber olmak, onlarla birlikte yürümek, Allah'ın vahyine iman etmek ve onu kendi gönlümüzden başka gönüllere taşımaktır.

Allah, bu âyette de Hz. Zekeriyyâ (a.s.)'ın duasını beyan ediyor. **"(Zekeriyyâ dedi ki) Katından bana veli (olacak bir evlat) hibe (edip ihsan) et!"** Bana, veli olacak, benden sonra beni temsil

[22] Cinn /26
[23] Cinn /27

edecek ve işleri benim adıma yürütecek bir evlat ver. **“Ki o hem bana vâris olsun hem de Yakûb hanedanına vâris olsun.”** Maneviyatıma, nebîliğime, resullüğüme mirasçı olsun. **“Ve rabbim onu razı olduklarından eyle.”**[24] Bana vereceğin evlat, senin razı olduğun bir kul olsun.

Bizim de Allah’tan çocuk isterken bu duayı yapmamız ve “evladım senin razı olduğun bir kul olsun ya rabbi” dememiz gerekir. Tabi ki bunu yalnızca dilimizle söylememiz yetmez, evladımızı büyütürken de Allah’ın razı olacağı bir kul olarak büyütmeye, yetiştirmeye çalışmamız lazım. Her bir baba, evladı için dua ederken ancak “benim gibi olsun” diyebilir, bundan fazlasını diyemez. Derse bile duası kabul olmaz; çünkü kendisi ne kadar kul olmuşsa çocuğu için de o kadarını isteyebilir.

Bununla beraber insanların fıtratları, akılları, idrakleri, kısacası her şeyleri farklı farklıdır. Allah her bir insanı özel yaratmıştır. Herkes kendine bakmalıdır. Allah bir kulunu nasıl yaratmışsa onu da, onun kulluğunu da öyle seviyordur. Misal; biri aptalsa ve aptalca seviyorsa Allah onun kulluğunu öyle seviyor demektir. Allah ona o kadarlık akıl verdiği için o da kendisine verilen akıl kadarıyla bir anlayışa sahiptir. Bu yüzden o kişi Hz. Mûsâ (a.s.)’ın kıssasındaki çobanın yaptığı dua gibi dua eder, Allah da onun bu duasını sever.[25] Ama akıllı biri, Hz. Mûsâ (a.s.)’ın kıssasındaki çobanın yaptığı dua gibi dua edemez, ederse asıl aptal kendisi olur. Öteki ise aptal değildir; çünkü Allah ona o kadar akıl verdiği için kulluğunu kendi fıtratına uygun olarak yapmıştır. Birileri onunla alay ederse alay edilmesi gereken asıl kişiler kendileri olur. Asıl akılsız olanlar, aptal olanlar Allah’ın öyle yarattığı biriyle alay edenlerdir.

[24] Meryem /5-6
[25] Mesnevi, C. II, beyit: 1720

Herkes Allah'ın kuludur ve herkesi olduğu gibi kabul etmek şarttır. Bunun için de hiç kimse bir başkasına "ben senin önündeyim" diyemez. Sen hiçbir zaman başkasıyla bir değilsin! O farklıdır, sen farklısın, o başka bir âlemdir, sen başka bir âlemsin. Sen kimsenin ne yaptığına bakamazsın. Senin kendi kulluğuna bakıp kendi eksiğini, yanlışını görmeye çalışman ve ne kadar doğru ne kadar yanlış yaptığına bakman lazım. İlle bir şey yapmak istiyorsan o hâlde güzel yap ve kim olursa olsun Allah adına onun kullarını hesaba çekme, çekersen Allah'ın gazabına uğrarsın.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz insanları Allah'a davet etmek için suffe ashabından 70 tane Mürşid-i kâmili bir kabileye göndermek üzere seçmişti. Bu sahabelerin sayısının yetmiş olduğu söylenir; ama aslında sayıları belli değildir. Yetmiş sayısı burada çokluk manasında ifade edilmiştir; yani sayıları otuz da, elli de, altmış da olabilir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in belirlediği bu Mürşid-i kâmiller kendilerini davet eden heyetle birlikte bir kabileye gidip orada İslam'ı anlatacaklardı; ama yola çıktıklarında heyet, sahabelerin hepsini tuzağa düşürdü ve onları şehid etti. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de bu olay üzerine sahabeleri şehid edenlere beddua etti.[26] Zaten Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hayatı boyunca tek bir sefer burada beddua etmiştir. Sonuçta buna dayanmak tabi ki kolay değildir; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in suffa ehlinden seçip gönderdiği bütün sahabeler şehid edilmiştir! Hepsi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in özenle yetiştirdiği sahabelerdi. Hatta suffa mektebinde sürekli eğitim gördükleri için ganimet geldiğinde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz öncelikle suffa bölümündeki sahabeleri tercih ederdi. Buna rağmen Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onları şehid edenlere

[26] İbn Sa'd, A.G.E., C. 2, S. 53.

beddua edince, Allah "sana ne onlardan! Benim kullarım hakkında böyle konuşamazsın, sen kendi imtihanına bak" buyurdu.

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e bile böyle söylüyorsa demek ki kimse kimseyi ilgilendirmiyormuş! Resulullah (s.a.v.) Efendimiz manevi olarak işi öğrendiği için kendi amcasını şehid eden adam ile o sırada hamile olan Zeynep annemizi; yani kızını hicret yolunda deveden düşürüp ölümüne sebep olan adamı affetmiştir. Artık o da yetişmiş ve kızmaması gerektiğini öğrenmiştir. İnsanın; kızının katilini affetmesi öyle kolay bir şey değildir; ama Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, iman edip ebedi hayatlarını kurtarsınlar diye onu dahil, kendisine yanlış yapanları affetmiştir.

Allah'ın işine akıl erdirmeye çalışmak kulu aşar. Misal; Allah önce peygamber ve sahabesinin savaşmasına müsaade eder sonra Halid Bin Velid gibi birisini sebep edip onlara Uhud Savaşı'nı kaybettirir sonrasında ise İslam'da kullanmak üzere Halid Bin Velid'e iman ettirir. Yani "şu anda bu böyledir, deyip hüküm veremezsin" buyuruyor Allah. **"(Bütün) İşlerin âkıbeti Allah'a varır."**[27] Bütün işlerin hükmü, sonu Allah'a varır, hiç kimse işin sonunu bilemez. Bundan dolayı Allah'ın işine de, kulun işinin sonuna da karışmamamız, sadece Allah'a davet edip güzel yapıp kazanmaya çalışmamız, muhataptan önce muhatabın sahibini görmemiz lazım. Yoksa Allah adına hüküm vermiş oluruz ki biz hüküm verme konumunda değiliz; çünkü işin sonunda ne olacağını bilmiyoruz. Hüküm yalnızca Allah'a aittir.

Nasıl ki daha önce müşrik olup sonradan iman edenler olduysa bir de tam tersi vardır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yanında iman etmiş, hatta vahiy kâtipliği yapmış olanlar vardı; ama sonra münafık olup ebediyen kaybettiler. Onun için insan

[27] Lokmân /22

başkalarına bakmak yerine kendi imanından korkup endişe etmeli ve başkalarının değil kendi hesabını yapmalıdır.

"(Resulüm!) Kitâb'ta İsmâîl'i de an! Şüphesiz o, vaadine sadık bir kimse idi ve bir resul, bir nebî idi. (O) Ailesine (ve ümmetine) salâtı (her anda Allah'ın huzurunda durmaya çalışarak yaşamayı) ve (nefsin cimriliğinden kurtulmak için) zekâtı emrederdi. (O) Rabbinin katında da rızaya erişmiş biriydi."[28]

Allah'ın rızasını kazanmak istiyor, "rabbim benden razı olsun" diyorsak yapmamız gereken şey; rabbimizden razı olmaktır. Razı olmak, körü körüne olacak bir şey değildir. İnsan bir tek hakikati görünce, Allah'ın yaptığı her muamelenin kendisi için hayır olduğunu, ebediyen kazanması, Hz. İnsan olması için bir imkân olduğunu ve o muameleyle nefsinin tezkiye edilip düzeltildiğinin, küfrünün silindiğinin farkına varır, "rabbim benden yanadır" derse rabbinden razı olur. Kul, bütün bunları anlamadan Allah'tan razı olamaz. Diliyle istediği kadar "ben Allah'tan razıyım" desin, gönlü, nefsi, kalbi, her zerresi Allah'a itiraz eder, isyan eder, şirk koşar. Allah'a itiraz etmemek için insanın yaşadığı her olayda Allah'ın kendisine rahmetle muamele ettiğini anlaması gerekir.

İşte, kulları varlıkta ve bütün olaylarda rabbinin rahmetine, güzelliğine, ikramına şahid olsun diye Allah'ın ilk emri "oku" dur. Yaratanın her şeyde bir muradı vardır. İnsan da hem kendini hem de varlığı, hayatı, olayları okuyup yaratan rabbinin ismini, muradını anlamaya çalışmalıdır!

Hep beraber rabbimizin rızasını kazanmak için efâlini, muradını okuyacak ve bize yaptığı muameleyi anlayacağız inşallah. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"her gönülden Allah'a bir yol varır"* buyurmuştur. Biri, Allah'ın kendisine olan muamelesini,

[28] Meryem /54-55

görür, buna şahid olursa Allah'ın bütün efâlinin esmasından tecelli ettiğine, dolayısıyla Allah'ın esmasına şahid olur. Esmalar Allah'ın zatından tecelli ettiği için de bunun peşinden Allah'ın cemali gelir ve kul huzura varmış olur.

Hiç kimse öncelikle efâle, esmaya şahid olmadan Allah'ın cemalini müşahade edemez, huzura varamaz, aynı zamanda gerçek manada iman etmiş olmaz. Kendi zannıyla iman eder ya da kabul etmediği hâlde kabul etmiş gibi numara yapar, diğer bir tabirle kendi kendine hile yapar. Kulun gerçek manada iman etmesi için Allah'a şahid olması, şahid olup "eşhedu en lâ ilâhe illallah" diyebilmesi için de Allah'ın efâliyle muhatap olması lazımdır. Başka türlü hiç kimse için gerçek manada iman etmek ve kendi zannından kurtulmak mümkün değildir.

İnsan, Allah'ın efâline şahid olursa nerede olursa olsun Allah'ın huzurunda olur; yani ihsan mertebesinde durur. Allah'ı görüyormuşçasına onun fiilinin ve esmasının tecellisini görür. Aksi hâlde ihsan mertebesine gelemez ve görüyormuşçasına Allah'a âbd olamaz.

Evet, herkes Allah'ın fiillerine, işine, kudretine şahid olmalıdır. Allah'ın fiillerine şahid olunca Allah'ın isimlerine, güzelliğine de şahidlik etmiş olur. Yoksa gerçek manada iman etmiş olmaz. Bundan dolayı "tadılmayan iman, iman değildir" diyoruz. Allah'ın fiilini, isimlerini dışarıda görmek ayrı, tatmak ayrı şeydir. Bizim de Allah'ın fiillerini, isimlerini tatmamız gerekir.

"(Hani bir zaman da Mûsâ, Tûr-u Sînâ'ya gelince ona şöyle buyurmuştuk) Seni kavminden (ayırıp) aceleyle (buraya) getiren şey nedir, ey Mûsâ! (Mûsâ) Dedi ki: İşte, onlar (iman etmiş olarak) benim izimdeler. Rabbim! (Benden) Razı olasın diye sana (gelmekte) acele ettim."[29]

[29] Tâhâ /83-84

Bütün mesele; kulun, her işte rabbinin rızasını gözetmesi ve "şöyle yapayım, şöyle konuşayım da rabbim benden razı olsun" deyip çabasını, gayretini göstermesidir. Kul, rabbinin rızasını gözetirse mutlaka rabbi onun fiili duasına iştirak eder, sonuç olarak duası red olunmayacak bir dua olur; çünkü kul, "rabbim benden razı olsun, rabbim bana 'kulum' desin" deyip rabbinin rızasını arar, bütün derdi, çabası rabbinin rızasını kazanmak olursa Allah onun duasına icabet eder ve ona rızasını ihsan eder, ikram eder.

"O gün, Rahmân'ın izin verdiği ve sözünden razı olduğu kimseden başkasının şefâati fayda vermez."[30] Allah birini seviyorsa, ondan ve onun sözünden razıysa, bir tek onun şefaati işe yarar. Başkasının şefaati hiçbir işe yaramaz.

Evet, birbirimize rahmet olacağız, rabbimizden razı olacağız inşallah. Biz rabbimizden razı olursak rabbimiz de bizden razı olur. Biz rabbimizin sözünden, kelamından razı olursak rabbimiz de bizim sözümüzden razı olur. Bundan sonra hep beraber çabamızı, gayretimizi sarf edip rabbimizin rızasını kazanmaya çalışacağız inşallah.

Unutmayalım ki Allah'ın rızası kulların rızasından geçer. Biz Allah'ın kullarını razı ettik mi Allah da bizden razı olur, biz onun kullarını sevdik mi o da bizi sever. Tek derdimiz; rabbimizin rızasıdır, bu nimeti kazanmak için birbirimizi de razı etmeye ve rabbimizin emrettiği, sevdiği gibi yapmaya çalışacağız.

Bu yüzden kardeşlerimizle beraber ramazan ayında iftar vaktinde şehrin on iki trafik ışığı kavşağında hurma ve su dağıtmaya başlayacağız inşallah. Bu konuda kardeşlerimiz için biraz izahatta bulunayım.

[30] Tâhâ /109

Kardeşlerimiz iftarı dağıtırken mutlaka sabırlı, hoşgörülü ve tebessüm hâlinde olmalıdır; çünkü asık bir suratla yapılmış ikram, ikram değildir. Asık bir suratla ikram yapılmaz. Karşımızdaki kişi sadece suyu, hurmayı değil bir de güler yüzümüzü, tebessüm hâlimizi görmelidir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"mü'minin mü'mine tebessümü sadakadır"*[31] buyurmuştur. Biz de hurma ve su sadakasını verirken tebessüm sadakasını da unutmamalıyız. Bu tebessüm sadakası hurmadan da sudan da önce gelir. İftarı dağıtırken bu ikramı tebessümle yapmayacak olanlar lütfen su ve hurma ikramı görevinde bulunmasınlar.

Bir de hurmayı karşımızdakine verirken kuru kuruya uzatmamalıyız. O anda duruma göre "hayırlı akşamlar, hayırlı iftarlar, hayırlı yolculuklar" gibi ne gerekiyorsa onu söyleyip su ve hurma ikramını öyle uzatmalıyız.

Eğer sevap olarak anlayacak olursak hurmanın ve suyun sevabı bir ise ötekinin sevabı bindir. Bakın, "on" demiyorum, "bin" diyorum! Çünkü tebessüm, gönle işler! Aynı zamanda verdiğimiz su ve hurmanın tadını değiştirir ve onu maneviyata, aşka, muhabbete dönüştürür. Onu yiyen, içenler de sadece hurmayla, suyu yiyip içmez, onunla beraber bir aşk, muhabbet yiyip içer; kardeşlik aşkını, mü'min kardeşliğinin aşkını, muhabbetini içer. Yetmez, rabbinin rahmetini, "rabbim bana ikram etti" deyip rabbinin ikraını yiyip içer.

Mesele; insanlara suyla hurma ikram etmek değildir. Kim böyle anladıysa; yani benim, hurma ya da su ikram ettiğimi zannettiyse yanlış anlamış, dolayısıyla beni hiç tanımamış, anlamamıştır. Benim böyle bir derdim, niyetim yoktur. O trafikteki biri 3 dakika, 5 dakika sonra yemek yerse açlıktan ölecek değil ya! 5 dakika sonra iftarını açsa ne olur, yarım saat sonra açsa

[31] Tirmizî, Birr, 36

ne olur! Şimdi benim derdim “aman yolda kalanlar aç kalmasın” diye midir? -Tabi ki hayır, benim başka bir derdim vardır. Söyledim, su ve hurma ikramından gaye; aşkı, muhabbeti, rahmeti, kardeşliği karşımızdakinin gönlüne ikram etmektir. Yoksa midesine ikram etmek değildir. Kardeşlerimiz burayı doğru anlamalıdır.

Dediğim gibi; bu ikramı tebessümle dağıtmayanlar lütfen su ve hurma ikramı vazifesinde bulunmasınlar; çünkü bulunurlarsa yolda kalan kardeşlerimiz için yaptığımız bu muhabbet ikramına mâni olmuş, o su ve hurmayı da çöpe atmış olurlar; yani mide çöpüne atmış olurlar. Onu çöpe atmayalım. Siz hurmayı, suyu ikram edin, gerisi bana aittir. Benim bunda bir hesabım vardır ve o anda sizinle beraber onu yaparım. Bunun için sizden istediğim tek şey; su ve hurmayı uzatırken yolda kalan kardeşlerimize tebessüm etmenizdir.

Evet, ikram ettiğimiz aşktır, muhabbettir, kardeşliktir, rahmettir, kulun, Allah’ın ikramını görmesidir, rabbine olan yakınlığı tatması ve “rabbim bana ikram etti” demesidir. Onlara verdiğiniz iki hurma ve bir bardak suda manevi olarak tahmin edemeyeceğimiz, anlayamayacağımız kadar nimet vardır, ikram vardır. Bu nedenle derdimiz; mide derdi değil, gönül derdidir.

İnşallah meselenin ciddiyeti anlaşılmıştır. Ben de sizinle beraber gelip bu ikramı yapacağım inşallah. Hatta şehrin on iki noktasında su ve hurma dağıtan her kardeşimize uğramayı da düşünüyoruz. Tabi, buna vakit yeterse uğrayacağız. Maksat ikram olsun ve rabbimiz bizi işin başında görsün.

İkramın sahibi Allah’tır, onun kullarına ikram etmeyi isterken de rabbimizden alıp ikram edeceğiz. “Rabbimizden alıp, ikram edeceğiz” derken, suyu ve hurmayı söylemiyorum, manevi nimeti söylüyorum. O zahiri olan ikram, manevi ikramın kılıfıdır, elbisesidir, kabıdır ve kabın içinde rahmet vardır, muhabbet

vardır, iman vardır, kardeşlik vardır! Sonra neler ektiğimize hep birlikte şahid olacağız inşallah.

Hep beraber rabbimizi anlayacağız, anlamamız gerekir; çünkü rabbimizi anlamadan, tanımadan, bizi ne için yarattığını, neden dünyaya gönderdiğini, bizden ne istediğini, ne yapmamız gerektiğini anlamadan olmaz. Başımızı secdeye koyduğumuzda başımızın nerede olduğunu anlamadan olmaz. Başımızı secdeye koyduğumuzda arşta olduğumuzu tatmadan olmaz! İnşallah elimizden gelen çabayı gösterip bunu tadarız.

Evet, bu sohbetimizde hep beraber Allah'ın radiye "razı oldu, razı etti" fiilini anlamaya çalıştık.

Allah bizi yaşadığı imtihanlarda rabbine isyan edenlerden, itiraz edenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi karşılaştığımız her muamelede Allah'ın rahmetiyle, muhabbetiyle muamele ettiğini anlayanlardan ve rabbinden razı olanlardan eylesin. Allah bizi rabbinin rızasını kazanmak için çalışanlardan ve her çabası, gayreti rabbinin rızası için olanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

23.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını, rabbimizle nasıl muhatap olduğumuzu ve rabbimizin muamelesine nasıl karşılık vermemiz gerektiğini anlamaya çalışıyorduk.

Geçen sohbetimizde en son Allah'ın radiye "razı oldu, razı etti" fiilini anlamaya çalışmıştık. Zamanımız kısıtlı olduğu için rızayla ilgili âyetlerin hepsini okumak gibi bir imkânımız yoktur; ama âyetlerin bir kısmını bile okursak genel olarak rabbimizin bizden nasıl razı olacağını özetle anlarız.

Allah'ın zahiri ve manevi fiil olmak üzere iki türlü fiilinin olduğunu söylemiştik. Allah'ın zahiri fiilleri El Esmâu'l Husnâ'sından, Esmâu'l Husnâ'sı da Allah'ın zatından tecelli eder. Bir de Allah'ın zatından tecelli eden fiilleri vardır. Radiye "razı etti, razı oldu" fiili de Allah'ın zatından tecelli eden bir fiildir. Mesela; karşımızdakinden ne kadar razıysak ona göre muamelede bulunuruz. Allah da razı olduğu bir kula muamele ederken ondan ne kadar razıysa ona göre rızasıyla muamele eder.

Allah'ın rızasını kazanmak için iman etmemiz yetmez, bir de imanımız bizi harekete geçirmelidir; yani hayatımızı yaşarken Allah'ın emrettiği ve sevdiği gibi yapmamız lazım ki Allah'ın rızasını kazanabilelim. Yoksa Allah'ın rızasını kazanamayız.

İnsanı harekete geçirmeyen bir iman insana bir şey kazandırmaz. Aksine insana kaybettirir; çünkü Allah iman etmeyenlerin ve imanı kendisine fayda vermeyenlerin ebediyen

kaybettiğini buyurmuştur.[1] Birinin imanı kendisini harekete geçirmiyor, salih amel, ahsen amel işletmiyor, Allah yolunda yürütmüyorsa o kişi sonunda imanını kaybeder; çünkü Allah yolunda yürümüyorsa başka yolda yürüyor, Allah'ın emrettiği, sevdiği şeyleri yapmıyorsa nefsinin ve şeytanın sevdiği şeyleri yapıyor demektir.

Gönül, hayat boşluk kabul etmez. İnsan hayatını yaşarken ya Allah'ın sevdiği gibi yapar ya da nefsinin, şeytanın istediği gibi yapar. Hiç kimse için bundan başka bir seçenek yoktur. Biri nefsinin istediği gibi yapıp Allah'tan başka şeylerin peşinden koşarsa sonunda peşinden koştuğu şeyin sevgisi gönlüne yerleşir ve ilk sıraya girer. O da artık gönlündeki sevgiye göre yaşar, dolayısıyla imanını kaybeder. Oysaki insan bu dünyaya Allah'ın muhabbetini ve rızasını kazanmaya gelmiştir. Bu yüzden insanın tek hedefi; hayatı Allah'ın emrettiği gibi yaşamak ve onun rızasını kazanmak olmalıdır. Ancak böyle olursa Allah'ın muradı kendisi üzerinde gerçekleşir ve Allah'a âbd olur, kul olur.

İsterseniz şimdi de radiye "razı oldu, razı etti" fiilini âyetlerle anlamaya kaldığımız yerden devam edelim inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Allah, kulundan razı olur, kul da Allah'tan razı olur. Allah âyet-i kerimede cennete gidenler için **"bu(gün, rablerine âbd olacaklarına dair verdikleri söze) sadakat gösterenlere sadakatlerinin fayda vereceği gündür. Onlara, içinde ebedi kalacakları, altlarından ırmaklar akan cennetler vardır. Allah onlardan razı olmuş, (onlar da) ondan razı olmuşlardır"**[2]

[1] En'âm /158
[2] Mâide /119

buyurur. Demek ki cennete gidenler az veya çok fark etmez Allah'ın rızasını kazanmıştır.

Tabi ki Allah'ın rızasını az kazananlar cennette makam olarak daha aşağıda, çok kazananlar daha yüksektedir. Kâmil manada kazananlar ise en yüksek makamdadır. Eğer ebedi hayatımız Allah'ın rızasını ne kadar kazanacağımıza göre belirleniyorsa o zaman "bütün hayat Allah'ın rızasını kazanmak için vardır" dersek doğru olur. Madem öyle bizim de tek gayemiz Allah'ın rızasını kazanmak olmalı ve bunun için elimizden gelen bütün çabayı göstermeliyiz. Allah zaten rızasını nasıl kazanacağımızı vahyinde tek tek beyan etmiştir. Eğer Allah'ın âyetlerine bakarsak Allah'ın rızasını kazanmak için neler yapmamız gerektiğini en ince ayrıntısına kadar öğrenir, anlarız.

Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **"(Resulüm!) Sen onların söylediklerine sabret."** Seni her neyle itham ederlerse etsinler onlara karşı sabırlı ol.

Sabretmek yalnızca "dur, bekle, hiçbir şey yapma" demek değildir. Allah âyetin devamında sabrı kazanabilmek için ne yapmak gerektiğini de beyan eder. **"Ve güneşin doğuşundan önce de (sabah namazında) batışından önce de (ikindi namazında) rabbini hamd ile tesbih et!"** Rabbimizi hamd ile tesbih etmek aynı zamanda salâttır. Namaz zaten rabbimizi hamd ile tesbih etmek demektir.

"Gecenin bir kısım vakitleri (akşam ve yatsı namazı) ile gündüzün uçlarında (öğle namazında) da tesbih et ki (rabbinin) rızasına kavuşasın."[3] Demek ki kulun kendisini yaratan rabbinden razı olabilmesi için sabretmesi gerekiyormuş; ama kulun bu sabrı kazanabilmesi için güneşin doğuşundan ve batışından önce, hem

[3] Tâhâ /130

gece vaktinde hem de gündüzün her iki ucunda toplamda beş vakit namaz kılması şarttır.

Eğer rabbimizi hamd ile tesbih eder, namazımızı hakkıyla ikame edersek rabbimizden razı oluruz. Biz rabbimizden razı olunca da rabbimiz bizden razı olur. Öyleyse namazımızın bize Allah'tan razı olmayı kazandırması gerekir. Eğer namazımız bize rızayı kazandırmıyorsa o hâlde namaz kılmamışız, namazın hareketlerini sadece taklit etmişiz demektir.

"Sakın kendilerini imtihan etmek için o (kâfir)lerden bazı zümreleri faydalandırdığımız dünya hayatının çekiciliğine de gözlerini dikme!" Dünya hayatındaki nimetlere tenezzül edip bakma! Sen rabbinin sana emrettiği gibi rabbini hamd ile tesbih et ve namazını ikame et. **"Zira rabbinin (sana bahşedeceği maddi, manevi her türlü) rızkı hem daha hayırlı hem de bâkidir."**[4] Asıl rızık; ahiret rızkıdır, manevi rızıktır, cennettir, Allah'ın rızasıdır, Allah'tan razı olmaktır. Senin için hayırlı olan, ebedi olan da budur. Başka şeylere sakın gözünü dikme!

"(Resulüm! Sen) Ailene (ve sana uyan herkese) salâtı (her anda Allah'ın huzurunda durmaya çalışarak yaşamayı) emret ve (kendin de) ona sabırla devam et! Biz senden bir rızık istemiyoruz. (Aksine) Biz seni rızıklandırıyoruz. Hem (en güzel) âkıbet takvâ sahipleri (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlar) içindir."[5]

Allah bize "kâfirlere dünyalık olarak verdiklerimize bakmaya bile tenezzül etme! Senin için hayırlı olan, bâki olan, ebedi olan, ahiretteki nimettir. Hem kendin namazı ikame et hem de ehlini namaz kılmaya davet et. Rızkın konusunda ise endişe etme; çünkü biz senden rızık istemiyoruz, aksine senin rızkını da biz veriyoruz. Sonuç takvâ ehlinindir" buyuruyor.

[4] Tâhâ /131
[5] Tâhâ /132

Bu âyetten ne anlamalıyız?

Sonuç itibariyle ebediyen kazananlar; takvâ sahipleri, Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlar, namazı ikame edip başkalarını da namaza davet edenler ve Allah'tan razı olanlardır. İnsan ancak böyle yaparsa Allah'tan razı olur. Eğer rabbini hamd ile tesbih etmez, namazı ikame etmez, gözünü dünya malına diker ve rızık konusunda endişe edersen Allah'tan razı olamazsın.

Başka ne anlamalıyız?

Rızık konusunda endişe etmemeyi, dünyalığa tenezzül etmemeyi, Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışmayı yalnızca takvâ sahipleri yapabilir. Takvâ sahipleri, Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip Allah için elinden gelen her çabayı gösteren ve "ben" demek yerine "Allah" diyenlerdir. İşte, en güzel âkıbet onlarındır.

Unutmamamız lazım ki rıza, kul için her şeydir. Bir kul, rabbinden razı olur, rabbinin razı olduğu şekilde yaşar ve rabbinin rızasını, her şeyin önüne koyacak kadar ciddiye alırsa rabbi de ondan razı olur. Başka türlü rabbinin değil de nefsinin, insanların, başkalarının rızasını Allah'ın rızasının önüne koyarsa Allah bunu ondan kabul etmez.

Her şeyin bir ölçüsü olduğu gibi rızanın da ölçüsü vardır ve bu ölçü öncelikle kulun Allah'tan razı olmaya çalışmasıdır. Kul "ya rabbi! Ben senden razıyım" deyip bütün gönlüyle Allah'tan razı olduğunu tasdik etmedikçe Allah ondan razı olmaz. Biri Allah'ın kendisinden razı olmasını istiyorsa yapması gereken şey; öncelikle Allah'ın rızasını kazanmak için çabasını, gayretini ortaya koyup elinden geleni yapmaya çalışmaktır. Öyle ki dilinin söylediğini kalbi, ameli, fiili tasdik etsin. Yoksa "ben Allah'tan razıyım" derken yalan söylemiş olur.

“Muhakkak ki bize kavuşacağını ummayanlar, dünya hayatına razı olup onunla mutmain olanlar ve âyetlerimizden gâfil olanlar var ya! İşte onların kazanmakta oldukları (günahlar) sebebiyle varacakları yer ateştir!”[6] Bizimle karşılaşmayı beklemeyenler, ahiretin hesabını yapmayanlar, “acaba, belki” diyenler âyetlerimizden habersiz olanlardır ve iman etmedikleri için âyetlerimizi ciddiye almayıp dünya hayatına razı olanlardır.

Dünya hayatına razı olanlar ahirete, âyetlere iman etmeyenlerdir. Âyetlere iman etseler ve rableriyle karşılaşmayı umsalardı dünya hayatına razı olmazlardı. Aksine dünya hayatının biteceğini bilir, ahirete göre çalışır, dünyayı ahirete kurban eder, ahireti isterlerdi; ama Allah’ın rızasını kazanmak yerine dünyayı tercih ettikleri ve dünya hayatına razı oldukları için ebedi hayatlarını kaybetmişlerdir, bu yüzden yerleri ateştir.

Bu ateşi dünyadayken onlar kendilerine hazırlamıştır; çünkü Allah’ın kendilerini koyduğu yerde durmamış, kendilerini ahirette ebediyen kalacak bir varlık olarak görmemiş ve rablerinin rızasını tercih etmemişlerdir. Allah için çalışmak yerine dünyaya çalışmış ve dünya için çaba, gayret sarf etmişlerdir. Böyle olunca da gidecekleri yer ancak ateş olur.

Rızanın zıttı azaptır. Zaten Allah’ın “razı oldu” fiilinden hemen sonra nüzul sırasına göre “azap etti” fiili gelir. Örneğin; bir kul, Allah’ın rızasını kazanmadıysa azabı hak etmiş olur. Aslında kendisi kendini azaba layık etmiş, ateşe atmıştır. Bu nedenle kul, Allah’ın rızasından uzaklaştıkça Allah’ın azabına yaklaşır, azaptan uzaklaşınca ise rızasına yaklaşır. Bu şekilde rıza ile azap birbirinin karşıtıdır.

“Muhakkak ki iman edip sâlih ameller işleyenler ise iman etmeleri sebebiyle rableri onları hidâyete erdirir. Onların Naîm

[6] Yûnus /7-8

cennetlerinde altlarından ırmaklar akar." Onlar rabbini razı etmiştir, imanları sebebiyle rableri de onları razı eder.

Hangi amel olursa olsun işlediğimiz her amel mutlaka bir imandan, sevgiden kaynaklanır. Misal; nefsini razı etmeye çalışan biri nefsini seviyor, rabbini razı etmeye çalışan biri de rabbini seviyor demektir.

"Onların oradaki duaları, 'Allah'ım, sen subhânsın (her türlü noksanlıktan münezzehsin)' (demeleridir) ve oradaki (birbirlerine) temennileri 'selam'dır. Onların dualarının sonu da 'hamd (övme ve övülme), âlemlerin rabbi Allah'a mahsustur' (demeleridir)."[7] Cennettekiler orada rablerine hamd ederler; çünkü dünyada yaşarken de rablerine hamd etmiş, rablerini övgüye layık görmüş ve rablerinin kendilerine yaptığı her vahyi ciddiye alıp rablerinin yolunda yürümüşlerdi.

"İşte böylece biz her nebî için insan ve cin şeytanlarını (vahye) düşman kıldık." İnsan ve cin şeytanlarından olanlar peygamberlere düşmanlık yaparlar; ama onların düşmanlığı peygamberler için bir nimettir, kazanma imkânıdır; çünkü peygamberler, onlarla mücadele edecek, savaşacak, sabredecek ve onlara rağmen bütün gayretlerini ortaya koyup herkesi âlemlerin rabbine davet edecekler. Bu çabaları da hem kendilerine hem de kendileriyle beraber olanlara, iman edenlere kazandıracak. Onların karşısında olanlar için Allah "insan ve cin şeytanları" buyurdu. Biri peygamberin karşısında durursa Allah'ın "şeytan" dediklerinden olur, dolayısıyla ebediyen kaybeder.

"(Bunlar kendilerini ve mü'minleri) Aldatmak için birbirlerine yaldızlı sözler vahy(edip telkin) ederler. Eğer rabbin dileseydi bunu yapamazlardı." Allah onların böyle yapmalarına müsaade etmiştir. Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **"Artık**

[7] Yûnus /9-10

onları (rablerine) iftira ettikleri şeylerle (baş başa) bırak."[8] Sen şeytanları yaptıkları sebebiyle kendileriyle baş başa bırak. Bırak, birbirleriyle konuşsunlar, peygamberi eleştirip çekiştirsinler, yersinler, nefisleri bunu yapmakla mutlu olsun. Sen onlara müdahale etme! Ben bunları yapmalarına müsaade ediyorum ki gerçek manada iman edenlerle iman etmeyenler birbirinden ayrılsın.

"Bir de (o insan ve cin şeytanları), âhirete iman etmeyenlerin gönülleri o (yaldızlı sözler)e meyletsin, ondan hoşlansınlar ve kazandıkları (günahları)nı kazanmaya devam etsinler diye (böyle yaparlar)."[9] İnsan ve cin şeytanlarının yaldızlı sözlerine meyledenler gerçek manada iman etmemiş, sadece dilleriyle iman etmiştir. Onlara meylederek de Allah'a karşı gelme ve Allah'ın yolunu, sırât-ı mustakîmi yanlış gösterme günahını beraber yüklenmiş olurlar. İşte, "iman edip etmeyenleri belli etmek için buna ben müsaade ediyorum, sen onlara müdahale etme, bırak kazandıkları günahlarını kazanmaya devam etsinler" buyurdu Allah.

Eğer (kâfir olup bunları) inkâr ederseniz, muhakkak ki Allah sizden ğaniyydir (hiçbir şeye muhtaç olmayan, herkesin ve her şeyin kendisine muhtaç olduğu zattır)." Ben onları bana kul olmaları için yaratmışım; ama böyle yapıyorlarsa bilsinler ki benim kimseye ihtiyacım yoktur. **"Bununla beraber o, kullarının küfrüne razı olmaz. Yok eğer şükrederseniz, sizin için buna razı olur."**[10] Dikkat edersek Allah "o, kullarının küfrüne razı olmaz" âyetinden hemen sonra "o, kullarının iman etmesine razı olur" demek yerine "kullarının şükretmesine razı olur" buyuruyor. Allah bu âyette imanla şükrü bir araya getirmiştir. O zaman bilelim ki şükredenler

[8] En'âm /112
[9] En'âm /113
[10] Zumer /7

mü'mindir, iman edenlerdir. Şükretmeyenler ise iman etmeyenler ve küfürde olanlardır.

Allah, kulunun küfrüne razı olmaz, şükrüne razı olur; ama kuluna tercih etme hakkını vermiş, âyet-i kerimede **"dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin."**[11] Yani dileyen şükretsin, dileyen de kâfir olsun, buyurmuştur. Biri rabbine teşekkür etmiyor; Allah'ın kendisine olan tecellisinden, kendisine verdiği hayattan, kulluk şerefinden, kendisini insan olarak yaratmasından, kendisine peygamber ve kitap göndermesinden, hidâyetçi gönderip rabbine varan yolu göstermesinden dolayı Allah'a şükretmiyorsa kâfir olur.

Kâfir, hakikati örten demektir. Şükretmeyenler Allah'ın kendilerine nimet ikram etmesi hakikatinin üstünü örtenlerdir. Allah da onlar için "benim onlara ihtiyacım yoktur. Eğer bu hâllerine müsaade ediyorsam şükürsüzlüğe razı olduğum için değildir. Ben onları bana kul olmaları, iman etmeleri, şükretmeleri için yaratmışım, dolayısıyla bir tek şükretmelerine razı olurum; ama tercih onların olduğu için şükretmemelerine müsaade ediyorum" buyurdu.

"Hiçbir günahkâr başkasının (günah) yükünü yüklenmez." Herkesin işlediği günah kendisinedir. Bu nedenle kimse bir başkasına "günahın benim boynuma olsun" diyemez ve onun günahını yüklenemez. Eğer başkasının günahkâr olmasına sebep olursa onun günahını ayrıca yüklenir, böylelikle günah yükü ağırlaşır; ama o kişinin günahını onun üzerinden alamaz.

"Sonra dönüşünüz rabbinizedir." Hepinizin dönüşü sizi yaratan ve size bütün nimetleri ikram eden rabbinizedir.

"Ve o, yaptıklarınızı size (tek tek) haber verecektir." Allah, düşündüklerinizi, konuştuklarınızı ve yaptıklarınızı önünüze

[11] Kehf /29

koyup her birini size haber verecektir. **“Çünkü o, göğüslerin içinde (gizli) olanı (dahi en ince ayrıntısına kadar) bilendir.”**[12] Kendinizi Allah’a karşı savunamazsınız; çünkü Allah yaptıklarınızı da gönlünüzde sakladıklarınızı da bilir.

“Şüphesiz, ‘rabbimiz Allah’tır’ deyip sonra da istikamet üzere olanlara (Allah’ın rızasına varan yolda bütün çabası ve gayretiyle yürüyenlere bu dünyada da âhirette de hiçbir) korku yoktur ve onlar mahzun da olmazlar.”[13]

Sırât-ı mustakîm; Allah’ın nimet verdiği kullarla beraber Allah’a yürüyüp onların kazandığı nimeti kazanmaktır. Bu nimetler; Allah’a âşık olma, Allah’tan haşyet duyma, Allah’a karşı edepli olma, âbdiyet, kulluk, iman, sabır, ibadet, zikir, rabbine muhabbet, tesbih, hamd, şükür, tevekkül, güven, kısacası Hz. İnsan olma nimetidir ve rabbimizden istememiz gereken nimetler de bunlardır. Bu nimetleri ise ancak sırât-ı mustakîmde yürürsek kazanabiliriz. O yüzden Allah Fâtiha Sûresi’nde sırât-ı mustakîmde yürümeyi istememiz gerektiğini bize beyan etmiştir.

Nasıl?

İhdinâs sırâtel mustakîm: “Bizi sırât-ı mustakîme (sana gelen dosdoğru yola hidâyetçinle) hidâyet et!” **Sırâtellezîne en’amte aleyhim:** “Kendilerine nimet verdiğin kimselerin (nebîlerin, sıddıkların, şahidlerin ve sâlihlerin) yoluna.” **Gayril mağdûbi aleyhim ve led dâllîn**:[14] “(Sana âbd olmayı kabullenmeyerek) Gazaba uğramışların ve dalâlette kalanların (yoluna) değil!”

Her namaz kılışımızda tekrar tekrar Fâtiha’yı okuyarak rabbimizden sırât-ı mustakîmi; yani Allah’ın nimet verdiği kulların yolunda olup onlarla beraber yürümeyi isteriz; çünkü sırât-ı

[12] Zumer /7
[13] Ahkâf /13
[14] Fâtiha /6-7

mustakîmde, nimet verilen kullarla beraber olmayanlar ya gazaba uğramış ya da dalâlette kalmıştır. Biz de Fâtiha Sûresi'ni okuyarak devamlı "bizi gazaba uğrayanlardan ve dalâlette kalanlardan eyleme ya rabbi! Bizi onlarla beraber olmaktan muhafaza eyle! Bizi yalnızca kendisine nimet verdiğin kulların yoluna hidâyet et. Bu kulların; nebîler, sıddıklar (rablerine âbd olacaklarına dair verdikleri söze sadakat gösterenler), şahidler (her anda Allah'ın esmâsına şahidlik eden, canlarıyla, mallarıyla Allah yolunda cihad edenler) ve sâlihler (nefsini ıslah edenler)dir.[15] Biz sadece onların kazandığı nimeti kazanmak istiyoruz. Bizi onların yoluna hidâyet et ki biz de o kulların gibi senin rızanı, yakınlığını kazanalım ya rabbi!" deyip rabbimizden sırât-ı mustakîmde olmayı isteriz.

"Şüphesiz, 'rabbimiz Allah'tır' deyip sonra da istikamet üzere olanlara (Allah'ın rızasına varan yolda bütün çabası ve gayretiyle yürüyenlere bu dünyada da âhirette de hiçbir) korku yoktur ve onlar mahzun da olmazlar."[16] Hem dünyada hem de ahirette korkmaz, mahzun olmazlar.

Mahzun olmazlar demek geçmişte yaptıklarından dolayı üzülmezler manasına gelir; çünkü rablerinin ğafurluğuna, ğaffarlığına, afuvluğuna, tevvablığına iman etmiş ve tövbe, istiğfar etmişlerdir. Rableri de tövbelerini kabul etmiş ve onları mağfiret etmiştir. Allah'ın kendilerini affettiğine iman ettikleri için de geçmişlerinden dolayı mahzun olmazlar.

Bununla beraber Allah'ın kendilerine tanıdığı kazanma imkânlarının bir kısmına Allah'ın istediği gibi cevap verdiklerini, bir kısmına da gerektiği şekilde cevap vermediklerini; yani doğru yapmadıklarını bilirler. Allah'ın razı olduğu gibi yapabilmek için Allah'ın nimet verdiği kullarla beraber sırât-ı mustakîme girip geçmişlerine tamamıyla tövbe ederler. Allah da onların tövbelerini kabul etmiş ve geçmişte işledikleri günahları, yanlışları

[15] Nisâ /69
[16] Ahkâf /13

silmiştir. Allah bir kulunun geçmişini siler, örterse o kul geçmişinden dolayı hiç mahzun olur mu? -Elbette ki olmaz.

Aynı şekilde korkmaz ve endişe etmezler. Korkmak, endişe duymak gelecekle ilgili duyulan bir kaygıdır. Onlar rablerine tevekkül edip güvendikleri ve rablerinden emin oldukları için gelecekleriyle ilgili hem dünya hem de ahiretleri hakkında bir korku ve endişe duymazlar. Rablerine koşarken de "acaba yolu yürüyebilir miyim, acaba şeytan, nefis beni kandırır mı" deyip korkmaz, şeytan hakkında hiçbir endişe taşımazlar. Çünkü şeytandan, nefisten, dünyadan yüz çevirmişlerdir, Allah'ın da zaten kendilerini koruyacağından emindirler.

Dünyada mahzun olmadıkları ve korkmadıkları gibi Kıyamet günü de üzülmez, korkmazlar. Allah, melekleriyle son nefeslerinde onları cennetle, rızasıyla, cemaliyle müjdelemiştir. Allah onların ahiretteki hâlini beyan ederken buyurur. **"Bizden kendilerine güzellik geçmiş (El Esmâu'l Husnâ'mız ile güzelleşmiş) olanlara gelince, işte onlar cehennemden uzaklaştırılmışlardır. Onlar, o (cehennem)in uğultusunu duymazlar ve canlarının çektikleri (sonsuz nimetler) içinde ebedi kalırlar. En büyük korku (dahi) onları hüzünlendirmez ve (orada) melekler kendilerini (şöyle) karşılar: İşte bu, (dünyada) size vaad edilen (mükâfat) gününüzdür."**[17] Allah onları müjdelediği için kıyamet yerindeki en büyük dehşette bile korkmaz, endişe etmezler.

"İşte onlar cennet ehlidirler. (Dünyada) Yaptıklarına karşılık (rablerinden bir mükâfat) olarak orada ebedi kalacaklardır."[18] Yaptıklarına karşılık; yani dünyadayken tabi tutuldukları imtihanlara Allah'ın isimleriyle, fiilleriyle muamele edip güzel yapmalarına karşılık cennette ebedi kalacaklardır.

[17] Enbiyâ /101-103
[18] Ahkâf /14

Evet, Allah, kuluna "sana kazanma imkânı verdiğim zaman gerekeni yap" buyuruyor ve kulundan hayatını yaşarken güzel amellerde bulunmasını istiyor. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"fayda vermeyen ilimden sana sığınırım"*[19] buyurmuştur. İnsanın ilmi kendisine güzel amellerde bulundurmuyorsa o ilim fayda vermeyen bir ilimdir. Oysa ki ilimle amel edip Allah'ın istediği fiillerde bulunmak gerekir. Sadece düşünmekle, bilmekle ya da "ben iman ettim" demekle hiç kimse bir şey kazanamaz. Öğrenmek, anlamak, bilmek sırf amel etmek, Allah'ın rızasına koşmak ve Allah'ın rızasını kazanmak için gereken çabayı, gayreti sarf etmek içindir. Bundan dolayı insan "ben her şeyi biliyorum, dinimi öğrenmişim, kitabımı öğrenmişim" diyebilir; ama bilmek yetmez. Asıl mesele; insanın bildiğiyle amel etmesidir; çünkü Kıyamet günü bildikleri değil yaptıkları önüne gelir, o da yaptıklarına karşılık ya kazanır ya da kaybeder.

"Biz insana, ana, babasına ihsanda bulunmasını tavsiye ettik (vasiyet ettik)." Vasiyet ettik; son söz olarak yapman gereken budur, demektir. Anne, babaya iyilikte bulunmak Allah'ın bütün kullarına tavsiyesidir, vasiyetidir.

"Annesi onu (nice sıkıntılara katlanarak) zahmetle (karnında) taşıdı ve zahmetle doğurdu. Onun (anne karnında) taşınması ve (sütten) ayrılması otuz ay sürer. Nihayet (insan) güçlü çağına erip kırk yaşına varınca der ki: Rabbim! Beni, bana ve ana babama verdiğin nimetlere şükretmeye ve razı olacağın sâlih ameller işlemeye sevk et." Verdiğin nimetler için sana şükretmemi, anama, babama teşekkür etmemi, bir de rızanı kazanacağım ameli bana öğret.

İnsan aklı, hayat tecrübesi kırk yaşında kemale erer. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e peygamberlik kırk yaşında verilmiştir. Kul bu yaşta artık dünyayı, kendini, imtihanı anlar,

[19] Tirmizî, Daavât, 68

bundan sonra da ya Allah'a döner ve rabbine doğru gider ya da ters tarafa, uçuruma doğru hızla gider. Kırk yaşına gelen biri hâlâ rabbine dönmediyse artık bu yaştan sonra dönüşü nerdeyse imkânsız denecek kadar zordur.

"Ve benim için zürriyetimden gelenleri ıslah ed(ip sâlih kimseler kıl). Şüphesiz ben (tövbe edip) sana yöneldim; çünkü ben (sana) teslim olanlardanım."[20] Kul kırk yaşına girdiğinde işi anladığı için "ya rabbi! Tövbe ettim, sana döndüm ve ben Müslüman oldum (sana teslim oldum)" der.

"İşte, yaptıklarının en güzelini kabul edeceğimiz ve kötülüklerinden vazgeçeceğimiz bu kimseler cennet ehli arasındadırlar. (Bu) Onlara vaad edilen dosdoğru bir sözdür."[21] Kırk yaşına gelip "ben sana döndüm, sana teslim oldum, sana şükretmek ve rızanı kazanmak istiyorum ya rabbi" diyenlere cennete gireceklerine dair söz vermişim. Onlara hesap sormayacak, bütün kötülüklerini silecek ve yaptıkları en güzel şeylerle onlara muamele edeceğim, buyurdu Allah.

Allah, yaş itibariyle kemale eren kulu için "artık aklın kemale erdi, yeteri kadar tecrüben oldu, haydi dön. Bana dönersen bütün günahlarını, geçmişini sileceğime söz veriyorum" buyuruyor. Bu, Allah'ın, kuluna olan rahmetidir; çünkü Allah, kulunun küfrüne razı olmaz, şükrüne razı olur; yani kulunun isyan edip kaybetmesine razı olmaz, kazanmasına, iman etmesine, teslim olmasına razı olur.

"O gün birtakım yüzler de vardır ki nimette (sonsuz bir mutluluk içinde)dirler. (Dünyadaki) Çaba ve gayretlerinden dolayı (rablerinin kendilerine olan ikramlarından) razı olmuşlardır. (Onlar) Yüce bir cennettedirler."[22] Kazandıkları

[20] Ahkâf /15
[21] Ahkâf /16
[22] Gâşiye /8-10

cennetten, Allah'ın rızasından dolayı yüzleri nûr saçar, muhabbet saçar. Onlar dünyadaki çabalarından, gayretlerinden, yaptıklarından razı olmuşlardır, Allah da onlardan razı olmuştur.

Kıyamet günü cennetle müjdelenenler gösterdikleri çabadan, gayretten razı olur. İnsanı cennete taşıyan şey güzel amelleridir. Bir hayır işlediğimizde ya da ibadet yaptığımızda "ya rabbi! Amelimi kabul et" demeden önce amelimizi bizim kabul edip etmediğimize, yaptığımızı Allah'ın huzuruna layık görüp görmediğimize bakmamız lazım. Kendimiz amelimizi huzura layık görürsek o zaman onu huzura arz edip "ya rabbi! Amelimi kabul et" diyebiliriz. Eğer kendi amelimizi kendimiz bile kabul etmemişsek Allah'ın onu kabul etmesini beklememiz doğru olmaz.

"İnsanlardan öylesi de vardır ki Allah'ın rızasını isteyerek (gerekeni yapıp) nefsini (ve bütün varlığını onun yolunda) satar. Allah ise kullar(ın)a karşı raûftur (çok şefkatlidir)."[23] Öyle insanlar vardır ki Allah'ın rızasını kazanmak için kendini her türlü tehlikeye atar, gerektiğinde canını feda eder; ama Allah onları tehlikeye düşmekten korur; çünkü Allah onlara karşı rauf ve rahimdir. Onlara rahmetiyle, yumuşaklıkla muamele eder ve onları koruyarak zarar görmelerine müsaade etmez.

"Allah'ın rızasını istemek ve kendilerinde olan (iman)ı sağlamlaştırmak için mallarını infak edenlerin durumu ise bir tepede bulunan üzerine bol yağmur yağmış da iki kat ürün vermiş (güzel) bir bahçeye benzer ki ona bol yağmur yağmasa bile bir çisinti düşer (de yine ürün verir). Allah, yaptıklarınızı hakkıyla görendir."[24]

"(Allah'a olan sadâkatlarını ispatlamak için onun yolunda) Sadaka veren erkeklerle sadaka veren kadınlar ve

[23] Bakara /207
[24] Bakara /265

Allah'a güzel bir borç verenler var ya, onlara (verdiklerinin karşılığı âhiret günü) kat kat ödenir. Ayrıca onlar için kerim (olan şerefli ve bitmez, tükenmez) bir mükâfat vardır. Allah'a ve resullerine iman edenlere gelince, işte onlar rableri katında (ona âbd olacaklarına dair verdikleri söze sadakat gösteren) sıddıklar ve (her anda Allah'ın esmâsına şahidlik eden, canlarıyla ve mallarıyla Allah yolunda cihad eden) şahidlerdir. Onların (orada vasıl olacağı) mükâfatları ve nûrları vardır. İnkâr edip de âyetlerimizi yalanlayanlara gelince, işte onlar da cehennemliklerdir."[25]

"Bilin ki dünya hayatı ancak bir oyun, bir eğlence, bir süs, aranızda bir övünme ve daha çok mal ve evlat sahibi olma yarışından ibarettir." Dünya hayatı Allah'tan bağımsız bir şekilde görülünce; yani imtihan olarak görülmeyince yalnızca bir oyundur, süstür. **"(Bu dünya) Bir yağmura benzer ki o (yağmur)un bitirdiği (bitkiler), çiftçilerin hoşuna gider."** Dünya hayatını imtihan olarak görmeyenler bir şeyler kazanınca onunla sevinirler; çünkü ektikleri şey yeşermiştir. **"Sonra (o bitkiler) kurur da sen onu sararmış görürsün, sonra da (onlar) bir çerçöp oluverir (dünya hayatı için çalışanların sonu da işte böyle olur).**" Ekinler önce yeşerir, büyür sonra da sararıp çerçöp hâline gelir. Onlar da "kazandım" diye sevindikleri şeyi kaybederler. Bu, dünya hayatının örneğidir. **"Âhirette ise (onlara) şiddetli bir azap vardır."** Kim dünya hayatına aldanırsa hem elindekini kaybetmesi kendisine azap olur hem de ahirette azaba uğrar.

"(Allah'a iman edip ona âbd olanlara gelince, onlar için âhirette) Allah'tan bir mağfiret ve (Allah'ın) rıza(sı) vardır." Kim de rabbinin rızasını isteyip bunun için çabasını, gayretini sarf ederse kendisine mağfiret ve rıza vardır. **"(Unutmayın! Bu) Dünya hayatı aldatıcı bir metadan başka bir şey değildir."**[26]

[25] Hadîd /18-19
[26] Hadîd /20

Allah bize “dünya hayatına aldanmayın” buyuruyor. Nasıl ki bahar geldiğinde her şeyin yeşermesi hoşumuza gidiyor; ama sonra zamanı geldiğinde her şey sararıp çerçöp hâline geliyorsa ebedi hayatımızı kazanmadığımız takdirde dünya hayatı bizim için çer çöp haline gelen ekinden ibaret olur. Biz de “kazandım” diye sevindiğimiz her şeyi kaybederiz.

“Şüphesiz ki kendilerine hidâyet apaçık belli olduktan sonra gerisin geri dönenleri şeytan (böyle bir) işe sevk etmiş ve onları (uzunca boş) ümitlere düşürmüştür.”[27] Hidâyet kendilerine açıkça belli olduktan sonra dünyaya tenezzül edip rabbini dinlemeyenleri şeytan kışkırtmış ve onları sanki dünya hayatı hiç bitmeyecekmiş gibi aldatarak dünya hayatı hakkında onlara uzun uzun hesaplar yaptırmıştır.

“(Resulüm!) Allah’a ve âhiret gününe iman eden bir topluluğun; babaları veya oğulları yahut kardeşleri ya da aşiretleri (ve akrabaları) bile olsalar, Allah’a ve resulüne karşı gelenlere sevgi beslediklerini (asla göremez, onları o hâlde) bulamazsın.” Onlar ancak Allah’a ve resulüne iman edip itaat edenlere dostluk gösterirler. Bu durumda iman etmeyenlere sevgi gösteren kişi mü’min değil demektir; çünkü Allah hiç kimseyi ayırmadan, annesi, babası, evladı, aşireti, ırkı, her neyi olursa olsun fark etmez, Allah’a ve resulüne iman etmeyenlere, Allah’a ve resulüne başkaldırıp itiraz edenlere mü’minlerin asla bir sevgi, dostluk göstermediğini buyurdu.

“İşte (Allah) onların kalplerine imanı yazmış ve kendinden bir rûh ile onları desteklemiştir.” İman, onların kalplerine yazılmıştır ve bir daha kalplerinden silinmez. İman kalplerine yazılı olduğu için birine baktıklarında imanlarıyla, aşklarıyla, muhabbetleriyle bakarlar, dolayısıyla Allah’a ve

[27] Muhammed /25

resulüne karşı gelenleri en yakınları bile olsa sevemez, yakınlık gösteremezler.

Biri mü'minse Allah'ı ve resulünü canından da her şeyden de daha çok sever ve herkesin üzerinde tutar. Mesela; insan, anne, babasına küfredilmesini, hakaret edilmesini kabul etmez. Öyle değil mi! İnsan kendi anne, babasına küfredilmesini bile kabul edemiyorsa o hâlde biri rabbine küfrediyor, itiraz ediyorsa ve sen de onu kabul ediyorsan bu durumda sen mü'min değilsin demektir. Bunu Allah söylüyor.

"Ayrıca onları (âhiret günü) içinde ebedi kalacakları, altlarından ırmaklar akan cennetlere koyacaktır. Allah onlardan razı olmuş, (onlar da) ondan razı olmuşlardır. İşte onlar, Allah'ın taraftarlarıdır. Dikkat edin! (Her iki dünyada da asıl) Felaha (kurtuluş ve saadete) erenler, (sadece) Allah'ın taraftarlarıdır."[28]

Sevgi ve dostluk göstermek bir gönül meselesidir. Birini sevmek, desteklemek için bir şey yapmamız ya da dilimizle bunu ifade etmemiz gerekmez. Allah'a itiraz edenlere, Allah'ı, resulünü, vahyini kabul etmeyenlere gönlümüzde bir sevgi verir ve onları dostumuz olarak görürsek bile onlardan yana durmuş oluruz. Bunun sonucunda da imanımızı kaybederiz. Unutmamamız lazım ki Allah'tan yana değil de Allah'ın düşmanlarından yana olanlar ebediyen kaybederler; çünkü Allah'ın düşmanlarından yana durmakla onlar da Allah'a düşmanlık yapmış olurlar.

Aynısı ülkeyi yönetenleri seçerken de geçerlidir. Sevgi beslediğimiz kimse, oyumuzu ona veririz. Bu sevgimiz de ya Allah içindir ya da başka bir şeyden dolayıdır. Eğer iman ettiğimizi söylüyorsak o zaman sevgi beslediğimiz kişinin Allah'a, resulüne, Allah'ın vahyine itiraz edip etmediğine bakmamız şarttır. Desteklediğimiz kişilerin Allah'a ve resulüne itaat edip etmediğine bakmazsak Allah'a "seni ciddiye almıyorum" demiş oluruz.

[28] Mucâdele /22

Âyetleri okurken Allah'ın "mü'minlerin ana, babası, evladı, eşi, aşireti de olsa Allah'a ve resulüne karşı gelenlere sevgi beslediğini, dostluk gösterdiğini göremezsin, böyle bir mü'min yoktur" buyurduğunu gördük. Neden? -Çünkü Allah onların kalbine imanı yazmış, kendinden bir rûhla onları desteklemiş, onları yüce cennete layık görmüş ve onların gönülleri cennet olmuştur. Bu durumda Allah'a itiraz edenlere dostluk göstermek onlara yakışır mı!

Allah her şeyi apaçık beyan edip "kulum, tercih senindir" buyuruyor. Bize de düşen; Allah'ın âyetlerini beyan etmek ve Allah ne söylediyse sadece onu söylemektir.

Biri; insan için, dünya ve ahiret hayatı için konuşacaksa söyleyeceği her şeyde söz hakkı sadece Allah'ındır. Eğer Allah'tan başkasına söz hakkı tanıyıp "biraz Allah'a, biraz da başkalarına itaat edeyim" dersek onu Allah'a şirk koşmuş oluruz; çünkü söz hakkı sadece Allah'ındır. Biz de ya Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi yapıp kendimizi, gönlümüzü, kalbimizi düzeltecek, nefsimizi, tezkiye edeceğiz, aklımızdaki, gönlümüzdeki yanlış bilgileri temizleyip tezkiye olacağız ya da bu yanlış bilgileri, düşünceleri, fikirleri hakikatin, hakkın önüne koyup Allah'a şirk koşacağız. Bu ikisi dışında başka bir seçeneğimiz yoktur.

İnsan tek bir kelimeyle, düşünceyle dahi kâfir olur. Hatta insan, Allah'a kendi gönlünden bir şey söyleyerek, bir âyete itiraz etse, gönlünden bile bir âyeti sevmese, beğenmese yine de kâfir olur. Hiçbir şey söylememiş, sadece gönlünden geçirmiştir; ama yine de bu hâli sebebiyle kâfir olur; çünkü iman gönüldedir, dolayısıyla o küfür, imanını siler, yok eder. Bu yüzden nefsin, aklın, gönlün temizlenmesi ve orada haktan başka bir şeyin olmaması gerekir.

Allah, "Allah, kulunun gönlünde kendi sevgisinden başkasını görmeyi sevmez, kabul etmez" buyurdu. Yani "sen bana

aitsin, sen benim kulumsun, benim söylediğimin dışında bir şey söyleyemezsin" buyurdu. Eğer Allah'ın vahyi, beyanı karşısında senin de bir düşüncen varsa, Allah'ın vahyinden başka bir şey söylüyorsan o zaman sen de ilâhsın! Kalkmış "benim söylediğim doğrudur, Allah'ın söylediği doğru değildir" diyorsun! Sen bu hâlinle nasıl mü'min olursun! Hiç aklı olmayanlar bile bunu anlar. Peki, Allah'ın vahyine karşı "benim söylediğim daha doğrudur" diyor muyuz? -Tabi ki diyoruz. Demesek neden bunları ısrarla söyleyeyim!

Bir de bunları yaparken şeytan kelimeleri süsler, bu yüzden Allah âyet-i kerimede **"biz her nebî için insan ve cin şeytanlarını (vahye) düşman kıldık. (Bunlar kendilerini ve mü'minleri) Aldatmak için birbirlerine yaldızlı sözler vahy(edip telkin) ederler"**[29] buyurur.

"And olsun ki Allah o ağacın (Rıdvan Ağacı'nın) altında sana biat eden mü'minlerden razı olmuştur; çünkü Allah onların kalbindekini bilmiş, onların gönlüne sekineti, itminanı indirmiştir (onlara huzur vermiştir). Bununla beraber onlara yakın bir fetih vermiştir."[30] Allah onlara yakın bir fethin müjdesini vermiştir.

Fetih iki türlüdür; biri zahiri, biri de manevi fetihtir. Bir yer fethedilir de orada Allah'ın hükmü geçerse bu fetih zahiri bir fetih olur; ama ele geçirilen yerde Allah'ın hükmü uygulanmazsa bu durumda ona fetih denmez, bu işgal olur. Bu nedenle işgal başka, fetih başka şeydir.

Bir de manevi fetih vardır; yani kulun gönlünün fetholması vardır. Allah âyet-i kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e **"(resulüm!) muhakkak ki biz sana (Hudeybiye Antlaşması'yla) apaçık bir fetih (ihsan edip zaferin önünü) açtık. Böylece Allah,**

[29] En'âm /112
[30] Fetih /18

senin geçmiş ve gelecek günahlarını mağfiret etsin, sana olan nimetini tamamlasın ve seni sırât-ı mustakîme (Allah'a dosdoğru varan yola) hidâyet etsin."[31] buyurur. Fetih, geçmiş ve gelecek günahların af olmasıdır. Allah fethettiği gönle öyle bir tecelli eder ki o gönülde Allah'ın sevgisinden, El Esmâu'l Husnâ'dan başka bir şey kalmaz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bütün varlığını, iradesini, her şeyini rabbine teslim etmiş, Allah da onun geçmiş günahlarını affetmiştir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in gelecekte günah işlemesi zaten söz konusu değildir; ama günah işlemiş olsaydı Allah onu da affetmişti. Bu durumda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Allah'a karşı öyle bir teslimiyeti olmuş ve her şeyini rabbine öyle bir teslim etmiştir ki onun hesabı Allah'a ait olmuştur.

Aynı zamanda "Allah o Rıdvan Ağacı'nın altında sana biat eden mü'minlerden razı olmuştur" buyurdu Allah. Bizimle beraber umreye gelen arkadaşlar Rıdvan Ağacı'nın nerde olduğunu bilirler. Bu ağaç umrede kardeşlerimizle beraber biat ettiğimiz yerdedir. Allah biat eden o mü'minlerden razı olmuş ve onların gönüllerindekini bilmiştir. Bu yüzden bir anda hepsinden razı olmuştur.

Rıdvan ağacında Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e biat eden sahabelerin sayısı bin beş yüzdür. Hepsi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "seninle ölüme varız, sen emredersen hepimiz ölürüz" dediler. Allah da gönüllerindeki imanı bildiği için hepsinden razı oldu. Demek ki Allah bir anda da razı oluyormuş! Neden? -Tavırlarını bir anda ortaya koydukları için! Biz de tavrımızı bir anda ortaya koymak için vesileler, sebepler arayacağız. Gerektiğinde tavrımızı ortaya koyup "canım yoluna kurban olsun ya rabbi" diyeceğiz ve Allah'ın rızasını kazanacağız inşallah.

[31] Fetih /1-2

Muhammedun resûlullâhi vellezîne meahû: "Muhammed, Allah'ın resulüdür, onunla beraber olanlar da." Onunla beraber olanlar Allah'ın vahyini onunla beraber taşırlar. Sahabeler böyleydi. Hepsi Allah'ın resulüne resul olup onunla beraber Allah'ın vahyini taşıdılar. **"(Onlar) Kâfirlere karşı çok (sert ve) şiddetli, kendi aralarında ise çok merhametlidirler**." Onlar kâfirin küfrüne rıza göstermez, onlara taviz vermezler, imanlarında asla açık vermezler; yani "lâ ilâhe illallah" der ve Allah'a şirk koşulmasını hiçbir şekilde kabul etmezler. Mü'minlere karşı ise çok merhametlidirler.

Birbirimize karşı merhametli değilsek, kendi aramızda birbirimize rahmetle, merhametle muamele etmiyorsak gönlümüz, Allah'ın resulüyle beraber olamadığı için, Allah'ın resulüne gerçek manada iman etmediğimiz ve Allah'ın vahyinden haberdar olmadığımız içindir. Yoksa gönlümüz Allah'ın resulüyle beraber olsaydı, Allah'ın vahyine iman etseydik, onun vahyini gönlümüzde taşıyıp ümmete ulaştırsaydık mutlaka küfre, şirke karşı şiddetli olur, kendi aramızda ise merhametli olurduk, birbirimize merhametle muamele ederdik.

"(Sen) Onları (her zaman) Allah'ın lütuf ve rızasını arayarak rükûda (Allah'ın hükmü karşısında eğilir ve âcizliklerini bilerek rablerine) secde hâlinde görürsün."[32] Onların boyunları rablerine karşı büküktür, rablerinin her emrine karşı eğilerek "işittik ve itaat ettik" deyip başlarını yere koyarlar, secde ederler. Bununla beraber namazlarını kılarlar ve Allah'ın fazlını, rızasını isterler. Onlar Allah'tan rahmet, bereket, ihsan ve rıza isterler. Allah, resulüyle gerçek manada beraber olan mü'minleri tarif ediyor! İşte, mesele böyle olmaktır.

"Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim, üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslâm'a razı

[32] Fetih /29

oldum."[33] Allah, dini kemâle erdirmiş, nimetini tamamlamıştır. Bize düşen de onu alıp, o din ile kemâle ermek, kâmil olmak, nimetin tamamına ermektir. Nimetin tamamı; Allah'ın rızasıdır, manevi olarak yolculuğu yapıp Allah'ın razı olduğu kullardan olmaktır. Tabi, bunun için de çaba, gayret sarf etmek, amelde bulunmak ve Allah'ın rızası neredeyse oraya koşmak gerekir.

Allah mukarebunu anlatırken "mukarebunlar, Allah'a yakın olup onun rızasını kazananlar, hayırda yarışanlardır"[34] buyurmuştu. Biz de hep beraber hayırda yarışacağız inşallah.

Evet hep beraber Allah'ın radiye "razı oldu, razı etti" fiilini anlamaya çalıştık.

Allah bizi sırât-ı mustakîmde rabbine, rabbinin rızasına koşanlardan eylesin. Allah bizi rabbinin muamelesini, efâlini görenlerden, her anda rabbiyle muhatap olduğunu bilenlerden eylesin. Allah bizi rabbi nasıl emretmişse, nasıl seviyorsa, nasıl razı olacaksa öyle muamele edenlerden eylesin. Allah bizi "rabbim Allah'tır" diyenlerden, rabbine teslim olanlardan ve rabbine koşanlardan eylesin. Allah bizi rabbinden, ahiretten kaçanlardan, şeytana, cehenneme, dünyaya koşanlardan eylemesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[33] Mâide /3
[34] Vâkıa /10-11

24.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı ve Aşk'ı anlamaya, Allah'ın her anda bize muamelede bulunduğunu ve bu muamelesinin de saf aşktan, hayırdan, rahmetten olduğunu öğrenmeye çalışıyorduk.

Geçen sohbetlerimizde Allah'ın rızasını anlatmış ve Allah'ın rızasını kazanmak için neler yapmamız gerektiğini âyetlerle anlamaya çalışmıştık. Âyetleri okurken bazı insanların dünya hayatıyla razı olduğunu, bu yüzden de ahiretten, Allah'ın rızasından nasiplerinin olmadığını görmüştük.[1] Bugünkü sohbetimiz radiye "razı oldu, razı etti" fiiliyle ilgili son sohbetimizdir. Bu sohbetimizden sonra nüzul sırasına göre Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını anlatmaya devam edeceğiz inşallah.

Evet, Allah razı olur, razı eder ve razı olunmasını emreder. Bu hayattaki bütün gaye; Allah'ın rızasını kazanmaktır. Allah'ın rızası her şeydir. Aynı şekilde insanın razı olması da her şeydir; çünkü Allah bir kulunu razı ederse o kulun kazanamayacağı hiçbir nimet olmaz. Allah onu razı etmese bu defa kazanacağı hiçbir şey olmaz. Kazananlar ancak rızalarıyla kazanır, kaybedenler de razı olmadıkları için kaybederler.

Allah her şeyi apaçık şekilde tek tek beyan etmiştir. Biri Allah'ın kendisini razı etmesini istiyorsa yapması gereken şey; önce rabbinin rızası yolunda koşmak ve rabbini kendinden razı etmek için çabasını, gayretini sarf etmektir. Kul, Allah için elinden gelen her şeyi yapacak ki bu çabası kendisine Allah'ın rızasını

[1] Şûrâ /20

kazandırsın. Başka türlü hiçbir şey yapmadan "Allah benden razı olsun, beni razı etsin" demek sadece hayal kurmak olur.

Allah'ın rızası öncelikle Allah'ı tercih etmekle kazanılır. Biri iman ederken "beni yaratan rabbim benden razı olsun" deyip iman yoluna, sırât-ı mustakîme girip rabbine yürüse bile karşısına çıkan imtihanlarda rabbini tercih etmiyorsa Allah'ın beyan ettiği üzere dünya hayatına razı olmuştur, o zaman da "rabbim benden razı olsun" diyemez.

Hiç kimse "ben kulluğu yapamam, beceremem" diyemez. Derse Allah'tan alacağı cevap "kâfirlere cehennemde yer mi yok"[2] cevabı olur. Allah, rabbini tercih etmeyenlere, doğruyu apaçık beyan eden Kur'ân kendisine geldikten sonra onu yalanlayanlara, "ben Allah'ın dediklerini yapamam" diyenlere "cehennemde yer mi yok" buyuruyor! Herkes kendine dönüp baktığında gönlünün nasıl bir hâlde olduğunu bilir. Allah'ı tercih etmeyenler, gönüllerinin cehennem olduğuna, Allah'tan razı olanlar ise gönüllerinin cennet olduğuna şahiddir.

Gönlü cennet olanlar rablerinden razı olmuş, rablerine teslim olmuş ve rablerinin söylediği her sözü kabul edip onun huzurunda rükûda, secdede durmuş, boyun bükmüşlerdir. Her biri âyetler karşısında "işittik ve itaat ettik, rabbim benim için en güzelini isteyendir. Rabbim, benim için sadece hayır olanı yaratan ve beni razı edecek olandır" deyip iman etmiş, rablerine güvenmiş, tevekkül etmiştir. Bu yüzden de gönülleri cennet olmuştur.

Gönülleri cehennem olanlar ise rablerine tevekkül etmemiş, güvenmemiştir. Rablerinden emin değildirler. Rablerinin rahman ve rahim oluşuna, vedud oluşuna, ilâh oluşuna, rab oluşuna iman etmemişlerdir. Rablerini rahman ve rahim olarak değil zalim olarak anlamışlardır. Her ne kadar dilleriyle

[2] Ankebût /68, Zumer /32

bunu söylemeseler de gönül hâlleri, fiilleri, işleri rablerini zalim olarak anladıklarını ortaya koyar. Hatta dilleriyle rahmet ettiklerini söyleseler bile işleri zalim olduklarının şahididir.

İnsan, rabbinin rahmanlığını, ilâhlığını, rabliğini, vedudluğunu, kerimliğini, vehhablığını beğenip kabul etseydi rabbine boyun büker, ona teslim olurdu; ama baktığımızda insan, rabbine teslim olmak yerine kendi kendine mazeret üretir ve "ben razı olamıyorum, benim gücüm bu kadardır" der. Yani "Allah bana rızasını kazanabileceğim gücü vermemiş" der. Allah sana bir tek "boyun bük, itiraz etme, bana güven" buyurmuyor mu! Senin kul olman için gereken bütün vasıfları sana ikram etmemiş, ihsan etmemiş mi! Hangi gücü sana vermemiş! Nasıl "ben yapamam, kazanamam" diyebiliyorsun! Allah zaten sana "bir şey yap" demiyor ki tam tersine "bir şey yapma" diyor. "Rabbine karşı edepli ol, ciddi ol, samimi ol, rabbine güven, gerisine karışma" buyuruyor! Sen ise rabbine güvenmiyor da kendine güveniyorsun! Üstelik bir de "ben yapamam" diyorsun! Hem kul olmayı kabul etmiyorsun hem de rabbine karşı ilâh olmaya çalışıyorsun; çünkü Allah sana "sen yapabilirsin" dediği hâlde "yapamam" diyorsun; yani "ben Allah'tan daha iyi biliyorum" diyorsun! Bu tavrın rabbine karşı ilâhlık taslamak değil de nedir!

Allah bizi rabbinin rızasından, âyetlerinden yüz çevirenlerden eylemesin. Allah bizi rabbine karşı edepli olan, samimi olan kullarından eylesin inşallah.

Evet, geçen sohbetimizde radiye "razı oldu, razı etti" fiilini âyetlerle anlamaya çalışmıştık. Sohbetimize kaldığımız yerden devam edelim inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

"Ey ehl-i kitap! Resulümüz (olan Muhammed) size kitaptan gizlemekte olduğunuz birçok şeyi açıklamak için geldi.

O, birçok (kusurunuzu) da affediyor. Gerçekten size Allah'tan bir nûr (olan resulü) ve apaçık bir kitâp (olan Kur'ân) gelmiştir. Allah, onunla rızasına tabi olanları selâmet yollarına hidâyet eder ve onları izniyle (cehalet ve nefsani) karanlıklardan nûra çıkarıp sırât-ı mustakîme (Allah'a dosdoğru varan yola) hidâyet eder."[3] Demek ki Allah kendi rızasına uyanları, rızasını isteyenleri, dert edinenleri karanlıklardan nûra çıkarıyormuş!

Allah, rızasına uyanları karanlıklardan nûra çıkarır demek; onları vehimden, zandan, şeytanın verdiği vesveseden kurtarır demektir. Allah, kitabını indirerek nûrunu göndermiştir. Rızasına uyanları da indirdiği bu kitaba, vahyine tabi ettirir, öyle nûra çıkarır. Onlar Allah'ın rızasını tercih eder ve Allah'ın rızasına uymak isterler. Bundan dolayı Allah'ın rızası neredeyse hiç tereddüt etmeden ona uyarlar. Allah da bu hâllerinden dolayı onları sırât-ı mustakîme, dosdoğru yola hidâyet eder, böylelikle onları kendi nefislerinin ve şeytanın verdiği vesveselerin karanlığından nûra çıkarıp kurtarır.

Herkes kendisinden sorumludur, "falancalar böyle yapıyor" deyip başkalarının yaptıklarını zikretmek hiç kimseye fayda vermez, tam tersine insanı Allah'tan, Allah'ı zikirden, Allah yolunda yürümekten alıkoyar. Başkasıyla meşgul olmamak için herkes kendine dönmeli ve "acaba Allah'ın indirdiği nûra tabi olmuş muyum, olmamış mıyım, Allah ile beraber olmuş muyum, olmamış mıyım, her konuda 'rabbim ne der' diyor muyum, demiyor muyum, rabbimin rızasını kazanmak için çabamı, gayretimi sarf edip gerekeni yapıyor muyum, yapmıyor muyum" deyip kendine bakmalıdır. Kendine baktığında nasıl bir hâlde olduğunu anlar.

Allah bize **"(cin ve insan şeytanlarından ve nefsinizin azgınlığından) Allah'a firar edin."**[4] **"Rabbinizden bir mağfiret**

[3] Mâide /15-16
[4] Zâriyât /50

olarak, genişliği gökler ve yer (kadar) olan muttakiler (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlar) için hazırlanmış cennete koşun"[5] buyurdu. Öyleyse kendimize bakalım; acaba cennete koşuyor muyuz! Yetmez, Allah devamlı "beni zikredin"[6] "beni tesbih edin, bana hamd edin"[7] buyuruyor. Acaba rabbimize hamd ediyor, onu tesbih ediyor muyuz! Birilerini övmekle veya kötülemekle, yermekle hiçbir şey kazanamayız. Allah âyet-i kerimede **"ey iman (ettiğini iddia) edenler! Allah'a karşı takvâ sahibi olun (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışın) ve herkes yarın (kıyamet günü) için ne(yi yapıp âhirete) gönderdiğine baksın"**[8] buyuruyor. Yani bize "sen kendine, ahirete ne hazırladığına bak" buyuruyor. Bizim de başkalarıyla meşgul olmak yerine karanlıklardan kurtulup Allah'ın nûrunun içine girip girmediğimize, gönlümüzün Allah'ın nûruyla dolup dolmadığına, Allah'ın rızasına tabi olup olmadığımıza, onun rızasını kazanmak için çaba, gayret sarf edip etmediğimize bakmamız gerekir. Bakarsak kendimizi de hayatı da, manevi olarak nasıl kazanacağımızı da nasıl kaybedeceğimizi de net bir şekilde görürüz; ama başkalarıyla meşgul olursak kendimizi göremeyiz, dolayısıyla ahirete ne hazırladığımızı da anlayamayız.

Unutmamamız lazım ki bir kul iman edip "rabbim Allah'tır" demişse artık rabbinden başka tarafa dönüp bakamaz, kendine farklı işler çıkarıp başka şeylerle meşgul olamaz; çünkü onun zaten kendisine yetecek kadar derdi, meşguliyeti vardır. Allah âyet-i kerimede **"her birinin o gün (kendinden başka kimseyi göremeyecek kadar) kendine yet(ip art)acak bir işi (ve derdi) vardır"**[9] buyuruyorsa bilelim ki o gün kimse kimseye dönüp bakamaz. Allah bugünden bize imkân vermiştir. Eğer Kıyamet

[5] Âli İmrân /133
[6] Bakara /152
[7] Hicr /98
[8] Haşr /18
[9] Abese /37

gününü bugüne taşımaz, bugünden neler yaptığımıza bakmazsak rabbimizi, kendimizi, dünyada nasıl yaşayacağımızı, nasıl konuşacağımızı, nasıl düşüneceğimizi, ahireti, hesabı unutmuş oluruz ki o gün geldiği zaman da iş işten geçmiş olur. İşte, bu duruma düşmemek için şimdiden uyanmamız gerekir.

Baktığımızda genel olarak gaflet uykusundayız, kendimizi, ahireti, hesabı unutmuşuz. Zaten gaflet demek; rabbini, ahireti, imtihanı unutmak demektir. Gaflet, rabbimizi unutup şeytanla beraber olmak; kendimize gelmek de kim olduğumuzu bilip rabbimizle olmaktır. Şu anda insanlık olarak rabbimizin bizi bu dünyaya ebedi hayatımızı kazanmak için gönderdiğini ve Kıyamet günü bizi hesaba çekeceğini unutmuşuz. Hatırlamak için uyanıp kendimize gelmemiz ve rabbimize koşmamız şarttır. Uyanıp kendimize geleceğiz ki Kıyamet günü ebedi hayatını kaybedenlerden olmayalım.

"(Bunun üzerine) Allah şöyle buyurdu: Bu(gün, rablerine âbd olacaklarına dair verdikleri söze) sadakat gösterenlere sadakatlerinin fayda vereceği gündür. Onlara, içinde ebedi kalacakları, altlarından ırmaklar akan cennetler vardır. Allah onlardan razı olmuş, (onlar da) ondan razı olmuşlardır. İşte büyük kurtuluş (ve saadet) budur."[10]

Allah onlardan razı olmuş, onlar da Allah'tan razı olmuştur. Rıza bu şekilde karşılıklıdır. Kul, Allah'a karşı sadakatini ispatlayınca Allah ondan razı olur, Allah razı olunca da kulunu razı eder. Kul da böylelikle Allah'tan razı olur.

Bu rıza sadece Kıyamet günü için geçerli değildir. Kul dünyadayken de hayatını yaşarken Allah'tan razı olmalıdır; ama Allah'ın kimden nasıl razı olduğunu anlamadan Allah'ın rızasını kazanmaya çalışmak mümkün değildir.

[10] Mâide /119

Peki, Allah kimden nasıl razı olur?

Allah'ın kitabına baktığımızda Allah'ın kimlerden razı olduğunu ve ne yaparsak bizden razı olacağını anlarız; çünkü Allah her şeyi beyan ettiği gibi rızaya giden yolu da kuluna beyan etmiş, öğretmiştir. Şayet kul, rabbini tanırsa; yani marifetullaha sahip olursa, rabbinin her işinin, her emrinin, her takdirinin, her muamelesinin, kendisi için rahmet olduğunu, hayr olduğunu, güzellik olduğunu, nimet olduğunu, cennet olduğunu anlarsa rabbinin saf hayr, saf güzellik olduğuna iman eder. Bunun sonucunda da hangi imtihanla karşılaşırsa karşılaşsın "rabbim bana güzelliğiyle muamele ediyor ve manevi olarak kazanmam için bana imkânda bulunuyor" der. Rabbinin her ne yaparsa yapsın sadece hayr olduğunu, rahmet olduğunu bildiği için hiçbir imtihan karşısında itiraz etmez, "neden hep sıkıntı çekiyorum" demez, böyle olunca Allah'tan razı olma yoluna girer; ama Allah'ın kendisine yolladığı imtihanları rahmet olarak değil de şer olarak görürse rabbini tanımamış olur ki bu defa da Allah'tan razı olamaz. Bunun sebebi; Allah'ın kendisine yaptığı muamelelere Allah'ın vahyine göre değil kendine göre bakması ve rabbini anlamamasıdır.

Bir, Allah'ın, kulunu kulun hiçbir müdahalesi olmadan imtihana tabi tutması vardır. Bir de kulun kendi eliyle yaptıklarının karşılığını görmesi vardır. Herkes bütün hayatı boyunca kendi eliyle yaptıklarının karşılığını alır; ama Allah, kuluna kendi yaptığı yanlışlarda bile imkân verip kulunu temizler ve yanlışını düzeltip kazanması için ona fırsat verir. Bu da Allah'ın kulu için başka bir hayrıdır.

Allah'ın, kulunu imtihana tabi tutması ise kulun hiçbir etkisi olmadan kuluna muamelede bulunmasıdır. Kulun kendi kontrolü dışında başına hangi olay gelirse gelsin Allah onu özel olarak imtihana tabi tutmuş demektir. Allah, kulunu bu şekilde hangi imtihana tabi tutarsa tutsun o imtihan kul için olmazsa olmazdır

ve manevi olarak kazanması için mutlaka o imtihanı yaşamalıdır. Onu yaşamazsa manevi olarak kazanamaz ve rabbini de kendini de ebediyen kaybeder. Bu şekilde baktığımızda imtihan ikramına karşılık Allah'a isyan etmek, itiraz etmek, Allah'tan razı olmamak hiçbir akıl sahibinin kârı değildir.

Herhangi bir imtihana razı olmadıysak, nefsimiz bir itiraz içerisindeyse ona hemen "yoksa sen Allah'tan daha mı iyi biliyorsun! Sen Allah'ın sana zulmettiğini mi zannediyorsun! Allah senin için bu imtihana hükmettiği hâlde sen Allah'ın hükmünü kabul etmiyor, kendi hükmünü daha mı iyi görüyorsun! Eğer kendi hükmünü Allah'ın hükmünden daha iyi görmüyorsan öyleyse neden itiraz ediyor, feryad ediyorsun" diyelim ve kendimize çeki düzen verelim. Aksi takdirde itiraz hâlinden kurtulamaz ve rabbimizin her muamelesinin saf hayır, saf güzellik olduğuna iman edip rabbimizi tanıyamayız.

Okuduğumuz âyetlerde gördüğümüz üzere Allah sadık olanlardan; yani kendisine verdiği sözü yerine getirenlerden, belâ şehidnâ**:**[11] "Evet, (sen bizim rabbimizsin) biz buna şahidiz" diyenlerden ve bu şehadetini sadakatiyle ispatlayanlardan razı olur; çünkü onlar da Allah'tan razıdır. Onlar Allah'a "beni yaratan ve bana rahmetiyle muamelede bulunan rabbim" der, Allah da onlara "âbdim, kulum" der. Allah'ın her muamelesinin saf hayır olduğunu anlamayanlar "rabbim" diyemez, dolayısıyla Allah'tan da kendilerine "âbdim" deme hitabını hak edemezler.

"Göklerin, yerin ve bunların içinde bulunan her şeyin mülkü (hakimiyet ve hükümranlığı tamamen) Allah'a aittir. O, her şeye kadîrdir (kudretiyle her şeyi hükmü altında tutandır)."[12] Allah nasıl dilerse öyle muamele eder. İsteseydi seni imtihana tabi tutmayabilirdi; ama rahmetinden dolayı sırf kazanman için seni

[11] A'râf /172
[12] Mâide /120

imtihana tabi tutar ve sana kazanma imkânı verir; çünkü Allah vahyinde kulunu imtihan edeceğini buyurmuştur.[13]

İmtihanlar olmazsa insan kendini tanıyamaz. Misal; Allah âyet-i kerimede **"(ey mü'minler!) yoksa siz, Allah içinizden cihad edenleri ve Allah'tan, resulünden, bir de mü'minlerden başkasını sırdaş edinmeyenleri, Allah bil(ip ortaya çıkar)madan (kendi hâlinize) bırakılacağınızı mı sandınız? Allah, yaptıklarınızdan tamamen haberdardır."**[14] Yani "bakalım dostluğunuz Allah ve resulüne mi yoksa başkalarına mıdır! Siz 'dostluğumuz Allah ve resulünedir' dediniz diye size 'tamam, biz de sizi öyle kabul ediyoruz' diyeceğimizi mi sandınız" buyurur.

İmtihanlar insana kim olduğunu ve hayatı yaşarken neyi, kimi tercih ettiğini gösterir. Biri karşılaştığı imtihanlarda Allah'ın emrettiği, razı olduğu gibi yaparsa "dostluğum Allah ve resulünedir" derken doğru söylemiş olur; ama Allah'ın razı olduğu gibi değil de kendi bildiği ya da başkalarının istediği gibi yaparsa bu durumda "dostluğum Allah ve resulünedir" derken doğru söylememiştir. Her kimin istediği gibi yapıyorsa dostluğunu ona yapmıştır.

Evet, Allah, imtihanlarla Allah yolunda cihad edenler ile Allah ve resulüne dostluk gösterip göstermeyenleri ortaya çıkarır. Cennete, nimete, Allah'ın rızasına layık olanlar ancak cihad edenlerdir; yani Allah'ın rızasını kazanmak için cehd edip çaba, gayret gösterenlerdir. Bununla beraber hiç kimse kendini temize çıkaramaz; çünkü Allah kimin ne yaptığından haberdardır.

"Müşriklerin kendi nefislerinin küfrüne (bizzat kendileri) şahidken, Allah'ın mescidlerini imar etmeleri olacak şey değildir! İşte onların (bütün) amelleri boşa gitmiştir." Müşriklerin, bütün amelleri boşa gider. Dilleriyle "biz iman ettik"

[13] Âli İmrân /142
[14] Tevbe /16

demeleri hiçbir şey değiştirmez. Zaten onlar da kendi küfürlerine şahiddir ve küfürde olduklarını bilirler. **"Ve onlar (kıyamet günü) ateşte ebedi olarak kalacaklardır."**[15]

Evet, Allah'a şirk koşanlar kendi küfürlerine bizzat kendileri şahidken Allah'ın mescitlerini imar etmeye layık değildir. Okuyacağımız bu âyette ise Allah, mescidlerini kimin imar edeceğini beyan eder. **"Allah'ın mescidlerini ancak Allah'a ve âhiret gününe iman eden, namazı ikâme ed(erek her anda Allah'ın huzurunda durmaya çalış)an, zekâtı ver(erek nefsinin cimriliğini temizley)en ve Allah'tan başkasından korkmayan kimseler imar eder. İşte, hidâyete erenlerden olmaları umulanlar da onlardır."**[16]

Bu âyetten ne anlamamız lazım?

Allah "iman etmemişseniz bana ibadet edilen yerlere karışmayın. Bırakın, onları iman eden mü'min kullarım yapsın" buyuruyor. Nasıl ki ben bazen kardeşlerimize "dergahtaki bir işi aşkla, muhabbetle yapmayacaksanız, onu yapmayın" diyorum ya işte Allah da şirk koşanlara "Allah'ın mescidlerini imar etmeyin, bırakın, onları mü'min kullarım imar etsin" buyurdu.

"İman edip hicret eden ve Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla cihad edenlerin dereceleri Allah katında daha büyüktür. İşte onlar (asıl) kurtuluşa (ve saadete) erenlerdir. Rableri kendi katından onlara bir rahmet, bir rıza ve içinde daimi (bitmez, tükenmez) nimetler bulunan cennetleri müjdeler. Onlar orada ebedi olarak kalacaklardır. Şüphesiz ki mükâfatın büyüğü Allah'ın katındadır."[17]

Allah yolunda hicret edenler ve mallarıyla, canlarıyla Allah yolunda cihad edenler… Dikkat edilirse Allah bu âyette insanın

[15] Tevbe /17
[16] Tevbe /18
[17] Tevbe /20-22

hayatı boyunca karşılaşabileceği her şeyi birden beyan etti. O hâlde hiç kimse "benim elimden bir şey gelmez" diyemez. Eğer ebediyen kazanmayı istiyorsa mutlaka Allah yolunda yapabileceği bir şey vardır, kazanmak için gerektiğinde onu yapıp elinden gelen çabayı göstermelidir.

Allah'ın rızasını kazanma imkânı her andadır. Yeter ki tefekkür edip "acaba rabbimin rızasını, yakınlığını nasıl kazanabilirim" diye düşünelim. O zaman mutlaka yapabileceğimiz bir şeylerin olduğunu görürüz.

Kendimizden bir örnek vereyim.

Bu ramazan ayında yaklaşık elli kardeşimizle birlikte iftar saatinde yolda kalan kardeşlerimize oruçlarını açmaları için iftar dağıtıyoruz. Eğer isteseydik yalnızca orucumuzu tutar, namazımızı kılar, zikrimizi yapabilirdik; ama "Allah'ın rızasını nasıl kazanabiliriz, diye düşündük sonra da kardeşlerimizle beraber yolda kalan kardeşlerimiz için su ve hurma ikramında bulunalım, eve gidene kadar oruçlarını açsınlar" dedik; yani Allah'ın rızasını kazanmak için malımızla, canımızla cihad etmeye, cehd etmeye çalışalım, dedik. Zaten cihad etmek; Allah'ın rızasını kazanmak için çaba, gayret sarf etmek demektir. Zannedildiği gibi savaşmak demek değildir. Savaşmak cihad değil mukateledir. Bu yüzden Allah yolunda cihad etmek için savaş çıkmasını beklemek yanlıştır. Allah her anda kuluna "buyur kulum, haydi, canınla, vaktinle, bedeninle rızamı kazanmak için cehdedip çabanı, gayretini sarf et" der ve kazanması için kuluna imkân verir. Önemli olan; Allah'ın verdiği imkânları görüp gerekeni yapmaya çalışmaktır.

"Onlar orada ebedi olarak kalacaklardır. Şüphesiz ki mükâfatın büyüğü Allah'ın katındadır."[18] Onlara benim katımda

[18] Tevbe /22

cennetin dışında ayrıca büyük bir mükâfat vardır ve bu mükâfatın nasıl olduğunu hiç kimse anlayamaz, buyurdu Allah.

"Ey iman (ettiğini iddia) edenler! Eğer imana karşı küfrü sev(ip tercih ed)iyorlarsa, babalarınızı ve kardeşlerinizi (bile) dost edinmeyin! Sizden kim onları dost edinirse işte onlar zalimlerin ta kendileridir."[19] Sevmek gönlün fiilidir ve tamamıyla insanın kendi elindedir. Biri bile bile imana karşılık küfrü tercih ederse en yakının bile olsa onları dost edinemezsin. Allah, cehennemi kâfirlerle zalimler için hazırlamıştır.[20] Biri imana karşılık küfrü tercih edenleri dost edinirse kendine zulmetmiş olur ki o zaman da ebediyen kaybeder.

Bu arada küfrü tercih edenleri dost edinmek başka şey onlara insanca muamele yapmak başka şeydir. Elbette ki onlara zulmedilmemeli, haksızlık yapılmamalı ve insanca muamele edilmelidir; ama onları dost edinmemek gerekir; çünkü Allah **"sizin dostunuz ancak Allah'tır, resulüdür ve iman edenlerdir"**[21] buyurmuştur. İman ettiğimizi söylüyorsak Allah'ın dost diye tanıttıklarından başkasını dost edinemeyiz. Gönül itibariyle bile onları dost edinirsek istediğimiz kadar "ben onlardan değilim, onlarla beraber bile değildim" diyelim, gönlümüz onlarla beraber olduğu için Allah bizi onlardan kabul eder.

"(Resulüm!) De ki: Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, aşiretiniz (akrabalarınız), kazandığınız mallar, kesada uğramasından korktuğunuz ticaret, (kendisiyle huzur bulup) razı olduğunuz meskenler size Allah'tan, resulünden ve onun yolunda cihad etmekten daha sevgili ise artık Allah (hakkınızda) emrini getirinceye kadar bekleyin! Ve (bilin ki) Allah, fâsıklar topluluğunu hidâyete erdirmez."[22]

[19] Tevbe /23
[20] Kehf /29, 102, Fetih /13
[21] Mâide /55
[22] Tevbe /24

Onlardan biri bile senin için Allah'tan, resulünden ve onun yolunda cihad etmekten daha sevgili ise belanı bekle, gazap geliyor. Sen fâsık olmuşsun, Allah da fasıkları hidâyete erdirmez, buyurdu Allah.

Allah bu âyette de "ananız, babanız, kardeşleriniz, eşleriniz, çocuklarınız, aşiretiniz, ırkınız, eviniz, ticaretiniz" diyerek insan için her şeyi saydı ve hiçbir şeyi dışarıda bırakmadı. Biri "ben, Allah'ı ve resulünü her şeyden ve herkesten çok seviyorum" diyebilir; ama böyle söylemesi yetmez. Allah yolunda cihad etmek de kendisi için her şeyden sevgili olmalıdır. Yoksa fâsık olur ve hidâyeti kaybeder.

Biz de kendimize bakalım; acaba dünya hayatına, anamıza, babamıza, evladımıza, eşimize, ticaretimize, evimize mi razı oluyor ya da tam tersi "bunlar bana yetmez, benim rabbimin rızasını kazanmam için cihad etmem lazım" deyip yola çıkıyor, koşturuyor, Allah yolunda cihad edebilmek için çaba, gayret mi sarf ediyoruz! Eğer Allah için çaba, gayret göstermiyorsak bilelim ki Allah'ın "belanı bekle, senin işin bitmiş, sen fâsıksın, yalancısın" dediklerinden oluruz.

Allah âyet-i kerimede **"hep birlikte Allah'ın ipi (olan Kur'ân'a ve onun resulü)ne sımsıkı sarılın, sakın parçalanıp bölünmeyin"**[23] buyurmuştur. İnsan, bir Mürşid-i kâmille beraber olunca onunla birlikte Allah'ın ipine sarılır ve Allah için çaba, gayret gösterir; çünkü Mürşid-i kâmil hiç kimseye kendi işi görülsün ya da insanlar kendisine tabi olsun, cemaati genişlesin diye iş yaptırmaz. Mürşid-i kâmilin yaptığı her şey Allah'ın rızasını kazanmak ve Allah yolunda cehd etmek içindir. Kendisiyle beraber olanlara da sadece Allah'ın rızasını kazandırmak için iş yaptırır. Bundan farklı bir şey düşünmek Mürşid-i kâmili tanımamak demektir.

[23] Âli İmrân /103

Bizim de kardeşlerimizle beraber yaptığımız her çalışma Allah yolunda onun rızasını kazanmak için cehd etmektir. Kimseye başka bir şeyden dolayı yük yüklemiyor, vazife vermiyoruz. Birlikte Allah için bir iş yapıyorsak kardeşlerimiz cihad etsin, rabbinin rızasını kazansın ve onun rızasına layık olsun diye iş yapıyoruz. Yaptığımız bütün işlerin tek sebebi budur; ama biri bize "benim başka işlerim var" diyebilir. Tabi ki işin gücün vardır! Sana işin yok diyen mi var! Sen dünyayı tercih edersen işin çoktur; ama ben herkesi Allah'a davet edip "önceliğiniz her zaman Allah'ın rızası olsun. Her daim öncelikle Allah'ı, Allah'ın rızasını tercih edin. Allah yolunda cihad etmek sizin için her şeyden daha sevgili olsun" diyorum. Kalkın, işinizi, gücünüzü bırakın, bütün gününüzü Allah yolunda hizmet ederek harcayın, demiyorum. Bütün gününüzü harcamayın, yarım saatinizi, bir saatinizi Allah için cihad etmeye harcayın, diyorum. Yirmi dört saat içinde bir saatimizi Allah için harcayalım ki "ya rabbi! Senin için senin yolunda cihad etmeyi her şeyden çok seviyorum" diyebilelim. "Seni her şeyden ve herkesten daha çok seviyorum ya rabbi" dediğimizde yalancılardan olmayalım, sadıklardan olalım. Eğer Allah için verecek bir saatimiz bile yoksa "ya rabbi! Seni seviyorum; ama senin için bir şey yapmıyorum" demiş oluruz, böyle olunca Allah da bizim için bir şey yapmaz.

Hepimiz şahidiz ki dünya bir adımlık mesafe kadar kıyamet yerine yakındır. Bir adım atarız sonra bakarız ki Kıyamet yerinde Allah'ın huzurundayız. Ya huzura giderken rabbimizin rızasını kazanmışızdır ya da nefsimizi, başkalarını razı etmeye çalışıp kaybetmişizdir. Allah, Kıyamet günü insanların hâlini anlatırken **"(o gün, ilâh zannedilerek) kendilerine uyul(up arkalarından gidil)enler, azabı görerek kendilerine uyanlardan uzaklaşırlar ve (o gün) aralarındaki (tüm) bağlar kop(muş, parçalan)mıştır."**[24] **"O gün kişi; kardeşinden, annesinden, babasından, eşinden ve**

[24] Bakara /166

çocuklarından kaçar."[25] **"O gün, muttakiler (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlar) dışında, (dünyada candan) dost olanlar (dahi) birbirlerine düşman olurlar"**[26] buyurmuştur. O gün geldiğinde razı etmeye çalıştıklarımızla aramızdaki bütün bağlar kesilir; çünkü o bağların hepsi dünyaya ait zahiri bağlardır. Allah için birbirini sevenler, Allah yolunda birbirlerine yardım edenler hariç, geri kalanlar o gün birbirlerine düşman olur. Madem öyle o gün gelmeden sadece rabbimizin rızasının hesabını yapıp Allah yolunda cehd etmemiz gerekmez mi!

Şu an hepimizin elinde kendi hesabımızı görme imkânı vardır. Kıyamet günü gelmeden kendimize bakalım; acaba kimin rızasını kazanmaya çalışıyoruz! Acaba Kıyamet günü aramızdaki bütün bağların koptuğu, herhangi bir dostluğumuzun, yakınlığımızın, akrabalığımızın kalmadığı insanları mı razı etmeye çalışıyor yoksa rabbimizin rızasını mı kazanmaya çalışıyoruz. Kendimize baktığımızda bunu net olarak anlarız.

Allah bize "gerektiğinde Allah yolunda gözünü kırpmadan canını vermen lazım"[27] buyuruyor. Malını, vaktini, zamanını, bir saatini bile veremeyenler canını veremez. "Veririm" diyenler yalan söylüyordur. Eğer doğru söyleselerdi öncelikle Allah için bir saatlerini ayırır, onun yolunda cehd etmek için çabalarını gösterirlerdi. İşte, bizim de kardeşlerimize iş yaptırırken ki bütün gayemiz "ben Allah için gerektiğinde canımı bile veririm" derken doğru söyleyenlerden olmak ve herkesle bağımızın koptuğu ahirete rabbimizin rızasını kazanarak gidebilmektir.

"Ey iman (ettiğini iddia) edenler! Size ne oluyor da 'Allah yolunda sefere çıkın!' denildiği zaman (olduğunuz) yere çakılıp kalıyorsunuz? (Yoksa siz, kendisinde aklınıza ve hayalinize

[25] Abese /34-36
[26] Zuhrûf /67
[27] Tevbe /111

gelmeyecek nimetlerin bulunduğu) Âhiretten (vazgeçip) dünya hayatına mı razı oluyorsunuz? Oysa dünya hayatının (geçici) menfaati âhirete göre pek azdır." Nasıl ahireti bırakıp dünyaya razı oluyorsunuz! Mü'min, cennetten aşağısına razı olmaz.

"Eğer (Allah yolunda) sefere çıkmazsanız (Allah) size elem verici (iç yakan) bir azap ile azap eder ve yerinize sizden başka bir kavim getirir. Hem siz, (Allah yolunda sefere çıkmamakla) ona hiçbir zarar veremezsiniz. Çünkü Allah her şeye kadîrdir (kudretiyle her şeyi hükmü altında tutandır)."[28] Allah yerinize sizden başka bir kavim getirir demek Allah sizi kulu olarak kabul etmez, tabir-i caizse sizi gözden çıkarır, siz de rabbinizi kaybedersiniz demektir.

"(Onlara) Allah'a iman edin ve resulü ile birlikte cihad edin, diye bir sûre indirildiği zaman, onlardan (servet ve) gösteriş sahibi olanlar, senden izin istediler ve 'bizi bırak oturanlarla beraber (biz de evlerimizde) oturalım' dediler. Geride kalan (kadın)larla beraber oturmaya razı oldular, bu sebeple onların kalplerine mühür vuruldu. Artık onlar fıkhed(erek hakkı düşünüp idrak ede)mezler."[29] Allah'ın resulüyle beraber ölüme gitmedikleri için Allah onların kalplerini mühürledi.

Devamlı söylüyoruz, cennet pahalıdır; çünkü orada Allah'ın beyan ettiği üzere ne yana dönersek dönelim, yığınla nimet ve bitmez tükenmez bir saltanat, hepsinin üzerinde ise Allah'ın rızası, cemali, selamı, dostluğu vardır.[30] Nasıl ucuz olsun! Hâl böyleyken bazıları var ki "biraz ibadet edersem cennete giderim" deyip cenneti üç kuruşa almaya çalışır! Sen bu hâlinle cennete gidemezsin! Allah, cenneti, malın ve canın karşılığında satıyor.[31]

[28] Tevbe /38-39
[29] Tevbe /86-87
[30] İnsân /20, Âli İmrân /15, Kıyâme /22-23, Fussilet /31
[31] Tevbe /111

Allah'ın bu konuda vaadi vardır ve Allah hiç kimse için vaadini, adetini değiştirmez. Bu yüzden canı, malı vermek yoksa cennet de yoktur!

"Resul ve onunla beraber iman edenler, (Allah yolunda) mallarıyla ve canlarıyla cihad ettiler. İşte (bütün) hayırlar onlarındır ve işte felaha (kurtuluş ve saadete) erenler de onlardır." Allah burada noktayı koyuyor. Saadete erenler; Allah'ın resulüyle beraber mallarıyla, canlarıyla cihad edenlerdir, bütün hayırlar da onlarındır. Gerisi kaybetmiş, kendi kendine hayal kurmuştur. **"Allah onlara, içinde ebedi kalacakları, altlarından ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır. İşte büyük kurtuluş (ve saadet) budur."**[32]

"(İmanda, amelde ve hayırda yarışıp) Öne geçen ilk muhacirler ve ensar ile onlara güzellikle tabi olanlar var ya, Allah onlardan razı olmuş, (onlar da) ondan razı olmuşlardır." Allah muhacirlerden, ensardan ve güzellikle onlara tabi olanlardan razı olmuştur.

Kul ya muhacir gibi ya da ensar gibidir; yani ya Allah yolunda İslam'ı, dini, kulluğu yaşamak ve ebedi hayatını kazanmak için hicret eder ya da böylelerini karşılayıp onlara yardım eder. Onlara tabi olup onlar gibi yapanlar da Allah'ın muhacir ve ensar dediklerinden olur ve onların kazandığı gibi Allah'ın rızasını kazanırlar. Demek ki Allah'ın rızası böyle kazanılıyormuş! **"(Allah) Onlara içinde ebedi kalacakları, altlarından ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır. İşte büyük kurtuluş (ve saadet) budur."**[33]

Allah'tan razı olanlar "ben kulum! Rabbim bana neyi emretmişse öyle yaparım. Nerede kulluğumu yapabiliyorsam oraya giderim; çünkü bana lazım olan tek şey rabbimin rızasıdır" der ve yaşadığı hiçbir imtihan için rabbine itiraz etmez.

[32] Tevbe /88-89
[33] Tevbe /100

Allah muhacirlerden ve ensar ile onlara güzellikle tabi olanlardan razı olduğunu buyurdu. Bu durumda kazanmak isteyenler ya muhacirlere tabi olup muhacir olacak ya da en güzel şekilde ensara tabi olup ensar olacak; yani ya yardım edilen ya da yardım eden olacak. Böyle olursa Allah onlardan, onlar da Allah'tan razı olur.

Evet, mü'minler; evlerini, yurtlarını terk ederek zulümden kaçıp gelen muhacirlere karşı ensar olurlar. Şimdi de milyonlarca insan Suriye'den Türkiye'ye gelmiştir. Daha önce de Irak'tan, Afganistan'dan insanlar buraya gelmişti. İnsanlar her yerden memleketimize gelebilir, nereden geldikleri önemli değildir. Önemli olan; onları muhacir kardeşlerimiz olarak görüp "ben nasıl ensar olabilirim" derdinde olmamızdır. Allah bizden ensar olmamızı istiyor; ama şeytan, Suriyeli kardeşlerimiz için bazılarına "Suriyeliler buraya geldiler, hep dileniyorlar" dedirterek onlara ensar olmaya ters şeyler söyletir. Dilenmek öyle kolay mıdır! Kolaysa sen git dilen bakayım! Suriyeli kardeşlerimiz keyfi olarak mı dileniyorlar! Evini, barkını terk edecek sonra gelip başka bir memlekette dileneceksin, bu çok zor bir durumdur!

Allah sana "yetimi ezme, el açıp isteyeni azarlama"[34] buyurmadı mı! Bak, sen onu azarlıyorsun! Bak onu azarlayarak şeytana uydun, rabbine ters düştün. Sen kime uyuyorsun! Senin rabbin kimdir! Sen niye kazanmak için çabanı, gayretini sarf etmiyor, ensar olmaya çalışmıyorsun! Ensar olamıyorsan bari şeytanın safında durup mü'minlerin gönlünü bulandıracak şeyler söyleme! Resulullah (s.a.v) Efendimiz *"ya hayr söyleyin ya da susun"*[35] buyurmadı mı! Hayr söyleyemiyorsan bari sus, çeneni kapat ve kendini ateşe atma!

[34] Duhâ /9-10

[35] Buhari, Edep 31, 85, Rikak 23; Müslim İman 74, Lukata 14; Tirmizi, Kıyamet 51, (2502)

Allah bizi ensar olmaya çalışan mü'minlerin gönlünü bulandıranlardan eylemesin. Allah bizi muhacirlere ve ensarlara güzellikle tabi olanlardan eylesin inşallah.

"Muhakkak ki Allah, mü'minlerden canlarını ve mallarını, kendilerine mutlaka (vereceği) cennet karşılığında satın almıştır."[36] Allah cenneti tarif ederken kulunun istediği her şeyin mevcut olduğu ebedi bir hayat, onun da üzerinde Allah'ın rızası, cemâli vardır, buyurmuştur.[37] Mü'minler de bu cennet karşılığında Allah yolunda malını ve canını Allah'a satmıştır.

Allah âyetin devamında mü'minlerin cenneti nasıl kazandığını da beyan eder. **"(Çünkü) Onlar Allah yolunda savaşırlar, öldürürler ve öldürülürler. Tevrât'ta, İncîl'de ve Kur'ân'da (onlara vaad edilen bu cennet, Allah'ın) kendi üzerine (aldığı) hak bir vaaddir."** Allah cenneti sadece mü'minlere vaad etmemiştir. Aynı şekilde Tevrât'ta ve İncîl'de de böyle bir vaatte bulunmuştur.

"Ahdine Allah'tan daha çok vefa gösteren kim vardır! Öyleyse (ey mü'minler) onunla yapmış olduğunuz bu alışverişinizden dolayı sevinin! İşte büyük kurtuluş (ve saadet) budur."[38] İnsan ya malını, canını Allah'a satıp cenneti alır ya da nefsinin istediği gibi yapar ve cenneti kaybeder. Cenneti kazanmak için insan gerektiğinde savaşa gider hem öldürür hem de canını Allah'a kurban eder. Böyle yapınca Allah da ahdini yerine getirir ve ona ebedi cenneti ikram eder.

Okuyacağımız bu âyette ise Allah, malını ve canını Allah'a satanların başka nasıl hâlleri olduğunu anlatır. **"(Bu alışverişi yapanlar, Allah'a ve resulüne gönülden itaat ederek) Tövbe edenler, ibadet edenler, hamd edenler, oruç tutanlar, rükû**

[36] Tevbe /111
[37] Âli İmrân /15, Kıyâme /22-23, Furkân /16
[38] Tevbe /111

edenler, secde edenler, iyiliği emredip kötülükten men edenler ve Allah'ın sınırlarını muhafaza edenlerdir. (Resulüm! İşte bu) Mü'minleri müjdele!"[39] Cenneti kazananlar bir tek savaşa gidip ölüp öldürmezler veya mallarını feda etmezler. Aynı zamanda tövbe, istiğfar eder, ibadet eder, hamd eder, Allah yolunda yürüyüp seyahat eder, rükû ve secde eder, iyiliği emredip kötülükten men ederler, bir de Allah'ın sınırlarını korurlar. Allah böyle olanlar için "onları cennetle müjdele" buyurdu. Ancak böyle yapanlar Allah'ın rızasına, cennete layık olmuş, Allah'a âbd olmuştur. Demek ki kul olmak, cenneti, Allah'ın rızasını kazanmak kolay değilmiş! O yüzden ufacık bir şeyler yapıp cenneti kazandığımızı zannetmek büyük yanlıştır.

Evet, ramazan ayı Allah'ın rahmetinin tecelli ettiği aydır. Allah, bu ayda bütün kullarına rızasını kazanma imkânı verir. Bütün mesele "ya rabbi! Ben senin kulunum" demekten ibarettir. "Ben senin kulunum" demeyenler "ben ilâhım" diyenlerdir. Bunu keskin bir çizgiyle çiziyorum ki net bir şekilde anlaşılsın. Kardeşlerimiz Kıyamet günü karşıma geçip "neden bunları bana söylemedin, ben böyle anlamamıştım" demesin.

Bununla beraber kardeşlerimizin özel olarak bana "acaba benim manevi hâlim nasıldır, ben mü'min miyim değil miyim" diye sormaları yanlıştır. Herkesin ölçüsü zaten kendi gönlündedir ve herkes kendine dönüp baktığında nasıl bir hâlde olduğunu bilir; çünkü Allah "insan kendi kendinin şahididir"[40] buyurmuştur. Herkes kendisinin şahidiyse bu durumda insanın nasıl bir hâlde olduğunu başkasına sormasına gerek var mıdır! Sen zaten manevi hâlini biliyorsun, Allah da senin hâlini biliyor. Hatta sen Allah'ın senin manevi hâlini bildiğini de biliyorsun. Madem öyle kendine mazeret aramak yerine hâlini Allah'ın vahyinin ölçüsüne vur. Kur'ân'a uymadığın yerler için tövbe, istiğfar edip Allah'ın

[39] Tevbe /112
[40] Kıyâme /14

emrettiği, sevdiği gibi yapmaya çalış; çünkü sana düşen, Allah'ın vahyine göre yaşamak ve onun razı olduğu, emrettiği şeyleri yapmaktır.

Hep birlikte Allah'ın kimlerden razı olduğunu âyetlerle anlamaya çalıştık. Her birimiz kendimize bakalım; acaba gerçekten iman etmiş miyiz, etmemiş miyiz! Acaba gerçekten "ya rabbi! Ben senin âbdinim. **İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn:**[41] (Rabbimiz!) Yalnız sana âbd olur (aşkla, muhabbetle senin rızanın ve sevginin peşinden koşar)ız ve yalnız senden (rızanı, yakınlığını, cemâlini, muhtaç olduğumuz her şeyi ve bunları kazanmak için yardımını) dileriz" diyor muyuz! Gerçekten "lâ ilâhe illallah: Allah'tan başka ilâh yoktur. Benim ilâhım, mabudum, rabbim Allah'tır. Rahman ve rahim olan, âlim olan ancak Allah'tır" diyor muyuz! Ya da "kendim için, ailem için, çocuklarım için ben daha rahman, daha rahimim, ben onlar için her şeyin en güzelini daha iyi biliyorum" mu diyoruz!

Kendimize bakalım; acaba "malımızı, canımızı Allah'a âbd olmak ve onun rızasını kazanmak için Allah yolunda cihad ederek kullanmamız gerekirken nefsimizin rızasını kazanmak için mi harcıyor, nefsimizi razı etmek için mi çaba, gayret sarf ediyoruz! Gönlümüze bakar, bunu tefekkür edersek gönlümüzün ne hâlde olduğunu çok net bir şekilde görürüz.

Unutmayalım ki yaptığımız her şey bize ya imanı kazandırır ya da imanımızı kaybettirir. Bir söz için bile aynısı geçerlidir. Tek bir kelimeyle dahi imanımızı kaybedebiliriz. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"ahir zamanda ümmetim, sabah imanlı kalkacak, akşam imansız yatacak. Akşam imanlıyken sabah çıktığında imanını kaybetmiş olacak"*[42] buyurur.

Peki, iman böyle kolay kaybedilecek bir şey midir?

[41] Fâtiha /5

[42] Ebu Davud, Fiten 2, (4259, 4262); Tirmizî, Fiten 33, (2205)

Evet, aynen öyledir. Tek bir kelime, fikir, düşünce bile bize imanımızı kaybettirir. Bir olayla karşılaştığımızda ya Allah'tan yana tavır koyar, "benim velim Allah'tır, resulüdür, mü'minlerdir" deriz ya da Allah'tan başkalarını dostumuz olarak kabul eder, imanımızı kaybederiz. Bir anda Allah'ın vahyettiği bir konu hakkında fikrimizi değiştirirsek onunla beraber imanımızı kaybederiz. Şöyle bir düşündüğümüzde; fikrimizi değiştirince kime ne fayda verdik, hangi adaleti sağladık, hangi zulmü ortadan kaldırdık ya da kime hangi iyilikte bulunduk! Ben söyleyeyim; sadece şeytanı sevindirdik ve ebediyen kaybettik.

Dediğim gibi; Allah her anda bize rızasını kazanmamız için imkânlar vermiştir. Bizim de bu imkânları kullanıp rabbimizin rızasına doğru koşmamız gerekir. Başka türlü ne rabbimizin rızasını ne de cenneti kazanabiliriz. Hepimiz burada Allah'ın misafirleriyiz. Kendimizi sanki bir şeylere sahipmişiz gibi zannetmeyelim. Hiç kimseye ait bir şey yoktur. Allah'ın, kimini kiminden malca, mevkice üstün kılmasının sebebi; insanlar birbiriyle imtihana tabi tutulsun ki kazansın diyedir. Allah, bu imtihanlarla insanların gönüllerini birbirlerine birleştirir, onları birbirine sevdirir ve birbirlerine Allah'ın rızasını, sevgisini kazandırır. Bu nedenle alan da veren de kazanır. Verenler Allah yolunda infak ettiği için kazanır. Alanlar da kendilerine gelen bütün hayrın Allah'tan olduğunu bilip şükrederek kazanır.

Allah yolunda vermek; yalnızca para vermek ya da maldan vermek değildir. İnsanın bir de zamanından Allah yolunda vermesi, infak etmesi vardır. Dikkat edersek Allah devamlı "verin" buyuruyor. Malınızı verin, canınızı verin, vaktinizi, zamanınızı verin, hayatınızı verin. Kısacası "benim rızam için infak edin ve alışverişinizi benimle yapın" buyuruyor. Allah'ın da buyurduğu gibi Allah âlemlerden ğaniydir.[43] Yani Allah'ın hiç kimseye ihtiyacı yoktur. Allah, ihtiyacı olduğu için değil; sana ikram etmek için

[43] Âli İmrân /97

başkalarına vermeni istiyor. Zaten sendeki her şeyi Allah sana vermiştir. Allah senden infak etmeni isteyerek sana "infak et ve karşılığında rızamı, yakınlığımı, dostluğumu kazan, ebedi cenneti al. Bana olan imanını, benim rızamı nefsine tercih ettiğini ispatla. Beni sevdiğini ortaya koymak için çabanı, gayretini sarf et ve vaktini, zamanını, hayatını ver" buyuruyor. Sen de ya hayatını Allah yolunda verip infak edersin ya da nefsinin veya başkalarının rızasını kazanma yolunda hayatını harcarsın. Kimse için üçüncü bir seçenek yoktur.

Biraz hayata bakıp tefekkür edelim. Hz. Âdem (a.s.)'dan beri sayısını Allah'ın bileceği kadar insan gelmiştir. Hâl böyleyken kimseye ait bir şey kaldı mı! Gelenlerin hepsi Allah'ın kendilerine verdiği oyuncaklarla oynadılar sonra da gittiler. Mesele; bu oyuncakları doğru kullanmaktır. Neticede o oyuncakların hepsi fanidir. Allah onları manevi olarak kazanalım diye bize vermiştir. Oyuncakları doğru kullanmak için alışverişimizi mutlaka Allah ile yapmamız lazım. Yoksa bir müddet bu oyuncaklarla oynar en sonda ise hiçbir şey kazanamadan ahirete gideriz.

Mesela; öylesi vardır ki her şey fani olduğu hâlde dünyaya, nefsine, arzularına, isteklerine, benliğine, kibrine sarılmıştır ve kendini bir şey zanneder! Oysaki sen yarın toprağın altında olacaksın! Senin sana ait neyin vardır! Fani olan şeylerle mi kibirleniyorsun, kime karşı kibirleniyorsun, Allah'a karşı mı kibirleniyorsun! Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"kalbinde zerre kadar kibir bulunan kimse cennete giremez"*[44] buyuruyor. Kaybetmek istemiyorsan bu benliği taşıyamazsın, hiçbir şey için kibirlenemez, "ben, bence, bana göre" diyemezsin! Dersen imanını kaybedersin. Kalbinde zerre kadar şirk kalsa bile cennete giremezsin. Kaybetmemen için gönlünden şirkin temizlenmesi

[44] Müslim, Îmân 147. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Libâs 26; Tirmizî, Birr 61

şarttır. Sen temizlemezsen yaptığın iyiliklerden, güzelliklerden, imanından dolayı Allah seni temizler.

Nasıl?

Seni rezil rüsva eder, perişan eder. Sen de artık boynunu büküp "ben hiçbir şey değilim. Benim bana ait bir gücüm, bir fikrim yoktur. Ben sana teslim oldum ya rabbi" dersin. Madem öyle isteyerek temizlenmek varken neden rezil olmayı göze alıyorsun! Sen kendin temizlenmezsen Allah sana olan rahmetinden dolayı bu muameleyi sana yapacak! Bak sonra perişan olursun. Neden kendi iradenle, iyilikle, güzellikle, aşkla, muhabbetle rabbine teslim olmuyor, kul olduğunu kabul edip başını secdeye koymuyor "benim hiçbir şeyim yok, hepsi senindir, ben sana teslim oldum ya rabbi" demiyorsun! Neden nefis ve şeytan sana mâni oluyor! Delikanlı gibi dik durup "ben, Allah'ın kuluyum" diyemiyor musun! Nasıl demezsin! Bir de kalkmış "ben, Allah'ın kuluyum" demek yerine "yok, şu şöyle söyledi, falanca şöyle yaptı, filancaların durumu ne olacak" diyorsun! Başkalarıyla meşgul olacağına kendine bak, sen ne yapıyorsun, nereye gidiyorsun, neyle meşgulsün, neyi, kimi zikrediyorsun! Allah seni kendisi için yaratmış, kendine davet ediyor, sen bu davete icabet ediyor musun!

Bakıyorsun adam dünyayı gözünde öyle bir büyütmüş ve dünyayı öyle bir sırtına almış ki tabir-i caizse boğazına kadar çamurun içine batmış, bir tek gözleri dışarıda kalmıştır. Bu şekilde dünyayı seyreder! Sen dünyayı bir yere götüremezsin! Allah seni yalnızca kendisi için, kendisine âbd olasın, onun için çaba, gayret sarf edesin, "rabbim Allah'tır" deyip ona koşasın diye yaratmış, sen ise dünyanın peşinden koşuyorsun! Ayıp denen bir şey vardır! Meleklerin secde ettiği Hz. İnsana çamura bulanmak yakışır mı!

Şöyle bir etrafımıza bakalım. Acaba "rabbim Allah'tır" diyen kaç tane delikanlı görebiliyoruz! Zaten biri "rabbim Allah'tır"

dediyse o kul sahabe gibidir; muhacir ve ensar gibidir. Onlara güzellikle tabi olmuş, dolayısıyla Allah ondan, o da Allah'tan razı olmuştur. Hâl böyleyken "rabbim Allah'tır" diyen kaç kişi vardır!

Evet, kendimize gelmemiz gerekir. Bu ramazanda kendimize gelip rabbimize gideceğiz inşallah. Geçen ramazandan beri "inşallah ramazanda rabbimizin rızasını kazanacak, onun huzuruna çıkacağız" diyorum. Huzura çıkarken tabi ki öncelikle temizlenmiş ve "ben" demekten kurtulmuş olmamız; yani nefsimizin, şeytanın rızasını değil Allah'ın rızasını istemiş ve rabbimizi her şeye tercih etmiş olmamız gerekir. Aksi takdirde huzura çıkamayız. Elimizden gelen bütün çabayı gösterip huzura hazırlanalım inşallah.

Unutmamamız lazım ki Allah'ın huzuruna varanlar; Allah'a koşanlardır, ona firar edenlerdir. Huzura çıkmak için yapmamız gereken ilk şey; nefsimizden, benliğimizden, kibrimizden, şirkimizden, küfrümüzden, riyamızdan, nefsimize uyduğumuzdan, şeytanın peşinden gittiğimizden, "rabbim Allah'tır" diyemediğimizden dolayı tövbe, istiğfar etmek ve "sen benim rabbimsin, ben de senin kulunum, senin rabliğini de sana kul olmayı da kabul ediyorum ya rabbi" deyip rabbimize dönmektir. Bununla beraber başımızı bir tek zahiri olarak secdeye koymak değil; gönlümüzü de secdeye koyup "rabbim ne dediyse doğru olan, güzel olan odur" demektir. Biz de her şeyi bir tarafa bırakıp "Allah'tan başka ilâh yoktur. Benim ilâhım, rabbim, malikim, sahibim Allah'tır. Hidâyeti bana veren ve bana yolu gösteren odur. Ben bir tek onun gösterdiği yolda yürür, ona koşarım" deyip yola devam edelim.

Bu yol, akıl yolu değil, gönül yoludur, aşk yoludur, muhabbet yoludur. Bizim de gönlümüz bütünüyle Allah'a ait olmalıdır. İnşallah rabbimize varmak, huzura çıkmak, rabbimizden razı olmak ve "rabbim Allah'tır" deyip rabbimizin rızasını kazanmak için hep beraber bu yolu yürüyecek, Allah'a kul olmaya,

rabbimize koşmaya çalışacağız. Onun rızasını kazanmak için de önce biz ondan razı olacağız inşallah.

Elbette ki biz elimizden geleni yapmaya çalışırken nefsimiz bize bin türlü bahane üretebilir. Şayet nefsimiz bize bahane üretir ya da şeytan bir vesvese verirse onlara taviz vermememiz ve hemen "kimsin sen! Neden bana mâni oluyorsun! Ben, beni yaratan rabbimden nasıl razı olmayayım! Hangi cesaretle bana bunu söylersin! Sen kimsin, nesin! Yoksa ben sana kul olmuşum da benim mi haberim yok! Ben sana mı secde ediyorum, sana mı itaat ediyorum! Onun için mi bu hakkı kendinde görüyorsun! Öyle değilse nasıl bana bunları diyebiliyorsun! Ben beni yaratan rabbimi kabul etmeyeyim de seni kabul edeyim, öyle mi! Rabbime kul olmazsam sana kul olmuş olurum, böyle bir şey de mümkün değildir. Ben, beni yaratan rabbimden başkasına kul olmam, âbd olmam" dememiz gerekir.

Devamlı söylüyorum; mü'min delikanlı adamdır. Delikanlı demek; kanı delice akan demektir. Mü'min; manevi olarak damarında, her zerresinde aşkın, muhabbetin delice aktığı kuldur. Kadın olsun erkek olsun hiç fark etmez, mü'minde iman delice akar ve bu imanı kendisine Allah için her şeyi yaptırır, hatta canını bile kurban ettirir. İşte, delikanlı budur!

Allah bizi onun yolunda onun rızası için her şeyi yapanlardan eylesin. Allah bizi delikanlı olan kullarından eylesin inşallah.

Allah bizi dünyaya, nefsine, istek ve arzularına kul olanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi Allah'ın rızasını dert edinenlerden ve Allah için çaba, gayret gösterip cehd edenlerden eylesin. Allah bizi kendisini yaratan rabbine âbd olanlardan, onun rızası peşinde koşanlardan ve tercihini her zaman rabbinden yana yapanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

25.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı ve Aşk'ı anlamaya, Allah'ın her anda bizimle muhatap olduğunu ve bizi imtihana tabi tuttuğunu öğrenmeye çalışıyorduk.

Geçen üç sohbet boyunca kulun Allah'tan razı olması gerektiğini ve Allah'ın rızasını nasıl kazanacağını anlamaya çalıştık. Allah'ın güzel fiillerini nüzul sırasına göre anlamaya çalışıyoruz. Radiye "razı oldu" fiilinden hemen sonra azzebe "azap etti" fiili gelir. Bu sohbetimizde de hep beraber Allah'ın "azap etti" fiilini anlamaya çalışacağız inşallah.

İki türlü azap vardır. Biri zahiri, diğeri de manevi azaptır.

Peki, Allah, kuluna azap eder mi?

Bizim anladığımız manada Allah, kuluna asla azap etmez; çünkü Allah'ın "azib" ya da "muazzib" yani "azap eden" diye bir ismi yoktur. Bu yüzden Allah âyet-i kerimede **"muhakkak ki Allah, insanlara hiçbir şekilde zulmetmez; fakat insanlar kendilerine zulmederler"**[1] buyurmuştur. Allah kimseye azap etmez, insanın kendi kendine zulmetmesi insan için azap olur. Mesela; Allah, insanı manevi olarak nereye koymuşsa insan sadece orada durmalıdır. Eğer Allah'ın kendisini koyduğu yerde durmazsa kendine zulmetmiş, azap etmiş olur. İşte, kendini azaba atan insandır. Allah ise insan kendini azaba atmasın diye ona her şeyi apaçık beyan eder ve kazanması için her anda insana imkân verir.

[1] Yûnus /44

Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e **"(resulüm!) biz seni ancak bir müjdeci ve bir uyarıcı olarak gönderdik"**[2] buyurmuştur. Allah, peygamberini gönderip bütün kullarını nimetleriyle, cennetiyle, dostluğuyla, yakınlığıyla müjdelemiş, bir de onları azapla uyarıp ikaz etmiştir. Şayet kul, rabbini dinlemez, cennete koşmazsa, tam tersi olarak azap yoluna girer ve bu azap da Allah'ın **"hiç kimse onun azabı gibi azap edemez."**[3] **"Bilin ki gerçekten Allah'ın azabı çok şiddetlidir"**[4] âyetlerinde beyan ettiği gibi dünyadaki azaplara benzemez; çünkü biri rabbini, cenneti, insanlığını, kendini kaybederse bu kaybı ebediyen olur ve telafisi mümkün olmaz. Dünyadaki her şeyin bir şekilde telafisi olabilir; ama ebediyen kaybetmenin hiçbir şekilde telafisi yoktur.

Ahirette azap olduğu gibi bir de dünyadayken azap vardır. Dünyadaki azap **"biz (küfürden) belki (imana) dönerler diye büyük azap (olan âhiretteki azap)tan ayrı olarak onlara yakın azap (olan dünya azabın)dan tattıracağız"**[5] âyetinden anlaşılacağı üzere kulları Allah'a dönsün diyedir.

Allah; küfredenlere, inkâr edenlere, şirk koşanlara, nifakta olanlara; rablerine, kendilerine, cennete dönsünler diye sıkıntı, hastalık, bela, musibet verir ve onları bu azaplarla uyarıp ikaz eder; ama ahiret azabı ebedidir, süreklidir.[6]

Azabın çeşitleri vardır. Bu azaplar; azâbun azîm; azîm azap, büyük azap, azametli azap.[7] Azâbun elîm; elîm azap, iç yakan azap.[8] Azâbun muhîn; muhîn azap, alçaltıcı azap.[9] Azâbun nâr;

[2] Furkân /56
[3] Fecr /25
[4] Mâide /98
[5] Secde /21
[6] Tâhâ /127
[7] Âli İmrân /105
[8] Nisâ /138
[9] Nisâ /14

ateş azabı.[10] Azâbil hamîm; kaynar su azabı.[11] Azâbun mukîm; mukim azap, sürekli, daimî azaptır.[12] Bir de boyna hâlka takılı olarak Allah'ın huzurunda tutuklu olma azabı vardır. Allah onlar için "boyunlarında hâlka takılı olarak sürüklenecekler ve huzurumuza getirilecekler"[13] buyurmuştur. Yalnız bu azap kıyamet yerindeki azaptır. Bir de bütün bu azapların üzerinde Allah'tan mahrum olma azabı;[14] yani Allah'ın, kuluyla konuşmaması, yüzüne bakmaması azabı vardır. Bu azap diğer bütün azaplardan daha ağırdır, daha acıdır.

Allah'ın beyan ettiği bütün azapların bir sebebi vardır ve hepsinde de kul kendi kendini bu azaplara layık etmiştir. Zaten Allah'ın, azapları beyan etmesinin sebebi; kul, azaba değil nimete layık olsun ve kulunu yaratmasındaki muradı kulun üzerinde gerçekleşsin diyedir. Diğer bir tabirle başka şeylere değil Allah'a âbd olsun diyedir.

Şimdi Allah'ın kimlere azap edeceğini, daha doğrusu kimlerin kendini azaba attığını âyetlerle anlamaya çalışalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

"Biz senden önce hiçbir resul göndermedik ki ona (şöyle) vahyetmiş olmayalım, 'muhakkak ki benden başka ilâh yoktur, öyleyse bana âbd olun (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışın)."[15] Bütün peygamberlerin geliş sebebi;

[10] Haşr /3
[11] Duhân /48
[12] Mâide /37
[13] Mu'min /71
[14] Mu'minûn /108
[15] Enbiyâ /25

insanları, Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmamaya, "lâ ilâhe illallah" demeye ve sadece Allah'a âbd olmaya davet etmektir.

Allah istisnasız bütün kullarını cennete, Hz. İnsan olmaya, kendi kendisi olmaya, Allah'ın nefhettiği rûh olmaya, emaneti taşımaya, yakın olmaya, mukarrebun olmaya, şeytana tabi olmamaya, âbd olmamaya, cehenneme gitmemeye, küfre, şirke düşmemeye, münafık olmamaya, ciddi, samimi ve ihlaslı olmaya davet eder.

Aslında Allah'ın bütün daveti kendisinedir. Kul, rabbinden başka tarafa dönmesin diyedir. Bu yüzden Allah âyet-i kerimelerde **"o gün insan, 'kaçacak yer neresi?' der! Hayır! (O günün dehşetinden) Sığınacak (bir) yer yoktur! O gün varılıp durulacak yer sadece rabbin(in huzur)udur."**[16] **Fe eyne tezhebûn:**[17] "Hâl böyle iken (ondan yüz çevirip) nereye gidiyorsunuz?" buyurmuştur. Ben sizi karanlıklardan nûra, sizi huzuruma, cennete davet ederken siz nereye kaçıyor, nereye gidiyorsunuz, diye soruyor Allah.

Allah bu âyette insanın nasıl kendi kendine azap ettiğini beyan eder. **"Doğrusu insana, çalışmasından başka bir şey yoktur. Muhakkak ki bu çalışması(nın, çaba ve gayretinin hesabı) da yakında görülecektir."**[18] Azap olarak herkesin kendi elleriyle yaptığının karşılığı, kendi çabasının, gayretinin sonucu vardır.

Evet, Allah hiç kimseye azap etmez. Kulun kendisi azabı kazanmak için çaba, gayret sarf eder; yani kul, azabı kendi elleriyle, aklıyla, iradesiyle, düşüncesiyle, fikriyle, peşinden koştuğuyla kazanır. Allah da kullarına "azabın peşinden koşmayın,

[16] Kıyâme /10-12
[17] Tekvîr /26
[18] Necm /39-40

nimetin, cennetin peşinden koşun ve rabbinize firar edin”[19] buyurur.

“El Esmâu’l Husnâ (en güzel isimler) ona aittir.”[20] Bütün güzellikler Allah’a aittir, Allah’tandır. Kul bu güzellikten mahrum kalırsa kendine zulmetmiş, dolayısıyla zalimlerden olmuş olur. Kul kendini Allah’ın güzelliğinden mahrum bıraktığı için kendisi kendine zulmetmiştir. Bu nedenle zulüm ya da azap bizatihi yoktur. Kulun üzerinde Allah’ın güzelliği tecelli etmeyince kul kendi eliyle azabı kazanmış olur. Allah tercihi kuluna vermiş ve ona “ister güzel olursun, istersen de güzellikten mahrum kalırsın” buyurmuştur. İşte, kul da Allah’ın güzelliğini tercih etmeyip Allah’tan, Allah’ın güzelliğinden, insan olmaktan, Hz. İnsan olmaktan mahrum kalınca bu mahrumiyeti kendisine azap olur.

Allah âyet-i kerimelerde **“biz, kıyamet günü (amellerin tartılması) için adalet terazileri kurarız. Artık hiç kimseye hiçbir şekilde zulmedilmez ve (yapılan iş) bir hardal tanesi ağırlığında bile olsa onu (mutlaka yapanın karşısına) getiririz. (O gün) Hesap görücü olarak biz yeteriz”**[21] **“Yaptığın (iyilik veya kötülük) bir hardal tanesi ağırlığında bile olsa ve bu bir kayanın içinde veya göklerde yahut yerin derinliklerinde bulunsa da Allah onu (senin karşına) getirir”**[22] buyurur. Nasıl ki iman etmek, sevmek, âşık olmak gerekiyorsa aynı şekilde Allah’tan haşyet duymak ve ona karşı edepli olmak da gerekir; çünkü iman; aşk, muhabbet, haşyet ve edeptir. Bunların hepsi birdir, aynıdır.

Allah, bir de şirk koşanlara azap eder. Daha doğrusu Allah’a şirk koşanlar nefislerini yahut başka şeyleri Allah’a şirk koştukları için kendilerini Allah’tan, Allah’ın rahmetinden, nûrundan,

[19] Âli İmrân /133, Zâriyât /50
[20] Haşr /24
[21] Enbiyâ /47
[22] Lokmân /16

güzelliğinden mahrum bırakırlar, böylelikle bu mahrumiyetleri kendilerine azap olur.

Herkes Allah'ın kudreti altındadır. Allah şirk koşanlar için **"Allah'tan başka (dua edip) yalvardıklarınız bir sinek dahi yaratamazlar, hepsi bunun için bir araya gelseler bile! Eğer sinek onlardan bir şey kapsa, bunu ondan kurtar(ıp geri de al)amazlar. (Çünkü) İsteyen de âciz, (kendinden) istenen de!"**[23] buyurmuştur. Hiç kimsenin yahut hiçbir şeyin Allah'tan bağımsız bir varlığı, bağımsız bir gücü yoktur. Kul ister birini ister bir şeyi isterse de kendi nefsini Allah'a şirk koşsun, o şirk koştuğu, bir sivrisineğin kanadını yaratabilir mi? -Hâşâ, elbette ki yaratamaz. Öyleyse insan, nasıl olur da Allah'a şirk koşabilir, Allah'tan başka tarafa dönebilir!

Allah, resulünü inkâr edip âyetlerini yalanlayanlara da azap eder. **"(Resulümüzü) İnkâr edip âyetlerimizi yalanlayanlar ise işte (o gün) onlar için aşağılayıcı bir azap vardır."**[24] Allah'ın azabı çok şiddetlidir. Allah, azabı şimdiden bize haber veriyor ki neyin ne olduğunu anlayalım ve azaba düşmeyelim.

En büyük azap, insanın Allah'tan mahrum kalması ve rabbini kaybetmesidir. Azap herkesin anlayacağı şeydir; ama rabbini kaybetmeyi, rabbinden mahrum kalmayı, **"orada (azap içinde kalın) susun ve artık (bir daha) benimle konuşmayın"**[25] azabını anlayabilmek için büyümüş olmak gerekir. Herkesin azabı farklı farklıdır. Zahiri azap büyümeyenler içindir. Büyümüş olanlar için ise azap maşukundan ayrı kalmaktır, onlar için bundan daha dehşet, daha acı bir azap yoktur; ama biri büyümemişse Allah onu uyarıp ikaz eder ki iman etmediğini, müşrik olduğunu, münafık olduğunu, zalim olduğunu ve rabbinden kaçtığını anlasın.

[23] Hacc /73
[24] Hacc /57
[25] Mu'minûn /108

Her nefis azabı anlar. Allah da zaten azabı beyan ederek nefisleri tehdit eder; ama kulun, rabbini, maşukunu kaybetmesindeki azapta muhatap nefis değil gönüldür, rûhtur.

Evet, Allah; âyetlerini yalanlayanlara, emrine karşı gelmekte ısrar edenlere, kâfirlere, yalanlayıp yüz çevirenlere, dünya hayatını ahirete tercih edenlere, Allah'a yalan yere iftira atanlara, insanları Allah'ın âyetlerinden alıkoyanlara, zalimlere, kendilerine Allah'ın âyetleri okunduğunda kibirlenenlere, atalarının dinine uyanlara, insanlara zulmeden zalimleri destekleyenlere, Allah'ın dininde ihtilafa düşenlere, kardeşliği bozanlara, şeytana uyanlara, şeytana dost olanlara, Allah'ın yolundan alıkoyanlara, imandan sonra göğsünü küfre açanlara, şükretmeyip nankörlük yapanlara, kalplerinde hastalık olanlara, manen gözleri görmeyenlere, kulakları işitmeyenlere, Allah'ın vahyini anlamayanlara, Allah'a ve onun resulüne saygısızlık yapanlara azap eder. Münafıklara ise iki kat azap vardır. Allah, bu şekilde kitabında kimlere azap edeceğini tek tek beyan etmiştir.

Azabı açıklayan, beyan eden binden fazla âyet vardır. Dediğim gibi; Allah, kullarını uyarıp ikaz etmek için azapları anlatmış ve kuluna "sakın gevşeme, 'belki bir şey olmaz, Allah azap etmez' deme, bak azap ediyorum" buyurmuştur. Allah'ın saydığı bu özellikler, hâller kimde varsa azaba hazır olsun. Allah bir kere "söz benden çıktı, öyle söylediysem öyledir ve bu sözüm hiç kimse için değişmez" buyurdu. Yani Allah'ın vaadi vardır ve Allah vaadinden asla dönmez.[26]

Peki, Allah, şirk koşanlara nasıl ve neden azap eder?

Çünkü onlar kendilerini Allah'ın ortağı zannedip nefislerini Allah'a şirk koşarlar. Kendilerini Allah'ın ortağı zannettikleri için kendilerini öyle ortaya koyarlar.

[26] Ra'd /31

Nasıl?

Örnek vermek gerekirse “ben biliyorum, ben âlimim” deyip kendilerini Allah’ın Âlim ismine şirk koşarlar. Biri her konu hakkında “Allah biliyor, Allah her neyi söylemişse doğru olan odur” demezse “ben âlimim, Allah’tan daha çok biliyorum” demiş ve Allah’ın söylediğini kabul etmemiş olur. Bunu ille de diliyle söylemesi gerekmez. Bir konu hakkında bile “Allah böyle söylemiş; ama şöyle olsa da olur” diye içinden geçirirse dahi kendini, ilmini, aklını ya da herhangi bir sıfatını Allah’ın Âlim ismine şirk koşmuş olur.

Aynısı Allah’ın Rahmân ve Rahîm isimleri için de geçerlidir. Biri “ben merhametliyim, çocuklarıma, insanlara rahmet ediyorum. Aslında olayların, hayatın şöyle şöyle olması gerekir” deyip yaşanan olaylarda Allah’ın takdirini, hükmünü, imtihanını kabul etmez ve Allah’ın işini beğenmezse “ben Allah’tan daha rahman, daha rahimim” demiş; yani kendini Allah’ın Rahmân ve Rahîm isimlerine şirk koşmuş olur. Allah âyet-i kerimede **“Allah kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz”**[27] buyurmuştur. Yani “seni aşağıya öyle bir indiririm ki boyun bükmek zorunda kalırsın! Rahmetin de ilmin de kime ait olduğunu görürsün. Sana bunu gösterir, tattırırım. Haddini bil ve seni yaratan rabbine karşı edepli ol! Ben sana akıl vermişim, geri zekâlı numarası yapıp ‘ben anlamadım’ diyemezsin. Bana karşı edepli ol! Günah işlemeni, yanlış yapmanı, çamura düşmeni affederim, hatta bin kere de günah işlesen, bin defa da yanlış yapsan yine seni affederim; fakat kendini benden daha merhametli, daha âlim görürsen yaptığın bu edepsizliği, saygısızlığı affetmem, haberin olsun” demiştir.

Şirk; Allah’ın isimlerinde insanın kendini, nefsini, aklını, iradesini, ilmini Allah’a ortak koşmasıdır. Şirk affedilmeyendir. Bu

[27] Nisâ /48, 116

yüzden Allah bütün günahları affedeceğini; ama şirki affetmeyeceğini buyurmuştur.

Şirk yalnızca put dikip onun önünde secde etmek değildir. Zaten nefsimiz önümüze dikilmiş, biz de nefsimizin önünde secde ediyoruz. İşte, şirk insanın kendi nefsine secde etmesi; yani nefsinin istek ve arzularını Allah'ın emrinin önünde ve üzerinde tutmasıdır.

"(Resulümüzü) İnkâr edip âyetlerimizi yalanlayanlar ise işte (o gün) onlar için aşağılayıcı bir azap vardır."[28]

Allah'ın âyetlerini yalanlamak nasıldır?

İnkâr etmek başka, yalanlamak başkadır. Biri "evet, Allah böyle söylemiş ve bu söylediği doğrudur" deyip peşinden "ama" derse veya âyetleri kabul ettiği hâlde âyetlerin gereğini yerine getirmezse Allah'ın âyetlerini yalanlamış ve "ben daha iyi biliyorum" demiş olur; yani Allah'a güvenmemiş olur. Böyle biri "Allah böyle söylemiş, evet doğrudur" der; ama hayatını Allah'ın vahyine göre yaşamaz. Âyetleri diliyle inkâr etmez; ama kendi içinde, gönül dünyasında âyetleri yalan sayar.

Âyetleri yalanlamak genel itibariyle mü'minlerin düştüğü bir durumdur. Baktığımızda mü'minler, Müslümanlar âyetleri dilleriyle tasdik eder; ama gönülleriyle onu yalanlarlar. Misal; Allah "infak edin, verin" dediği hâlde insanlara ikram edip vermezler. "Namazınızı kılın" dediği hâlde namaz kılmazlar. Allah "beni zikredin" buyurmuştur; ama onlar Allah'ı zikretmezler. Allah "şükredin" demiştir; ama şükretmez, nankörlük yaparlar. Allah "kardeş olun" dediği hâlde kardeş olmazlar. "Sözün en güzelini söyleyin" dediği hâlde güzel söz söylemezler. Allah "gıybet etmeyin, kardeşinizin etini yemeyin" buyurmuştur, onlar da "doğrudur, Allah böyle söylemiş" derler; ama gıybet etmeye,

[28] Hacc /57

insanları çekiştirmeye devam ederler; yani Allah'ın sözünü yalanlar, yalan sayarlar.

Yalanlamak ile ilgili Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den bir örnek vereyim.

Sahabeler pazar yerinde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e *"ya Resulullah! Allah âyet-i kerimede 'kim âyetlerimizi yalan sayarsa' buyuruyor. Peki, Allah'ın âyetlerini yalan saymak ne demektir"* diye sorar. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de onların anlayacağı şekilde örnek verir ve *"biri 'şu tepenin arkasında bir ordu size saldırmak üzere geliyor' derse o adama inananlar tezgâhını toplayıp burayı terk ederler (bunlar ona inanan, iman eden kimselerdir. Bundan dolayı tezgahlarını toplarlar). Aralarından bir kısmı da 'doğru söylüyorsun öyledir (tepenin arkasında bize saldırmak için gelen bir ordu var)' derse; ama alışverişlerine devam ederse o adamın söylediğini yalan saymış olurlar; çünkü adamın sözünü 'doğrudur' deyip tasdik ederler; ama yerlerinde durup hiçbir şey yapmazlar. Allah'ın âyetlerini yalan saymak da böyledir. Allah'ın vahyi hakkında 'doğrudur, Allah böyle söylemiş' dedikten sonra peşinden 'ama' deyip gerekeni yapmamak ya da yaptığı yanlışı terk edip doğru yapmamak Allah'ın âyetlerini yalan saymaktır"* buyurur.

Öyleleri de var ki "cennet var" dediği hâlde cennete koşmak için herhangi bir çaba, gayret sarf etmez. Aynı şekilde "cehennem var" der; ama hayatını yaşarken cehenneme doğru koşar. "Rabbimize itaat etmemiz gerekir" der; ama rabbine itaat etmez, tam tersine şeytanın verdiği vesveseye uyar. İşte, yalanlamak böyledir.

Kul, Allah'ın âyetlerini yalan sayarsa rabbini dinlemediği için bunun karşılığını, azabını, mutlaka görür ve rezil rüsva olur. Biri Allah'ı dinlemeyip âyetleri yalan sayınca nefsine, şeytana uyar.

Böyle yapınca da Allah'ı ilâh edinmemiş "lâ ilâhe illallah" dememiş olur. O kişinin ilâhı Allah değil onun nefsidir, şeytandır.

Allah'ın emrine karşı gelmekte ısrar edenlere Allah azap eder. **"Muhakkak ki Allah'a ve resulüne karşı gel(erek koydukları sınırları çiğney)enler, kendilerinden öncekilerin (alçaltılıp) perişan edildiği gibi (alçaltılıp) perişan edileceklerdir. Çünkü biz, apaçık âyetler indirmişizdir. Kâfirler için (âhiret günü) aşağılayıcı bir azap vardır."**[29]

Şimdiye kadar saydığımız bütün bu azaplar dünyadaki değil ahiretteki azaplardır.

İmanını kaybedenler, Allah'ın emrine karşı gelmede ısrar ederler. Bundan dolayı da azabı hak ederler. İnsan, Allah'ın emrini bir sefer yapmayabilir. Hatta değil bir sefer, beş sefer, on sefer de yanlış yapabilir; ama ne olursa olsun yanlışından kurtulmak için çabasının olması ve Allah'ın emrine karşı gelmede ısrar etmemesi gerekir. Eğer Allah'ın emrine karşı gelmede ısrar ederse Allah da ona azap eder. Bunu Allah söylüyor.

Evet, insan yanlıştan kurtulmak ve azaba uğramamak için çaba, gayret sarf etmeli ne zaman, ne kadar yanlış yaparsa yapsın, her yanlış yaptığında sürekli tövbe edip Allah'a dönmelidir. Yoksa günahında ısrar etmiş olur ki karşılığında ise azaba uğrar. Allah âyet-i kerimede kaybedenler için **"kim (düşündükleri veya yaptıklarından dolayı) bir kötülük kazanır ve (bu) suçu kendisini çepeçevre kuşatır (da imansız olarak ölür)se işte o kimseler ateş ehlidirler ve onlar orada ebedi olarak kalırlar"**[30] yani günahları kendilerini çepeçevre kuşatanlar cehennemliktir, buyurur. Günahı kendisini çepeçevre kuşatanlar günahında ısrar eder, sürekli günah işler ve bundan kurtulmak için de herhangi bir çaba, gayret sarf etmez, tövbe, istiğfar etmezler.

[29] Mucâdele /5
[30] Bakara /81

Kâfirlere, hakikati örtenlere, hakikati anlamamış numarası yapanlara Allah azap eder. **“Ey iman (ettiğini iddia) edenler! (Resulümüze) ‘Râinâ (bizim isteklerimize uy)’ demeyin, ‘unzurnâ (bizim haklarımızı gözet)’ deyin ve (Allah’ın hükmünü) dinleyin! Çünkü kâfirler için (âhirette) elem verici (iç yakan) bir azap vardır.”**[31]

Hakikati anlamamış numarası yapmak nasıldır?

Hakikati anlamamış numarası yapanlara Allah’ın âyetleri okunur; ama onlar sanki Allah’ın ne söylediğini bilmiyormuş gibi davranır ya da “biz zaten biliyoruz” deyip âyetlerin gereğini yerine getirmezler. Şimdi biri böyle yapınca Allah’ı dinlemiş olur mu? -Elbette ki olmaz. Çünkü rabbini ciddiye almamış, rabbinden korkmamış, endişe etmemiştir.

Allah bu tehditleri korkmayanlara yapar. Neden? -Tabi ki rahmetinden, sevdiğinden dolayı yapar. Allah, korkmayanları azapla tehdit ediyor ki tövbe edip rablerine dönsünler, cenneti, rablerinin rızasını ve dostluğunu kazansınlar.

“Bize kesin olarak vahyolundu ki şüphesiz azap (kendilerine gelen hakkı) yalanlayan ve yüz çevirenlerin üzerine olacaktır.”[32] Yani Allah’ın vahyini ciddiye almayanlara azap vardır. Yalanlayıp yüz çevirenler; âyetleri dinler, bilir, anlar; ama ciddiye alıp âyetlerin gereğini yerine getirmezler. Allah da onlara azap edeceğini, buyurdu.

Allah bir de dünyayı ahirete tercih edenlere azap eder. Allah onlara azap eder demek onlar cehennemliktir, demektir. **“O Allah ki göklerde ve yerde ne varsa hepsi onundur. (Âhirette kendilerini bekleyen) Şiddetli azaptan dolayı kâfirlerin vay hâline! Onlar ki dünya hayatını âhirete göre daha çok severler (ve tercih ederler), (insanları) Allah yolundan alıkoyarlar ve onu**

[31] Bakara /104
[32] Tâhâ /48

eğri göstermek isterler. İşte onlar (haktan) uzak (derin) bir dalâlet içindedirler."[33]

"Kalbi iman ile mutmain olduğu hâlde (inkâra) zorlanan müstesna, kim iman ettikten sonra Allah'ı inkâr eder ve böylece kim göğsünü küfre açarsa işte Allah'ın gazabı onların üzerine iner ve onlar için büyük bir azap vardır. Bu (azap), onların dünya hayatını âhirete göre daha çok sevmelerinden (ve tercih etmelerinden) dolayıdır. Muhakkak ki Allah kâfirler topluluğunu hidâyete erdirmez."[34]

"İşte onlar, âhiret karşılığında dünya hayatını satın alan kimselerdir. Bu yüzden (kıyamet günü) onlardan azapları hafifletilmez ve onlara (o gün) yardım da edilmez."[35]

Biri dünyayı ahirete tercih ediyorsa ahirete değil dünyaya iman etmiştir. İman; sevmek manasına geliyordu ya işte o da dünyayı sevmiştir.

Allah'a iftira atanlara; yani Allah'ın söylemediği bir şey için "Allah böyle söyledi" diyenlere Allah azap eder. **"Mûsâ o (sihirbaz)lara dedi ki: Yazıklar olsun size! Allah hakkında yalan uydurup (ona) iftira etmeyin sonra (o), bir azap ile kökünüzü keser. Andolsun ki (Allah'a) iftira eden harab ol(up yok olur gid)er."**[36]

Baktığımızda öyleleri var ki Allah'ın söylemediği bir şey hakkında "Allah böyle söylemiş" der! Peki, "Allah bunu hangi âyette buyurdu" diye sorduğumuzda ise bu defa "işte, herkes öyle söylüyor" der. Siz Allah'a iftira atıyorsunuz! Allah'ın söylemediği bir şey için "Allah böyle söylemiş" ya da "bence doğru böyledir" diyorsunuz! Neye göre böyle söylüyorsunuz! Bunu Allah'ın dinine,

[33] İbrâhim /2-3
[34] Nahl /106-107
[35] Bakara /86
[36] Tâhâ /61

vahyine göre mi söylüyorsunuz! Başkası da çıkıp "işte, hocalar öyle söylemiş" diyor! Bakın, siz Allah'a İftira atıyorsunuz! Bir şey hakkında "Allah böyle söylemiş" diyebilmeniz için onun mutlaka âyet olması gerekir, yoksa "Allah böyle söyledi" diyemezsiniz, derseniz Allah'a iftira atmış olursunuz. Allah da kendisine iftira atanlara azap edeceğini buyurmuştur. Hâl böyleyken baktığımızda dinle ilgili, Allah'a ait tek bir bilgisi bile olmayanlar bilmedikleri şeyi tartışır, konuşur, âlim kesilirler!

İnsanları Allah yolundan alıkoyanlara Allah azap eder. **"(Resulümüzü ve âyetlerimizi) İnkâr edip (insanları) Allah yolundan alıkoyanlar var ya, (işte o gün) fesad çıkarmaları sebebiyle onların da azaplarını kat kat arttırırız."**[37]

İnsanları Allah'ın yolundan, âyetlerinden nasıl alıkoyarlar?

"Senin, Kur'ân'ı okumana gerek yok, şu kitapları okuman yeterlidir" deyip insanları âyetlerden alıkoyarlar ya da "zaten kelime-i şehadeti getirmişsin, namazını kıl, orucunu tut, paran varsa hacca gider, zekâtını da verirsen tamamdır cennete gidersin" derler. Peki, bunu Allah mı söyledi? -Hayır! Böyle söyleyenler kendi kendine din üretip insanları Allah'ın âyetlerinden alıkoyarlar. Hâlbuki bırakın, insanlar rablerini dinlesin, rableri onlarla konuşmuş, onlar da rablerinin kendilerine ne söylediğini anlasın! Allah bir tek âlimlerle mi konuştu yoksa bütün kullarıyla mı konuştu! Neden insanlara "siz öğrenmeyin, biz size anlatırız" diyorsunuz! Ya da siz niye anlatıyorsunuz ki Allah zaten gerekeni açık açık söylemiş! Neden insanların önüne Allah'ın ne söylediğini koymuyorsunuz da kendi sözlerinizi koyuyorsunuz! Böyle yapanlar insanları Allah'ın yolundan alıkoyanlardır.

Allah istisnasız bütün kullarıyla konuşmuştur, dolayısıyla herkes rabbini dinlemelidir. Biz de herkes rabbinin kendisine ne

[37] Nahl /88

söylediğini öğrensin, anlasın, dinlesin diye İkra televizyonumuzda sürekli olarak Türkçe ve Türkçe-Arapça Kur'ân-ı Kerim okutuyoruz. Gerçekten merak ediyorum, yaklaşık 10 senedir İkra televizyonundan her gün Türkçe ve Türkçe-Arapça bir cüz Kur'ân-ı Kerim okutuyoruz. Acaba Kur'ân-ı Kerim'i baştan sona dinlemeyen var mıdır! En azından kardeşlerimiz için merak ediyorum. Eğer kardeşlerimiz arasında Kur'ân'ı baştan sona dinlemeyen varsa bu çok büyük bir kayıptır!

Evet, Allah Kur'ân'ı her bir kula göndermiştir. Eğer Allah'a "ben senin kulunum" dediysen o zaman bu senin kitabındır ve hiçbir mazeret üretmeden onu dinlemen, okuman gerekir. Okumayı bilmiyorsan kulağın var, dinleyebilirsin! Allah sana bunun için bütün imkânları vermiştir. İkra televizyonundan günde üç cüz Kur'ân dinlesen on günde Kur'ân'ı tamamlamış olursun. Kur'ân'ın yalnız Türkçesini dinlesen her bir cüz ortalama bir saat olduğundan otuz cüzü toplamda otuz saatte dinlemiş olursun. İnsan, gerekirse bir günde bile "acaba rabbim bana ne söylemiş" deyip otuz cüzü dinleyebilir. Hiç Allah'ın kelamından daha önemli bir şey var mıdır! Bilmemiz lazım ki âyetleri inkâr etmek, yalanlamak neyse onu ciddiye almamak, dinlememek, anlamaya çalışmamak da öyledir.

Allah bir de zalimlere, zulmedenlere azap eder. **"O, dilediğini (Allah'ın rahmetiyle hem kendine hem de başkalarına merhamet edenleri) rahmetinin içine alır. Zalimlere gelince, (Allah) onlar için (kıyamet günü) elem verici (iç yakan) bir azap hazırlamıştır."**[38]

"Sonra da (hem kendilerine hem de başkalarına) zulmedenlere, 'ebedi azabı tadın! Siz kazandıklarınızdan başkasıyla mı cezalandırılacaksınız?' denilir."[39]

[38] İnsân /31
[39] Yûnus /52

Zulüm; Allah neyi nereye koymuşsa onu Allah'ın koyduğu yerde görmemek, orada tutmamak ve buna göre muamele etmemektir. İnsan en büyük zulmü kendine yapar; çünkü insan en çok kendini Allah'ın koyduğu yerde tutmaz. Şayet "ben kimim" sorusuna doğru cevap verirsek kendimizi Allah'ın koyduğu yere koymuş ve kendimize de insana da zulmetmekten kurtulmuş oluruz. Aksi takdirde kendimize de insanlara da zulmetmekten kurtulamayız.

Peki, "ben kimim" sorusuna nasıl cevap verirsek bu cevabımız Allah'ın vahyine göre doğru olur?

"Ben, Allah'ın yeryüzündeki halifesiyim, Allah'ın, rûhundan nefhettiği, meleklerin secde ettiği varlığım, onun âbdiyim. Allah beni kendisine âbd olayım, âşık olayım, kurban olayım, dua olayım, rahmet olayım, güzel yapayım, güzel olayım, onun yolunda kurban edeyim diye yaratmış ve beni dünyaya göndermiştir. Benim de hayatımı yaşarken gönlümü rabbimden ayırmamam, rabbimden başka bir tarafa dönmemem ve rabbimin emrettiği, razı olduğu gibi yaşamam lazım" dersek "ben kimim" soruna doğru cevap vermiş oluruz.

Aynı şekilde karşımızdaki insana da Allah'ın âbdi, kulu ve halifesi olarak bakmamız lazım. Öyle ki bakışımızla ona zulmetmemiş olalım. Yetmez, her bir varlığa da Allah'ın kulu, âbdi olarak bakmamız gerekir. Varlıkta herhangi bir şeye bakarken "bu boş bir şeydir" dersek rabbimizi dinlememiş ve o şeyi Allah'ın koyduğu yere koymamış oluruz. Oysaki Allah'ın varlığa yüklediği bir vazife vardır. Bütün varlık, rabbini hamd ile tesbih eder[40] ve hepsi insanın hizmetine verilmiştir.[41] Biz de varlığa bakarken her şeyin, rabbini hamd ile tesbih ettiğini bilerek bakmalıyız. Diğer türlü zalimlerden oluruz. Zaten zalimlerden olduğumuz, doğru bir bakışa sahip olmadığımız için dünyanın, insanlığın, ümmetin hâli

[40] İsrâ /44
[41] Lokmân /20

ortadadır. Hepimiz kendimize zulmetmişiz! Kendine zulmeden tabi ki başkalarına da adil olamaz, merhametli olamaz, dolayısıyla onlara da zulmeder.

Allah'ın âyetleri okununca kibirlenenlere Allah azap eder. **"Ona âyetlerimiz okunduğu zaman sanki onları işitmemiş, sanki kulaklarında bir ağırlık varmış gibi kibirlenerek yüz çevirir. (Resulüm! Sen) Onu elem verici (iç yakan) bir azap ile müjdele!"**[42] Bunlar; Allah'ın vahyi kendilerine okunduğunda "ben biliyorum, hatta ben daha iyisini biliyorum" ya da "benim bunu öğrenmem gerekmez, benim zaten bilgim var" deyip kibirlenenlerdir. Senin rabbin konuşuyor rabbin! Senin rabbin sana ne yapacağını beyan etmiş, sen şimdi nasıl kibirlenebiliyor, "ben zaten biliyorum, benim bunlara ihtiyacım yok" diyebiliyorsun!

Devamlı olarak "rabbimizi kendi üzerimizden tanımamız lazım" diyorum ya, işte bunu da kendi üzerinden anlayacaksın. Nasıl ki sen konuştuğunda karşındaki seni ciddiye alıp dinlemediğinde ona kızıyor, hatta "terbiyesiz, saygısız, beni ciddiye almadı, beni dinlemedi" diyorsan, seni yaratan, âlemlerin rabbi olan Allah konuşunca onu ciddiye alıp dinlemezsen Allah seni affeder mi! Allah âyet-i kerimede **"(ey iman ettiğini iddia edenler!) Kur'ân okunduğu zaman susun ve onu dinleyin (anlamaya çalışın, nefsinizi ve şeytanı susturun, bir de ön yargıda bulunmayın) ki rahmete eresiniz"**[43] buyurmuştur. Rabbinin âyetlerini dinlemezsen Allah'ın rahmetinden mahrum kalırsın. Allah'ın rahmetinin olmadığı yerde ise azabı, gazabı vardır.

[42] Lokmân /7
[43] A'râf /204

Görüldüğü gibi aslında Allah, insana azap etmiyor. İnsan kendini rahmetten, rabbinden mahrum ediyor ve kendisi rabbinden kaçıyor!

Allah, atalarının dinine uyanlara azap eder. **"(Allah) Buyurur ki: Sizden önce gelip geçmiş cin ve insan topluluklarıyla birlikte (siz de) ateşe girin! (O gün) Her topluluk (cehenneme) girdiğinde (yolunu takip ettiği yoldaşı ve) kardeşine lanet eder. Hepsi orada birbiri ardınca toplandıkları zaman sonrakiler öncekiler için, 'rabbimiz! Bizi bunlar saptırdı! Bu yüzden onlara ateşten kat kat azap ver' derler. (Allah da) Zaten (bugün) her biriniz için kat kat (azap) vardır; fakat siz (kimin ne azap çekeceğini) bilemezsiniz, buyurur."**[44] Allah, atalarına uyanları beyan ederken başka bir âyet-i kerimede **"o (şeytanın adımlarına tabi olan kâfir)lere, 'Allah'ın indirdiğine tabi olun' denildiği zaman, 'hayır, biz atalarımızı üzerinde bulduğumuz şeye tabi oluruz' derler. Ya ataları hiçbir şey akletmeyen ve hidâyete ermemiş (doğru yolu da bulmamış) idiyseler! (Yine de onlara mı tabi olacaklar?)**[45] buyurmuştur.

Atalarının dinine uymak; körü körüne "biz büyüklerimizden böyle gördük, onlar ne yapıyorsa biz de öyle yapıyoruz" demektir. Allah da bize "sen atalarının, büyüklerinin ne dediğine bakma ve rabbinin âyetlerini dinle" buyuruyor.

Her zaman öğrendiğimiz bilgileri Allah'ın vahyinin ölçüsüne vurmamız lazım. Doğruysa o bilgiyi alırız; ama öğrendiğimiz bilgi Allah'ın vahyinin ölçüsüne uymuyorsa bu durumda o bilgi yanlıştır, kesinlikle onu almamalıyız. Hem dinimizi öğrenmeye tenezzül etmiyor, rabbimizin bize ne vahyettiğini anlamak için çaba göstermiyoruz hem de "biz büyüklerimizden böyle öğrendik" diyoruz! Allah bunu kabul etmez; çünkü din de iman da anneden, babadan miras kalan bir şey değildir. İmanı kendimiz

[44] A'râf /38
[45] Bakara /170

kazanmamız, dinimizi de Allah'tan ve peygamberinden öğrenmemiz gerekir.

Allah, insanlara zulmedenlere ve zalimlere destek olanlara azap eder. **"Ancak insanlara zulmedenlere ve yeryüzünde haksız yere taşkınlık edenlere (ceza) yol(u) vardır. İşte onlar için elem verici (iç yakan) bir azap vardır."**[46] Zulmedenlerle, zalimlere destek verenler aynıdır. Bu, küfür için de geçerlidir. Kâfirlerle, küfre destek verenler aynıdır.

Allah âyet-i kerimede **"ey iman (ettiğini iddia) edenler! Yahudileri ve Hristiyanları dost edinmeyin! (Zira) Onlar birbirlerinin dostudurlar. Sizden kim onları dost edinirse şüphesiz o da onlardandır. Muhakkak ki Allah, (böyle yaparak hem kendi nefsine hem de başkalarına zulmeden) zalim kavmi hidâyete erdirmez"**[47] buyurur. Kâfirlere dostluk gösterir, onlara sevgi beslerseniz onlardansınız demektir. Onlar gibi olursunuz değil, onlardansınız! Zalimlere meyleder, onları desteklerseniz yine onlardan olursunuz.

Zalimi desteklemekle ilgili olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"şarkta bir cinayet işlense, garptaki bir adam da bu cinayeti desteklese o kişinin cinayetine ortak olur"* buyurur. Doğudaki biri cinayet işlemişse, batıdaki; yani dünyanın öbür ucundaki biri ona destek verirse o katilin cinayetine ortak olur. Dikkat edersek Resulullah (s.a.v.) Efendimiz "garptaki o kişi cinayet işleyeni desteklemekle günah kazanır" demiyor, cinayete ortak olur, o da bu cinayeti işlemiş olur" buyuruyor.

Neden?

Çünkü ameller niyetlere göredir.[48] Cinayeti işleyeni destekleyen kişi gönlüyle onu desteklediği için o da öldürülen

[46] Şûrâ /42
[47] Mâide /51
[48] Buhârî, Bedü'l-Vahy, 1; Müslim, İmare, 155; Ebu Davud, Talak, 11

kişiyi gönlüyle öldürmüştür. Bu, gönlün fiilidir. Bu yüzden kaybetmemek için ısrarla "haktan yana, mü'minden yana duralım, cinayeti, tefrikayı desteklemeyelim" diyoruz.

Herkes ebedi hayatının ve Allah'ın hesabını yapmak zorundadır. İnsan ancak Allah'a göre doğru yapınca doğru yapmış, güzel yapmış olur. Bizim de doğru yapabilmek için her konu hakkında "ya rabbi! Senin emrin nedir, sen nasıl yapmamı istiyorsun" dememiz lazım. Öyle ki farkında olmadan zulmedenleri destekleyip onların cinayetine ortak olmayalım. Diyelim ki ne yapmamız gerektiğini anlamadık. O zaman da "bilmiyorsanız zikir ehline sorun"[49] âyetinde Allah'ın beyan ettiği üzere zikir ehline sorup öğrenmeliyiz. Tabi, her duyduğumuzu kabul etmemiz de doğru olmaz. Gerekirse on yere soralım sonra da öğrendiklerimizin hepsini önümüze koyup samimiyetle bir tercih yapalım. Böyle yapınca Allah'ın bizden ne yapmamızı istediğini âyetlerin ölçüsüyle anlarız ve doğru yapma imkânımız olur.

Allah bir de münafıklara azap eder, hatta onlara iki kat azap eder. **"Çevrenizdeki bedevi Araplardan ve Medine hâlkından birtakım münafıklar vardır ki nifakta maharet kazanmışlardır. Sen onları bilmezsin, onları biz biliriz. Onlara iki defa (dünyada da kabirde de) azap edeceğiz sonra da onlar (âhirette) büyük bir azaba atılacaklardır."**[50] Allah, kâfirler ve müşriklere dahi iki kat azap edeceğini söylememiş; ama münafıklar için "onlara iki kat azap vardır" buyurmuştur. Çünkü diğer insanlar münafıklara bakıp "bunlar mü'mindir, böyle yapıyorlarsa demek ki yaptıkları doğrudur" deyip onlara güvenir, inanırlar. Bundan dolayı Allah münafıklar için **"şüphe yok ki münafıklar (cehennem) ateşin(in)**

[49] Enbiyâ /7, Nahl /43
[50] Tevbe /101

en alt tabakasındadırlar”[51] buyurmuştur. Yani münafıklar şeytandan bile daha aşağıdadır.

Münafıkların dışına bakıldığında mü’min gibi görünürler; ama içlerinde iman yoktur. Rablerine on sefer itaat etseler, bir sefer de şeytana itaat ederler ve “Allah böyle istiyor” derler! Bakın, rablerine nasıl ağır bir kelime kullanmış oldular! Allah’ı bilmiyor, tanımıyorlar, iman etmemişler, Allah’tan haşyet duymuyorlar! İmanları olsaydı böyle konuşabilirler miydi! Tam tersine Allah adına konuştukları için bir kelime bile söylerken titrerlerdi! Biri şeytana itaat ettiği hâlde Allah’ın böyle emrettiğini söyleyip bu hâline devam ederse sonunda Allah onun kalbini mühürler, o da artık doğru yaptığını zanneder.

Allah, bir de ihtilafa düşenlere, kardeşliği bozanlara azap eder. **“Kendilerine apaçık deliller geldikten sonra parçalanıp ihtilafa düşen (Yahudi ve Hristiyan)lar gibi olmayın. İşte onlar için (âhirette) büyük bir azap vardır.”**[52] Allah bize “ihtilafa düşmeyin” buyuruyor. Allah bununla ilgili olarak başka âyetlerde **“mü’minler ancak kardeştirler. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin.”**[53] **“Siz iyilik ve takvâ üzerine yardımlaşın, günah ve düşmanlık üzerine yardımlaşmayın.”**[54] Birbirinize ikram edin, yardım edin. **“Hep birlikte Allah’ın ipi (olan Kur’ân’a ve onun resulü)ne sımsıkı sarılın, sakın parçalanıp bölünmeyin”**[55] buyurur. Allah “ihtilafa düşmeyin” buyurduğu hâlde biri mü’minler hakkında ihtilafa düşer insanları da ihtilafa davet ederse Allah ona azap eder.

Peki, ihtilafa düşenlerin hâli nasıldır?

[51] Nisâ /145
[52] Âli İmrân /105
[53] Hucurât /10
[54] Mâide /2
[55] Âli İmrân /103

Mü'minler hakkında ihtilafa düşenler "birlikte olmak önemli değildir, ben tek başıma da kulluğumu yaparım. Allah birlikte olun buyurmuş; ama falancalar şöyle yanlış yapıyor, filancalar zaten benim kardeşim değildir. Birlik olmasak da olur" deyip rablerini ciddiye almazlar. Dolayısıyla hem kendileri ihtilafa düşer hem de başkalarını ihtilafa düşürürler.

Başka bir hâlleri de sadece kendilerini hakta görmeleridir. Kendilerini hakta gördükleri için "bizim cemaat en güzelidir, bizim tarikat en doğrusudur, bizim parti en iyisidir" deyip kardeşliği parçalarlar. Kardeşlik parçalanınca da ne birlik ne de beraberlik kalır! Zaten şu anda mü'minlerin, Müslümanların genel durumu budur! Kardeşliğimizin bozulmaması için mü'min kardeşlerimizle ihtilafa düşmememiz şarttır. Bu yüzden ısrarla "lâ ilâhe illallah Muhammed'un resulullah, diyenler kardeşimizdir" diyor, bundan başka bir şeyi asla kabul etmiyoruz.

Kendim için söyleyeyim; rabbim şahiddir ki hiçbir kardeşim hakkında bir zerre bile tefrika yapmıyor, bana uyanlara da yaptırmıyorum; çünkü bana tabi olanları cennete, huzura taşımam gerekir. İmansız olan, Allah'a itiraz eden, tefrika yapan, nefsi şirkle dolu olan müşrik, ikiyüzlü münafık birini huzura taşıyamam. Huzura taşıyabilmem için onları önce şirkten, küfürden, Allah'ın sevmediği, azap edeceği nefsani hâllerden temizlemem lazım. Bu yüzden hiçbir şekilde "ben" demiyor, "biz bir cemaatiz" demiyorum. Bunun yerine "biz ümmetiz. Müslümanlar neredeyse orada bir araya gelmelidir. Her cemaat, her şeyden önce ümmettir ve o, ümmetin içinde bir cemaattir" diyorum.

Evet, "lâ ilâhe illallah Muhammed'un resulullah" diyenler nerede olursa olsun kardeşimizdir. Bize düşen; onlara bulunduğumuz yerde yardım etmektir. Onları eleştirmek, çekiştirmek, yermek değildir. Biri "rabbim Allah'tır" diyor ya daha ne söylesin! Bu, o kişinin kardeşimiz olması için yeterlidir.

Şunu asla unutmamalıyız. Biri Allah'a, resulüne, ona indirilene iman etmişse ille de bizim düşündüğümüz gibi düşünmesi ya da yaptığımız gibi yapması gerekmez. Aramızdaki hükmü verecek olan Allah'tır. İnsanlar, cemaatler, tarikatlar, mezhepler değildir! Herkes haddini bilmelidir. Allah'ın hüküm vereceği bir konuda kimse hüküm veremez. İnsanlar bizim kulumuz değil; Allah'ın kuludur! Müslüman bir kardeşimiz bizim gibi düşünmüyor diye onu küfürle itham etmek mü'minler arasında tefrika yapmaktır. Belki de Allah o kardeşimizin küçücük bir ameline karşılık ona rahmetle muamele edecek, cenneti verecek, bunu hiçbirimiz bilemeyiz! Yeter ki imanı olsun. Bu yüzden kimse hakkında hüküm vermeyelim, verirsek Allah ihtilafa düşenlere, kardeşliği bozanlara azap edeceğini buyurdu ya işte biz de Allah'ın azap ettiklerinden oluruz.

Allah, şeytana uyanlara ve şeytanı dost edinenlere de azap eder**. "İnsanlardan öylesi vardır ki hiçbir bilgisi olmadığı hâlde Allah(ın kudreti) hakkında mücadele eder de itaat dışına çıkan her (inatçı ve isyankâr) şeytana tabi olur. O (şeytan)ın hakkında ise şüphesiz şöyle yazılmıştır: Her kim onu dost edinirse mutlaka o, kendisi(ne tabi ola)nı dalâlete düşürür ve onu alevli ateşin azabına ulaştırır."**[56]

İnsan, şeytanı nasıl dost edinir?

İnsan, Allah'ın buyurduğu bir konu hakkında şeytanın verdiği vesveseye "doğru" der ve Allah'ın vahyini değil de şeytanın vesvesesini doğru olarak kabul ederse, rabbini dinlemek ve ona koşmaya çalışmak yerine şeytana uymayı tercih ederse bunun neticesinde şeytanı dostu olarak kabul etmiş olur.

Daha iyi anlaşılması için örnek vereyim.

[56] Hacc /3-4

Baktığımızda, Allah "gıybet etmeyin, gıybet haramdır. Gıybet, ölmüş kardeşinin etini yemektir"[57] buyurduğu hâlde mü'min, Müslüman insan oturmuş, başka bir mü'mini çekiştirir ve kardeşinin gıybetini yapar. Ona "Allah, gıybet etmeyin, buyurdu" denildiği zaman da "ama ben doğru söylüyorum" der. Aslında şeytan ona "sen yanlış bir şey söylemiyorsun ki gerçekten de senin dediğin gibidir, sen doğru olanı söylüyorsun. Hatta sen hayrı söylüyorsun" diye ona vesvese verir, o da şeytanın bu sözüne uyar ve kardeşinin dedikodusunu yapmakla doğru yaptığını söyler. Sen şeytana uyarak küfre girdin ve Allah'ın azabını hak ettin; çünkü "Allah bilmiyor" dedin!

Allah, kullarının gıybet etmesine razı olmaz. Allah gıybeti yasaklamakla her birimize "sen kendine bak, senin kulumu eleştirmene tahammül edemem, edepli ol. O senin kulun değil, benim kulumdur. Ben ona imkân vermiş, hayat vermiş, varlık vermişim. Onu yaratan benim. Onun işini sen göremezsin, onun işini bana bırak. Sen sadece sana emrettiklerimi yap, kimseye karışma, ilâhlık taslama" buyurur.

Evet, Allah, insanları Allah'ın yolundan alıkoyanlara ve fesad çıkaranlara da azap eder. **"(Resulümüzü ve âyetlerimizi) İnkâr edip (insanları) Allah yolundan alıkoyanlar var ya, (işte o gün) fesad çıkarmaları sebebiyle onların da azaplarını kat kat arttırırız."**[58] Allah'ın yolu, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in sahabesiyle gittiği yoldur. Bütün mü'minler, bütün cemaatler, bütün tarikatlar, bütün mezhepler Allah yolunda yürümeye çalışırlar. Şayet eksikleri varsa da "şurada Allah şöyle buyurmuş, sizin de Allah'ın buyurduğu gibi yapmanız lazım" deyip hakikati ortaya koymak gerekir. Başka türlü eleştirmekle, çekiştirmekle, "senin gittiğin yol yanlıştır" demekle hiç kimse bir şey kazanamaz.

[57] Hucurât /12
[58] Nahl /88

Tam tersine eleştirerek insanların yolunu kapatırsın, insanların da bunun neticesinde gidebileceği bir yolu kalmaz.

Sırât-ı mustakîm, dosdoğru yol demektir. Yol da yürünmek içindir. Yürümüyorsan o yol senin yolun değildir. Baktığımızda ümmetin çoğunluğunun yolu yoktur. Hatta insanlar bir yol olduğunu bile bilmezler. Allah'ın yolunu, sırât-ı mustakîmi "Müslüman olacaksın, bazı emirleri yerine getireceksin sonra cennete gideceksin" şeklinde anlamışlardır. Rabbine varan dosdoğru yolda yürümeyi, Allah yolunda cihad etmeyi; çaba, gayret göstermeyi cehd etmeyi, kurban olmayı, kurban etmeyi bilmezler! Bir de Allah'a kul olanlara "onlar işlerini bilmiyor" derler. Üstüne "gerekirse iş yerinde namaz kılma, idare et, göze batma" bile derler; çünkü rablerine varan bir yolları yoktur.

Öyleleri var ki biri Allah yolunda yürümek için kendine yol bulmuştur ve orada yürümeye çalışır, onlar da gelir bir çelme takar ve ona "bu yolda gitme" der. "Neden" diye sorulduğunda ise "çünkü gittiğin yol doğru yol değil" der. Nerden biliyorsun, gittiği yolun doğru olmadığını! Bak, adam bu yolda muhabbet almış, bırak biraz yürüsün! Samimiyse zaten Allah ona doğru yolu gösterir, senin ona müdahale etmene gerek yoktur. Sen başkasına bakacağına kendine bak, senin de Allah yolunda yürümen lazım. Sen kendin Allah'ın yolunda yürümeye çalış, kimseyi Allah'ın yolundan alıkoyma; çünkü Allah, insanları yolundan alıkoyanlara azap eder.

Allah iman ettikten sonra göğsünü küfre açanlara da azap eder. **"Kalbi iman ile mutmain olduğu hâlde (inkâra) zorlanan müstesna, kim iman ettikten sonra Allah'ı inkâr eder ve böylece göğsünü küfre açarsa işte Allah'ın gazabı onların üzerine iner ve onlar için büyük bir azap vardır."**[59]

[59] Nahl /106

Göğsünü küfre açanlar; Allah'a iman etmiş, imanı tatmışlardır. Buna rağmen göğüslerini şeytanın verdiği vesveseye ve şeytanın verdiği vesveseyle konuşanlara açarlar. Onları dinler ve "doğru söylüyorlar" deyip onların sözlerini gönüllerine alırlar. Eğer tövbe edip rablerine dönmezlerse Allah onların kalplerini mühürler. Aslında böyle yaparak onlar kendi kalplerini mühürlerler.

Kul, imanı tattıktan sonra hâlâ göğsünü yanlışa, küfre, vesveseye, şirke, dedikoduya, iftiraya açıyorsa azabı hak etmiş olur. Tabi ki insan bir anlık yanlış yapabilir; ama yanlışının farkına varır varmaz, rabbinden haşyet duymalıdır.

Allah, azapları anlatmakla kullarını tehdit ediyor ve "bakın, söz benden çıkmıştır, ben ne söylemişsem odur, ben vaadimden dönmem. Dikkat edin, kendinizi azaba atmayın" buyuruyor.[60] Allah "azap ederim" buyurduysa sakın "bir şey olmaz, Allah bizi affeder ve cennetine alır" demeyelim. Bilelim ki Allah azap eder.

Allah, şükretmeyip nankörlük yapanlara da azap eder. **"Hatırlayın ki rabbiniz size, 'eğer şükrederseniz muhakkak size (olan nimetimi) arttırırım ve eğer nankörlük ederseniz hiç şüphesiz azabım çok şiddetlidir!' diye duyurmuştu."**[61]

Nankör olanlar, Allah'ın kendilerine verdiği onca nimeti görmez, sadece sıkıntıyı, imtihanı, sorunu görür, dolayısıyla şükretmezler. Şükretmeyince de rablerine, rablerinin nimetine karşı nankörlük yaparlar.

Kul, en büyük şükrü kendi varlığına yapmalıdır; çünkü, Allah ona rûhundan nefhetmiş, kendinden ona varlık vermiştir. Kulun da buna şükretmesi ve bu şerefi taşıması gerekir. Allah, kuluna kulluğunu yapabilmesi için imkân vermiş, iman vermiş, aşk vermiş, muhabbet vermiş, vahyini indirmiş, Kur'ân vermiş, hikmet

[60] Secde /13, Hacc /47
[61] İbrâhîm /7

vermiştir, o hâlde insanın en çok bunlara şükretmesi gerekmez mi! Eğer kul bütün bu nimetleri basite alırsa nankörlük yapmış olur. Allah da şükretmeyip nankörlük yapanlara azap edeceğini buyurdu.

Allah, manevi olarak kalpleri mühürlenenlere, gözleri görmeyenlere, kulakları işitmeyenlere de azap eder. **"Allah onların (küfürdeki inatları yüzünden) kalplerini ve kulaklarını (hakikate karşı) mühürlemiştir. Onların gözleri üzerinde de (dünya sevgisinden) bir perde vardır. (İşte) Onlar için (âhirette) büyük bir azap vardır."**[62]

Allah, kalplerinde hastalık olanlara azap eder. **"Onların kalplerinde (şeytanın verdiği vesveseyle) bir hastalık vardır. Allah da onların (küfürdeki inatları yüzünden) hastalıklarını artırmıştır. (Söylemekte oldukları) Yalanlar sebebiyle de onlar için (âhirette) elem verici (iç yakan) bir azap vardır."**[63] Böyleleri Allah'ın âyetlerine gözlerini kapatıp âyetleri görmemiş gibi yapar, kulaklarını kapatıp işitmemiş gibi yapar; yani âyetleri anlamamış numarası yaparlar. Allah da onlara azap eder. Bu nedenle hiçbir şekilde "ben görmedim, anlamadım, işitmedim" diye bahane üretemeyiz. Allah'ın vahyi apaçıktır ve Allah, kullarına her şeyi en ince ayrıntısına kadar öğretmiştir.

Allah'ın âyetlerini işitmen için "rabbim bana ne söylemiş" deyip çaba, gayret sarf etmen ve kendine (enfüse), dışarıya (afaka) bakıp rabbinin âyetlerini okuman, bir de karşına hangi imtihan gelirse gelsin "rabbimin buradaki muradı nedir" demen gerekir. Öyle ki görebilesin, okuyabilesin, işitebilesin, anlayabilesin; ama yok, ciddiye almadıysan o zaman Allah'ın âyetlerine karşı kör davranmış, sağır davranmış, kalpsiz davranmış olursun ki Allah da böylelerine azap edeceğini buyurmuştur.

[62] Bakara /7
[63] Bakara /10

Allah, resulüne saygısızlık yapanlara da azap eder.

Peki, Allah'ın resulüne nasıl saygısızlık yapılır?

Bunun cevabını Allah veriyor. **"Ey iman (ettiğini iddia) edenler! (Kendi arzu ve düşüncelerinize uyarak) Allah'ın ve resulünün önüne geçmeyin! Allah'a karşı takvâ sahibi olun (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışın)! Ey iman (ettiğini iddia) edenler! Seslerinizi (ve fikirlerinizi), nebînin sesinin üstüne çıkarmayın! Ve sözü birbirinizle bağıra çağıra konuştuğunuz gibi ona yüksek sesle söylemeyin! Yoksa siz farkına varmadan amelleriniz boşa gider!"**[64]

Allah'ın resulünün önüne geçmek ne demektir?

Allah'ın resulü bir şey söylediğinde "ben ondan daha iyi biliyorum" der ve Allah'ın resulünün sözünden başka bir şey söylersen bu tavrınla Allah'ın resulünün önüne geçmiş olursun. Sadece Allah'ın resulünün önüne değil Allah'ın da önüne geçmiş olursun; çünkü Allah'ın resulü kendinden bir şey söylemez, yalnızca Allah'ın vahyettiğini söyler[65] dolayısıyla Allah'ın resulünün önüne geçerek Allah'a saygısızlık yapmış olursun. İşte, Allah da kuluna "Allah ve resulünün önüne geçmeyin" buyuruyor.

"Allah ve resulü bir işe hükmettiği zaman, mü'min olan bir erkek ve mü'min olan bir kadın için o işte kendi isteklerine göre seçme hakkı yoktur. Her kim de (bu hakkı kendinde görerek) Allah'a ve resulüne isyan ederse şüphesiz ki o, apaçık bir dalâlet ile (sırât-ı mustakîmden) sapmış olur."[66]

"Mü'minler ancak o kimselerdir ki Allah'a ve resulüne iman ederler ve onunla birlikte topluca bir iş üzerindeyken ondan izin alıncaya kadar (o işi bırakıp) gitmezler. (Resulüm!)

[64] Hucurât /1-2
[65] Necm /3-4
[66] Nisâ /65

Muhakkak ki (şu) senden izin isteyenler var ya, işte onlar Allah'a ve resulüne iman edenlerdir. Öyleyse bazı işleri için senden izin istediklerinde sen de onlardan dilediğine izin ver ve onlar için Allah'tan mağfiret dile."[67] Okuduğumuz son âyeti Allah gerçekten işi olanlar için buyurmuştur, yoksa bahane bulup kaçanlar için değil!

Allah'ın resulüne saygı göstermek ile ilgili başka bir âyet daha okuyayım. **"(Resulüm!) Sana (evinin) odaların(ın) ardından (bağırarak) seslenenler var ya, onların çoğu akıllarını kullanmayan kimselerdir."**[68] Böyleleri Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in, Allah'ın resulü olduğunu anlamamış, buna aklı ermemiştir, bu nedenle onu birbirini çağırır gibi çağırırlar. Allah da "sakın böyle yapmayın" buyurmuştur. Bilelim ki Allah, resulüne yapılan saygısızlığı kendisine yapılmış kabul eder.

Evet, şimdiye kadar okuduğumuz âyetlerde Allah'ın beyan ettiği azapları kısaca özetledim. Allah âyet-i kerimede **"andolsun ki biz, Kur'ân'ı (üzerinde düşünüp) öğüt alınsın diye kolaylaştırdık. Öğüt alan var mı"**[69] buyurur ve bu âyet sûrede devamlı tekrar eder. Yani Allah her birimize "beni dinlemeyecek misiniz, beni dinleyip anlamaya çalışmayacak mısınız! Size neyi öğütlediğimi anlamak için çabanızı, gayretinizi sarf etmeyecek misiniz" diye sorar.

Unutmamamız lazım ki Kur'ân kolaydır; çünkü Allah, onu anlamamız için bize kolaylaştırmıştır. Bu yüzden hiç kimse "ben Kur'ân'ı anlamadım" ya da "ben Kur'ân'ı anlayamam" diyemez.

Evet, Kur'ân'ı, kitabımızı dinleyelim, bütün âyetleri dinlediğimizde bunun en az beş binini mutlaka anlarız. Bin küsür tanesini de anlamamış olalım, onları da yine bir bilenden

[67] Nûr /62
[68] Hucurât /4
[69] Kamer /17

öğrenmemiz gerekir. Böyle yaptığımızda en azından zahiri olarak bire bir Allah ile muhatap olmuş oluruz.

Allah'ın huzuruna çıktığımızda "ya rabbi! Ben seni dinledim. Bana gönderdiğin kitabın benim kitabım oldu, onu okudum, dinledim, anlamaya çalıştım, onu kitabım olarak kabul ettim. Bana yaptığın nasihatleri, öğütleri dinlemeye, anlamaya ve gereğini yapmaya çalıştım" diyebilmemiz gerekir. İnşallah biz de böyle yapıp kendimizi Allah'ın azabından koruyacağız, daha doğrusu kendi kendimize azap etmekten, kendi kendimize zulmetmekten, zalim olmaktan kurtulacağız inşallah.

Allah âyet-i kerimede Hz. Âdem (a.s.) için **"ey Âdem! Sen ve eşin (Havva) cennete yerleşin ve dilediğiniz yerde o (cennet nimetleri)nden bol bol yiyin, ancak şu ağaca yaklaşmayın sonra (kendi nefsine zulmeden) zalimlerden olursunuz"**[70] buyurur. Eğer bu ağaca yaklaşırsanız kendine zulmedenlerden, kendine azap edenlerden olursunuz! Görüldüğü gibi Allah oradan men ediyor. İşte, azap böyledir, yoksa azabı Allah vermez. Allah, sınırı çizip "bu sınırı geçme" buyurur.

İki türlü sınır vardır; biri zahiri, biri de manevi sınırdır. Manevi sınır; gönlün sınırıdır ve Allah bu sınır için "sakın şöyle anlamayasın, şöyle iman etmeyesin, şöyle şirke düşmeyesin, şöyle küfre düşmeyesin, şöyle nifaka düşmeyesin" deyip çizgi çizmiştir. Zahiri sınır için de "şunu şöyle yapma, bu hataya, bu günaha, bu yanlışa düşme" deyip çizgi çizmiş ve tercihi kula bırakmıştır. Bu yüzden Allah, azap etmez, aksine azaptan sakındırır.

Peki, Allah bu şekilde sınır koyarak aslında kuluna ne buyuruyor?

Sen benim bana dost olasın, âbd olasın, yakın olasın, benimle, güzelliğimle şeref bulup şereflenesin diye yarattığım

[70] Bakara /35

varlıksın. Senin muhatabın benim, sohbetini benimle yap, bir şey isteyeceksen benden iste. Senin bana koşman gerekir, sen bendensin. Hepiniz benden geldiniz, dönüşünüz de banadır,[71] buyuruyor Allah.

"İşte o gün insan, kaçacak yer neresi?' der! Hayır! (O günün dehşetinden) Sığınacak (bir) yer yoktur! O gün varılıp durulacak yer sadece rabbin(in huzur)udur."[72] Allah, kuluna "sen nereye gidiyorsun! Ben seni böyle kendime davet ederken sen kimin davetine icabet edip gidiyorsun, neyin peşinden koşuyorsun! Bu dünyada neyi kazanacağını zannediyorsun! Burada ne senin olabilir, her şeyini bırakıp ölenleri görmüyor musun" buyuruyor.

Hz. Ali (r.a.) bir gün mezardakilere "*size sizden sonra neler olmuş haber vereyim. Hani sizin oturmaya kıyamadığınız evleriniz var ya, şimdi onlarda başkaları oturuyor. Toplayıp yiyemediğiniz mallarınız var ya, onları şimdi mirasçılar paylaştılar, hepsi mallarınızı almış sefasını sürüyorlar, hatta onları sizin istemediğiniz, sevmediğiniz yerlere harcıyorlar. Hani dinleyip peşinden gittiğiniz eşleriniz var ya, onları da şimdi başkaları almış! Benim size dünyadan vereceğim haberler bunlardır. Peki, siz bana öbür taraftan ne haber veriyorsunuz, orada ne var ne yok"* der ve orada ne olup olmadığını yine kendisi söyler. "*Orada ne olduğunu biliyorum, orada sadece pişmanlık vardır; kulluğumuzu yapamadığımız, Allah'a kul olamadığımız, rabbimizi dinlemediğimiz, kendi kendimizi kandırdığımız için pişmanlık vardır."*

El Esmâu'l Husnâ Allah'ındır.[73] El Efâlu'l Husnâ da Allah'ın El Esmâu'l Husnâ'sından; yani, Allah'ın güzelliğinden tecelli eder. Azap ise; esmayı kaybetmekten, rabbini kaybetmekten,

[71] Bakara /156
[72] Kıyame /10-12
[73] A'râf /180

rabbinden yüz çevirmekten, rabbini dinlememekten, şeytanın peşinden gitmekten kaynaklanır. Dolayısıyla azap bize şeytana uymaktan dolayı gelir; ama bunu da böyle takdir eden Allah'tır; çünkü Allah tercihi kula vermiştir.

Misal; Hz. Eyyûb (a.s.) hastalandığında **"doğrusu şeytan (bana verdiğin imtihanlar üzerinden benimle alay ederek) bana bir eziyet ve azap dokundurdu"**[74] dedi. Dikkat edilirse Hz. Eyyûb (a.s.) "Allah, bana azap verdi" demiyor, "şeytandan bana bir azap dokundu" diyor. Peygamber bu! Evet, bir azap varsa o, Allah'tan değil şeytandan gelmiştir. Bu dünyadaki azap rahmettir, öbür taraftaki azap ise Allah'ın gazabıdır.

Evet, hep beraber Allah'ın azzebe "azap etti" fiilini anlamaya çalıştık.

Allah bizi Allah'ın azabına, tehdidine, uyarmasına karşı kayıtsız kalanlardan, Allah'ın âyetlerini ciddiye almayanlardan eylemesin. Allah bizi "böyle bir şey yok" deyip kendi kendini kandıranlardan, şeytana uyanlardan eylemesin. Allah'ın rahmetinden mahrum kalanlar Allah'ın azabının, gazabının içine girmiş, dolayısıyla ebediyen kaybetmiştir. Allah bizi bunu anlayanlardan ve rabbinin azabını, gazabını ciddiye alan kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[74] Sâd /41

26.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber rabbimizin El Efâlu'l Husnâ'sını, güzel fiillerini, bize olan güzel muamelesini anlamaya çalışıyorduk.

Kul, rabbinin muamelesini, güzelliğini, nimetini, ikramını görünce rabbine olan imanı ve hayranlığı artar. Bu durumda iman edememiş, rabbimize âşık olamamış, hayran olamamışsak, rabbimize her şeyi kurban edemiyor, kurban olamıyorsak rabbimizi tanımadığımız ve bize olan güzel muamelesini, ikramını anlamadığımız içindir.

Allah'ın bize yaptığı her muamele bizim için saf rahmettir, nimettir, aftır, mağfirettir, rızadır, cennettir. Cemaline, yakınlığına, dostluğuna, mukarrebun olmamıza imkândır, vesiledir. Kısacası Allah'ın bütün muamelesi yalnızca manevi olarak kazanmamız içindir.

Allah, dünya hayatı için "bir günlük, yarım günlük hayat"[1] buyurur. Yani bir günlük hayata tenezzül etmeyin. Allah'a firar edin.[2] Cennete koşun.[3] Hayırda yarışın.[4] Ebedi hayat için, cenneti kazanmak, rabbinize yakın olmak, dost olmak için yarışın.[5] Dünya malı, mevkisi, makamı için yarışmayın,[6] buyurmuştur. Eğer rabbimizin bize her anda güzelliğiyle, ikramıyla muamele ettiğini

[1] Mu'minûn /113
[2] Zâriyât /50
[3] Âli İmrân /133
[4] Bakara /148, Mâide /48
[5] Mutaffifîn /22-26
[6] Mu'min /39

anlamazsak rabbimize koşamayız, dolayısıyla ebedi hayatımızı kazanamayız.

Unutmamamız lazım ki hepimiz bu âleme rabbimize âbd olmaya, yakın olmaya, dost olmaya geldik ve dünyaya gelmeden önce rabbimize "yeryüzünde sana senin istediğin, razı olduğun gibi bir âbd olacağız ya rabbi" diye söz verdik. Allah her birimizden bu sözü almış sonra bizi dünyaya göndermiştir. Âyetleri okuduğumuzda Allah'ın bizden nasıl söz aldığını iyice görecek, anlayacağız.

Evet, geçen sohbetimizde azzebe "azap etti" fiilini anlamaya çalışmıştık. Nüzul sırasına göre "azap etti" fiilinden sonra "söz aldı" fiili gelir. Bu sohbetimizde de hep beraber Allah'ın vaseka "söz aldı" fiilini anlamaya çalışacağız inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Allah, dünyaya göndermeden önce de dünyaya gönderdikten sonra da kullarından söz almıştır. Misak, çift taraflıdır. Allah, kullarından söz ister, kullar da Allah'a söz verir.

"Hani Allah nebîlerden, 'ben size kitap ve hikmet verdikten sonra yanınızdakini tasdik edici bir resul geldiğinde ona mutlaka iman edeceksiniz ve ona mutlaka yardım edeceksiniz' diye sağlam bir söz almış, (bunu) ikrar (edip kabul) ettiniz ve bu ağır ahdimi yüklendiniz mi?' buyurmuştu. (Onlar da) 'İkrar (edip kabul) ettik' demişlerdi. (Bunun üzerine Allah da) 'O hâlde şahid olun, ben de sizinle beraber şahid olanlardanım' buyurmuştu."[7] Allah "yanınızdakini tasdik eden bir resul geldiğinde ona hem iman edecek hem de yardım edeceksiniz" diye nebîlerden söz istemiş, nebîler de "aynen öyle yapacağız" diye Allah'a söz vermişlerdir. Misak bu şekilde çift taraflıdır.

[7] Âli İmrân /81

Allah sadece nebîlerden değil bütün kullarından da söz almıştır. **"(Resulüm!) Hani bir zaman da rabbin, âdemoğullarının sırtından zürriyetlerini çıkarmış ve onları kendi nefisleri üzerine şahid tutarak, '(ben) sizin rabbiniz değil miyim?' (buyurmuştu. O anda onlar da Allah'ın cemâlini ve kudretini müşahede ederek) 'Evet! Şahidiz (ki sen bizim rabbimizsin)' demişlerdi. Kıyamet günü 'biz bundan habersizdik' demeyesiniz diye (bunu böyle yaptık)."**[8] Bu misak, ahit, sözleşme, Allah ile kulları arasında gerçekleşmiştir; ama kul verdiği bu sözü hatırlamaz.

Allah ile misaklaşmak demek; Allah'a sağlam bir söz vermek, anlaşma yapmak ve sözünü yerine getireceğine dair Allah'a teminat vermek demektir. Bu teminatı da kul canıyla verir.

Evet, hepimiz dünyaya gelmeden önce "seni rab olarak kabul edecek, bir an bile unutmayacağız! Rablik taslamayacak, senden başka rab tanımayacağız, bizim rabbimiz sensin ve biz buna şahidiz ya rabbi" deyip rabbimize söz verdik; ama bunu hatırlamıyoruz. Hatırlamıyorsak mutlaka bir sebebi, hikmeti vardır.

Peki, bunun hikmeti nedir?

Bir şeyi hatırlayabilmek için o şeyin zamanla sınırlı olması gerekir; yani ancak geçmişi hatırlayabilir, zamanın, mekânın olduğu yere kadar düşünebiliriz. Allah'ın huzurunda yaşadığımız hayatı, Allah'a verdiğimiz sözleri hatırlamayışımızın sebebi ise; rûhun olduğu yerde zaman ve mekânın söz konusu bile olmamasıdır. Orada zaman olmadığı için rabbimize verdiğimiz sözü de doğal olarak hatırlayamıyoruz.

Bir şeyi düşünüp anlamaya çalışsak bile aklın bir sınırı vardır ve bu sınır zamanla, mekânla kayıtlıdır. İnsan bir tek zamanla, mekanla sınırlı olan şeyleri düşünebilir, rûhun yaşadığı

[8] A'râf /172

zamansızlık ve mekânsızlık âlemini ise hiçbir akıl idrak edemez; ama bu misakı rabbiyle rûh yaptığı için rûh verdiği bu sözü hatırlar. Biz de ne zaman rûhumuzla aramızdaki perdeleri araladık, incelttiysek o zaman rabbimize verdiğimiz sözü hatırlarız.

Aslında bu bir hatırlama değildir; çünkü insanın bir şeyi hatırlaması için aklının geçmişe gitmesi gerekir, rabbimize verdiğimiz sözü hatırladığımızda ise rûhumuz geçmişe gitmez. Bu bilgi zaten bizde mevcuttur, sadece artık açığa çıkmıştır.

Rûh için zaman ve mekân yoktur. Mesela; namaza durup "şu anda rabbimin huzurundayım" dediğimizde rûhumuz huzurda olur. "Miraçtayım" dediğimizde miraçta, kıbleye dönüp "ben Kâbe'deyim" dediğimizde ise Kâbe'de olur. Nerede olduğumuzu düşünürsek rûhumuz o anda orda olur. Biz o an bilsek de bilmesek de bu böyledir. Rûhumuz için zaman ve mekân söz konusu olmadığından dolayı da rabbine verdiği sözü ancak rûhumuz bilebilir.

Dikkat ettiyseniz bütün sohbetlerimizde rabbimizle beraber olduğumuzu bilmemiz değil; rabbimizle beraber olduğumuzu tatmamız, yaşamamız gerekir, diyorum. Tatmak bir tek rûhumuzla mümkündür. Eğer rûhumuzla beraber olursak Allah'ın huzurunda, namazda, miraçta durduğumuzu ve rabbimizle beraber olduğumuzu tatmış oluruz. Namazdayken bir an bile huzurda olduğumuzu tatsak namazımız bize miraç olur; çünkü rûhumuz bir an için rabbimizin huzuruna gider; ama rûhumuz bir an bile oraya gitmezse kıldığımız namaz miraç olmaz.

Evet, hepimiz dünyaya gelmeden önce rabbimizle ahitleştik, misaklaştık. Bazen şeytan bize vesvese verip "Allah bana sorsaydı belki dünyaya gelmeyi istemezdim" ya da "Allah bana sorsaydı belki insan olmayı istemezdim; ama Allah beni yaratırken bana sormadı" dedirtir. Hâşâ, öyle bir şey yoktur! Allah

herkese sormuş ve onlardan söz almıştır. Bu sözü veremeyenler ise dünyaya gelmemiştir. Bu yüzden her birimiz dünyaya gelirken Allah'a söz verdik. Hem de tereddütlü bir söz değil, sağlam, kesin bir söz verdik! Hiç tereddüt etmeden "ben sana kul olurum. Hz. İnsan olur, meleklerin secde ettiği varlık olur, yolunda canım dahil her şeyi sana kurban ederim. Her şeyi sana kurban edince bir şey kaybetmem, aksine ebediyen kazanırım, rızanı, yakınlığını, dostluğunu, cemalini kazanırım. Sana nasıl kulluk etmem, kesinlikle ederim; çünkü sen benim rabbimsin ve ben buna şahidim" deyip en ince ayrıntısına kadar Allah'a kesin bir söz verdik.

Kul, rabbine âbd olacağına dair sözü verince gerekeni yapabilmesi için Allah ona dünyadayken hayatı nasıl yaşaması gerektiğini öğretmiş, talim ettirmiştir. İnsan da dünyaya gelirken fıtratındaki bu bilgilerle, ne yapacağını biliyor hâlde gelir. Bu yüzden "Kur'ân, insanın fıtratında mevcuttur" diyorum; çünkü Kur'ân'ı insana Allah okumuş ve hayatı boyunca karşı karşıya geleceği bütün olaylarda, meselelerde ne yapması, nasıl düşünmesi, nasıl konuşması, nasıl hareket edip muamele etmesi gerektiğini Allah ona bir bir beyan etmiştir.

Allah, kitap indirmese, peygamber göndermeseydi kul yine her şeyi bilir ve bildiğini amele dökebilirdi; çünkü zaten kulun fıtratında Kur'ân mevcuttur; ama kulun benliği; rûhu ve fıtratı arasına perde olduğu için kulun fıtratında mevcut olan içerideki Kur'ân net değildir. Kul ancak Allah'ın vahyi ile muhatap olunca içerideki Kur'ân'ın sağlamasını yapmış, dolayısıyla bundan emin olmuş olur. Kuldaki rûh ise kulun içindeki peygamberdir; çünkü Allah'ın nefhettiği rûh, Hakikat-i Muhammediye'dendir ve bütün vahiy bilgisine sahiptir; yani rûh hakkı, hakikati, doğruyu, güzeli, rahmeti, nimeti, ikramı bilir. Bundan dolayı hiç kimse "ben güzeli, doğruyu, hakikati bilmiyorum" diyemez; ama kul kendini Allah'a ait görmez "ben, bence, bana göre" derse hiçbir zaman içindeki

peygamberi; yani Allah'ın kendisine nefhettiği rûhu açığa çıkaramaz ve fıtratındaki Kur'ân'la hayatını yaşayamaz, böylelikle de tam ters tarafta olan nefsi büyür ve Firavun olur.

Hz. Mûsâ (a.s.)'ın karşısında firavun olduğu gibi Allah'ın nefhettiği rûhun karşısında da firavun olan nefis vardır. İnsan da hayatı yaşarken ya kendisindeki Mûsâ kazanır ya da firavun kazanır; yani ya Allah'ın nefhettiği rûh ona hükmeder ya da nefis hükmeder.

"(Ey iman ettiğini iddia edenler!) Allah'ın üzerinizdeki (iman) nimetini ve (ona resulü aracılığıyla verdiğiniz ve) sizi onunla bağladığı sağlam sözünü hatırlayın!"[9] Allah, bize "verdiğiniz sözü hatırlayın" buyuruyorsa demek ki bu sözü hatırlama imkânımız vardır.

Nasıl?

Manevi olarak gönül yolculuğu yaptığımızda rabbimize verdiğimiz sözü hatırlarız; fakat bu yolculuk tek başımıza olmaz. Bir hatırlayanla beraber yolu yürümemiz şarttır. Hatırlayanla beraber bu gönül yolculuğunu yaptığımızda Hz. İnsan olduğumuzu, Allah'ın huzurunda olduğumuzu, meleklerin bize secde ettiği anı ve rûhumuzun uçup gezdiği yerleri, kısacası kim olduğumuzu hatırlarız.

Evet, Allah, peygamberlerini gönderip kitabını indirmiştir ve peygamberine, kitabına iman edenlerden söz almıştır. **"Derken onların ardından kitaba vâris olan (birtakım kötü) halifeler geldi."** Peygamber ve onunla beraber olanlar diğer âleme gidince onların yerine kötü kimseler geçip kitaba vâris oldular.

Allah, kitabın okunmasını, yaşanmasını, taşınmasını şimdi de bize teslim etmiştir. Biz de ya peygamberi ve ona iman edenleri takip eder, onların yaptığı gibi yapar, iyi kimselerden oluruz ya da

[9] Mâide /7

tam tersini yaparız. Böylece Allah bizim için de "kötü halifeler geldi" buyurur!

"Onlar şu aşağılık (olan değersiz dünya) menfaatini alıyorlar." Bu âyette de Allah onların nasıl bir düşünceyle bunu yaptığını beyan eder. **"(Nasıl olsa rabbimiz) bizi (kıyamet günü) mağfiret edecek, diyorlar."** Allah'ın rahmeti çoktur, biz böyle yapalım sonra tövbe ederiz. Nasıl olsa Allah bizi mağfiret eder, derler. **"Eğer kendilerine ona benzer bir menfaat daha gelse onu da alırlar."** Rabbimiz bizi mağfiret eder, deyip Allah'ın vahyine karşı değersiz dünya menfaatini almakla kalmazlar, bir de ne zaman, nerede dünyalık bir menfaat görseler ona da saldırırlar; yani dünyadan vazgeçmezler. **"(Peki) Kitapta Allah hakkında haktan başka bir şey söylemeyeceklerine dair onlardan söz alınmamış mıydı?"** Oysaki Allah onlardan hakkı söyleyeceklerine dair söz almıştı, onların da sözlerini yerine getirip âyetleri aşağılık dünya menfaatiyle değiştirmemeleri gerekmez miydi! **"Ve onlar kitaptakini oku(yup anla)mamışlar mıydı?"**[10] Kitabı okumuş, Allah'a hangi sözü verdiklerini anlamışlar, buna rağmen sözlerini yerine getirmezler.

Dünyaya gelmeden önce Allah'a söz vermiştik, dünyaya geldikten sonra da Allah'ın vahyine iman edince sözümüzü, misakımızı tazelemiş olduk.

Nasıl?

Ben, Allah'ın resulüne ve ona indirilen kitaba iman ettim, dediğimizde Allah'ın vahyini bütünüyle kabul etmiş ve Allah'a karşı hakkı söyleyeceğimize dair söz vermiş olduk. Allah "namaz kıl" dediyse kılacağım, "oruç tut" dediyse tutacağım, "zekât ver" dediyse vereceğim, "hayr yap" dediyse yapacağım, "cennete koş" dediyse koşacağım, "birbirinizi sevin" dediyse seveceğim, "kitaptan hiçbir şeyi gizlemeyin" dediyse gizlemeyeceğim,

[10] A'râf /169

“âyetlerimi bırakıp aşağılık dünya menfaatini almayın” dediyse almayacağım, diye her birimiz Allah’a söz verdik. Kısacası Kur’ân’a iman ederken her âyetin gereğini yapacağımız hususunda Allah’a söz verdik. İşte, verdiğimiz bu sözle dünyaya gelmeden önce Allah’a verdiğimiz sözümüzü, misakımızı tazelemiş oluruz. O zaman sözümüzde durabilmemiz için her durum karşısında “evet, ya rabbi! Hatırladım, sen resulünle, kitabınla bana sözümü hatırlattın. Şimdi de sözümü tazeliyorum, her vahyine iman ettim ve gereğini yapacağım ya rabbi” dememiz gerekir. Biz de bu âyete cevap veriyor ve “evet, bizden söz aldın ya rabbi! Biz de sözümüzü yerine getirenlerden olacağız” diyoruz inşallah.

“(Unutmayın!) Takvâ sahipleri (Allah’a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlar) için âhiret yurdu daha hayırlıdır. Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız?”[11] Allah’ın âyetlerini dinliyorsunuz; ama Allah ile yaptığınız anlaşmanın gereğini yerine getirmiyorsunuz, siz aklınızı kullanmayacak mısınız! Allah bize “aklınızı kullanın” buyuruyor.

Allah, kendisine verdiğimiz sözden hemen sonra “takvâ sahipleri için âhiret yurdu daha hayırlıdır” buyuruyorsa bu durumda Allah’a verdiği sözü ancak kendini, rabbini, ahireti, Allah’a verdiği sözü ciddiye alanlar yerine getirir demektir ki onlar da verdikleri sözde sadık olanlardır, tâkva sahipleridir.

Allah’ın vahyini okurken “ben bu âyette Allah’a bir söz verdim” deyip okursak her âyette “acaba burada rabbime hangi sözü vermişim, acaba rabbim bana ne söylemiş” deyip âyetleri ona göre anlamaya ve gücümüzün yettiği kadarıyla gereğini yapmaya çalışırız. Allah zaten bizi gücümüz kadarıyla sorumlu tutmuş ve bize “senden gücünün fazlasını istemiyorum, gücün ne

[11] A’râf /169

kadarsa o kadarını yap”[12] buyurmuştur, dolayısıyla hepimiz Allah’ın vahyini, emrini yerine getirme imkânına sahibiz.

Elbette ki sağlıklı birinin yapacağı iş farklı, hasta birinin yapacağı iş daha farklıdır. Bununla beraber zahiri olarak mal, mevki sahibi olan birinin gücü farklı, malı, mevkisi olmayan birinin gücü daha farklıdır. Kulun gücü ne kadarsa o kadar sorumludur. Kula düşen sadece; rabbine verdiği sözü samimiyetle yerine getirmeye çalışmak ve bunun için çabasını, gayretini sarf edip fedakârlık yapmaktır.

Allah bizi âbd olmakla sorumlu tutmuş ve hepimiz bu konuda rabbimize söz vermişken bazen doğru yerde miyim diye düşünüyorum! Bunu çok samimi ve çok ciddi bir şekilde söylüyorum! Acaba yanlış yere mi geldim! Meleklerin secde ettiği varlık olan Hz. İnsanlarla beraber Allah’a söz verdik ve hep birlikte dünyaya geldik; ama baktığımızda herkes kulluğunu, verdiği sözü unutmuştur, tabir-i caizse herkesin aklı bir karış havadadır. Allah’tan başka şeyleri düşünür, başka şeylerin peşinden koşar! O yüzden “acaba yanlış yere mi geldim” diyorum.

Allah âyet-i kerimede “nereye kaçıyorsunuz, nereye gidiyorsunuz! Hepiniz bana geleceksiniz.[13] Allah’tan geldiniz, dönüşünüz Allah’adır”[14] buyurmadı mı! Öyleyse nereye gidiyorsunuz! Aklınız, fikriniz, gönlünüz neredeyse siz de oradasınız. Nasıl kendinizi unutursunuz, rabbinizi unutursunuz! Kendinizdeki binlerce özelliği, güzelliği nasıl görmezsiniz! Bu güzellikler kime aittir, size bu güzellikleri kim verdi! Size bunları veren sizden ne istiyor, sizden hangi sözü aldı! Allah sizden ona âbd olacağınıza dair söz aldı, siz ise dünyaya, nefsinizin arzuları, isteklerine dalıyor, şeytanın peşinden gidiyorsunuz! Hani, Allah

[12] A’râf /42, En’âm /152, Mu’minûn /62
[13] Kıyâme /10-12
[14] Bakara /156

"cennete koşun,[15] rabbinize firar edin"[16] buyurmuştu! Allah'a böyle mi gidiyorsunuz!

En kötüsünün hangisi olduğunu söyleyeyim. Baktığımızda adam nefsinin arzuları peşinden koşar; ama buna rağmen "ben çok akıllıyım" der! Hâlbuki Allah'a verdiği sözü unutup rabbine değil de nefsine kul olan birinden daha geri zekâlı kim vardır! O, rabbini kaybetmiş, kendini kaybetmiş, Allah'a verdiği sözü, Allah ile yaptığı antlaşmayı, Allah'ın kendisine verdiği şerefi unutmuştur. Kıyamet yeri, hesap verme zamanı onu bekler; ama o vereceği hesabı unutmuştur. Hani nerede aklın! Vereceğin hesabı düşünmüyorsan nasıl akıllı oluyorsun!

Bazıları da "şeytan bana şöyle vesvese verdi, onun vesveselerinden kurtulamıyorum" der! Sen kimsin! Sen Hz. İnsansın, bu senin ne hâlindir! Niye bu kadar aşağı iniyorsun! Şeytanın vesveselerine takılmak sana hiç yakışıyor mu! Allah, yerde ve gökte ne varsa hepsini senin hizmetine, senin emrine vermiş,[17] nûrdan yarattığı melekleri sana secde ettirmiş ve sana "sen benim yeryüzündeki halifemsin, beni temsil ediyorsun"[18] buyurmuştur. Sen rabbini böyle mi temsil ediyorsun! Allah'ın sana anlattığı onca şey varken şeytanın vesvesesini nasıl ciddiye alırsın!

Evet, hep birlikte Allah'ın bizden söz aldığını anlamaya çalışıyorduk. Allah'ın âyetlerini kabul ettiğimizde Allah'a "indirdiğin vahye ve gönderdiğin resule iman edeceğiz ya rabbi" deyip rabbimize söz vermiş oluruz.

Peki, Allah'ın resulüne imanın şartı nedir?

Resule iman konusunda Allah'ın bazı şartları vardır. Okuyacağımız bu âyetlerde Allah, resule imanın şartlarını beyan

[15] Âli İmrân /133
[16] Zâriyât /50
[17] Câsiye /13
[18] Bakara /30

eder. **“Ey iman (ettiğini iddia) edenler! (Kendi arzu ve düşüncelerinize uyarak) Allah’ın ve resulünün önüne geçmeyin!”**[19] Allah’ın resulü her neyi söylerse söylesin sakın onun karşısında durup “ben biliyorum” demeyin. Derseniz Allah’ın resulünün önüne geçmiş olursunuz. O, Allah’ın vahyinden başka bir şey söylemediği için de aslında Allah’ın önüne geçmiş olursunuz.

“Ey iman (ettiğini iddia) edenler! Seslerinizi (ve fikirlerinizi), nebînin sesinin üstüne çıkarmayın! Ve sözü birbirinizle bağıra çağıra konuştuğunuz gibi ona yüksek sesle söylemeyin!**”**[20] Edepli olun, birbirinizi çağırdığınız gibi onu çağırmayın. Eğer iman etmişseniz ona tabi olup onunla beraber yürümeniz gerekir.[21] **“Mü’minler ancak o kimselerdir ki Allah’a ve resulüne iman ederler ve onunla birlikte topluca bir iş üzerindeyken ondan izin alıncaya kadar (o işi bırakıp) gitmezler.”**[22] O bir iş üzerindeyken onu bırakıp gitmeyin. Sırf çalışmamak için bahane üretip izin istemeyin. Allah’ın resulü sizi savaşa davet ederse onunla beraber ölüme gideceksiniz, canınızı onun canının önünde tutmayın.[23] Allah resulü canını Allah yolunda kurban ediyorsa siz de edin. Onunla beraber Allah’a kurban olun, sakın kaçmayın! Allah’ın resulü “ver” deyince verin, “al” deyince de alın; çünkü Allah’ın ona indirdiği her âyet için tek tek “hepsinin gereğini yerine getireceğim” diye rabbinize söz vermiş, anlaşma yapmışsınız.

Bütün nebîler, resuller Allah’a söz vermiştir. Hepsi de Allah’ın vahyini okuyacak, beyan edecek, ulaşabildiği her insana onu ulaştıracak, insanları cennete, Allah’a dostluğa taşıyacak, hikmeti, Allah’ın muradını öğretecek, Allah’ı tanıtacak, nefislerini

[19] Hucurât /1
[20] Hucurât /2
[21] Âli İmrân /31
[22] Nûr /62
[23] Tevbe /120

temizleyip tezkiye edecek ve insanlara bilmediklerini öğretecekler.[24] Gerektiğinde güzel yapanları, doğru yapanları, iman edenleri müjdeleyecek, yanlış yapanları, cehenneme gidenleri de "böyle yapmaya devam ederseniz Allah'ın gazabına uğrar, rabbinizi, kendinizi kaybedersiniz ve cehenneme gidersiniz" deyip inzar edecekler.[25] Yani tehlikeyi gözlerinin önüne koyacak, nazarlarına sunacaklar. Allah, resulü için "nûr saçan kandil"[26] demiş ve "o her konuda şahiddir, örnektir"[27] buyurmuştur. Bu yüzden Allah'ın resulleri her anda güzel yapacak, Allah'ın isimlerini, güzelliğini üzerlerinde gösterip insanlara örnek olacak ve onları Allah'ın isimlerine şahid kılacaklar. Nebîlerin, resullerin vazifesi budur. Hepsi bu vazifelerini yerine getireceklerine dair Allah'a söz vermiş ve sözlerini de yerine getirmişlerdi.

Velayet makamına çıkmamız lazım, derken kastettiğimiz makam böyledir. Bütün veliler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olup onun güzelliğiyle güzelleşmiştir. Veliliği, Allah'a dostluğu manevi bir mevki, makam gibi zannedip mevkiyle, makamla uğraşan biri ancak kendini kandırır; çünkü nefsiyle, küfrüyle beraber bir makam ister. Oysaki velayet; her konuda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yaptığı gibi yapmanın kul üzerinde ahlaka dönüşmesidir. Bir kul her durum karşısında iradesiz olarak Allah'ın vahyettiği, resulünün yaptığı gibi yapıyorsa Allah'ın sevdiği gibi yapmak onda makam olmuş ve velayet makamına çıkmış demektir. Yoksa makam "ben manevi olarak büyüğüm" deyip kendini başkalarından üstün görmek ya da kendini insanlardan farklı bir konumda zannetmek değildir.

"O (fâsık)lar öyle kimselerdir ki; Allah'a (âbd olacaklarına dair) sağlam bir söz verdikten sonra ahidlerini bozarlar." Başka

[24] Bakara /151
[25] Meryem /97, Yûnus /2
[26] Ahzâb /46
[27] Ahzâb /21, Bakara /143

ne yaparlar? **“Allah’ın kendisiyle birleştirilmesini emrettiği (resulünün ve vahyinin kendisiyle olan ünsiyet bağı)nı keserler ve böylece yeryüzünde fesad çıkarırlar. İşte onlar hüsrana uğrayanların ta kendileridir.**[28]

Peki, Allah bizden neyi birbirine bağlamamızı istiyor?

Öncelikle Allah ve resulünü birbirine bağlamamızı istiyor. Bu yüzden Allah başka bir âyette **“şüphesiz ki Allah’ı ve resullerini inkâr edenler, Allah ile resullerinin arasını ayırmak (Allah’a inanıp resullerini inkâr etmek) isteyenler…”**[29] buyuruyor. Allah’ın resulü bütünüyle rabbinin kendisine vahyettiğini, emrettiğini yapar ve onu yerine getirir. Allah’ın resulüne bunun dışında bir bakışla bakmak doğru değildir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz tek değil bütün nebîler, resuller böyledir. Zaten bir yerde yanlış yaparlarsa Allah onları uyarır, ikaz eder.

Allah’ın, birleştirilmesini emrettiği şeyi kesen biri mü’minle peygamberinin arasını da açar. Misal “peygamber olmasa da olur” deyip mü’min ile Allah’ın resulünün arasını açar, dolayısıyla mü’mini Allah’tan ayırmış olur. Yani “kıbleye dönüp namaz kılmak gerekir” dediğimiz de “yok, başka tarafa dönsek de olur” der. Oysaki Allah “oraya dön”[30] buyurmuştur.

Allah’ın, birleştirilmesini emrettiği şeyi kesen biri, kul ile Allah’ın kitabının arasını da bağlamaz. İnsana “sen, Allah’ın kitabını okumasan da, anlamasan da, dinlemesen de olur” der. Böylelikle kul ile Allah’ın kitabının arasındaki bağı koparır.

Bir de dünyayla ahiretin arasını kesenler vardır. “Dünya ayrı, ahiret ayrıdır” demek yanlıştır; çünkü dünya ahiretin

[28] Bakara /27
[29] Nisâ /150
[30] Bakara /144

tarlasıdır.[31] Kul dünyadan ahirete gönderir ve ahireti dünyada kazanır. Bu nedenle dünya ile ahiretin arasını kesmemek gerekir.

Onlar bir de kul ile Allah arasındaki bağı koparırlar. Kul, Allah'a aittir ve Allah, kuluna rûhundan nefhetmiştir. Kul El Esmâu'l Husnâ'yı taşır, Allah'ın isimlerinin güzelliğini taşıdığı için de Allah'ın yeryüzündeki halifesidir ve rabbini temsil eder. Biri insanı Allah'ın halifesi olarak anlamaz, din, iman, İslam olarak başka bir şey anlatırsa kul ile Allah arasındaki bağı kesmiş olur. İşte, Allah'ın kendisiyle birleştirilmesini emrettiği şeylerin arasını kesenler; Allah'a verdiği sözü unutanlar, bu sözü yerine getirmeyenler, hüsrana uğrayanlardır. Böyle yapanlar rabbine verdikleri sözü yok saymışlardır.

Biri böyle yaparak yanlış yaptığını bilmiyorsa cehaletinden dolayı bu yanlışı yapmış olur; ama bildiği, anladığı hâlde yapıyorsa bu defa ihanetinden dolayı Allah'ın emrettiği şeylerin arasını kesmiş, koparmış olur.

Neden ihanet eder?

Çünkü Allah'a verdiği sözü hayata geçirmek ve rabbinin yolunda yürümek ona ağır gelir, bu nedenle Allah'a verdiği sözü yerine getirmez, işine gelmediği için de "bu benim elimden gelmez, gücüm bunları yapmaya yetmez" der. Oysaki Allah sana "gel" diyorsa hiçbir mazeret üretmeden gideceksin! Allah âyet-i kerimede âbd olmayı kabul etmeyen ve bile bile Allah'a verdiği sözü yerine getirmeyenler için **"kâfirler (dünyada biraz) faydalanırlar ve hayvanların yediği gibi yerler (niçin yaratıldıklarına bakmadan sadece dünyanın hesabını yaparak yaşarlar)"**[32] başka bir âyette ise **"onları bırak; yesinler, (içsinler, dünyadan) yararlansınlar ve (boş) arzuları onları oyalayadursun.**

[31] Aclûnî, Keşfu'l-Hafa, Beyrut, 1351, I, 412.
[32] Muhammed /12

Onlar yakında (hakikati) bilecekler"[33] buyurmuştur. Biri her ne kadar rabbine verdiği sözü unutup hayatı istediği gibi yaşamaya çalışsa da nihayetinde dünya hayatı biter ve neleri kaybettiğini görür.

Evet, en son **"onlar Allah'ın kendisiyle birleştirilmesini emrettiği (resulünün ve vahyinin kendisiyle olan ünsiyet bağı)nı keserler"** âyetini okumuştuk. Hemen sonraki âyette Allah buyurur. **"Siz (daha yaratılmamış) ölü iken size hayat veren Allah'ı nasıl inkâr edersiniz?"** Allah'a verdiğin sözü inkâr ettiysen Allah'ı inkâr ettin demektir. **"Sonra sizi öldürecek, sonra sizi (kıyamet günü tekrar) diriltecek ve sonunda (hepiniz) ona döndürüleceksiniz."**[34] Allah sizi diriltecek ve Allah'ın huzuruna gideceksiniz.

Kâfir derken bir tek diliyle inkâr edenleri anlarız. Oysaki kâfir, yalnızca diliyle inkâr eden değildir. Biri Allah'a verdiği sözü inkâr ederse yine kâfir olur. Mesela; insan bir âyeti kabul etmediğinde onu inkâr etmiş olur; ama "kabul ediyorum" deyip gereğini yapmazsa âyeti yalanladığı için yine kâfir olur; çünkü inkâr etmek ile yalanlamak aynı kapıya çıkar. Bu duruma düşmemek için bir âyet okuduğumuzda "evet, rabbim böyle emretmiş. Ben, Kur'ân'a ve onun resulüne iman ettim. Bütün âyetlere iman edeceğime ve hepsini hayatıma geçireceğime dair de rabbime söz verdim. İnşallah elimden geldiği, gücümün yettiği kadarıyla rabbimin emrini yerine getirecek ve ona verdiğim sözü tutacağım" dememiz lazım.

Hiçbir âyet için "ben bunu yapamam, gücüm buna yetmez" diyemeyiz. Dersek eğer "ya rabbi! Sen bana gücümün yetmediği bir yükü yüklüyorsun, benden gücümün yetmediği bir şeyi

[33] Hicr /3
[34] Bakara /28

istiyorsun" demiş oluruz ki bu da Allah'a yalan yere iftira atmak olur.

"Vaktiyle biz İsrâîloğulları'ndan, 'Allah'tan başkasına âbd ol(up kulluk et)meyeceksiniz, ana babaya, yakınlara, yetimlere, yoksullara güzellik yapacak, insanlara güzel söz söyleyecek, namazı ikâme ed(erek her anda Allah'ın huzurunda durmaya çalış)acak ve zekâtı ver(erek nefsinizin cimriliğini temizley)eceksiniz' diye sağlam (bir) söz almıştık."[35]

Hz. Yâkûb (a.s.)'ın soyundan gelen bütün peygamberler ben-i İsrail'in peygamberidir. Hz. Îsâ (a.s.) da yine ben-i İsrail'e gelmiştir; yani ben-i İsrail, Hz. Yâkûb (a.s.)'ın soyundan gelen herkesi birden kapsar.

"Hani, (Tevrât ile amel edeceğinize dair) sizden sağlam bir söz almış, Tûr (Dağı'n)ı da üstünüze kaldırmıştık. Size verdiğimiz (bu Tevrât)ı kuvvetle tutun ve (her anda Allah'ı) zikredin, umulur ki takvâlı olursunuz (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışırsınız) (demiştik)."[36] Size verdiğim kitabı kuvvetle tutmaz ve her anda Allah'ı zikretmezseniz takvânız olmaz, rabbinizi ciddiye almamış olursunuz, dolayısıyla kurtuluşunuz olmaz, buyurdu Allah.

Evet, "İsrailoğullarından söz almış, misak almıştık" dedi Allah. Allah her neyi vahyetmişse söz olarak da onu almıştır. Hangi sözü aldığını da Allah beyan ediyor. **"Vaktiyle biz İsrâîloğulları'ndan, 'Allah'tan başkasına âbd ol(up kulluk et)meyeceksiniz, ana babaya, yakınlara, yetimlere, yoksullara güzellik yapacak, insanlara güzel söz söyleyecek, namazı ikâme ed(erek her anda Allah'ın huzurunda durmaya çalış)acak ve zekâtı ver(erek nefsinizin cimriliğini temizley)eceksiniz!' diye**

[35] Bakara /83
[36] Bakara /63

sağlam (bir) söz almıştık. Sonra sizden pek azı müstesna, (hepiniz sözünüzden) döndünüz, hâlâ da yüz çevirmektesiniz."[37]

"Hani bir zaman da, 'birbirinizin kanlarını dökmeyeceksiniz ve birbirinizi yurtlarınızdan çıkarmayacaksınız' diye sizden sağlam (bir) söz almıştık. Sonra da siz (bunu) kabul ettiniz ve (buna) şahidlik etmektesiniz."[38] Hepimiz buna şahidiz.

Allah bütün peygamberlerden de toptan söz almıştır. **"Hani Allah nebîlerden, 'ben size kitap ve hikmet verdikten sonra yanınızdakini tasdik edici bir resul geldiğinde ona mutlaka iman edeceksiniz ve ona mutlaka yardım edeceksiniz' diye sağlam bir söz almış, '(bunu) ikrar (edip kabul) ettiniz ve bu ağır ahdimi yüklendiniz mi?' buyurmuştu. (Onlar da) İkrar (edip kabul) ettik, demişlerdi. (Bunun üzerine Allah da) O hâlde şahid olun, ben de sizinle beraber şahid olanlardanım, buyurmuştu."**[39]

Allah "sen hayattayken başka bir resul gelip yanındaki kitabını tasdik ederse ona iman edecek ve yardım edeceksin" diye bütün peygamberlerden söz almıştır. Bu demektir ki peygamberler birbirine ulaşmış ve hepsi birbirini tasdik etmiştir; ama Allah'ın âyetteki muradı bu değildir.

Peki, Allah'ın bu âyetteki muradı nedir?

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ya da Hz. Îsâ (a.s.) geldiğinde Yahudilerin yapması gereken şey ona hemen iman etmeleriydi; çünkü onların peygamberi hayatta olsaydı mutlaka Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman ederdi. Bu yüzden Hz. Mûsâ (a.s.)'a, Hz. Îsâ (a.s.)'a iman edenlerin, şayet kendi peygamberlerine iman etmişlerse Resulullah (s.a.v.) Efendimiz geldiğinde ona da iman etmeleri gerekirdi. Bundan dolayı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"Mûsâ kardeşim ve Îsâ kardeşim benim zamanıma yetişmiş*

[37] Bakara /83
[38] Bakara /84
[39] Âli İmrân /81

olsalardı bana iman etmekten başka çareleri olmazdı"[40] buyurmuştur.

Allah, peygamberine iman ettiğini iddia edenleri; yani Yahudileri, Hristiyanları bu şekilde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e davet ediyor; çünkü Allah onların peygamberinden söz almıştır. Allah, peygamberden söz almışsa o hâlde ona iman edenlerin hepsinden; yani Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in zamanına yetişen Yahudilerin, Hristiyanların her birinden de tek tek söz almış demektir. Aynı şekilde Allah kıyamete kadar "ben Yahudi'yim, Hristiyan'ım" diyenlerin hepsinden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman edeceklerine dair söz almıştır.

İman ettiklerini iddia ettikleri peygamberleri bile Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in zamanına yetişse ona iman edecek ve ona yardım edecekti; çünkü rabbine bu konuda söz vermişti. Bunu Allah söylüyor. Şimdi şöyle bir düşünelim, Allah peygamberden bu sözü almışsa o peygambere iman edenden de söz almış olmaz mı! İman eden biri, peygamberiyle beraber değil mi! Eğer peygamberiyle beraberse ve onun peygamberi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman ediyorsa bu durumda "yok, ben senin iman ettiğine iman etmiyorum, ona yardım etmiyorum" mu diyecek! Böyle bir şey söz konusu olabilir mi? -Elbette ki olamaz. Eğer peygamber iman ediyorsa onunla beraber olanlar da koşulsuz bir şekilde iman ederler. Allah'a söz vermek böyledir.

"Hani Allah, kendilerine kitap verilenlerden, 'onu mutlaka insanlara açıklayacaksınız ve onu gizlemeyeceksiniz' diye sağlam (bir) söz almıştı. Fakat onlar bunu (kulak ardı ederek) sırtlarının gerisine attılar ve onu (dünya malı gibi) az bir bedel karşılığında sattılar. Yaptıkları (bu) alışveriş ne kötüdür!"[41] Onlar dünyayı, dünya malını tercih ettiler.

[40] İbn Kesir, 1 /378; Alusi, 3 /210
[41] Âli İmrân /187

Bütün mü'minler Allah'ın âyetlerini okuyup açıklayacaklarına dair rablerine söz vermiştir. Yahudiler Tevrat için, Hristiyanlar da İncil için kendi kitaplarını gizlemeyeceklerine, Allah her neyi söylemişse o sözü insanlara anlatacaklarına dair Allah'a söz vermişlerdir. Bu nedenle işlerine geleni söyleyip gelmeyeni gizleyemezler. Biri âyetleri gizliyorsa onun bu işte bir fikri, düşüncesi, menfaati vardır demektir ve bu menfaati her ne olursa olsun Allah onun için "o ne kötü alışveriştir" buyurmuştur.

Allah'a verdiği sözü yerine getirmeyen, hangi sözleri verdiğini bilmeyen, anlamak istemeyen, hatta belki Allah'a söz verdiğini bile bilmeyen biri dünyada niye duruyor gerçekten merak ediyorum! Allah ile bir anlaşman, bir misakın var ve sen onu bilmiyorsun, o zaman niye duruyorsun burada! Dünyada ne işin var!

Bizim de kendi kendimize dönüp "bizi dünyaya gönderen rabbimiz acaba bizden hangi sözleri almış? Rabbimiz bizden aldığı sözleri vahyiyle bize haber vermişse ona hangi sözleri verdiğime bir bakayım" diye sormamız ve rabbimizin vahyini okuyup anlamaya çalışmamız gerekmez mi!

Allah'a iman ettiğimizi söylüyoruz; ama rabbimizi tanımıyoruz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman ettiğimizi söylüyoruz; ama ona tabi olmuyoruz. Kur'ân'a iman ettiğimizi söylüyoruz; ama Allah'ın Kur'ân'da bize ne söylediğini ve ona ne cevap verdiğimizi bilmiyoruz. O zaman niye yaşıyoruz! Yiyip içip, yatıp, gezmek için mi yaşıyoruz! Sonra öbür tarafa gidip "ben geldim ya rabbi" diyeceğiz! Peki, Allah bize "hoş geldin" mi diyecek! Yoksa bize yalancı, sahtekâr, sözünden cayan nankör, rabbini ciddiye almayan, nefsini ilâh edinen müşrik, bildiği, anladığı halde yüz çeviren, ikiyüzlülük yapan münafık mı diyecek! "Senin bana verdiğin söz bu muydu" diyecek! Allah bize ne diyecek! Acaba Allah bizi huzura kabul edecek mi!

Allah kime “hoş geldin” der?

Bu sözleşme, misak; imanın, âbd olmanın, aşkın, âşıklığın misakıdır. Âşık, huzurda rabbinin cemaline şahid olurken “ben sana âşığım, ben senin kulunum, âbdinim, âşığınım. Ben seni hiç unutur muyum, seni kaybetmeyi hiç göze alır mıyım, hiç senden başka tarafa döner miyim, hiç dünyaya, dünya hayatına tenezzül eder miyim” der. İşte, Allah sadece kendisine böyle kul olanlara, âşık olanlara “hoş geldin” der.

Allah bizi rabbine verdiği söze sadık olanlardan ve huzura vardığında “hoş geldin kulum” dediği kullarından eylesin inşallah.

“Nebî(miz olan Muhammed), mü’minlere kendi canlarından daha evlâdır (daha önemli ve yakındır). Onun eşleri de mü’minlerin anneleridir. Akraba olanlar Allah’ın kitâbına göre birbirlerine (diğer) mü’minlerden ve muhacirlerden (vâris olmaya) daha uygundurlar. Ancak (vasiyetinizde) dostlarınıza bir iyilik yapmanız başkadır (bunu yapabilirsiniz). Zaten bunlar (da bu) kitâbta yazılmıştır.”[42]

“Hani biz nebîlerden, senden, Nûh’tan, İbrâhîm’den, Mûsâ’dan ve Meryem oğlu Îsâ’dan (resul olmalarının gereğini yerine getireceklerine, insanları Allah’a imana ve âbd olmaya davet edeceklerine dair) sağlam bir söz almıştık. (Evet) Biz onlardan pek sağlam bir söz aldık. (Allah bu sözü, âhiret günü) Sadıklara sadakatlerinden sormak için (almıştır).” Allah, doğru olanları, sadık olanları, Allah’a verdiği sözü yerine getirenleri; sözlerini yerine getirip getirmediklerini sorup hesaba çekmek için huzura alacak. **“Kâfirler için ise (o gün) elem verici (iç yakan) bir azap hazırlamıştır.”**[43] Allah; kâfirleri, hakikati örtenleri, Allah’a verdiği sözü unutanları ise huzura kabul etmeyecektir.

[42] Ahzâb /6
[43] Ahzâb /7-8

“Size ne oluyor da resul sizi, rabbinize iman etmeye davet ettiği hâlde Allah’a iman etmiyorsunuz? Hâlbuki (Allah, sizden kendisine iman edip âbd olacağınıza dair) sağlam bir söz almıştı. Eğer mü’min iseniz (sözünüzü yerine getirerek rabbinize iman edip âbd olun).”[44]

Hem Allah hem de Allah’ın resulü ona iman edeceğiz diye bizden kesin söz almıştır, hem de bu sözü dünyaya gelmeden önce almıştır. Ondan sonra gelen bütün âdemoğlunun hepsi de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’e iman edeceklerine dair ona söz vermiştir. Bunu Allah söylüyor. Allah “Allah’ın resulü sizi davet ediyor, neden iman etmiyorsunuz? Oysaki o sizden kesin söz almıştı, siz ona kesin bir söz vermiştiniz, eğer mü’minseniz sözünüzü yerine getirin” buyuruyor.

Allah’ın resulü kendisine iman edeceklerden söz aldıysa bu durumda bütün Mürşid-i kâmiller de kendisine tabi olacaklardan söz almış mıdır? -Evet, hem de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’in huzurunda her biri tek tek gelip mürşidlerine biat etmiş, onu kabul etmiş, dünyaya geldiğinde ona tabi olacağına söz vermiştir. Bundan dolayı onunla beraber Allah’a gitmesi ve Allah’ın kendileri için takdir ettiği nimeti kazanması gerekir. Bu sözü vermeyenler zaten ona tabi olamazlar. Aslında Mürşid-i kâmile tabi olanlar orada ona verdikleri sözün gereğini yerine getirmiş olurlar.

“(Resulüm!) Rabbinden sana indirilenin hak olduğunu bilen kimse, (hiç bunu inkâr eden manen) kör kimse gibi olur mu?” Biri kördür, diğeri de görür. Allah’ın, peygamberine indirdiğinin hak olduğunu bilenler, bunu anlayanlar, kabul edenler görürken, anlamayanlar ise kördür. Körle gören hiç bir olur mu! **“Doğrusu ancak gönül (ve aklı selim) sahipleri (bunları tefekkür edip düşünür) anlar.”**[45] Gönül; Allah’a aittir ve Rahmân’ın arşıdır. Kendi kendinden, gönlünden, kendi

[44] Hadîd /8
[45] Ra’d /19

hakikatinden yüz çevirenler bunu anlayamazlar. Neden? -Allah'ın buyurduğu gibi kör oldukları için anlayamazlar.

"Onlar, Allah'a verdikleri (ona âbd olacaklarına dair) sözü yerine getirenler ve (bu) sağlam sözü bozmayanlardır." Allah'ın, peygamberine indirdiğinin hak olduğunu anlayanlar, görenler Allah'la olan ahdlerine vefa gösterir ve Allah ile yaptıkları bu misakın, sözün gereğini yerine getirirler.

Allah'a verdikleri sözün gereğini nasıl yerine getirirler?

Allah'ın, resulüne indirdiğinin hak olduğunu tasdik eder ve bunun gereğini de yaparlar. Allah'ın vahyinin gereğini yerine getirmeyenler ise kördür. Allah'ın vahyinin gereğini yapanlar Allah'a verdikleri sözü yerine getirmiş olur. İşte, Allah ile yaptıkları anlaşmayı bozmayanlar da onlardır.

"Onlar, Allah'ın kendisiyle birleştirilmesini emrettiği şeyi (resulünün ve vahyinin kendisiyle olan ünsiyet bağını) birleştirenler, rablerinden haşyet duyanlar ve hesabın en kötüsünden korkanlardır."[46] Biraz önce söylediğim gibi onlar bağlamaları gereken şeyi bağlarlar, parçalayıp bölmezler. Örnek vermek gerekirse "dünya da ahiret de Allah'ındır" derler.

Allah'ın resulleri yalnızca Allah'ın emrettiğini söyler, Allah'ın emrini yerine getirir ve insanları da Allah'a davet ederler. Allah'a verdikleri sözün gereğini yerine getirenler de Allah ile resulünün, mü'minlerle Allah'ın resulünün, Kur'ân'la mü'minlerin, dünyayla ahiretin, beşerle Hz. İnsanın, kul ile Allah'ın arasını bağlarlar. Bununla beraber bütün mahlûkatı da Allah'a bağlayıp "istisnasız her mahlûkatı Allah yaratmış ve Allah'ın bunda mutlaka bir muradı vardır, hepsinin Allah'ın muradı dahilinde bir işi, vazifesi vardır"[47] derler. Şayet biri, Allah'ın kullarını Allah'a bağlarsa herhangi birine zulmedebilir mi, haksızlık edebilir mi, laf

[46] Ra'd /20-21
[47] Sâd /27, Ankebût /44, Nebe /6-16

söyleyebilir mi? -Tabi ki söyleyemez. Biri Allah'ın kullarına haksızlık ediyor, zulmediyorsa Allah'ın kullarını Allah'a bağlamadığı ve Allah ile olan ahdini bozduğu içindir.

"Yine onlar, rablerinin vechini (cemâlini ve rızasını) isteyerek sabreden, namazı ikâme ed(erek her anda Allah'ın huzurunda durmaya çalış)an, kendilerine rızık olarak verdiğimiz şeylerden (Allah yolunda) gizli, açık infak eden ve kötülüğü güzellikle savan kimselerdir. İşte onlar var ya, (dünya) yurdun(un en güzel) sonucu (âhirette) onlarındır. (Bu sonuç da) Adn cennetleridir. (Onlar) Oraya atalarından, zevcelerinden ve nesillerinden sâlih olanlarla beraber girerler. Melekler de her kapıdan onların yanlarına varırlar. (Ve onlara şöyle derler) (Dünyadaki imtihanlara) Sabrettiğinizden dolayı size selam olsun. (Dünya) Yurdun(un en güzel) sonucu (olan cennet) ne güzeldir!"[48]

Allah bizi dünya hayatının sonu güzel olanlardan eylesin inşallah; ama sonun güzel olması için mutlaka çalışıp çaba, gayret sarf etmemiz gerektiğini de unutmayalım. Bilmemiz lazım ki dünya hayatının sonu güzel olanlar; Allah'a verdikleri sözü kesin olarak onayladıktan sonra onu hiçbir şekilde bozmayanlardır. Allah'a verdiği sözü bozanlar ise ebediyen kaybeder.

"Allah'a (âbd olacaklarına dair) sağlam bir söz verdikten sonra ahidlerini bozanlar, Allah'ın kendisiyle birleştirilmesini emrettiği şeyi (resulünün ve vahyinin kendisiyle olan ünsiyet bağını) kesenler ve böylece yeryüzünde fesad çıkaranlara gelince, işte lanet onlar içindir ve yurdun en kötüsü (olan cehennem) de onlaradır."[49]

Onlar Allah'a verdikleri ahdi bozar, Allah'ın bağlamasını emrettiği şeyi bağlamaz ve onu koparıp bozgunculuk yaparlar.

[48] Ra'd /22-24
[49] Ra'd /25

İşte, lanet onlar içindir.[50] Dünya hayatının sonu da onlar için bir felakettir; yani onlar için ebedi kaybediş ve kötü bir hayat vardır.

"(Ey iman ettiğini iddia edenler!) Allah'ın üzerinizdeki (iman) nimetini ve (ona resulü aracılığıyla verdiğiniz ve) sizi onunla bağladığı sağlam sözünü hatırlayın! Hani (o resule) '(seni) işittik ve itaat ettik' demiştiniz. Allah'a karşı takvâ sahibi olun (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışın)! Muhakkak ki Allah, göğüslerin içinde (gizli) olanı (dahi en ince ayrıntısına kadar) bilendir."[51]

"Fakat (bize) verdikleri (o) sağlam sözlerini bozmaları sebebiyle biz de onları lanetledik ve kalplerini katılaştırdık. Onlar, (Tevrât'taki) kelimelerin konuldukları yerleri tahrif ed(ip değiştir)irler ve kendilerine nasihat edilen (o kitap)tan bir nasip (almay)ı da unuttular. İçlerinden pek azı müstesna, onlardan daima bir hainlik görürsün." Hitap, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **"(Resulüm!) Yine de sen onları affet ve (en güzel şekilde onlara) muamele et! Çünkü Allah, muhsinleri (güzellik yapıp güzel olanları) sever."**[52] Yani onlar da benim kullarımdır, onları bana bırak ve sen kendi işine bak.

Evet, hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını, Allah'ın güzel fiillerini, mahlukata olan muamelesini anlamaya çalışıyoruz. O yüzden sohbetimizin adına El Efâlu'l Husnâ ve Aşk sohbetleri demiştik. Bu sohbetimizde de hep birlikte Allah'ın, kullarından nasıl söz aldığını ve kulun Allah'a nasıl söz verdiğini öğrenmeye çalıştık.

Peki, Allah neden söz alır?

Kulunu seviyor da ondan. Allah, kulundan sadece söz almakla kalmamış, bir de peygamber ve kitap gönderip Allah'a

[50] Mâide /13
[51] Mâide /7
[52] Mâide /13

hangi sözü verdiğini ona hatırlatmıştır. Yetmez, bir de peygambere "haydi, kuluma örnek ol, manevi olarak onu çek, taşı, ona yardım et, destek ol" demiştir. Kuluna her şeyi öğretmezse kulun gerekeni yapamaması durumunda ona hiç azap eder mi, onu hesaba çeker mi, Allah, kulunu hiç başıboş bırakır mı, bırakması ona yakışır mı? -Hâşâ, elbette ki yakışmaz!

Kulun dünyaya gelirkenki Allah'tan ayrılışı, dünyaya gelişi; âşığın, maşukundan ayrılışıdır. Peki, maşuk; âşığını, sevdiğini, kendisini seveni, "sen benim rabbimsin, ben de buna şahidim" diyen âşığını dünyaya gönderirken nasıl bir hâl ile göndermiştir?

Mesela; Mecnun, Leyla'yı bir yere gönderirse ona "aman, giderken dikkat et düşmeyesin! Bak şurada tehlike var, çok hareket etme! Bak, hava soğuktur, dikkat et üşütmeyesin, terli terli su içmeyesin" der ve dikkatli olması için sevdiğine bin türlü nasihatte bulunur. Yetmez bir de ona "bak, dediklerimi kesin yapasın sonra aklım sende kalmasın. Ben senin kazanıp gelmeni istiyorum, zahmet çekmeni, yolda kalmanı, kaybetmeni istemiyorum" deyip ayrıca ondan söz alır. Öyle değil mi! İşte, bu da Allah'ın, kuluna, âbdine, âşığına yaptığı nasihattir! Allah'ın kulundan söz almasının sebebi budur.

Allah, kulundan söz alarak ona "senden dediklerimi yapacağına dair kesin söz aldım. Sözünü yerine getir -tabir-i caizse- dediklerimi yap, beni üzme" buyuruyor ve bunu da "âbdim" dediği âşığına söylüyor.

Maşuk, âşığını sevmez mi! Acaba âşık mı maşukunu daha çok seviyor yoksa maşuk mu âşığını daha çok seviyor! Bu soruya ancak Allah cevap verebilir, ilâh olan cevap verebilir. Âbd olan cevap veremez. Hâl böyleyken kulun, âbdin; rabbini, ilâhını bırakıp hayali olan nefsinin, benliğinin peşinden gitmesi nasıl doğru olur! Rabbi ondan söz almışken, kul da cennete, rabbine

koşacağına, ona firar edeceğine dair rabbine söz vermişken fani olan yarım günlük dünyanın peşinden gitmesi nasıl doğru olur!

En çok kaybedenler, en çok "ben akıllıyım" diyenlerdir. "Ben akıllıyım" diyenlerin akıllı olduklarını söylemelerinin sebebi; gönüllerinin olmamasıdır. Onlar gönlünü, kalbini, imanını kaybetmiştir; ama hâlâ akla takılıp "ben çok akıllıyım" derler. Senin, akıllı değil imanlı olman, âbd olman gerekir. Aklın sana imanı kazandırmamışsa, sen o akılla şeytanın peşinden gidiyorsan, fani olan dünyanın peşine takılmışsan senin aklın akıl değildir. Sen de kalkmışsın aklına güveniyorsun! Üstelik hâlini görüyor, biliyorsun. Madem öyle nasıl "ben akıllıyım" diyorsun! Akıl odur ki seni rabbinle beraber etsin, sana ebedi hayatını, Allah'ın rızasını, dostluğunu kazandırsın.

Evet, hep beraber Allah'ın vaseka "söz aldı" fiilini âyetlerde geçtiği şekilde anlamaya, rabbimizin hem resullerinden hem de bizden nasıl söz aldığını ve rabbimizin kitabına, gönderdiği resulüne uyacağımıza dair bizim rabbimize nasıl söz verdiğimizi anlamaya çalıştık.

Allah bizi yalancılardan ve "sana verdiğim sözü bilmiyorum, hatırlamıyorum, anlamadım ya rabbi" diyenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi sadıklardan eylesin. Allah bizi verdiği sözü unutmayanlardan ve sözünü ciddiye alıp gereğini yerine getirenlerden eylesin. Allah bizi verdiği sözü yerine getirmiş olarak rabbinin huzuruna varanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

27.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı ve Aşk'ı; Allah'ın fiillerini, kullarına ve bütün mahlûkata olan muamelesini, aynı zamanda Allah'ın bütün muamelesinin saf rahmet, saf hayır olduğunu anlamaya çalışıyorduk.

Kul, Allah'ın fiillerini anlarsa her anda imtihana tabi tutulduğunu ve Allah ile muhatap olduğunu anlar. Kulu yaşadığı bütün olaylar üzerinden imtihana tabi tutan Allah'tır; çünkü Allah, kulundan doğru yapmasını, güzel yapmasını ister ve kuluna bunu emreder. Kulun güzel yapması için de mutlaka imtihanların olması gerekir.

Geçen sohbetimizde hep birlikte Allah'ın vaseka "söz aldı" fiilini anlamaya çalışmıştık. Bu sohbetimizde ise Allah'ın kalâ "darıldı, yüz çevirdi" fiilini anlamaya çalışacağız inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Allah âyet-i kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e **mâ veddeake rabbuke ve mâ kalâ:** "(Resulüm!) Rabbin seni terk etmedi ve (sana) darılmadı." Seni bırakmadı ve sana küsmedi, veda etmedi buyurur. Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "rabbin sana darılmadı" diyorsa demek ki Allah aynı zamanda küsüp darılıyormuş!

Allah kime darılır ya da kimi bırakır?

Allah'ın bütün fiilleri karşılıklıdır. Allah âyet-i kerimelerde **"bu (azap dünyada iken) kendi ellerinizle yaptığınız şeyler**

yüzündendir."[1] **"Doğrusu insana, çalışmasından başka bir şey yoktur."**[2] Herkese sa'yının, koşmasının, çabasının karşılığı vardır, buyurur. Herkesin kendi elleriyle, gönlüyle, nefsiyle yaptıkları Allah'tan ayniyle kendisine geri döner. Yoksa Allah, kulunu bırakmaz, kuluna darılmaz. Kul, rabbini bırakır, rabbinden yüz çevirir, rabbinin işini, muamelesini beğenmez ve rabbine darılır. Allah da kulun ameline karşılık verir ve kuluna darılır. Bu durumda "acaba Allah beni bıraktı mı bırakmadı mı, terk etti mi etmedi mi, darıldı mı darılmadı mı" diyorsak bunu anlamak için gönlümüze bakmamız lazım. Eğer biz, Allah'a küsmüşsek, darılmışsak Allah da bize küsmüş, darılmıştır.

Kulun Allah'a küsmesinin sebebi; Allah'ın işini, efâlini beğenmemesidir. İnsan, Allah'ın işini, muamelesini beğenmeyince rabbini beğenmemiş olur; çünkü Allah'ın fiilleri isimlerinden, isimler de Allah'ın zatından tecelli eder. Bu yüzden biri Allah'a "bunu böyle değil, şöyle yapmalıydın" dediğinde aslında "yanlış yaptın, bana böyle muamelede bulunmamalıydın" demiş ve kendisi Allah'a küsmüş, darılmış, Allah'ı terk etmiş ve Allah'ın fiillerinden, esmasından, zatından yüz çevirmiş olur.

Bir kul ki rabbine darılır, rabbinin işini beğenmez, karşılaştığı imtihanlarda "bu böyle olmamalıydı" derse darılmayı hak etmiş olmaz mı! Demek ki Allah'tan yüz çeviren kulmuş! Allah, kulundan yüz çevirmiyormuş! Bu nedenle ne zaman Allah'a darılırsak bilelim ki Allah da bize darılmıştır.

Allah, kulunun bir tavrına, bir kelimesine darılır ve o kulun bundan haberi bile olmaz. Kul kendince bir kelime söylemiştir; ama o kelime tabir-i caizse Allah'a ağır gelmiştir. Örnek vermek gerekirse; biri kendisini yaratan rabbine "bunu niye böyle yaptın" derse Allah ona "ben seni yaratan rabbinim. Sen benim rahman ve rahim olduğuma, sana rahmetimle muamele ettiğime, sana

[1] Âli İmrân /182
[2] Necm /39

yaptığım muamelelerin saf hayır olduğuna, ikram olduğuna iman etmedin mi! Benim işimi beğenmiyorsan demek ki sen benden daha iyi biliyorsun! O zaman sen benden daha büyüksün, daha âlimsin, daha rahman, daha rahim, daha kerimsin" demez mi? - Elbette ki der. İşte, kul, Allah'a "neden böyle yaptın" dediğinde rabbinin işini beğenmemiş ve rabbinden yüz çevirmiş olur ki Allah da ona darılır ve ondan yüz çevirir; ama bunu önce kulun kendisi yapmıştır.

Unutmamamız lazım ki hayat baştan sona imtihandır ve Allah bizi hangi imtihana tabi tutmuşsa bizim için o imtihan gereklidir. Bugün böyle imtihan ediyorsa yarın başka türlü imtihan eder ve her biri bizim için en hayırlı olandır. Onun için her ne olursa olsun karşılaştığımız imtihanların kendimiz için hayırlı olduğunu bilmeli ve rabbimizden yüz çevirmemeliyiz. Aksi takdirde biz rabbimizden yüz çevirirsek rabbimiz de bize darılır ve bizden yüz çevirir.

Ved duhâ: "Duhâ'ya (Güneş'in Dünya'yı, âyetlerin de gönülleri aydınlatmaya başladığı an'a) andolsun. **Vel leyli izâ secâ:** "Ve (karanlığı çöküp) sükûna erdiğinde geceye (imtihanlar karşısında sekinete eren gönüle) andolsun ki." **Mâ veddeake rabbuke ve mâ kalâ** "(Resulüm!) Rabbin seni terk etmedi ve (sana) darılmadı." **Ve lel âhiretu hayrun leke minel ûlâ:** "Muhakkak ki senin için son olan, ilk olandan (âhiret, dünyadan) daha hayırlıdır." Yarının bugünden daha hayırlıdır. **Ve la sevfe yu'tîke rabbuke fe terdâ:**[3] "Şüphesiz yakında rabbin sana verecek ve sen razı olacaksın."

Allah bu âyetlerle hayata nasıl bakmamız gerektiğini bize öğretiyor; yani bize "yaptığım muameleler sizin kazanmanız, iman etmeniz, nefsinizden kurtulmanız ve âlây-ı iliyyine çıkmanız içindir. Siz yaşadığınız olaylara takılmayın, onunla size neyi ikram

[3] Duhâ /1-5

etmeyi dilediğime ve yarınınıza, ahirete neyi gönderdiğinize bakın" buyuruyor.

Bugüne değil de yarına bakarsak; yani Allah'ın bize yaptığı muamelelerin ahiretimiz için olduğunu anlarsak yaşadığımız her imtihanın bizim için hayr olduğunu, o imtihanı göndermekle rabbimizin bize darılmadığını, kızmadığını, gazap etmediğini, bizi bırakmadığını anlar ve her durum karşısında "rabbim rahman ve rahimdir, bana rahmetiyle, ikramıyla muamele ediyor" deriz. Bunu dedikten sonra bir de güzel yapmaya, doğru yapmaya, imtihanlar karşısında sabretmeye ve bize verdiği, vereceği bütün ikramlar için Allah'a şükretmeye, hamd etmeye çalışırsak o zaman rabbimiz bize ikram eder ve biz de Allah'tan razı oluruz.

Neden?

Çünkü imtihan karşısında gösterdiğimiz tavrımız ve rabbimize boyun büküşümüz rabbimizi razı etmiştir, bu da rızayı hak ettiğimizi gösterir. Rızayı hak ettiğimiz için Allah bizden razı olur ve bizi razı eder; ama yaşadığımız imtihanın bizim için rahmet olduğunu, manevi olarak kazanmamız için gerekli olduğunu bilmez, rabbimize boyun bükmez, üstüne itiraz eder "rabbim neden böyle yapıyor" dersek bu defa Allah'tan hiçbir şey alamayız; çünkü güzel yapıp rabbimizi razı etmedik. Rabbimizi razı etmeye çalışmak yerine rabbimize itiraz ettik, isyan ettik, küstük, darıldık, rabbimizden yüz çevirdik, onu bıraktık. Böyle olunca "ya rabbi! Benden razı ol, bana ahireti ver" diyemeyiz; çünkü Allah bize "önce sana ikram etmeyi dileklerime bak ve tabi tutulduğun imtihanlarda güzel yapmaya çalış" buyurmuşken biz kalktık Allah'ın emrettiği gibi yapmak yerine itiraz ettik, isyan ettik, imtihanı kendimiz için şer zannettik. Hâl böyleyken nasıl "ya rabbi! Benden razı ol" diyebiliriz!

Şöyle bir geçmişteki hayatını göz önüne getir. Allah'ın seni büyütürken sana nerede, nasıl yardım ettiğine, nasıl ikram

ettiğine, yolu nasıl gösterdiğine, nasıl iman ettirdiğine, seni nasıl hidâyete erdirdiğine, kendine nasıl çektiğine baktığında rabbinin sana her anda yardım ettiğini, seni sevdiğini, kendine çekip yücelttiğini, kazanasın diye sana muamelede bulunduğunu görür, anlarsın. Böyle olunca da imtihanların senin için hayrolduğuna iman edersin.

Tabi ki şimdiye kadar Allah'ın sana verdiği birçok imkânı değerlendirememiş, eksik ya da yanlış yapmış olabilirsin, bunun için de tövbe, istiğfar edip "ya rabbi! Beni bir daha imtihana tabi tutarsan bu sefer güzel yapar, kazanırım inşallah" demen gerekir.

E lem yecidke yetîmen fe âvâ: "(O) Seni (kimsesiz) bir yetim olarak bulup (rahmetiyle) barındırmadı mı?" **Ve vecedeke dâllen fe hedâ:** "Ve seni şaşırmış (bir hâlde) bulup hidâyete erdirmedi mi?" **Ve vecedeke âilen fe agnâ:** "Seni (manevi olarak) fakir bulup zengin etmedi mi?" Allah bunların karşılığında yapman gereken şeyi de beyan ediyor. **Fe emmel yetîme fe lâ takher:** "Öyleyse yetimi sakın (üzüp) kahretme!" **Ve emmes sâile fe lâ tenher:**[4] "Senden (sual edip bir şey) isteyeni de sakın azarlama!"

Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz öncelikle manevi yetimlerin babasıdır. Tabi ki zahiri olarak da yetimlerin babasıdır.

Yetim sadece anne, babası yaşamayan demek değildir. Yetim; anne, babasından desteğini kaybedendir. Birinin ana, babası yaşıyor olabilir; ama kendisine yardım etmiyor, destek olmuyorsa o kişi yine yetimdir ve ona yardım edilmelidir.

Yetim iki türlüdür. Bir zahiri bir de manevi yetim vardır. Manevi yetim; yolunu kaybetmiş kişidir. Birinin hidâyetçisi yoksa o kişi manevi olarak yetimdir. Bizim de ona hidâyeti göstermemiz ve onu hidâyete erdirmemiz gerekir. Yoksa kahrolur; yani ebedi

[4] Duhâ /6-10

hayatını, rabbini, insanlığını kaybeder. Kahrolmaması için ona hidâyet yolunu, rabbinin yolunu göstermemiz ve onu dalâletten kurtarıp şeytanın peşinden sürüklenmesine mâni olmamız şarttır; ama bunu yaparken karşımızdakine gönlümüzü açarak, kardeşliğimizi, muhabbetimizi göstererek, ona sarılarak, hatasını, kusurunu, yanlışını, eksiğini görmezden gelerek davranmalıyız; çünkü o, iman etmişse mü'min kardeşimiz, iman etmemişse insan kardeşimizdir. Başka türlü eleştirip çekiştirmekle, yermekle ona bir şey veremeyiz. O zaten batmış bir hâlde, zaten çukurun içindedir! Bir de onu eleştirip çekiştirir, küçümser, dedikodusunu yapar, hakaret eder, haksızlık edersek kardeşimizin başında durup ona bir taş da biz atmış ve onu kahretmiş oluruz. Oysaki bize düşen; kardeşimizin hidâyetine, dalâletten kurtuluşuna vesile olmaktır. Yanlışından dolayı onu eleştirip çekiştirmek değildir.

Evet, Allah bize "isteyeni azarlama" buyuruyor. Bununla ilgili olarak başka bir âyet-i kerimede **"güzel bir söz ve mağfiret, (insanların gönlünü kırarak) ardından eziyet gelen bir sadakadan daha hayırlıdır."**[5] Biri zahiri ya da manevi olarak senden bir şey istediğinde verebiliyorsan ver, veremiyorsan en güzel söz neyse onu söyle, buyurmuştur.

Birinin bir şeye ihtiyacı olabilir. Onun ille de gelip senden zahiri olarak istemesi gerekmez. Sen onun bir şeye ihtiyacı olduğunu gördüğünde o kişi senden istemeden ihtiyacını görmen lazım. Mesela; birinin aç olduğunu gördüğünde imkânın varsa onu doyuracaksın. Manevi olarak açsa, susuzsa ve rabbinden, imandan, aşktan, muhabbetten, kendi kendisinden mahrum kalmışsa ona yardım edeceksin; çünkü bu hâl ile devam ederse rabbinden uzaklaşır ve manevi olarak kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalır. Sen de kaybetmemesi için elinden ne geliyorsa ona yapacaksın ki yetimi üzüp kahredenlerden olmayasın.

[5] Bakara /263

Ve emmâ bi ni'meti rabbike fe haddis:[6] "Ve rabbinin (sana olan) nimetini (hamd ve şükürle) anlat!" Rabbinin sana verdiği nimetleri gizleme, anlat. Bu, zahiri nimet için de manevi nimet için geçerlidir.

Peki, nimeti anlatmanın yolu nedir? Allah, sana zahiri bir nimet vermişse kalkıp "Allah bana mal, mülk verdi" deyip etrafına mı anlatacaksın?

Tabi ki hayır. Allah'ın sana ikram ettiği nimet üzerinde görünmelidir. Görünecek ki insanlar sana baktığında senden bir hayır umabilsinler. Sen de yetime, yoksula, isteyene verebilesin. Allah "isteyene de, istemeyene de ver"[7] buyuruyor ya işte nimeti Allah'ın kullarıyla paylaşınca nimeti anlatmış olursun; ama baktığımızda şeytan bunun tam tersini söyler. Mesela; öyleleri var ki bir sorunu, sıkıntısı yoktur, hatta zengindir; ama buna rağmen "yok" demeyi sever. Etrafına da sürekli "durumum kötüdür" der; yani nimeti anlatmaz.

Aynı şey manevi nimet için de geçerlidir. İmandan daha büyük nimet yoktur; çünkü iman insana ebedi hayatını kazandırır. O hâlde Allah, sana iman vermişse senin de imanını, aşkını, muhabbetini, Allah'a teslimiyetini, kulluğunu hâlin ile anlatıp başkalarını imana davet etmen gerekir; ama şeytan aynı hileyi burada da yapar ve manevi nimetlerin anlatılmamasını söyler. Mesela; biri güzel bir rüya gördüğünde ona "rüyanı kimseye anlatma yoksa artık bu tür rüyaları göremezsin" denilir. Oysaki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz her sabah namazından sonra sahabeye dönüp *"rüya gören var mı"* diye sorardı. Rüya görenler anlatır, o da rüyalarını tabir ederdi, hatta kendisi rüya görmüşse kendisi de rüyasını sahabelere anlatırdı. Bu yüzden rüya görüldüğünde anlatılmalıdır; çünkü rüyanın tabire ihtiyacı vardır. İnsanın kötü zannettiği rüya çok güzel bir manaya sahip olabilir ya

[6] Duhâ /11
[7] Hacc /36

da güzel zannettiği bir rüyada kendisi için uyarı olabilir; yani rüyada manevi olarak bir müjde ya da uyarı bulunabilir ve rüyayı gören kişi bunu bilemeyebilir. İnsan, rüyayı bir bilene anlatacak ki rüyasının müjde mi uyarı mı olduğunu bilsin, eğer müjdeyse hâline devam etsin, uyarıysa da kendi hâline çeki düzen versin. İşte, şeytan, insanın gördüğü rüyayı anlamaması, kendisi için müjde mi uyarı mı olduğunu bilmemesi için rüyanın anlatılmaması gerektiğini söyler.

Hatta biri gördüğü manevi bir rüyayı anlatınca şeytan o kişi hakkında insanlara "bakın, nasıl da kibirleniyor" dedirtir. Bilmemiz lazım ki imanla kibir bir arada bulunmaz. Mü'min olan, imanı olan biri kibirlenmez. Biri Allah'a iman etmişse, Allah'ın kulu olduğunu biliyorsa kime, nasıl kibirlenebilir! Sonuçta karşısındaki de kendisi gibi bir insandır ve Allah'ın kuludur.

Allah'a iman eden bir kul, Allah'ın dilediğine zahiri olarak rızkı daralttığını, dilediğine genişlettiğini, dilediğine de hesapsız rızık verdiğini bilir. Bu durumda Allah kendisine mal, mevki verdi diye elindekilerle başkalarına karşı kibirlenebilir mi! Allah'a, Allah'ın vahyine iman etmişse kibirlenemez. Allah ona manevi olarak ikramda bulunmuşsa yine kibirlenemez. Tam tersine, Allah ona hikmet verdikçe, ilim verdikçe, marifet verdikçe kendini aşağıda görür ve tevazu sahibi olur. Onun için kendine âlim diyen birinin kibirlendiğini görürsek bilelim ki onun imanı yoktur. İman etmemiştir, bilgiyi sadece ezberlemiştir, dolayısıyla ilmi ne kendisine ne de başkalarına fayda verir, hatta insanları yoldan çıkarır; çünkü insan gönlünde ne varsa karşısındakine ancak onu verebilir.

Âlim bir kul asla kibirlenemez, kendini, rabbini bilir ve Allah'ın haşyetinden dolayı titrer. Allah âyet-i kerimede âlimler için **"kulları içinden ancak (onu bilen) âlimler Allah'tan haşyet**

duyarlar"[8] buyurmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu âyete karşılık *"Allah'ı en çok bileniniz benim, ondan en çok korkanınız, haşyet duyanınız da benim"*[9] buyurmuştur. Peki, Resulullah (s.a.v.) Efendimizde, peygamberlerde zerre kadar kibir görebilir miyiz? Hâşâ, tabi ki göremeyiz. Bu nedenle biri âlimse, iman etmişse kibirlenemez. Kibirleniyorsa zaten o iman etmemiş demektir.

Evet, biri Allah'ın kendisine verdiği manevi nimetleri paylaşıyorsa onun hakkında "bakın, nasıl kibirleniyor" demeyelim. Bilelim ki bu hileyi yapan şeytandır. Biz şeytana değil, rabbimizin bize ne söylediğine bakalım. Eğer rabbimiz bize "sana verdiğim nimetleri anlat" demişse anlatacağız ve insanları da rabbimize âbd olmaya, iman etmeye davet edeceğiz.

Allah darılır, bırakır, terk eder, demiştik. Başta söylediğim gibi; kul, Allah'ın işini beğenmediği için rabbine küser, darılır. Rabbine küsünce de Allah ona darılmış olur. Kul, Allah'tan yüz çevirince Allah da ona "sen bilirsin, tercih senindir" der ve onun gönlüne rahmetiyle, muhabbetiyle, hidâyetiyle, ilmiyle tecelli etmez. Böyle olunca da kul, nefsiyle, şeytanla baş başa kalır. Tabi, bu durum kulun kendi fiiline göre olduğu için sürekli değildir. Eğer kul, tekrar Allah'a dönerse Allah da yine ona döner.

"Onlar (haktan) sapınca, Allah da onların kalplerini eğriltti. Çünkü Allah, fâsıklar topluluğunu hidâyete erdirmez."[10] Onlar sapınca, ters tarafa dönmek isteyince Allah da onları ters tarafa döndürdü.

Biri Allah'tan başka tarafa dönmek istediğinde Allah ona "ne hâlin varsa gör. Sen benim muamelemi kabul etmiyorsan tercih senindir. Sen benden daha iyi bildiğini iddia ediyorsan bana

[8] Fâtır /28
[9] Buhari, İman, 13; Edeb, 72
[10] Saff /5

kul olmamışsın, nefsine ve sana bu vesveseyi veren şeytana kul olmuşsun, madem öyle istediğin tarafa dön" buyurur. Eğer rabbinin muamelesini, efâlini kabul eder ve rabbine dönerse bu defa da Allah ondan razı olur ve onu razı eder.

Allah bize "bir kul olarak üzülme, ağlama, sıkıntı duyma" demiyor, sadece "yaşadığın her şeyin bir imtihan olduğunu ve senin için hayır olduğunu kabul et" buyuruyor. Zaten biri üzülmüyorsa beşer değildir. Mesela; evladı İbrâhîm vefat ettiğinde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in gözünden yaş akar. Bunun üzerine sahabeden işi anlamamış biri *"ya Resulallah! Siz de mi ağlıyorsunuz? Böyle ağlamaktan halkı men etmemiş miydiniz?"* diye sorar. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de cevap olarak *"ben size nimete kavuşulduğu sıradaki eğlence, oyun bağırışını, bir de musibet ve felaket sırasındaki bağırışla yüz göz tırmalamayı, üst baş yırtmayı yasakladım. Benim ağlayışım (Allah'a itiraz ettiğim, işini beğenmediğim için değil) gönlümdeki rahmetten dolayıdır. Merhamet etmeyene, merhamet edilmez"* buyurur.[11] Çünkü rahmet, gözü yaşartır.

Mesele; imtihan karşısında üzülmemek değildir. Mesele; o imtihandan dolayı gönlümüzde rabbimize itiraz etmemek, "neden, niçin" dememek, bunun yerine "sen bilirsin ya rabbi! Tercih senin, emir senin, hüküm senin, mülk senindir. Ben de senin kulunum. Sen kulların için nasıl dilersen öyle muamele edersin. Ben bir kul olarak sana nasıl itiraz ederim! Nasıl 'bu işini beğenmedim' derim. Sana böyle bir saygısızlığı yapmam ya rabbi" demektir. Böyle söyleyenler mü'mindir, iman etmiştir. O yüzden imanı anlatırken ısrarla "aşk, muhabbet, haşyet, edep birdir ve bunların hepsi bir arada olunca imanımız iman olur" diyoruz.

Edep kul için olmazsa olmaz olandır; çünkü birinin edebi yoksa imanı da yoktur.

[11] Tabakât, 1:138

Peki, insan, rabbine nasıl edepsizlik yapar?

Yaşadığı imtihanlara itiraz ederek, rabbinin işini, muamelesini beğenmeyerek, rabbinden küserek, yüz çevirip başka tarafa dönerek edepsizlik yapar. Böyle yapınca da karanlığa ve sıkıntıya boğulur. Rabbinden yüz çevirdiği için Allah onun gönlüne tecelli etmez, o da artık Allah ile meşgul olamaz, ibadet edemez, namaz kılamaz, zikir yapamaz, Allah yolunda fedakârlık yapamaz, çaba, gayret sarf edemez, bunun neticesinde de gönlünde muhabbet, yakınlık, haşyet, edep tecelli etmez, o da yalnızca zahiri şeylerle meşgul olur ve karanlığa boğulur; çünkü rabbine küsmüş, darılmış, rabbi de ona darılmıştır.

Biri rabbine küser, darılırsa rabbinin rızasını kaybeder, rabbini kendinden razı edemez ve razı olunan cennete de gidemez. Neden? -Gönlü cehennemdir de ondan. Allah'ın; rahmetiyle, muhabbetiyle tecelli etmediği bir gönül yalnızca cehennemdir. Böyle biri her ne kadar gülse, oynasa, sanki mutluymuş gibi yaşasa da gönlünde bir cehennem vardır. Sonunda da **"(resulüm! Sen) onları bırak; yesinler, (içsinler, dünyadan) yararlansınlar ve (boş) arzuları onları oyalayadursun. Onlar yakında (hakikati) bilecekler"**[12] âyetinde Allah'ın buyurduğu üzere gönlünün cehennem olduğunu ve ebediyen kaybettiğini görür.

Allah'ın bir zahiri bir de manevi fiilleri vardır. Darılmak rızanın tersidir ve rıza fiili gibi manevidir. Kulun da hem zahiri hem de manevi fiilleri vardır. Bu fiiller kulun gönlünün fiilidir. İman, haşyet, edep, razı olmak, tersi olarak rabbine küsmek, darılmak, yüz çevirmek gönlün fiili olan manevi fiillerdir. Herkes kendi gönlünü bilir. Biraz tefekkür edip kendine baktığında bin değil, kaç yüz bin defa rabbine küstüğünü, darıldığını, rabbinden yüz çevirdiğini anlar.

[12] Hicr /3

İnsanın rabbinden razı olması iman meselesidir. Bu yüzden insanı Allah'a küstürmek şeytanın en büyük hilesidir. Bu hilesi de insana yaşadığı imtihanlarda bir sebep göstermektir; yani şeytan, insanın yaşadığı imtihanlarda ona "falanca böyle yaptığı için bunları yaşadım" ya da "şöyle olmasaydı şimdi bunları yaşamazdım" dedirtir ve insana başka sebepler göstererek sebebin sahibini yok saydırır.

"Falancalar böyle yapmasaydı, şimdi bunu yaşamazdım" diyenler aslında nefislerini, rablerinden yüz çevirmelerini, küsmelerini, darılmalarını savunurlar. Direkt olarak Allah'a "sen yanlış yapıyorsun" diyemedikleri için başkalarını suçlarlar. Oysaki Allah dilemese bir yaprağın dahi düşmeyeceğini bilirler; ama imtihanı kabul etmedikleri için başlarına bir musibet geldiği zaman "Allah müsaade etmeseydi bunu yaşamazdım. Allah buna müsaade ettiyse benim için bir hayır murad etmiştir. Bana düşen de bu olayda rabbimin emrettiği gibi yapıp rabbimin bana takdir ettiği hayrı kazanmaya çalışmaktır" demezler. Biri "bunları yaşamama falanca neden oldu, o öyle yapmasaydı şimdi bu hâlde olmazdım" derse Allah ona "sana ne ondan! Sana muameleyi yapan benim. Bu imtihanla seni yüceltmeyi, alay-ı iliyyine çıkarmayı dilemişim. İtiraz etmek yerine peygamberlerinin yaptığı gibi yap ve alay-ı iliyyine çıkmak için çabanı, gayretini göster" buyurur.

Allah âyet-i kerimede **"(ey iman ettiğini iddia edenler) yoksa siz, Allah içinizden cihad edenleri ortaya çıkarmadan, sabredenleri (imtihan edip) ayırt etmeden cennete gireceğinizi mi sandınız?"**[13] "Biz iman ettik, deyince 'tamam, siz mü'minsiniz' mi diyeceğim?[14] Önce sabrınızı, imtihanlara karşı tavrınızı, canınız dâhil her şeyinizi ortaya koyduğunuzu göreyim" buyurmuştur. Çabamızı göstermeden Allah bizi mü'min olarak kabul etmez; ama

[13] Âli İmrân /142
[14] Ankebût /2

imtihanın gereğini yerine getirip güzel yaptıkça Allah bizi kendine çeker, yüceltir, biz de Allah'ın rızasına, sevgisine, yakınlığına layık oluruz. İşte, imtihanların hepsi Allah'a olan imanımızı ortaya koyalım diye vardır; ama imanımızı ortaya koymaz, "falanca şöyle yaptı, filanca böyle yaptı, onların yüzünden bu hâle geldim" dersek sebebin sahibini yok saymış oluruz ki böyle olunca da imtihana, Allah'ın bizim için takdirine itiraz etmiş, rabbimize küsmüş, darılmış oluruz.

Her şeyi başkaları yapıyorsa o zaman Allah ne yapıyor, Allah bir şey yapmıyor mu! Yaşadığımız olayların Allah'tan bağımsız şekilde geliştiğini zannetmek Allah'ı tanımamaktır. Fââl olan odur, işi yapan odur. Elbette ki biri yanlış yaptığında o yanlışının karşılığını Allah'tan alır. Zaten "Allah bize muamelede bulunuyor ve bizi imtihana tabi tutuyor" demek "yanlış yapanların bir suçu yoktur" demek değildir. "Allah bizi kulları üzerinden imtihana tabi tutuyor" demek "her ne yaşarsak yaşayalım, Allah buna müsaade etmiştir ve bu müsaadesinde bizim için bir rahmet vardır, hayır vardır. Bizim de sebebin sahibine bakıp o imtihandaki rahmeti görmemiz ve rabbimizin emrettiği gibi yapmamız lazım" demektir.

Allah bize azap olsun diye bizi sorunla, sıkıntıyla karşılaştırmaz. Manevi olarak kazanalım diye karşılaştırır. Elbette ki bir sorun yaşadığımızda insan olarak daralıp bunalabiliriz. Zaten bunalmasak, daralmasak yaşadığımız şey sorun olmaz, nimet olur. Buna da şükretmemiz gerekir; ama sorunla karşılaştığımızda her ne kadar bunalsak bile hemen onun imtihan olduğunu hatırlamalı ve sabredip rabbimize itiraz etmemeliyiz.

Allah bizi kendisine itiraz etmeyenlerden, hayatı, baştan sona imtihan olarak görenlerden eylesin inşallah. Allah bizi kullarına yaptığımız muameleleri rabbimize yaptığımızı unutmayanlardan eylesin. Allah bizi yaşadığı imtihanlarda rabbine küsmeyenlerden, darılmayanlardan, yüz çevirmeyenlerden,

dolayısıyla Allah'ın yüz çevirmediği, darılmadığı ve gazap etmediği kullarından eylesin inşallah.

Şimdi de Allah'ın âta "verdi, ikram etti" fiilini anlamaya çalışalım inşallah.

Allah her ne için "bunu ben yapıyorum" buyuruyorsa kuluna "sen de benim yaptığım gibi yap, sakın tersini yapma! Ben sana ikram ediyorsam sen de kullarıma ikram et. Ben sana rahmet ediyorsam sen de rahmet et. Ben duaya icabet ediyorsam, sen de senden bir şey istendiğinde gücün yetiyorsa ver. Ben seni koruyor, muhafaza ediyorsam sen de koru, muhafaza et. Ben seni terbiye ediyor, büyütüp yetiştiriyorsam sen de bir büyük olarak dur ve gücünün yettiğiyle, büyütebildiğin kadar insanları yetiştir, terbiye et" buyuruyor. Allah'ın, kullarına olan muamelesi, güzel fiilleri Allah'ın isimlerinden tecelli ediyor ya işte Allah da kullarına "siz de varlığa, mahlukata benim esmamla muamele edin, benim yaptığım gibi yapın" buyurur.

Allah verir. Allah'ın, kuluna vermediği hiçbir şey yoktur. Her neye "bu benimdir" diyorsak onu bize Allah vermiştir. Öncelikle varlığımızı, bedenimizi vermiş ve bize rûhundan nefhetmiştir. Bize göz, kulak ve gönül vermiş, bunları görür, işitir kılmıştır. Bize yemek vermiş, su vermiş, giymemiz için elbise vermiştir. Bize her şeyimizi veren Allah'tır, bu yüzden Allah "size verdiklerim için şükretmeniz gerekmez mi"[15] buyurur.

İnnâ a'taynâkel kevser:[16] "(Resulüm!) Muhakkak ki biz sana (ve sana tabi olanlara ebedi nimetleri kazandıran bu) Kevser'i (Kur'ân'ı) verdik."

Peki, Allah Kevser'i sadece Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e mi vermiştir?

[15] Nahl /78
[16] Kevser /1

Elbette ki hayır. Allah hangi peygambere neyi ikram etmişse aynı nimet o peygamberin ümmetine de vardır. Misal; Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e miracı verdiyse aynı şekilde onun ümmetine de miraç vardır, Kevser'i vermişse Kevser de vardır.

Bununla beraber âlimlerimiz Kevser'i farklı farklı yorumlamışlardır. Kimi Kevser için "ehl-i beyt" demiş, kimi "Kur'ân" kimi "cennet" kimi de "Kevser hidâyettir" demiştir.

Kevser; bitmez, tükenmez nimet demektir. Bir nimetin bitmez tükenmez olması için onun ebedi bir şey olması gerekir. Ebedi olan da tabi ki cennettir. Aynı zamanda bize cenneti kazandıran Allah'ın vahyidir, Kur'ân'dır. Her ne ki bize ebedi nimeti, cenneti kazandırıyorsa o bizim kevserimizdir; yani hepsi aslında birbirine bağlıdır.

Bir de Kevser Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Allah'ın vahyi ile cennetimize vesile olur. Allah, Kevser'i Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e vermiş, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i de bize vermiştir, dolayısıyla bizim kevserimiz Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Bu şekilde baktığımızda Allah bize de Kevser'i vermiş demektir.

İnnâ a'taynâkel kevser: "(Resulüm!) Muhakkak ki biz sana (ve sana tabi olanlara ebedi nimetleri kazandıran bu) Kevser'i (Kur'ân'ı) verdik." **Fe salli li rabbik:**[17] "Bundan dolayı rabbin için salât et (bir kul olarak yalnızca ona itaat et)."

Allah bir âyette "namaz kıl" buyurduğu zaman kelimeyi **ekîmûs salât:**[18] "Namazı ikame et" şeklinde kullanır. Bu âyette ise Allah "ekîmûs salât" yerine "salli, salâ" kelimesini kullanmıştır. Bu da "salâtta ol" manasına gelir. Aynı zamanda bu âyetteki salât kelimesinin manası kelimenin içerdiği bütün manaları birden

[17] Kevser /2
[18] Bakara /43, 110

kapsar. Yani Allah bu âyette "hem kendin hem de bütün varlık için selamette ol, selam ol, cennet ol" buyurur.

Salât kelimesi başka ne manalara gelir?

Salât kelimesi "aşkla doğrulmak, düzelip doğrulmak, yanıp doğrulmak, aşkla yanıp doğrulmak" manalarına gelir. Bu durumda âyetin bir diğer manası da "aşkla doğrul, aşkla yürü, aşka koş, aşkla koş, aşk ol" manasındadır.

Arapçada harflerin yeri değiştirildiğinde ayrı ayrı kelimeler oluşur. Buna Arapça'da iştikak denir. "Salât" kelimesini iştikaka vurduğumuzda bir de seyeslâ "dayan" kelimesi ortaya çıkar. Bu durumda âyet "rabbine dayan, rabbine güven, tereddüt etme, endişe etme, 'neden, niçin' deme, rabbinden emin ol" anlamlarına gelir.

Salât kelimesini iştikaka vurduğumuzda bir de vesale kelimesi ortaya çıkar ki o zaman da âyet "rabbine vasıl ol, rabbine koş, rabbine kavuş" manasına gelir.

Rabbimize kavuşmamız lazım. Neyle? -Elbette ki Kevser ile. Allah bize Kevser'i; peygamberi ve Kur'ân'ı vermiş ya bizim de onunla gerekeni yapıp rabbimize kavuşmamız, vasıl olmamız gerekir.

Venhar:[19] "Ve (rabbinin sana verdiklerini onun yolunda) kurban et!" Hacda nahr günü vardır. Nahr günü, kurban kesme günüdür. Allah da bize bu âyette "her günün, her anın kurban olsun. Her anda kurban et ve her anda nahr gününde, kurban kesme gününde ol, kurban ol" buyurur. Âlimlerimiz zaten bu âyete bakıp "kurban kesmek vaciptir" demişlerdir. Kurban kesmek vaciptir, Allah'a kurban olmak, hayatı onun için kurban etmek ise farzdır.

[19] Kevser /2

İnne şânieke huvel ebter: "Şüphesiz ki (ebedi hayatını kaybeden) ebter, (sana verilen bu Kur'ân'dan dolayı) sana buğz edendir." Asıl ebterler; cennetten mahrum olanlardır. Seni eleştiren, çekiştiren, sana küçümseyen bir gözle bakanlardır. İster malına ister evladına her neye güvenirse güvensin sana ebter diyenlerdir. Onların söyledikleri ancak kendilerine yakışır. Onlar sana her neyi söylüyorlarsa bil ki onu kendilerine söylüyorlardır.

Allah, bir kulunu çekiştirenlere, yerenlere o kul adına cevap verip "bu söz size yakışır" buyuruyorsa o hâlde insanı çekiştirenler belalarını bulmuş demektir. Bu duruma düşmemek için mutlaka herkes diline hâkim olmalıdır.

Allah verir. En büyüğünü verir, kesintisiz olanı verir. Sadece dünyada değil ebedi olarak verir ve bize "sana verdiklerimi sen de başkalarına verip ebedi olanı al" buyurur.

İnne sa'yekum le şettâ:[20] "Gerçekten sizin (maddi, manevi) çabalarınız başka başkadır."

İnsanın gösterdiği çaba iki türlüdür. Hem iman edenlerin çabası vardır hem de iman etmeyenlerin gösterdiği çaba vardır. İman etmeyenler de kendi içlerinde farklı farklı çabalar gösterirler; yani her birinin küfre, cehenneme koşmaları farklı farklıdır.

Nasıl?

Münafıklar cehennemin birinci katına, müşrikler, şeytanlar ikinci katına, Yahudiler dördüncü katına, Hristiyanlar beşinci katına, fâsıklar da cehennemin başka katına koşarlar. İman etmeyenlerin gösterdiği çaba bu şekilde farklıdır.

Mü'minlerin de farklı farklı koşması, çabası vardır. Kimi cennetin birinci katına, kimi ikinci, kimi beşinci, kimi de sekizinci

[20] Leyl /4

katına koşar; ama nihayetinde her biri Allah'a koşar. Sadece biri yavaş koşarken öbürü hızlı koşar, diğeri uçarak, bir başkası da şimşek gibi gider.

Fe emmâ men a'tâ vettekâ: "Fakat kim (Allah'ın kendisine ikram ettiğinden) verir, takvâ sahibi olursa (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışırsa)." Kim, Allah için "ben rabbimin kuluyum, rabbim vermemi emretmiş" deyip verirse. **Ve seddeka bil husnâ:** "Ve en güzeli (Allah'ın âyetlerini) tasdik ederse." En güzel olan Allah'ın vahyidir. Kim Allah'ın vahyini tasdik ederse. **Fe senuyessiruhu lil yusrâ:**[21] "Biz de ona (yapılması) kolay olan (Allah'a kulluğ)u kolaylaştıracağız." Ona Allah yolunda yürümeyi, cennete gitmeyi, Allah'ın rızasına ulaşmayı kolaylaştıracağız. Kolay olanı dünyadayken ona kazandırır ve onu başarılı kılarız; çünkü o kul, rabbine karşı sorumluluğu bilip Allah yolunda infak etmiştir.

Ve emmâ men bahile vestağnâ: "Fakat kim de kendini (Allah'a karşı) ihtiyaçsız görüp cimrilik ederse." **Ve kezzebe bil husnâ:** "Ve en güzeli (Allah'ın âyetlerini) yalanlarsa." Cimrilik edip kendini müstağni görenler Allah'ın âyetlerini yalanlamış olur. **Fe senuyessiruhu lil usrâ:**[22] "Biz de ona (yapılması çok) zor olan (insan olmaktan çıkmay)ı kolaylaştıracağız." Kendini müstağni görenler "benim vermeye ihtiyacım yok. Ben zaten bazı şeyleri yapıyorum, vermesem de olur" deyip kendini Allah'a karşı ihtiyaçsız görür.

Allah'ın senin vermene ihtiyacı yoktur. Senin ihtiyacın vardır; çünkü verince sen kazanırsın. Rabbin sana "kullarıma ver, infak et" buyuruyor; ama sen cimrilik yapıyor, insanlara ikram etmiyorsun. İkram etmeyerek Allah'ın âyetlerini yalanlamış oluyorsun. Allah da sana insan olmaktan çıkmayı kolaylaştırır.

[21] Leyl /5-7
[22] Leyl /8-10

Allah'ın, İslam fıtratı üzere cennet için yarattığı, rûhundan nefhettiği, melekleri secde ettirdiği insanın cehenneme gitmesi zor bir şeydir. Bunun için insan çok fazla çaba, gayret sarf etmeli, kendini sıkıntıya boğmalıdır. Kul, Allah ile olmadı mı, Allah'ın âyetlerini yalanladı mı sıkıntıya boğulur. O zaman da Allah ona zor olanı, cehenneme giden yolu kolaylaştırır ve ona "haydi, madem cehenneme gitmek istiyorsun, git" der; yani kul, kendini o kadar müstağni görür ve cimrilik yapar ki bir müddet sonra yaptığı şeyi sevmeye başlar ve "ben akıllıyım, ben işimi biliyorum, ben doğru yapıyorum" der. Hâlbuki sen nasıl doğru yapıyorsun, kim sana yaptıkların için "doğru" diyor! Bak, sen Allah'a ters düşüyorsun, Allah'ın yanlış dediği bir şeye doğru diyorsun! Bak sen kâfir oldun! Hâl böyleyken nasıl doğru yaptığını söyleyebilirsin!

İnsanın diliyle doğru yaptığını söylemesi gerekmez, içinden bile doğru yaptığını düşünmesi yeterlidir; çünkü Allah insanın gönlüne bakar.

Ve mâ yugnî anhu mâluhû izâ tereddâ: "(Âhiret günü cehennem ateşine) Düşüp yuvarlandığında malı ona (hiçbir) fayda vermez." Şimdilik malını biriktirsin bakalım! Kıyamet günü geldiğinde malı onu kurtarmaz. **Teredda:** "Böyle olanları reddettiğimde…" Demek ki Allah cimrilik yapıp kendini müstağni görenlerin ve Allah'ın âyetlerini yalanlayanların imanını, kulluğunu, ibadetini reddediyormuş! **İnne aleynâ lel hudâ:**[23] Muhakkak ki hidâyet elbette bize aittir.

Okuyacağımız bu âyette ise Allah, güzel yapanları mükâfatlandıracağını buyurur. **"Göklerdeki her şey ve yerdeki her şey Allah'ındır. (Bütün bunlar) Kötülük edenleri yaptıklarıyla cezalandırması, güzel davrananları da daha güzeliyle mükâfatlandırması içindir."**[24] Allah hemen devamında güzel yapanların ve mükâfatlandırılacak olanların kim olduğunu beyan

[23] Leyl /11-12
[24] Necm /31

eder. **"(O mükâfatlandırılacak olanlar) Onlardır ki küçük günahlar müstesna, büyük günahlardan, fuhşiyat (ve aşırılık)tan kaçınırlar."**[25]

Ufak tefek günah işlemeyen hiç kimse yoktur. En basitinden sokağa çıktığımızda bile hata işlememek mümkün değildir. Allah başka bir âyet-i kerimede bununla ilgili olarak **"eğer yasaklandığınız büyük (günah)lardan kaçınırsanız, sizin (küçük) günahlarınızı örteriz ve sizi kerim (olan şerefli) bir yere koyarız"**[26] buyurur. Demek ki güzel yapanların özelliği**;** küçük günahlar müstesna, büyük günahlardan ve aşırılıktan kaçınmalarıymış!

"Muhakkak ki rabbin, mağfireti çok geniş olandır. Sizi, yerden (topraktan) yarattığında da analarınızın karnında ceninler iken de en iyi bilen sadece odur. Öyleyse nefislerinizi temize çıkarmayın. O, takvâ sahibi olanları (kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanları) çok iyi bilendir."[27] Allah seni biliyor, kendini temize çıkarma, nefsini savunma! Sen büyük günahlardan kendini korumaya çalış, çabanı, gayretini sarf et, yeter. Küçüklerini saymıyorum; çünkü ben seni biliyorum, rahat ol, buyuruyor Allah.

"(Düşünün) Allah'ın üzerinizdeki lütfu ve rahmeti olmasaydı, sizden hiçbiriniz asla temize çıkamazdı."[28] Allah temize çıkarmazsa kimse temize çıkamaz, onun için nefsimizi savunmayalım.

E fe re'eytellezî tevellâ: "(Resulüm!) Gördün mü, o (haktan) yüz çevireni?" Allah yüz çevirenlerin hâlini anlatır. **Ve a'tâ kalîlen ve ekdâ:**[29] "(Malından ihtiyaç sahiplerine) Pek az verip (gerisini

[25] Necm /32
[26] Nisâ /31
[27] Necm /32
[28] Nûr /21
[29] Necm /33-34

cimrilikle) sımsıkı tutanı!" Bu cimriliği yapanlar Müslümanlardır, iyilik yapanlardır; ama yine de kaybedenlerdir.

Allah bize "elinizi kapatmayın. Siz kulsunuz, sürekli benimle alışveriş yapmanız ve infak edip kazanmanız gerekir. Kurban edeceksiniz ki kurban olabilesiniz" buyuruyor.

"Dikkat edin! Hiçbir günahkâr, başkasının (günah) yükünü yüklenmez. Doğrusu insana, çalışmasından başka bir şey yoktur. Muhakkak ki bu çalışması(nın, çaba ve gayretinin hesabı) da yakında görülecektir." Herkese çabasının, gayretinin, verdiğinin, kurban ettiğinin, kurban olmasının karşılığı vardır ve herkese neyi kazandığını, neyi de kaybettiğini göstereceğiz. **"Sonra ona (çalışmasının) karşılığı tastamam verilecektir. Şüphesiz ki en son varış rabbinedir."**[30] Mutlaka rabbinize varacaksınız ve rabbiniz yaptıklarınızın karşılığını size verecektir.

"O gün geldiğinde Allah'ın izni olmadan hiç kimse konuşamaz. O (insan)lardan (o gün) kimi şakidir (bedbahttır), kimi de saadettedir (mutludur)." Ne kaybedenler ne de saadete erenler o gün konuşabilir. Herkes dizüstü yere çökmüştür**. "Şaki olanlar (o gün) ateştedirler, orada onların (çok feci) nefes alıp vermeleri vardır. (Onlar) Gökler ve yer durdukça orada ebedi kalacaklardır. Ancak rabbinin dilemesi müstesna. Muhakkak ki senin rabbin fââldır (her anda hükmünü icra edendir), dilediği her şeyi yapandır. Saadette olanlara gelince, onlar da cennettedirler. Gökler ve yer durdukça orada ebedi kalacaklardır."**[31]

Mutlu olanlar rableriyle beraber oldukları, rablerinin huzurunda oldukları, rablerine güvendikleri, ona âbd oldukları, onu sevdikleri, rablerine secde ettikleri, emrini yerine getirdikleri

[30] Necm /38-42
[31] Hûd /105-108

ve karşılıklarını rablerinden alacaklarını bildikleri için dünyadayken de ahirette de mutludur, saadettedir.

Biri rabbine güvenmiyor ve kendini bir şeylere sahip zannediyorsa, ister kendini, ister evini, işini Allah adına değil de kendi bildiği gibi idare etmeye çalışıyor ve rabbine "seni seviyorum" diyemiyorsa o kişi Allah'tan yüz çevirmiş, şaki olmuş, eşkıya olmuş, Allah'ın hükmünü, emrini kabul etmemiştir, dolayısıyla cehennemdedir. Biri de "seni seviyorum ya rabbi" deyip rabbine güveniyor ve rabbinin emrettiği gibi yaşıyorsa o kişi de saiddir, saadettedir.

Kul, istediği kadar kaçsa da rabbinden kurtulamaz. Allah "dönüşünüz onadır"[32] buyuruyor. O gün geldiğinde Allah'ın sözünü sevdikleri müstesna hiç kimse konuşamayacak! Allah kimin sözünü seviyorsa konuşması için yalnızca ona izin verir. Konuşan da mutlaka hakkı söyler.[33] Bizim de o gün gelmeden kendimize bakmamız ve cimrilik yapıp yapmadığımızı, Allah'ın vahyini yalanlayıp yalanlamadığımızı tefekkür etmemiz gerekir. Yoksa o gün geldiğinde iş işten geçer ve şaki olanlardan olup kaybederiz.

Allah bizi şaki olanlardan değil; said olanlardan eylesin inşallah.

Evet, hep beraber kulun rabbine nasıl darıldığını, rabbinden nasıl yüz çevirdiğini, aynı zamanda Allah'ın "verir, ikram eder" fiilini anlamaya çalıştık.

Allah bizi cimrilik yapıp kendini müstağni görenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi biraz verip sonra eli kaskatı kesilen "ben zaten yeteri kadar verdim" diyenlerden eylemesin. Allah bizi rabbine küsenlerden, darılanlardan eylemesin. Allah bizi insanlara

[32] Bakara /28, Lokmân /15
[33] Sebe /23, Nebe /38

ikram edip ebedi hayatını, cenneti, Allah'ın rızasını kazanan kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

28.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı ve Aşk'ı; yani Allah'ın güzel fiillerini, her anda bize muamelede bulunduğunu ve bütün muamelesinin saf aşk, saf hayır, saf rahmet olduğunu anlamaya çalışıyorduk.

Geçen sohbetimizde Allah'ın âta "verdi, ikram etti" fiilini anlamaya çalışmıştık. Bu sohbetimizde ise şerehe "şerh etti, açtı" fiilini öğrenmeye çalışacağız inşallah.

"Allah şerh eder, açar."[1]

Allah, insanın göğsünü açar, genişletir. Misal; kulunu sevdiği için göğsünü İslam'a açar, genişletir. Böylelikle sıkıntıyı kulunun üzerinden alır.

İnsanın duadan başka hiçbir gücü yoktur. Allah, kulunun duasını kabul eder. Yeter ki kul duasını doğru yapsın, sadece diliyle "istiyorum" demesin. Duasının gereğini de yerine getirip "rabbim benim için neyi takdir ederse o en güzelidir. Rabbim benim için neyi seviyorsa, neden razıysa, benden nasıl razı olacaksa ben de onu istiyorum" desin sonra ise istediği şeyi kazanmak konusunda vesileye sarılıp çabasını, gayretini sarf etsin; yani fiili duasını yapsın. Allah onun duasını reddetmez, mutlaka kabul eder. Bu yüzden her şey insanın gönlüyle, diliyle, fiiliyle yaptığı duasına bağlıdır. Dua; gönül, dil ve fiille beraber olduğunda Allah'ın vermeyeceği hiçbir şey yoktur.

[1] İnşirâh /1, En'âm /125

Şimdi de şerehe "şerh etti, açtı" fiiliyle ilgili âyetleri anlamaya çalışalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Allah bu hitabı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yapar. **E lem neşrah leke sadrek:**[2] "Biz senin göğsünü aç(ıp iman ve hikmetle genişlet)medik mi?"

İnsanın göğsü sıkıntıdan dolayı daralır. Ya önünde bir iş vardır, engellerden dolayı onu yapamaz ya da başına bir musibet gelmiştir, onun karşısında ne yapacağını bilemez, başındaki belayı def edinceye kadar sıkıntı yaşar ve göğsü daralır. Göğüsleri genişleten, üzerimizdeki bütün bu yükleri alan da Allah'tır.

Ve veda'nâ anke vizrek: "Ve senden (nefis ve cahiliye) yükünü kaldırmadık mı?" **Ellezî ankade zahrek:**[3] "O ki senin belini bükmüştü." O yükün altında belin çatırdıyordu, bükülmüştü. Demek ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in üzerinde yük varmış ve bu yük onun belini bükmüş!

Peki, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yükü neydi?

Birincisi nefis ve cahiliye yükü, ikincisi ise Allah'ın ona yüklediği vahiy yüküydü. Allah'ın vahyini insanlara ulaştıramadığı, vazifesini kemaliyle yapamadığı, insanlar davetine icabet etmediği, iman etmediği, rablerine dönmediği için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in göğsü daralmış, bu da onun üzerinde ağır bir yük olmuştu. Vahyi taşıma yükü ağır bir yüktür. Allah da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yükünü onun çabasına, gayretine, Allah'ın vahyini dert edinmesine, göğsünün daralmasına göre

[2] İnşirâh /1
[3] İnşirâh /3

hafifletmiştir. Bunu da sahabesiyle ona yardım ederek yapmış ve göğsünü açıp genişletmiştir.

Ve refa'nâ leke zikrek: "Senin zikrini (şanını ve şerefini de tüm âlemlerde) yüceltmedik mi?" Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in zikrini, şanını yüceltmişse bu durumda onunla beraber olanların da şanını yüceltmiş ve onları şereflendirmiştir.

Fe inne meal usri yusrâ: "Muhakkak ki (her) zorlukla beraber bir kolaylık vardır." **İnne meâl usri yusrâ:**[4] "Mutlaka (her) zorlukla beraber bir kolaylık (daha) vardır." Bir değil iki sefer kolaylık vardır. Zorluk karşısında "ne olacak" deyip umutsuzluğa kapılmayın. Zorluk gelmişse beraberinde bir kolaylık vardır; ama mutlaka bir kolaylık vardır, buyurdu Allah.

Her ne zorluk yaşarsak yaşayalım bilelim ki rabbimiz vardır, biz de rabbimize güvenelim. Yaşadığımız o sorun, sıkıntı, zorluk, göğsümüzü daraltan, üzerimizde ağır bir yük gibi görünen şey her ne olursa olsun onunla beraber mutlaka bir kolaylık vardır; ama mutlaka bir kolaylık vardır. Allah o zorluğu bizim için kolaylaştırır ve yükümüzü kaldırıp göğsümüzü genişletir.

Allah bu durumda yapmamız gereken şeyin ne olduğunu da beyan eder. **Fe izâ ferağte fensab:** "O hâlde (bir işi bitirip) boş kaldığın zaman hemen (başka bir işe) koyul!" Rabbinin rızasını, yakınlığını, ebedi hayatını kazanmak için hemen işe koyul. **Ve ilâ rabbike ferğab:**[5] "Ve (rızasını, cemâlini isteyerek her anda) rabbine rağbet et!" Rabbini, rabbinin rızasını, cemalini, ebedi hayatı dile ve hemen işe koyul. Elbette ki bunu yaparken yorulacağız, zaten nimet yorulmadan kazanılmaz. Yorulmadan bir yere varılmaz. "Fe izâ ferağte fensab" âyetini hayatımıza geçirmek için işlerimizi tamamladığımızda durmadan hemen başka bir işe koyulmamız şarttır.

[4] İnşirâh /4-6
[5] İnşirâh /7-8

Allah bu hitabı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e, onun şahsında her birimize tek tek söylüyor. İnşallah biz de bir işi bitirince başka bir işe koyulup yorulacağız. Biliyoruz ki her zorluğun sonunda bir kolaylık vardır; ama mutlaka bir kolaylık vardır. Biz elimizden geleni yaparsak Allah göğsümüzü, gönlümüzü, hakikati görmemiz için gözümüzü, rabbimizi işitmemiz için kulağımızı, rabbimize varmamız için önümüzü, yolumuzu, kendisiyle aramızdaki perdeleri açar. Açan odur. Bize düşen; "rabbim Allah'tır. Seni seviyorum, seni istiyorum ya rabbi" deyip sadece koşmak ve çabamızı, gayretimizi sarf etmektir. Böyle yaparsak Allah göğsümüzü açar, genişletir ve yolumuzu açar.

Allah, Hz. Mûsâ (a.s.)'ı Firavun'a gönderdiğinde Hz. Mûsâ (a.s.) dua eder. **Kâle rabbişrah lî sadri:** "(Mûsâ) Dedi ki: Rabbim! Göğsüme genişlik ver!" Göğsümü şerh et, aç. Bir peygamber böyle dua ediyorsa bizim de göğsümüz her sıkıştığında, daraldığında "rabbim göğsümü genişlet, şerh et, aç" dememiz gerekir.

Ve yessir lî emri:[6] "İşimi bana kolaylaştır." Göğsüm açılsın, genişlesin ki işimi senin emrettiğin, sevdiğin gibi hikmetle yapıp Firavun'u davet edeyim. **Vahlul ukdeten min lisâni:** "Dilimden de düğümü çöz ki." **Yefkahû kavli:**[7] "Sözümü (idrak edip) iyice anlasınlar." Onlara ne demek istediğimi anlasınlar, niyetimi izah edebileyim; çünkü birinin göğsü daralmışsa sıkıntı yaşar ve konuşamaz.

Vec'al lî vezîren min ehli: "Bir de (bu tebliğ görevi için) bana ailemden bir yardımcı ver!" **Hârûne ahî:** "Kardeşim Hârûn'u." **Uşdud bihî ezrî:** "Onunla gücümü arttır (onu bana destekçi yap)!" **Ve eşrikhu fî emri:** "Ve onu işime ortak kıl!" **Key nusebbihake kesîrâ:** "Ki (böylece), seni çokça tesbih edelim." **Ve**

[6] Tâhâ /25-26
[7] Tâhâ /27-28

nezkureke kesîrâ:[8] "Ve seni çokça zikredelim." **İnneke kunte binâ basîrâ:** "Muhakkak ki sen, bizi (her hâlimizle) görmektesin."

Göğsün genişleyince Allah'ı tesbih edebilir, onu zikredebilirsin; ama göğsün daralmışsa dilin tesbih etse de gönlün tesbih edemez. Göğsündeki tesbih etmez.

Rûhun makamı; insanın göğsüdür. Bu yüzden göğüs daralınca rûh da daralır; çünkü göğüs daralınca tabir-i caizse rûhunu sıkıştırır, sen de bu sebeple tesbih etmekte zorlanırsın. Göğsün açıldığında ise rabbini tesbih eder, hamd eder, şükredersin. Konuştuğun zaman da karşındaki seni anlar ve davetine icabet eder.

Kâle kad ûtîte su'leke yâ mûsâ:[9] "(Allah) Şöyle buyurdu: Ey Mûsâ! İstediğin (şeyler) sana verildi." Hz. Mûsâ (a.s.) Allah'a "rabbim! Göğsümü aç" diye dua etti. Allah da onun göğsünü açıp genişletti ve kardeşi Hârûn'u ona yardımcı olarak verip "alın size imkân, haydi rabbinizi tesbih edin, zikredin" buyurdu. **İzheb ente ve ehûke bi âyâtî ve lâ teniyâ fî zikri:**[10] "(Şimdi) Sen ve kardeşin mucizelerimle (Firavun'a) gidin ve beni zikretmede gevşeklik göstermeyin!" Yani beni unutmayın, neyi konuşursanız konuşun, neyi anlatırsanız anlatın, sizin muhatabınız benim. Benimle muhatap olduğunuzu, beni zikretmeyi, tesbih etmeyi unutmayın. Nasıl emretmişsem öyle konuşun, öyle davet edin. İnsanları davet ederken benim huzurumda olduğunuzu ve kulluğunuzu yapmayı unutmayın.

Biz de rabbimizi tesbih etmek, zikretmek ve ona hamd etmek için "ya rabbi! Göğsümü genişlet" diyeceğiz inşallah.

"Allah kimi hidâyete erdirmek isterse onun göğsünü İslam'a açar." Allah, hidâyete ermek isteyenlerin göğsünü İslam'a

[8] Tâhâ /29-35
[9] Tâhâ /36
[10] Tâhâ /42

açar. Allah birinin göğsünü İslam'a; yani teslim olmaya açınca o kulun göğsü genişler. O da rabbine güvenir, teslim olur ve artık aşkla, muhabbetle rabbi yolunda koşar, rabbini, ahireti ister. Allah âyetin hemen devamında ise göğsü açılmayanların hâlini beyan eder. **"Kimi de dalâlette bırakmak isterse onun göğsünü göğe tırmanıyormuş gibi iyice daraltır, sıkar."**[11] Birinin göğsü açılmamışsa o kişinin göğsü sanki göğe yükseliyormuş gibi daralır ve sıkıntılı olur.

Dalâlette kalmayı tercih edenlerin göğsü daralmıştır. Göğe çıkmak imkânsızdır ya işte onlara da "Allah için şöyle yapın" denildiğinde Allah için bir şey yapmak onlara sanki göğe çıkacaklarmış gibi imkânsız gelir ve hemen daralır, bunalırlar.

Allah'ın rızasını, dostluğunu, ahireti, cenneti, Allah'a vasıl olmayı, dost olmayı kazanmak için çaba, gayret göstermenin kendilerine bu kadar imkânsızmış gibi gelmesinin sebebi; hidâyeti tercih etmemeleri, nefislerine, şeytana, dünyaya karşı tavırlarını ortaya koymamalarıdır. Nefislerini o kadar tercih etmişlerdir ki artık Allah için bir şey yapmak kendilerine sanki göğe çıkacaklarmış gibi zor ve ağır gelir.

"Allah iman etmeyenlerin üstüne işte böyle (şirk ve küfür) pisliği(ni) döker."[12] Bu pislik; küfrün, şirkin, nifakın, fasıklığın pisliğidir. Böylelerinin üstüne pislik dökülür. Üstüne derken gönüllerine, akıllarına dökülür. Onlar da artık söz konusu Allah için bir şey yapmak olunca "imkânsız, benim bunu yapmaya gücüm yetmez" derler. Kendilerine peygamberler anlatılınca "ama onlar peygamberdi" sahabeler anlatılınca "ama onlar sahabeydi" veliler anlatılınca ise "ama onlar veliydi, ben onlar gibi yapamam" deyip bu pisliğin altında boğulurlar.

[11] En'âm /125
[12] En'âm /125

Dikkat edersek Allah dalâlette olanların hâlini beyan ettikten hemen sonra "Allah iman etmeyenlerin üstüne pisliği döker; yani böyleleri iman etmemiştir" buyurdu. Eğer iman edip rablerini tercih etselerdi Allah onların göğsünü İslam'a açardı. Böylelikle Allah için bir şey yapmak onlara sanki göğe çıkıyormuş gibi imkânsız gelmezdi.

Kul sadece niyet edip ister, Allah da onun göğsünü açar. Kul niyet etmeden, istemeden de Allah ona bir vesileyle davetini yapar; ama tercih yine kulun kendisine aittir. Kul ya daveti kabul eder ve göğsünün açılmasını ister ya da daveti kabul etmez. Eğer isterse Allah onun göğsünü İslam'a açar, o da rabbine teslim olur; ama rabbini değil nefsini, dünyayı tercih ederse o zaman da göğsü daralır ve dalâlette, şeytanın verdiği pisliğin, vesvesenin altında kalır.

"Bu, rabbinin dosdoğru yoludur." Rabbinin sırât-ı mustakîmidir, rabbine giden yoldur. **"Gerçekten biz öğüt alan (ve öğüt almak isteyen her) bir kavim için âyetleri (birer birer böyle) açıklıyoruz. Rableri katında onlara selâm yurdu (olan cennet) vardır."** İman edenlere, rabbini tercih edenlere, göğsünü İslam'a açanlara rableri katında selam yurdu vardır. **"Ve o (Allah), yapmakta oldukları (güzel) şeyler sebebiyle onların dostudur."**[13] Allah, göğsü İslam'a açılanların velisidir, dostudur.

Göğsü genişlemiş biri rabbine güvenir, tevekkül eder "rabbimin benim için takdir ettiği, murad ettiği en son noktaya varırım, canımı, her şeyi kurban eder, gereğini yaparım ve bu konuda engel tanımam" der. Göğsü İslam'a açılmayan ise Allah için bir şey yaparken göğe çıkacakmış gibi zorlanır "nasıl yaparım, nasıl ederim, dünyadan, nefsimden, malımdan, canımdan nasıl geçerim" der ve rabbini, ahireti tercih edemediğinden dolayı Allah

[13] En'âm /126-127

için bir şey yapmak ona imkânsız gibi gelir. İşte, göğsü İslam'a açılanla açılmayan arasındaki fark budur.

Ahirete iman; ahireti dünyadan daha çok sevmek, ahireti tercih etmek, düşünürken Allah'ın hesabını yapmak, Allah'ın emrettiği gibi konuşmak ve Allah'ın razı olduğu gibi yapmaktır; ama Allah'ı razı etmemiz gerekirken nefsimiz bize "bana uy, beni razı et, beni sevindir, benim istediğim gibi yap, benim peşimden gel" der. Allah da "hayır, senin razı etmen gereken benim. Senin velin benim. Seni yaratan, sana şeref veren, varlığımdan sana varlık veren, hayat veren benim" buyurur. Allah bu konudaki tercihi bize vermiştir. Biz de ya hakikatte var olmayan nefsimizi ya da rabbimizi tercih ederiz. Rabbimizi tercih edersek rabbimizin rızasını, yakınlığını, dostluğunu, cemalini, ebedi bir hayatı kazanırız; ama nefsimizi tercih edersek sonuçta fani olan, bu hayattan sonra olmayacak olan bir şeyi kazanırız ki olmayan bir şey de kazanılmaz; yani hiçbir şey kazanamayız.

Kaybetmemek için nefsimize dönüp "bu hayatın sonunda ya rabbini, rabbinin rızasını, dostluğunu kazanmış olarak ya da rabbini kaybetmiş olarak öbür tarafa gideceksin. Eğer rabbinin davetine icabet etmez, razı olduğu, sevdiği gibi yapmaya çalışmazsan bir günlük dünyayı ebedi hayata tercih etmiş olur ve rabbini, Hz. İnsan olmayı kabul etmemiş olursun. Bunun sonucunda ise ebediyen kaybedersin" dememiz ve ona rabbimizi tercih ettirmemiz gerekir.

"Allah'ın, göğsünü İslâm'a açıp da rabbinden bir nûr (ve bir hidâyet) üzere olan kimse (hiç küfründe inat edip karanlıklar içinde kalan kimse gibi) olur mu?"[14] Allah kimin göğsünü İslam'a açmış, şerh etmişse o kul, rabbi katında bir nûr üzere değil midir? Rabbimiz bize soruyor, biz de "evet, ya rabbi! Sen kimin göğsünü İslam'a açmışsan o kul senin katında bir nûr üzeredir" diyoruz.

[14] Zumer /22

Allah, göğsü İslam'a açar. Ben şimdiye kadar bir Mürşid-i kâmile tabi olmadan birinin göğsünün İslam'a açıldığına şahid olmadım. Herkes kendi kulluğunu yapmak için çabasını, gayretini sarf etmeye çalışır; ama göğsün İslam'a açılması bambaşka bir şeydir. Bunun bir başı bir de sonu vardır. Başlangıç itibariyle iş kulun niyetine, tercihine düşer; yani kul, rabbini tercih eder ve "sana döndüm ya rabbi" deyip yola koyulur. Böylelikle göğsü yavaş yavaş açılır; ama işin sonunda kulun göğsü gerçek manada açılır ve kul göğsünde Allah'ın nefhettiği rûhu görür.

Peki, baş gözüyle mi görür?

Hayır, baş gözüyle görmez. Göğüs açılınca kul kendini görür; çünkü kul artık Allah'ın nefhettiği rûh olmuştur. O, göğsünü İslam'a açtığı için rabbi de onun göğsündekini açar ve kul, Allah'ın oraya tecelli ettiğine şahid olur. O zaman da kendini, rabbini tanımış, nerden geldiğini, neye geldiğini anlamış olur. Bununla beraber zamansızlığı ve mekansızlığı anlamış olur; ama göğsündeki açılmazsa kul kendini tanıyamaz, sadece bilir. Hâlbuki bilmek, tanımak başka şey, şahid olmak başka şeydir. Allah göğsü İslam'a açılan kulu kendi hakikatine şahid kılar. Bu da bir Mürşid-i kâmile tabi olmadan mümkün değildir.

Devamlı "Allah gönle vahyeder" diyorum ya işte kulun göğsü İslam'a açıldığında Allah'ın vahyine, hikmetine, Allah ile muhatap oluşuna, gönlünün Rahmân'ın arşı oluşuna şahid olur; ama hâlâ kendini tanımış olmaz. Bu, kulun kendini tanıması için bir başlangıç olur; çünkü kul daha yolun yarısındadır; ama göğsü işin sonunda tamamen açıldığında ve Allah vereceğini onun gönlüne direkt verdiğinde artık Allah o kulun mürşidi olur ve o da alacağını yalnız Allah'tan alır. Hayatı yaşarken ne yapacağını artık Allah ona söyler, öğretir, böylelikle bir Mürşid-i kâmile ihtiyacı olmaz. Zaten istese de mürşidi ona bir şey vermez, vermesi edebe aykırı olur.

Elbette ki o kulun mürşidiyle olan samimiyeti, dostluğu, muhabbeti yine devam eder, hatta şiddetlenerek devam eder. Nihâyetinde kazandığı nimetleri mürşidiyle kazanmıştı; ama bundan sonra öğreneceğini, alacağını mürşidinden değil direkt olarak Allah'tan alır ve Allah ile muhatap olur. Bu yüzden önce biraz sersemler; ama mürşidi onu sakinleştirip kendine getirir.

Evet, Allah kimin göğsünü İslam'a açmış, şerh etmişse o kul, rabbi katında bir nûr üzere değil midir, buyurdu Allah. Âyet devam eder. **"Allah'ın zikri (olan âyetleri)ne karşı kalpleri katılaşmış olanlara yazıklar olsun!"** Allah, gönle vahyeder, demiştim ya gönül taşlaşmışsa oraya vahiy giremez. Onun için gönlü taşlaşanlar kendilerine Allah'ın vahyi, âyeti okunduğunda rabbini anlayamaz, iman edemez, bunu kabul edemezler; çünkü Allah'ın vahyine, emrine karşı "ben, bence, bana göre" derler. **"İşte onlar apaçık bir dalâlet içindedirler."**[15]

Allah, "ben, bence, bana göre" diyenlerin Allah'ın zikrine, vahyine karşı kalplerinin katılaştığının şahididir. Baktığımızda öylesi var ki "ben mü'minim, Müslümanım" der; fakat ona "Allah böyle buyurmuş" dendiğinde, kendisi de Allah'ın o konudaki emrini bildiği hâlde "ama şimdiki devir farklıdır" ya da "ama bizim adetimizde durum farklıdır" der. Biri Allah'ın vahyine karşı "ama" dediyse kâfir olur, müşrik olur, münafık olur. Bir şeyi ki Allah söylemişse onun aması olabilir mi! İnsan kendini yaratan rabbinin huzurunda nasıl fikir beyan edebilir!

Allah'ın emrini, âyetlerini kabul edip öyle yaşamaya çalışmak iman meselesidir. Gönlünü, göğsünü rabbine, İslam'a açma ve "benim, rabbime teslim olmam gerekir" deme meselesidir. Bunun aması olmaz. Biri "ama" dedi mi onun iki tane rabbi olur; çünkü her ne için "ama" demişse onu rab olarak kabul etmiş ve "min dûnillâh: Allah'ın altında, berisinde ilâhlar

[15] Zumer /22

edinirler”[16] âyetinde Allah’ın buyurduğu üzerinde Allah’ın altında ilâh edinmiş olur. Hem Allah’ı kabul ettiğini söyler hem de peşinden “ben de biliyorum, bana göre de doğru şudur” der. Böyle söyleyince de Allah’ın vahyine karşı fikir beyan etmiş olur, o zaman da kalbi kaskatı kesilir ve apaçık bir dalâlet içinde olur.

“Allah, sözün en güzeli (olan âyetleri)ni birbiriyle uyumlu ve (bıkılmadan) tekrar tekrar okunan bir kitâb olarak indirdi.” Allah, kitabını ikişerli, birbirine benzer ve birbirini açar şekilde indirmiştir; yani bir âyete benzeyen ve onu açıklayan başka bir âyet daha vardır. Başka bir tabirle her âyetin bir eşi vardır.

Allah, devamında mü’minlerin nasıl olduğunu da beyan eder. **“Rablerinden haşyet duyanların, onun etkisinden tenleri ürperir, derken hem bedenleri ve hem de gönülleri Allah’ın zikrine (ısınıp) yumuşar.”** Mü’minler, göğsünü İslam’a açanlar; Allah’ın kitabını rablerine karşı içleri titreyerek dinler, Allah’ın âyetlerine teslim olurlar sonra da kalpleri Allah’ın zikrine karşı yumuşar ve yatışır. **“İşte bu (kitâb), Allah’ın hidâyetidir (ve Allah) bununla dilediğini (hidâyeti isteyeni) hidâyete erdirir. Allah kimi de dalâlette bırakırsa artık onun için hiçbir hidâyetçi (ve hidâyet) yoktur.”**[17] Hiç kimse Allah’ın vahyine karşı kalbi katılaşan birine hidâyet yolunu gösteremez.

Gönlümüz Allah’ın zikrine, vahyine, âyetlerine karşı katıysa dalâletteyiz demektir; ama gönlümüz Allah’ın zikrine yumuşamışsa, rabbimizin âyetleri okunduğunda tenimiz ürperiyor ve “benim, rabbimin bana ne buyurduğunu anlayıp gereğini yapmam lazım” diyerek âyetleri dinliyor, ciddiye alıyorsak o zaman da sırât-ı mustakîmde ve hidâyetteyiz demektir.

[16] Yâsîn /74
[17] Zumer /23

Allah'ın hidâyeti dışında bir hidâyet yoktur. Allah'ın hidâyetiyle, vahyiyle hidâyete ermeyenler hidâyeti bulamazlar. Herkes mutlaka kendine göre bir yol seçer; ama bir yol ki Allah'ın gösterdiği yol değilse o yol birinin aklının yoludur. O yolu gösteren de iblistir, şeytandır. Allah'ın yolu ise bir tanedir; o da sırât-ı mustakîmdir; yani Allah'ın vahyinin, peygamberinin yoludur. Hâl böyleyken baktığımızda binlerce, hatta yüz binlerce yol vardır. İnsan kendi tercihini kendisi yapar. İsteyen, Allah'ın vahyini tercih eder, ebediyen kazanır, isteyen de iblisin, şeytanın gösterdiği yolu tercih eder ve ebediyen kaybeder.

"Kıyamet günü, yüzünü azabın en kötüsünden korumaya çalışan kimse (hiç ondan emin olan kimse gibi) olur mu?"[18] Göğsünü İslam'a açmayan, rabbini tercih etmeyen, ona teslim olmayan ve rabbini dinlemeye çalışmayanlar kendilerine başka bir yol edinir, bunun sonucunda kendilerini azaba sokarlar. Allah hemen devamında sırât-ı mustakîmde yürümeyi tercih etmeyip kendine zulmedenlere hitap eder. **"(O gün) Zalimlere, (dünyadayken) kazandıklarınızı (şimdi) tadın, denilir."** Bu azabı siz kendiniz tercih ettiniz, kendiniz kazandınız.

Kıyamet günü insanlar kazananlar ve kaybedenler olarak ikiye ayrılırlar. O gün gelmeden herkes ne kazandığına ya da kimden kazandığına bakmalıdır. Kul ya alışverişi Allah ile yapar, rabbine itaat ederek, rabbinin emrini dinleyerek kazanır ya da birilerine uyar, onlardan kazanır; ama o kazandıkları fanidir ve Kıyamet günü kendisine hiçbir şey kazandırmaz.

İnsan, kime uyarsa rabbi, ilâhı, peygamberi o uyduğu kişidir. Allah âyet-i kerimede **"kim, İslâm'dan başka bir din (hayat tarzı yaşayıp) ararsa (bilsin ki o din) ondan asla kabul edilmeyecek ve o, âhirette hüsrana uğrayanlardan olacaktır"**[19] buyurmuştur. Hüsrana uğramamak için göğsümüzü İslam'a

[18] Zumer /24
[19] Âli İmrân /85

açmamız ve rabbimize teslim olmamız gerekir. Rabbimize teslim olursak rabbimiz mutlaka göğsümüzü İslam'a açar.

"Kalbi iman ile mutmain olduğu hâlde (inkâra) zorlanan müstesna, kim iman ettikten sonra Allah'ı inkâr eder ve böylece göğsünü küfre açarsa işte Allah'ın gazabı onların üzerine iner ve onlar için büyük bir azap vardır."[20] Bu kul imanı anlamış, tatmış, bilmiştir; ama buna rağmen göğsünü küfre, inkâra, şeytana, şeytanın verdiği vesveseye açarak kendi kendini azaba atmış, azabı kendisi tercih etmiştir; fakat kalbi iman ile mutmain olduğu hâlde inkâra zorlanan istisnadır. Biri, kalbi imanla doluyken başkaları tarafından küfre zorlanmışsa, o da mecbur kalıp "evet, ben kâfirim" demiş ve şeytanın söylediğini doğrulamışsa imandan sonra göğsünü küfre açanlardan olmaz.

Allah, kulun göğsünü küfre açmasının nedenini de beyan eder. **"Bu (azap), onların dünya hayatını âhirete göre daha çok sevmelerinden (ve tercih etmelerinden) dolayıdır."** Dünya hayatını ahiretten daha çok sevdiklerinden dolayı göğüslerini küfre açarlar. **"Muhakkak ki Allah kâfirler topluluğunu hidâyete erdirmez."**[21] Demek ki biri dünyayı ahiret hayatından daha çok severse göğsünü küfre açıyor, kâfir oluyormuş! Allah da onu hidâyete erdirmez; yani Allah ona "sen imanı, aşkı, muhabbeti, bana yakınlığı tattın, işi anladın, şimdi ise göğsünü küfre açıyor, beni, ebedi hayatını, ahireti değil de dünya hayatını tercih ediyorsun, dünya senin için ahiretten daha sevgilidir öyle mi! Madem kendini ateşe atmak istiyorsun haydi git" der, o da hidâyeti kaybeder.

"İşte onlar (küfürleri sebebiyle) Allah'ın; kalplerini, kulaklarını ve gözlerini mühürlediği kimselerdir ve işte onlar gâfillerin ta kendileridir. Hiç şüphe yok ki âhirette de hüsrana

[20] Nahl /106
[21] Nahl /107

uğrayanlar (yine) onlardır."[22] kaybettikleri hâlde kendilerini doğru yolda zannederler. Nasıl? -Kendilerini, nefislerini şeytanla beraber savunurlar.

Sen imanı tattığın hâlde nasıl Allah'tan başka tarafa dönebilir, şeytanın verdiği vesvesenin peşinden gidebilirsin! Allah'ın sevmediği, razı olmadığı şekilde konuşmaya, düşünmeye nasıl cesaret edebilirsin! İmanı tatmana rağmen kendi iradenle göğsünü küfre, şirke açıp şeytanın verdiği vesveseye nasıl "gel" diyorsun! Şeytana "gel" dersen şeytan da gelir ve gönlünden imanını çıkarır. Bu da yetmez, Allah da senin kalbini, gözünü, kulağını mühürler.[23] Böyle olunca da artık hakkı anlayamazsın. Allah seni şimdiden uyarıyor ve sana "kulum bak, sakın şeytanı dinleme, imandan sonra göğsünü küfre açma, dünya hayatını ahiretten daha çok sevme! Bak küfre gidiyorsun sonra gittiğin yerden dönüşün olmaz" buyuruyor. Senin de kendine bakman ve Allah'tan başka tarafa dönmüşsen hemen kendine gelip rabbine dönmen lazım. Yoksa işin biter.

Evet, Allah birinin kalbini mühürlediyse onun işi bitmiş demektir. Tabi, Allah, onun kalbini hemen mühürlemez, önce ona iyice anlayana kadar mühlet tanır; çünkü insanın gözünü, gönlünü, kulağını kaybedeceğini; yani kör ve sağır olacağını, anlamayan bir gönle, kalbe sahip olacağını mutlaka anlaması gerekir. İşte, Allah, kulu iyice anlasın, rabbine dönsün ve kaybetmesin diye kuluna mühlet verir. Kul buna rağmen göğsünü küfre açmaya devam eder, ters tarafa doğru giderse Allah da onun kalbini mühürler. İşte, kalbin mühürlenmesinin sebebi imandan sonra kalbi küfre açmaktır.

Peki, Allah'ın, kalbi mühürlemesine şahid miyiz?

[22] Nahl /108- 109
[23] Bakara /7

Kendi adıma söyleyeyim, tabi ki şahidiz. Allah, kuluna önce mühlet verir, defalarca kazanma imkânı verir ve ona "haydi, kulum dön, uçurumdan aşağı atlama. Huzurumda pervasızca duramaz, konuşamaz, düşünemez, şeytana göğsünü açıp onun vesvesesiyle uğraşamazsın. Sen bir kere iman etmişsin. Senin şeytanı değil beni dinlemen, benim sana vahyettiklerimi yapman lazım" buyurur; ama kul ısrarla küfrü tercih etmeye devam eder. Bunun neticesinde ise kalbi mühürlenir.

Allah bizi göğsünü küfre açanlardan eylemesin. Allah bizi göğsünü küfre açtığı için gözü, kulağı, kalbi, göğsü mühürlenen kimselerden eylemesin. Allah bizi göğsünü İslam'a açanlardan eylesin inşallah.

Mü'min her durum karşısında dikkatli olmalıdır. Devamlı söylüyoruz "Sırat Köprüsü buradadır." Bu hayatı yaşarken sıratta yürürüz, rabbimizin sevmediği, razı olmadığı gibi her yapışımızda ise ayağımız kayar ve cehenneme düşeriz. Allah'ın en sevdiği şey; kulun, rabbini ciddiye almasıdır. En sevmediği şey de kulun, rabbini ciddiye almamasıdır. Bu nedenle dikkatli olalım sonra rabbimizi ciddiye almaz, vahyine karşı fikir beyan edersek kurtuluşumuz olmaz.

Mesela; baktığımızda Allah adına öyle cahilce, pervasızca konuşanlar vardır ki hiçbir bilgisi olmadığı hâlde sadece zanla, şeytanın verdiği vesveseyle, akıllarının kendilerine söylediğiyle konuşurlar. İnsan, aklını sonuna kadar kullanmalıdır. Hepimiz Allah'ın huzurundayız. İnsan, Allah'ın huzurunda onun söylemediği bir şeyi nasıl söyleyebilir! Ya da Allah'ın söylediği bir şeyin tersini nasıl söyleyebilir! Biri iman etmişse Allah'ın söylemediği bir şeyi söyleyemez. Söylerse Allah'a ters düşer. Ters düşmemek için aklını kullanmalı, hesabını yapmalı ve "ben bunu söylüyorum; ama Allah öyle söylemiş mi söylememiş mi! Sonra farkında olmadan rabbime ters düşmeyeyim" deyip dikkatli

olmalıdır. Aksi takdirde küfürleri sebebiyle Allah'ın; kalplerini, kulaklarını ve gözlerini mühürlediği kimselerden olur.

Allah bizi rabbinin vahyine göre konuşanlardan ve hayatını Allah'ın kitabına göre yaşayanlardan eylesin inşallah.

Evet, hep beraber nüzul sırasına göre Allah'ın güzel fiillerini anlamaya çalışıyorduk. Bu sohbetimizde şerehe "şerh etti, açtı" fiilini anlamaya çalıştık. Bir de Allah'ın vedaâ fiili vardır. Şimdi de hep birlikte vedaâ fiilini anlamaya çalışalım inşallah.

Ve veda'na anke vizrek:[24] "Ve senden (nefis ve cahiliye) yükünü kaldırmadık mı?"

Vedaâ fiili "çıkardı, bıraktı, kaldırdı, doğurttu" anlamlarına gelir.

Bu âyette Allah, resulüne iman eden Yahudileri, Hristiyanları anlatır. **"Onlar ki yanlarındaki Tevrât ve İncîl'de yazılı buldukları o resule, o ümmi nebîye tabi olan kimselerdir. O (nebî), onlara iyiliği emreder, kötülükten men eder ve onlara (Allah'ın emriyle) temiz şeyleri helâl, çirkin şeyleri ise haram kılar. Onlardan ağır (olan cehalet) yüklerini ve (nefislerinin onlara vurduğu) üzerlerindeki zincirleri kaldırır."** Allah'ın resulü, Yahudilerden, Hristiyanlardan ya da başka dinlerden olup kendisine iman eden herkesin sırtındaki yükleri, zinciri indirir.

"Ona iman edenler, ona (gerektiği gibi kıymet verip) saygı gösterenler, ona yardım edenler ve onunla beraber indirilen (âlemlere) nûr (olan bu Kur'ân)a tabi olanlar (var ya), işte felaha (kurtuluş ve saadete) erenler onlardır."[25]

Hakikati bilmiyorsak sırtımızda yük vardır ve zincirlerle bağlıyız demektir; yani rabbimize nasıl gideceğimizi, nasıl doğru yapacağımızı, rabbimizi kendimizden nasıl razı edeceğimizi

[24] İnşirâh /2
[25] A'râf /157

bilmiyoruz demektir. Hepimizin üzerinde kulluğun, ebedi hayatı kazanmanın yükü vardır. Allah da bize yüklerimizden kurtulmamız için resulüyle beraber kitabını ve nûrunu göndermiştir.

Allah'ın vahyi olmadan ne yükümüzden ne de zincirlerimizden kurtulabiliriz. Gönlümüz ancak Allah'ın nûruyla, vahyiyle aydınlanınca üzerimizdeki yük kalkar, biz de zincirlerimizden kurtulmuş oluruz.

Allah'ın vahyiyle sırât-ı mustakîme girer, Allah'ın kendisine nimet verdiği kullarla beraber yürür, rabbimize koşar, rabbimizin emrettiği, sevdiği, razı olduğu gibi yaparsak zincirlerimizden kurtulur, kazanırız. Eğer Allah'ın vahyine bakmazsak o zaman da karşılaştığımız her olayda "ben, bence, bana göre" der ve kendi fikirlerimize, zincirlerimize takılı kalırız. Ya da "falan âlim şöyle söyledi, falan hoca böyle söyledi. Filancalar şöyle yapıyor. Acaba kim doğru söylüyor, kimi dinlemeliyim" deriz. Bu kafa karışıklığımız da bize yük olur. Biz de hiçbir zaman yükümüzden kurtulamayız.

Peki, şu anda zincirlere bağlı mıyız?

Kesinlikle evet. Hatta yüz yerden farklı farklı zincirlerle bağlanmışız, üzerimizde ağır bir kulluk yükü vardır ve onu yerine getiremiyoruz; çünkü kulluğun nasıl yapılması gerektiğini bilmiyoruz. Sadece zannımıza göre bir şeyler düşünüyor, biraz da kendimizce bir şeyler yapıyoruz; ama öyle olmadığını görüyoruz. Sonra başka şeyler yapıyoruz; ama yine öyle olmadığını görüyoruz. Her seferinde doğru yaptığımızı zannediyoruz; ama bir türlü nefsimizin hâlinden, karanlığından kurtulamıyoruz. Bunun sebebi; zincirlerimizden kurtulmadığımız için işi kendi nefsimize, ilmimize, aklımıza göre yapmaya çalışmamızdır.

Allah âyet-i kerimede **"(resulüm!) de ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana tabi olun ki Allah da sizi sevsin ve**

günahlarınızı mağfiret etsin"[26] buyurur. Allah bize işi kiminle nasıl yapmamız gerektiğini öğretiyor. Üzerimizden yükü indirecek ve bizi zincirlerimizden kurtaracak kişi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de bunu Allah'ın vahyiyle, Kur'ân'la yapar. Öyleyse işi kendimize göre değil, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olup onun yaptığı gibi yapmamız gerekir ki zincirlerimizden kurtulalım

"De ki: Allah'ı seviyorsanız bana tabi olun ki Allah da sizi sevsin" demek "rabbinizi seviyor, onu istiyorsanız bana uyun, benim peşimden gelin. Eğer bana tabi olur, benim yaptığım gibi yaparsanız Allah sizi sever ve sizi mağfiret eder. Allah sizi mağfiret edip günah, şirk, küfür, nifak perdelerinizi aradan çekince de rabbinize vasıl olursunuz" demektir.

Bazıları "ben tek başıma rabbime giderim, kendi başıma da kulluğumu yerine getiririm" der. Bilmeniz lazım ki tek başınıza rabbinize gidemezsiniz. Neden kibirleniyorsunuz, yoksa rabbinizi istemiyor musunuz! Yoksa nefsiniz "benim aklım, bilgim bana yeter, başkasına tabi olmaya tenezzül etmem" dedi de nefsinizin dediğini mi tercih ettiniz! Tabi, onu tercih ettiniz! Nefsinizi tercih ettiğiniz için "ben biliyorum" deyip kendinizi müstağni görüyorsunuz!

"Allah sizi (önce) topraktan, sonra bir nutfeden (dökülen bir damla sudan) yarattı. Sonra sizi (erkek ve dişi olmak üzere) çiftler kıldı. Onun bilgisi olmadan hiçbir dişi ne gebe kalır ne de doğurur. Herhangi bir kimseye de (uzun) ömür verilmez yahut onun ömrü kısaltılmaz ki (bunların hepsi) bir kitapta (Levh-i Mahfuz'da yazılı) olmasın. Muhakkak ki bu, Allah'a göre kolaydır."[27]

[26] Âli İmrân /31
[27] Fâtır /11

Hakikat budur. Her şey Allah'ın takdiridir. Birinin ne kadar ömür süreceğinin takdiri tamamıyla ona aittir ve hepsi bir kitapta yazılıdır. Bununla beraber Allah isterse hükmünü değiştirir; çünkü Allah, hükmünün hâkimidir, mahkûmu değildir.

Allah, dünyadayken kitabı önümüze koyduğu gibi ahirette de kitabı önümüze koyar. **"(O gün) Yeryüzü, rabbinin nûru ile aydınlanmıştır. Kitap (amel defteri ortaya) konulmuş, nebîler ve şahidler getirilmiştir."** Kıyamet günü hem nebîler hem şahidler hem de onlara tabi olanlar getirilir ve amel defterleri ortaya konur. Sonra da herkesin ameli Allah'ın kitabının ölçüsüne vurulur. **"Ve aralarında hak ile hüküm verilmiştir. Onlar (o gün) haksızlığa da uğratılmazlar."**[28]

Allah bir şeye "doğru" dediyse o doğrudur. "Yanlış" dediyse de bütün dünya, şeytanlar, nefisler ona "doğru" dese bile o şey yanlıştır. Biri Allah'ın vahyi dururken "ama herkes şöyle söylüyor, demek ki onların söyledikleri doğrudur" derse Allah da ona "madem öyle haydi hep beraber cehenneme gidin; çünkü siz rabbinize ters düştünüz" buyurur.

Allah, Kıyamet günü hepimizi kitabının ölçüsüne vuracaksa bilelim ki Allah'ın kitabı şu anda elimizdedir. Bizim de o gün gelmeden imanımızı, İslamımızı, ibadetimizi, kulluğumuzu, hayatımızı Allah'ın vahyinin ölçüsüne vurmamız ve kendimizi Allah'ın kitabına göre düzeltmemiz gerekir ki o gün geldiğinde kaybedenlerden olmayayım.

"(O gün) Kitap (ortaya) konmuştur, mücrimlerin onda (yazılı) olanlardan dolayı (dehşetle) korkuya kapıldıklarını görürsün." Ellerinde kendi kitapları, karşılarında da Allah'ın kitabı vardır. **"Onlar derler ki: Yazıklar olsun bize! Bu nasıl bir kitaptır ki küçük, büyük hiçbir şey bırakmaksızın (yaptıklarımızın) hepsini sayıp dökmüş! Böylece onlar (dünyadayken) yaptıklarını**

[28] Zumer /69

(karşılarında) hazır bulmuşlardır. Senin rabbin hiç kimseye asla zulmetmez."[29] Bununla ilgili olarak Allah başka bir âyet-i kerimede **"yaptığın (iyilik veya kötülük) bir hardal tanesi ağırlığında bile olsa ve bu bir kayanın içinde veya göklerde yahut yerin derinliklerinde bulunsa da Allah onu (senin karşına) getirir"**[30] buyurmuştur.

"(Resulüm!) De ki: Ben sizi ancak (bana indirilen) vahiy ile uyarıyorum." Size yalnızca Allah'ın vahyini beyan ediyor ve sizi sadece onunla uyarıyorum. **"Ne var ki (manen) sağır olanlar uyarıldıkları vakit (hakka olan bu) daveti duymazlar."**[31] Allah'ın burada beyan ettiği sağırlar göğsünü İslam'a açmamış, gözü kör, kulağı sağır ve kalbi mühürlenmiş olanlardır.

"Göğü de o yükseltti, (her şeye bir denge ve) ölçü koydu. (İnsana da onu yaratılmış en şerefli varlık kılarak Allah'a âbd olma ölçüsünü koydu.)"[32] Allah, göğü yükseltti ve mizanı koydu. Mizan, Allah'ın takdiridir.

Mizan; terazi, dengede olmak, her şeyi yerli yerine koymak, her şeyi doğru tartmak; yani Allah'a göre ölçmek ve anlamak demektir. Aynı şekilde insanı, hayatı Allah'a göre anlamak ve dünyanın imtihan yeri olduğunu bilmek demektir.

"Sakın (yaratılıştaki bu denge ve) ölçüde haddi(nizi) aş(arak onu bozmaya kalkış)mayın!" Sakın mizanda aşırılık yapıp şeytana uymayın. Allah'ın ölçüsüyle ölçün, tartın. Kendinizi, hayatı, manevi olarak nasıl kazanacağınızı Allah'ın vahyine göre anlayın. **"Ölçüyü adaletle tutun."** Bu âyet sadece "zahiri olarak alışveriş yaparken tartıyı adaletle tutun" manasına gelmez, "manevi tartıyı da adaletle tutun" anlamına gelir. **"Ve ölçüyü eksik tutmayın (gönlünüzdeki ölçüye de dikkat edin; Allah'a,**

[29] Kehf /49
[30] Lokmân /16
[31] Enbiyâ /45
[32] Rahmân /7

insanlara ve varlığa gerektiği kadar kıymet verin)!"[33] Allah'a, kendinize ve başkalarına haksızlık yapmayın.

İnsan, Allah'a karşı nasıl haksızlık yapar?

İnsan, Allah'ı tanımazsa bu defa Allah'ı kendi zannına göre tasavvur edip "Allah böyledir" der. O zaman da dünyadaki sorunlar ya da kendi yaşadığı sıkıntılar için "Allah neden buna izin veriyor! Neden savaşlara, açlığa, zulme müdahale etmiyor" der; yani aslında "ben Allah'tan daha merhametliyim, ondan daha çok biliyorum" diyerek Allah'a karşı haksızlık yapmış olur; ama Allah'ı rahman ve rahim olarak, ilâhı olarak, rabbi olarak tanırsa akıl terazisini, gönül terazisini doğru tutar. Her şeyin bir ölçü içinde olduğunu ve her şeyde Allah'ın rahmetinin tecelli ettiği anlar. Böyle olunca da Allah'a karşı haksızlık yapmaz.

Vel arda vedaahâ lil enâm: "(O) Yeryüzünü de canlılar(ın yaşaması) için hazır hâle getirdi." Allah yeri insanlar ve tüm varlık için bir düzene getirdi. Allah başka bir âyette **"o, göklerde ve yerde ne varsa hepsini kendi katından (bir lütuf olmak üzere) sizin hizmetinize vermiştir"**[34] buyurmuştu. Aynı şekilde yeri de insanın emrine musahhar kılmıştır. **Fe bi eyyi âlâi rabbikumâ tukezzibân:**[35] "O hâlde rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlıyorsunuz!"

Allah bize "rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlıyorsunuz" diye soruyor. Biz de rabbimize cevap veriyor ve "hâşâ, hiçbirini yalanlayamayız! Senin nimetlerini görmezden gelip yok saymaktan, yalanlamaktan, nimetlerine karşı kör ve sağır davranmaktan sana sığınıyoruz ya rabbi" diyoruz.

Kul için en büyük nimet; rabbidir, rabbinin güzelliğidir, tecellisidir, rabbinin kendinden ona varlık vermesidir, dünya

[33] Rahmân /8-9
[34] Câsiye /13
[35] Rahmân /10-13

hayatında imtihana tabi tutup ona kazanma imkânı vermesidir, manevi olarak düştüğünde onu kaldırıp kendine çekmesi, ona yardım etmesi, rahmet etmesi, mağfiret etmesidir. Kul için en büyük nimet bunlardır. Biz de bu nimetleri yalanlamaktan Allah'a sığınıyoruz.

"Fakat (bize) verdikleri (o) sağlam sözlerini bozmaları sebebiyle biz de onları lanetledik ve kalplerini katılaştırdık." Kim Allah ile olan misakını bozarsa Allah onu lanetler, dolayısıyla kalbi kaskatı olur.

Daha önceki sohbetlerimizde Allah'la olan misakımızı anlatmıştım. Hepimiz dünyaya gelmeden önce "sana kul olacağız, âbd olacağız, dost olacağız, peygamberine tabi olacak, indirdiğin vahyine iman edip sarılacak ve dostluğunu kazanacağız ya rabbi" diye Allah'a söz vermiştik. Dünyaya geldikten sonra Allah'ın kitabına iman ederken de "bana vahyettiğin her şeyi yerine getireceğim ya rabbi" diye Allah'a söz vermiş olduk. Biri de Allah'a verdiği sözü bozarsa Allah onu lanetler ve o kişinin kalbi kaskatı olur.

"Onlar, (Tevrât'taki) kelimelerin konuldukları yerleri tahrif ed(ip değiştir)irler ve kendilerine nasihat edilen (o kitap)tan bir nasip (almay)ı da unuttular." Unutmak önceden bilinen bir şeyin hatırlanmamasıdır. Demek ki insan biliyormuş ki Allah, insana sözünü hatırlatıyor!

Allah, indirdiği vahiyle insanın verdiği bütün sözleri insana hatırlatır; ama insan "evet, ben şöyle yapacağım diye rabbime söz vermiştim, sözümü tutmam ve rabbimin bana emrettiği gibi yapmam lazım" deyip kitaptan payını alması gerekirken sanki Allah'a söz vermemiş gibi yaşar.

“İçlerinden pek azı müstesna, onlardan daima bir hainlik görürsün.”[36] Hainlik edenler kelimeleri yerinden edip Allah’ın âyetlerine başka bir mana vermeye çalışırlar. Göğüslerini Allah’ın vahyine kapattıkları için Allah’a teslim olmak sanki göğe çıkacakmış gibi onlara ağır gelir, zor gelir. Bu yüzden “şununla şöyle oynayayım da belki başka bir mana çıkar” deyip âyetin manasını bozmaya çalışırlar ya da âyetin bir kısmını tek söylerler.

Bununla ilgili bir örnek vereyim. Adamın birine *“neden namaz kılmıyorsun”* diye sorarlar. Adam da *“Allah namaza yaklaşmayın, diye emretmiş, ben şimdi nasıl namaz kılayım”* diye cevap verir. Oysaki âyetin öncesi vardır. Allah “sarhoşken ne söylediğinizi bilinceye kadar namaza yaklaşmayın”[37] buyurmuştur. Adam da işine gelmediği için âyetin tamamını söylemez, âyeti eksik söyler. İşte, kelimeleri yerinden edip âyeti bozmak böyledir.

Baktığımızda genel olarak Allah’ın vahyettiği kelimelerle işimize geldiği gibi oynuyor, kendimize fetva bulmaya çalışıyoruz! Haydi, fetvayı bulduk, kulluğumuzu yapmadık, Allah’a teslim olmadık, göğsümüzü İslam’a açmadık, Allah’ı, resulünü ve mü’minleri dost olarak kabul etmedik, Allah’ın yerine başka dostluklar kurduk, dünyayı ahiretten daha çok sevdik ve dünyayı kazanmak için hayatımızı harcadık diyelim. Ne kazanırız, bir şey kazanabilir miyiz! Allah âyet-i kerimede **“kâfirlerin (refah içinde) diyar diyar gezip dolaşmaları sakın seni aldatmasın! (Bu, onlar için dünyada) Az bir menfaattir. Sonra onların varacakları yer cehennemdir. (Orası) Ne kötü (ateşten) bir döşektir”**[38] buyurmuştur. Gördüğümüz gibi Allah bize ne kazanacağımızı söylüyor. Allah’ı değil de dünyayı tercih edersek sonunda kazanacağımız şey yalnızca ateş olur, üstelik ebedi bir ateş!

[36] Mâide /13
[37] Nisâ /43
[38] Âli İmrân /197

Evet, en son **“içlerinden pek azı müstesna, onlardan daima bir hainlik görürsün”** âyetinde kalmıştık. Âyet devam ediyor. Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’e ve onun üzerinden her bir mü’minedir. **“(Resulüm!) Yine de sen onları affet ve (en güzel şekilde onlara) muamele et! Çünkü Allah, muhsinleri (güzellik yapıp güzel olanları) sever.”**[39] İhanet edenlere güzel yap, onları da sözünün gereğini yerine getirmeyenleri de affet. Allah, güzel yapanları sever, sen güzel yapmaya bak.

Unutmamamız lazım ki bu âleme savaşmaya değil; kardeş olmaya, bir ve beraber olmaya, birbirimize yardım edip Allah’a verdiğimiz misakı, vaadi yerine getirmeye, Hz. İnsan olmaya, Allah’a dostluğumuzu ispatlamaya, sırât-ı mustakîmde Allah’ın kendisine nimet verdiği kullarla beraber rabbimize yürümeye, koşmaya, ona varmaya, vasıl olmaya, göğsümüzü İslam’a, rabbimize, Kur’ân’a, Allah’ın vahyine açmaya gelmişiz. Bize düşen; güzel yapmak ve rabbimizin sevgisini kazanmaya çalışmaktır.

Allah manevi olarak kazanalım diye göğsümüzü açar, yükümüzü kaldırır. Bu da tamamen onun rahmetinden, sevgisinden, muhabbetinden, yakınlığından dolayıdır. Allah bizi zaten manevi olarak kazanmamız için yaratmıştır; ama şahidiz ki rabbimizden kaçıyor, başka taraflara dönüyoruz.

Allah bizi rabbinden başka tarafa dönmeyenlerden eylesin inşallah.

Şimdiye kadar okuduğumuz âyetlerde; göğsünü İslam’a açmayanların ya da imandan sonra göğsünü küfre açanların dünya hayatını ahiretten daha çok sevdikleri için bunu yaptıklarını gördük.[40] İnsanın kâfir olmasında, dünya hayatını sevmekten başka bir sebep yoktur. Adam vardır, mü’mindir; ama dünya

[39] Mâide /13
[40] Nahl /107

hayatını ahirete tercih edip dünyalık menfaatten dolayı Allah'ın vahyine sırt çevirir, böylelikle imanını kaybeder ve kâfir olur.

Aslında her akıl sahibi, fıtratı bozulmamış her insan, rabbinin kendisine ne vahyettiğini anlar; ama işine gelmeyince anlamamakta ısrar eder. Daha doğrusu anlamamak için her defasında bahaneler üretir. Sonunda ise gözü, kulağı, kalbi mühürlenir ve işi biter.

Birinin gönlü mühürlenince o kişi sanki hiçbir şey olmayacakmış gibi devam edeceğini zannedebilir; ama bilelim ki öyle devam etmez; çünkü kalbin mühürlenmesinin geri dönüşü yoktur. Kalp bir kere mühürlendi mi artık hiç kimse onu açamaz, o kişi de ebediyen kaybeder.

Mesela; bazen birileri uçurumun kenarına geldiği zaman ona "böyle yapma, bak uçurumdan düşüyorsun" deyip kızıyorum. Birine "uçurumdan düşüyorsun" dediysem o kişinin kalbinin mühürlenme tehlikesi vardır, o da bu tehlikenin tam kenarında demektir. Ben de ona kızıyorum ki kendine gelsin, yoksa aşağı düşer de kalbi mühürlenirse hiç kimse onu kurtaramaz, kalbini açamaz.

Bir kalp manevi olarak hasta olmuşsa tedavi olur. Taşlaşmışsa yumuşar, kilitlenmişse açılır; ama mühürlenmişse işi biter. Peygamber bile artık ona dokunamaz. O yüzden bir kardeşimiz bu tehlikeyle karşı karşıya geldiğinde onu kesinlikle uyarıyor ve ona "bak, kaybediyorsun, sakın böyle yapma" diyorum ki tehlikenin farkında olsun. Her şeyin bir sınırı vardır. Allah küfürde ısrar etmeye de bir sınır koymuştur. Kul bu sınırı aşarsa onun işi ebediyen biter.

Her ne olursa olsun hayatı yaşarken rabbimizden haşyet duymamız ve ona karşı edepli olmamız gerekir. Hiçbir zaman "ben böyle yapmaya devam edeyim, bir şey olmaz" demeyelim ya da "böyle konuşuyorum, şöyle yapıyorum; ama hiçbir şey olmadı"

demeyelim. Allah bizi uyarıyor ve bize mühlet veriyor. Eğer rabbimizi dinlemez, yanlışımızda ısrar edersek rabbimiz gözümüzü, kulağımızı, kalbimizi, göğsümüzü mühürler. İşin en kötüsü de doğru yolda olduğumuzu zanneder ve şeytanın peşinden gitmeye devam ederiz.

Peygamberler bütün bu manevi tehlikeleri bilir. Aynı şekilde peygamber vârisi Mürşid-i kâmiller de manevi tehlikelerin hepsini; yani Allah'ın gazabının nerede olduğunu, kimin kalbinin hasta, kimin kalbinin taşlaşmış, kimin kalbinin kilitli, kimin kalbinin mühürlü olduğunu, kimin manevi olarak nerede olduğunu, ne kadar iman ettiğini, ne kadar küfrü, şirki, nifakı olduğunu, bir de nerede Allah'a itaat ettiğini, nerede resulüne tabi olduğunu ya da nerede şeytana itaat ettiğini, nefsinin bulunduğu hâli, makamı bilir. Buna göre kendisiyle beraber olanların nefislerini tezkiye eder ve onlara manevi yolculuk yaptırır. Bunları bilmezse manevi yolculuğu yaptıramaz.

Yalnız, burada dikkat etmemiz gereken bir husus vardır. Bir Mürşid-i kâmil hiç kimseye "sen manevi olarak şu hâldesin" demez. Onun yerine "benimle beraber rabbine yürü, rabbine koş, rabbimize kulluğumuzu beraber yapalım" der ve kendisine tabi olanlarla tek tek yürür; çünkü her biri Mürşid-i kâmil için özeldir.

İnsanın da manevi tehlikelerin nerede olduğunu, nasıl yaparsa Allah'ın rızasını kazanacağını, nasıl yapmazsa Allah'ın rızasını kaybedeceğini bilmesi için bir Mürşid-i kâmille beraber olması şarttır. Kul, Mürşid-i kâmille beraber olacak ki rabbine varan dosdoğru yolda, sırât-ı mustakîmde kendisine nimet verilen kulla beraber yürüyebilsin; ama Mürşid-i kâmille beraber olmaz, kendini müstağni görür "ben kendi aklımla işi hâllederim" derse o zaman da bütün bu manevi tehlikelerle karşı karşıya kalır.

"(Resulüm!) Onlara; kendisine âyetlerimizi verdiğimiz hâlde (onu inkâr ederek ve) onlardan sıyrıla(rak uzaklaşa)n, bu

yüzden de şeytanın kendisini peşine taktığı ve sonunda azgınlardan olan kimsenin haberini oku! Eğer biz dileseydik kesinlikle onu, o (verdiğimiz âyet)lerle yüceltirdik; fakat o, (dünya denilen) yere saplan(ıp kal)dı ve (nefsinin) hevâsına tabi oldu. Onun misali (tıpkı) köpeğin misali gibidir; onun üzerine varsan da (sana) dilini sarkıtıp solur, onu (kendi hâline) bıraksan da (sana) dilini sarkıtıp solur. İşte, âyetlerimizi yalanlayan kavmin durumu böyledir. Şimdi onlara bu kıssayı anlat, umulur ki onlar (enine boyuna düşünüp bunu) tefekkür ederler."[41] O, dünyayı tercih etmiş ve çamura saplanmıştır. Köpek gibi ağzından salya akar, dilini çıkarıp solur ve mü'minlere havlar. Allah bir misal üzerinden bize örnek veriyor.

Biri, Allah'ın âyetlerini öğrendiği, anladığı, bildiği, Allah'ın buyurduğu gibi iman ettiği hâlde dünyayı tercih ederse köpek olur. Allah o kişi için "köpek" buyuruyor. Neden? -İsteseydi, Allah'ın kendisine öğrettikleriyle yücelirdi; ama rabbini tercih etmek yerine dünyayı tercih etti de ondan.

Biz de kendimize bakalım. Acaba dünyayı mı yoksa rabbimizi mi tercih ediyoruz! Acaba dünyayı ahiretten daha çok seviyor ve dünya hayatı karşılığında Allah'ın vahyine sırt mı çeviriyoruz! Allah bize bu misali veriyor ki kendimize çeki düzen verelim ve göğsümüzü İslam'dan sonra küfre açmayalım.

Evet, hep beraber Allah'ın şerehe "şerh etti, açtı" fiiliyle vedaâ "çıkardı, bıraktı, kaldırdı, doğurttu" fiillerini âyetlerde geçtiği şekilde anlamaya çalıştık.

Allah bizi imandan sonra göğsünü küfre açanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi Allah'a verdiği sözü, misakı unutanlardan eylemesin. Allah bizi onun huzurunda olduğunu bilenlerden ve hayatı yaşarken rabbinin emrettiği, razı olduğu gibi

[41] A'râf /175-176

yapanlardan eylesin. Allah bizi rabbinden haşyet duyanlardan ve rabbine karşı edepli olanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

29.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını, güzel fiillerini, varlığa nasıl muamele ettiğini ve Allah'ın muamelesine nasıl karşılık vermemiz gerektiğini anlamaya çalışıyorduk.

Geçen sohbetimizde Allah'ın şerehe "şerh etti, açtı" fiilini bir de "çıkardı, bıraktı, kaldırdı, doğurttu" anlamlarına gelen vedaâ fiilini anlamaya çalışmıştık. Bu sohbetimizde ise "istevâ" fiilini anlamaya çalışacağız inşallah.

Allah, arşa istiva eder.[1] İstiva "yerleşti, kuruldu, hükümran oldu, eşit, müsavi" manalarına gelir.

Allah, müsavi tutmaz, bir tutmaz. Mesela; iman edip salih amel işleyenlerle günah işleyenleri bir tutmaz.[2] Önde yürüyenlerle geride kalanları bir tutmaz. Kim zerre kadar hayır, zerre kadar şer işlemişse onun karşılığını görür.[3] Şerre bire bir mukabele ederken hayra ise en az on mislini verir.[4] Sadece on misli de değil yüz misli, beş yüz misli, yedi yüz misli hatta hesapsız verir.[5] Bu karşılığı da kulun imanına, ihlâsına, samimiyetine, çabasına, gayretine göre yapar. Âyetleri okurken zaten Allah'ın kuluna nasıl neye göre ikram ettiğini anlayacağız inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

[1] A'râf /54, Yûnus /3, Hadîd /4
[2] Câsiye /21
[3] Zilzâl /7-8
[4] En'âm /160
[5] Bakara /261, Mu'min /40

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in miracını ve rabbinin cemalini müşahede edişini anlatır. **Allamehu şedîdul kuvâ:** "(Bu âyetleri) Ona, üstün bir güç sahibi (olan Allah) öğretti." İster perde arkasından, ister Cebrâil (a.s.) ile isterse de herhangi bir vesileyle vahyetmiş olsun hiç fark etmez Kur'ân'ı öğreten, talim ettiren Allah'tır.

Zû mirreh festevâ ve huve bil ufukil a'lâ:[6] "(Resulü için) Tecelli sahibi olan Allah yüce ufuğu istiva ed(ip orada tecelli et)ti." Kur'ân'ı öğreten Allah cezbeden, çarpan, kendine çeken bir güzelliğe sahiptir ve o yüce ufuğu istiva etmiş, kaplamış, ihata etmiş, kuşatmıştır.

Ufuk; gözün görebildiği kadarlık mesafe demektir. Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e miraçta tecelli etmiştir ve Allah'ın tecelli ettiği yer yüce, a'lâ bir âlemdir. E'alâ Allah'ın ismidir. Allah da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yüce bir mertebeden, gözünün görebildiği kadarıyla tecelli etmiştir; yani tecellisinin bir sınırı yoktur.

"Şüphesiz ki rabbiniz, gökleri ve yeri altı günde (safhada) yaratan, sonra Arş'a hükümran olan, geceyi, durmadan kendisini takip eden gündüze (bürüyüp) örten, Güneş'i, Ay'ı ve yıldızları emrine amade olarak (yaratan) Allah'tır. Dikkat edin! Yaratmak da emretmek de ona mahsustur. Âlemlerin rabbi olan Allah odur ki mübarek (ve şanı yüce)dir."[7] Allah'ın tecellisi hayırdır, iyiliktir, güzelliktir, rahmettir, aşktır, muhabbettir ve süreklidir.

Allah, arşa istiva etti, hükümran oldu.[8] Allah'ın tecellisi arşı, arş da bütün kâinatı, varlığı ihata etmiştir. Bu durumda Allah'ın

[6] Necm /5-7
[7] A'râf /54
[8] A'râf /54, Yûnus /3, Hadîd /4

tecellisi, kudreti, emri, hükmü bütün kâinatı içine almıştır ve istisnasız her şey Allah'ın emrinin, tecellisinin içindedir.

İnsanın zahiri varlığı zahiri âlemi, manevi varlığı da manevi âlemi temsil eder. İnsan, bu şekilde zahiri ve manevi bütün âlemi kendisinde barındırır. Tabir-i caizse insan, varlığın özü, özetidir; çünkü bütün varlıkta öz itibariyle her ne varsa aynısı insanda da vardır, hem de birbirinin tersi olan şeylerle vardır. Mesela; insan hem vehmi olan nefis sahibidir hem de Allah ona rûhundan nefhetmiştir, dolayısıyla insanın bir tarafı peygamberi temsil ederken bir tarafı da şeytanı temsil eder ve şeytanla iş birliği yapar. İnsan, bu şekilde zıtların kendisinde buluştuğu bir varlıktır.

Evet, Allah, arşa istiva ettiğini buyurdu. Bir de insanın arşı vardır. Allah, insanın gönül arşına istiva etmiş, tecelli etmiştir. **"Bilin ki şüphesiz Allah, (dünyada kuluna yakınlığını tattırmak ve hakkı gönlüne vahyetmek için) kişi ile kalbi arasına tecelli eder."**[9] Allah, kişi ile kalbi arasına girer. Gönül bütünüyle Allah'a aittir. Eğer Allah'tan habersizsek o gönlümüze tecelli etmediği için değil, biz görmek istemediğimiz ya da görmeye çalışmadığımız içindir, başka bir tabirle böyle bir derdimiz olmadığı içindir. Yoksa Allah, kulunun gönlüne, gönül arşına her anda tecelli eder.

"O, gökleri, yeri ve ikisi arasında bulunanları altı günde (safhada) yaratan sonra Arş'a hükümran olan Rahmân'dır. Sen bunu (bu konuda bilgisi olup bundan) haberdar olana sor."[10] Allah, rahmeti zatına yazmış ve arşa rahmetiyle tecelli etmiştir. Onun için bütün varlığa, kâinata rahmetle muamele eder; ama Allah'ın bu rahmetinin özünde insan vardır; çünkü her şey insan içindir. Eğer Allah, yerde, gökte ve ikisi arasında her ne varsa hepsini insan için yaratmışsa rahmeti de insanadır.

[9] Enfâl /24
[10] Furkân /59

Allah âyetin devamında “bilmiyorsan haberdar olana, şahid olana sor” buyurmuştu. Dikkat edersek Allah “bir bilene sor” demiyor, “haberdar olana sor” buyuruyor.

Neden?

Çünkü bilmek başka, haberdar olmak başkadır. Bir şeyden haberdar olabilmek için onun meydana gelmiş olması gerekir. Meydana gelmeden önce onun sadece bilgisine sahip olabiliriz. Allah da bunun bilgisine sahip olana değil; “Rahmân’ın rahmetiyle, Rahmân ismiyle, Rahmân olarak yaptığı tecelliye şahid olana, haberdar olana sor. Sorarsan o seni haberdar eder” buyuruyor.

Aynısı insan için de geçerlidir. Âyetlere baktığımızda Allah gönül için “fuad”[11] kelimesini kullanır. Fuad, gönül arşıdır ve Rahmân olan Allah, insanın gönül arşına tecelli etmiştir. Kim de rabbini bilmek, bulmak, tanımak istiyorsa kendi gönül arşına bakmalıdır.

İtikat başka, iman başka şeydir. İkisi birbirinden farklıdır. İtikat; inanmaktır, kabul etmektir ve işin başlangıcıdır. İman ise gönlün fiilidir ve sevmektir, bir de sevginin gereğini yerine getirmektir. Biri Müslüman olmuş olabilir; ama henüz iman kalbine dâhil olmamış da olabilir. Bununla ilgili olarak Allah âyet-i kerimede **“(resulüm! Sana biat etmek için gelen) Bedevi Araplar(dan bir topluluk), ‘biz iman ettik’ dediler. De ki: Siz iman etmediniz; fakat ‘biz (Allah ve resulüne) teslim ol(arak Müslüman ol)duk’ deyin; çünkü iman sizin kalplerinize henüz dâhil olmadı”**[12] buyurmuştur. Buradan da gördüğümüz gibi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’in anlattığı her şeyi kabul ettikleri, amentüyü okudukları, Allah’a, resulüne, ona indirilene, ahirete ve meleklere iman ettiklerini söyledikleri hâlde Allah onlar için “iman

[11] Necm /11, İsrâ /36
[12] Hucurât /14

böyle değildir. Siz daha iman etmediniz, bu yüzden 'biz iman ettik, demeyin. İslam'ı kabul ettik ve teslim olanlardan, Müslümanlardan olduk' deyin" buyurmuştur. Demek ki kabul etmek ya da inanmak iman değilmiş!

Peki, iman nedir?

İman; Allah ve resulünü her şeyden, canından da çok sevmek ve bu sevgiyi ispatlamaktır. Sevginin ispatı için de imtihan gereklidir. Kul, tabi tutulduğu imtihanlarda Allah'ın istediği gibi yapar ve Allah için çaba, gayret göstererek güzel amel işlerse imanını ispat etmiş ve imtihanı kazanmış olur.

Allah, amelsiz imanı kabul etmez. İman Güneş'e, amel de Güneş'in ışığına benzer. Güneş varsa ışığı vardır. Güneş yoksa ışığı da olmaz. Aynı şekilde birinde iman varsa imanına uygun, Allah'ın emrettiği, sevdiği amelleri de vardır. Allah her neyi söylemişse itiraz etmeden mutlaka yapar ya da yapmaya çalışır. İmanı kendisine bu amelleri işletir; çünkü rabbini tercih etmiştir, rabbini seviyordur. Rabbini sevdiği için de rabbinin kendisinden razı olmasını, kendisini sevmesini, kulu olarak kabul etmesini, yakınlığına, dostluğuna almasını ister. Bu uğurda gereken bütün amelleri de işler. Eğer Allah için çabası, gayreti, ameli yoksa inanmıştır; ama iman onun kalbine henüz dahil olmamıştır. İmanı olmadığı için de ona "mü'min" denmez. İslam'ı kabul ettiği için "kâfir" de denmez. Böyle biri iman ile küfrün arasındadır.

Kul, İslam'ı kabul ettiğini söylerse Allah'ın hiçbir emri için "ben bunu yapamam, edemem, gücüm buna yetmiyor" diyemez. Derse ve Allah'ın vahyinin gereğini yerine getirmezse sonunda bu hâlini de kaybeder ve son nefesini kâfir olarak verir.

Evet, kulun iman edebilmesi için çabasını, gayretini mü'mince ortaya koyması, rabbinin emrini, vahyini kendi fikrine, düşüncesine, arzusuna, isteğine tercih etmesi ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olup onun yaptığı gibi yapmaya, rahmet

olduğu gibi rahmet olmaya çalışması gerekir. Böyle yapınca imana doğru yeni yeni yürümeye başlar. Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi yapmaya çalıştıkça da Allah onu sever. Allah'ın sevgisi onun gönlüne tecelli edince de bu tecelli onda aşk olur, muhabbet olur, haşyet olur, edep olur; yani iman onun kalbine dâhil olur. Böyle olunca da gönlü Rahmân'ın arşı olur.

Gönlü en kâmil manada Rahmân'a arş olan kul; âlemlere rahmet olan, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Biri de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman etmiş, ona tabi olmuşsa gönlü Rahmân'ın arşı olur, dolayısıyla gönlünden sadece rahmet, güzellik, hayır tecelli eder; çünkü onun gönlüne tecelli eden rahmân olan Allah'tır; fakat kul iman etmek için elinden gelen çabayı göstermez, imanı kazanmazsa Allah'tan mahrum kalır, bu defa da gönlü Rahmân'a değil, şeytana arş olur.

İnsan, şeytanın peşinden gider, şeytanın sevdiği gibi yaparsa, şeytanı dinleyip başkalarına haksızlık yapar, zulmeder ve ters tarafa doğru giderse bunu önce kendi gönlüne yapmış olur; yani önce kendi gönlünü kirletir sonra da haksızlık yapmak, zulmetmek artık kendi gönlünden, içinden gelir. Böylelikle gönlü Rahmân'a değil şeytana arş olur.

Arş; aynı zamanda taht demektir, kralın, melikin, sultanın tahtı manasındadır. Hükümran olunan yerler tahttan idare edilir. Bizim de gönül tahtımıza kimin oturup gönlümüzü idare ettiğine bakmamız gerekir. Eğer gönlümüzü şeytan idare ediyorsa gönül arşımızda şeytan oturmuştur; ama gönlümüzü Allah idare ediyorsa o zaman da gönlümüz Rahmân'ın arşı olmuştur.

Gönlü Rahmân'a arş olan bir kul tamamıyla Allah'a aittir, Allah'ın âbdidir, Allah'ın âşığıdır; çünkü gönlünü bütünüyle rabbine açmış, rabbi de oraya tecelli etmiştir. Gönlünü rabbine, rabbinin âyetlerine, Allah'ın resulüne değil de şeytana açanlar ise

şeytana arkadaş olur. Zaten onlardan güzelliğin, rahmetin gelmesini beklemek de yanlıştır.

Evet, gönlümüzün Rahmân'ın arşı olması için rabbimizi dinlememiz şarttır. Öyle ki neyi doğru, neyi yanlış yaptığımızı bilelim ve yanlışımıza "doğru" demeyelim. Yanlış bir şey yapıyorsak hemen kendimizi düzeltip "bir daha böyle yapmayacağım ya rabbi" diyelim.

Okuyacağımız bu âyette Allah, iman edenle kâfirin müsavi olmadığına, bir olmadığına dair örnek verir. **"İki deniz de bir olmaz. Bu tatlıdır, susuzluğu giderir ve içimi kolaydır. Şu da tuzludur, acıdır (ve boğazı yakar). Bununla beraber (siz) hepsinden taze et (balık) yersiniz ve (inci, mercan gibi) kendisini takınacağınız bir süs eşyası çıkarırsınız. Ayrıca (sen), gemilerin orada (suları) yara yara gittiklerini görürsün. (Bütün bunlar) Onun fazlından (rızkınızı) aramanız ve (nimetlerine) şükretmeniz içindir."**[13] Denizin suyu tatlı da, acı da, tuzlu da olsa gemi onun üzerinde yürür. Allah, denizi örnek vererek insanı anlatır. Bu misalde Allah'ın beyan ettiği geminin iki suyun üzerinde yürümesi kulun hem mü'min olan gönülden hem de iman etmeyenden istifade etmesidir ki hayat zaten böyledir.

Nasıl?

Birinin gönlünde Allah'ın aşkı, muhabbeti varsa o kulun her hâli tatlıdır; yani suyu tatlıdır, içimi yumuşaktır ve susuzluğu giderir. Birinin de imanı yoksa, gönlü acıysa ondan yine istifade edersin; ama bu istifade imanı olan kuldan aldığın istifade gibi değildir. Hem onunla bir iş yaparak istifade edersin hem de Allah seni onunla imtihana tabi tutar, sen de güzel yaparak kazanırsın. Aynı şekilde o kişi küfürde olduğu için onu hidâyete davet ederek

[13] Fâtır /12

yine kazanırsın ama onun gönlünden içemezsin; yani onun gönlünden faydalı bir şey çıkmaz.

İman etmeyenler, ters tarafta duranlar manevi olarak kazanman için sana vesiledir. Bu yüzden "dünyada sadece mü'minler olsun" dersen kazanamazsın. İman etmeyenler de olacak ki onların karşısında Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi yapıp kazanasın.

Allah bir de "ikisi bir değildir" buyurmuştu. Okuyacağımız bu âyette Allah neden ikisinin bir olmadığının cevabını verir. **"(Hakikate karşı) Körle gören bir olmaz."** Biri kördür, öteki ise görür. Şimdi hiç ikisi bir olur mu! Biz de rabbimize cevap veriyor ve "bir olmaz ya rabbi" diyoruz. **"Karanlıkla nûr (bâtıl ile hak bir olmaz)."** Evet, ya rabbi! Biri karanlıkta, zulumatta kalmış, öteki de Allah'ın nûruyla, imanla şereflenmiştir. Bunların ikisi bir olmaz. **"Gölgeyle sıcaklık (cennet ile cehennem bir olmaz)."**[14] "Evet ya rabbi! Birinde serinler, rahatlarsın, ötekinde ise bunalır, terlersin. İnsan olarak saydıklarının bir olmadığını biliyor ve insanın da manevi olarak böyle olduğuna iman ediyoruz ya rabbi!

"Dirilerle ölüler (kâfir ile mü'min) de bir olmaz." Biri iman etmiştir ve Allah ile diridir. Öteki ise rabbine iman etmediği, rabbiyle olmadığı, kendi hakikatiyle olmadığı için ölüdür. **"Muhakkak ki Allah, (hakkı) dilediğine (duymak isteyene) işittirir. (Resulüm!) Sen kabirdekilere (manen ölmüş olanlara hakkı) işittiremezsin!"**[15] Manevi olarak ölenlerin bedenleri kendilerine kabir olmuştur; çünkü onlar hakikatlerini perdelemiş, örtmüş, dolayısıyla Allah'ın nefhettiği rûhtan mahrum kalmışlardır.

Şimdiye kadar okuduğumuz âyetlerde Allah, insanın hâllerini beyan etti. Bu durumda Allah katındaki durumunu

[14] Fâtır /19-21
[15] Fâtır /22

öğrenmek isteyenler Allah'ın anlattıklarına bakmalıdır. Mesela; Allah "diri olanlarla ölüler bir değildir" buyurdu, onlar da ne kadar diri olduklarına bakmalıdır. "Körle gören bir değildir" buyurdu. Onlar da manevi olarak ne kadar gördüklerine; yani hayatı imtihan olarak görüp görmediklerine, Allah'ın her anda kendisine güzel fiilleriyle muamelede bulunduğunu görüp görmediklerine, karşılaştıkları her olayın manevi olarak kazanmaları için Allah'ın rahmetinden tecelli ettiğini görüp görmediklerine bakmalıdır.

"Sağırla işiten bir değildir" buyurdu. Onlar da Allah'ın vahyini ne kadar işittiklerine bakmalıdır. "Anlayanla anlamayan bir değildir" buyurdu. Allah'ın vahyini ne kadar anladıklarına bakmalıdırlar. "İman edenlerle iman etmeyenler bir değildir" buyurdu. Ne kadar iman ettiklerine bakmalıdırlar. "Allah yolunda çaba sarf edenlerle etmeyenler bir değildir" buyurdu. Allah için ne kadar çaba, gayret sarf ettiklerine bakmalıdırlar. "Rahmet olanla zulüm olan bir değildir" buyurdu. Onlar da insanlara, varlığa karşı ne kadar rahmet olduklarına bakmalıdırlar. "Nimet olanla zahmet olan bir değildir" buyurdu. İnsanlara ne kadar nimet olduklarına bakmalıdırlar. "Hidâyet olanla dalâlet olan bir değildir" buyurdu. Onlar da insanlar için hidâyete ne kadar vesile olduklarına bakmalıdırlar. Allah katındaki durumunu öğrenmek isteyenler bu şekilde kendine, hayatına, gönlüne bakıp kendilerini hesaba çektiğinde Allah katındaki yerlerini anlarlar.

Tabi, insanın sadece gönlüne bakması yetmez, fiiline, davranışına da bakması gerekir; çünkü insanın fiili imanından tecelli eder, dolayısıyla insanın imanı neyse fiili de ona göredir.

Mesela; genel olarak ibadet konusunda tembellik yapılır. Hiç kimse ibadet etmediği için kendini savunamaz ya da herhangi bir ibadeti "önemli değil" deyip hafife, basite alamaz, alırsa imanını kaybeder. İmanın insana ibadet yaptırması lazımdır. Elbette ki ibadet etmekte alışkanlık da söz konusudur. Kul ibadete alışıncaya kadar ibadetlerini düzenli yapmakta biraz zorlanır sonra

ibadet ettikçe artık alışır ve düzenli olarak ibadetlerini yerine getirir.

Kulun tembellik yapsa bile "tembelliğimden dolayı namaz kılamasam da mutlaka namaz kılmam lazım. Bundan sonra çabamı, gayretimi sarf edip namazımı kılacağım" demesi gerekir. Bu yüzden ısrarla "namazımızı kılalım, kılamıyorsak hiç olmazsa sürekli olarak bir vakit kılalım, ona alıştığımızda üzerine bir vakit daha ilave ederiz, böylelikle kıldığımız namaz iki vakit olur, ona da alışınca üç vakte çıkarırız. En son bir de bakarız ki beş vakit namaz kılmaya, hatta gece de kalkıp rabbimizin huzurunda durmaya başlamışız" diyorum. Beş vakit namaz kılmaya gücümüz yetsin diye en azından tedrici olarak namazımızı kılalım ki beş vakit namaz kılmak için çabamız, gayretimiz olsun. Yoksa "zaten namazımızı aksatıyoruz" deyip namazı bırakmak ve hiç kılmamak doğru değildir.

Nefis zaten bahane üretmeye hazırdır. Şeytan, nefsin önüne dosyayı koyar ve ona "al sana yüz tane bahane birini uydur" der. Şeytana uymamamız, onu dinlememiz gerekir. Hatamızı, yanlışımızı, günahımızı, eksiğimizi, ibadetsizliğimizi savunamayız. Savunursak bu bize imanımızı kaybettirir. Nefsimizi savunmak yerine "hata benim, kusur benim, günah benim, eksik benim, rabbime tövbe ediyorum, istiğfar ediyorum ve rabbimin yardımını istiyorum" deyip Allah için çabamızı, gayretimizi gösterelim.

"(Resulüm!) Biz (bu) Kur'ân'ı sana meşakkat çekesin diye indirmedik. Ancak (Allah'tan) haşyet duy(up onun azameti karşısında ürper)en kimselere bir zikir (öğüt ve hatırlatma) olsun diye (indirdik)."[16] Bu Kur'ân, rabbinin büyüklüğünü, azametini bilip rabbinden haşyet duyanlar için öğüt olur, hatırlatma olur.

[16] Tâhâ /2-3

Biri rabbinden haşyet duymuyorsa âyetler istendiği kadar ona okunsun âyetlerden bir şey alamaz; çünkü "rabbimi dinlemezsem ondan uzaklaşırım, rabbimi, imanımı, rabbimin yakınlığını, rızasını kaybederim" deyip rabbinden haşyet duymuyordur.

Birine bir şey söylemezsen onu sorumlu tutup "neden dediğimi yapmadın" ya da "neden şunları yaptın" diye hesaba çekmezsin; ama ona altı bin tane şey söylersen ve o da yapmazsa o zaman "neden sana söylediklerimi yapmadın" veya "neden yapma dediklerimi yaptın" deyip onu hesaba çekersin. İşte, bu hesabın kendisine sorulacağına iman eden bir kul rabbinden haşyet duyar, dolayısıyla Kur'ân ona öğüt olur, zikir olur.

"(Bu Kur'ân) Yeryüzünü ve yüce gökleri yaratan (Allah) tarafından (peyderpey) indirilmiştir. Rahmân (olan Allah), Arş'a istiva ed(ip hükümran ol)muştur."[17]

Allah, Kur'ân'ı peyderpey indirdiğini beyan ettikten sonra neden "Rahmân arşa istiva etmiştir" buyurdu?

Çünkü kul, gönlünü Allah'ın vahyine açınca ve Rahmân olan Allah'ın vahyi onun gönlüne inince bu defa Rahmân olan Allah oraya tecelli eder, o da artık âlemlere rahmet olur. Rahmet, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in en öndeki vasfıdır. Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e raûf ve rahîm[18] ismini vermiştir, bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz âlemlere rahmettir.[19] Tabi ki önce kendine karşı rahmettir; yani Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kendini ateşe atmaz, cehenneme atmaz, şeytanın peşinden gitmez. Sonra etrafına, en yakınlarına, komşusuna, arkadaşlarına, dostlarına, mü'minlere, bütün insanlara, varlığa karşı rahmet sahibidir,

[17] Tâhâ /4-5
[18] Tevbe /128
[19] Enbiyâ /107

rahmân ve rahimdir; çünkü Rahmân onun gönül arşına tecelli etmiş, istiva etmiştir.

Rahmân, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in gönül arşına ne kadar tecelli etmiş, istiva etmişse Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den de o kadar rahmet tecelli eder. Bu nedenle rahmet olmak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in elinde olan bir şey değildir. Rahmân, onun gönül arşına tecelli ettiği için o da iradesiz bir şekilde bütün âleme rahmet olmuştur.

"Sen, sözü açıktan söylesen de (gizlesen de Allah için birdir). Çünkü o, gizliyi de gizlinin gizlisini de bilir." Gönlünü Allah'tan gizleyemezsin; çünkü o senin gönlündekini bilir ve sana muameleyi ona göre yapar. **"Allah, kendisinden başka ilâh olmayandır (mabûd, sevilen ve âbd olunmaya layık tek zattır). El Esmâu'l Husnâ (en güzel isimler de) onundur."**[20] Allah bir gönlü istiva ettiğinde o kulda Allah'ın isimleri, güzelliği tecelli eder.

"Şüphesiz ki rabbiniz, gökleri ve yeri altı günde (safhada) yaratan sonra da işleri yerli yerince idare ederek Arş'a hükümran olan Allah'tır. Onun izni olmadan hiç kimse şefâatçi olamaz. İşte bu (işleri yapan), rabbiniz Allah'tır, o hâlde ona âbd ol(up kulluk ed)in. Hâlâ (bunu) tezekkür ed(erek düşünüp ibret al)maz mısınız."[21] Ne demek istediğini düşünüyor, anlamaya çalışıyoruz ya rabbi!

Allah Arş'a istiva edip işleri oradan idare ettiği gibi kul da işlerini kendi gönlünden idare eder. Gönül kula hangi işi yapmasını söylerse kul da onu yapar. Bir kulun gönlü Rahmân'a arş olmuşsa o kuldan sadece hayır, rahmet ve güzellik gelir; ama gönlüne şeytan hâkim olmuşsa o zaman da şeytan orada hükmeder ve ondan sadece zulüm gelir.

[20] Tâhâ /7-8
[21] Yûnus /3

Allah, bu konudaki tercihi kulun kendi iradesine bırakmıştır. Kul kendi iradesiyle rabbini tercih etmedikten sonra hiç kimse ona yardım edemez, hiçbir şefaatçinin şefaati ona fayda veremez. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kendi amcasına, Hz. İbrâhîm (a.s.) babasına, Hz. Nûh (a.s.) oğluna ve eşine, Hz. Lût (a.s.) da eşine iman ettirememişti. Kul manevi olarak hasta olunca şefaatçi ona şifa olur, ona öğretir, onu tedavi eder, nefsini tezkiye eder, onu Allah'a taşır, büyütür; ama önce kulun kendisi rabbini tercih edip "ben rabbime âbd olmak istiyorum" demelidir. Böyle demediği takdirde hiçbir şefaatçinin şefaati ona fayda veremez.

Allah âyet-i kerimede **"ey âdemoğulları! Ben size şeytana âbd olmayın; çünkü o sizin apaçık düşmanınızdır, diye sizden ahid almamış mıydım? Bana âbd olun! İşte bu, sırât-ı mustakîm (bana dosdoğru varan yol)dur (dememiş miydim)"**[22] buyurur. Allah'a âbd olmayı kabul eder, çabamızı, gayretimizi gösterirsek şefaatçi bize fayda verir. Elbette ki bu fayda Allah'ın izniyle, hükmüyledir; çünkü her şey Allah'tandır. Âbd olmayı kabul etmediğimiz takdirde ise hiçbir şefaatçinin şefaati bize şifa vermez.

"Allah hakkında yalan uydurup iftira edenden daha zalim kim vardır! İşte onlar (kıyamet günü) rablerine arz edilirler, şahidler de (onlar için) 'işte rablerine karşı yalan söyleyenler bunlardır' derler. Dikkat edin! Allah'ın laneti zalimlerin üzerinedir."[23] Allah bir konu hakkında bir şey söylemediği hâlde "Allah böyle söylemiş, İslam'da bu böyledir" demek Allah'a karşı yalan söylemektir, iftira etmektir ve Allah, bunu yapanların zalim olduğunu, lanetinin de onlar üzerine olduğunu buyurdu.

[22] Yâsîn /60
[23] Hûd /18

Lanet; rahmetten mahrumiyettir. Allah hakkında yalan uydurup iftira edenler Allah'ın rahmetini kaybetmiştir ve Allah onlara rahmet etmeyecektir.

"Onlar, Allah'ın yolundan alıkoyan ve onu eğri göstermek isteyenlerdir." Sırât-ı mustakîm; Allah'a giden yoldur, Allah hakkında yalan uydurup iftira edenler Allah'a giden yolu keser, insanları Allah'ın yolundan engellerler. **"Üstelik onlar âhireti inkâr edenlerin ta kendileridir."**[24] Rabbine karşı yalan söyleyenler ahireti tanımıyor, kabul etmiyorlar, ahiretin kâfiridirler. Şayet ahireti kabul etselerdi Allah'tan korkar, haşyet duyarlardı.

Rabbi hakkında yalan söyleyenler Allah'ı ve ahireti Allah'a iftira atarak anlatırlar. İnsanın bu tehlikeye düşmemesi için herhangi bir konu hakkında "Allah böyle söyledi" dediğinde o sözünün Kur'ân'da geçtiğini ve hangi âyet olduğunu bilmesi gerekir. Ya da "şu helaldir, şu haramdır" dediğinde onun mutlaka âyet olması gerekir. Eğer Allah öyle söylemişse dediği doğrudur; ama Allah ona helal ya da haram dememişse bu durumda Allah'a yalan yere iftira etmiş olur.

İnsan, alışveriş yaparken, işini yaparken istediği kadar konuşabilir; ama Allah hakkında, din hakkında, iman hakkında, ahiret hakkında konuşacaksa söylediği şeyi Kur'ân'a arz etmelidir. Allah bir şeye "doğru" demişse o şey doğrudur, "yanlış" demişse o da yanlıştır. Allah'ın "yanlış" dediği bir şey için "doğrudur" demek insanın uydurduğu yalanı Allah'a mal etmesi ve Allah'a iftira atması demektir. Allah böyle yapanlar için "onlar zalimdir ve Allah'ın laneti onların üzerinedir" buyurdu.

Genel olarak mü'minler bu hataya çok çabuk düşerler. Bunun sebebi de haşyet duymamaları, Rahmân olan Allah'ın onların gönül arşına tecelli etmemesidir. Birileri Allah hakkında yalan söyleyebiliyorsa Allah'tan habersizdir, mahrumdur, ahirete

[24] Hûd /19

de iman etmemiştir. O yüzden bu kadar pervasızca konuşurlar. Bununla beraber ahireti bilirler, kabul etmişlerdir; ama ahirete iman etmemişlerdir. Dediğim gibi; bilmek, kabul etmek başka, iman etmek başkadır. Yahudiler de, Hristiyanlar da, hatta müşriklerin bir kısmı hariç diğerleri de ahireti, Allah'ı kabul ederler; ama buna rağmen müşriktirler. Onun için bilmek, kabul etmek iman değildir. İmanın iman olması için Allah'ın her âyetine iman etmek ve âyetlerin gereğini yerine getirmek şarttır.

"İşte onlar kendilerini hüsrana uğratanlardır ve (o gün Allah'a şirk koşarak) iftira ettikleri şeyler de kendilerinden sapmış (kaybolup gitmiş)tir. Fakat iman edip sâlih ameller işleyenlere ve rablerine gönülden boyun eğenlere gelince, işte onlar cennet ehlidir. Onlar orada ebedi olarak kalırlar."[25] Onlar iman edip salih amel işlerler ve onların kalpleri mutmain olmuştur.

Hitap, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **"De ki: Ben size, Allah'ın hazineleri benim yanımdadır, demiyorum. Ben gaybı da bilmem. Size ben bir meleğim de demiyorum. Ben, sadece bana vahyolunana tabi olurum. (Bir de) De ki: Hiç (hakikate karşı) kör ile gören bir olur mu, hâlâ tefekkür ed(ip enine boyuna düşün)meyecek misiniz?"**[26] Resulullah (s.a.v.) Efendimiz "ben bana vahyolunandan başkasına uymam" buyuruyor ya işte Allah'ın vahyinden başka bir şeye uyuyorsan körsün demektir. Hayatı yaşarken ya Allah'ın "gör" dediğini görüyor, "anla" dediğini anlıyor, "yap" dediğini yapıyorsundur ya da körsündür. Gönlünü rabbinden, rabbinin vahyinden ayırdığında karanlıkta kalır, hiçbir şey göremezsin. O zaman da şeytan sana yol gösterir.

Kul yaşadığı olaylarda ya "Allah nasıl istiyorsa öyle yapayım" der ya da "ben, bence, bana göre" der. Eğer "Allah'a göre" demezse bu defa "ben" der, "ben" derken de vehmi olan

[25] Hûd /22-23
[26] En'âm /50

benliğini; yani aslında şeytanı kasteder ve tercihini nefsiyle, şeytanla yapar.

Unutmamamız lazım ki insan için ya Allah'a ya da şeytana dostluk vardır, hiç kimse için bu ikisi dışında başka bir dostluk yoktur. Cennete gidenler Allah'a, cehenneme gidenler ise şeytana dost olanlardır. İnsan kendini Allah'a dost zannedebilir; ama gerçekten dost olup olmadığını anlamak için önce ameline, imanına sonra da amelinin, imanının, ahlakının peygamberlere ne kadar benzediğine ve imtihana tabi tutulunca ne kadar peygamberlerin yaptığı gibi yaptığına bakmalıdır. Baktığında Allah ve resulüne mi yoksa nefsine, şeytana mı dost olduğunu net olarak görür.

"İnsana bir zarar (bir sıkıntı) dokunduğu zaman (hemen) rabbine yönelerek ona (yalvarıp) dua eder." İnsan hasta olduğunda, bir şey kaybettiğinde ya da herhangi bir tehlike karşısında bütün gönlüyle Allah'a dönüp "benim rabbim sensin" der ve dini Allah'a has kılar, Allah'tan başka hiç kimseden bir şey beklemez, sadece rabbinden ister. **"Sonra (Allah) kendinden ona bir nimet verince, önceden ona (yalvararak) dua ettiğini unutur ve (insanları) Allah'ın yolundan saptırmak için ona (mülkünde ortak olan) eşler koşar. (Resulüm! Böyle olanlara) De ki: Sen küfrünle biraz eğlenedur; çünkü sen muhakkak ateş ehlindensin!"**[27] Bunlar bir de dünyadayken mü'min gibi davrananlardır.

Böyle biri kendisine bir musibet, bir bela geldiğinde bütünüyle rabbine yönelir, rabbinden ister, istediği nimeti Allah ona verince ise bu defa "ya rabbi! Beni kurtar, bana yardım et, bana ikram et" diye dua ettiğini unutur. "Bunu bana rabbim ikram etti" demek yerine "bunu ben kazandım" der ya da "falanca bana

[27] Zumer /8

yardım etti, o yüzden kazandım" deyip başkalarını Allah'a ortak koşar.

Kârûn'a da "Allah'ın sana ihsan ettiği gibi sen de insanlara ihsan et" denildiğinde Karûn "bu servet bana ancak kendimdeki bilgi sayesinde verildi, ben işi biliyordum, bunların hepsini ben kazandım"[28] demiş ve kendini, nefsini, aklını Allah'a şirk koşmuştu. Kul nimeti Allah'tan bilmeyince tıpkı Kârûn gibi ya kendini ya da başkalarını Allah'a şirk koşar. Allah da böyle yapanlara "haydi, ye, iç, bu nankörlüğü yap, sen cehennemliksin" buyuruyor.

Evet, görüyoruz ki iman etmek gerçekten çok zor şeymiş! Acaba bu yanlışa düşmeyen kaç tane mü'min vardır!

"Hiç o (kâfir olan kimse), geceleyin secde ederek ve kıyamda durarak ibadet eden, âhirete hazırlanan ve rabbinin rahmetini uman kimse gibi olur mu? (Resulüm!) De ki: Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Doğrusu ancak gönül (ve aklı selim) sahipleri (bunları tefekkür edip düşünür) anlar."[29] Ancak gönül sahipleri düşünür ve nasihati kabul eder.

"(Resulüm!) De ki: (Rabbiniz buyuruyor ki) Ey iman eden kullarım! Rabbinize karşı takvâ sahibi olun (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışın)!" Allah, iman edenlere "ey iman eden kullarım" buyuruyor.

Devamlı söylüyoruz; Allah bize bir kere kulum desin yeter. Eğer iman edip, muttaki olur ve rabbimize karşı sorumluluğumuzu bilip gereğini yerine getirmeye çalışırsak Allah bize de "kulum" der.

"Bu dünyada (Allah'ın istediği şekilde) güzel davrananlara (âhirette de) güzellik vardır. Allah'ın arzı geniştir (nerede iman

[28] Kasas /77-78
[29] Zumer /9

edip güzel işler yapabiliyorsanız oraya gidin)!" Rabbinizin rızasını, ahiretinizi nerede kazanabiliyor, nerede doğru ve güzel yapabiliyorsanız yeriniz orasıdır. Kulluğunuzu yapabilmek için orada olmanız gerekir. **"(Kıyamet günü) Yalnız sabredenlere mükâfatları hesapsız ödenir."**[30] Bir sorun, sıkıntı yaşadığınızda isyan etmeyin, itiraz etmeyin, sabredin; ama güzel yapabilmek için de bilin ki Allah'ın arzı geniştir. Kulluğunuzu yapabildiğiniz yerde olun.

"Kör ile gören, iman edip sâlih ameller işleyenler ile kötülük yapan(lar) bir olmaz. Ne kadar da az düşün(üp öğüt al)ıyorsunuz!"[31]

"Sonra duman hâlinde bulunan göğe yöneldi, ona ve yeryüzüne, 'isteyerek veya istemeyerek, gelin' buyurdu. İkisi de 'isteyerek geldik' dediler."[32] Henüz onlar duman hâlindeyken; yani gök daha gök olmamış, yer daha yer olmamışken, Allah onlara hitap eder. Yer ile göğün biri manevi biri de zahiridir. Allah "ister isteyerek ister istemeyerek gelin" hitabını hem manevi hem de zahiri yere, göğe; yani hem bu âleme hem de melekût âlemine birden yapmıştır.

Allah'ın bunu bize haber vermesinde bir hikmeti vardır. "Gökler ve yer" demek bütün varlığı kapsar. Bu durumda bütün varlık zorlanarak ya da mecburiyetten değil; isteyerek ve severek Allah'a kulluklarını yapar, rablerini hamd ile tesbih ederler.

"(Resulüm!) İyilikle kötülük bir olmaz. Sen (kötülüğü, sana yakışan) en güzel şekilde sav. Sonra bir de bakarsın ki seninle arasında düşmanlık bulunan kimse sanki candan bir dost(un) oluvermiş."[33] Biri sana kötülük yaparsa sen ona güzellikle, iyilikle muamele et; çünkü böyle yaptığında düşmanlık yapan kişi sana

[30] Zumer /10
[31] Mu'min /58
[32] Fussilet /11
[33] Fussilet /34

karşı sımsıcak bir dosta dönüşür. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ve bütün peygamberler kendilerine kötülük yapanlara güzel yapmıştır. Öyleyse bize düşen de; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e, peygamberlere tabi olup kötülüğe karşı güzellik, iyilik yapmaya çalışmaktır.

"Hiç mü'min olan bir kimse, fâsık olan (kâfir) bir kimse gibi olur mu? (Bunlar elbette) Bir olmazlar."[34] İsterse aralarında zerre kadar fark olsun yine de onlara yapacağım muamele eşit olmaz.

Bu dünyaya, çalışıp kazanmaya gelmişiz. Allah bize "hayırda yarışın,[35] cennete koşun,[36] hayırda yarışanlar mukarrebun olanlardır (Allah'a yakın olanlardır)[37] buyuruyor. Allah için hayırda ne kadar yarıştık, çaba, gayret sarf ettikse Allah'a o kadar yakın oluruz ki o zaman da Allah'ın bize yapacağı muamele farklı olur, özel olur.

Konuşmakla, dünyanın peşinden koşmakla hiç kimse ebedi hayatından bir şey kazanamaz; çünkü sadece Allah'ın rızasını isteyerek yapılan ameller nimete, şükrana, Allah'ın rahmetine, muhabbetine layıktır.[38] Onlara yapılan muameleyle de Allah için hayırda yarışmayanlara yapılan muamele eşit değildir.

"Mü'minlerden özür sahibi olmaksızın (cihad etmeyip) oturanlarla Allah yolunda malları ve canlarıyla cihad edenler bir olmazlar! Allah, malları ve canları ile cihad edenleri derece bakımından (özürleri dahi olsa) oturanlardan üstün kılmıştır." Kul, malıyla, canıyla ne kadar cihad ederse o kadar üstündür ve oturanlarla bir değildir. **"Gerçi Allah hepsine (âhiret günü) güzellik (ve cenneti) vaad etmiştir; ama Allah, cihad edenleri oturanlardan çok daha büyük bir ecirle üstün kılmıştır."** Biri Allah

[34] Secde /18
[35] Mâide /48
[36] Âli İmrân /133
[37] Vâkıa / 10-11
[38] Leyl /19-20

yolunda çaba, gayret sarf etmediyse imanını kaybetmez; ama malıyla ve canıyla cihad edenler azim bir ecirle, azim bir dereceyle onun üzerinde olur. **"(Allah onlara) Kendi katından yüksek dereceler, bir mağfiret ve bir rahmet (vermiştir), çünkü Allah ğafûrdur, rahîmdir (her türlü günahı mağfiret eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir)."**[39]

Allah'ın, cennette derece vermesi başka şey, kendinden derece vermesi başka şeydir. Allah, kulunun arşına tecelli edip onu kendine çekince, yaklaştırınca kendinden ona derece verir, yakınlık verir, Hz. İnsan olmayı verir ve bu tecelliyi de isimleriyle yapar. Allah'ın, cennette derece vermesiyle kendinden derece vermesi arasındaki fark budur.

Malı ve canıyla Allah için cihad edenlere de yerinde oturup gereken çabayı göstermeyenlere de cennet vardır, güzellik vardır; ama Allah cihad edenlere kendinden derece verince, onlara kendinden bir bağışlanma, bir mağfiret ve rahmet verir. Bu da onların üzerinde hemen görünür. Nasıl? -Onlar da insanlara karşı ğafur ve rahim olurlar.

"O, gökleri ve yeri altı günde (safhada) yaratan sonra Arş'a hükümran olandır. O, yerin içine gireni de ondan çıkanı da gökten ineni de oraya yükseleni de (en ince ayrıntısına kadar) bilir. Nerede ol(ur)sanız (olun), O sizinle beraberdir ve Allah, yaptıklarınızı hakkıyla görendir."[40]

"Size ne oluyor da (mallarınızı) Allah yolunda infak etmiyorsunuz? Hâlbuki göklerin ve yerin mirası Allah'ındır."

Sahip olduğunuz malları bırakıp gideceksiniz. Allah da onları başkasına verecek; çünkü göklerin ve yerin mirası Allah'ındır. Elinizdeki malları infak etmemekle o mallar size ait olmaz. Size ne

[39] Nisâ /95-96
[40] Hadîd /4

oluyor, nasıl fani olan mallarınızın size kalabileceğini düşünebiliyorsunuz!

"İçinizden fetihten önce (mallarını Allah yolunda) infak edenler ve savaşanlar, (diğerleriyle) bir olmazlar! Onların derecesi sonradan infak eden ve savaşanlardan daha büyüktür. Gerçi Allah hepsine (âhiret günü) güzellik (ve cenneti) vaad etmiştir. Allah, yaptıklarınızdan tamamen haberdardır."[41]

Mekke'nin fethinden önce durum farklıydı; çünkü o dönemde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, sahabelerle beraber darda ve zordaydı. O dönemde sadece gerçek manada iman edenler her şeyi göze alarak, canını Allah'a kurban ederek hem infak ettiler hem de savaştılar; ama fetihten sonra Müslümanlar güçlendi. Artık herkes rahat rahat Allah için gereken çabasını gösterebiliyordu. Bu yüzden fetihten sonra infak edip savaşanlar sonrakilerle bir olmazlar.

Neden?

Arada iman farkı var da ondan. İnfak etmek imanı gerektirir. İlk anda en sıkıntı dolu zamanda hiçbir şeyden endişe etmeyip "ben Allah için gereken her şeyi yaparım" diyenler ve tavrını ortaya koyanlar kazanır. Başka türlü fetih olmuş, imkânlar zaten genişlemişken yapılan amellerle ilk andaki ameli Allah bir tutmaz.

Bu âyet yalnızca sahabeler için geçerli değildir; yani âyet tarihte kalmamıştır. Kıyamete kadar bu âyetin hükmü devam eder. Allah'ın vahyini, hidâyeti insanlara taşımaya, Allah'ın kullarını Allah'a taşımaya çalışırken Mürşid-i kâmile ilk anda yardım edenlerle şimdi yardım edenler de bir olmazlar. Mesela; dergâh yapılırken ya da televizyon kanalımız açılırken ilk anda yardım edenlerle şimdi yardım edenler bir midir? -Kesinlikle hayır! Onlar da bir olmazlar.

[41] Hadîd /10

Allah bize bu âyetle "dar bir zamanda yardım edenlerle geniş bir zamanda yardım edenler bir olmazlar. İlk anda gerekeni yapıp delikanlı gibi tavrınızı ortaya koyun ki sizi üstün kılayım ve kendime çekeyim" buyuruyor. Bu nedenle dar zamanda bir şey yapmamışken geniş zamanda bir şeyler yaparak ilk başta fedakârlık gösterenlerle bir tutulalım, dememiz doğru değildir. Allah bize "siz aklınızı kullanmaz mısınız, sizi onlarla nasıl bir tutarım" buyuruyor.

"Ateş ehli, cennet ehli ile bir olmaz. Cennet ehli gerçek kurtuluşa (ve saadete) erenlerdir."[42] Ateş ehli ise her şeyi kaybedenlerdir.

Allah "zerre kadar hayır, zerre kadar şer, gökte de, yerin dibinde de, bir kayanın içinde de olsa onu karşınıza getiririm"[43] buyuruyorsa o hâlde cennet ehliyle ateş ehli nasıl bir olabilir! Aynı şekilde Allah'ın istediği gibi iman edip Allah için bütün samimiyetiyle elinden gelen her şeyi yapanla, yarım yamalak iman edeni de Allah bir tutmaz; çünkü Allah herkese gönlündeki imana göre muamele eder.

Evet, bu sohbetimizde hep beraber Allah'ın Arş'a istiva ettiğini, bir de iyilik yapanla kötülük yapanı, iman edenle iman etmeyeni, iman ettiği hâlde güzel yapanla güzel yapmayanı, cihad edenle cihad etmeyeni, infak edenle infak etmeyeni, önce yardım edenle sonra yardım edeni bir tutmadığını ve bize "onlar eşit değildir. Nasıl bunu anlamıyorsunuz" buyurduğunu gördük.

Allah, kuluyla her anda birebir muhataptır. Mesele; rabbimizin bizimle beraber olduğunu unutmayıp gönlümüzü Allah'a ait kılmak; yani Rahmân'a arş kılmaktır. Kardeşlerimize bu konuda vaadimiz vardır. Eğer kardeşlerimiz bizi dinler, ciddiye alırlarsa onların gönüllerini açarız. Gönüllerini açacağız ki Allah'ın

[42] Haşr /20
[43] Lokmân /16

âyetleriyle, vahyiyle gönüllerini yıkayıp temizleyebilelim. Böylelikle Allah'ın vahyi kardeşlerimizin gönlüne tecelli etsin ve gönülleri Rahmân'a arş olsun; ama biri bizden daha iyi bildiğini söylüyorsa ona da yapabileceğimiz bir şey yoktur.

Bu dünyaya rabbimize âbd olmaya, âşık olmaya, yakın olmaya gelmişiz. Eksiklerimiz, yanlışlarımız olabilir. Önemli olan; rabbimizin emrettiği bir şeyi yapmaya gücümüz yetmediğinde "ya rabbi! Bana yardım et, ben seni istiyorum, sana ait olmak istiyorum. Gönlüm senin arşın olsun istiyorum. Bana yardım et ki gönlüm şeytana arş olmasın, ben de şeytana kul, âbd olmayayım" demek ve rabbimize sığınıp elimizden gelen çabayı göstermektir. Allah için gereken çabamızı gösterirsek Allah da bize yardım eder; ama çabamızı göstermezsek bu defa da bizi idare eden şeytan olur.

Biri şeytana âbd olmuşsa onun gönlünde elbette ki şeytan onu idare eder. Allah âyet-i kerimede **"şeytana âbd olmayın; çünkü o sizin apaçık düşmanınızdır. Bana âbd olun! İşte bu, sırât-ı mustakîm (bana dosdoğru varan yol)dur"**[44] buyuruyor ya işte Allah'ın kendisine nimet verdiği kullarla beraber sırât-ı mustakîmde yürümemiz gerekir ki şeytana âbd olmayalım, Allah'a âbd olalım, rabbimize varalım, vasıl olalım. Rahmân, gönül arşımıza tecelli etsin.

Allah bizi gönlü şeytana arş olanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi Allah'a âbd olanlardan ve gönlü Rahmân'ın arşı olan kullarından eylesin. Allah bizi hayırda, infakta, cihadda önde gidenlerden eylesin. Allah bizi yakınlığına kabul ettiği mukarrebunlardan eylesin. Allah bizi rabbini dinleyenlerden ve rabbinin öğüdünü, nasihatini anlayanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[44] Yâsîn /60-61

30.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı ve Aşk'ı anlamaya, rabbimizin güzel fiillerini, bize olan muamelesini ve bir kul olarak hayatı nasıl yaşamamız gerektiğini rabbimizden öğrenmeye çalışıyorduk.

İnsan, Allah'ın yeryüzündeki halifesiyse bu durumda Allah'ın emrettiği ve sevdiği gibi yapmalıdır ki halifeliğini yerine getirebilsin. Başka türlü Allah'a halife olmuş olmaz. İnsan kimin yaptığı gibi yapıyorsa onun halifesi olur ve onu temsil eder.

İnsan, hayatını yaşarken ya Allah'ı temsil eder, Allah'a halife olur ya da nefsini, şeytanı veya birilerini temsil eder, onlara halife olur. Hiç kimse için üçüncü bir seçenek yoktur. Allah, insanı kendisine halife olsun, isimlerini, güzelliğini üzerinde göstersin ve kendisini temsil etsin diye yaratmışsa; ama insan, Allah'a halife olmak yerine başkasına halife olursa rabbini, Allah'a halife olmayı kaybeder, şeytana halife olur, dolaysıyla gideceği yer de şeytanla beraber ebedi cehennem olur. Eğer "hem Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi yapayım, Allah'a halife olayım. Biraz da nefsime, şeytana, dünyaya, başkalarına halife olayım" derse bu defa da münafık olmuş olur ki yine ebediyen kaybeder.

İnsan, kaybetmemek için halifeliğini Allah'a yapmalı, halifeliğini yapabilmek için de Allah'ın fiillerini, muamelesini anlamalıdır. Yoksa Allah'ın istediği, yaptığı gibi yapması hiçbir zaman mümkün olmaz.

Hata yapmak, yanlış yapmak, günaha düşmek başka; şirke, küfre, hasede, kibre düşmek başka bir şeydir. Devamlı

söylüyorum; günah ile şirki birbirinden ayırmamız gerekir. Hata, yanlış, günah, eksik bedene ait fiillerdir ve bunlar gönle, nefse ait olan fiillerden farklıdır.

Gönle ait olan fiiller; aşktır, muhabbettir, imandır, Allah'a samimiyettir, teslimiyettir, edeptir, haşyettir. Nefse ait olan fiiller ise; kibirdir, gururdur, riyadır, hasettir, benlik gütmek ve "ben, bence, bana göre" demektir. Bunlar birbirinden farklıdır. İnsan bedene ait günahları işlerse Allah onu dilerse mağfiret eder; ama nefse ait yanlışları yapar, şirke düşerse Allah şirki affetmez, o da ebediyen kaybeder.

Allah, kuluna tercih hakkı vermiştir. Kul da tercihini yapıp ya "Allah" der ya da "ben, bence, bana göre" der ve hayatını kendi isteğine göre yaşar.

Allah âyet-i kerimede **"(hiç) yaratan (yarattığını) bilmez mi"**[1] buyurur. Allah, insanın bir beşer olarak acziyetini, zayıflığını, gücünün ne kadar olduğunu ve kuluna ne verdiğini bilir. Bu yüzden âyet-i kerimede buyurduğu üzere hiç kimseye gücünün yettiğinden başkasını yüklemez. Kimseyi gücünden fazla bir şeyle sorumlu tutmaz.[2] Allah, kuluna ne vermişse kul ancak ondan sorumludur ya da gücü ne kadarsa ancak o kadarından sorumludur. Allah, kulunu imtihana tabi tutarken de buna göre imtihana tabi tutar. Bir de kulu kazansın diye ona yardım eder; çünkü Allah, kulundan yanadır. Onun için âyet-i kerimede **"kim (Allah'ın huzuruna) güzellikle gelirse ona getirdiğinin on katı vardır"**[3] yani Allah sevaba, iyiliğe, güzelliğe en az bire on verir, buyurmuştur.

Allah, günaha, yanlışa bire bir verirken sevaba ise bire on, bire yüz, bire beş yüz, bire yedi yüz veya hesapsız verir.[4] Kısacası

[1] Mulk /14
[2] Bakara /286
[3] En'âm /160
[4] Bakara /261, 212

biri on tane günah, bir tane de sevap işlerse, o bir sevabı on tane günahını götürür. İşte, bu da Allah'ın, kulundan yana olması ve kuluna olan rahmetidir. Allah, böyle yaparak kuluna "bak, ben senden yanayım, senin kazanmanı istiyorum. Onda birini bile yaparsan cennete gidiyorsun, buyurur. **"Şüphesiz ki Allah kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz, bunun dışında kalan (günah)ları ise (kendi rahmet ve mağfiretinden) dilediği kimse için bağışlar."**[5] Çünkü şirk, gönlün, nefsin fiilidir.

Allah, kuluna kazanması için bu kadar yardım ederken hiç kimse "ben güzel yapamam, kazanamam" diyemez. İnsan, yalnızca Allah'ın kendisine verdikleriyle dahi güzel yapıp kazanabilir. Yeter ki tercihi Allah için güzel yapmak olsun. Allah ona yardım eder; ama kulun gönlüne Allah'ın nefhettiği rûh hâkim olmaz, nefis hâkim olursa o kul her hâlükârda şirke, küfre, nifaka düşer, dolayısıyla kaybeder. Bu tehlikeye düşmemek için gönlünü düzeltmesi şarttır. İnsan zahiri olarak "yoruldum yapamadım, gücüm yetmedi, yanlış yaptım" diyebilir; ama gönlünün fiili için mazeret üretip "ben yapamadım, edemedim" diyemez. Bunun sebebi; gönlün tamamıyla insanın elinde olmasıdır.

Bilmemiz lazım ki insana kaybettiren şey günahı değil kibri ve şirkidir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"kalbinde zerre kadar kibir bulunan, cennete giremez"*[6] buyurmuştur. Allah âyet-i kerimede iblisi anlatırken **"o, (secde etmemek için) diretti ve kibirlendi, böylece (Allah'ın Âdem'e nefhettiği rûhu görmezden gelip secde etmediği için) kâfirlerden oldu"**[7] buyurmuştur.

İblis, Allah'ı biliyordu, Allah'ın huzurunda olduğunu biliyor ve Allah'ın "meleklere secde edin" hitabını dahi işitiyordu; ama buna rağmen kibirlendiği için kaybetti. Bu yüzden devamlı olarak

[5] Nisâ /48, 116
[6] Müslim, Îmân 147; Ebû Dâvûd, Libâs 26; Tirmizî, Birr 61
[7] Bakara /34

"iman inanmak değildir. İman; Allah'ı her şeyden, canından da çok sevmektir" diyoruz.

Allah'ı seven, Allah'ın emrini de sever. "Allah ne dediyse doğru odur, hak odur, güzel odur" der. Biri "Allah ne dediyse doğrudur" demezse iblis gibi "ben, bence, bana göre" demiş ve kibirlenmiş olur ki o zaman da kaybeder. Dikkat edersek iblis, Hz. Âdem (a.s.)'a secde emri geldiğinde "ben ondan daha hayırlıyım"[8] diyor. Yani üstün olduğunu değil hayırlı olduğunu söylüyor. Biri de insanlara karşı kibirlenip "ben falancadan hayırlıyım" derse iblisten hiçbir farkı kalmaz ve onun düştüğü duruma düşer.

Oysaki insanı üstün kılan tek şey takvâdır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Veda Hutbesi'nde *"hepiniz Âdem'densiniz, Âdem de topraktandır. Hepiniz kardeşsiniz, üstünlük ancak takvâ iledir"* buyurmuştur. Kim, Allah'a iman eder, Allah'a karşı sorumluluğunu yerine getirir, rabbinin azametini, kudretini, malikliğini, mülkün sahibi olduğunu bilir, rabbini tanır, kendi kulluğunu, acziyetini bilir, rabbine karşı tevazu içinde olur ve bütün mahlûkata karşı bu tevazuyu gösterirse mü'min olur, takvâ sahibi olur, dolayısıyla Allah katında üstün olur; ama "ben, bence, bana göre" der, "ben üstünüm, ben hayırlıyım, benim malım çoktur, ben şöyle akıllıyım, işimi biliyorum" derse bu defa da kibirlenir ve iblisin durumuna düşer. Kulun bundan sakınması gerekir; çünkü bu, kulun elinde olmayan bir şey değildir, gönlün fiilidir ve tamamen kendi elindedir.

Kul kendi gönlünün, nefsinin, vücut ülkesinin halifesidir ve kendi beden mülkünde, gönül mülkünde saltanat da, hüküm de, emir de onundur. Allah, onun gönlünü ona teslim etmiş ve "al, gönlünü dilediğin gibi yap. İstersen gönlüne rabbini davet edersin, istersen şeytanı davet edersin. İstersen gönlün rabbinin tecelli ettiği arş olur, istersen şeytana arş olur ve şeytan gönlüne

[8] Sâd /76

hükmeder" demiştir. Bu konudaki tercih tamamen kula aittir. Kul da yaptığı tercihle ya kazanır ya da kaybeder.

İnsanın tercihini doğru yapabilmesi ve gönlünün Allah'a arş olması için önce rabbinin muamelesini anlaması lazım. İnsan her anda Allah'ın kendisine muamelede bulunduğunu ve bu muameleye karşı kendisinin ne yapması gerektiğini anlayacak ki doğru yapabilsin. Yaptığı her şey Allah'ın istediği, razı olduğu gibi olabilsin; çünkü insan, Allah'ın istediği gibi yapmazsa yerine nefsinin, şeytanın istediği gibi yapar ki böyle olunca da gönlü şeytanın arşı olur. İşte, Allah bize efâliyle, yaptıklarıyla hem rabbimize karşı sorumluluğumuzu hem de Allah'ın kullarına, mahlûkata nasıl muamele etmemiz gerektiğini öğretiyor. Öyle ki gönlümüz Allah'ın arşı olsun ve gönlümüzde Allah hükmetsin.

Evet, geçen sohbetimizde Allah'ın istevâ "yerleşti, kuruldu, hükümran oldu, eşit, müsavi" fiilini anlamaya çalışmıştık. Bu sohbetimizde ise Allah'ın tecellâ "tecelli etti" fiilini anlamaya çalışacağız inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Allah, kulunun seviyesinde tecelli eder. Allah'ın tecelli etmesini mecazi olarak "Allah iner" şeklinde anlayabiliriz. Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i miraçta huzura alıp ona tecelli ederken **"yaklaştı ve (onu muhatap alıp onun idrak edebileceği seviyeye) indi."**[9] Yaklaştı ve aşağı indi, tecelli etti, buyurur. Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için tecelli edip mecazi olarak aşağı inmiştir.

Fe kâne kâbe kavseyni ev ednâ: "Sonra (ikisi arasındaki uzaklık) kâbe kavseyn (bir yayın iki ucu kadar) hatta daha yakın oldu." **Fe evhâ ilâ abdihî mâ evhâ:** "Sonra (Allah) kuluna

[9] Necm /8

vahyedeceğini vahyetti.” **Mâ kezebel fuâdu mâ reâ:**[10] “(Daha önce kalp gözüyle) Gördüğü (Allah’ın tecellisi)ni kalb(i) yalanlamadı.”

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’e bir yayın iki ucu kadar yaklaştı. Böylece kuluna vahyedeceğini vahyetti. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’in de gördüğünü kalbi yalanlamadı, tasdik etti; çünkü Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’i huzura almadan önce de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gönlünde buna şahid olmuştu.

Allah’ın Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’e ikram ettiği miraç nimeti bütün mü’minler için de geçerlidir. Bir veli manevi olarak miraç edip huzura alındığında Allah’ın tecellisine, yakınlığına şahid olur ve gördüğünü kalbi yalanlamaz. Kalp derken kalbin manevi makamı olan fuadı anlayalım.

Fuad; kalpteki bir makamdır, arştır. Kalbin; sır, sırrın sırrı, hafa, ahfa gibi manevi makamları vardır. Ahfa da kalbin fuad bölümüdür. Hafa sırrın sırrından bile daha gizliyken ahfa ise hafanın daha gizlisidir ve bu kalbin son bölümüdür, arştır, insanın hakikatidir. İşte, Allah da buraya tecelli eder.

İnsanın kalbin son bölümüne gelip rabbini ve hakikatini tanıyabilmesi için öncelikle gönül yolculuğunu yapması gerekir; çünkü insan manevi yolculuğu yaptığında bu gizlilikleri; yani sırrı, kendi hakikati ona açılır. İnsan, bu gönül yolculuğunu yapacak ki gönül arşına varsın, böylelikle hakikatine kavuşup orada Allah’ın cemaline şahid olsun.

Evet, “gözünün gördüğünü kalbi yalanlamadı” buyurdu Allah; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’in gönlü daha önce de buna şahid olmuştu. Âyet devam ediyor. **E fe tumâr rûnehu alâ mâ yerâ:** “Şimdi (siz onun) gördükleri hakkında kendisiyle tartışıyor musunuz?”[11] Allah “bütün bu söylediklerime rağmen

[10] Necm /9-11
[11] Necm /12

yine de onun gördükleri hakkında tartışacak mısınız, 'acaba' diyecek misiniz, 'hayır, görmedi, aslında şöyle oldu' diyecek misiniz" diye soruyor.

Peki, bu tartışılıyor mu?

Elbette ki tartışılıyor. Baktığımızda bazıları "Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in müşahade ettiği Allah değildi, Cebrail'di" deyip tartışıyor. Oysaki Allah **fe evhâ ilâ abdihî mâ evhâ:** "Sonra (Allah) kuluna vahyedeceğini vahyetti" buyuruyor. Eğer Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in gördüğü Cebrail (a.s.) ise Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu durumda Cebrail (a.s.)'ın mı kulu oluyor! Nasıl böyle söyleyebiliyorsunuz! Akılları bunu almıyor ya, ondan böyle söylüyorlar!

Bir de tefsirlerde "ikisi arasındaki uzaklık iki yay kadar oldu" denilir. Hâlbuki âyette iki yay diye bir şey yoktur. Tek yay vardır ve bir yayın iki ucu kadar diye geçer. İki yayın birbirine yakınlığı olmaz, uzaklığı olur. Tabir-i caizse biri doğuda, öteki batıdadır. Bu şekilde yakınlık mı olur! Allah burada "iki yay kadar" değil "bir yayın iki ucu kadar" buyuruyor.

Peki, Allah neden "bir yayın iki ucu kadar yaklaştı, en yakın oldu" buyurur.

Çünkü yay tek parçadır ve o tek parçanın da iki ucu vardır; yani bir ucunda Allah'tan, huzurdan gelip dünyaya inersin, diğer ucunda ise tekrar yukarı çıkarsın. Allah bu âyetle bize "sen, Allah'a aitsin, ondan geldin ve dönüşün yine onadır" buyuruyor.

İnsan, huzura çıkarken de yolculuğu aynen böyle yapar. Önce yayın bir ucundan, huzurdan dünyaya gelir, sonra ölürken yayın diğer ucuna, huzura gider. Böylelikle yayın iki ucu tamamlanmış olur. Bu yüzden Allah Kıyamet günü kullarını huzura

alırken **“andolsun sizi ilk defa yarattığımız gibi (bugün de) tek başınıza (yapayalnız) huzurumuza geldiniz”**[12] buyurur.

Evet, Allah, kulunun aklının, gönlünün anlayabileceği seviyede tecelli eder ve kulunu kendine şahid kılar.

“Bilin ki şüphesiz Allah, (dünyada kuluna yakınlığını tattırmak ve hakkı gönlüne vahyetmek için) kişi ile kalbi arasına tecelli eder.”[13] İşte, Allah, kuluna bu kadar yakındır.

Allah neden kulu ile kalbi arasında tecelli eder?

Kulunu seviyor da ondan. Allah, kulunun gönlüne vahyederek kulunu kendine davet eder ve ona yardım edip “haydi, bana gel” der.

Allah bizi rabbinin davetine icabet edenlerden ve Allah’ın isimlerinin, güzelliğinin tecellisiyle güzelleşip hakikatine kavuşanlardan eylesin inşallah.

Bir de Allah’ın kûn “ol” emriyle yaptıkları vardır. Şimdi de hep beraber Allah’ın kûn fiilini anlamaya çalışalım inşallah.

“O, bir işe hükmettiği zaman ona sadece ‘ol!’ der ve o da hemen oluverir.”[14] Allah başka bir âyet-i kerimede **“bizim emrimiz gözü sadece tek bir sefer açıp kapama gibidir (anında gerçekleşir)”**[15] buyurmuştur.

Allah’ın emri bizim anlayacağımız seviyede bir andadır; çünkü Allah, zamansız ve mekânsız âlemde bir şeye “ol” dedi mi o şey anında olur. Bu nedenle Allah **innemâ emrûhû izâ erâde şey’en en yekûle lehu kun fe yekûn:**[16] “Bir şeyi(n olmasını)

[12] En’âm /94
[13] Enfâl /24
[14] Bakara /117
[15] Kamer /50
[16] Yâsîn /82

dilediği zaman onun emri ona sadece ‘ol’ demektir. O da hemen oluverir” buyurur.

Zamansız, mekânsız âlemde Allah’ın emri anında gerçekleşir; ama zamanla, mekânla kayıtlı olan bu âlemde Allah’ın emri bizim için bazen bir anda olurken bazen de Allah bizim için o anı uzatır. Bu uzatmanın sebebi de bizi imtihana tabi tutmasından dolayıdır; ama her halükârda kulun iman etmesi gerekir ki Allah neye “ol” demişse o mutlaka olur. Allah her şeyin takdirini yapmış ve her şeyin emrini, hükmünü vermiştir. Onun için **“yeryüzünde (gerçekleşen) ve sizin başınıza gelen hiçbir musibet yoktur ki biz onu yaratmadan önce (o) bir kitapta (Levh-i Mahfuz’da yazılmış) olmasın**”[17] yani her şey Levh-i Mahfuz’da yazılıdır, buyurmuştur. Geçmiş de, gelecek de, olan da, olacak olan da Levh-i Mahfuz’da yazılıdır. Allah hem önümüzdekini hem de arkamızdakini, hem yaptıklarımızı hem de yapacaklarımızı bilendir.

Zamansız ve mekansızlığı aklımız almaz. İlle de “ben burayı anlarım” dememiz yanlış olur. Anlayabileceğimiz kadarını zaten anlarız. Anlamadıklarımıza ise “rabbim öyle söylüyorsa iman ettim, o doğrudur” dememiz gerekir.

Öncelikle anlamamız gereken şey; Allah’ın zamandan, mekândan, akılla anlaşılmaktan münezzeh olduğu, subhân olduğudur. Eğer aklımızla Allah’ı anlarız, dersek aklımız Allah’ı ihata etmiş, kaplamış olur. Bu durumda aklımız ondan daha büyük demektir. Hâşâ! Böyle düşünmek küfürdür. Yaratılmış akıl kendi yaratanını idrak edemez, ihata edemez. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *“Allah’ın zatı hakkında tefekkür edilmez; çünkü akıl onu anlayamaz”*[18] buyurmuştur. Kul değil Allah’ı, zamansız, mekânsız âlemi, Allah’ın kendinden nefhettiği rûhu dahi anlayamaz.

[17] Hadîd /22
[18] Acluni, Keşfu’l-hafa, 1/357-358

Allah'ı tanımanın tek bir yolu vardır. Bu da Allah'ın sevgisini kazanmaktır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"Allah kendini sevdiklerine tanıtır"* buyurmuştur. Ne zaman ki Allah'ı sevdik ve onun sevgisini kazandık o zaman Allah kendini bize tanıtır. Kendini bize ne kadar tanıtırsa biz de onu o kadar tanırız. Başka türlü Allah'ın zatı hakkında tefekkür edemeyiz. Bunun yerine rabbimizi isimlerinden, El Esmâu'l Husnâ'sından, efâlinden anlamamız, tanımamız ve iman etmemiz gerekir; çünkü El Esmâu'l Husnâ bizde de mevcuttur. Allah kendisini esmasıyla tanımamızı murad etmiş, bundan dolayı da isimlerini bize sayıp beyan etmiştir. Biz de Allah'ın yeryüzündeki halifesi olarak Allah'ın isimlerini üzerimizde taşırız. Allah'ın isimleri bizde mevcut olduğu için de rabbimizi tanıdıkça kendimizi tanır, kendimizi tanıdıkça da rabbimizi tanırız. Böyle olunca da âlemi, imtihanı zaten anlarız.

Dediğim gibi; zamansızlığı, mekansızlığı, Allah'ın bir şeye "ol" derken onun hemen anında nasıl olduğunu anlamaya çalışmayalım. Bize düşen; anlayabileceğimiz şeyleri; yani rabbimizin isimlerini, fiillerini tefekkür edip oradan rabbimizi tanımaya ve bize olan muamelesine onun istediği gibi karşılık vermeye çalışmaktır.

Evet, Allah bir şeyi dilediğinde, irade ettiğinde ona "ol" der ve o da hemen olur. Bütün hayatımız böyledir. Allah bizim için "ol" demiştir ve hayat bizim için olmaya devam eder. Her ne kadar zamansız ve mekânsız âlemde Allah için her şey olmuş, bitmişse dahi bizim için hayat devam eder. Devam ettiği için de Allah bizimle bire bir muhataptır ve bize muamelede bulunur; yani gönlümüze her anda tecelli eder, vahyeder ve bize yolu gösterip sürekli olarak bizi kendine çeker.

Peki, Allah için oldu, olacak, şimdi ya da sonra diye bir şey olmadığını anlamanın bir yolu var mıdır?

Evet, vardır. Ne zaman kendi hakikatimize kavuşur, kendi kendimiz olur; yani Allah'ın nefhettiği rûh olursak o zaman zamansız ve mekânsız âlemin ne olduğunu anlarız; çünkü Allah'ın nefhettiği rûh için de zaman ve mekân yoktur.

Her ne kadar anlaşılması için rûha Allah'ın nûrundan desek de Allah böyle söylememiştir. Allah âyet-i kerimede **nefahtu fîhi min rûhî:**[19] "Ona rûhumdan nefhettiğim (üflediğim) zaman" buyurmuştur. Allah bütün melekleri nefhettiği rûha secde ettirmiş ve insana nefhettiği rûhu onun üzerinde tecelli etsin, görünsün diye bütün varlığı onun emrine, hizmetine vermiştir. Allah'ın nefhettiği rûh insanda tamamen tecelli edince ise o insan üzerinde Hakk'ın güzelliği, El Esmâu'l Husnâ'sı, Allah'ın nûru görünür.

Nasıl?

Birinde Allah'ın güzelliği tecelli etmişse insanlar bu güzelliği o kulun fiillerinde görür. Fiillerini görünce de kulun üzerindeki esmaya şahid olmuş olur. Örnek vermek gerekirse; o kul birine rahmetle muamele ettiğinde o kulun rahimliğini; yani ondaki Rahmân ve Rahîm isimlerini görür. O isimlerin arkasında da Allah'ın nefhettiği rûh vardır. Kul, ancak Allah'ın nefhettiği rûha kavuşunca zamansızlığı ve mekansızlığı anlayabilir.

"(Bütün) İşlerin âkıbeti Allah'a aittir."[20] Bütün işlerin sonu Allah'a varır. Bütün emir, bütün hüküm onundur. Kula düşen; Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi yapmaktır. Yoksa işin sonucunu belirleyen kul değildir. Allah neye "ol" demişse ancak o olur. Önemli olan; kulun niyetidir ve o işi yaparken ki rabbinin rızasıdır. Kulun işi yalnızca niyet etmek ve niyetinin gereği olarak amelde bulunmaktır; ama işin sonucu kula değil Allah'a aittir. Kulun niyeti

[19] Sâd /72
[20] Hacc /41

hayırsa niyetinin gerçekleşip gerçekleşmemesi artık mühim olmaz; çünkü kul bu niyetiyle yine kazanmıştır.

Bütün mesele; kulun rabbini, rabbinin rızasını isteyerek hayatını imanla yaşaması, bunun için vesileye sarılmasıdır. Böyle yaparsa Allah ona yardım eder; çünkü Allah âyet-i kerimede **"ona (yaklaşmak için bir hidâyetçi ile) vesile arayın"**[21] buyurmuştur. Kulun işi vesileye sarılmaktır. Kul vesileye sarılırsa mutlaka Allah'a varır; çünkü Allah "bana yaklaşmak için vesile arar, çabanı gösterirsen mutlaka seni kendime yaklaştırırım. Cennete koş.[22] Eğer cennete ait ameli işler, cennet yoluna girersen oraya varırsın. Koşmazsan varamazsın" demiş ve kazanmak için vesilenin gerekliği olduğuna dair takdirini yapmıştır; yani buna "ol" demiştir.

Evet, Allah katında cennetlikler de cehennemlikler de bellidir; ama zamanla, mekânla kayıtlı olan aklımızla bunu anlamamız mümkün değildir. Biz ancak zamanla kayıtlı olan şeyleri anlayabilir, bunun için de geçmişe gider, "önceden şöyle oldu" der yahut geleceğe gider "gelecekte şöyle olur" deriz; ama Allah için geçmiş ve gelecek diye bir şey yoktur. Her şey tek bir andır.

İnsan, an'da durunca Allah'ın tecellisini tadar. Bu yüzden kardeşlerimize ramazan ayının başında "bütün ramazan boyunca içinde bulunduğumuz an'a gelelim ve Allah'ın huzurunda duralım. An'a geldiğimizde Allah'ın huzurunda oluruz" dedik. Şimdi bu anda hepimiz Allah'ın huzurundayız ve rabbimiz bize nazar ediyor, bizi görüyor, işitiyor. Eğer içinde bulunduğumuz an'a gelirsek huzurda oluruz. Aksi hâlde bir "geçmişte şöyle oldu" deyip geçmişe gider, bir de "yarın şöyle olacak" deyip geleceğe gideriz.

[21] Mâide /35
[22] Âli İmrân /133

Böyle olunca da içinde bulunduğumuz ana gelemediğimiz için huzurda duramamış oluruz.

Dediğim gibi; Allah için geçmiş ve gelecek yoktur. Eğer anda, huzurda durmak için çaba, gayret sarf edersek bu bizim duamız olur. Allah da duamızı kabul eder ve bizi anda durdurur. Artık bizim için ne geçmiş, ne gelecek, ne zaman ne de mekân kalır! Allah bize zamansızlığı ve mekânsızlığı tattırıp yaşatır.

Allah, âyet-i kerimede sarp yokuşun ne olduğunu saydıktan sonra en son **"iman edenlerden, (sabırlı olup) sabrı (birbirlerine) tavsiye edenlerden ve (merhametli olup) merhameti (birbirlerine) tavsiye edenlerden olmaktır. İşte, onlar (amel defterlerini sağdan almayı hak eden ve) sağın arkadaşları (olan cennetlikler)dir"**[23] buyurur.

Allah iman edenleri, birbirine sabrı ve rahmeti tavsiye edenleri cennete koyar. Kitaplarını sağından alacak olanlar da onlardır. Allah böyle hükmetmiş, böyle "ol" demiştir. Onun için Allah başka bir âyet-i kerimede **"biz dileseydik elbette herkese hidâyetini verirdik; fakat (herkesi kendi tercihinde serbest bırakarak) benden, 'andolsun ki cehennemi tümüyle insanlar ve cinlerle dolduracağım' sözü hak olmuştur."**[24] Yani bir kere söz benden çıkmıştır ve geri dönüşü yoktur, buyurmuştur.

Allah bir şey söylediyse onu yapar ve hiç kimse için onu değiştirmez. **"Muhakkak ki Allah, vaadinden (asla) dönmez."**[25] **"Sözüne Allah'tan daha sâdık kim vardır"**[26] buyurdu Allah. Hâl böyleyken sözünü, vaadini yerine getirmez mi? -Elbette ki getirir.

Allah isyan edenler için de **"belli bir süreye kadar rabbinden bir (erteleme) söz(ü) geçmiş olmasaydı aralarında**

[23] Beled /17-18
[24] Secde /13
[25] Âli İmrân /9
[26] Nisâ /87

hemen hüküm verilirdi."[27] Küfürlerinden, peygambere karşı gelmelerinden dolayı işleri bitirilirdi; ama rabbin bir süreye kadar azabı erteleme sözü vermiştir, buyurdu. Bir kavim haddini aşar, Allah'ın âyetlerini ve resulünü yalanlarsa onlar için Allah bir hüküm vermiştir ve onlar mutlaka ebediyen kaybederler.

Allah, kavimleri anlatırken âyetlerini, resullerini yalanladıkları için nasıl azaba uğradıklarını tek tek beyan etmiştir. Bu sadece kavimler için değil, her bir insan için de geçerlidir. Biri Allah'ın âyetlerini, resulünü yalanlarsa azaba uğrar ve ebediyen kaybeder. Mesela; Allah âyet-i kerimede **"(resulüm!) âyetlerimizi inkâr eden, üstelik 'elbette bana mal ve evlat verilecek' diyen kimseyi gördün mü? (O) Gayba vakıf ol(up onu bil)di mi yoksa Rahmân'ın katından bir söz mü aldı? (Kesinlikle) Hayır! Biz onun söylediklerini (amel kitabına) yazacağız ve (âhiret günü onun) azabını arttırdıkça arttıracağız"**[28] buyurmuştur. Allah bu konudaki hükmünü bir kere vermiştir; çünkü Allah bir kavme nasıl muamele ediyorsa insana da öyle muamele eder. Bunların hepsi bizim için ibrettir. Onun için Allah âyet-i kerimede **"andolsun ki biz, (Nûh ve kavminin) bu (kıssası)nı (insanlara) bir âyet (öğüt ve ibret vesilesi) olarak bıraktık. Öğüt alan var mı"**[29] buyurur. Allah bize "öğüt alan var mı" diye soruyor.

Baktığımızda bir hayat yaşamış, dünyanın peşinden koşmuş büyüklerimiz vefat ediyor. Onların düşüncelerini, hesaplarını, yaptıklarını, konuştuklarını, korkularını, endişelerini, sevdiklerini şöyle bir göz önüne getirelim. Bir hayat yaşıyorlar, sonra Allah onlara "gel" diyor, onlar da gidiyorlar. Acaba nasıl gitmişlerdir, neyle gitmişlerdir, neyi kazanmış olarak gitmişlerdir! Acaba, Allah onları huzura alırken "seni bana halife olasın diye yaratmıştım. Sen benim yeryüzündeki halifemdin, beni temsil edendin. Seni,

[27] Şûrâ /14
[28] Meryem /77-79
[29] Kamer /15

bana âbd olasın, ayna olasın, isimlerim üzerinde tecelli etsin diye yaratmış, sana rûhumdan nefhetmiş ve melekleri sana secde ettirmiştim. Varlığa rahmet olasın, dua olasın, güzel olasın, güzelliğim üzerinde görünsün diye senin için kazanabileceğin kıvamda sahneyi hazırlamış ve seni imtihana tabi tutmuştum. Levh-i Mahfuz'da 'ol' emriyle yazılı vaziyette olan, senin için takdir ettiğim her şey sırf Hz. İnsan olasın, manevi olarak büyüyesin, bana yakın olasın, gönlün bana arş olsun diye birer birer önüne gelmişti. Peki, buna karşılık sen ne yaptın! Ben senin için neler yaptığımı anlattım. Haydi, sıra sende, şimdi de sen neler yaptığını anlat" buyurduğunda acaba büyüklerimiz ne cevap vermiştir!

Allah'ın sorduğu bu soru tek bir sorudur. Biri bu soruya karşılık "ben şu kadar ibadet yaptım" ya da "falancaların peşinden gittim, onları destekledim, karşı tarafta olanlara küfrettim" derse, Allah ona "kulum, ben sana kimi desteklediğini ya da ne kadar ibadet ettiğini sormuyorum. Manevi olarak büyümen için sana gönderdiğim imkânları kullanıp Hz. İnsan oldun mu olmadın mı? Peygamberine benzedin mi, benzemedin mi! Peygamberin gibi olmaya çalıştın mı çalışmadın mı? Ben sana âlemlere rahmet olan peygamberi örnek olarak göstermiştim. Sen ne kadar onun gibi oldun" demez mi!

Allah sana bu soruyu sorduğunda "bilmiyorum" veya "peygamberim gibi yapamadım" diyemezsin; çünkü Allah sana "peygamberin de senin gibi bir beşerdi ve senin gibi bir kuldu. O yapabildiyse sen de yapabilirdin. Onu sana örnek olsun, onu takip edesin diye gönderdim. Onu boşuna mı gönderdim! Sana peygamberlerin hâllerini, onlarla beraber olan salih kullarımın yaptıklarını anlattım. Bak, ben onlardan razıyım, sen de onlar gibi ol diye hiçbir şeyi eksik bırakmadım. Sen onlar gibi oldun mu, ne kadar oldun" ya da "neden onlar gibi olmadın" der.

Hiç kimse yaratılışın gayesini, kim olduğunu, bu âleme neye geldiğini Allah'tan öğrenip anlamadan, varlığı, âlemi, hayatı

Allah'ın öğrettiği gibi tanımadan kazanamaz. Biri kendini, rabbini, kim olduğunu, dünyaya neye geldiğini, neyle muhatap olduğunu bilmiyorsa nasıl kazanacak!

Devamlı söylüyorum; Allah bizden peygamberler gibi yapmamızı isterken "melek olun" demiyor. İnsan, beşerdir hata da işler, çamura da düşer, yanlış da, eksik de yapar. Önemli olan; ne olursa olsun Allah'ın huzurunda olduğumuzu bilmek ve onun istediği gibi yapmaya çalışmaktır.

Peki, Allah neden insanın yanlışa düşmesine müsaade eder?

Tabi ki kul, rabbini tanısın diye müsaade eder. Kul, günah işlemezse, yanlış yapmazsa Allah'ın Ğafûr ismini, Ğaffâr ismini, Tevvâb ismini, Afuvv ismini, Rahmân ve Rahîm ismini, yardıma muhtaç olduğunda Allah'ın Nasîr ismini nasıl tadabilir!

Kul acizdir, zayıftır. Yanlış yapınca, rabbi onu yerin dibine geçirmez, tam tersine rızkını verip onu varlıkta tutmaya devam eder. Kul yanlış yaptığını anlayıp her tövbe ettiğinde, rabbine döndüğünde ise rabbi onu affeder ve kul bir daha rabbine yaklaşır. Yetmez, onu affederken gönlüne bir de genişlik verir ve "seni affettim kulum" der. Neyin karşılığında? -Bir tek "estağfurullah ya rabbi! Pişman oldum, tövbe ediyorum" demesinin karşılığında Allah onu affeder.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz tövbeyle ilgili olarak *"pişmanlık tövbedir"*[30] buyurur. Kul pişman olduğu için henüz diliyle "tövbe ya rabbi" demeden Allah onun pişmanlığını tövbe olarak kabul eder ve onu mağfiret eder. Bu durumda Allah, kuluna "seni seviyorum kulum. Sen pişman oldun ya günahını sildim ve sana hiç o günahların olmamış gibi muamele edeceğim. Yeter ki

[30] Müsned, I, 422-423, 433; İbn Mâce, zühd, 30

sen yoluna, güzel yapmaya devam et. Ben senin yanındayım, seninleyim" der.

Allah, âyet-i kerimede **"(resulüm!) Kullarım sana benden sorar(lar)sa (söyle onlara), muhakkak ki ben karîb (ismimle herkese ve her şeye çok yakın)ım. Bana dua ettiği vakit dua edenin duasına icabet ederim. O hâlde (onlar da) benim (kulluk davetime) icabet etsinler ve bana iman etsinler ki rüşdlerine (manevi olarak kemâlâtlarına) ersinler"**[31] buyurmuştur. Yani bize "sen imanı kazanmaya bak. Rabbinle aşkın, muhabbetin alışverişini yapmaya devam et. Düştüysen kalk cennete koşmaya devam et. Sana düşen; günahına, hatana, kusuruna takılmak değildir. Kalkıp bana koşmaya devam etmektir" buyurur. Bu, Allah'ın kuluna olan saf rahmeti, saf ikramıdır.

Elbette ki biz böyle söylerken şeytan bize "bak sen şöyle şöyle yanlışlar yaptın, nasıl kazanacaksın, Allah'a nasıl dost olacak, nasıl yakın olacaksın" deyip hile yapar; yani bize havlar. Bizim de şeytana "benim ne yaptığımdan sana ne! Rabbim bana 'istiğfar edersen seni mağfiret ederim. Sen tövbe et, tövbeni kabul ederim. Ben senin rahman ve rahim olan rabbinim. Allah rahmeti zatına yazdı, mutlaka sana rahmetle muamele ederim'[32] dedi. Tabi ki tövbemi yapacak ve bir daha yanlışa düşmemeye, rabbimin emrettiği gibi yaşamaya çalışacağım. Neden bana bunları söylüyorsun! Ben de senin gibi olayım, sana arkadaş olayım diye mi beni umutsuzluğa davet ediyorsun! Sende zaten birazcık akıl, birazcık iman olsaydı rabbine itiraz etmez, ben Âdem'den hayırlıyım demezdin" dememiz ve şeytana asla taviz vermememiz gerekir.

Şeytan, kibirlendiği için kaybetmiştir. Şeytanın durumuna düşmemek istiyorsak hiç kimse için "ben ondan hayırlıyım" demeyelim; çünkü Allah bizi huzura alıp tek bir yanlışımızdan dahi

[31] Bakara /186
[32] Bakara /54, Hûd / 90, En'âm /54

hesaba çekse hiçbirimizin kurtuluşu olmaz. Allah **"sizi, yerden (topraktan) yarattığında da analarınızın karnında ceninler iken de en iyi bilen sadece odur. Öyleyse nefislerinizi temize çıkarmayın. O, takvâ sahibi olanları (kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanları) çok iyi bilendir"**[33] buyuruyor. Allah, neler düşündüğümüzü, neler yaptığımızı zaten biliyor. Allah'ın temize çıkardıkları müstesna, hiç kimse kendini temize çıkaramaz, buyurdu Allah. Böyle baktığımızda hiç birimizin kurtuluşu yoktur; ama Allah, imanımıza, rabbimize boyun büküşümüze ve "ben senin aciz, hatalı, kusurlu, günahkâr kulunum. Sen ise benim subhân olan rabbimsin" dememize karşılık yine de bizi temizler, affeder, mağfiret eder.

Her birimizin yüzlerce günahı vardır. Buna peygamberler de dâhildir. Allah onların eksiğini, yanlışını âyetlerinde zaten beyan etmiştir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz "*hiç kimse ameliyle cennete giremez"* buyurunca*, s*ahabeler *"ya Resulullah! Sen de mi amelinle cennete gidemezsin"* diye sorar. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"ben de ancak Allah'ın rahmetiyle cennete girerim"*[34] buyurur. Eğer Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bile "ben de amelimle cennete gidemem" dediyse artık bunu hesap etmemiz gerekir. Bundan dolayı ölenlere "rahmete gitti" deriz; çünkü iş kulun ameline kalsa kul ebediyen kaybeder.

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tekrar tekrar **vestagfir li zenbik:**[35] "Günahın için istiğfar et" buyuruyorsa Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de günaha düşüyor demektir. Tabi ki herkesin günahı kendine göredir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, gönlünden bir şey geçirseydi, misal "acaba şu ne olacak" deseydi bu onun için çok büyük bir günah olurdu. Allah âyet-i kerimede **"(ey mü'minler) yoksa siz, sizden önce gelip geçen (ümmet)lerin**

[33] Necm /32
[34] Buharî, Rikâk, 18; Merdâ, 19
[35] Mu'min /55, Muhammed /19

başına gelenler sizin de başınıza gelmeden (kolayca) cennete gireceğinizi mi sandınız? Onlara öyle (katlanılmaz) darlıklar ve sıkıntılar dokunmuş ve öyle sarsılmışlardı ki resul(leri) ve onunla beraber iman edenler 'Allah'ın yardımı ne zaman' diyecek kadar."[36] Sizi böyle bir imtihana tabi tutmadan cennete gireceğinizi mi sandınız, buyurur.

Hâl böyleyken Allah'ın resulü "Allah'ın yardımı nerde kaldı" diye gönlünden geçirirse kendi mertebesinde büyük bir günah işlemiş olur. İşte, Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bu günahlarını mağfiret edip gönlüne sekineti indirmiştir. Sonuçta o da bizim gibi bir beşerdir; ama sakın Allah'ın nebîlerinin, resullerinin günahlarını kendi günahlarımız gibi anlamayalım. Onların günahları kendilerine göredir.

Her birimiz kendimize baktığımızda dağlar gibi yanlışlarımızın, günahlarımızın, düştüğümüz küfürlerin, şirklerin olduğunu görürüz. Madem öyle kendimizi nasıl başkalarından üstün görebiliyor, kibirlenebiliyor, "ben daha hayırlıyım" deyip iblisin durumuna düşebiliyoruz! Bu bize yakışıyor mu!

Evet, Allah'ın "ol" emrini anlamaya çalışıyorduk, devam edelim inşallah.

Allah "ol" deyince olur. Allah mutlaka her bir kul için "ol" demiş ve takdirini yapmıştır. Bu takdiri de kulun niyetine, imanına, duasına göre yapmıştır. İnsanın burada dikkat etmesi gereken yer; aklıyla Allah'ı anlamaya çalışması değil, Allah'ın muamelesini, güzelliğini anlamaya çalışmasıdır.

Allah yarattığı her bir kul için Hz. İnsan olmasını takdir etmiş, hükmetmiş ve bunu kazanabilmesi için gerekli bütün vasfı, imkânı ona vermiştir. İnsan da Allah'ın kendisine olan takdirine, muamelesine bakıp Hz. İnsan olmaya çalışmalıdır. Böyle yaparsa

[36] Bakara /214

Allah ona yardım eder, kul da Allah'ın kendisi üzerindeki takdirini, muradını yerine getirmiş olur.

Sohbetimizin başında "tecelli etti" fiilini anlamaya çalışırken, kul manevi olarak kazansın diye Allah'ın tecelli ettiğini söylemiştik. Allah âyet-i kerimede **"andolsun sizi ilk defa yarattığımız gibi (bugün de) tek başınıza (yapayalnız) huzurumuza geldiniz"**[37] buyurur. Allah, kulunu en yüce yerde yaratmış sonra da onu en aşağıya, dünyaya indirip "haydi, seni yarattığım yere, yukarıya gel" demiştir. İnsan da ya yukarı gitmeyi tercih eder ya da ters tarafa gidip daha da aşağıya iner.

Kulun yukarıya; yani, rabbine, Allah'ın onu ilk yarattığı yere, geldiği âleme dönebilmesi için ya Allah'ın resulüyle, nebîsiyle beraber olması ya da bir peygamber vârisiyle beraber yolu yürümesi gerekir. Bu konudaki tercihi kendisi yapar. "Ben, bence, bana göre" diyenler hayatı farklı, "Allah" diyenler hayatı farklı yaşar. Herkes biliyor ki Allah, resullerini gönderdiğinde biri kibirlenip "benim sana ihtiyacım yok" deseydi kâfir olurdu. Baktığımızda aynı durum şimdi de vardır. Öyleleri vardır ki "Allah'ın kitabı bize yeter, resule ihtiyacımız yok" derler. Niye Resulullah (s.a.v.) Efendimiz döneminde Allah'ın kitabı yok muydu! Allah âyet-i kerimede **"mü'min kimseler iseniz, Allah'a karşı takvâ sahibi olun (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışın), aranız(daki çıkar çatışmalarını bir kenara bırakıp nefsiniz)i ıslah edin, Allah ve onun resulüne (vereceği her hüküm konusunda gönülden) itaat edin!"**[38] demedi mi! Allah o zamandakilere böyle söyledi de size "sizin resule itaat etmenize gerek yok, siz büyüksünüz, yaparsınız" mı dedi! Nasıl Allah'ın resulü olmadan da olur diyebiliyorsunuz!

Peki, bu âyeti günümüz için nasıl anlamalıyız?

[37] En'âm /94
[38] Enfâl /1

Şimdi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz zahiri olarak aramızda değildir; ama Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in vârisi olan Mürşid-i kâmiller aramızdadır. Mürşid-i kâmiller manevi yolculuklarını yapıp geldikleri âleme, Allah'ın kendilerini yarattığı makama varmış ve hakikatleri üzerlerinde tecelli etmiştir. Biz de bu zamanda kendisiyle gönül yolculuğunu yapabileceğimiz bir Mürşid-i kâmil bulmalı ve onunla beraber, geldiğimiz âleme varmak için çaba, gayret göstermeye, sırât-ı mustakîmde yürümeye çalışmalıyız. Böyle yapınca tercihimizi doğru yapmış ve rabbimize varan yola girmiş oluruz.

Her şey bir "ol" demekle başlar. "Ol" demek niyet etmektir. İnsan niyet ettiği şeyi önce düşünür, tabir-i caizse hayal kurar; yani insan, hayal kurduğu bir şeye "ol" demiştir. Bir adım atıp yola koyulduğunda ise hayali gerçekleşir. Bütün mesele hayalimize, düşüncemize Allah'ın "ol" demiş olmasıdır. Allah âyet-i kerimede **"hiçbir şey için sakın, 'ben yarın şunu mutlaka yapacağım' deme! Ancak, '(inşallah) Allah dilerse (yapacağım)' (de)."**[39] Yani kendi dileğini benim dileğimle, emrimle birleştir ki olsun. Sen istediğin kadar dile, eğer ben dilemezsem bütün insanlar bir araya gelip onu dilese yine olmaz, buyurmuştur. İnsan bir şeyin Allah "ol" demeden olabileceğini söylerse küfre girer. Allah dilemeden olmaz, bizim dileğimiz bir işe yaramaz. Dileğimizi Allah'ın muradıyla, dileğiyle, "ol" emriyle birleştirmemiz gerekir ki dilediğimiz şey olsun. İşte, bize düşen; kendi "ol" deyişimizi rabbimizin "ol" deyişiyle birleştirmektir.

Zahiri konudaki her şeyin takdiri Allah'ındır; ama manevi konulardaki bütün emir, hüküm, takdir, insandadır. "Ben Allah'a dost olmak istiyorum" veya "cennete gitmek istiyorum" demek her anda Allah'ın "ol" emrine denk gelir; çünkü Allah zaten bu konuda insan için ikramda bulunmuş ve her anda "bana dost ol, veli ol, yakın ol, mukarrebun ol, halife ol, muttaki ol, kullarıma dua

[39] Kehf /23-24

ol, rahmet ol, güzellik ol, tecellim ol" demiştir. Kula düşen; Allah'ın bu "ol" emrine yapışmaktır.

Evet, Allah, manevi konulardaki takdiri "ol" emrini insana vermişken, dünya hayatı için insanlara "ol" emrini vermemiştir; çünkü dünya hayatı imtihandır; ama insan, Allah'ın kendisine ikram ettiği manevi nimetlere değil de dünyevi nimetlere sarılır, ille de "şu olsun" der. Oysaki Allah, insanı kendisi için yaratmıştır; fakat insan dünyaya bakarak Allah'ın "ol" emrine ters düşer.

Allah âyet-i kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e, onun üzerinden bütün kullarına **"sakın kendilerini imtihan etmek için o (kâfir)lerden bazı zümreleri faydalandırdığımız dünya hayatının çekiciliğine de gözlerini dikme! Zira rabbinin (sana bahşedeceği maddi, manevi her türlü) rızkı hem daha hayırlı hem de bâkidir"**[40] buyurmuştur. Yani sakın dünya malına, evladına, saltanatına bakma, senin için hayırlı olan Allah katındaki hayattır. Senin için dünyadaki nimetlere "ol" dememişim. Hayırlı olan nimet, ebedi olan ahiret nimetleridir. Ben de senin için bu manevi nimetlere "ol" demişim. Sen bir tek onları iste ve manevi nimetler için "ol" de, buyuruyor Allah. Bizim de yapmamız gereken şey; rabbimizden manevi nimetleri istemek, onlar için çaba, gayret sarf etmektir.

Allah, imtihan sebebi olarak bazen kulu için rızkı daraltır, bazen genişletir, dilediğine de hesapsız verir. Allah'ın muamelesi farklı farklıdır, devamlı değişir. Burada senin bir müdahalen yoktur. Sen sadece vesileye sarılmışsındır, Allah da senin kazanman için ne gerekiyorsa seni öyle imtihan etmiştir. Bu nedenle Allah sana neyi vermişse sen onunla imtihana tabi tutuluyorsun. Yoksa onları sen kazanmadın. Allah sana mal, mülk, mevki, makam vererek dünyayı değil, onlarla ebedi hayatını kazanma imkânını vermiştir. Senin de "bunları ben kazandım, ben

[40] Tâhâ /131

yaptım” demek yerine onlarla Allah’ın rızasını, yakınlığını, dostluğunu kazanman lazım.

Dünyevi konuda Allah sana “ol” emrini vermemiştir; ama manevi olarak kendi gönül âleminde Allah sana “ol” emrini vermiştir. İman ederken, mü’min, muttaki, Allah’a dost olurken veya kâfir olurken, müşrik olurken bu konudaki “ol” emri sendedir. Gönlüne bu emri sen verirsin. “Ben, Allah’a dost olmak istiyorum. Ben Allah’ın dostuyum, velisiyim” dediğinde bu emir sende olduğu için yalan söylemiyorsan gereğini de yaparsın. İşte, gereğini yaptığında “ol” emri gerçekleşmiş olur; ama “yok, ben yapamam, edemem” dersen, böyle dedikçe “ol” emrini gerçekleştirmiş olmazsın. Sen bir kere “olmak istiyorum” de sonra yaptığın her amelde, her güzel işte “ol” dediğini görürsün. Hatta artık bir kere “ol” demez, bin kere, yüz bin kere “ol” dersin ve öyle de olursun.

Demek ki iş bizde, gönlümüzde bitiyormuş! Kaybedenler kendine “insan ol, Allah’a halife ol, meleklerin secde ettiği varlık ol” demediği için kaybetmiştir. Biz de kardeşlerimizden “ben kimim” sorusunu kendilerine sormalarını istiyoruz ki her bir kardeşimiz kim olduğunu bilip gönlüne dönsün ve “ben Allah’ın yeryüzündeki halifesiyim, Allah’ın rûhundan nefhettiği bir varlığım” desin; yani kendine “Allah’ın nefhettiği rûh ol” desin. Kardeşlerimiz “ben kimim” sorusunu kendilerine sorduğunda “ben Allah’ın halifesiyim” deyince artık her adımda “ol” diyecekler sonra hiç farkında olmadan bir de bakacaklar ki öyle olmuşlar inşallah.

Biri bu soruyu kendine sormazsa “herkes böyle yapıyor, biz de insanların yaptığı gibi yapıyoruz, zaten atalarımız da böyle yapmıştı” diyordur ve hâlinden razıdır demektir. Bizim de onun için zaten yapabileceğimiz bir şey yoktur.

Allah; insana akıl vermiş, irade vermiş, furkân vermiş, feraset vermiş, basiret vermiş, fıtrat vermiş ve rûhundan nefhetmiştir. İnsan bunu nasıl anlamaz, nasıl kendi kendini kabul etmez! Allah ona "sen Hz. İnsansın, bütün varlık senin emrinde, hizmetindedir, melekleri sana secde ettirmişim" diyor; ama insan "yok, ben hayvan olmayı tercih ediyorum" diyor! Ona "peki, ne yapacaksın" diye sorulduğunda da "köpek gibi havlayacağım" diyor! "Kime havlayacaksın" dendiğinde ise "insanlara havlayacağım" yani "şu şöyle yaptı, filanca şöyle yanlış yaptı, bunlar niye şöyle yanlışlar yapıyor, diyeceğim" diyor! Tek kelimeyle havlıyor. Bundan başka bir işi yoktur! Hâlbuki Allah seni kendisi için yaratmıştı. Allah sana "beni zikret,[41] beni tesbih et,[42] bana hamd et,[43] bana gel,[44] cennete koş"[45] demişti. Sen, Allah'a böyle mi gidiyorsun!

Başkası da "ben Hz. İnsan olmayı istemiyorum, eşek olmak istiyorum" diyor! Ona "peki, nasıl eşek olacaksın" dediğinde "işte, yiyeceğim, içeceğim, çalışacağım, evden işe, işten eve gideceğim" diyor. Eşek de böyle yapıyor zaten! Allah seni eşek olasın diye mi dünyaya gönderdi! Neden Allah'a yeryüzünde halife olman, Hz. İnsan olman gerekirken eşek olmayı istiyorsun!

Allah bize büyük bir kıymet, değer vermiştir. Bu yüzden Allah'a karşı hainlik yapmayalım, rabbimize ihanet etmeyelim. Kendi kıymetimizi, değerimizi bilelim. Allah âyet-i kerimelerde **"ey iman (ettiğini iddia) edenler! Allah'a ve resul(ün)e ihanet etmeyin! Sonra (Allah'ın size bahşettiği) emanetlerinize (aklınıza, gönlünüze ve rûhunuza) bile bile hainlik etmiş**

[41] Bakara /152
[42] Ahzâb /42
[43] Kaf /39
[44] Zâriyât /50
[45] Âli İmrân /133

olursunuz”[46] ve **“Allah, hainleri sevmez”**[47] buyurmuştur. Allah bize nefhettiği rûhu emanet olarak vermiştir. Bu durumda onu alıp nefis mağarasına sıkıştırsak ve “seni tanımıyorum, sus! İstediğin kadar feryad et, ‘ben rabbimi istiyorum’ de, seni dinlemiyorum” dersek emanete ihanet etmiş, hain olmuş olmaz mıyız!

Hainlerden olmamak için yapmamız gereken şey; Allah’ın verdiği kıymeti, değeri, şerefi taşıyıp Allah’ın bize nefhettiği rûh olmaya ve Hz. İnsan olmaya çalışmaktır.

Allah bizi hainlerden, emanete ihanet edenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi kendisine nefhettiği rûh olmaya çalışanlardan eylesin. Allah bizi Allah’ın kendisi için takdir ettiği, Hz. İnsan olmayı kazanmak için çabasını, gayretini sarf eden kullarından eylesin. Allah bizi rabbini bırakıp şeytanı dost edinenlerden ve şeytanın peşinden gidenlerden eylemesin. Allah bizi “rabbim Allah’tır. Her şeyden vazgeçerim; ama rabbimden vazgeçmem. Her şeyi ve herkesi kaybetmeyi göze alabilirim; ama rabbimi kaybetmeyi göze alamam” diyenlerden eylesin. Allah bizi rabbine, rabbinin ipine sarılanlardan, mukarrebun olanlardan ve rabbine dost olanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[46] Enfâl /27
[47] Enfâl /58

31.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlul Husnâ'sını ve kullarına olan bire bir muamelesini anlamaya çalışıyorduk.

Bütün efâl sohbetlerimiz boyunca Allah'ın fiillerinin isimlerinden tecelli ettiğini söyledik. Allah'ın rahmeti, rahmanlığından, rahimliğinden, ikramı da kerimliğinden, vahhablığından tecelli eder. Bütün fiiller Allah'ın isimlerinden meydana gelir. Zaten kelime manası olarak düşündüğümüzde fiil, efâl meydana gelen şey demektir.

Geçen sohbetimizde Allah'ın "tecelli etti" fiili ile "ol" fiilini anlamaya çalışmıştık. Bu sohbetimizde ise Allah'ın evhâ "vahyetti" fiilini anlamaya çalışacağız inşallah.

Allah, bütün nebîlerine, resullerine vahyetmiştir. Aynı şekilde bütün kullarına da vahyeder. Mesela; arıya bal yapması için vahyetmiştir. Hz. Mûsâ (a.s.)'ın annesine, Hz. Îsâ (a.s.)'ın ise hem annesine hem havarilerine vahyetmiştir. Dünyaya, yere, göğe vahyetmiştir. Allah, kulunun gönlüne vahyeder ve bu vahyi süreklidir. Bu saydıklarımın hepsi âyettir. Birazdan âyetleri okuduğumuzda böyle olduğunu hep beraber göreceğiz.

Şimdi de Allah'ın, kullarına nasıl vahyettiğini âyetlerle anlayalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

"Allah bir insanla ancak vahiy yoluyla veya perde arkasından konuşur, yahut bir resul (elçi) gönderip izniyle ona

dilediğini vahyeder. Muhakkak ki o, aliyydir, hakîmdir (anlaşılamayacak kadar yüceliğe, hikmete ve hayra sahip olandır).”[1]

Allah’ın bir beşerle konuşması mümkün olmayan bir şeydir; çünkü beşer buna güç yetiremez. Allah ya vahyedip onunla konuşur ya perde arkasından konuşur ya da bir resul gönderir konuşur. Bütün bunların hepsi Allah’ın emriyle, izniyle olan şeylerdir ki Allah’ın her işi hikmetledir ve o yüceler yücesidir.

Allah, kulun seviyesine göre vahyiyle tecelli eder. Herkese düşen de “acaba rabbim benimle neyi konuşuyor” deyip kendi gönlüne bakmasıdır. Allah’ın zaten Kur’ân’da bütün insanlara vahyettikleri vardır. Bir de Allah son nefesimize kadar gönlümüze vahyetmeye devam eder; yani Allah, güzel yapmamız için her anda gönlümüze vahyeder.

Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’edir. **“(Resulüm!) İşte böylece sana da emrimizden bir rûh (olan bu Kur’ân’ı) vahyettik.”** Allah, Kur’ân’a “rûh” buyuruyor. **“(Bundan önce sen) Kitâb nedir, iman nedir bilmezdin; fakat biz o (Kur’ân)ı kullarımızdan dilediğimizi kendisiyle hidâyete erdirdiğimiz bir nûr kıldık.”** Hidâyete ermek isteyen kullarımızı bu Kur’ân’la hidâyete erdiririz. **“Şüphesiz ki sen (de bu Kur’ân ile insanları) dosdoğru bir yola hidâyet etmektesin.”**[2] Sen sırât-ı mustakîm, dosdoğru yol üzeresin ve bu yola biz seni hidâyet ettik.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kendisine Kur’ân gelmeden, Allah ona vahyetmeden önce kitabın, imanın ne olduğunu, nasıl iman etmesi gerektiğini ve bütün gönlüyle rabbini aradığı hâlde rabbinin kendisinden ne istediğini bilmiyordu. Ne zaman ki Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’e kitabı indirdi, Resulullah (s.a.v.)

[1] Şûrâ /51
[2] Şûrâ /52

Efendimiz o zaman imanın, kitabın ne olduğunu öğrendi. Allah'ın resulü bile Allah'ın kitabıyla muhatap olmadan bunları bilmiyorsa bu durumda hiç kimse Allah'ın kitabıyla muhatap olmayana kadar imanın, kitabın gerçek manada ne olduğunu bilemez.

Bu kitap, Allah'ın "katımızdan sana bir rûh indirdik ve onu nûr kıldık" buyurduğu kitaptır. Demek ki Allah'ın âyetleri rûhmuş, diriymiş ve diriltiyormuş! İnsan manevi olarak Allah'ın vahyinden başka hiçbir şeyle dirilemez. Biri bütün bilgilere sahip olsa, hatta yüz tane üniversite okumuş, yüz tane doktora bile yapmış olsa Allah'ın âyetleriyle muhatap olmayana kadar hakikati anlayamaz, gönlü manevi olarak dirilemez. Ancak Allah'ın nefhettiği rûhla karşı karşıya gelince hakikatle arasındaki perdeler kalkar ve hakikati anlamış olur. Diğer türlü hakikati de kendini de hiçbir zaman bilemez.

Evet, şüphesiz ki sen (de bu Kur'ân ile insanları) dosdoğru bir yola hidâyet etmektesin, buyurdu Allah. Âyet devam ediyor. **"Göklerdeki ve yerdeki her şeyin sahibi olan Allah'ın yoluna. Dikkat edin! (Bütün) İşler sonunda Allah'a döner (her konuda en son hükmü verecek olan yalnız Allah'tır)."**[3] Bütün işlerin sonu Allah'a döner; çünkü takdir onun, emir onun, hüküm onundur. Bize düşen; Allah'ın vahyine, ipine sarılmak, ona iman etmek, Allah'ın vahyiyle dirilip onun nûruyla nûrlanmaktır.

Allah vahyeder; ama Allah'ın vahyine sarılmayanlar, gönlünü vahye açmayanlar, iman etmeyenler, onu sevmeyenler, kabul etmeyenler vahyi dinleyemez ve Allah'ın vahyinin şuuruna varamaz. Allah onlarla konuşmuştur; ama onlar Allah'ın kendileriyle konuştuğunu anlamaz. Bunun sebebi; Allah'ın vahyine iman etmemeleri ve vahyi gönüllerine almamalarıdır.

[3] Şûrâ /53

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e buyurur. **"De ki: Ben (şimdiye kadar gelen resullerden farklı bir şey söyleyen) türedi bir resul değilim. (Kıyamet günü de) Bana ve size ne yapılacağını bilmem. Ben ancak bana vahyedilene tabi olurum ve ben sadece apaçık bir uyarıcıyım."**[4] Allah, bize Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in kendinden söz söylemediğini beyan ediyor. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz asla kendiliğinden konuşmaz, sadece Allah'ın kendisine vahyettiğini söyler, insanları da yalnızca Kur'ân'la dirilmeye, sırât-ı mustakîme, Allah'a, kendini bilmeye, rabbini bilmeye davet eder. Öyle Kur'ân'dan bağımsızmış gibi ayrı gayrı olarak Kur'ân ve sünnet diye bir şey yoktur. Kur'ân ve sünnet birdir; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in kendisi canlı Kur'ân'dır. Yaptığı, söylediği her şey de mutlaka Allah'ın bir vahyi üzerinedir, bundan başka bir şey değildir.

Önceki okuduğumuz âyette Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için **"(bundan önce sen) kitâb nedir, iman nedir bilmezdin"**[5] buyurmuştu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Allah'ın âyetleri inmeden önce ne imanı ne kitabı bilirdi, zaten okuma, yazması da yoktu. İmanı da kitabı da vahyini indirerek Allah ona öğretmiştir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de insanlara Allah'ın kendisine öğrettiklerini söylemiş, beyan etmiştir. Yetmez, bir de Kur'ân onun üzerinde canlanmıştır; yani hayatını yaşarken sadece Kur'ân'la amel etmiştir. Hâl böyleyken sanki Kur'ân ayrı sünnet ayrı bir şeymiş gibi zannetmek doğru değildir.

Allah, bizden kulluk yapmamızı istiyor. İstediği bu kulluğu da önce Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yaptırmış sonra onu bize örnek olarak göstermiştir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kulluğuyla, imanıyla bizim için örnektir. Biz de bir tek onun iman ettiği gibi iman ettiğimizde imanımız Allah'ın bizden istediği, kabul ettiği iman olur. Onun için Allah âyet-i kerimede **"resul, rabbinden**

[4] Ahkâf /9
[5] Şûrâ /52

kendisine indirilene iman etti, mü'minler de (onun iman ettiği gibi iman ettiler)"[6] buyurmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz örnek olduğundan dolayı önce kendisi âyetlere iman edip onları ahlaka, amele dönüştürmüş sonra da âyetlerle nasıl iman edileceğini kendisi üzerinde bütün insanlara göstermiştir. O hâlde rabbimize âbd olmayı, razı olduğu bir kul olmayı istiyorsak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in iman ettiği gibi iman etmemiz ve onun yaptığı gibi yapmamız şarttır.

"De ki: Ben ancak rabbimden bana vahyedilene tabi olurum. Bu (Kur'ân âyetleri), rabbinizden (size gelen) basiretlerdir (hakkı görmeniz için bir nûrdur)." Basiret; görmek demektir. İnsan yalnızca Kur'ân'la kendini, hakkı, hakikati görür, imtihanı anlar, rabbini tanır, rabbine varır. Basiret aynı zamanda kalp gözü olduğu için insan ancak Allah'ın vahyiyle rabbine şahid olur; yani varlıkta olaylarda rabbinin isimlerine, fiillerine, güzelliğine şahid olur.

"İman eden bir kavim için bir hidâyet ve bir rahmettir."[7] Hiç kimse için Allah'ın kitabı dışında hidâyet ve rahmet yoktur. Bu nedenle ısrarla "dinimizi, imanımızı, İslamımızı, kulluğumuzu, hayatımızı, ibadetimizi, bakışımızı, her şeyimizi Allah'ın kitabına arz etmeliyiz. Hâlimiz Allah'ın vahyine uyuyorsa doğrudur, uymuyorsa yanlıştır" diyoruz.

Unutmamamız lazım ki yaşadığımız hayat tarzı bizim dinimizdir, neye göre yaşıyorsak dinimiz de odur. "Ben İslam dinindeyim" demekle bu dinde olmuş olmayız. "Allah'ın dinindeyim" demek falan kitaba, falan âlime, falan hocaya, falan şeyhe göre yaşamak değil "ben, Allah'ın vahyine, kitabına iman etmiş, ona tabi olmuşum ve bir tek Allah'ın vahyine uyarım" deyip hayatı Allah'ın vahyine göre yaşamaktır. Diğer türlü istediğimiz

[6] Bakara /285
[7] A'râf /203

kadar "ben Müslümanım" diyelim, hayatı Allah'ın vahyine göre değil de başka şeylere göre yaşıyorsak din olarak o hayat tarzını kabul etmişiz demektir.

Allah, Hz. Zekeriyyâ (a.s.)'ı Hz. Yahyâ (a.s.) ile müjdeleyince, Hz. Zekeriyyâ (a.s.) bu müjdenin alametinin ne olduğunu Allah'a sorar. Allah da "bunun alameti; sapasağlam olduğun hâlde üç gün boyunca konuşamamandır" buyurur. Bunun üzerine Hz. Zekeriyyâ (a.s.) istese de konuşamaz; çünkü Allah onun dilini kilitler. Hz. Zekeriyyâ (a.s.) da kavminin karşısına çıkıp Allah'ı çokça tesbih etmelerini söyler.[8]

Fe harece alâ kavmihî minel mihrâbi fe evhâ ileyhim en sebbihû bukreten ve aşiyyâ:[9] "Bunun üzerine (Zekeriyyâ), mâbedden kavminin karşısına çıkarak onlara, 'sabah akşam (rabbinizi) tesbih edin' diye vahyetti (işaret etti)."

Peki, Hz. Zekeriyyâ (a.s.) konuşamadığına göre bunu kavmine nasıl anlatmıştır?

Tabi ki sesi olmadığı için elleriyle anlatmaya çalışmıştır. Allah bize vahyin nasıl olduğunu beyan ediyor. Vahiy, kelime manası itibarıyla gizli, süratli ve ani demektir. Hz. Zekeriyyâ (a.s.) da kavmine sabah akşam rablerini tesbih etmelerini gizli anlatmıştır. Birinin sırtı o sırada Hz. Zekeriyyâ (a.s.)'a dönük olsa Hz. Zekeriyyâ (a.s.)'ın ne söylediğini bilemez. Bir tek Hz. Zekeriyyâ (a.s.)'ın karşısındakiler onun ne söylediğini bilirler.

Allah bir de şeytanın, dostlarına vahyettiği beyan eder. **"Şeytanlar dostlarına, sizinle mücadele etmeleri için vahy(edip**

[8] Âli İmrân /39, 41, Meryem /7, 10
[9] Meryem /11

telkin)de bulunurlar."[10] Şeytan bu vahyi gönle vesvese vererek yapar ve onlara Allah'ın sevmediği amelleri hatırlatır.

Allah, gönlümüze vahyettiğinde bunu bazen bir beşerin seviyesinden hitap olarak işitiriz; ama bu vahiy değildir. Bunun adına "hitap" denir. Vahiy ise Allah'ın söylediğini gönlünde bir anda hazır bulmaktır. O yüzden Allah vahyettiğinde vahyi bir anda gönlümüze gelir. O anda gönlümüze gelen vahiyle ilgili bir şey düşünmediğimiz hâlde o konu hakkındaki vahiy gizli ve süratli bir şekilde birden gönlümüze net olarak gelir ki işte vahiy budur.

Allah, Tuvâ'da Hz. Mûsâ (a.s.)'a vahyeder. **"Muhakkak ki ben, (evet) ben, senin rabbinim! Hemen ayakkabılarını çıkar; çünkü sen mukaddes vadi Tuvâ'dasın. Ben seni (nebî olarak) seçtim. Şimdi (sana) vahyolunacak şeyleri dinle. Muhakkak ki ben, (evet) ben, Allah'ım. Benden başka ilâh yoktur. Bana âbd ol (kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalış) ve beni zikretmek için namazı ikâme et (hem namazda hem de hayatı yaşarken benim huzurumda durmaya çalış)!"**

Allah. Hz. Mûsâ (a.s.)'a vahyetmeye devam ediyor. **"Herkesin, peşinde koştuğu şeyin karşılığını bulması için muhakkak ki (o kıyamet) saat(i) gelecektir. Neredeyse onu (kendimden bile) gizleyeceğim."** Yani git, insanlara bunu anlat ki herkes dikkat etsin. **"Ona iman etmeyen ve (nefsinin) arzularına uyan kimseler, sakın seni on(un gerçekleşeceğinden ve benim rızam peşinde koşmak)tan alıkoymasın! Sonra (kendine yazık ederek) mahvolursun."**[11] Allah'ın yolundan ayrılırsan Allah seni reddeder.

Biri, Allah'ın vahyine değil de kendi hevasına tabi olanlara uyarsa Allah onu reddeder. Daha doğrusu o kişi Allah'ın vahyine

[10] En'âm /121
[11] Tâhâ /12-16

uymayarak önce kendisi rabbini reddetmiş, dinlememiş, ciddiye almamıştır. Devamlı söylüyorum; "Allah'ın vahyini dinlemediğimiz için ümmetin, insanlığın hâli ortadadır. Ümmet-i Muhammed, Allah'ın vahyini dinleseydi mutlaka peygamberine benzer, onun gibi olurdu."

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Allah'a kâmil manada âbd olmuştu. Bu yüzden kelime-i şehadet getirirken "âbduhu ve resuluhu" deriz. Ama baktığımızda insanlar kendi peygamberine değil de daha çok şeytana, iblise benziyor. Bunun sebebi; insanlar rabbini dinlemediği ve rabbine iman etmediği içindir. Allah bundan dolayı "sakın, kendi hevasına uyanlara uyma! Sakın, seni Allah yolundan alıkoymasınlar yoksa Allah seni reddeder, bu da senin felaketin olur" buyurdu. Çünkü Allah'ın vahyine uymazsak onun yerine şeytana uyarız ki şeytan da bizi ebediyen cehenneme götürür.

Allah yine Hz. Mûsâ (a.s.)'a yaptığı vahyi beyan eder. **"Andolsun ki biz sana başka bir defa daha lütufta bulunmuştuk. Hani (sen doğduğunda) annene vahyedilmesi gerekeni (şöyle) vahyetmiştik."**[12] Bazı âlimlerimiz "Allah, peygamberlerden başkasına vahyetmez; ancak ilham eder" dediği için özellikle bu âyeti okudum.

Allah peygamberlerden başkasına vahyetmez, diyenler vahyin ne olduğunu bilmediği için Hz. Mûsâ (a.s.)'ın annesine yapılan vahyin ilham olduğunu söylemiştir. Oysaki ilham ile vahiy arasında fark vardır. İlham, vahiy gibi değildir. Vahiy çok nettir. Zaten birazdan okuyacağımız âyette Allah'ın Hz. Mûsâ (a.s.)'ın annesine yaptığı vahyin çok net olduğunu göreceğiz.

"(Kucağındaki) O (çocuğ)u sandığa koy sonra onu denize (Nil'e) bırak ki deniz onu kıyıya atsın da benim düşmanım ve

[12] Tâhâ /37-38

onun düşmanı olan biri onu (bulup) alsın, diye (vahyettik).” Görüldüğü gibi Allah Hz. Mûsâ (a.s.)’ın annesine ne vahyettiğini kelimesi kelimesine söylüyor. Hiç böyle ilham olur mu! Allah vahyederse yaptığı vahiy çok net olur. Bu âyette de bize haber verdiği üzere Allah, Hz. Mûsâ (a.s.)’ın annesine “onu sandığın içine koy” buyurup ne yapması gerektiğini kelimesi kelimesine net olarak ona söylemiş, vahyetmiştir.

“(Ey Mûsâ! Firavun ailesinin yanında) Benim nezaretimde yetiştirilmen (ve sevilmen) için sana kendimden bir sevgi verdim.”[13] Sen benim nazarımın önündeydin ve sana kendimden bir sevgi vererek seni bize düşmanlık yapanların arasında büyütüp yetiştirdim.

Allah Hz. Mûsâ (a.s.)’a kendinden bir sevgi verdiği için insanlar ona bir şey yapamaz, iradesiz olarak onu sevmek zorunda kalır.

Peki, Allah, diğer kullarına da kendinden bir sevgi verir mi?

Elbette ki verir. Zaten Allah, her yeni doğan çocuğa kendinden bir sevgi verdiği için çocuğun annesi, babası, kardeşleri ona hizmette olur.

“Biz (bunları gerçekleştirmek için) Mûsâ’nın annesine, ‘onu emzir, onun başına bir şey geleceğinden endişelendiğinde ise onu denize (Nil’e) bırak, korkma ve üzülme; çünkü biz onu sana geri vereceğiz ve onu resullerden yapacağız’ diye vahyettik.”[14]

Evet, Allah, Hz. Mûsâ (a.s.)’ın annesine böyle kelime kelime açık ve net bir şekilde vahyetmiştir. Allah’ın, kuluyla konuşmasını anlamak, kabul etmek istemeyenler vahiy için “peygamberler

[13] Tâhâ /39
[14] Kasas /7

özeldir, Allah bir tek onlara vahyetmiş, onlar da insanlara bildirmiş" demiştir. Sanki Allah bizimle hiç konuşmuyormuş, bize şah damarımızdan daha yakın değilmiş, Allah kişi ile kalbi arasına girdiğini buyurduğu hâlde, sanki Allah gönül arşımıza tecelli etmiyormuş gibi anlayanlar Allah'ın hakkını takdir edememiş ve kendini Allah'tan bağımsız bir varlık olarak görmüştür.

"(Mûsâ ve Hârûn, Firavun'un yanına gittiklerinde Firavun onlara) Sizin rabbiniz de kimdir, ey Mûsâ, dedi." Hz. Mûsâ (a.s.) rabbini iki kelimeyle tanıtır. **"(Mûsâ) Bizim rabbimiz her şeye yaratılış (özellikler)ini veren sonra (onları hak yola) hidâyet edendir, dedi."**[15]

Her şeyi Allah yaratmıştır ve Allah herkese hidâyetini vermiştir. Fakat insan, hidâyet yolundayken; yani fıtratı tertemizken kendini, fıtratını bozup yoldan çıkar. Bu nedenle insanlar çocukken melek gibidir; ama büyüdüklerinde şeytana tabi olunca güzelliklerini, fıtratlarını kaybederler.

"İşte bunlar, rabbinin sana vahyettiği hikmetlerdir. Allah ile beraber başka bir ilâh edinme! Sonra kınanmış ve kovulmuş olarak cehennemle karşı karşıya gelirsin."[16]

Mülk, Allah'ındır, bütün kuvvet, kudret Allah'a aittir, emir onun, hüküm onundur, malik ve melik olan odur. Yaratan, dirilten, öldüren ve hesaba çekecek olan odur. O hâlde rabbinle beraber başka ilâhlar edinme ve Allah'a şirk koşma! Allah'ın her bir ismine tek tek iman et. Allah'ın isimlerini, vasıflarını başkasına verme! Eğer kendine, insana, birilerine güç, kuvvet, mülkiyet verirsen Allah'a şirk koşmuş olursun. Allah'a şirk koştuğun zaman da

[15] Tâhâ /49-50
[16] İsrâ /39

yerilmiş ve kovulmuş olarak cehenneme girersin, yerin cehennem olur.

"(Resulüm!) Neredeyse (o müşrikler) seni, sana vahyettiğimizden başkasını bize karşı iftira edesin diye fitneye düşüreceklerdi ve (sen onlara uysaydın) işte o zaman (onlar) seni dost edinirlerdi."[17]

"Onlara âyetlerimiz apaçık okunduğu zaman (öldükten sonra) bize kavuşmayı ummayanlar, (resule) 'ya bundan başka bir Kur'ân (bize) getir veya bunu değiştir' dediler. De ki: Onu kendiliğimden değiştirmem benim için olacak şey değildir. Ben, bana vahyolunandan başkasına uymam; çünkü ben rabbime isyan edersem elbette büyük bir günün azabından korkarım."[18]

Müşrikler Allah'ı kabul ediyorlar; ama Allah'ın âyetlerini kabul etmiyorlardı. Aynı durum şimdi de geçerlidir. Günümüzde de kendilerine Allah'ın âyetleri okunduğunda "ama âlimlerimiz şöyle söylemiş" ya da "insanlar şöyle yapıyor, herkes yanlış yapıyor da bir tek siz mi doğru yapıyorsunuz" diyenler vardır. Onlara söyleyeceğimiz tek kelime "biz bilmiyoruz, Allah biliyor" demektir.

Onlara "biz bir şey bilmiyoruz. Biz yalnızca Allah'ın söylediklerini biliyoruz. Kaldı ki bunlar da bizim sözümüz değildir, Allah'ın âyetidir; yani Allah böyle söylüyor! Bütün insanlar aynı şeyi söylese bile Allah öyle söylemiyorsa yanlış olan insanların söyledikleridir. Herkes böyle söylüyor, diyorsunuz; ama Allah öyle söylüyor mu! Önemli olan Allah'ın söylediği değil midir! Sizin de insanlara değil Allah'ın ne söylediğine bakmanız gerekmez mi"

[17] İsrâ /73
[18] Yûnus /15

dediğimizde ise dinlemezler; çünkü Allah'ın ne buyurduğu işlerine gelmez.

"İçlerinden bir adama, 'insanları uyar ve iman edenlere rableri katında onlar için bir sıdkiyet makamı (sadakatını ispatlayanların büyük bir makamı) olduğunu müjdele' diye vahyetmemiz insanlar için şaşılacak bir şey mi oldu ki o kâfirler, 'muhakkak bu, apaçık bir sihirbazdır' dediler?"[19] Başka laf kalmadı, sihirbaz diyorlar!

Demek ki Allah, uyarıp ikaz etmeyi ve iman edenler için rableri katında gerçek bir makamın var olduğunu bir insanla müjdeliyormuş! Allah, nebîlerle, resullerle insanları uyarır, iman edenleri de müjdeler. Kıyamete kadar da peygamber vârisi Mürşid-i kâmillerle bunu yapmaya devam eder.

Allah, kullarına yalnızca "iman edenlere rableri katında bir makam vardır" demez, bir de iman edenlere bu makamı kazanmanın yolunu gösterir; çünkü insanlar bu makamı kazanmanın yolunu bilmese bir makamın var olduğunu söylemek lafta kalmış olur, hiçbir mana ifade etmez; ama Allah, kuluna yolu gösterir ve onu sırât-ı mustakîmde yürütüp rabbi katındaki makamı ona kazandırır. Bir de Allah, kulunu uyarırken inzar eder; yani uyardığı şeyi kulunun nazarına sunar, gözünün önüne getirir. Diğer bir tabirle kul cehennemin azabını görür gibi olur.

"(Resulüm!) Sen, sana vahyolunana tabi ol ve Allah (onlarla senin aranda) hüküm verinceye kadar sabret! O, hüküm verenlerin hayırlısıdır."[20] Hayırlı olan bir tek Allah'ın hükmüdür.

"(Resulüm!) Sen, rabbinden sana vahyolunana tabi ol! Ondan başka ilâh yoktur ve müşriklerden de yüz çevir."[21] Demek

[19] Yûnus /2
[20] Yûnus /109
[21] En'âm /106

ki Allah'ın vahyine tabi olmayanlar müşrikmiş ve nefislerini yahut başka şeyleri Allah'a şirk koşuyormuş! Allah da bize "Allah'ın vahyine tabi olmayanlardan, müşriklerden yüz çevir" buyuruyor.

"De ki: Eğer ben dalâlette isem kendi aleyhime sapmış olurum. Eğer hidâyette isem bu da rabbimin bana vahyettiği (Kur'ân) sayesindedir. Muhakkak ki o, semî'dir, karîbtir (her şeyi ve herkesi işiten, her şeye ve herkese kendisinden daha yakın olandır)."[22] Allah'ın vahyine uymayanlar kendi aleyhlerine yoldan çıkarlar.

"(Resulüm!) Andolsun sana ve senden önceki (resul)lere şöyle vahyedildi: Eğer (Allah'a) şirk koşarsan amelin mutlaka boşa gider ve elbette hüsrana uğrayanlardan olursun!"[23] Bir âyete bile itiraz edersen Allah'a şirk koşmuş olursun, bunun sonucunda amellerin de ibadetlerin de boşa gider; çünkü Allah'ın vahyine itiraz ederek imanını kaybettin.

Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **"(Resulüm!) De ki: Ben de ancak sizin gibi bir beşerim. Fakat bana ilâhınızın vâhid (sıfatlarında ve isimlerinde tek) olan ilâh olduğu vahyediliyor. Artık ona (iman edip) dosdoğru (yolda) olun ve ondan mağfiret dileyin. (Böyle yapmazsanız müşrik olursunuz ve) Müşriklerin vay hâline!"**[24] Allah'a dönmezseniz Allah'a şirk koşmuş olursunuz. Size düşen; gönlünüzü açıp Allah'ın size vahyettiklerini almaktır.

"(Allah) Dini (hayatınızın her anında yaşayarak) ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin, diye Nûh'a vasiyet ettiğini, sana vahyettiğimizi, İbrâhîm'e, Mûsâ'ya ve Îsâ'ya da vasiyet ettiğimizi size de din kıldı; fakat kendilerini çağırdığın bu (din), müşriklere ağır geldi. Allah dilediğini (hidâyeti isteyeni)

[22] Sebe /50
[23] Zumer /65
[24] Fussilet /6

kendisine (kul olarak) seçer ve kendisine yöneleni hidâyete erdirir."[25] Allah'ın vahyi olmadan hidâyet olmaz. Kim hidâyeti tercih ederse Allah da onu hidâyete erdirir.

Din; Allah'ın vahyettiğidir. Allah da kullarına "dini dosdoğru olarak ayakta tutun, onda ayrılığa düşmeyin. Allah'ın vahyiyle ayakta durun ve Allah yolunda yürüyün. Hayatınızı yaşarken Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi yapın" diye vahyetmiştir.

"Dini ayakta tutun ve ayrılığa düşmeyin" hitabı Allah'ın bütün insanlık için emridir. Eğer dinde ayrılığa düşmeseydik böyle bin parça olmazdık. Her parça da diğerlerine karşı "benim yolum doğrudur" demezdi. Ayrılığa düşmüşüz ki böyle bin parçaya bölünmüşüz!

Ayrılığa düşmemek için devamlı olarak ısrarla söylüyorum. "Lâ ilâhe illallah Muhammed'un resulullah" diyenler bizim kardeşimizdir. Şöyle bir düşünelim "lâ ilâhe illallah Muhammed'un resulullah" diyenlerle bizim rabbimiz bir midir? -Birdir. Rabbimizi mülkün maliki olarak kabul ediyor muyuz? -Ediyoruz. Peygamberimiz bir midir? -Birdir. Kitabımız, kıblemiz, şehadetimiz bir midir? -Birdir. Ayrılığa düşmeyip birbirimizi kardeş olarak görmemiz için daha neyin olması lazım!

Peki, kardeşliğimizin bozulmasının sebebi nedir, neden birbirimize düşman oluyoruz?

Çünkü önemli olmayan şeyleri önümüze koyup mü'min, Müslüman kardeşlerimize karşı "siz böyle düşünüyorsunuz, böyle yapıyorsunuz. Biz ise şöyle yapıyoruz" diyoruz. Hâliyle de kardeşlerimizle ayrılmış oluyoruz.

[25] Şûrâ /13

Sizin, Allah'a olan imanınız, rabbiniz, peygamberiniz, kitabınız kendi sözlerinizden daha mı önemsiz, daha mı aşağıdadır ki kendi sözlerinizi, düşüncelerinizi Allah'ın vahyinin, resulünün üzerine çıkarıyorsunuz! Sizin imanınıza verdiğiniz kıymet, değer bu kadar mıdır! Hani nerede sizin imanınız!

"(Ehl-i kitab) Kendilerine ilim (olarak vahyimiz) geldikten sonra sadece aralarındaki kıskançlık yüzünden ayrılığa düştüler." Kibirlerinden, "ben, bence, bana göre" demelerinden dolayı ayrılığa düştüler ve birbirlerine haksızlık ettiler. **"Eğer belli bir süreye kadar rabbinden bir (erteleme) söz(ü) geçmiş olmasaydı aralarında hemen hüküm verilirdi."** Allah'ın takdiri onun sözüdür ve Allah hiçbir şekilde sözünden dönmez. **"Doğrusu onlardan sonra kitaba vâris kılınanlar da onun hakkında derin bir şüphe içindedirler."**[26] İnsanlar bu kuşku ve tereddütten dolayı kardeş olamıyor, bir olamıyor, dolayısıyla ayrılığa düşüyorlar. Hâlbuki kuşku ve tereddüt yerine imanları olsaydı rablerinin huzurunda rablerinin vahyine karşı söz söylemekten haşyet duyar, titrerdiler.

Bilmemiz lazım ki kalbinde iman yerine kuşku ve tereddüt olanlar kulluğu da Allah'a yakınlığını da anlamamıştır. "Lâ ilâhe illallah muhammedun resulullah" demelerine rağmen insanları kardeşleri gibi göremezler. Bu yüzden de mü'min kardeşleriyle ayrılığa düşerler.

"(Resulüm!) İşte bundan dolayı sen (tevhide) davet et ve emrolunduğun gibi dosdoğru ol! Onların hevâlarına (nefsani istek ve arzularına) tabi olma ve de ki: Ben, Allah'ın (her) kitaptan indirdiğine iman ettim ve aranızda adaleti tesis etmekle emrolundum. Allah bizim de rabbimiz, sizin de rabbinizdir. Bizim amellerimiz bize, sizin amelleriniz de sizedir. Bizimle sizin aranızda tartışılacak bir konu yoktur. Allah

[26] Şûrâ /14

(kıyamet günü) hepimizi bir araya toplayacaktır ve dönüş ancak onadır."[27] Allah mü'minler ile müşrikler arasında tartışma konusunun olmadığını söylüyor. O hâlde sebep ne olursa olsun biri Allah'ın vahyine ters şeyler söylüyorsa yapmamız gereken şey; önce Allah'ın âyetlerini olduğu gibi ona sunmak ve onu hakka davet etmektir. Eğer davetimizi kabul etmez ve bizi bir tartışmanın içine çekerse bu durumda onunla tartışmamamız ve "bizim amelimiz bize, sizin ameliniz sizedir" dememiz lazım.

"(Resulüm!) Sen, sana vahyedilene sımsıkı sarıl! Şüphesiz sen, sırât-ı mustakîm (dosdoğru bir yol) üzeresin."[28] Sırât-ı mustakîm üzere olanlar, Allah'ın vahyine sımsıkı sarılanlardır.

"Öyleyse, rabbinin kitâbından sana vahyedileni tilavet et (okuyup yaşa ve insanlara okutup yaşat)! Onun kelimelerini değiştirebilecek yoktur. Ondan başka sığınılacak bir kimse de bulamazsın."[29] Hiçbirinizin Allah'a sığınmaktan başka çaresi yoktur.

Okuyacağımız bu âyette ise Allah arıya vahyettiğini beyan eder. **"Rabbin bal arısına vahyetti: Dağlardan, ağaçlardan ve (insanların yaptıkları) çardaklardan (kovanlardan) kendine evler edin. Sonra her çeşit meyvelerden ye."** Uç ve insanlar için bal yap. **"Ve rabbinin yollarında (hamd ederek ve) boyun eğerek yürü. Onların karınlarından çeşitli renklerde bir şerbet (bal) çıkar ki onda insanlar için bir şifa vardır. Muhakkak ki bunda (enine boyuna düşünüp) tefekkür eden bir kavim için âyetler (ibret ve deliller) vardır."**[30]

[27] Şûrâ /15
[28] Zuhrûf /43
[29] Kehf /27
[30] Nahl /68- 69

Bal arıları, yaptıkları balın bir kısmını yerler, birçoğunu da insanlar için yaparlar; çünkü rablerinden böyle emir almışlardır.

"Biz senden önce hiçbir resul göndermedik ki ona (şöyle) vahyetmiş olmayalım, muhakkak ki benden başka ilâh yoktur, öyleyse bana âbd olun (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışın)."[31] Allah'a âbd olmak için onu dinlemek gerekir.

"(Resulüm!) De ki: Ben sizi ancak (bana indirilen) vahiy ile uyarıyorum. Ne var ki (manen) sağır olanlar uyarıldıkları vakit (hakka olan bu) daveti duymazlar."[32] Birinin kalp kulağı sağır olmuşsa o kişi Allah'ın davetini işitmez ve davete icabet etmez.

"Onları, emrimizle (insanları) hidâyete erdiren önderler yaptık ve onlara hayırlı işler yapmayı, namazı ikâme ed(erek Allah'ın dinini destekle)meyi ve zekâtı ver(erek nefislerinin cimriliğini temizle)meyi vahyettik. Onlar, sadece bize âbd ol(up kulluk ed)en kimselerdi."[33]

"(Resulüm!) Kitâptan sana vahyedileni oku (insanlara tebliğde bulun) ve namazı ikâme et (hem namazda hem de hayatı yaşarken Allah'ın huzurunda durmaya çalış). Muhakkak ki namaz, (insanı) hayâsızlıktan ve çirkin işlerden alıkoyar. Allah'ı zikir elbette en büyüktür ve Allah, yaptıklarınızı (en ince ayrıntısına kadar) bilir."[34] Allah'ı zikir en büyüktür; çünkü bütün ibadetler aslında zikirdir. Bir de özel olarak dil ile "Allah Allah" deyip zikretmek vardır ki bu da ibadettir.

"(Resulüm!) Biz Nûh'a ve ondan sonraki nebîlere vahyettiğimiz gibi sana da vahyettik. İbrâhîm'e, İsmâîl'e,

[31] Enbiyâ /25
[32] Enbiyâ /45
[33] Enbiyâ /73
[34] Ankebût /45

İshâk'a, Yakûb'a, (onun) torunlar(ın)a ve Îsâ'ya, Eyyûb'a, Yûnus'a, Hârûn'a ve Süleymân'a da vahyettik. Dâvûd'a da Zebûr'u verdik."[35] Hepsine neyi vahyetmişsek sana da onu vahyediyoruz.

Allah'ın dini hiçbir zaman değişmez. Allah'ın Hz. Âdem (a.s.)'dan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e kadar gönderdiği bütün dinler birdir, aynıdır; ama öncekiler dinlerini tahrif etmiştir. Bu yüzden her yeni kitap geldiğinde kendinden önceki kitabı tasdik eder. Allah da kitabını indirerek önceki tahrif olmuş kitabı düzeltir, böylelikle dinini yenilemiş olur.

"Yer şiddetli bir sarsıntıyla sarsıldığı (ve ölüm anında insan hâlden hâle geçtiği) zaman. Yeryüzü, ağırlıklarını (dışarı) çıkardığı (o anda insanın gönlündeki şirk ve küfür dışarı çıktığı zaman). Ve insan, 'buna ne oluyor' dediği (kendi hâline şaşırdığı zaman). İşte o gün (yeryüzü ve insanın bedeni, bütün) haberlerini anlatır; çünkü rabbin ona vahyetmiştir."[36] Demek ki Allah yere de vahyediyormuş!

Allah hangi varlığa ne vahyettiyse o varlık, Allah'ın vahyini alır ve gerekeni hemen yapar. Allah, Kıyamet günü yere vahyeder, yer de bu vahiy üzerine içindekini dışarı atar sonra herkesin haberini anlatmaya başlar; yani o gün taş, toprak, dağ, ağaç, kısacası her şey konuşur.

"O gün insanlar amelleri(nin karşılığı) kendilerine gösterilmesi için bölük bölük (rablerine) döner(ler). Artık kim zerre kadar bir hayır yapmışsa (o gün) onu görür. Kim de zerre kadar bir şer işlemişse (o gün) onu görür."[37]

[35] Nisâ /163
[36] Zilzâl /1-5
[37] Zilzâl /6-8

Allah bu âyette Hz. Îsâ (a.s.)'ın havarilerine vahyetiğini beyan eder**. "Hani havarilere de 'bana ve resulüme iman edin' diye vahyetmiştim. Onlar (da), iman ettik (ya rabbi), şahid ol ki biz şüphesiz Müslümanlarız, demişlerdi."**[38] Demek ki Allah, havarilere de vahyetmiş!

Havariler, Hz. Îsâ (a.s.)'a iman edenler arasında önde gelen ve Hz. Îsâ (a.s.) ile beraber vahyi taşıyan, Allah'ın dinine, resulüne yardım eden on iki kişidir; fakat daha sonra içlerinden bir tanesi yoldan sapıp kaybetmiştir.

Evet, Allah, insanlara vahyeder. Bütün mesele rabbimizi dinlemek ve gönlümüze bakıp rabbimizin bizden ne istediğini anlamaya çalışmaktır.

Allah'ın gönüllere vahyettiğine dair bir kıssadan hisse anlatayım.

Geçmiş zamanda zatın biri dışarıda vaaz verirken bir fakir de oradaki cemaate "Allah için bana bir sarık verecek kimse yok mudur" diye sorar. Bunun üzerine cemaatin içinden biri gönlünden "ben sarığımı ona vereyim" diye geçirir; ama sonra hemen yine gönlünden "yok, ben vermeyeyim, başkası versin, hepsinden zengin ben miyim" der. Sonra vaaz veren zat "Allah sizinle konuşuyor; ama siz, Allah'ı dinlemiyorsunuz" der. Fakir olan tekrar "Allah için bana bir sarık verecek kimse yok mudur" diye sorar. Sarığını vermekten vazgeçen zat bir daha "ben sarığımı ona vereyim" diye gönlünden geçirir; ama yine vazgeçer sonra vaaz veren zat bir daha "Allah sizinle konuşuyor; ama siz, Allah'ı dinlemiyorsunuz" der. Bu durum üç defa tekrarlanır. En son sarığını vermek isteyip vazgeçen adam ayağa kalkar ve vaaz veren zata "iki de bir 'Allah sizinle konuşuyor; ama siz Allah'ı dinlemiyorsunuz' diyorsunuz da biz niye duymuyoruz! Hani, Allah

[38] Mâide /111

nerde, nasıl bizimle konuşuyor" diye sorar. Bunun üzerine vaaz veren zat "Allah bir sarık için üç defadan fazla söz söylemez" diye cevap verir.

Allah üç defa o kişinin gönlüne "sarığını ver" demişti, o ise her defasında "başkası versin" deyip sarığını vermekten vazgeçmişti. Allah da üç seferden fazla söz söylemez.

Devamlı söylüyoruz "gönlümüze gelen her hayır, her güzellik, Allah'tan gönlümüze gelen bir vahiydir. Allah gönlümüze vahyederek bizi hayra, güzelliğe, güzel yapmaya, hayır işlemeye, iman etmeye, kul olmaya, kazanmaya, cennete, nûra, vahyine, ibadet etmeye, kardeş olmaya, bir ve beraber olmaya, birbirimize rahmet olmaya, nimet olmaya, ikram olmaya, Hz. İnsan olmaya, şeytana uymamaya, âbd olmamaya, şeytanın peşinden gitmemeye, kibirlenmemeye, haset etmemeye, küfre düşmemeye, şirk koşmamaya davet eder." Hayatımız boyunca Allah bizi devamlı bu şekilde davet eder. Ayrıca Kur'ân'da her ne söylemişse bir de o söylediklerini her birimizin gönlüne tek tek vahyedip bizi davet eder.

Bütün bunlara rağmen biri "ben işitmedim" dediyse o hâlde kendine dönüp gönlünü dinlememiş, rabbinin yakınlığını tatmamış, rabbinin kendisine söylediğini kabul etmemiş, iman etmemiştir; ama Allah'ı dinlemeye başladığında o vahyi bütün şiddetiyle gönlünde tadar ve bir anda Allah'ın kendisine "kulum seni seviyorum, kulum sen güzel yaptın, haydi, kulum şunu da yap" hitabını işitir ve ürperir; çünkü rabbinin hitabını gönlünde işitmeye başlamış, gönlüne gelenin rabbinden olduğunu bilmiş, tatmıştır. Tatmayanlar ise bunu bilemez, anlayamazlar.

Bu durumda işitmek için mutlaka dinlemek, görmek için mutlaka bakmak, anlamak için de mutlaka düşünmek gerekir. Kalp gözü, kalp kulağı, insanın kalbi rabbinden kendisine geleni

görmek, duymak, anlamak içindir. Allah âyet-i kerimede **"gözler kör olmaz (çünkü gözlerin körlüğü, geçici bir görme yetersizliğidir), fakat (asıl) kör olan, göğüslerdeki kalpler (ve basiretler)dir"**[39] buyuruyor ya işte kalpteki gözü açmak gerekir. Bunun için de öncelikle dinlemek ve bakıp görmek, tefekkür edip anlamaya çalışmak şarttır.

Evet, Allah vahyeder. Nasıl ki Allah vahyediyorsa insanlar da birbirlerine konuşarak vahyeder ya da hâliyle, tavrıyla gizli gizli vahyeder. İnsan, karşısındakine bir şey söylediği için bu yaptığı tam bir vahiydir.

İnsan karşısındakine vahyederken ya Allah'ın vahyiyle vahyeder, ona Allah ile bir şeyler anlatır ya da şeytanla vahyedip şeytanla beraber anlatır. Eğer bir insanın gönlünde Allah'ın vahyi varsa o kişi karşısındakileri Allah'ın vahyiyle davet eder, devamlı Allah'ın vahyiyle konuşur, düşünür, anlatır; ama gönlünde Allah'ın vahyi yoksa o zaman da şeytanla anlatır. Aslında insan sürekli olarak Allah'ın vahyiyle iç içedir; ama buna rağmen birinin gönlü Allah'ın vahyiyle değilse şeytanla beraberdir. Böyle olunca da şeytanın kendisine vesvese olarak vahyettiğini alır ve insanlara onu anlatır.

Zaten okuduğumuz âyetlerde şeytanın da dostlarına vahyettiğini görmüştük. Şeytanın, dostlarına vahyetmesinin sebebi; şeytanı ilâh edinmelerinden dolayıdır! Şeytan, dostlarına "haydi, falancaya karşı şununla kibirlen, büyüklük tasla, şununla insanları ez, onları küçümse, falancanın dedikodusunu yap, filancayı eleştir, çekiştir, olmazsa biraz iftira at" deyip vahyeder.

Madem şeytan böyle yapılmasını istiyor o hâlde neden şeytanı dinliyorsun! Nereye gidiyorsun, sen kimsin! Bak, şeytanın işini yapıyor, şeytanın peşinden gidiyorsun ve bundan haberin bile

[39] Hacc /46

yok! Bu yaptığın Hz. İnsana, rabbinin vahyine iman edene, rabbini dinleyene, rabbinin vahyiyle nûrlanana, rabbinin vahyiyle dirilene, vahiy olana yakıştı mı!

Bir kul, Allah'ın vahyiyle dirildiyse o kul artık Allah'ın vahyi olmuş demektir. Bu yüzden Allah'ın vahyini, hakkı, güzelliği, doğruyu iradesiz bir şekilde konuşur. İradesiz bir şekilde insanları hakka, rahmete, sabra, şükre, nimete, ikrama davet eder. Kullarını kendisine davet eden Allah'tır. Biri de onunla dirilmişse Allah'tan bir rûh ile dirilmiştir, dolayısıyla Allah onun üzerinden kullarını kendine davet eder. Allah böyle söylüyor.

Evet, hep beraber Allah'ın evhâ "vahyetti" fiilini anlamaya çalıştık.

Biz de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için söylenen canlı Kur'ân, canlı vahiy olacak, rabbimizin vahyiyle dirilecek ve rabbimizle olacağız inşallah. Öyle ki benliğimizden bir eser kalmasın. Konuşurken kendimizden, benliğimizden, nefsimizden konuşmayalım, bunun yerine Allah'tan, Allah'ın vahyinden konuşalım ve insanları Allah'ın vahyiyle davet edelim. Ulaşabildiğimiz herkese Allah'ın emrettiği, sevdiği şekilde Allah'ın vahyinin yolunu gösterelim. Tabi ki rabbimize giden yolda öncelikle biz gidelim, biz rabbimize koşalım.

Allah bizi vahyinden yüz çevirenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi vahyini dinleyenlerden eylesin. Allah bizi gönlüne her anda Allah'ın vahyettiğini anlayanlardan ve bir an bile rabbinin huzurunda olduğunu unutmayanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

32.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını, kullarına, varlığa, mahlûkata olan muamelesini ve bu muamelesinin saf hayır, saf aşk, saf rahmet olduğunu anlamaya, bir de Allah'ın yeryüzündeki halifesi olan insanı, kendimizi tanımaya çalışıyorduk.

Geçen sohbetimizde Allah'ın evhâ "vahyetti" fiilini anlamaya çalışmıştık. Bu sohbetimizde ise hep birlikte Allah'ın ğaşiye "örttü, perde çekti" fiili ile cezâ "ceza verdi" fiilini anlamaya çalışacağız inşallah.

Vel leyli izâ yağşâ: "(Karanlığı ile her şeyi örtüp) Bürüdüğü zaman geceye." Yağşa kelimesi bürüdüğü, kapladığı, sarıp sarmaladığı zaman manalarına gelir.

Ven nehâri izâ tecellâ:[1] "Tecelli ed(ip her şeyi aydınlat)tığı zaman gündüze (and olsun)."

Gece bürür, gündüz ise tecelli eder. Kararma ile tecelli birbirinden farklıdır. Gece kararır, gündüz ise aydınlanır. Allah, gündüzün aydınlatışına nûrun tecelli etmesi demiştir. Demek ki tecelli aydınlatıyormuş! Eğer gündüzün tecellisi çekilirse etrafı karanlık bürür, kaplar, sarıp sarmalar.

Ve mâ hâlâkaz zekera vel unsâ: "Erkeği ve dişiyi yaratana andolsun ki." **İnne sa'yekum le şetta:**[2] "Gerçekten sizin (maddi, manevi) çabalarınız başka başkadır."

[1] Leyl /1-2
[2] Leyl /3-4

Sizin sa'yınız; koşuşturmanız, peşinden koştuklarınız, çabanız, gayretiniz, işiniz, amelleriniz birbirinden farklıdır. Eğer işleriniz farklıysa bu durumda kimin güzel yaptığı, doğru yaptığı, kimin de hakta ya da bâtılda olduğu konusundaki hükmü verecek olan Allah'tır. Bu yüzden hiç kimse kendini beğenmemeli ve "en güzelini ben yapıyorum" yahut "yalnızca ben güzel yapıyorum" dememelidir.

Allah bu âyetle bize "sen gücünün yettiği kadarıyla sana verdiğim fıtrata, akla, güce, kuvvete, imkâna, ilme, marifete göre benim yolumda koş. Başkasını hesaba çekme; çünkü hepinizin işi farklı farklıdır ve her biriniz bir âlemsiniz. Sizi hesaba çekecek olan benim. Siz başkasıyla meşgul olmayın, manevi olarak kazanmanıza bakın" buyuruyor.

"(Resulüm! Nefsinin) Hevâsını (arzu ve isteklerini) kendisine ilâh edinen ve Allah'ın (ezeli olan) bir ilim üzere (küfürdeki inadı yüzünden) dalâlette bıraktığı, kulağını ve kalbini mühürlediği, gözünün üstüne de bir perde çektiği kimseyi gördün mü? Şimdi onu Allah'tan başka kim hidâyete erdirebilir? Hâlâ (bunu) tezekkür ed(erek düşünüp ibret al)maz mısınız!"[3]

Nefsini ilâh edinen biri "ben, bence, bana göre" der ve "Allah'a göre doğru budur" deyip Allah'ın hesabını yapmaz. Yalnızca kendine göre hareket edip nefsinin hesabını yapar. Böyle olunca da Allah onu bir ilim üzere dalâlette bırakır.

"Allah onu bir ilim üzere dalâlette bırakır" demek Allah onun kendi nefsinin hesabını yaptığını bildiği için onu nefsiyle, şeytanıyla baş başa bırakır, demektir. Yani Allah "ben onun ne yapacağını biliyorum ve muameleyi buna göre ona yapıyorum" buyuruyor. Sonra Allah onun kulağının, kalbinin üzerine mührü

[3] Câsiye /23

vurur ve gözünü perdeler. Bundan sonra da artık kimse onu hidâyete erdiremez.

Biri "ben, bence, bana göre" derse Allah onun gönlünü, kulağını mühürler ve gözüne perde çeker. O kişi artık hakikati göremez, işitemez, anlayamaz ve kendini doğru yolda zanneder. Manevi olarak kör olmuş, sağır olmuş, gönlünü, kendini kaybetmiştir; ama bundan haberi bile yoktur. Nefsiyle baş başa kalmış, nefsini ilâh edinmiştir; ama kör olduğu, sağır olduğu, kalbi mühürlendiği için bunu anlayamaz. Allah bu muameleyi yaptıktan sonra da artık kimse Allah'a karşı ona yardım edemez.

Biz de bu duruma düşmemek için ısrarla "ben demekten kurtulmamız ve Allah dememiz gerekir" diyoruz. Hâl böyleyken baktığımızda acaba Allah'a göre rabbine iman eden, âbd olan, âşık olan, "Allah" diyen, "ben, bence, bana göre" demekten kurtulan kaç tane mü'min vardır!

"Allah onların (küfürdeki inatları yüzünden) kalplerini ve kulaklarını (hakikate karşı) mühürlemiştir. Onların gözleri üzerinde de (dünya sevgisinden) bir perde vardır. (İşte) Onlar için (âhirette) büyük bir azap vardır."[4] Rablerinin ilâhlığını, rabliğini kabul etmedikleri ve nefislerini ilâh edindikleri için büyük azap onlaradır. Bu büyük azap da; rabbini, insanlığını, kendini ebediyen kaybetmektir.

"İman (ettiğini iddia) edenler, 'keşke (müşriklerle savaşmamız için) bir sûre indirilseydi!' derler. Ama hükmü açık bir sûre indirilip de onda savaştan söz edilince, kalplerinde (şeytanın verdiği vesveseyle) bir hastalık bulunanların üzerine ölüm baygınlığı çökmüş gibi bir bakışla sana baktıklarını görürsün. (Bu) Onlara müstahaktır! (Mü'min olduğunu iddia eden kişiye düşen; Allah'a ve resulüne) İtaat etmek ve güzel (söz) söylemektir. Onlar, iş ciddileşince Allah'a (verdikleri söze)

[4] Bakara /7

sadık kalsalardı, elbette kendileri için (bu) daha hayırlı olurdu." [5]

"Savaşın" diye âyet indirildiğinde kalplerinde hastalık bulunanları, sanki üzerlerine ölüm baygınlığı çökmüş gibi sana bakar görürsün. Oysaki onlar için hayır olan, güzel olan Allah için savaşmalarıydı.

Ölüm baygınlığı nasıldır?

Onlara "Allah'ın falanca emrini yerine getirin" dendiğinde sanki işitmemişler gibi tabir-i caizse aval aval bakarlar ya da "böyle bir şey imkânsız, biz bunu yapamayız" derler. İşte, üzerlerine ölüm baygınlığı çökenler böyle bir hâle sahiptir.

Israrla "Allah ile birebir muhatap olduğumuzu unutmayalım" diyoruz; çünkü her anımız, her hâlimiz, her bakışımız, her sözümüz, her düşüncemiz Allah'ın nazarı altındadır sonra Allah'ın bir emrini dahi yerine getirmekten kaçınırsak üzerimize ölüm baygınlığı çökenlerden ve kaybedenlerden oluruz.

Allah bizi her emrini, her vahyini muhabbetle yerine getirenlerden ve rabbinin rabliğini kabul edenlerden eylesin inşallah.

Evet, şimdi de Allah'ın cezâ "ceza verdi" fiilini anlamaya çalışalım inşallah.

Ceza kelimesi genel itibariyle işlenen suça karşılık verilen bir yaptırım olarak anlaşılmıştır. Oysaki "ceza" Arapça'da çift taraflı bir kelimedir ve karşılık manasına gelir.

Kul ne yaparsa Allah onun yaptıklarına karşılık verir. Kul güzellik yaparsa ceza olarak; yani karşılık olarak onu mükâfatlandırır, kötülük yaparsa da karşılık olarak ona azap eder. Örnek vermek gerekirse; Allah, iman edip salih amel işleyenlere

[5] Muhammed /20

ceza olarak (karşılık olarak) cenneti verir, iman etmeyenlere ise ceza olarak cehennemi verir.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Ve mâ li ehadin indehu min ni´metin tuczâ: "(O gün) Onun (Allah'ın) yanında hiçbir kimseye verilecek bir nimet yoktur." Âyetin devamında Allah kimler için nimetin olduğunu beyan eder. **İllebtiğâe vechi rabbihil e'âla:**[6] "E'âlâ (yüceliği anlaşılamayacak kadar büyük) olan rabbinin vechini (cemâlini ve rızasını) isteye(rek gerekeni yapa)n müstesna!" Ancak yüce olan rabbinin vechini isteyenler, arayanlar, rabbini bulmak için çaba, gayret sarf edenlere nimet vardır.

Demek ki bir tek Allah'ın vechini isteyenler için karşılık varmış!

Peki, kul sadece cenneti istese, cennet için bir şeyler yapsa olmaz mı?

Allah'ın beyanına göre olmuyormuş! Yaptıklarımızın karşılığının olmasını istiyorsak yaptıklarımızı yalnızca Allah'ın vechini isteyerek yapmamız gerekiyormuş! Allah böyle söylüyor.

Evet, sadece Allah'ın vechini gözeterek yaptığımız şeylerin Allah katında karşılığı vardır. Yaptıklarımızı bunun haricinde her ne için yaparsak yapalım Allah katında bir karşılığı olmaz. Bu durumda Allah'ın vechini istemekten habersizsek, üstelik imanı inanmak olarak anlamış, "namaz kılar, oruç tutar, paramız olduğunda hacca gider, zekâtımızı da verirsek cennete gireriz" demişsek hâlimiz ne olur! Tabi ki cehalet mazerettir; ama Allah, bir şekilde hayatın bir yerinde kuluna doğruyu öğretir. Kul

[6] Leyl /19-20

doğruyu öğrendikten sonra mutlaka Allah'ın buyurduğu gibi yapmalıdır. Yoksa sorumlu duruma düşer ve kaybeder.

Biri iman etmişse rabbini sever, amel işledikçe de Allah'a olan aşkı, muhabbeti artar; çünkü Allah'ın "yolumuzda cehd edene yollarımızı açarız"[7] diye vaadi vardır. Allah, kendisine varacak yolu bir şekilde cehd eden kuluna öğretir, o da rabbini, rabbinin vechini, cemalini ister. Yaratan, bir kuluna bu arzuyu, isteği verdiyse mutlaka onun karşılığını verecek demektir. Zaten âyetin hemen devamında Allah ona istediğini vereceğini ve onu razı edeceğini beyan ediyor. **Ve le sevfe yerda:**[8] "Elbette yakında (Allah ona istediğini verecek, o da rabbinden) razı olacaktır." Rabbinin vechini isteyip çaba, gayret sarf eden, koşuşturan bir kula Allah mutlaka istediğini verir ve onu razı eder.

Neyi verir?

Elbette ki cemalini verir; çünkü kulun istediği rabbinin cemalidir. İnsan her neyi istiyorsa ancak onunla razı olur. İşte, Allah da o kulunun duasını kabul eder ve cemalini ikram edip onu razı eder.

"Göklerdeki her şey ve yerdeki her şey Allah'ındır. (Bütün bunlar) Kötülük edenleri yaptıklarıyla cezalandırması, güzel davrananları da daha güzeliyle mükâfatlandırması içindir."[9]

"Doğrusu insana, çalışmasından başka bir şey yoktur." İnsana sadece çabasının, koşuşturmasının karşılığı vardır, bunun dışında bir şey yoktur. **"Muhakkak ki bu çalışması(nın, çaba ve gayretinin hesabı) da yakında görülecektir. Sonra ona (çalışmasının) karşılığı tastamam verilecektir. Şüphesiz ki en son varış rabbinedir."**[10] Kul, rabbinin huzuruna geldiğinde

[7] Ankebût /69
[8] Leyl /21
[9] Necm /31
[10] Necm /39-42

yaptıklarının karşılığını mutlaka alacaktır. Güzellik yapanlar güzelliği, kötülük yapanlar da azabı görecektir.

"(O gün) Takvâ sahipleri (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlar) gölgeliklerde ve pınar başlarındadırlar. Canlarının çektiği meyveler (ve nimetler) arasındadırlar. (Onlara) '(Dünyada) Yapmakta olduğunuz (sâlih ve güzel ameller)e karşılık (bugün) afiyetle yiyin, için (denilir).' İşte biz, muhsinleri (güzellik yapıp güzel olanları) böyle mükâfatlandırırız."

"O gün (Allah'ın âyetlerini ve resulünü) yalanlayanların vay hâline! (Ey Allah'ın âyetlerini ve resulünü yalanlayanlar! Siz de dünyada) Az bir müddet yiyin ve yararlanın! Çünkü sizler (nefsinin hevâsına uyan) mücrim (ve suçlu) kimselersiniz."[11] Allah, güzel yapanları güzellikle mükâfatlandırır ve bu muameleyi dünyada da yapar.

Allah, Hz. Lût (a.s.)'ı anlatır. **"Şüphesiz biz onların üzerlerine (taş yağdıran) bir fırtına gönderdik; ancak Lût ailesini (karısı müstesna) bir seher vakti kurtardık. Katımızdan bir nimet olarak. İşte biz, şükreden(ler)i böyle mükâfatlandırırız."**[12]

"Şüphesiz ki âyetlerimizi yalanlayanlar ve ona karşı kibirlenenler var ya, (işte) onlara göklerin kapıları açılmaz ve onlar, deve, iğne deliğinden geçinceye kadar cennete giremezler! İşte biz, (nefsinin hevâsına uyan) mücrimleri böyle cezalandırırız! Onlar için cehennem (ateşin)den bir döşek ve üzerlerini örtecek (ateşten) örtüler vardır. İşte biz, (kendine zulmeden) zalimleri böyle cezalandırırız![13] Bunlar kendilerine zulmedenlerdir.

[11] Murselât /41-46
[12] Kamer /34-35
[13] A'râf /40-41

“Âyetlerimizi ve âhirete kavuşmayı yalan sayanların amelleri boşa gitmiştir. Onlar, yaptıklarından başka bir şeyle mi cezalandırılacaklardı (çünkü herkese sadece yaptığının karşılığı vardır)”[14] Dikkat edilirse Allah, âyetlerimizi inkâr edenlerin değil yalan sayanların amelleri boşa gitmiştir, buyuruyor. Yani “evet, kabul ediyorum” deyip gerekeni yapmayanların ve âyetleri ciddiye almayanların amelleri boşa gitmiştir.

“(Resulüm!) Buzağıyı (ilâh) edinenler var ya, (âhirette) onlara mutlaka rablerinden bir gazap ve dünya hayatında bir zillet erişecektir. İşte biz, (Allah’a) iftira ed(erek şirk koş)anları böyle cezalandırırız!”[15] Buzağıyı ilâh edinenler; dünya hayatını ve dünya malını ahiretten daha çok sevenlerdir.

“El Esmâu’l Husnâ (en güzel isimler) Allah’ındır. Öyleyse ona o (güzel isimleriy)le dua ed(ip yalvar)ın ve onun isimlerinde ilhad edenleri (fıtratındaki Allah’ın isimlerini yok sayarak doğruluktan ayrılıp eğriliğe sapanları ve zalimleri) bırakın! Yakında onlar yaptıklarının cezasını göreceklerdir.”[16] Biri El Esmâu’l Husnâ’yı, Allah’ın isimlerini bilmez, rabbini isimlerinden tanımazsa Allah’ın isimlerinde ayrılığa düşmemesi mümkün olmaz. Böyle biri mutlaka Allah’ın isimlerinde ayrılığa düşer.

Allah, Kıyamet günü için buyurur. **“Artık o gün hiç kimseye hiçbir şekilde zulmedilmez. Size ancak yaptıklarınızın karşılığı verilir.”**[17] Neyi yapmışsanız onun karşılığını göreceksiniz.

“Üstelik onlar, o (kıyamet) saat(in)i de yalanladılar. Biz ise o (kıyamet) saat(in)i yalanlayanlar için alev alev yanan bir ateş

[14] A’râf /147
[15] A’râf /152
[16] A’râf /180
[17] Yâsîn /54

hazırladık."[18] Kıyamet için hazırlık yapmayanlar kıyameti, ahireti yalanlayanlardır.

Allah bizi böyle ikaz ederek "sakın kaybetmeyin. Sizi kaybetmiş olarak görmek istemiyorum. Ben sizi bana âbd olasınız diye yaratmışım, siz meleklerin secde ettiği varlıksınız, ağır bir yük yüklenmişsiniz. Doğru yapın, güzel yapın, hiçbir şey yapmayıp 'belki sorun olmaz' demeyin" buyuruyor.

Peki, Allah'ın yüklediği bu ağır yük nedir?

"Biz (Allah'ın, rûhundan nefhedip kendisine halife olarak kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışma) emaneti(ni) göklere, yere ve dağlara teklif ettik de onlar bunu yüklenmekten çekindiler, (bu sorumluluk karşısında haşyet ve) korkuya kapıldılar; ama insan onu yüklendi. Çünkü o (nefsine karşı) çok zalim, (rabbine karşı ise) çok cahildir (onun vahyine ve resulüne her anda itaat edip boyun bükmeye muktedirdir)."[19] İşte, bu ağır yük, Allah'ın bize nefhettiği rûhtur.

Çocuklardan biri bu âyeti duyunca eve gidip *"anne ben sohbette göklerin, yerlerin ve dağların yüklenemediği emaneti insanın yüklendiğini öğrendim. Biz deli miyiz ki onların yüklenemediği emaneti yüklenmişiz! Madem onlar yüklenmediler, biz neden yüklendik"* diye sorar. Annesi de düşünür ve kendine göre *"galiba Elest Bezmi'nde birbirimizi dolduruşa getirdik, yoksa neden emaneti yüklenelim"* diye cevap verir.

Güzel cevap! Ne demişler "aşkın gözü kördür." Aşk bize bu emaneti yüklettirdi. Orada Allah'ın nefhedeceği rûhu görünce "ben bu emaneti yüklenirim" dedik. Âşık olmasaydık göklerin, yerlerin, dağların yüklenemediği emaneti yüklenemezdik,

[18] Furkân /11
[19] Ahzâb /72

dolayısıyla orada dolduruşa değil aşka geldik. Bu aşktan dolayı emaneti yüklenip "biz bunun hakkını veririz" dedik.

Şeytan bazen insana vesvese verir, insan da bu vesvese üzerine kendi kendine "elimde olsaydı dünyaya gelmezdim, bu emaneti yüklenmez, Allah'a söz vermezdim" der. Oysaki bu düşünce doğru değildir. İnsan kendi kendini bu emanete bela etmiş, ille de "emaneti ben yükleneceğim" demiştir.

Bir de "insan zelum ve cehul idi" buyurmuştu Allah. Bu kısmı nasıl anlamalıyız?

İnsan cahildir demek; aşk onu öyle bir hâle getirmiş ki maşukundan başka hiçbir şey bilmiyor demektir. Zelum ise; karanlık demektir; yani insanın gözü öyle bir kararmış ki maşukundan başka hiçbir şey görmüyor! Yalnızca maşukunu görüyor ve ona "sadece seni istiyorum" diyor! Bu aynı zamanda gökleri de yerleri de "ben taşırım" demektir.

Peki, taşıyor mu?

Elbette ki taşıyor; ama insanlardan pek azı taşıyor. Çoğunluk ise maşukunu unuttuğu, nefsini kendine maşuk edindiği, dünya hayatını tercih ettiği, yüklendiği emaneti üç günlük dünyaya sattığı için sözünü yerine getirmez ve bu emaneti taşımaz. Oysaki bütün insanların hepsi bu emaneti taşıyabilecek vasıftadır. Yeter ki "rabbim Allah'tır" desin, herkes emaneti taşır.

Evet, gördüğümüz gibi Allah bizi tehdit ediyor, uyarıp ikaz ediyor, devamında ise müjdeliyor. Âyetlere baktığımızda Allah uyarıyla müjdeyi birlikte verir; yani hem güzel yapanları, cenneti hem de yanlış yapanları, cehennemi anlatır ve "siz de buna göre bakıp tercihinizi doğru yapın" buyurur.

"(Bu ateş) Ne zaman ki o (kıyameti yalanlayan kâfirler)i uzak bir mesafeden gördü, (kâfirler) onun öfke(li kükreme)sini ve (çok feci) nefes alıp vermesini (dehşet içinde) işitirler. (O gün

mücrimler, nefsinin hevâsına uyan suçlular zincirlerle) Birbirlerine bağlı olarak o (cehennem)in dar bir yerine atıldıkları zaman orada yok olmak için yalvarırlar." Elleri boyunlarına bağlanmış olarak cehennemde sıkışık bir yere atıldıkları zaman "bizi yok et, ya rabbi" diye feryad ederler. Hâlbuki siz böyle olmayı istediniz, emaneti siz yüklendiniz! **"(Onlara şöyle denir) Bugün (yalnız) bir defa yok olmayı istemeyin, birçok defalar yok olmayı isteyin."**[20]

Allah'ın sana verdiği emaneti başka varlıklar da yüklenebilirdi. Melekler, cinler, yer, gök, dağlar emaneti yüklenemedi; ama sen "ben emaneti yüklenir, onun hakkını veririm. Ben kendinden bana nefhettiğin rûh karşısında 'ben, bence, bana göre' demem, benlik gütmem" dedin. Aşktan gözün kararmıştı. Neden şimdi emanetin hakkını vermiyorsun!

"(Resulüm! O kâfirlere) De ki: Bu mu daha hayırlı, yoksa muttakilere (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlara) vaad edilen ebedilik cenneti mi? (Orası) Onlar için bir mükâfat ve bir varış yeridir. Ebedi olarak kalacakları orada, kendileri için istedikleri her şey vardır. (Bu) Rabbinin, mesuliyetini üzerine aldığı bir vaaddir."[21] Rabbin, takvâ sahiplerine ebedi cennet için söz vermiş ve bu vaadi kendi üzerine almıştır.

Kim yanlış yapar, ters tarafa gider, sapar, günah işler ve ardından tövbe ederse Allah onun tövbesini kabul eder. **"Kim tövbe eder ve sâlih bir amel işlerse şüphesiz o, tövbesi kabul edilmiş olarak Allah'a döner."**[22] Bak, dönmen için seni uyardım, ikaz ettim. Eğer bana döner, tövbe edersen tövbeni kabul ederim;

[20] Furkân /12-14
[21] Furkân /15-16
[22] Furkân /71

ama tövbe etmezsen sonun cehennemdir, geç olmadan dön, buyuruyor Allah.

Tövbe, rabbine dönmek demektir. "Ya rabbi! Sana döndüm" demek tövbe etmek için yeterlidir. Kul, rabbine dönerse Allah onun bu dönüşünü kabul eder; ama kulun sadece tövbe etmesi yetmez. Bir de nefsini temizlemek için çaba, gayret sarf etmesi, salih amelde bulunması ve şirkten, küfürden kurtulması gerekir.

Allah, nefsi temizlemek için nasıl bir yol izlemek gerektiğini de beyan ediyor. **"Ayrıca onlar, yalana şahidlik ed(ip onu dinle)mezler."**

Yalancı şahidlik yapmak, bir tek mahkemede yalan yere şahidlik etmek değildir. "Eşhedu en lâ ilâhe illallah" dedikten sonra herhangi bir şeye ilâhlık verirsen yine yalan şehadette bulunmuş olursun. Mülkün sahibi Allah'tır, senin de Allah'ın El Esmâu'l Husnâ'sını Allah'a teslim etmen lazım.

Nasıl?

Mülk onundur, malik odur, melik odur, rab odur, ilâh odur, rahman ve rahim olan odur. Mâliki yevmiddîn olan, Kıyamet günü bizi hesaba çekecek olan odur, deyip bütün hesabı Allah'a göre yapman lazım. Tövbe edip Allah'a döndün ya artık rabbinin bütün isimlerini bilmen, öğrenmen, rabbini bütün isimleriyle kabul edip Allah'ın isimlerine iman etmen, şehadet etmen, karşılaştığın bütün olayların Allah'ın sana muamelesi olduğunu bilip hepsine Allah'ın sevdiği, emrettiği gibi karşılık vermen gerekir. Öyle ki yalancı şahidlik yapmayasın.

Allah, nefsi temizlemek için nasıl bir yol izlemek gerektiğini beyan etmeye devam ediyor. **"Boş sözlerle karşılaştıklarında ise**

vakarla (oradan) geçip giderler."[23] Yanlış yapanlara karşı kerim davranırlar.

Allah bize kulluğu, asaleti öğretiyor. Muttakiler, nefsini tezkiye edenler kendilerine fayda vermeyen bir sözle karşılaştıklarında "size selam olsun. Benim işim var, benim bir derdim var, ben böyle boş şeylerle meşgul olamam" der ve oradan ayrılırlar. Allah bununla ilgili olarak başka bir âyette **"Rahmân'a âbd olan (has kul)lar öyle kimselerdir ki yeryüzünde tevazu (ve vakar) ile yürürler, cahiller onlara laf attığı vakit 'selam!' de(yip geçe)rler"**[24] buyurmuştur. Biz de Rahmân'ın has kullarından olmayı istiyorsak boş sözlere karşı tavrımız böyle olmalıdır.

"Yine kendilerine rablerinin âyetleri hatırlatıldığı zaman onlara karşı kör ve sağır davranmazlar."[25] Allah'a döndükleri için her bir âyeti ciddiye alırlar. Tövbe ettikten sonra âyetleri işitmemiş, anlamamış, görmemiş gibi yapmazlar; çünkü iman edip rablerine dönmüş ve rablerini dinlemişlerdir.

Görüldüğü gibi; Allah tövbe eden kullarına, ne yapmaları gerektiğini beyan ediyor ve "hani tövbe edip döndünüz ya, ben de sizin günahlarınızı affettim ya, hani bana gelecektiniz ya o hâlde artık böyle yapmanız lazım" deyip kendisine varacak yolu gösteriyor.

"Onlar, 'rabbimiz! Bize eşlerimizden ve neslimizden göz aydınlığı olacak (çocuklar) lütfeyle ve bizi muttakilere (kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlara) imam kıl!' derler."[26] "Çocuklarımızı sana layık kul eyle! Bizi de muttakilere imam kıl ya rabbi! Öyle ki insanları gücümüzün yettiği kadarıyla muttaki olmaya davet edip sana muttaki kullar yetiştirelim.

[23] Furkân /72
[24] Furkân /63
[25] Furkân /73
[26] Furkân /74

Ailemizi, çocuklarımızı muttaki yapalım.” İşte, rablerine dönüp tövbe edenler hem aileleri hem de çocukları için bu şekilde dua ederler.

Güzel yapabilmek için sabretmek gerekiyor ya tövbelerinden sonra sabrettikleri için bu sabırlarının karşılığında Allah onları mükâfatlandırır. **“İşte onlar, (sıkıntılara) sabretmelerine karşılık (âhirette) köşklerle mükâfatlandırılırlar ve orada selam ve hürmetle karşılanırlar.”** Sahabeler aynen böyleydi. Allah’a öyle bir tövbe ettiler, iman ettiler, öyle bir döndüler ki cennetin en özel yerine layık oldular. **“(Onlar) Orada ebedi kalacaklardır. (Orası) Ne güzel kalınacak bir yer ve (ne güzel) bir makamdır.”**[27] Allah cennet için “güzel” dediyse oranın ne kadar güzel olduğunu artık buna göre hesap edelim.

“(Resulüm!) De ki: Eğer duanız (istediklerinizi mülkün maliki ve melikinden istemeniz) olmasa, rabbim size ne diye değer versin?”[28]

Dua etmek; rabbimizi, kul olmayı, Allah’a verdiğimiz sözü yerine getirmeyi, Allah’ın yüklediği emaneti layıkıyla taşımayı ve muradının üzerimizde gerçekleşmesini istemektir.

Dua, kuru kuruya istemek değildir. Kul her neyi istiyorsa o isteği için çaba, gayret sarf edince duası gerçek manada dua olur; yani dua dil, gönül ve fiil ile beraber olunca kabul görür. Bunlar olmadan yapılan dua boş konuşmaktır, yalan söylemektir. Kul bir şeyi istiyorsa gönlüyle de diliyle de vesileye sarılıp fiiliyle de isteyecek ki duası gerçekten dua olsun. Bu üçü bir araya gelmeden dua olmaz. Mesela; “ben namaz kılmak istiyorum” demek, başka bir deyişle namaz kılmayı istemek yetmez, ayrıca kalkıp abdest almak ve namaza durmak gerekir. Nasıl ki namaz kılmayı

[27] Furkân /75-76
[28] Furkân /77

istediğimizde kalkıp fiili olarak gerekeni yapıyorsak bir dua ettiğimizde de fiili çabamızı göstermemiz şarttır.

Evet, "duanız olmasaydı rabbiniz size neden değer versin" buyurdu Allah. Değerimizi, kıymetimizi duamızdan alıyorsak bu durumda her neyi istiyorsak kıymetimiz, değerimiz de ona göredir. Dünya için dua ediyorsak değerimiz dünyayla, cenneti istiyorsak değerimiz cennetle ölçülür; ama rabbimizi, rabbimizin vechini, cemalini, rızasını, dostluğunu, yakınlığını istiyorsak o zaman bize paha biçilemez.

Evet, **"(resulüm!) de ki: Eğer duanız (istediklerinizi mülkün maliki ve melikinden istemeniz) olmasa, rabbim size ne diye değer versin"** buyurdu Allah. Âyet devam ediyor. **"Fakat (ey kâfirler!) siz (âyetlerimi ve resulümü) yalanladınız. Öyle ise yakında (kıyamet azabı sizin için) kaçınılmaz olacaktır."**[29]

Dediğim gibi "imanımız neyse duamız da odur" yani neyi seviyorsak onu isteriz. Devamlı söylüyoruz, iman; Allah'ı her şeyden, canından da çok sevmektir. Öyleyse bir mü'minin duası; yalnızca rabbini, rabbinin rızasını istemek olmalıdır. Mü'minin isteği rabbinden başka bir şey olabilir mi! Bu şekilde baktığımızda "duanız olmasaydı" demek "imanınız olmasaydı" demektir. Tabi ki rabbimizi, rabbimizin rızasını, cemalini istiyorsak gereğini de yapacağız.

"Kâfirler için ise cehennem ateşi vardır. Onlara ne (ölüp yok olmaları için) hüküm verilir ki ölsünler (de kurtulsunlar) ne de onlardan o (cehennem ateşinin) azabı hafifletilir (ki biraz olsun rahat etsinler). İşte biz, bütün kâfirleri böyle cezalandırırız."[30]

Rabbine karşı nankörlük yapanları; kendisine bir nimet geldiğinde onu rabbinden görmeyip "bunu kendi aklımla, ilmimle

[29] Furkân /77
[30] Fâtır /36

kazandım" diyenleri veya "falanca bana yardım etti" deyip nimeti başkalarından bilenleri Allah böyle cezalandırır.

En büyük nimet; Allah'ın, kuluna kendinden verdiği varlıktır, hayattır. Aynı şekilde Allah'ın kuluna tecelli ettiği sıfatlardır, isimlerdir, güzelliklerdir. Hâl böyleyken biri Allah'ın kendisine ikram ettiği bu nimetleri, verdiği kıymeti, şerefi görmüyorsa o kişi rabbine karşı nankör biridir.

"Herkesin, peşinde koştuğu şeyin karşılığını bulması için muhakkak ki (o kıyamet) saat(i) gelecektir. Neredeyse onu (Kendimden bile) gizleyeceğim."[31] Herkesin duasının, çabasının, gayretinin, sa'yının, koşuşturmasının karşılığını alacağı o saati, o anı nerdeyse kendimden bile gizleyeceğim! O gün bu kadar dehşet verici bir gündür! İnsan o gün o kadar kaybetmiştir ki bir beşerin seviyesinden anlayacak olursak Allah tabir-i caizse "o günü görmek bile istemiyorum" buyuruyor!

Hayatımıza Allah'ın vahyiyle baktığımızda biz de kendi hesabımızı görmek istemiyoruz; çünkü peygamberler bile "ya rabbi! Sana layıkıyla kul olamadım, seni layıkıyla tesbih edemedim, sana layıkıyla hamd edemedim, yolunda layıkıyla yürüyemedim, kendimi yanlıştan, hatadan, günahtan layıkıyla koruyamadım" dediyse kim kendi amelinden, hayat kitabından, amel defterinden razı olabilir ve yaptıklarını beğenebilir? -Tabi ki hiç kimse beğenemez!

"Kim de gerçek sâlih ameller işlemiş bir mü'min olarak o(nun huzurun)a gelirse işte onlar için de (cennette) üstün dereceler vardır. İçinde ebedi kalacakları, altlarından ırmaklar akan Adn cennetleri! İşte, (şirkten ve günahtan) arınanların mükâfatı budur."[32]

[31] Tâhâ /15
[32] Tâhâ /75-76

Nefsini küfürden, şirkten, benlikten, kibirden, riyadan, "ben, bence, bana göre" demekten temizlemiş olarak gelenlerin bu amellerinin karşılığı; yani nefislerini tezkiye etmelerinin karşılığı; içlerinde ebedi olarak kalacakları Adn cennetleridir. Allah nefsin tezkiyesiyle ilgili başka âyet-i kerimelerde **"muhakkak (nefsini) temizleyen kimse (kurtuluşa erip) felah bulmuştur."**[33] **"O gün ki ne mal fayda verir ne de evlat. Ancak Allah'a kalb-i selim (ıslah olmuş bir kalp) ile gelenler (o gün saadete erer)"**[34] buyurmuştur. Demek ki bir tek nefsini tezkiye edenler kurtuluşa eriyormuş! Gerisine ise kurtuluş yokmuş!

Biri nefsini temizleyince "Allah" der, "rabbim Allah'tır" der, "rabbim nasıl istiyorsa doğru odur, güzel odur, hak odur, benim için hayır olan, rahmet olan, nimet olan odur" der ve bunun karşılığında gerekeni de yapar; ama kul "Allah'a göre doğru budur" demez, bunun yerine "ben, bence, bana göre, falancalara göre, komşulara, anama, babama, kardeşlerime, ırkıma göre" derse hesabını yaptığı kişileri Allah'ın önüne koymuş olur. Böyle olunca da zaten nefsini temizlemek için gerekeni yapmaz ve kaybeder.

Allah cennetteki nimetleri anlatır. **"Kim de (o gün) kötülükle gelirse yüzüstü ateşe atılanlardan olacaktır. (Onlara) Ancak yaptıklarınızın karşılığını görmektesiniz (denir)."**[35]

"Kim (Allah'ın huzuruna bir) güzellikle gelirse ona ondan daha hayırlısı vardır. Kim de (bir) kötülükle gelirse o kötülükleri yapanlar ancak yaptıklarıyla cezalandırılır."[36]

"Hani biz meleklere, 'Âdem'e secde edin!' demiştik. Hepsi hemen secde ettiler; ancak (cinlerden olan) iblis, 'ben hiç çamurdan yarattığın bir kimseye secde eder miyim' dedi.

[33] Şems /9
[34] Şuarâ /88-89
[35] Neml /90
[36] Kasas /84

(Devamında) Şu benden üstün kıldığını görüyor musun! Yemin ederim ki eğer bana kıyamet gününe kadar mühlet verirsen pek azı müstesna onun neslini mutlaka hakimiyetim altına alacağım, dedi. (Allah) Buyurdu: (Çık) Git (oradan)! Onlardan kim sana tabi olursa muhakkak ki (yaptıklarınıza) tam bir karşılık olarak sizin cezanız cehennemdir!"[37] Sana uyanlarla beraber hepinizi cehenneme dolduracağım.

Allah başka bir âyet-i kerimede buyurur. **İnne ibâdî leyse leke aleyhim sultânûn ve kefâ bi rabbike vekîlâ:**[38] "Muhakkak ki benim (ihlâslı) kullarım üzerinde senin hiçbir hakimiyetin yoktur. (Onlara) Vekîl olarak rabbin yeter." İnsanlar sana uyar; ama bana âbd olanlar, benim kullarım hariç, onlar sana uymaz. Onlar üzerinde senin hiçbir gücün, saltanatın olamaz ve sen benim kullarıma güç yetiremezsin.

"Benim kullarım" derken Allah'ın "kulum" dediklerini, nefsine "rabbim" demeyenleri, nefsini ilâh edinmeyenleri, "rabbim Allah'tır" diyenleri anlamalıyız. İblisin onlar üzerinde bir gücü yoktur. Zaten iblis de "senin kulların müstesna, ben onlara bir şey yapamam; ama gerisini kendime bağlayacağım" der.

Peki, iblis, insanları kendine bağlayınca ne olur?

Bunun cevabını yine Allah haber veriyor. **"(iblis) Dedi ki: (İnsan secdeye layık olmadığı hâlde Âdem'e secde etmemi emretmekle beni azgınlığa mahkûm ettin) Öyle ise beni azgınlığa mahkûm etmene karşılık ben de onlar(ı azdırmak) için mutlaka senin (dosdoğru yolun olan) sırât-ı mustakîmin (üzerind)e oturacağım. Sonra mutlaka onlara önlerinden, arkalarından, sağlarından ve sollarından yaklaş(ıp onları kendime bağlay)acağım ve (sen) onların çoğunu şükredenlerden**

[37] İsrâ /61-63
[38] İsrâ /65

bulmayacaksın."[39] Kul, rabbine şükredecek olsa her anda şükürden başka hiçbir şey söyleyemez! Çünkü Allah'ın nimetleri her anda saymakla bitmeyecek kadar çoktur. Bu yüzden Allah âyetinde "Allah'ın nimetlerini toptan olarak saysanız bitiremezsiniz"[40] buyurmuştur. Öyleyse kulun durmadan şükretmesi, hamd etmesi, rabbini tesbih etmesi gerekir; ama kul, rabbini görmeyince rabbinin verdiği nimetleri de görmez, aynı zamanda kendisine gelen nimetleri rabbinden görmez. Nefsi onunla Allah arasında perde olur, böylelikle sadece kendini görür ve kendisine ne kadar nimet verilirse verilsin Allah'a şükretmeden istemeye devam eder.

Allah bir de "vekil olarak rabbin yeter" buyurmuştu. Allah kendisine kul olanların, "benim kullarım" dediği, üzerinde iblisin hiçbir gücünün olmadığı kulların vekilidir. O, Allah'a âbd olmuş ya, Allah ona "kulum" diyor ya o da Allah'a "rabbim" diyor ya işte rabbi onun için yeterdir. Rabbi onu eğitmiş, yetiştirmiş, terbiye etmiş, nefsini tezkiye etmiştir. Tabi bu terbiyeyi bir vesileyle yapmıştır; çünkü kul, Allah'a âbd olmuşsa kulluk yolunda Allah'ın kendisine nimet verdiği kullarla beraber yürümüş demektir.

"Kim Allah'ın hidâyetindeyse, hidâyette olan odur." Kim, Allah'ın vahyiyle, resulüyle hidâyete ererse hidâyeti bulmuştur. **"Kim de dalâletteyse artık onlara da kendilerinden başka dostlar bulamazsın."** Biri, Allah'tan, Allah'ın resulünden, vahyinden yüz çevirirse artık onlar için bir veli bulamazsın, veli olan, yardım eden, dost olan bir tek Allah'tır ve Allah vahyinden, resulünden yüz çevirenlere yardım etmez. **"Ve kıyamet gününde onları kör, dilsiz ve sağır olarak yüzüstü haşrederiz."** Onlar o gün hem dilsizdir, konuşamazlar hem de sağırdırlar, duyamazlar; çünkü dünyadayken de hakkı işitmemiş, ikrar etmemişlerdi. Kulaklarını hakka, Allah'ın âyetlerine kapatmışlardı, hakkı söylememiş, yalan

[39] A'râf /16-17
[40] İbrâhîm /34, Nahl /18

söylemişlerdi. Kıyamet günü de onlara kendi elleriyle yaptıklarının karşılığı vardır, bu nedenle sağır ve dilsiz olarak haşrolurlar. **"Onların varacakları yer cehennemdir. (Onun) Ateşi her yavaşladığında onun alevini arttırırız."**[41] Evet, Allah tehdit ediyor; yani kuluna "rabbini, rabbinin vahyini dinle, resulüne tabi ol, iman et, itaat et, rabbine teslim ol ve cehenneme gitme" buyuruyor.

"Hepinizin dönüşü onadır (ve) Allah'ın (bu) vaadi haktır." Hak olan, Allah'ın vaad ettiğidir. **"Muhakkak ki o, (ilk olarak) yaratmaya başlayan sonra iman edip sâlih ameller işleyenlere adaletle mükâfat vermek için (o yaratmayı âhirette tekrar edip) iade edendir. Kâfir olanlara gelince, inkâr etmekte oldukları şeylerden ötürü (kıyamette) onlar için kaynar sudan bir içecek ve elem verici (iç yakan) bir azap vardır."**[42]

Allah, peygamberlerini anlatır. **"(Yûsuf) Bulûğ çağına erişince ona hikmet (hakkı bâtıldan ayırma yeteneği) ve ilim verdik. İşte biz, muhsinleri (güzellik yapıp güzel olanları) böyle mükâfatlandırırız."**[43] Allah, peygamberlerini insanlar içinden seçmiştir. Allah kimin güzel yapacağını bildiği için de muameleyi ona göre yapar.

"Biz ona (İbrâhîm'e) İshâk ve (İshâk'ın oğlu) Yakûb'u lütfettik, her birini hidâyete erdirdik. Daha önce de Nûh'u hidâyete erdirmiştik. O (İbrâhîm)in zürriyetinden Dâvûd'u, Süleymân'ı, Eyyûb'u, Yûsuf'u, Mûsâ'yı ve Hârûn'u da (hidâyete erdirdik). İşte biz, muhsinleri (güzellik yapıp güzel olanları) böyle mükâfatlandırırız."[44]

Evet, dediğim gibi; Allah kimin güzel yapacağını bilir. Peygamberlerini buna göre seçer ve öyle muamelede bulunur. Aynı şekilde Allah'ın her bir insana yaptığı muamele Allah'ın

[41] İsrâ / 97
[42] Yûnus /4
[43] Yûsuf /22
[44] En'âm /84

bilmesine göredir. Kul en kâmil manada nasıl kazanacaksa Allah ona öyle muamelede bulunur. Elbette ki bu sırada birileri en önde olacaktır. İşte, o en öndekiler; Allah'ın, nebî olarak, resul olarak seçtikleridir.

"Bize de kitap indirilseydi, biz onlardan daha çok hidâyette olurduk demeyesiniz diye (size Kur'ân'ı indirdik). İşte, size de rabbinizden apaçık bir delil, bir hidâyet ve bir rahmet geldi. Allah'ın âyetlerini yalanlayıp onlardan yüz çevirenden daha zalim kim vardır! Yakında âyetlerimizden yüz çevirenleri, yüz çevirmelerinden dolayı azabın en kötüsüyle cezalandıracağız."[45]

Biri Allah'ın âyetlerini bilmeden, insanları dine davet edip "böyle yaparsanız cennete gidersiniz" derse insanları Allah'ın âyetlerinden çevirmiş olur. İnsanlara böyle söylemek yerine onları Allah'ın kitabına davet etmek ve "Kur'ân'ı bir sefer, beş sefer oku ya da dinle. Allah'ın vahyini, sana ne buyurduğunu anlamaya çalış. Öyle ki din hakkında, Allah hakkında, peygamber hakkında, ahiret hakkında, insan hakkında, hayat hakkında bir ön bilgin olsun ve sana bir şey söylendiğinde onu Allah'ın vahyinin ölçüsüne vurabilesin" demek gerekir.

Selâmun alâ ibrâhîm: "İbrâhîm'e selam olsun." **Kezâlike neczîl muhsinîn:**[46] "İşte biz, muhsinleri (güzellik yapıp güzel olanları) böyle mükâfatlandırırız." Yani ona karşılığını veririz.

"Mûsâ ve Hârûn'a selam olsun. İşte biz, muhsinleri (güzellik yapıp güzel olanları) böyle mükâfatlandırırız."[47]

Allah bize peygamberlerini anlatarak "siz de onların yaptığı gibi güzel yapın ki onları mükâfatlandırdığım ve 'onlara selam olsun' dediğim gibi sizi de mükâfatlandırayım, 'size de selam

[45] En'âm /157
[46] Sâffât /109-110
[47] Sâffât /120-121

olsun' diyeyim" buyuruyor. Peygamberlerin her biri bizlere örnek olduğunu için Allah onların hâlini, hayatını, imtihanlarını bize beyan ediyor.

"İlyâs'a selam olsun. İşte biz, muhsinleri (güzellik yapıp güzel olanları) böyle mükâfatlandırırız. Çünkü o, bizim mü'min kullarımızdandı."[48] Demek ki mesele mü'min olmakmış!

"Fakat onlar (resulümüzden) yüz çevirdiler. Bu sebeple biz de üzerlerine Arim selini gönderdik. Onların (o) iki bahçesini, acı yemişli, ılgınlı ve içinde biraz da sidir ağacı bulunan iki (harab) bahçeye çevirdik. (Resulümüzü) İnkâr ettikleri (ve nimetlerimize karşı nankörlük yaptıkları) için onları böyle cezalandırdık. Biz (hiç) kâfirlerden başkasını cezalandırır mıyız?"[49] Hâşâ ya rabbi! Sen sadece nankör olanları cezalandırırsın.

"Bizim katımızda sizi (bize) yaklaştıracak olan ne mallarınız ne de evlatlarınızdır. Ancak iman edip sâlih amel işleyenler başka, işte onlara işledikleri ameller sebebiyle kat kat mükâfat vardır ve onlar (cennet) köşklerinde güven içindedirler."[50]

"Doğruyu (apaçık beyan eden bu Kur'ân'ı) getiren ve onu tasdik edenler var ya, işte onlar takvâ sahibi olanlar (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlar)dır. Onlar için rablerinin yanında diledikleri her şey vardır. İşte bu, muhsinlerin (güzellik yapıp güzel olanların) mükâfatıdır. Allah, onların (dünyada) yaptıkları en kötü amelleri (dahi) örtmek ve yaptıklarının en güzeli ile onlara mükâfatlarını vermek için (böyle yapar)."[51]

[48] Sâffât /130-132
[49] Sebe /16- 17
[50] Sebe /37
[51] Zumer /33-35

Allah onlara yapmakta olduklarının en güzeliyle karşılık verecektir.

Nasıl?

Hangi ameli en güzel şekilde yapmışlarsa Allah onların bütün amellerini öyle sayacaktır. Örnek vermek gerekirse; kulun kıldığı bütün namazlar içinde en güzel kıldığı namaz hangisiyse onun bütün namazlarını öyle en güzelmiş gibi kabul edecektir. Yaptığı zikirler arasında en güzel hangi zikri yapmışsa, hangi zamanda en güzel şekilde "Allah" demişse bütün "Allah" deyişlerini en güzel yaptığı zikir gibi kabul edecek ve yaptıklarının en güzeliyle ona muamele edecektir.

"(Resulüm!) Allah, kuluna kâfi değil midir? Seni ondan başkalarıyla korkut(maya çalış)ıyorlar. (Unutma!) Allah kimi dalâlette bırakırsa artık onun için hiçbir hidâyetçi (ve hidâyet) yoktur."[52] Biri hidâyetçiyi bulmadıysa dalâlette kalmıştır.

Allah, Kıyamet günü buyurur. **"Bugün herkese kazandığının karşılığı verilir. Bugün haksızlık yoktur. Muhakkak ki Allah, hesabı süratlice görendir."**[53]

"Biz (âhiret günü) o kâfirlere mutlaka şiddetli bir azap tattıracağız ve onları yaptıklarının en kötüsüyle cezalandıracağız."[54]

Şimdiye kadar okuduğumuz âyetlere baktığımızda Allah bizleri hem uyarıp ikaz etti hem de müjdeledi. İman edip salih amel işleyenleri, güzel yapanları, muttaki olanları, rabbini, rabbinin âyetlerini dinleyenleri, hidâyette olanları, rabbini isteyenleri, duası rabbi olan kullarını, kısacası "benim kullarım" dediği kullarını müjdeledi, rabbini dinlemeyenlere, rabbinin

[52] Zumer /36
[53] Mu'min /17
[54] Fussilet /27

âyetlerini ciddiye almayanlara ise “Allah’ın âyetleri karşısında kör ve sağır olursanız ahirette de kör ve sağır olacak, kaybedeceksiniz. Gözünüzü, kulağınızı, gönlünüzü açın, rabbinizi dinleyin, onu ciddiye alın, ‘Allah’ deyin, ‘ben, bence, bana göre’ demeyin, Allah’tan başka ilâhlar edinmeyin, Allah’tan başka bir ilâha şahidlik yapmayın, şehadeti doğru yapın. Ters tarafa gidiyorsanız rabbinize dönün, tövbe edin. Tövbe ederseniz tövbenizi kabul ederim. Yeter ki rabbinize dönün, rabbinizi ciddiye alın, boş konuşan insanlarla meşgul olmayın. Sizin benimle işiniz var. Kulluğu kazanmak için çabanızı, gayretinizi sarf edin. Siz göklerin, yerlerin, dağların yüklenemediği emaneti yüklenmişsiniz, bu şerefi taşımanız, yeryüzünde rabbinize halife olmanız lazım” buyurdu ve onları uyarıp ikaz etti.

Evet, Allah bizi davet ediyor. Biz de ya, rabbimizi ciddiye alıp onu dinleyeceğiz ya da “ben ne yapacağımı biliyorum” deyip yolumuza devam edeceğiz. Allah’ın bizden istediği şey ona şükretmemizdir. Şeytanın istediği de şükretmememizdir. Bu durumda bilmemiz lazım ki şükretmezsek iblise tabi olmuş oluruz.

Peki, hangi nimetlere şükretmeliyiz?

Öncelikle rabbimizin rabliğine şükretmeliyiz. “Şükürler olsun ki sen benim rabbimsin. Şükürler olsun ki sen benim tevvab rabbimsin, tövbemi kabul ediyorsun. Aksi takdirde beni bütün günahlarımdan hesaba çekersen kurtuluşum olmaz. Şükürler olsun ki sen benim ğafur ve ğaffar rabbimsin, sen beni mağfiret etmezsen benim kurtuluşum olmaz. Şükürler olsun ki sen benim hafiz rabbimsin, sen beni korumazsan ben kendimi ateşe, dalâlete atarım. Şükürler olsun ki sen benim rahman ve rahim olan rabbimsin” deyip rabbimizin her bir ismine böyle şükretmemiz lazım. Yetmez, bir de Allah bize bu isimleriyle tecelli etmiş ve bizi yeryüzündeki halifesi olarak şereflendirmiştir, dolayısıyla bizi halifesi kıldığını için Allah’a bir daha şükretmemiz lazım.

Allah bize bu kadar nimet ikram etmişken gel de bütün bunlara şükret bakayım, nasıl şükredeceksin! Her zerremiz her an şükürde bile olsa yine de Allah'a şükrümüzü eda edemeyiz. Zaten şükredemiyoruz, hiç olmazsa şükretmeyi unutmayalım, bari arada bir şükredelim.

Bir de Allah'ın bize ikram ettiği Hz. İnsan olma, Allah'a âbd olma nimetini unutmayalım. Âbd olmak; âşık olmak demektir. Bazılarının söylediği gibi kul, köle olmak değildir, hâşâ! Köle, mecbur olduğu için sahibine itaat eder, hizmet eder, mecburiyetten sahibinin emrettiği gibi yapar; ama âbd, itaat etmek zorunda olduğu için itaat etmez, aşkla, muhabbetle, severek, isteyerek itaat eder.

Allah âyet-i kerimede **"de ki: Hak rabbinizdendir. Öyle ise dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin."**[55] İman da bellidir, küfür de bellidir, dileyen iman etsin, dileyen kâfir olsun, buyurmuştur. Yani dileyen, Allah'a kul olsun, dileyen şeytana kul olsun, tercih sana aittir. Seviyorsan kul olursun. Neyi seviyorsan onun kulusun. Çünkü âbd olmak; âşık olmak, maşukunu, sevdiğini, sevdiği rabbinin vechini istemek demektir. Sen de istersen kulluğunu rabbine yaparsın istersen başka şeylere kul olursun. Allah bu konudaki tercihi sana bırakmıştır.

Biri ki rabbini istiyor, rabbi de onu istiyorsa hiç bundan daha büyük bir şeref olur mu! Allah'ın buyurduğu üzere insan ölürken üç sınıftan birinde olur; yani insan, kitabını ya sağından ya solundan alır ya da mukarrebundan,[56] Allah'a yakın olanlardan, biri olur. Allah'a yakınlıktan daha büyük bir şeref var mıdır! Allah, hitap edip "ey üç kuruşa tenezzül eden, kendini unutan, rabbini unutan kullarım! Bu sizin ne hâlinizdir" derse bu hitap karşısında secdeye kapanmamak mümkün müdür!

[55] Kehf /29
[56] Vâkıa /7-11

Gönlümüze böyle bir hitap gelmiyor mu?

Elbette ki geliyor. Zaten insanlığın ne hâlde olduğunu hep beraber görüyoruz! Üç kuruşa tenezzül ettiğimiz için insanlık olarak rabbimizden ayrı, sanki rabbimizin huzurunda değilmişiz gibi yaşıyoruz. Allah bizi böyle bir hâlden muhafaza etsin inşallah.

Evet, Allah'ın ğaşiye "örttü, perde çekti" fiili ile cezâ "ceza (karşılık) verdi" fiilini anlamaya çalıştık.

Allah bizi şeytana tabi olanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi rabbini anlayanlardan, tanıyanlardan, tesbih edenlerden ve rabbine şükredip hamd edenlerden eylesin. Allah bizi "rabbim Allah'tır" diyenlerden ve rabbinin efâline, isimlerine, güzelliğine şehadet edenlerden eylesin. Allah bizi her anda "lâ ilâhe illallah" diyenlerden, "ilâhım Allah'tır, mabudum Allah'tır, maşukum Allah'tır, o benim rahman ve rahim olan rabbimdir, melikimdir, malikimdir, sahibimdir" diyenlerden eylesin. Allah bizi bize bırakmasın. Allah bize sırât-ı mustakîmde bir ve beraber olarak yürümeyi nasip eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

33.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı ve Aşk'ı, Allah'ın güzel fiillerini ve bize olan muamelesini anlamaya çalışıyorduk.

Allah'ın, kuluna olan bütün muamelesi kulunu sevdiği içindir; çünkü Allah'ın her muamelesi kuluna olan muhabbetinden, rahmetinden, ikram etmeyi dilemesinden dolayıdır ve kulu üzerindeki muradı gerçekleşsin diyedir.

Geçen sohbetimizde en son Allah'ın "cezâ (karşılık) verdi" fiilini anlamaya çalışmıştık. Bu sohbetimizde ise enşee "inşâ etti, yarattı, yaptı" fiilini anlamaya çalışacağız inşallah.

İnşâ, inşaat kelimesinden de bildiğimiz üzere "meydana getirmek, yapmak" demektir. Allah yapar, inşâ eder. Allah'ın halake fiiliyle yaratması başka, yapması başka bir şeydir. Allah ilk önce yaratır sonra yarattığına farklı bir şekilde muamelede bulunduğunda onu inşâ etmiş olur.

Allah, safha safha yaratmaya da "inşâ" buyurmuştur. Mesela; Allah, insanı bir damla sudan yaratmış sonra onu bir alaka hâline getirmiş sonra et hâline getirmiş sonra eti kemik hâline getirmiş sonra da kemiğe et giydirmiş, insana kulaklar, gözler, gönüller, kalpler vermiş[1] ve bu şekilde insanı safha safha inşâ etmiştir.

Allah'ın hem zahiri hem de manevi olarak inşâ etmesi vardır. Önce zahiri inşâ hakkındaki bazı âyetleri okuyalım sonra

[1] Mu'minûn /12-14, 78

zahiri ve manevi inşânın nasıl olduğunu hep birlikte âyetlerle anlamaya çalışalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

"(Resulüm!) De ki: Yeryüzünde gezip dolaşın da (Allah'ın her şeyi) ilk defa nasıl yarattığına bir bakın! Sonra Allah, âhiret hayatında da (dilediğini tekrar) vücuda getirecektir. Muhakkak ki Allah, her şeye kadîrdir (kudretiyle her şeyi hükmü altında tutandır)."[2] Allah, ölümünden sonra Kıyamet günü her şeyi yeniden farklı bir yaratışla vücuda getirir, inşâ eder.

"Senin rabbin ğaniyydir (zengindir, kerimdir ve her şeyin kendisine muhtaç olduğu), rahmet sahibidir. Sizi başka bir kavmin zürriyetinden meydana getirdiği gibi eğer dilerse sizi (helâk edip) giderir de sizden sonra (yerinize) dilediği (gibi ona iman eden bir kavmi) getirir."[3] Kulluğunuzu yapmazsanız Allah dilerse sizin yerinize başka bir tür inşâ eder. "Sizin yerinize" buyurduğuna göre bu durumda âyet "sizin yerinize yeryüzünde halife olabilecek kullar yaratır" manasına gelir.

"Böylece biz, onunla (o yağmurla) sizin için (yeryüzünde) hurmalıklardan, üzüm bağlarından bahçeler inşâ ettik. Orada sizin için her çeşit meyve vardır ve onlardan yersiniz."[4]

Gemi ile yolculuk yapasınız diye sizin için gemi inşâ etti. Allah, sizi taşısın diye sizin için karada taşıtlar ve daha bilemeyeceğiniz vasıtalar inşâ eder.[5]

Görüldüğü üzere Allah bize "sen bunları sana verdiğim akılla yapmıyorsun. Nasıl yapman gerektiğini ben gönlüne

[2] Ankebût /20
[3] Mu'minûn /14
[4] Mu'minûn /19
[5] Mu'minûn /22, Nahl /8

vahyediyor ve bunları ben sana yaptırıyorum. Sen bire bir benimle muhatapsın, her şeyini ben yapıyorum. Bütün nimetler, ikramlar sana benden geliyor. Senden de istediğim; bana iman etmen, âbd olman, bana hiçbir şeyi şirk koşmaman, senin için inşâ ettiğim her nimete şükretmen, nankörlerden olmaman ve bütün nimetleri benden bilmendir" buyuruyor.

Allah'ın bir de manevi olarak inşâ ettiğini söylemiştik. Allah âyet-i kerimede **"(nebîliğin ve resullüğün gereği olan vahyi almaya hazırlanmak için) birazı hariç, geceleyin kalk. (Gecenin) Yarısında yahut ondan biraz azalt ya da çoğalt ve Kur'ân'ı tertil üzere (anlayarak tane tane) oku!"** Yavaş yavaş, tane tane, anlayarak, üzerinde tefekkür ederek Kur'ân'ı oku, buyurur. Âyetleri tertil üzere oku ki âyetler gönlüne insin, onları tadasın. **"Çünkü biz, sana (sorumluluğu) ağır bir söz ilka (edip vahy)edeceğiz."**[6] Allah'ın vahyi ağır bir yüktür.

Bu her bir kul için böyledir. Kul, Kur'ân'ı okuyunca Allah onun okuduğu âyetleri kulunun gönlüne indirir. Bu vahiy ağır bir sözdür, sorumluluğu da ağırdır; ama kul bu ağırlığı taşımalıdır, bunu da ancak iman ile yapabilir; yani kulun imanı varsa bu ağırlığı taşıyabilir. İmanı yoksa gönlünü vahye açamaz, böylece vahiy onun gönlüne inmez, dolayısıyla kul vahyin ağırlığını taşıyamaz.

İnsan, Allah'ın vahyini taşırsa büyük insan, Allah'ın yeryüzündeki halifesi olan insan olur. Allah onu büyük insan olarak inşâ eder.

İnşâ aynı zamanda meşiyet (yürümek) demektir. Allah, kulunu yürütürken bir de büyütür ki insan vahyin ağırlığını taşıyabilsin.

Evet, biz de rabbimizin, resulüne emrettiği gibi gece kalkıp ibadetimizi yapacağız inşallah. Teheccüd namazımızı kılacak,

[6] Muzzemmil /2-5

rabbimizi zikredecek, tesbih edecek, hamd edecek, rabbimizle beraber olacak, rabbimizin âyetlerini, bize emrettiklerini tefekkür edecek ve rabbimizin âyetlerine cevap verip vermediğimize, "işittik, itaat ettik" deyip demediğimize bakacağız inşallah.

Rabbimiz her bir âyeti bize söylüyor. Biz de kendimize bakalım; acaba her âyet için "işittik ve itaat ettik" deyip rabbimize cevap veriyor muyuz! Âyetlerin gereğini yerine getirip "senin vahyine iman ettim ya rabbi! İnşallah hayatımı yaşarken senin emrettiğin gibi yapacağım" diyor muyuz, demiyor muyuz! Eğer demiyorsak ya da söylüyor ama gerekeni yapamıyorsak inşallah El Efâlu'l Husnâ sohbetlerimiz vesilesiyle Allah'a, Allah'ın vahyine olan imanımızı tazeleriz. Aynı şekilde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olup olmadığımızı anlamaya çalışır ve Allah'ın resulüne olan tabiyetimizi tazeleriz inşallah.

Her gece Allah ile ahdimizi tazeler, Allah'a verdiğimiz sözü yenilersek gün boyunca rabbimizle beraber oluruz. Allah âyet-i kerimede **"muhakkak ki o gece kalkışı (âyetleri tefekkür ederek anlama ve onunla dirilme açısından) çok daha tesirli ve söz (kavrayış) bakımından daha sağlamdır. Zira gündüz vakti sana uzun uzadıya bir meşguliyet vardır"**[7] buyurur. Gündüz vakti bizim için bir meşguliyet vardır; ama gece vakti rabbimizle beraber olmamız için müsaittir. Zaten Allah'ın bu emri de gece içindir. Gece kalktığımızda gönlümüzü rabbimizin vahyine açıp rabbimizle, rabbimizin vahyiyle beraber olduğumuzda gündüz bizi meşgul eden şeyler olsa da gece vakti rabbimizle olan yakınlığımızı, muhabbeti tattığımız için gündüz istesek de rabbimizi, rabbimizin gönlümüze vahyettiklerini unutamayız, hatta rabbimizle beraber olalım diye gece olmasını bekleriz. Artık rabbimizle beraber olmak bizim için bu kıvama gelir.

[7] Muzzemmil /6-7

“(Geceleyin) Rabbinin ismini zikret ve (her şeyden sıyrılarak) bütün varlığınla ona yönel!” Her şeyden kesilerek, her şeyi unutarak, gönlünde Allah’tan başka hiçbir şey kalmaksızın onunla ol, ona yönel, onu zikret, o anın sadece rabbine ait olsun. Bu, yarım saat olur, bir saat olur, iki saat olur, herkes kendi durumuna göre rabbine ayıracağı bir zaman ayarlamalıdır.

“O, doğunun da batının da (doğanın da ölenin de görünenin de görünmeyenin de) rabbidir, Ondan başka ilâh yoktur. Öyleyse (yalnız ona güvenip teslim olarak) onu vekîl edin!”[8] Onunla ol ve yalnız onu vekil edin; ona güven, ona tevekkül et.

Gece kalkıp âyetleri tertil üzere okur, rabbimizle beraber olmaya çalışırsak Allah bunu bize ikram eder. Bunun neticesinde “Allah” deyip zikrettiğimizde ve “rabbim Allah’tır” dediğimizde tenimiz ürperir; çünkü Allah bize iman vermiş olur. Biz de bu imanla her şeyi unutur, bir tek rabbimize döner, ona güvenip tevekkül ederiz.

Evet, Allah, kulunu nasıl inşâ ettiğinin yolunu gösteriyor ve “benimle beraber olmaya çalışırsan seni kendimle beraber eder, vahyin ağırlığını taşıyan büyük insan yaparım” buyuruyor; ama bunun için de gece kalkıp indirdiği Kur’ân’ı tertil üzere okumayı, tefekkür etmeyi ve rabbini zikretmeyi şart koşuyor.

Gece kalkar, rabbinle beraber olursan rabbin seni inşâ eder ve seni vahyine hazırlar, zaten peygamberini de böyle hazırlamıştı. Gece kalkıp ibadet etme emri peygambere, peygamberin şahsında ümmetindeki her bir kişiyedir. Peygamberin gibi yapmazsan asla inşâ olamazsın, öyle “çok okudum, yüz tane kitap bitirdim” demen hiçbir işe yaramaz. Sadece aklına, beynine, hafızana bilgi almış olursun, Allah da seni bu bilgilerle inşâ etmez. Allah’ın seni inşâ etmesini, büyütmesini,

[8] Muzzemmil /8-9

gönlünü genişletmesini, sana iman vermesini, hikmet vermesini istiyorsan rabbinin emrettiği ve sevdiği gibi yaparak gece kalkıp Allah'ın koyduğu şartlara uyman gerekir. Yoksa kulluğu kendi aklına göre yapmış olursun ki bu da kulluk değildir.

Mesela öyle insanlar gördük ki namaz kılmazlar, bir de "ben namazımı gönül itibariyle kılıyorum" derler. Onlara "gönül itibariyle nasıl namaz kılıyorsunuz" diye sorduğumuzda ise "namazda olduğumuzu düşünüyoruz, gönlümüzde namazdaki gibi kıyamda duruyor, rükûya gidiyor sonra secde ediyoruz" derler. Bilmemiz lazım ki Allah böyle kılınan bir namazı kabul etmez; çünkü Allah namaz için beden itibariyle kalkıp namazın hareketlerini yapmayı şart koymuştur. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"gönlün ve bedenin beraber olmadığı bir ibadeti Allah kabul etmez"* buyurmuştur. Aynı şekilde beden itibariyle namaza dursan; ama gönlün huzurda olmazsa, başka şeylerle meşgul olursan bedenin namazda olsa bile Allah o namazı yine senden kabul etmez. Namazın kabul olması için bedenin ve gönlün bir arada olması şarttır.

Evet, Allah, insanı hem zahiri olarak safha safha yaratır, inşâ eder hem de manevi olarak safha safha yaratıp inşâ eder ve ona yolu yürütür. Zaten sırât-ı mustakîm budur; yani kulun yolu yürürken Allah'ın onu manevi olarak büyütmesidir. İşte, Allah bu manevi büyümeye de "inşâ" buyuruyor.

"O, sizin için kulakları, gözleri ve gönülleri inşâ ed(ip yarat)andır. Ne kadar da az şükrediyorsunuz!"[9] Gözünün, kulağının, gönlünün şükrünü yap ve bunlar için bana şükret.

Kul şükrederse ona verdiği nimeti arttıracağına dair Allah'ın vaadi vardır. Bu nedenle Allah "şükrederseniz nimetimi arttırırım, eğer nankörlük ederseniz azabım çok şiddetlidir"[10] buyurmuştur.

[9] Mu'minûn /78
[10] İbrâhim /7

Peki, gözü ve kulağı için şükrederse kul için hangi nimet artar?

Artacak olan nimet yine göz ve kulakla ilgili nimettir. Allah, gözü, kulağı için şükreden kuluna hikmetle bakmayı öğretir ve hikmetini, âyetlerini ona gösterip işittirir.

Gönlün fiili; aşktır, sevmektir, âşıklıktır. Allah, gönlünün şükrünü yapan kuluna aşk verir, muhabbet verir. Fani olan sevgileri onun gönlünden çıkarır, onlar yerine baki olan gerçek sevgiyi, muhabbeti, kendi sevgisini, ahiretin sevgisini ona verir. Kul "rabbim bana göz vermiş, kulak vermiş, gönül vermiş" deyip şükrettiğinde Allah onun nimetlerini arttırır.

Bu hem zahiri hem de manevi olarak geçerlidir. İnsan zahiri gözüne, kulağına şükredince Allah onun manevi gözünü, kulağını açar. Şükretmezse Allah onun zahiri gözünü, kulağını ondan almaz; ama kul manevi gözünden, kulağından mahrum kalır.

"(Resulüm!) De ki: Sizi yaratan, size kulaklar, gözler ve kalpler veren odur. Ne kadar da az şükrediyorsunuz."[11] Demek ki insanın hem yaratılışına hem de gözüne, kulağına, gönlüne, hatta bütün azalarına şükretmesi gerekiyormuş! Allah "ne kadar da az şükrediyorsunuz" dediğine göre demek ki şükrümüz gerçekten çok azmış! "Yaratan yarattığını bilmez mi!"[12] Allah, Rahmân Sûresi'nde bize verdiği nimetleri bir bir anlattıktan sonra **"o hâlde rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlıyorsunuz"**[13] buyuruyor ya işte şükretmiyorsak Allah'ın bize ikram ettiği nimetleri yalanladık demektir.

Biz de rabbimize cevap veriyor ve "evet, ya rabbi! Aynen öyledir. Gerçekten çok az şükrediyoruz! İnşallah bundan sonra

[11] Mulk /23
[12] Mulk /14
[13] Rahmân /13

gözümüz, kulağımız, gönlümüz ve bizi yaratman için sana şükredeceğiz ya rabbi" diyoruz.

Her neyi ki aklımızla yapıyorsak bilelim ki onu bize öğreten ve onu yapma gücünü bize veren Allah'tır. Bu imkânı da sırf şükredelim, kendimizi tanıyalım, ebedi hayatımızı kazanalım, Allah'a yeryüzünde halife olalım, güzel yapalım diye bize vermiştir. Kim en güzel şekilde neyi yapıyorsa yaptığı o şey onun kazanma kapısıdır. Allah âyet-i kerimede **"Allah, muhsinleri (güzellik yapıp güzel olanları) sever"**[14] buyurmuştur. Bu durumda kul güzel yapınca Allah'ın muhabbetinin kapısı kendisine açılır ve Allah o kapıdan kulunu sever; çünkü güzel yapma imkânını, fıtratını, kabiliyetini ona Allah vermiştir. Biz de bundan sonra rabbimizin sevgisini kazanmak için güzel yapacak ve bütün güzellikleri Allah'tan bileceğiz inşallah.

Evet, hep beraber Allah'ın enşee "inşâ etti, yarattı, yaptı" fiilini anlamaya çalıştık. Enşee fiilinin hemen ardından nüzul sırasına göre Allah'ın edhake ve ebkâ "güldürdü ve ağlattı" fiilleri gelir. Şimdi de hep beraber "güldürdü ve ağlattı" fiillerini anlamaya çalışalım inşallah.

Allah güldürür ve ağlatır.[15] Yapan odur, güldüren de ağlatan da odur.

Bir de insanın kendi iradesiyle gülmeyi ya da ağlamayı tercih etmesi vardır. Bununla ilgili olarak Allah âyet-i kerimede **"doğrusu insana, çalışmasından başka bir şey yoktur"**[16] buyurmuştur. İnsanın çabası, gayreti, koşması neyeyse insan ancak onu kazanır. Bununla beraber Allah, mutlaka kuluna neyin peşinden koştuğunu, ne için çaba, gayret sarf ettiğini gösterir; yani kulun yaptıklarını onun önüne koyup "bak kulum, sen

[14] Bakara /195
[15] Necm /43
[16] Necm /39

hayatını bunun peşinde koşarak yaşadın, bütün çaban, gayretin, koşturman bunun içindi" der. Senin de bu koşuşturman Allah'ın rızası, ebedi hayatın, kulluğun için değilse kaybedersin; çünkü peşinden koştuğun şeyi dünyada bırakıp ahirete tek başına gideceksin; ama hayırdan yana her neyi kazanmışsan Allah onu eksiksiz olarak sana verir.

"Şüphesiz ki en son varış rabbinedir." Herkes rabbinin huzuruna çıkacaktır. Kim neyi kazanmış ve neyin peşinden koşmuşsa Allah peşinden koştuğu o şeyi onun önüne koyacak ve ona gösterecektir. **"Şüphesiz ki güldüren de ağlatan da odur."**[17] Kıyamet yerinde kaybetmiş olanlar ağlar, kazanmış olanlar ise gülerler.

Allah, bize yolu gösterip "Kıyamet günü değil dünyadayken ağlayın" buyuruyor. Bu yüzden **"(ağlanacak hâlinize) gülüyorsunuz da ağlamıyorsunuz"**[18] buyurur. Çünkü ağlarsak bu ağlayışımız; tövbe olur, istiğfar olur, pişmanlık olur, Allah'ın rahmet deryası dalgalanır, sonuç olarak Allah'ın bize rahmetle tecelli etmesine vesile olur.

"Yaklaşmakta olan (kıyamet saati iyice) yaklaştı." Kıyamet yaklaşıyor, kendinizi hazırlayın. **"Ve (ağlanacak hâlinize) gülüyorsunuz da ağlamıyorsunuz! Ve siz (hiç düşünmeden Allah'a ve resulüne mi) baş kaldırıyorsunuz! Artık (tövbe edip hemen) Allah'a secde edin ve ona âbd olun (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışın)."**[19] Allah'a hemen secde edin ve sadece ona âbd olun.

Biz de rabbimize cevap veriyor ve "secde edip sana âbd oluyoruz ya rabbi" diyoruz.

[17] Necm /42-43
[18] Necm /60
[19] Necm /57, 60-62

Allah, geçmiş ümmetlerdeki peygamberleri ve peygamberlere iman edenleri anlatır. Kendi peygamberine gerçek manada iman eden bir kul daha sonra başka bir peygamber geldiğinde o peygambere de hemen iman eder; ama biri kendi peygamberine iman etmemiş, kendi kendine bir din üretmiş ve kitabını tahrif etmişse kendi peygamberine iman etmediği için gelen peygambere de iman etmez.

"İşte bunlar, Âdem'in soyundan, Nûh ile birlikte (gemide) taşıdıklarımızdan, İbrâhîm ve (diğer adı) İsrâîl (olan Yakûb)un soyundan hidâyet ettiğimiz ve seçtiğimiz, Allah'ın kendilerine nimet verdiği nebîlerdendir. Onlara, Rahmân (olan Allah)ın âyetleri okunduğu zaman ağlayarak (hemen) secdeye kapanırlardı."[20] Demek ki ağlayarak secdeye kapanmak ve secdede ağlamak gerekiyormuş! Rahmân'ın âyetleri okunduğu zaman ağlayarak secdeye kapananlar peygamberler ve peygamberlere gerçekten iman edenlerdir.

"(Resulüm!) Biz seni ancak bir müjdeci ve uyarıcı olarak gönderdik." İnsanları Allah'ın vahyiyle müjdele ve uyar; çünkü bu, Allah'ın nasihatidir, kullarına vahyidir, insanlar için hatırlatmadır, zikirdir. **"Ve biz Kur'ân'ı insanlara dura dura (sindire sindire) okuyasın diye (âyet âyet, sûre sûre) kısımlara ayırdık ve onu (takdirimize uygun) bir indirme ile (safha safha) indirdik. De ki: Ona ister iman edin ister iman etmeyin. Muhakkak ki ondan önce kendilerine ilim verilen o kimseler (ehl-i kitabın mü'minleri, Kur'ân) kendilerine okununca derhal yüzüstü secdeye kapanırlar. Ve derler ki: Rabbimiz subhândır (her türlü noksanlıktan münezzehtir). Şüphesiz rabbimizin vaadi mutlaka yerine gelir."**[21]

Yaratan böyle söylediyse hiç kimse başka türlü düşünüp "işte, Yahudiler, Hristiyanlar bilmiyor" diyemez. Daha önce

[20] Meryem /58
[21] İsrâ /105-108

söylemiştim; her gönülde Kur'ân mevcuttur, bu nedenle insan Kur'ân okunur okunmaz Allah'ın vahyini anlar. Birine yüz tane âyet okunursa bir tane âyet dahi olsa mutlaka onu net olarak anlar, âyet onun gönlüne iner ve gönlü açılır. O kul da o âyetle iman eder.

"Ve onlar ağlayarak yüz üstü (bir daha secdeye) kapanırlar. (Kur'ân okumak) Onların (Allah'a olan) saygısını (ve teslimiyetini) arttırır."[22] Mü'minler de kendilerine Kur'ân okunduğunda yüzüstü secdeye kapanıp ağlarlar. Kur'ân onların Allah'a olan haşyetlerini, saygılarını arttırır; çünkü konuşan onların rabbidir.

Allah ebediyen kaybedenler ve helâk olanlar için buyurur. **"Onlar için ne gök ne de yer ağladı, onlara mühlet de verilmedi."**[23] Demek ki yer ve gök ağlıyormuş! Yerin, göğün kimin için ağladığını düşünmek, tefekkür etmek gerekir.

Peki, gök, peygamberler ve veliler için ağlar mı?

Elbette ki ağlar. Çünkü bütün varlık; yaratılışının gayesini, insana hizmet için yaratıldığını, vazifesini, zikrini, tesbihini, hamdını bilir. Mesela; Allah âyet-i kerimede **"bundan dolayı neredeyse gökler parçalanacak, yer yarılacak ve dağlar (darmadağın olup) yerle bir olacak! Onlar Rahmân'a çocuk isnad ettiler diye"**[24] buyurur. Gök "Allah şimdi gazap edecek" deyip o kadar titriyor ki neredeyse haşyetinden dolayı çatlayacak! Bunu Allah söylüyor. Onun için gök, kulların günahlarını da hayırlarını da bilir, anlar, bundan dolayı ya üzülür ya da sevinir.

Allah, bu âyette ise Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le beraber olup kaybedenleri anlatır. **"(Tebük Seferi'nden) Geride bırakılan (münâfık)lar, Allah'ın resulüne muhalefet ederek (sefere**

[22] İsrâ /109
[23] Duhân /29
[24] Meryem /90-91

çıkmayıp) oturmalarıyla sevindi(ler). Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla cihad etmekten hoşlanmadılar ve (mü'minlere), 'bu sıcakta sefere çıkmayın' dediler. De ki: Cehennem ateşi daha sıcaktır! Ne olurdu (bunu) fıkhed(erek düşünüp idrak etmeye çalış)salardı." "Hava sıcaktır" deyip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le beraber savaşa çıkmadıkları için Allah "cehennem ateşi daha sıcaktır" buyurdu. **"Artık kazanmakta oldukları (günahları)nın karşılığı olarak (dünyada) az (biraz) gülsünler, (âhirette ise) çok ağlasınlar."**[25]

"(Resulüm!) Eğer Allah seni (Tebük Seferi'nden sonra) onlardan bir zümrenin yanına döndürür de (bundan sonraki savaşlara seninle beraber) çıkmak için senden izin isterlerse (onlara) de ki: Benimle beraber asla (hiçbir sefere) çıkmayacaksınız ve düşmana karşı benimle beraber asla savaşmayacaksınız! Çünkü siz ilk defa (Tebük Seferi'nde savaşa çağrıldığınızda evlerinde oturan kadınlar gibi) oturmaya razı oldunuz. Şimdi de geride kalan (kadın)larla beraber oturun! Onlardan ölen birinin üzerine (varıp) asla (cenaze) namaz(ını) kılma ve onun kabri başında da durma! Çünkü onlar, Allah'ı ve resulünü inkâr ettiler ve fâsık olarak öldüler."[26]

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le birlikte savaşa çıkmayanlar için "münafık" dedi, "fasık" dedi ve "onların işleri bitti" buyurdu. Tek bir sefer Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le beraber savaşa çıkmadıkları için Allah onlar hakkında böyle söyledi. Bakıldığında Allah ve resulüne karşı savaşmamışlar, herhangi bir yanlış yapmamışlar, sadece Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le beraber mallarıyla, canlarıyla cihada çıkmamışlardır; ama buna rağmen Allah onlar için "onlar, Allah'ı ve resulünü inkâr ettiler ve fâsık olarak öldüler" buyurdu. Bu yüzden unutmamamız lazım ki insan bir anda kaybedebilir. Mü'min olmak öyle kolay bir

[25] Tevbe /81-82
[26] Tevbe /83-84

şey değildir. İman her andadır, senin de her anda canınla, malınla Allah yolunda cihad etmeye hazır olman gerekir.

Biri malıyla ve canıyla cihad edemiyorsa o kişinin "ben mü'minim" demesi onu mü'min yapmaz. **"Muhakkak ki Allah, mü'minlerden canlarını ve mallarını, kendilerine mutlaka (vereceği) cennet karşılığında satın almıştır"**[27] buyurdu Allah. İmanın ölçüsü budur. Kul malını ve canını vermeye hazır değilse mü'min olamaz.

"(Resulüm!) Onların malları(nın) ve çocukları(nın çokluğu) senin tuhafına gitmesin." Yani kaybedenlere verilen imkânlara bakma. Onların malları ve evlatları seni imrendirmesin.

Peki, Allah'ın onlara bu imkânları tanımasının sebebi nedir?

Sorunun cevabını Allah veriyor. **"Allah bunlarla ancak dünyada onlara azap etmeyi ve onların kâfir olarak canlarının çıkmasını murad eder."**[28] Manevi olarak kaybettikleri hâlde Allah onlara dünyayı ikram etmeye devam eder. Böyle olunca hiçbir mazeretleri kalmaz, küfür içinde kalır ve ebediyen kaybederler.

Allah, kullarını imtihana tabi tutuyor. Allah, kaybedenlere de her imkânı verecek ki bir mazeretleri kalmasın.

"(Onlara) Allah'a iman edin ve resulü ile birlikte cihad edin, diye bir sûre indirildiği zaman, onlardan (servet ve) gösteriş sahibi olanlar, senden izin istediler ve 'bizi bırak oturanlarla beraber (biz de evlerimizde) oturalım' dediler. Geride kalan (kadın)larla beraber oturmaya razı oldular, bu sebeple onların kalplerine mühür vuruldu. Artık onlar fıkhed(erek hakkı düşünüp idrak ede)mezler."[29]

[27] Tevbe /111
[28] Tevbe /85
[29] Tevbe /86-87

Bir mü'min, Allah yolunda bir iş yapılacağı zaman gerek malı gerekse de canı vermekle olsun "ben de bu işte varım" ya da "acaba ben ne yapabilirim" demiyorsa onun imanında bir sorun vardır. O kişi bu hâlinde devam ederse sonuç olarak Allah onun kalbini mühürler.

Allah böyleleri için bir de "artık idrak edemezler" buyurdu. Yani onların kalpleri mühürlenmiştir; ama onlar ne olduğunu bile anlamazlar, tam tersine hiçbir şey olmadığını zannederler.

Evet, münafıklar Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le birlikte tek bir sefer savaşa çıkmadıkları için Allah **"onlardan ölen birinin üzerine (varıp) asla (cenaze) namaz(ını) kılma ve onun kabri başında da durma! Çünkü onlar, Allah'ı ve resulünü inkâr ettiler ve fâsık olarak öldüler"**[30] buyurmuştu. İnsanların, bazıları hakkında "onun namazı kılınmaz" dediği şey budur. O zaman bu âyete göre Allah yolunda canla, malla cihad etmek gerektiği düşünüldüğünde acaba günümüzde ölenlerin üzerine cenaze namazı ne kadar kılınır, bunu hesap etmek lazım!

Allah'a ve ahirete iman edenler her ne olursa olsun rablerini, ahireti tercih edenlerdir; ama nefis, şeytan dünyayla ilgili insana yüz türlü vesvese verir, bahane üretir. Mesela; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz yemin ederek *"sadaka, malı eksiltmez"*[31] buyurmuştur. Eğer Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman etmişsek bilelim ki bu böyledir. Aynı şekilde Allah mü'minleri anlatırken **"onlar kendilerine verdiğimiz rızıktan (Allah yolunda) infak ederler"**[32] buyurmuştur. Mü'minler, Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiğini "çok" ya da "az" demeden güçleri yettiği kadarıyla infak ederler; ama Allah ve resulü böyle buyurduğu hâlde şeytan yüz türlü bahane üretip "sen niye veriyorsun zenginler versin" veya "senin bu kadarcık infakından ne çıkar, kim

[30] Tevbe /84
[31] Müslim, Birr 69; Tirmizî, Birr 82
[32] Bakara /3, Enfâl /3

bundan ne kadar istifade edebilir" der ve biz de sadaka vermekten kaçınırız.

Mesele; kulun imkânı dahilinde rabbine "seni seviyorum ya rabbi! Seni sevdiğim için infak ediyor, sadaka veriyor, zekât veriyor, senin yolunda harcıyorum" demesidir. Aksi takdirde sadece Allah yolunda çabamızı, gayretimizi sarf edip gerektiğinde malımızla ya da ilmimizle cihad etmediğimizden, gücümüz, kuvvetimiz nispetinde Allah'ın bize verdiklerini onun yolunda harcamadığımızdan dolayı bile imanımızı kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalırız. Allah bize "bunu yap" dediği hâlde biz "yok, bence böyle olmaz" diyorsak bilelim ki imanımızı kaybetme tehlikesiyle karşı karşıyayızdır.

Mü'min, korku ve ümit arasında olur. Biri haşyet duymuyorsa bir sorun var, demektir. Aynı şekilde umut etmiyorsa yine bir sorun vardır. Sorunun olmaması için mü'min tam ortada, dengede durmalıdır. Bu yüzden mü'minin "bu yanlışım, eksiğim yüzünden ya da şunu yapmadığımdan dolayı rabbim bana küsebilir, gazap edebilir, kalbim mühürlenebilir" deyip rabbinden haşyet duyması, ayrıca "rabbim rahman ve rahimdir, o benim acziyetimi, zayıflığımı biliyor" deyip rabbinin emrine, vahyine karşı mazeret üretmeden elinden geleni yapıp umut etmesi gerekir. Yoksa şeytan onu Allah'ın rahmeti ile kandırmış olur.[33]

Allah bizi rabbinden haşyet duyanlardan, korku ve ümit arasında dengede duran kullarından eylesin inşallah.

Evet, şimdi de Allah'ın eğnâ "zengin etti" fiilini anlamaya çalışalım inşallah.

"Allah zengindir (ğaniydir)."[34] Allah, kulunu da zengin eder. Bir de kendini zengin zannedenler vardır. Allah onlar için de

[33] Lokmân /33
[34] Bakara /263, 267

"müstağni (kendini ihtiyaçsız zannedenler)"[35] buyurur. Böyleleri "benim Allah'a ihtiyacım yok" ya da "başkalarına ihtiyacım yok, peygambere, Kur'ân'a ihtiyacım yok" deyip kendini manevi olarak zengin zannederler.

"Semalarda nice melekler vardır ki onların şefâati Allah'ın dilediği ve razı olup izin verdikleri müstesna, hiç kimseye fayda vermez." [36]

Demek ki melekler yardım ediyor, şefaat ediyormuş; ama Allah kimden razı olur, kimin için izin verirse melekler de ona yardım edebilir. Mesela; Allah kim için "şu kuluma yardım edin" derse melekler sadece ona yardım edebilirler. Allah ondan razı olmuş ve meleklerin de ona yardım etmelerine razı olmuştur.

Allah hiçbir şeye muhtaç olmayandır; ama bütün varlık, Allah'a muhtaçtır. Bununla beraber insanlar birbirlerine, hayvanlara, bağa, bahçeye, ota, ağaca, taşa, eve muhtaçtırlar. İnsanlar hem zahiri hem de manevi olarak birbirlerine muhtaçtır. Biri bir şey öğrenirken öğretene muhtaçtır. Çocuk; ana, babaya muhtaçtır, biri açken onu doyuracak olana muhtaçtır. Bir iş yapılırken herkes birbirine muhtaçtır. İnsan, işi güzel yapana muhtaçtır. İnsan her koşulda bu kadar muhtaçsa o zaman muhtaç olduğunu bilmelidir. "Benim ihtiyacım yok" demek kibirlenmektir, büyüklenmektir.

Manevi olarak yolculuk yapmak için insanlar yine birbirlerine muhtaçtırlar. Mü'minler birbirlerinin imanına, ilmine, hikmetine, marifetine, manevi gücüne, şefaatine, yardımına muhtaçtırlar.

Herkes birbirine muhtaçtır, muhtaç olmayan hiç kimse yoktur. Bir de bütün varlık, bütün kullar rabbine muhtaçtır; çünkü nimet, yardım her nereden gelirse gelsin aslında Allah'tan gelir.

[35] Alak /7, Abese /5, Leyl /8, Teğabûn /6
[36] Necm /26

Kul, ihtiyacını görürken, rızkını alırken onu bir kuldan alır; ama bunu ona veren Allah'tır. Kul onu kendisine veren kişiye teşekkür etmeli; fakat asıl şükrü rabbine yapmalıdır; çünkü o nimeti kendisine Allah vermiştir. İnsanlar ise sadece birbiri için vesiledir ve birbirleriyle imtihandadır.

Veren kazanır, yardım eden kazanır. Kul, Allah için infak edip verdikçe ğaniy (zengin) olur, Allah ile zengin olur; çünkü verdikçe onun karşılığında Allah'ın yakınlığını, rızasını, sevgisini, dostluğunu, ebedi hayatını kazanır. Bir de hangi yönden infak etmişse Allah onu oradan zengin eder. Malından vermişse Allah onu malından, ilminden vermişse ilminden, muhabbetinden vermişse muhabbetinden zengin eder. Kim neyi vermişse Allah bu şekilde onu oradan zengin eder. Bu yüzden Allah ısrarla "infak edin, yardım edin, sadaka verin, zekât verin" buyuruyor.

En büyük zenginlik; iman zenginliğidir, Allah'a kul olma, âbd olma zenginliğidir. Biri mü'minse, Allah'a âbd olmaya çalışıyor, rabbini her şeyden, canından da çok seviyorsa ve her şeyi rabbine kurban edebilecek bir gönle, imana sahipse en zengin insan odur. Ondan daha zengin kimse yoktur.

En fakir de şeytandır; çünkü rabbini, rabbinin rahmetini, sevgisini kaybetmiştir, dolayısıyla ondan daha fakir, daha zelil, daha rezil, daha kötü durumda olan hiç kimse yoktur. Fakirlik ve zenginlik konusundaki ölçü böyledir. Yoksa fakirlik maldan, paradan mahrum olmak değildir. Zenginlik de mal zenginliği, mevki, makam zenginliği veya zahiri başka bir zenginlik değildir.

Kul, Allah ile, baki olanla, ebedi olanla zenginse gerçek zengindir, dolayısıyla asıl zenginlik; imandır, âbdiyettir, ibadettir, hayırdır, güzelliktir. Kim hayırda yarışıyorsa en zengin odur. Bu yüzden Allah âyet-i kerimelerde yarışanlar dünya için, para için,

mevki, makam için yarışsın, buyurmuyor; cennet için, ebedi olan için, rabbinin rızası için yarışsın,[37] buyuruyor.

Nasıl ki zahiri zenginlik varsa bir de manevi zenginlik vardır. Söyledim, herkes birbirine muhtaçtır. Âlim olan, cahile göre ilmi ile zengindir. Bir de maneviyat vardır, hikmet vardır, aşk ve muhabbet vardır ki en çok ihtiyacımız olan şeyler de bunlardır; çünkü bir yerde sorun, sıkıntı varsa orada aşksızlık ve muhabbetsizlik vardır; yani bütün sorunlar insan, Allah için sevemediği ya da karşısındakini kendisi gibi bir insan olarak göremediği, insanı değil kendi nefsini sevdiği için vardır.

Bu şekilde baktığımızda en büyük fakirlik; sevgisizlik fakirliğidir. Zaten imansızlık budur ve hepimiz böyle olduğunun şahidiyiz. Ümmet şu anda aşksızlık, muhabbetsizlik fakirliğini yaşıyor hem de sevgisizlikten, aşksızlıktan manevi olarak ölecek kadar yaşıyor! Şöyle biraz ferasetle bakarsak dünyanın, insanlığın hâlini görürüz. O kadar ki aynı evde yaşadığımız hâlde birbirimizi sevemiyoruz. Ne kadar fakir olduğumuzu artık buradan anlayalım!

Peki, bu fakirlikten, bu manevi açlık sebebiyle manevi olarak ölmekten kurtulup manevi olarak zengin olmak için ne yapmalıyız?

Elbette ki Allah'ın kendisine bu zenginliği verdiği kullarla beraber olmalıyız. Allah âyet-i kerimede **"kim Allah'a ve resul(ün)e itaat ederse, işte onlar; Allah'ın kendilerine nimet verdiği nebîler, (rablerine âbd olacaklarına dair verdikleri söze sadakat gösteren) sıddıklar, (her anda Allah'ın esmâsına şahidlik eden, canlarıyla, mallarıyla Allah yolunda cihad eden) şahidler ve (nefsini ıslah eden) sâlih kimselerle beraberdirler. Bunlar ne güzel yoldaştırlar"**[38] buyurmuştur. Biz de manevi olarak zengin

[37] Mutaffifîn /26
[38] Nisâ /69

olmak istiyorsak Allah'ın kendisine nimet verdiği kullarıyla beraber olmamız şarttır.

Bütün peygamber vârisleri bu vasıftadır. Hepsi kendilerine tabi olanlara bu aşkı, muhabbeti, imanı verir. Bir peygamber vârisiyle beraber olanlar da mutlaka Allah'a aşkı, muhabbeti, yakınlığı kazandıklarını tadar, yaşarlar. Hâlleri anında değişir ve sevmediklerini dahi sevmeye başlarlar. Aynı şekilde birinde sabredemedikleri, tahammül edemedikleri hâllere bile sabreder, tahammül ederler. Kimseyi kırmamak, üzmemek için bazı şeyleri yutarlar; çünkü artık büyümüşlerdir ve gönülleri genişlemiştir.

Gönül ancak muhabbetle genişler. Peygamber vârisleri ile beraber olanların gönülleri de aşkla, muhabbetle genişler, zenginleşir. Hepsi peygamber vârisi Mürşid-i kâmil vesilesiyle muhabbet zengini, iman zengini, Allah'a yakınlık zengini olurlar. Peygamber vârisiyle beraber olmayanlar, onu kabul etmeyenler "ben kendi başıma da rabbime giderim" diyenler de kendini müstağni görmüş ve Mürşid-i kâmile karşı kibirlenmiş demektir.

Allah, böylelerinin neden kibirlendiğini de beyan ediyor. **"Bunun sebebi; resulleri onlara apaçık mucizeler getirdikleri hâlde (onların), bir beşer mi bizi hidâyete erdirecek, demeleriydi."**[39] Onlar "bir beşer mi bizim hidâyetimize, imanımıza vesile olacak" diyorlar. Allah da onlara "evet, sizin gibi bir beşer hidâyetinize vesile olacak" buyuruyor. Başka bir âyet-i kerimede ise **"kendilerine hidâyet geldiğinde insanları iman etmekten alıkoyan şey, ancak şöyle demeleri olmuştur: Allah bir beşeri mi resul olarak (bize) gönderdi? De ki: Eğer yeryüzünde (insanlar yerine) yerleşip dolaşan melekler olsaydı, elbette onlara gökten resul olarak bir melek indirirdik."**[40] Öyle ki o meleğe tabi olup onun yaptığı gibi yapabilsinler; ama yeryüzünde insan yaşadığı için insan gibi bir beşer insanın hidâyetine, imanına

[39] Teğabûn /6
[40] İsrâ /94-95

vesile olur. Demek ki kendisine hidâyet geldiğinde insanı iman etmekten alıkoyan şey kendisi gibi bir beşere tabi olmak istememesi; yani ona karşı kibirlenmesi ve kendini müstağni görmesiymiş!

Bu duruma düşmemek için yapmamız gereken şey; kendimizi asla müstağni görmemek ve Allah'ın kendisine nimet verdiği kulla; yani peygamber vârisi bir Mürşid-i kâmile beraber rabbimize vuslat yolculuğunu yapmaktır. Diğer türlü kendi başımıza manevi olarak zengin olamayız.

Zahiri zenginliği baş gözü olan herkes görür, bilir; ama manevi zenginliği görebilmek için baş gözü yetmez, kalp gözünün açık olması gerekir. Kalbiyle, gönlüyle bakanlar manevi zenginliği de manevi olarak kimin zengin olduğunu da anlarlar.

Manevi zenginlik ya da fakirlik tamamen insanın tercihine, iradesine, takdirine bağlıdır. Birinin manevi olarak zengin olması için önce "acaba ben manevi olarak zengin miyim yoksa fakir miyim" deyip kendine bakması şarttır. Kendine bakarsa ne durumda olduğunu mutlaka görür, sonra manevi olarak zengin olmak için bir adım atıp gerekeni yapar.

Allah âyet-i kerimede **"de ki: Hak rabbinizdendir. Öyle ise dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin."**[41] Dileyen iman etsin, dileyen kâfir olsun, buyurmuştur. Nasıl ki insanın zahiri olarak bir şeyler kazanmak için vesileye sarılması gerekiyorsa aynısı manevi durumlar için de geçerlidir. İnsan, manevi olarak kazanmak için de vesileye sarılmalıdır. Allah her şeyi bir vesileyle insana gönderir. Manevi olarak kazanmayı da yine bir vesileye bağlamıştır. Bununla ilgili olarak Allah **"ey iman (ettiğini iddia) edenler! Allah'a karşı takvâ sahibi olun (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışın)! Ona (yaklaşmak için bir hidâyetçi ile)**

[41] Kehf /29

vesile arayın”[42] buyurmuştur. Allah’ın vahyine sarılmamız bir vesiledir, ibadete sarılmamız bir vesiledir, kulluğa sarılmamız bir vesiledir; ama asıl vesileyi unutmamak lazımdır.

Asıl vesile nedir?

Asıl vesile; canlı Kur’ân olan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’dir ve ona tabi olup yola girmektir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz olmadan, Allah’ın kendisine nimet verdiği kullar olmadan tabiyet olmaz. Rabbimizi, sırât-ı mustakîmde rabbimize varmayı mı istiyoruz, o hâlde vesileye sarılıp Allah’ın kendisine nimet verdiği bir peygamber vârisine tabi olmamız gerekir. Tabi olmuyorsak kendi kendimize hayal kuruyoruz demektir. Allah da âyet-i kerimede **“zan hiç şüphesiz, haktan (ve hakikatten yana insana) hiçbir şey kazandırmaz.”**[43] buyurmuştur. Yani kurduğumuz hayal bize haktan yana hiçbir şey kazandırmaz.

Hepimiz kendi muhtaçlığımızı biliyoruz. O yüzden hiçbir şekilde kendimizi rabbimize, rabbimizin vahyine karşı müstağni görüp “benim ihtiyacım yok” demeyelim. Rabbimizin söylediği her şey için “evet, ya rabbi! Bunu anlamaya, öğrenmeye, senin emrettiğin gibi yapmaya ihtiyacım var” deyip gereğini de yapmaya çalışalım.

Söyledim; insan, muhtaç bir varlıktır. Muhtaç olmadığı hiçbir anı yoktur. En basitinden bir an için nefes almazsa ölür. Öyleyse insan acziyetini anlamalı ve bütünüyle, her zerresiyle rabbine muhtaç olduğunu bilip kul olduğunu unutmamalıdır. Her anda “sen benim rabbimsin, ben de senin kulunum, hem de sana kulluk yapamayan kulunum! Senin aciz, günahkâr, hatalı, eksik; ama seni seven ve sana kul olmayı isteyen kulunum, âbdinim ya rabbi” demelidir.

[42] Mâide /35
[43] Necm /28

Çabamızı, gayretimizi bunun için sarf edeceğiz inşallah. Biz böyle çaba gösterirsek Allah bize yardım eder, biz de Allah'a âbd olur, kul oluruz. Zaten Allah, insanı âbd olsun, kul olsun diye yaratmıştır.[44] Şayet insan, Allah'a âbd olmazsa dünyaya, nefse, başka şeylere kul olur; çünkü kul olmak onun yaratılma sebebidir, kulluk yapmadan duramaz; ama insan, Allah'tan başka her neye kul olursa olsun aslında nefsine, şeytanla nefsinin "doğru ve güzel" dediğine kul olmuştur.

Evet, hep birlikte Allah'ın "inşâ etti, güldürdü ve ağlattı, zengin etti" fiillerini anlamaya çalıştık.

Allah bizi nefsinin ve şeytanın "güzel" dediklerine kul olanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi kendisine âbd olanlardan eylesin. Allah bizi gece kalkıp vahyini tertil üzere okuyanlardan ve Allah'ın vahyiyle inşâ olanlardan eylesin. Allah bizi gerçek manada zengin olan kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[44] Zâriyât /56

34.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını, güzel fiillerini ve bize olan muamelesinin saf aşk, saf rahmet, saf hayır olduğunu anlamaya çalışıyorduk.

Geçen sohbetimizde Allah'ın "inşa etti" "güldürdü ve ağlattı" fiiliyle "zengin etti" fiillerini anlamaya çalışmıştık. Bu sohbetimizde ise yuhyi "diriltir" ve yumit "öldürür" fiillerini anlamaya çalışacağız inşallah.

Allah diriltir ve öldürür. Hem zahiri olarak diriltip öldürür hem de manevi olarak diriltip öldürür. Bununla beraber sadece insanı diriltip öldürmez.

"Bilin ki yeryüzünü ölümünden sonra şüphesiz Allah diriltir. Umulur ki aklınızı kullanır (düşünüp anlar)sınız diye biz size âyetleri iyice açıkladık."[1] Allah yeryüzü için de böyle takdir etmiştir, dolayısıyla takdiri gereği onu öldürüp tekrar diriltir. **"Bilin ki dünya hayatı ancak bir oyun, bir eğlence, bir süs, aranızda bir övünme ve daha çok mal ve evlat sahibi olma yarışından ibarettir. (Bu dünya) Bir yağmura benzer ki o (yağmur)un bitirdiği (bitkiler), çiftçilerin hoşuna gider. Sonra (o bitkiler) kurur da sen onu sararmış görürsün, sonra da (onlar) bir çerçöp oluverir (dünya hayatı için çalışanların sonu da işte böyle olur). Âhirette ise (onlara) şiddetli bir azap vardır, (Allah'a iman edip ona âbd olanlara gelince, onlar için âhirette) Allah'tan bir**

[1] Hadîd /17

mağfiret ve (Allah'ın) rıza(sı) vardır. (Unutmayın! Bu) Dünya hayatı aldatıcı bir metadan başka bir şey değildir."[2]

Bir zahiri olarak diriltme, öldürme bir de manevi olarak diriltme ve öldürme vardır. Zahiri diriltmenin, öldürmenin ne olduğunu zaten biliyoruz. Biri son nefesini verdiğinde beden itibariyle ölmüş olur.

"Her nefis ölümü tadacaktır."[3] Allah herkese ölümle ilgili bir takdir yapmış ve herkes sırası geldiğinde bu zahiri ölümü yaşayacaktır. **"Hiç kimse nerede öleceğini bilemez."**[4] Allah herkesin ecelini bir takdire bağlamış, nerede ve ne zaman öleceğiyle ilgili hüküm vermiştir.

Allah'ın bir de manevi olarak diriltmesi ve öldürmesi vardır. Kim Allah'ın vahyiyle, resulüyle, Allah ile dirilmek isterse Allah onu manevi olarak diriltir. Âyetleri okurken bunun böyle olduğunu göreceğiz inşallah.

Allah ile dirilmek Allah'a iman iledir. Allah'ın vahyi ile dirilmek de Allah'ın vahyini dinlemekle, âyetlere iman etmekle ve her bir âyetin gereğini yapıp Allah'ın o konudaki hükmüne itaat etmekle, hayatına geçirip uygulamakladır. Resulüyle dirilmek ise Allah'ın resulüne tabi olmakladır.

Eğer kul, Allah'a iman etmezse mutlaka kendine bir ilâh edinir ve istese de onsuz olamaz; çünkü Allah, insanı kendisine âbd olsun diye yaratmıştır; yani âbd olmak insanın fıtratında mevcuttur. Bu yüzden insan, Allah'a âbd olmazsa mutlaka kendine âbdiyetlik yapacağı bir ilâh bulur ve ona âbd olur.

Aynı şekilde insan; Allah'ın vahyini, sözünü, kelamını dinlemezse onun yerine birilerinin sözünü dinler. Bu durum

[2] Hadîd /20
[3] Ankebût /57
[4] Lokmân /34

Allah'ın resulüne tabi olmaması için de geçerlidir. Eğer kul, Allah'ın resulüne tabi olmazsa başka birilerine tabi olur. Hem de onlara mü'minlerin, Allah'ın resulüne tabi olduğu gibi tabi olur ve tıpkı mü'minlerin yaptığı gibi onlar için elinden geleni yapar. İmanın sevmek olduğunu söylemiştik ya işte o da mü'minlerin Allah'ı sevdiği gibi ilâh edindiği kişiyi sever ve onun için her şeyi yapar. Nasıl ki mü'minler Allah'ın vahyini dinliyor, öğreniyor ve hayatına geçirip yaşıyorsa o da kendine bir kitap bulur ve hayatını o kitaba göre yaşar.

Evet, kul manevi olarak iman edince Allah ile dirilir; ama Allah'ın âyetlerde beyan ettiği gibi iman etmez, inkâr eder, yalanlar, yok sayar, Allah'ın vahyinden, peygamberinden yüz çevirirse, sırtını döner, çekip giderse o zaman Allah ile Allah'ın resulü ile vahyi ile dirilmeyi kabul etmemiş olur. Böylelikle gider kendine başka bir yol arar.

"Ey iman (ettiğini iddia) edenler! (Allah ve resulü) Size hayat verecek şeylere (âyetlerimize iman etmeye) sizi davet ettiği zaman (hemen) Allah'a ve resul(ünün davetin)e icabet edin (ve dirilin)!"[5] Allah ile Allah'ın resulü ile vahyi ile dirilin. Dirilmemiz için mutlaka Allah'ın resulüne tabi olmamız ve her bir âyete iman edip onları hayatımıza geçirmemiz gerekir.

İnsan ne kadar iman ettiyse o kadar diridir. İman; aşk ve muhabbettir. İnsanın; Allah'a, ahirete, Allah'ın resulüne olan aşkı, muhabbeti ve Allah yolunda çaba, gayret sarf etmeye, cihad etmeye olan aşkı, muhabbeti ne kadar şiddetliyse o kadar diridir, dolayısıyla Allah'ın âyet-i kerimede buyurduğu gibi o kadar sa'y hâlindedir, çaba, gayret içindedir.[6] Eğer birinin imanı diri değil ölüyse imanı kendisini harekete geçirmez, ona hayır işletmez, iyilik ve güzellik yaptırmaz.

[5] Enfâl /24
[6] Necm /39

Baktığımızda insan, bütün hayatı boyunca çalışır ve çalışmaktan da hiç bıkmaz; çünkü çalışmasının sonucunda dünyalık bir şeyler kazandığını bilir ve kazandığı o şeye olan sevgisinden dolayı da çalışmaya devam eder; ama iş, Allah için çaba, gayret sarf etmeye çalışmaya gelince orada durur ve kendi kendine bahaneler üretir. Daha doğrusu şeytan onun nefsine "şu anda işin var, şu anda rahatsızsın, şu anda meşguliyetin var, bir sürü sorunların, sıkıntıların var, dur önce şu sorun bitsin sonra yaparsın" deyip ona bahaneler üretir. Bu o kul; Allah'a, Allah'ın vahyine, resulüne iman etmediği ya da imanı diri olmadığı içindir.

Allah âyet-i kerimede **"kim (Allah'ın kendisine ikram ettiğinden) verir, takvâ sahibi olursa (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışırsa) ve en güzeli (Allah'ın âyetlerini) tasdik ederse biz de ona (yapılması) kolay olan (Allah'a kulluğ)u kolaylaştıracağız. Fakat kim de kendini (Allah'a karşı) ihtiyaçsız görüp cimrilik ederse ve en güzeli (Allah'ın âyetlerini) yalanlarsa biz de ona (yapılması çok) zor olan (insan olmaktan çıkmay)ı kolaylaştıracağız"**[7] buyurur.

Herkes Allah ile ne kadar diri olduğuna, Allah'ın âyetlerinin, isimlerinin kendi üzerinde ne kadar dirildiğine, Allah'ın resulünün ahlakının, hâlinin, amelinin, imanının kendisi üzerinde ne kadar canlandığına bakmalıdır; çünkü Allah'ın isimleri insan üzerinde ne kadar tecelli etmişse insan, Allah'ın isimleriyle o kadar dirilmiştir. Allah'ın âyetleri kendisi üzerinde ne kadar dirilmişse Kur'ân ile o kadar dirilmiştir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakı kendisi üzerinde ne kadar dirilmişse o da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le o kadar dirilmiştir.

Eğer kul bu saydıklarım gibi değilse bu durumda ölüdür, dirilmeyi kabul etmemiş, belki de dirilmeyi anlamamıştır; ama

[7] Leyl /5-10

dirilmeyi anlamamış olsa bile Allah'ı, Allah'ın vahyini, resulünü kabul ettiğinde yine onunla dirilir.

Birinin hiçbir ilmi, bilgisi olmayabilir ya da imanı, ibadeti sadece annesinden, babasından öğrenmiş olabilir yine de kabul eder, gönlünü rabbine çevirirse dirilir. Mesela; genelde köydekiler dinlerini anne, babalarından öğrenirler. Öyleleri var ki köyde yaşamış, dini de anne, babasından öğrenmiştir; ama buna rağmen Allah onları diriltmiştir; çünkü bütün gönülleriyle Allah'a dönmüş, iman etmiş ve "rabbim Allah'tır" demişlerdir. Böyle olunca Allah da onlara öğretmiş ve onları diriltmiştir. Öyleleri de var ki iki, üç tane üniversite okumuş olmalarına rağmen manevi olarak ölüdür, dirilmemiştir; çünkü dirilmek ilim meselesi değil gönül meselesidir, dirilmeyi kabul etme meselesidir.

"Kim bir canı, bir can karşılığı veya yeryüzünde bozgunculuk çıkarmaya karşılık olmaksızın (haksız yere zahiren veya manen) öldürürse bütün insanları öldürmüş gibidir. Her kim de birini (zahiren veya manen) yaşatırsa bütün insanları yaşatmış gibidir."[8]

Bu hem zahiri hem de manevi ölüm için geçerlidir. Kim bir insanı zahiri olarak öldürürse Allah ona bütün insanları öldürmüş gibi muamelede bulunur; çünkü bir insanı öldürebiliyorsa bütün insanları da öldürebilir. O kişi kardeşini öldüren Kâbil gibidir; yani öyle bir ameli vardır. Eğer bütün insanları öldürebilecek bir hâldeyse o zaman cezası da ona göre olur. Neden? -İnsanın fiilinden önce niyeti önemlidir de ondan. Şayet birinin gönül hâli bir insanı öldürebilecek kadar canavarlaşmışsa o kişi yeri geldiğinde bütün insanları da öldürebilir, dolayısıyla cezası da buna göre olur.

[8] Mâide /32

Peki, “kim bir insanı diriltirse bütün insanlığı diriltmiş gibidir” âyetini nasıl anlamamız lazım?

Bu âyette Allah’ın bahsettiği diriltme manevi bir diriltmedir. “Kim bir insanı öldürürse” kısmı da her ne kadar zahiri öldürmeyi içine alsa bile Allah’ın bu âyetteki asıl muradı manevi öldürme ve manevi diriltme alakalıdır.

Her âyetin manevi tarafı vardır. Manevi olan âyetlerin de zahiri tarafı vardır. Bu yüzden âyetler zahiri ve manevi olmak üzere çift yönlüdür. Biraz önce âyetleri okurken “biri, Allah’a, resulüne ve Allah’ın vahyine, Kur’ân’a iman ederse onunla dirilir” demiştim. Eğer dirilenler Allah’a, resulüne, vahyine iman ederek diriliyorsa o zaman bir insanı diriltenler de onu ancak Allah ile, kitabıyla, resulüyle diriltebilir; yani ona Allah’ın, Allah’ın vahyinin, resulünün muhabbetini vererek onu diriltir.

Allah’ın resulü insanı manevi olarak diriltir, bunu da konuşarak değil gönlünden vererek yapar. Gönülden gönüle yol vardır. Allah da bu muhabbeti resulünün gönlünden verip kulunu onunla diriltir. Bütün peygamberler ve peygamberlere tabi olup gökteki yıldız olanlar insanları manevi olarak diriltecek vasıftadır; çünkü hepsinin gönlü imanla, aşkla, muhabbetle, Allah’a teslimiyetle, edeple, haşyetle dolu olduğu için insan onlardan birine tabi olduğunda Allah onun gönlünü tabi olduğu resulün ya da peygamber vârisinin gönlüne bağlar ve bu muhabbeti onun gönlünden verip kulunu manevi olarak diriltir.

Mesela; velinin çeşitli manevi hâlleri, kerametleri, Allah’ın ona ikramları vardır; ama Mürşid-i kâmilin veliden farklı olarak başka bir kerameti daha vardır ki o da ölüleri diriltmektir; yani Allah, manevi olarak ölü olanları Mürşid-i kâmille diriltir.

Mürşid-i kâmil, insanları manevi olarak nasıl diriltir?

Elbette ki Allah'ın muhabbetiyle, Allah'a, resulüne ve Kur'ân'a imanla diriltir. Allah bu diriltmeyi kuluna Mürşid-i kâmilin gönlünden, sözünden, tavrından verir. Bu da yetmez, onun bakışından, nazarından verir. Hâl böyleyken biri Mürşid-i kâmille beraber olduğu hâlde manevi olarak dirilmediyse gönlünü Mürşid-i kâmile açmamış, "benim ona ihtiyacım yok, ben biliyorum" demiştir. Ne zaman samimiyetle "ben rabbimi istiyorum" deyip gönlünü Mürşid-i kâmile açsa o zaman dirilmeye hazır olur. Manevi olarak dirilmek için gerekenlerin hepsi bu kadardır!

Manevi olarak dirilmeyi anladık. Peki, manevi olarak öldürmek nasıldır?

Biri, bir başkasını Allah'tan farklı bir tarafa; küfre, şirke, nifaka davet ederse onu manevi olarak öldürmüş olur. Hata, kusur, yanlış, günah ayrı şeydir. Bahsettiğim hata yahut günah ile ilgili değil şirk ile ilgili şeylerdir. Kim birini ona imanını kaybettirecek bir şeye, Allah'a itaatsizliğe, başka bir şeyin sevgisini, emrini, rızasını Allah'ın sevgisinin, emrinin, rızasının önüne koymaya davet eder, onu oraya sürüklerse onu manevi olarak öldürmüş olur. Öyle ki insanla beraber bulunan ve günahları, sevapları yazan Kirâmen Kâtibin melekleri; biri bir insanın Allah'a şirk koşmasına, herhangi bir şeyi Allah'ın, Allah'ın resulünün, vahyinin önüne koymasına sebep olursa o kişiye yazdıkları günah "öldürdü" günahıdır, cinayet günahıdır. Bu yüzden defterine de "falancayı öldürdü" yazılır.

Evet, biri bir insanı manevi olarak öldürdüyse bütün insanları öldürmüş gibidir; çünkü o zaten her insanı manevi olarak öldürebilecek kadar müşriktir. Kendisi Allah'a şirk koştuğu için herkesi bu şekilde öldürebilir! Elinden gelse o şirk dolu fikrini, düşüncesini, küfrünü herkese verir. Herkesin gönlünde rabbini, peygamberini, kitabını çıkarır ve onların gönlüne kendi ilâhını

koyar. Böyle yapınca da insanları manevi olarak öldürmüş ve onların ebediyen kaybetmelerine sebep olmuş olur.

Bu duruma düşmemek için konuşmalarımıza dikkat edelim. Öyle gelişi güzel konuşmak doğru değildir; çünkü insanın sözlerinin nereye gideceğini hesap etmeden konuşması insana kaybettirir. Onun için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in *"ya hayır konuşun ya da susun"*[9] buyurduğu gibi her ne olursa olsun konuşurken hayır konuşmaya dikkat edilmelidir.

Günlük hayattaki normal konuşma ayrı şeydir. Bu bahsettiğim, insanları Allah'tan başka tarafa ve Allah'ın sevgisi dışında başka sevgilere davet etmekle ilgilidir.

Evet, şimdi de hep beraber Allah'ın yuhyi "diriltir" ve yumit "öldürür" fiilleriyle ilgili olan âyetleri anlamaya çalışalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Lehu mulkus semâvâti vel ardı, yuhyî ve yumîtu ve huve alâ kulli şey'in kadîr:[10] "Göklerin ve yerin mülkü (hakimiyet ve hükümranlığı yalnız) onundur. (O) Hayat verir ve öldürür. O, her şeye kadîrdir (kudretiyle her şeyi hükmü altında tutandır)." Yerde, gökte ve ikisi arasında her ne varsa hepsinin mülkü Allah'a aittir. Hepsinin maliki, meliki bir tek Allah'tır. Allah her şey için bir takdir yapandır ve gücü her şeye yetendir.

"Allah, hakkın ta kendisidir. Muhakkak ki o, ölüleri diriltir ve kesinlikle o, her şeye kadîrdir (kudretiyle her şeyi hükmü altında tutandır)."[11]

"O, (siz daha yaratılmamışken) size hayat veren, sonra sizi öldürecek, sonra sizi (kıyamet günü tekrar) diriltecek olandır.

[9] Tirmizi, Kıyamet 51, (2502)
[10] Hadîd /2
[11] Hacc /6

Gerçekten insan, (bütün bunlara rağmen) çok nankördür."[12] Diri tutan, öldürecek olan ve Kıyamet günü tekrar diriltip hesaba çekecek olan odur. İnsan diri oluşuna, hayatına, varlığına, Allah'ın kendisini diri tutmasına şükretmelidir ki nankör olmasın. Allah, insana kendinden varlık vermiş, hayat vermiştir. Allah, insanı her anda varlıkta tutar, diri tutup her anda ona tecelli eder. Hâl böyleyken insanın bu nimetlere şükretmesi gerekmez mi? - Elbette ki gerekir.

Şükür sadece dil ile "ya rabbi! Şükür" demek değildir. Şükür; Allah'ın insanı yaratmasının, her anda diri tutmasının ve neden hesaba çekeceğinin sebebini, hikmetini bilip onun gereğini yapmaktır. İnsan ne için yaratıldığını bilip bunun gereğini yerine getirince; yani Allah'ın muradı kendisi üzerinde gerçekleşince şükretmiş olur.

"Muhakkak ki bize kavuşacağını ummayanlar, dünya hayatına razı olup onunla mutmain olanlar ve âyetlerimizden gâfil olanlar var ya!" Allah, dünya hayatına razı olanların ve rabbiyle karşılaşmayı ummayanların kimler olduğunu, bir de neden dünya hayatıyla razı olduklarını da beyan eder. **"Bunlar âyetlerimizden habersiz olanlardır."** Bunlar âyetlerimizi dinlemez, anlamaya çalışmazlar ya da âyetlerimizi dinler; ama anlamamış gibi yapıp âyetlerimizden yüz çevirir, onları inkâr ederler. Bu durumda biri "benim asıl gayem ahiretimdir, ebedi hayatımdır, rabbimin rızasıdır, rabbime kulluktur" demediyse dünya hayatına razı olmuş, dünya hayatıyla mutmain olmuştur. **"İşte onların kazanmakta oldukları (günahlar) sebebiyle varacakları yer ateştir!"**[13] Dünya hayatına razı oldukları için onların yeri ateştir.

Biri dünyevi olarak çalışıp çaba, gayret sarf edince herkes onun için işlerin yolunda olduğunu zanneder. Hâlbuki o, ahireti

[12] Hacc /66
[13] Yûnus /7- 8

dünyaya tercih etmemişse kaybetmiştir. Allah, dünya hayatını tercih edenlerin, ona razı olanların, "rabbim bana dünyada ver" diyenlerin ahirette nasibi yoktur,[14] buyuruyor. Bu imani bir konudur. Kul ahireti dünyadan daha çok sevmiyorsa onun imanı yoktur, dolayısıyla ahireti kaybeder.

"Muhakkak ki iman edip sâlih ameller işleyenler ise iman etmeleri sebebiyle rableri onları hidâyete erdirir. Onların Naîm cennetlerinde altlarından ırmaklar akar."[15] İman ettikleri için Allah onlara cennete gidecek yolu gösterir ve onları bu yola hidâyet eder. Onların ebedi hayatı da nimetlerle donatılmış cennetlerdir.

Her kim olursa olsun ölümle karşı karşıya geldiğinde mutlaka Allah'a iman eder. Bunu Allah söylüyor. **"(Bir de o gemidekiler) Gölgelikler gibi (dağlar büyüklüğünde) dalgalar onları kuşattığı zaman dini yalnız Allah'a has kılarak (ihlâsla) ona yalvarırlar. (Allah) Onları karaya (çıkararak) kurtardığı vakit içlerinden bir kısmı (sabır ve şükürle) orta yolu tutar. Zaten bizim âyetlerimizi hain kâfirlerden başkası inkâr etmez."**[16] Allah başka bir âyet-i kerimede "(hiç) yaratan (yarattığını) bilmez mi"[17] buyurur. Allah ölüm anında herkesin iman ettiğini söylüyorsa o hâlde hiç kimse bunun dışında bir şey söyleyemez, söylerse kâfir olur.

Kulun fıtratını yaratan Allah'tır, bu yüzden kulunu en iyi Allah bilir. İnsan her ne kadar inkâr ederse etsin, kendini gizlerse gizlesin, imanının üstünü ne kadar kapatırsa kapatsın ölümle karşı karşıya geldiği anda imanı açığa çıkar; çünkü o anda benlik, nefis olduğu gibi aradan çekilir ve o insanın Allah'tan başka bir umudu kalmaz. Bundan dolayı da Allah'a döner.

[14] Bakara /200
[15] Yûnus /9
[16] Lokman /32
[17] Mulk /14

Allah, insanın ölümle karşı karşıya kaldığında hemen Allah'a döndüğüne dair bir örnek verir. **"Sizi karada ve denizde gezdiren odur. Hatta siz gemide bulunduğunuz, (o gemi de içindekileri) tatlı bir rüzgârla alıp götürdüğü ve (içindeki yolcular) bu yüzden neşelendikleri bir anda o gemiye şiddetli bir fırtına gelip çatar ve her yerden onlara dalgalar hücum eder, onlar çepeçevre kuşatıldıklarını (anlarlar ve öleceklerini) zannederler de dini yalnız ona has kılarak, 'andolsun ki eğer bizi bundan kurtarırsan mutlaka şükredenlerden olacağız' diye Allah'a dua ederler."**[18] Daha önce nankörlük yaptıkları için ölümle karşı karşıya geldiklerinde "bundan sonra şükredeceğiz, iman edeceğiz, bize verdiğin nimetin, insan olmanın kıymetini bileceğiz" deyip Allah'a dua ederler.

"Fakat (Allah) onları kurtarınca bir de bakarsın ki onlar yeryüzünde haksız yere azgınlık yaparlar. Ey insanlar! Sizin azgınlığınız ancak kendi aleyhinizedir, (bununla sadece fâni) dünya hayatının menfaatini (elde edersiniz) sonra dönüşünüz (yine) bizedir. (Biz de) Artık (o gün) yaptıklarınızı size (tek tek) haber veririz."[19] Allah onları kurtarınca yine eski hâllerine geri dönerler.

Bu sadece gemi için geçerli değildir. İnsan hastalanıp artık öleceğini zannettiği anda yine bütün gönlüyle Allah'a dönüp "ya rabbi! İyileşirsem sana kul olacağım, şükredeceğim, iman edeceğim, salih amel işleyeceğim, yanlış şeyler yapmayacağım, güzel şeyler yapacağım" deyip tövbe eder, istiğfar eder ve rabbinden ister.

Önemli olan; insanın hayatını yaşarken rabbine âbd olması ve rabbinin istediği, razı olduğu gibi yapmasıdır. Allah, kullarına mutlaka rablerine dönmeleri için bir imkân verir. Eğer insan bu imkâna rağmen yine rabbine dönmez, Allah için gerekeni

[18] Yûnus /22
[19] Yûnus /23

yapmazsa en sonunda ölüm vakti gelir ve ahirete kaybetmiş olarak gider.

"Dünya hayatının misali, ancak gökten indirdiğimiz bir suya benzer ki; insanların ve hayvanların yediği yeryüzü bitkileri onun sayesinde (yetişip) birbirine karışır. Nihâyet yeryüzü (o bitkilerle) ziynetini takınıp (rengarenk) süslendiği ve sahipleri de onun üzerinde (her türlü tasarrufa) kâdir olduklarını sandıkları bir sırada bir gece veya gündüz ona emrimiz (olan afet) gelir de onu sanki dün hiç (üzerinde bir şey) yokmuş gibi (kökünden koparark) biçilmiş bir hâle getiririz. İşte, biz tefekkür eden (enine boyuna düşünen) bir kavim için âyetleri (birer birer) böyle açıklıyoruz."[20]

Allah dünya hayatının örneğini veriyor. Dünya kupkuruydu; yani daha dünyaya gelmemiştik sonra dünyaya geldik ve dünya bizim için yeşerdi; yani kazancımız oldu, işimiz yürüdü, evlendik, çoluk çocuğumuz oldu, derken tam artık "işler yolundadır" dediğimiz bir anda gece veya gündüz vakti ölüm gelir ve bir anda her şey biter. İşte, dünya hayatının örneği budur, buyurdu Allah.

"Allah, (kullarını) selâm yurdu (olan cennet)e davet eder ve (o), dilediğini (hidâyeti isteyeni) sırât-ı mustakîme (Hakk'a dosdoğru varan yola) hidâyet eder." Kim, Allah'ın "selam yurdu" dediği cenneti isterse Allah onu sırât-ı mustakîme hidâyet eder. **"Güzellik yapanlara (âhirette) karşılık olarak daha güzeli vardır, bir de fazlası (Allah'ın rızası ve cemâli) vardır. (O gün) Onların yüzlerini ne katran (gibi bir siyahlık) ne de bir zillet bürür. İşte onlar cennet ehlidirler. Onlar orada ebedi kalacaklardır."**[21]

"Kötülük kazananlara gelince, bir kötülüğün cezası onun benzeriyledir ve onları(n yüzlerini) bir zillet bürür. (O gün) onları Allah'a karşı koruyacak hiç kimse yoktur. Onların yüzleri sanki

[20] Yûnus /24
[21] Yûnus /25-26

kapkaranlık geceden bir parçayla kaplanmıştır. İşte onlar da ateş ehlidir. Onlar orada ebedi kalacaklardır."[22] Allah, kuluna tercih hakkı sunuyor. Allah müjdeler ve uyarır. İsteyen Kıyamet günü cennet ehli olanlardan olur, isteyen de yüzü kapkaranlık bir gece gibi kararanlardan ve cehennem ehli olanlardan olur.

Allah, bütün kullarını cennetle müjdeler, cehennemle de uyarır. Öyle ki hiç kimsenin mazereti olmasın ve kimse "ben bilmiyordum, anlamadım" demesin. Allah, kullarını rahmetiyle müjdeler ve "iyiliğe en az bire on, bire yüz, bire yedi yüz, bire hesapsız vardır; ama kötülük olarak ne yaptıysanız onun karşılığı vardır" buyururken bir de **"sakın o aldatıcı (şeytan) sizi Allah(ın affına güvendirmek suretiy)le kandırmasın"**[23] buyurmuştur. Yani "Allah rahmet sahibidir, bir şey olmaz, biz yine istediğimiz gibi yapalım Allah nasıl olsa bizi affeder" demeyin. Elinizden geleni yapın; çünkü size çalışmanızın karşılığı vardır. Ne yaptıysanız onu alır, Kıyamet günü karşınızda onu bulursunuz,[24] demiştir.

"Dikkat edin! Şüphesiz Allah'ın dostlarına hiçbir korku yoktur ve onlar mahzun da olmazlar."[25] Allah'ın velisi, dostu olan biri ne dünyada ne de ahirette korkar, endişe eder; çünkü rabbine iman etmiştir, rabbine tevekkül eder, güvenir.

Veli, Allah her neyi takdir etmişse onun mutlaka önüne geleceğini ve Allah'ın takdirinin kendisi için saf hayır olduğunu, kazanma imkânı olduğunu bilir. Bu yüzden asla korkmaz, endişe etmez. Elbette ki bir beşer olarak üzülür, sıkılır; ama gelecekten korkmaz; çünkü geleceği için Allah'a tevekkül eder, geçmişi için de tövbe edip istiğfar etmiştir ve Allah'tan emindir, dolayısıyla geçmişinden dolayı mahzun da olmaz.

[22] Yûnus /27
[23] Fâtır /5
[24] Zumer /70
[25] Yûnus /62

“Onlar, iman edenler ve takvâlı olanlar (Allah’a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlar)dır.” Onlar kimdir? -Tabi ki velilerdir. Veliler muttakidir, muttakiler de velidir. Veliler, Allah’a karşı kulluk sorumluluklarını bilip bu sorumluluklarını yerine getirmeye çalışırlar. **“Dünya hayatında da âhirette de onlara müjde vardır. Allah’ın kelimelerinde asla değişme yoktur (Allah sözünden caymaz). İşte azîm kurtuluş (ve saadet) budur.”**[26]

Peki, Allah, iman edenleri dünya hayatında nasıl müjdeler?

Gerek bir rüyayla gerekse de manevi olarak yaşadıkları bir hâl ile müjdeler. Kul manevi olarak yolculuğu yaparken biraz daha ileri gittiğinde Allah bu defa onu cennetle, cemaliyle, rızasıyla, dostluğuyla müjdeler. Dünya hayatında o kula müjdeler olduğu gibi hem son nefeste hem de ahirette melekler ve Allah onu müjdeler.

“(Resulüm!) De ki: Allah size hayat verir, sonra öldürür. Sonra sizi hakkında hiçbir şüphe olmayan kıyamet gününde bir araya toplar; fakat insanların çoğu (bunu) bil(ip idrak et)mezler. Göklerin ve yerin mülkü (hakimiyet ve hükümranlığı yalnız) Allah’ındır. (Kıyamet) Saatin(in) gelip çattığı gün (var ya), işte o gün (âyetlerimizin hükmünü iptal etmeye çalışarak) bâtıla sapanlar (büyük bir) hüsrana uğrayacaklardır. (O gün) Her ümmeti diz üstü çökmüş olarak görürsün. Her ümmet kendi kitabına çağırılır (onlara şöyle denilir), bugün, yaptıklarınızın karşılığını göreceksiniz!”[27] Herkes dizüstü çöker, kitap ortaya konur ve her ümmet kendi kitabına çağırılır.

Daha öncekilerin kitabı İncil, Tevrat ve Zebur’dur. Bizim kitabımız ise Kur’ân’dır. Her peygambere hangi kitap gelmişse, insanlar hangi devirde hangi peygamberle muhatap olmuşsa

[26] Yûnus /63-64
[27] Câsiye /26-28

hepsi o kitaba çağırılır; çünkü Allah hangi vahyi yapmışsa herkes bir tek ondan sorumludur.

Kıyamet günü bizim çağrılacağımız kitap şu an elimizdedir. Öyleyse Allah bizi kitabımıza çağırmadan önce biz kendimizi kitabımıza çağıralım ve kendimizi Allah'ın kitabının ölçüsüne vurup hesabımızı burada görelim ki hesabımız oraya kalmasın. Kitabımıza çağırıldığımızda bizim amel kitabımızla Allah'ın kitabı bir olsun, eşleşmiş olsun, amelimiz Allah'ın kitabına denk olsun. Böyle olursa hesabı burada vermiş oluruz; ama din olarak, iman olarak, amel olarak, hayat olarak Allah'ın kitabına değil de başka kitaplara uymuşsak bu durumda Kıyamet günü Allah bizi kitabına davet ettiğinde kaybettiğimizi görürüz; çünkü hayat kitabımız, amelimiz, yaşantımız Allah'ın kitabına ters düşmüştür.

"Erkek veya kadın, kim mü'min olarak sâlih bir amel işlerse onu mutlaka (dünyada) temiz (ve hoş) bir hayat ile yaşatırız ve elbette (kıyamet günü) yapmakta olduklarının en güzeli ile onları mükâfatlandırırız."[28] Dikkat edilirse Allah salih amelden önce "bir mü'min olarak" buyurdu ve önce iman, dedi. Bu nedenle iman her zaman için amelden önce gelir.

Evet, kim mü'min olarak salih bir amelde bulunursa muhakkak ki biz onu onunla (salih amelle) diriltiriz. Demek ki Allah, kullarını amel ile diriltiyormuş! Kadın olsun, erkek olsun kim mü'min olarak salih amelde bulunursa Allah önce o salih amelle onu diriltir sonra da amelinin karşılığını en güzeliyle ona verir.

Allah, insanı ameline göre değiştirir. Biri kendini ıslah etmek, temizlemek, nefsini tezkiye etmek ve salih kullardan olmak için bir amel işlediğinde Allah onu işlediği salih amelle diriltir, böylece kul başka biri olur; çünkü nefsini ıslah yolunda her

[28] Nahl /97

adım attığında amel işlediği kadarıyla değişmiş, bambaşka biri hâline gelmiştir.

İnsan hangi ameli işlerse işlesin, o salih ameli yahut ahsen ameli mutlaka Allah'ın bir ismiyle yapar, böyle olunca da Allah onu kendi ismiyle yeniden diriltmiş olur. Mesela; kul, rahmet edince Allah'ın Rahmân ve Rahîm isimleriyle, ikram edince Kerîm ismiyle dirilir; yani Allah onu isimleriyle, güzelliğiyle diriltir ve ona hayat verir. Kul bu şekilde Allah'ın isimleriyle güzellikler yaptıkça bunun sonucunda manevi olarak kemale erer. Kemale erince de Allah'ın isimleri onun üzerinde kâmil manada tecelli etmiş olur. Tabi, bu da yine onun kulluğu kadarıyladır.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in vefatından sonra Hz. Âişe (r.a.) annemiz *"bize Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i anlat"* diyenlere Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i anlatırken *"o da herkes gibi bir beşerdi; ama Allah'ın bütün isimleri onun üzerinde kâmil manada tecelli etmişti"* demiştir. O hâlde Allah'ın isimleri birinin üzerinde kâmil manada tecelli ederse; yani o kişi Allah'ın isimleri ile dirilirse o kişi de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gibi olur, ona ayna olur.

İnsanı dirilten tek şey imanıdır, sâlih amelidir. Bin tane kitap okusan bile okuduğun kitapların hiçbiri seni diriltmez; ama bir tane salih amel işlersen işlediğin o amel seni Allah'ın ismi ile diriltir.

Eğer nefsin ıslahını, tezkiyesini peygamberler, peygamberlerden sonra ise peygamber vârisleri yapıyorsa o zaman bilelim ki peygamber vârisi bir Mürşid-i kâmille beraber işlediğimiz her amel bizi diriltir. Bu nedenle bizimle beraber olanlar; gönüllerinin nasıl güzelleştiğini, değiştiklerini görmüş, Allah'a nasıl yakın olduklarını tatmış ve manevi olarak dirildiklerine şahid olmuşlardır.

"(Resulüm!) De ki: 'Ey insanlar! Muhakkak ki ben, sizin hepinize, göklerin ve yerin mülkü kendisine ait olan Allah'ın

(gönderdiği) resulüyüm. Ondan başka ilâh (mabûd, sevilen ve âbd olunmaya layık hiç kimse ve hiçbir şey) yoktur. O, hayat veren ve öldürendir.' O hâlde Allah'a ve ümmi bir nebî olan resulüne iman edin ki o da Allah'a ve onun (daha önce gönderdiği tüm kitaplarındaki) kelimelerine iman eder. Evet, ona tabi olun ki hidâyete eresiniz."[29]

Allah'ın resulü Allah'ın kendisine vahyettiklerine iman etmiştir, bundan başka da bir şey bilmez. Zaten Allah'ın vahyinden başka bir şeyi bilmesi ona yakışmaz. Her ne söylerse söylesin söyledikleri mutlaka Allah'ın kendisine vahyettiğidir. Eğer bize hadis diye söylenilmiş bir söz Allah'ın vahyine uymuyorsa bilelim ki onu Allah'ın resulü söylememiştir, dolayısıyla o söz kendi kendine din üretenlerin, atalarının dinine uyanların Allah'ın resulüne attıkları bir iftiradır; çünkü Allah'ın resulünün bütün sözleri Allah'ın vahyindendir. Bundan dolayı Allah âyet-i kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için **"o, (nefsinin) hevâsından da konuşmaz. O(nun söyledikleri Allah tarafından ona) vahyedilen bir vahiyden başkası değildir."**[30] O, kendinden konuşmaz; ancak Allah'ın kendisine vahyettiklerini söyler, buyurmuştur.

"Rüzgârları rahmetinin önünde bir müjde(ci) olarak gönderen (yine) odur. Biz, gökten tertemiz bir su da indirdik. Onunla ölü bir belde(deki toprağ)a hayat vermek, yarattığımız nice hayvanları ve insanları suya kavuşturmak için (böyle yaptık)."[31]

"(Resulüm! Sen, o) Ölümsüz ve Hayy (diri, her şeyin kendisiyle diri olduğu Allah)a tevekkül et." Ölecek olanlara güvenme, onları ilâh edinme. **"Ve onu hamd ile tesbih et! Kullarının günahlarından haberdar olarak o yeter!"**[32] Kullarının

[29] A'râf /158
[30] Necm /3-4
[31] Furkân /48- 49
[32] Furkân /58

günahlarından, sevaplarından, kısacası kullarının her yaptığından haberdar olan odur ve onun bundan haberdar olması yeterlidir. Onun için sen rabbine bak!

Biri kendisi gibi ölümlü birine ilâhlık vasfı verip ona güvenmişse ya aklı yoktur ya da aklını kullanmıyordur. İmanı ise zaten yoktur.

"(Hakikate karşı) Körle gören bir olmaz. Karanlıkla nûr (bâtıl ile hak bir olmaz). Gölgeyle sıcaklık (cennet ile cehennem bir olmaz). Dirilerle ölüler (mü'min ile kâfir) de bir olmaz. Muhakkak ki Allah, (hakkı) dilediğine (duymak isteyene) işittirir. (Resulüm!) Sen kabirdekilere (manen ölmüş olanlara hakkı) işittiremezsin."[33] Allah'ın âyetlerini işitmeyenler ve onun davetine icabet etmeyenler ölüdür, sen onlara işittiremezsin, ancak Allah dilerse onlara işittirir.

"Allah dilerse" âyetinin ne manaya geldiğini biraz izah edeyim.

Daha önceki sohbetlerimizde "dilemek" fiilinin çift taraflı olduğunu söylemiştik. Bu âyette de "Allah dilerse" demek "kul dilerse" demektir. Yani kul dilerse Allah diler. Kul dilemedikçe Allah ona özel bir muamelede bulunmaz; çünkü Allah, herkese bir tercih etme hakkı, iradesi vermiştir. Bu şekilde düşündüğümüzde âyet "ancak kul dilerse hakkı işitir, o dilemezse sen ona hakkı işittiremezsin" manasına gelir.

"Sen ancak bir uyarıcısın. Şüphesiz ki biz seni bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak hak ile gönderdik. Hiçbir ümmet yoktur ki içlerinde(n) bir uyarıcı gelip geçmiş olmasın."[34] Allah her kavme mutlaka âyetlerini okuyup anlatan, onları davet eden

[33] Fâtır /19-22
[34] Fâtır /23- 24

bir uyarıcı ve müjdeleyici göndermiştir. Göndermeden kuluna azap etmesi Allah'a yakışmaz.

"Kâfirler için ise cehennem ateşi vardır. Onlara ne (ölüp yok olmaları için) hüküm verilir ki ölsünler (de kurtulsunlar) ne de onlardan o (cehennem ateşinin) azabı hafifletilir (ki biraz olsun rahat etsinler). İşte biz, bütün kâfirleri böyle cezalandırırız."[35] Kâfir, hakikati örten, nimeti görmeyen demektir. Demek ki cehennem; nimeti görmemenin, rabbini görmemenin, şehadet etmemenin, iman etmemenin, şükretmemenin karşılığıymış!

Bir şeyin bize göre nimet olması için onu sevmemiz lazım, bir şeyi seviyorsak o bizim için nimettir. Eğer seviyorsak o zaman da o nimete şükretmemiz gerekir. Bir nimetin ebediyen bizde kalması için yapmamız gereken şey şükretmektir. Şükredilmeyen hiçbir nimet kalıcı değildir. Herkes bunu böyle anlamalıdır.

"İnsan, daha önce hiçbir şey değil iken kendisini yarattığımızı düşün(üp idrak et)mez mi? Rabbine yemin olsun ki mutlak surette o (kâfir)leri ve (peşlerinden gittikleri) şeytanları (hep birlikte mahşerde) toplayacağız, sonra onları diz üstü çökmüş (perişan bir) vaziyette cehennemin çevresinde hazır bulunduracağız! Sonra Rahmân'a (oradaki) her topluluktan en çok asi (kibirli ve nankör) olanlar hangileri ise muhakkak (onları) çekip çıkaracağız (ve cehenneme atacağız)! Çünkü elbette biz, o (cehennem)e girmeye kimlerin daha müstahak olduklarını çok iyi biliriz."[36]

"(Ey insanlar!) Sizden oraya uğramayacak hiç kimse yoktur. (Bu) Rabbinin kendi üzerine aldığı kesinleşmiş bir hükümdür."[37]

[35] Fâtır /36
[36] Meryem /67-70
[37] Meryem /71

Sırat Köprüsü cehennemin içinden geçtiği için herkes cehennemin içinden geçecektir. Cehennemin içinden geçip cennete gidenler cennetin kıymetini asıl o zaman anlayacaklar.

Allah, cehennemin içinden geçerken kurtulup cennete gidenlerin kimler olduğunu beyan ediyor. **"Sonra biz, takvâ sahiplerini (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanları oradan) kurtarır (cennete koyarız), zalimleri ise diz üstü çökmüş olarak orada bırakırız."**[38] Zulme sapanlar orada kalır, kurtulacak olanlar ise yalnızca takvâ sahipleridir.

Allah, takvâ sahipleri için "velilerim, beni dost olarak kabul edenler, insan olma sorumluluğunu, rabbini, kendi kulluğunu hem insanlara hem de bütün varlığa, mahlûkata karşı sorumluluğunu bilen kullarım" demiş ve onlar için "onlara bir korku yoktur, onlar mahzun da olmazlar" buyurmuştur. Takvâ sahipleri Allah'a karşı sorumluluklarını yerine getirdiği için Allah da onları cehennemden kurtarır ve cennetine alır.

Hani devamlı olarak haktan bahsediyor, insan hakları, hayvan hakları, varlığın hakkı diyoruz ya evet doğrudur, her şeyin bir hakkı vardır; ama bütün haklarının önünde öncelikle Allah'ın hakkı vardır. Bizim de önce Allah'ın hakkını teslim etmemiz gerekir.

Evet, Allah, hakları Kur'ân'da tek tek saymış; ama her şeyden önce "Allah'ın hakkı" demiştir. Bununla ilgili olarak Allah âyet-i kerimelerde **"rabbin, kendisinden başkasına kulluk etmemenize; ana, babanıza da güzellikle davranmanıza hükmetti."**[39] **"Evlilik çağına gelinceye kadar yetimleri (gözetip) deneyin, eğer onlarda (akılca) bir olgunluk görürseniz hemen mallarını kendilerine teslim edin! Büyüyecekler (de mallarını**

[38] Meryem /72
[39] İsrâ /23

geri alacaklar) diye (o malları) israf ve acele ile yemeyin! (Velilerden) Kim zengin ise (yetimin malından yemeye) tenezzül etmesin! Kim de fakir ise (örfe ve adalete) uygun bir biçimde (hizmetinin karşılığı kadar) yesin! Sonunda mallarını onlara teslim ettiğiniz zaman da yanlarında şahid bulundurun! Hasîb (mahlûkata muamele ederken onun kazanması için her şeyi bir hesapla yapan ve her şeyin hesabını soran) olarak ise Allah yeter[40] buyurmuştur. Hak, Allah'ın buyurduğudur. Allah'ın hakkını teslim etmeden hiçbir şeyin hakkını vermiş olmayız.

Genel olarak "fahiş, fuhuş" denince aklımıza tek bir şey gelir. Oysaki Allah "fahşayı işlemeyin" derken "saygısızlık yapmayın, hiçbir konuda aşırı gitmeyin" buyurur. "Aşırı gitmeyin" emri tamamen insan hakkı ile ilgilidir. Örnek vermek gerekirse; biri senin bakışından rahatsız olduysa o bakışında aşırı gitmişsin, yanlış bir şey yapmış demektir. Ya da biri bir yanlışından rahatsız oluyorsa yine orada aşırı gitmiş olursun. Mesela; şu anda herkes sessiz bir şekilde durmuş sohbeti dinliyor, bu sırada biri kardeşlerimizin sohbeti dinlemelerini engelleyecek şeyler konuşursa fahşayı işlemiş; yani aşırı gitmiş ve buradaki bütün insanlara saygısızlık yapmış olur. Dolayısıyla âyet "örfe, yaşanan yere göre yanlış bir şey yapma, ulu orta kimseyi rahatsız edecek bir şey yapma, yoksa insana haksızlık etmiş, zulmetmiş olursun" manasına gelir.

Allah hakları anlatırken peş peşe on maddeyi sayar. Bu maddeleri sayarken de ilk olarak "Allah'a hiçbir şeyi şirk koşma" buyurur. O zaman ilk hak Allah'ın hakkıdır. Bu nedenle Allah'a şirk koştuysan zaten senin işin bitmiştir, sen zaten insan olmaktan çıkmışsın demektir.

Peki, hak nedir?

[40] Nisâ /6

Hak; Allah bir şeyi ne için yaratmışsa onu Allah'ın koyduğu o yerden ayırmamaktır. Hangi varlık ne için yaratılmışsa orada olmak o varlığın hakkıdır. Bir varlığı Allah'ın onu koyduğu yerden ayırırsan ona zulmetmiş olursun.

İnsanın hakkı yanında bir de hayvanların, hatta bütün varlığın hakkı vardır. Devamlı söylüyoruz; hiçbir şey cansız değildir, varlığın her biri diridir ve her biri rabbini hamd ile tesbih eder. Bununla beraber Allah her bir varlık için bir ecel tayin etmiştir. Varlıktan biri öldüğünde nereye gideceğini bilir. Hangi varlık neyden yaratılmışsa öldüğünde oraya gider. Mesela; ağaç ölürken toprağa gider, yeniden dirilmek üzere toprak olur sonra Allah bir daha rahmetini indirir ve bu defa ağaç başka türlü dirilir. Aynı zamanda taşın da hakkı vardır. Eğer "bu dağın yeri olmamış, buradan kaldıralım" dersek olmaz, böyle yapmamız ona zulüm olur, bu haksızlığı ona yapamayız.

İnsanın hakkı da; Allah'a iman etmek, ona hiçbir şeyi şirk koşmamak, âbd olmak, Hz. İnsan olmak, meleklerin secde ettiği varlık olmak, Allah'a yakın, Allah'a dost olmaktır. İnsanın ilk hakkı budur; çünkü insan için ilk önce Allah ile olan hakkı gelir.

Bir de insan senin kardeşindir, hem de Hz. Âdem (a.s.)'dan beri senin öz kardeşindir. Hele ki iman etmişse bu durumda senin mü'min kardeşindir. Eğer aynı memlekette yaşıyorsan bir de komşu kardeşindir. Evine yakınsa yakın komşun olan kardeşindir. Onunla manevi olarak beraber yolculuk yapıyorsan senin manevi yol arkadaşındır, yol kardeşindir. Zahiri olarak akrabansa artık sana kardeş olarak ne kadar yaklaştığını buradan hesap etmen ve ona göre dikkatli olman gerekir.

Gelecek sohbetimizde Allah'ın, hakları nasıl beyan ettiğini anlamaya çalışacağız inşallah. Öyle ki varlığa hakkını teslim edebilelim ve hiçbir varlığa istemeden dahi olsa zulmetmeyelim.

Evet, hep birlikte Allah'ın yuhyi "diriltir" ve yumit "öldürür" fiillerini anlamaya çalıştık.

Allah diriltir ve öldürür. Yaratan ve öldüren Allah'tır. Allah hem zahiri olarak hem de manevi olarak diriltir ve öldürür. Allah zahiri ölümü bir takdire bağlamıştır. Manevi olarak ölmeyi ise kulun takdirine bağlamış, bu konuda tercihi kula vermiştir. Allah âyet-i kerimede **"de ki: Hak rabbinizdendir. Öyle ise dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin."**[41] İman da bellidir, küfür de bellidir. Dileyen iman etsin, dileyen kâfir olsun; yani "dileyen şükretsin, dileyen nankör olsun, tercih sizindir" buyurmuştur. Allah ve resulü insanı ölüme değil vahyiyle dirilmeye, selam yurduna, selamete davet eder. Şeytan ise insanı cehenneme, cinayete, öldürmeye, küfre davet eder. Kul da bu arada tercihini yapar.

Allah bizi tercihini küfürden, şirkten, manevi olarak ölümden yana yapanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi tercihini doğru yapanlardan eylesin. Allah bizi vahyi ile resulü ile Allah ile diri olanlardan eylesin. Allah bizi vahyi ile dirilişe davet edildiğinde davete icabet edenlerden eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[41] Kehf /29

35.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını, rabbimizin bize olan muamelesini, bununla beraber rabbimize olan sorumluluğumuzu nasıl yerine getireceğimizi ve birbirimize nasıl muamele etmemiz gerektiğini öğrenmeye çalışıyorduk.

Allah, rabbimize karşı kulluk sorumluluğumuzu yerine getirmeye çalışmamıza "takvâ" demiş, bu sorumluluğu yerine getirenlere ise "muttaki" demiştir. Bununla ilgili olarak âyet-i kerimede **"gücünüz yettiğince Allah'a karşı takvâ sahibi olun (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışın), (onun âyetlerini ve resulünü) dinleyin, (emirlerine) itaat edin ve kendiniz için bir hayır olarak (Allah yolunda mallarınızı ve canlarınızı) infak edin! Kim nefsinin kıskanç(lık ve cimri)liğinden korunursa işte onlar felaha (kurtuluş ve saadete) erenlerdir"**[1] buyurmuştur. Felaha, kurtuluşa erenler yalnızca takvâ sahibi olan muttakilerdir. Bu durumda ebedi saadete ermek için bize lazım olan şey de Allah'a karşı takvâ sahibi olmaktır. Bunun dışında hiç kimse için ebedi saadet yoktur.

Biz de şimdiye kadar yaptığımız El Efâlu'l Husnâ sohbetleriyle rabbimize karşı kulluk sorumluluğumuzun ne olduğunu ve bu sorumluluğumuzu nasıl yerine getireceğimizi anlamaya; yani takvâ sahibi olmak için neler yapmamız gerektiğini öğrenmeye çalıştık. İnşallah Efâlu'l Husnâ sohbetleri vesilesiyle rabbine karşı kulluk sorumluluğunu yerine getiren takvâ sahibi

[1] Teğâbûn /16

kullar hâline gelir, hayatımızı Allah'ın huzurunda olduğumuzu bilerek yaşarız.

Evet, en son Allah'ın yuhyi "diriltir" ve yumit "öldürür" fiillerini anlamaya çalışmıştık. Bu sohbetimizde yuhyi ve yumit fiillerini kısaca tekrar edelim. Ardından geçen sohbetimizde söylediğimiz gibi; Allah'ın hakları nasıl beyan ettiğini anlamaya çalışalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

"O, hayat veren ve öldürendir."[2] Allah diriltir, hayat verir ve öldürür. Yaratan da öldüren de odur. **"Her ümmetin (ve topluluğun) bir eceli vardır. Ecelleri geldiği zaman ne bir an (onu) erteleyebilirler ne de öne alabilirler."**[3]

"Peki, (rahimlere) akıttığınız (meniy)i hiç düşündünüz mü? Onu (ve ondan meydana gelen çocuğu) siz mi yaratıyorsunuz, yoksa yaratan biz miyiz?" Allah bize "rahimlere düşen iki damla suyu siz mi insan olarak yaratıyorsunuz yoksa biz mi onu insan olarak yaratıyoruz" diye soruyor ve hepimizi düşünmeye, tefekkür etmeye davet ediyor.

"Aranızda ölümü(n ne zaman gerçekleşeceğini) takdir eden de biziz ve biz, sizin (yerinize) benzerlerinizi getirmeye ve sizi bilemeyeceğiniz (başka) bir şekilde (yeniden) yaratmaya (da kâdiriz). (Bu konuda) Önümüze (asla) geçilemez (takdirimize mâni olunamaz)."[4] Allah başka bir şekilde yeniden yaratır mı? - Elbette ki yaratır.

Peki, ne zaman yaratır?

[2] Mu'minûn /80
[3] A'râf /34
[4] Vâkıa /58-62

Allah, Kıyamet günü her şeyi yeni bir yaratılışla tekrar yaratır. **"Yeryüzünde gezip dolaşın da (Allah'ın her şeyi) ilk defa nasıl yarattığına bir bakın! Sonra Allah, âhiret hayatında da (dilediğini tekrar) vücuda getirecektir."**[5] **"O gün yer başka bir yere, gökler de (başka göklere) dönüştürülür."**[6] Allah'ın ahiretteki yaratışı farklıdır.

Aynı şekilde dünyada Allah'ın, kullarına ikram ettiği nimetler, güzellikler vardır; ama kim bilir Allah ahirette hangi isimleriyle tecelli edip daha neler ikram edecek. Tabi, Allah'ın ahirette ikram edeceği nimetler ebedi hayatını kazanan kullar içindir.

Aynısı ahiretini kaybedenler için de geçerlidir. Allah onları ise yeni bir yaratılışla hayvan olarak yaratır; çünkü kendileri dünyadayken rablerini, Hz. İnsan olmayı, Allah'a âbd olmayı, dost olmayı, yakın olmayı tercih etmemiş, bunun yerine hayvanlar gibi yemeyi, içmeyi ya da insanlara canavar gibi saldırmayı tercih etmişti. Böyle olunca Allah da "tamam, siz bilirsiniz, madem hayvan olmayı istiyorsunuz, tercih sizindir" buyurur ve onları yeni bir yaratışla hayvan olarak yaratır. Bu yüzden devamlı "cehenneme gidenler insan değildir, insanlığını kaybetmiş olanlardır" diyoruz.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"cennet ehli cennete, cehennem ehli de cehenneme gittikten sonra Allah cennet ehline 'bundan sonra size gazap etmek, kızmak, küsmek yoktur. Hepiniz rahmetin, muhabbetin içindesiniz, artık emin olun, endişe taşımayın' diye hitap eder"*[7] buyurur. Bu hitapla beraber cennettekiler artık Allah'ın "selam yurdu" dediği yerdedir, selamettedir.

[5] Ankebût /20
[6] İbrâhîm /48
[7] Buhari, Rikak, 50; Müslim, Cennet, bab, 3

Okuyacağımız bu âyette de Allah cehennem ehline yaptığı hitabı beyan eder. **"(O gün) Ateşte bulunanlar 'rabbimiz! Bizi buradan çıkar. Eğer bir daha (küfre) dönersek şüphesiz kendimize zulmetmiş oluruz. (Allah onlara) Buyurur: Orada (azap içinde kalın) susun ve artık (bir daha) benimle konuşmayın!"**[8] Cehennem ehli "ya rabbi! Bizi buradan çıkar" diye dua edip tövbe, istiğfar edince Allah onlara "susun, bir daha benimle konuşmayın" buyurur. Bununla ilgili başka bir âyet daha okuyayım. **"(O gün) Ateşte bulunanlar cehennem bekçilerine, 'rabbinize dua edin de (hiç değilse) bir gün (olsun) bizden azabı hafifletsin' derler. (Cehennemin bekçileri ise) Size resulleriniz apaçık deliller (ve âyetler) getirmediler mi, derler. Onlar da derler ki: Evet (getirdiler). (Bunun üzerine bekçiler) Şöyle derler: Öyleyse kendiniz (dua edip) yalvarın. Hâlbuki kâfirlerin duası dalâletten başka bir şey değildir."**[9]

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Allah'ın cehennemdekilere "susun ve bir daha benimle konuşmayın" hitabını anlatırken hadis-i şerifinde *"Allah (cehennemdekilere) 'susun bir daha benimle konuşmayın' dediğinde onlar hayvan gibi olurlar. (Bu hitaptan sonra) Konuşmak istediklerinde artık konuşamazlar sadece devenin böğürmesi gibi bir ses çıkarırlar"* buyurmuştur. Bu hitaptan sonra cehennem ehli için artık konuşmak yoktur; çünkü insanlıklarını kaybetmişlerdir. Suret itibariyle dünyadayken hangi hayvana benzemişlerse cehennemde de o hayvanın suretine bürünürler. Allah onları bu şekilde yeni bir yaratışla yaratmıştır.

Allah bizi insanlığını, ahiretini kaybedenlerden eylemesin. Allah bizi Hz. İnsan olmayı kabul edenlerden ve rabbinin istediği gibi yaşayıp ebedi hayatını kazananlardan eylesin inşallah.

[8] Mu'minûn /107-108
[9] Mu'min/49-50

Evet, Allah'ın "diriltir ve öldürür" fiillerini anlatırken bir sonraki sohbetimizde hakları anlatacağımı söylemiştim. Şimdi de hakları Allah'ın beyan ettiği gibi anlamaya çalışalım inşallah.

Allah'ın hakkı nasıl anlattığını ve asıl önemli olanın Allah'ın hakkı olduğunu herkesin bilmesi gerekir. Öyle ki rabbine hakkını teslim edebilsin ve herhangi bir varlığın hakkını ondan alarak hiçbir varlığa zulmetmesin.

Unutmamamız lazım ki her zaman için öncelik insanın kendi hakkı yahut diğer varlıkların hakkı değildir. Öncelik sadece Allah'ın hakkıdır; çünkü insan, Allah'ın hakkını gözetirse hem bütün varlığın hem de kendisinin hakkını gözetmiş olur.

Yaratan, varlıkta tutan, diri tutan Allah'tır. Hayatın nasıl yaşanılması gerektiğini rab olarak öğreten yine Allah'tır. Hâl böyleyken insan, hayatını Allah'ın gösterdiği, öğrettiği gibi yaşamazsa Allah'ı rab olarak kabul etmemiş, dolayısıyla Allah'ın terbiyesini kabul etmemiş olur ki böyle olunca da Allah'ın hakkını teslim etmemiş olur.

İsterseniz şimdi de Allah'ın haklarla ilgili beyan ettiği âyetleri okuyalım. Böylelikle hakkı rabbimizin bize öğrettiği, anlattığı gibi öğrenmiş, anlamış olalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Hitap, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **"De ki: Gelin, rabbinizin size neleri haram kıldığını okuya(rak emirlerini anlata)yım."** Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "rablerinin neyi haram kıldığını bütün insanlara anlat" buyuruyor.

Haram, Allah'ın net olarak çizdiği çizgidir; yani "sakın bunları yapmayasınız" diye emir buyurduklarıdır. Allah âyetin

hemen devamında neyi haram kıldığını beyan eder. **“Ona hiçbir şeyi asla şirk koşmayın.”**[10]

Hakların ne olduğunu anlamaya çalışıyorduk ya dikkat edersek Allah, haram kıldıklarını sayarken en önce “Allah’a hiçbir şeyi şirk koşmayın” buyurdu. O hâlde bütün haklardan önce ilk olarak gelen hak; Allah’ın hakkıdır. Bu nedenle Allah’ın hakkı her şeyin üstünde ve üzerindedir. İnsanın da öncelikle dikkat etmesi gerektiği tek şey; Allah’ın hakkını Allah’a teslim etmek ve ona hiçbir şeyi şirk koşmamaktır.

Biri Allah’a şirk koştuysa hiçbir varlığın hakkını ödeyemez; çünkü Allah’a şirk koşarak zaten kendine zulmetmiş, zalim olmuştur. Kendine zulmeden biri başkalarına hakkını verebilir mi!

Şirki doğru anlamamız gerekir. Şirk demek; ilâhlığı Allah’a değil de kendine ya da başkalarına layık görmektir. Biri ilâhlığı Allah’a değil de kendine ya da başkalarına layık görürse rabbine karşı şirk işlemiş, iblisle, şeytanla beraber olmuş ve cehennemin yolunu tutup en büyük zulmü kendine yapmıştır. Bu, Allah’ın bütün isimleri için geçerlidir. Biri Allah’ın herhangi bir ismini başkasına verirse onu Allah’a ortak koşmuş olur ki nihayetinde ebediyen kaybeder. Şimdi, kendine böylesine zulmeden biri hiç varlığa hakkını verebilir mi!

Kul, şirke düşmemek için her bir isminde Allah’a iman etmeli, bunun için de Allah’ın bütün isimlerini bilip iman etmelidir. Kul, Allah’ın bir ismini bile bilmezse o isimde Allah’a şirk koşmaktan kurtulamaz. İman aynı zamanda emin olmaktır. Kul da Allah’ın isimlerini bilip iman ettikten sonra bir de Allah’tan emin olmalıdır. Öyle ki şirke düşmekten kurtulabilsin.

[10] En’âm /151

Evet, Allah, En'âm Sûresi'nin 151. 152. ve 153. âyetlerinde hakkları; yani yapılması ve yapılmaması gereken şeyleri peş peşe saymıştır.

Yahudi'nin, Hristiyan'ın şimdiki tabirle modern dünyanın belirlediği insan hakları vardır. Peki, onların saydıkları bu haklarda Allah'a ait bir hak var mıdır? -Tabi ki yoktur. Kendilerince her hak vardır; ama Allah'ın hakkı yoktur; yani Allah'a şirk koşmama, Allah'a âbd olma, iman etme hakkı yoktur! Zaten onlar da "Allah devre dışıdır, bütün işleri biz yaparız, yetki bizdedir" derler.

Ama her ne kadar insan hakları deseler de aslında hiçbirinde insan hakkı da yoktur; çünkü sadece kendilerini insan olarak bilirler. Küfür tek bir millettir ya Hristiyanlar da Yahudiler de kendilerine göre insandır, Yehova'nın çocuklarıdır, diğerleri ise henüz gelişmemiş, insan olamamıştır. İnsan olma yolculuğundadır ve bu yolculuğu henüz tamamlamamışlardır, dolayısıyla insan değil vahşidirler.

Mesela; Yahudilere göre diğer insanlar kendilerine hizmetçi olsun diye vardır. Baktığımızda Hristiyanlar ve Yahudiler modern dünya dedikleri kavramda yalnızca kendilerini insan olarak gördükleri için bir Hristiyan'ı ya da Yahudi'yi öldürürsen kıyameti koparırlar; ama bin tane Müslümanın ölmesi kendileri için önemli değildir; çünkü onlara göre kendilerinden olmayanlar insan değildir, vahşidir ve ayakta durmamaları, sürekli sindirilmeleri, hatta arada bir azaltılmaları gerekir.

Bu nedenle çeşitli ülkeler hakkında "gelişmemiş ülkeler" ya da "az gelişmiş ülkeler" derler. Peki, gelişmiş veya gelişmemiş olmanın, kriteri, özelliği nedir! Siz hayvan gibiyseniz, insanlara hayvan gibi bakıyorsanız az gelişen kim oluyor! Siz kendiniz vahşisiniz, karşınızdakini insan olarak görmüyorsunuz! Paranız, silahınız var diye gelişmiş mi oldunuz. Sizin vahşetiniz ortadadır!

İstediğiniz kadar geliştiğinizi söyleyin asıl siz insan olarak gelişmemişsiniz!

Aynı şekilde İslam dini için de düşünceleri böyledir. Hiçbiri İslam'ı kabul etmez. Müslümanları insan olarak görmedikleri için İslam hakkında da "vahşilerin dini" derler.

İşte, bu kadar sevdiğimiz, övdüğümüz, kıymet, değer verdiğimiz, insanların önünde gördüğümüz kişilerin diğer insanlar hakkındaki düşünceleri, fikirleri budur. Yaptıkları, tavırları, işleri, savaşları ve işledikleri cinayetler de böyle düşündüklerinin şahididir. Başımızı kuma gömmeye gerek yoktur. Zaten genel olarak bakıldığında Müslüman'ları insandan saymadıkları net olarak görünür.

Bununla beraber her ne kadar kendilerine Yahudi ve Hristiyan deseler de aslında bir dinleri de yoktur. Eğer onlara göre Allah devre dışı ise bu durumda kendileri ilâhlık taslıyor, kendileri Allah'ın, peygamberin yerine konuşuyor demektir. Zaten bu yüzden dinlerini tahrif etmişlerdir.

Ayrıca insan haklarını savunduklarını söylerler; ama yaşantılarına baktığımızda insan hakkının bir tek isim olarak var olduğunu, gerçekte insan hakkının olmadığını görürüz. Mesela; ülke olarak bir memlekete girip "size insan haklarını, adaleti, demokrasiyi, birliği, beraberliği getiriyoruz" derler; fakat orayı kan gölüne çevirip o memleketten alabilecekleri bütün menfaatleri alırlar! Bu menfaati alırken de kaç bin insanın öldüğünü önemsemezler.

Hâl böyleyken şeytan ne yapıyor?

Mü'mine Müslüman'a Avrupa'yı övdürüp "Avrupa medenidir, çok iyidir" dedirtiyor! Avrupa'nın Müslümanlara ve diğer insanlara olan bakışını söyledim. Bu durumda Avrupa'nın köpekten, canavardan ne farkı vardır! Allah'ın vahyine göre

rabbini kabul etmeyenler hayvanlardan daha aşağı değil miydi![11] Madem öyle nasıl bir hayvanı övebiliyor, takdir edebiliyorsun! Bir de "Avrupa'da insan hakları var" diyorsun. Onlar bir kere seni insan olarak saymıyorlar! Hepsinin "hak" dediği şey senin için değil kendileri içindir. Eğer başkaları için de insan hakları deselerdi dünyanın diğer bölgelerinde yaşanan cinayetlere sessiz kalabilirler miydi; ama bir yerde binlerce insan ölürken hiçbiri sesini çıkartmıyor. Hatta "Müslümanlar ölsünler ki güç sahibi olmasınlar, biz de onları yavaş yavaş kullanalım" diyorlar; ama kendi taraflarından bir kişi dahi ölse karşılık olarak binlerce kişiyi öldürüyorlar; çünkü başkalarını insandan saymıyorlar. Bir tek kendilerinden olanları insandan sayıyorlar. Hâl böyleyken nasıl onları övebilir "onlar çok güzel yapıyor" diyebilirsin! İşte, Allah'ın hakkı takdir edilmezse böyle olur.

Evet, Allah, iman etmeyenleri ve rabbine şirk koşanları anlatırken "onlar Allah'ın hakkını takdir edemediler"[12] buyurmuştu. Allah'ın hakkını takdir etmez, Allah ile beraber olmaz, Allah'ın seni yarattığını, varlıkta tuttuğunu, senden âbdiyet, kulluk, iman istediğini bilmezsen insan olamazsın, insanlığa örnek olamazsın. Oysaki Allah **"sizin insanlığa (örnek ve) şahidler olmanız, resulün de size şahid olması için sizi (sırât-ı mustakîmin tam) orta(sın)da (yürüyen) bir ümmet kıldık."**[13] Yani Allah'ın resulü sizin örneğiniz olsun, siz de bütün insanlığa örnek olun diye sizi vasat, dengede bir ümmet kıldık, buyurdu. Allah'ın hakkını takdir edemezsen nasıl örnek olacaksın!

Allah'ın resulünü örnek olarak kabul edip gerçek manada mü'min, Müslüman olanlar; tamamen dengede olur ve bütün insanlara kulluklarıyla Hz. İnsan oluşlarıyla, rahmetleriyle, mağfiretleriyle, ikramlarıyla, aşklarıyla, muhabbetleriyle,

[11] Furkân /44
[12] En'âm /91, Hacc /74, Zumer /67
[13] Bakara /143

güzellikleriyle örnek olurlar. Eğer örnek olamamışsak bilelim ki Allah'ın resulünü örnek almadığımız içindir.

Unutmamamız lazım ki mü'min; Allah'ın huzurunda duran, Allah'ın hesabını yapan ve rabbinin "güzel" dediğine güzel, "çirkin" dediğine çirkin, "hak" dediğine hak, "bâtıl" dediğine bâtıl, "doğru" dediğine doğru, "yanlış" dediğine yanlış diyendir. Öyle "biz kendi kendimize düşündük, şöyle olması daha güzeldir" demekle insan olunmaz. Şimdi siz kuş kadar beyninizi bir araya getirip hakların ne olduğunu belirtirken âlemlerin rabbine karşı daha güzelini ortaya koyabildiğinizi mi sandınız! Öyleyse ne kadar beyinsiz olduğunuz buradan anlaşılır.

Devamlı söylüyorum; şirk "ben Allah'tan daha iyi biliyorum" demektir. İblis "ben Âdem'den hayırlıyım"[14] diyerek kendini bir insanla kıyaslamıştı. Şirk ise insanın kendini Allah ile kıyaslayıp "ben Allah'tan daha iyi biliyorum" demesidir. Allah'tan daha iyi bildiğini iddia eden birine "Allah böyle söylemiş" dediğinde hemen "yok, öyle olmasa, şöyle olsa daha iyi olur, daha güzel olur" der; yani "Allah bilmiyor, ben biliyorum" der.

Allah'a şirk koştuysan zaten kendin insan olmaktan çıktın, sana artık hiçbir şey söylenmez. Sen rabbini, insanlığını kaybetmişsin! Kendini topraktan, çamurdan bir varlık olarak görmüşsün, zaten senden insanlık beklemek yanlıştır.

Evet, Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e **"de ki: Gelin, rabbinizin size neleri haram kıldığını okuya(rak emirlerini anlata)yım: Ona hiçbir şeyi asla şirk koşmayın"** demiş, yani "haram olan ilk şey Allah'a şirk koşmaktır" buyurmuştu. Bundan dolayı bütün haklardan önce Allah'ın hakkı gelir. Kaldığımız yerden devam edelim inşallah.

[14] Sâd /76

Âyet devam ediyor. **“Ana babaya iyilik edin.”**[15] Anaya, babaya ihsanda bulunun. Allah, anne babaya nasıl davranılması gerektiğiyle ilgili başka bir âyette **“biz, insana; ana, babasını (gözetip, onlara iyi davranmasını) tavsiye etmişizdir; çünkü anası onu zayıflık üstüne zayıflık çekerek (nice sıkıntılara katlanarak karnında) taşımıştır. Onun (sütten) ayrılması da iki yıl içindedir. (İşte bu yüzden önce) Bana sonra da ana, babana şükret diye (ona emrettik)”**[16] buyurmuştur.

Allah neden anne, babana teşekkür etmen gerektiğini buyurmuştur?

Önce insan olman gerekir de ondan. Anne, babanın hâli her ne olursa olsun, isterlerse kâfir, müşrik olsunlar yine de onlara iyilikte, ihsanda ve güzel muamelede bulunacaksın; çünkü onlara teşekkür borçlusun. Sen şükreden bir kulsun ya, nimetin kıymetini biliyorsun ya, işte sana yakışan onlara teşekkürde bulunup güzel davranmaktır. Allah’ın emrine karşı olan istekleri, hâlleri müstesna, onlara güzel muamelede bulunman, hatta anne, babana da değil herkese karşı öyle olman gerekir; çünkü bütün insanlar birilerinin anne, babasıdır. Nasıl ki kendi anana, babana güzellik yapıyorsan başkalarının da anne, babasına güzel davranman, güzellik yapman, ihsanda bulunman lazım. Sen muhsin ol, hayatı Allah’ın huzurundaymış gibi yaşa, annen, baban mü’min olmasalar bile onlara kul olarak muamele et; çünkü onlar da Allah’ın kuludur.

Her ne kadar anne, babana teşekkür borçlu olsan da annen sana ikramda, ihsanda bulunduğu ve senin için fedakârlık yaptığı için annene karşı ayrıca bir teşekkür daha borçlusun; çünkü Allah okuduğumuz âyette insanı anlatırken **“anası onu zayıflık üstüne zayıflık çekerek (nice sıkıntılara katlanarak karnında) taşımıştır.”** Zahmetle taşımış ve zahmetle doğurup büyütmüştür, buyurdu.

[15] En’âm /151
[16] Lokmân /14

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de bununla ilgili olarak *"babanın bir sefer hakkı varsa annenin hakkı üç kat daha fazladır, anne (babadan) daha önde gelir"*[17] buyurmuştur.

Kul, anne, babasına ihsanda bulununca aile saadeti temin olur, dolayısıyla ailede huzur olur, muhabbet olur. Elbette ki anne, baban mü'minlerse kendi yerlerini bilirler; ama mü'min değiller ise onlardan herhangi bir fedakârlık bekleme. Onlar zaten kendilerini ateşe atıyorlar! Böyle olunca iş artık sana düşer. Sen onlara karşı güzel yap, ihsanda bulun. Gerisine karışma, onlar Allah'ın kuludur ve onların hesabını görecek olan Allah'tır. Sana düşen; onlar hakkında hüküm vermek değil, Allah'ın emrini yerine getirip güzel yapmaktır.

Âyet devam ediyor. **"Fakirlik korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin. Sizi de onları da biz rızıklandırıyoruz."**

Bir, geçmişteki cahiliye döneminde olduğu gibi çocukları zahiri olarak öldürmek vardır bir de manevi olarak öldürmek vardır. Örnek vermek gerekirse; bazıları sırf rahatları bozulmasın diye "bana en fazla iki çocuk yeter" der. Bu da başka bir yanlıştır; çünkü kimse evlatlarından hangisinin kendisi için hayırlı olacağını, göz aydınlığı olacağını, ebediyen kazanmasına vesile olacağını bilemez! Söz konusu çocuk oldu mu rahatlık ya da rızık açısından değil, Allah'a göre hesap yapmak lazımdır.

Bir de çocukları manevi olarak öldürmek vardır, demiştik. Biri çocuğunu Allah'a kul olarak yetiştirmediyse, ona sadece dünyayı, mevkiyi, makamı gösterip dünyanın peşinden koşmasını, hayatını dünyayı kazanmak için yaşamasını istediyse çocuğunu manevi olarak öldürmüş olur. Bir çocuk, rabbini, ahiretini bilmiyor, rabbini her şeyden, ahiretini dünyadan çok sevmiyorsa

[17] Müslim, Birr, 2

manevi olarak ölüdür. İşte, anne, babalar çocuklarını bu şekilde yetiştirerek onları öldürmüş olurlar.

"Fuhşiyatın (aşırılığın) açığına da gizlisine de yaklaşmayın."[18]

Fahşa denince genel itibariyle fuhuş anlaşılır. Oysaki fahşa; aşırılık demektir. Misal; biri ticaret yaparken satacağı malı değerinden fazla bir fiyatla satarsa onun hakkında "malı, fahiş fiyatla (aşırı fiyatla) sattı" denilir. Sadece ticarette değil her konuda fahşa yapmak, aşırı gitmek vardır. Allah da "fahşanın (aşırı gitmenin) gizlisinden de açığından da uzak durun, fahşaya yaklaşmayın. Her konuda Allah'ın emrine, sınırlarına riâyet edin" buyurmuştur.

İnsanın, yaşadığı toplumun örfüne uymaması da aşırıya gitmektir. İnsan toplumundaki örfe, adete, geleneğe dikkat etmeli, o örfe ters düşüp başkalarını rahatsız etmemelidir. Yoksa yaptığı fuhuş olur, yanlış olur, aşırıya gitmiş olur. Geçen sohbetimizde fuhşiyatı anlatırken söylemiştim; şu anda hepimiz sohbet dinlemeye çalışıyoruz. Kimsenin kimseyi rahatsız etmek gibi bir hakkı olmadığı için biri bu esnada bağırıp çağırırsa herkesi rahatsız etmiş olur ve fahiş bir harekette bulunmuş olur. Fuhşiyatın (aşırılığın) açığına da gizlisine de yaklaşmayın, âyetini böyle anlamamız lazım.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, kimseyi rahatsız etmemekle ilgili olarak "*bir eve gidip evin kapısını üç sefer çaldığınızda kapı açılmazsa hemen geri dönün, ısrar etmeyin"*[19] buyurmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ölçüyü koyup "kapıyı sadece üç kere çalabilirsin, dört defa çalamazsın" buyuruyor. O anda hiç kimse evde olmayabilir veya müsait değillerdir ve sana kapıyı açmak

[18] En'âm /151

[19] Buhari, İsti'zan, 13; Müslim, Adab, 32, 34, 35, 37; Ebu Davud, 127, 130; Tirmizi, İsti'zan, 3; İbn Mace, Edep, 17

istemiyorlardır. Şayet dördüncü defa kapıyı çalarsan yaptığın aşırılık olur, sen de haddini aşmış olursun; çünkü ev sahibine haksızlık etmiş, zulmetmiş olursun.

Buna rağmen baktığımızda bazıları gidip üç sefer, beş sefer "tak, tak, tak" diye kapıyı çalar, üstelik evdekilerin ne düşündüğünü de umursamazlar. Bunun sebebi; Allah'ın koyduğu sınırı bilmemeleridir.

"Ve haksız yere Allah'ın haram kıldığı cana kıymayın! İşte bunlar Allah'ın size tavsiye (ve emr)ettikleridir. Umulur ki aklınızı kullanır (düşünüp anlar)sınız."[20]

Kulun ya kendini savunurken ya da birini öldürene kısas uygulamak için öldürmeye hakkı olur. Birini öldürenlere de Allah'ın emrine, hükmüne göre muhakeme edilir; fakat öncelik yine de kısası uygulamak değildir. Öldürülen kişinin velisi katili affedebilir ve öldüren kişi öldürülenin ailesine diyetini ödeyebilir.[21] Böyle olunca kısas yapmaya gerek kalmaz; ama ölenin yakınları kısas isterse o zaman da gereken yapılır; çünkü kısasta hayat vardır.[22] Kısas suç işlenmesin diye vardır. Kısas olunca birini öldürmek üzere olan kişi kendisinin de öldürüleceğini bilir ve ona göre davranır.

"Rüşd çağına erişinceye kadar yetimin malına sadece en güzel şekilde (onun yararına olacak biçimde) yaklaşın."

Yetim; yalnızca anne, babası olmayan değildir, herhangi bir desteği olmayan da yetim konumundadır. Biri yetimin vârisiyse daha çok geliştirmek, büyütmek için yetimin malına yaklaşabilir. Bununla beraber malı yetim için geliştirirken ondan istifade de edebilir; ama aşırıya gidip zulmedemez.

[20] En'âm /151
[21] Bakara /178
[22] Bakara /179

“Ölçü ve tartıyı adaletle tam yapın.” Ölçüyü, tartıyı adaletle tutun, kimseye haksızlık yapmayın. Sattığınız malın bir kusuru varsa mutlaka söyleyin; karşınızdakini kandırmayın. Mü’min; güvenilendir, emin olunandır. Bundan dolayı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *“bizi aldatan bizden değildir”*[23] Güvenilmez olan, insanları kandıran bizden değildir, buyurmuştur.

“Biz kişiye ancak gücünün yettiğini yükleriz.” Yaratmış olduğum bütün kullarımın gücü söylediklerimi yapmaya yeter. Ben hiçbir kuluma gücünün yetmediği bir şeyi teklif etmiyorum, buyuruyor Allah.

“Söz söylediğiniz zaman yakınlarınız dahi olsa adaletli olun ve Allah’ın ahdine (ona verdiğiniz âbd olma sözüne) vefa gösterin!”[24]

Allah bununla ilgili olarak başka bir âyet-i kerimede buyurur ki **“ey iman (ettiğini iddia) edenler! Kendiniz, ana babanız ve yakınlarınızın aleyhine de olsa Allah için şahidlik yaparak adaleti titizlikle ayakta tutan kimseler olun! (Haklarında şahidlik ettikleriniz) İster zengin ister fakir olsunlar Allah, ikisine de (sizden) daha yakındır. Öyleyse hevânıza (nefsinizin arzu ve isteklerine) tabi olarak adaletten şaşmayın! Eğer (şahidlik ederken gerçeği) çarpıtırsanız veya (şahidlikten) kaçınırsanız, (bilin ki) muhakkak Allah, yaptıklarınızdan tamamen haberdardır.”**[25] Yine şahidlikle ilgili başka bir âyet-i kerimede Allah **“şahidler çağırıldıkları zaman (şahidlik etmekten) kaçınmasınlar.”**[26] Birinin zulmettiğini, haksızlık ettiğini gördüğünüzde sakın gizlemeyin ve şahidlikten kaçmayın. Hayırlı olan şahidlik yapmanızdır, buyurmuştur.

[23] Müslim, Îmân, 164
[24] En’âm /152
[25] Nisâ /135
[26] Bakara /282

Allah "şahidlik yapın, zulmü, haksızlığı gizlemeyin" buyurduğu hâlde biri haksızlığa karşı şahidlik ettiğinde o kişi için hemen "ispiyon etti" denilir. Oysaki bu doğru bir düşünce değildir. Zulme uğrayan kulun senden başka şahidi yoksa ve ben de sana bu olayı göstermişsem sen de git doğru bir şekilde şahidlik yap, buyuruyor Allah. O yüzden insan her ne olursa olsun zulüm konusunda şahidlikten kaçınmamalıdır.

Peki, kendimize bakalım, acaba şahidlik ediyor muyuz?

Elbette ki etmiyoruz; çünkü şeytan bize "eğer söylersen sana ispiyoncu, derler" diye vesvese veriyor, biz de şeytanın bu hilesine aldanıp şahidlik yapmıyoruz. Hâlbuki zulmün olmaması için şahidlik yapmamız ve gereken her neyse onu söylememiz şarttır.

"Ve Allah'ın ahdine (ona verdiğiniz âbd olma sözüne) vefa gösterin!" Allah ile olan ahdinizi; yani Allah'a verdiğiniz sözü yerine getirin. Görüldüğü gibi hak yine Allah'a geldi!

Daha önce anlatmıştım. "Ben Kur'ân'a iman ettim" dediğimizde Kur'ân'da Allah'ın vahyettiği her ne varsa imanımızın gereği olarak hepsini yerine getireceğimize dair Allah'a söz vermiş oluruz. Allah da bize "bana verdiğiniz sözü yerine getirin" buyuruyor.

"İşte, bunlar Allah'ın size tavsiye (ve emr)ettikleridir. Umulur ki (bunları) tezekkür eder (düşünüp öğüt alır)sınız."[27] Allah size böyle emretmiştir. Umulur ki öğüt alır ve gereğini yaparsınız.

"İşte bu, benim dosdoğru yolumdur. Öyle ise ona tabi olun!" Kim şu ana kadar saydıklarımı yerine getirmezse sırât-ı mustakîmden çıkar. Sırât-ı mustakîmde yürümek istiyorsanız söylediklerimin hepsini yerine getirin. **"Sizi onun yolundan**

[27] En'âm /152

ayıracak (başka) yollara tabi olmayın! İşte bunlar Allah'ın size tavsiye (ve emr)ettikleridir. Umulur ki takvâ sahibi olursunuz (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışırsınız)."[28] Bunları yaparsanız takvâ sahibi olursunuz, aksi takdirde takvâ sahibi olamazsınız, buyurdu Allah.

Evet, hep birlikte Allah'ın hakları nasıl beyan ettiğini anlamaya çalıştık. Okuduğumuz âyetlerde hepimiz şahid olduk ki hakları en güzel şekilde, üstelik en ince ayrıntısına kadar Allah anlatmış, beyan etmiştir. Bize de düşen; öncelikle Allah'ın hakkını takdir etmek ve rabbimize hiçbir şeyi şirk koşmamaktır. Allah bize hayatı nasıl yaşamamız ve varlığa nasıl muamele etmemiz gerektiğini bir bir izah ettiği için Allah'ın hakkını teslim edip emirlerini yerine getirdiğimizde zaten direkt olarak varlığın hakkını da teslim etmiş ve hiçbir şeye zulmetmemiş oluruz.

Sadakallahulazim.

Allah bizi Allah'ın hakkını görmeyenlerden, aşırıya kaçanlardan ve haddi aşanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi fahşadan sakınan, takvâ sahibi kullarından eylesin. Allah bizi hakkı kendine göre değil, Allah'ın vahyettiği gibi anlayanlardan eylesin. Allah bizi öncelikli olarak Allah'ın hakkının geldiğini bilen ve Allah'ın hakkını takdir eden kullarından eylesin. Allah bizi herkese hakkını teslim eden kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[28] En'âm /153

36.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını, güzel fiillerini, bize olan muamelesini anlamaya ve bu muamelesinin saf aşk, saf rahmet, saf hayır olduğunu öğrenmeye çalışıyorduk.

Geçen sohbetimizde hakkın ne olduğunu, varlığa hakkını nasıl teslim edeceğimizi ve öncelikli olarak Allah'ın hakkını takdir etmemiz gerektiğini anlamaya çalışmıştık.

Bu sohbetimizde de yarıda kalan yuhyi "diriltir" ve yumit "öldürür" fiillerini anlamaya devam edeceğiz inşallah.

Evet, Allah diriltir ve öldürür. **"O, (siz daha yaratılmamışken) size hayat veren, sonra sizi öldürecek, sonra sizi (Kıyamet günü tekrar) diriltecek olandır."**[1]

"Siz (daha yaratılmamış) ölü iken size hayat veren Allah'ı nasıl inkâr edersiniz? Sonra sizi öldürecek, sonra sizi (kıyamet günü tekrar) diriltecek ve sonunda (hepiniz) ona döndürüleceksiniz."[2]

Ölmeyecek hiç kimse yoktur. Allah, bütün kullarını öldükten sonra diriltir ve insan her ne yapmışsa Kıyamet günü karşısında onu hazır bulur. Bu yüzden Allah âyet-i kerimede **"doğrusu insana, çalışmasından başka bir şey yoktur. Muhakkak ki bu çalışması(nın, çaba ve gayretinin hesabı) da yakında**

[1] Hacc /66
[2] Bakara /28

görülecektir"[3] buyurmuştur. İnsan, öldükten sonra dirileceğini ve Allah'a hesap vereceğini asla unutmamalıdır.

Okuyacağımız âyette Allah Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın kavmine söylediği sözü beyan eder. **"(İbrâhîm) Dedi ki: İyi ama sizin ve geçmişteki atalarınızın âbd ol(up kulluk et)tiği şeyleri gördünüz mü? İyi bilin ki muhakkak, onlar benim düşmanımdır; ancak âlemlerin rabbi (benim dostumdur)."**[4] Ben Allah'tan başka bir şeyi kabul etmiyorum. Allah'a şirk koşulan her şey; ister put, ister insan olsun hiç fark etmez benim düşmanımdır. Bütün şirke, küfre ve kendini Allah'a şirk koşan nefse düşmanım. Allah'tan başka ilâh yoktur, benim ilâhım odur. Ona şirk koşulan şeyler de benim düşmanımdır.

Dikkat edilirse Hz. İbrâhîm (a.s.) önce "kulluk ettiğiniz şeyler benim düşmanımdır" diyor, hemen ardından ise "benim dostum âlemlerin rabbidir" buyuruyor. Yani önce "lâ ilâhe (ilâh yoktur)" diyor sonra ise "illallah (ancak Allah)" buyuruyor. Bizim de hayatı yaşarken önce Allah'tan başka hiçbir şeyi kabul etmememiz ve ardından "rabbim Allah'tır" dememiz gerekir.

Allah, Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın sözlerini beyan etmeye devam ediyor. **"O ki beni yarattı ve o, beni hidâyete erdirdi. Beni yediren de içiren de odur. Hastalandığım zaman bana şifa veren de odur. Benim canımı alacak sonra beni (hesap günü) diriltecek de odur. (Hesap günü olan o) Din günü hatalarımı mağfiret edeceğini umduğum da (yalnızca) odur."**[5] Allah bize Hz. İbrâhîm (a.s.) üzerinden nasıl dua etmemiz gerektiğini öğretiyor.

O zaman biz de yaşadığımız her durum karşısında Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın söylediği gibi "beni yaratan da sonra öldürecek olan da sensin ya rabbi! Kıyamet günü beni hesaba çekecek olan

[3] Necm /39-40
[4] Şuarâ /75-77
[5] Şuarâ /78-82

ve günahlarımı mağfiret edeceğini umduğum sensin ya rabbi! Beni yediren, içiren, hastalandığımda bana şifayı veren sensin" deyip dua etmeliyiz. Hastalandığımızda şifa isterken de rızık isterken de duamız böyle olmalıdır.

Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın duası devam ediyor. **"Rabbim! Bana hüküm (ve hikmet) ver ve beni sâlih kulların arasına kat. Sonra gelecekler arasında beni (hayır ve) doğrulukla anılanlardan kıl."** Benden sonra gelecek olanlar beni sadık olarak ansınlar. **"Beni Naîm cennetinin vârislerinden eyle! Babamı da mağfiret et (ona tövbe ve iman nasip et). Çünkü o, dalâlette olanlardandır. (İnsanların tekrar) Diriltilecekleri gün beni (huzurunda) mahcup etme! O gün ki ne mal fayda verir ne de evlat. Ancak Allah'a kalb-i selim (ıslah olmuş bir kalp) ile gelenler (o gün saadete erer)."**[6] Allah bize Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın imanını, teslimiyetini, güvenini, korkusunu, endişesini, duasını öğretiyor.

Eğer âyetin sonunda Allah "ancak selim bir kalple gelenler saadete (kurtuluşa) erer" buyuruyorsa o hâlde bilelim ki ahirete selim bir kalple gelmeyenler kaybeder.

Peki, selim bir kalp ne demektir?

Selim kalp, sahibini selamete erdiren kalptir. Kalp aynı zamanda gönüldür. İnsan; kalp olarak, gönül olarak, beden olarak, nefis olarak ve varlık olarak bir bütündür. Şayet kalp hasta olursa Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in buyurduğu gibi bütün organlar hasta olur.[7] Bu durumda aslında bütün iş kalbin selamette olmasında biter. Kalbin selamete erebilmesi için de nefsin tezkiye olup temizlenmesi lazımdır. İşte, Kıyamet günü kurtulanlar da ancak kalbi selim olup nefsi tezkiye olanlardır.

Sahibini selamete, selam yurduna, cennete taşımayan bir kalp selim olan, iyileşmiş, sıhhat bulmuş bir kalp değil, hasta bir

[6] Şuarâ /83-89
[7] Buhari, Iman 39; Müslim, Müsâkât, 107

kalptir. Bu yüzden Allah kalple ilgili olarak âyet-i kerimelerde "onların kalplerinde hastalık vardır. Onların kalpleri taşlaşmıştır. Onların kalpleri kilitlidir. Onların kalpleri mühürlüdür"[8] buyurmuştur. Selim bir kalp, sahibini selamete çıkarırken; hasta olan, kilitli ya da taşlaşmış olan bir kalp sahibini hüsrana götürür.

Allah devamlı "siz aklınızı kullanmaz mısınız, akletmez misiniz, düşünmez misiniz, tefekkür etmez misiniz! Ne de az düşünüyorsunuz"[9] buyurur. Allah böyle söylüyorsa tabi ki bizim de aklımızı sonuna kadar kullanmamız ve selim bir kalbe sahip olmak için gereken çabayı, gayreti göstermemiz lazım; ama her ne kadar aklımızı kullanmamız gerekse bile nihayetinde aklın bir sınırı vardır. Belirli bir yere kadar akılla gidilir. Ondan sonra yola devam edecek olan gönüldür; çünkü Allah'a âbd olmak bir gönül yolculuğudur. Akıl bize yalnızca âyetleri okur, anlatır, tefsir eder, gönül ise âyetleri içine alır, iman eder.

Mesela; afakta ve enfüste (dışarıda ve içeride) bir yere baktığımızda onu bir âyet olarak okuyabilmek için önce onu aklımızla okumaya, anlamaya çalışırız; ama asıl mesele kalbin, gönlün açılıp okuduğumuz şeyin manasını, hikmetini, ondaki âyeti içeriye almasıdır. Afaktaki ve enfüsteki âyetler gönülden içeri alınınca kalbimiz selim olur, selamette olur.

Düşünebilmek için aklı sonuna kadar kullanmak şarttır; fakat aklı doğru kullanmak için bir eğitime ihtiyacımız vardır ki bu eğitimi de bize Allah verir. Kur'ân'ı nüzul sırasına göre okuduğumuzda ya da dinlediğimizde Allah bizim aklımızı safha safha eğitir ve bize aklımızı kullanmayı öğretir. Yoksa neden "düşünmez misiniz, akletmez misiniz" buyursun! Allah hem enfüsteki hem de afaktaki âyetleri okumaya bizi davet ederek her birimize "aklınızı kullanın, rabbinizi tanıyın, rabbinizin kudretini, El Esmâu'l Husnâ'sını görün. Hayatı, olayları, meseleleri bir âyet

[8] Bakara /7, 10, 74, Muhammed /24
[9] Enbiyâ /10, Mu'min /58, En'âm /50

olarak okuyun. Size olan muamelemi, El Efâu'l Husna'mı okuyun ve beni de kendinizi de tanıyın" buyuruyor.

İnsan eğitilen bir varlıktır. Öğrenmek başka eğitilmek başka bir şeydir. Bir şeyi yaşamadan, tatmadan eğitilmiş olmayız. Mesela; oruç da, hac da, zekât da bir eğitimdir. Aynı şekilde bütün ibadetlerin önünde olan ve her ibadeti içine alan şehadet, şahid olmak, okumak bir eğitimdir; çünkü okudukça anlar, anladıkça iman eder, iman edince de kulluğumuzun gereğini yaparız; ama ibadetimiz taklitten ibaret kalırsa o zaman ibadetlerimiz bizi eğitmez, yetiştirmez. Oysaki bütün ibadetlerimiz bizim için eğitim olmalıdır.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Oruç; nefse, kendi kendimize hâkim olmamızın eğitimidir. Bizim de oruç tutarken "rabbim bana imsaktan iftara kadar bir şey yememi, içmemi emretmiştir, ben de iftara kadar yemiyor, içmiyorum. Ben kendime hâkimim, kendimin sahibiyim. Rabbim bana 'gel' demiştir, ben de rabbime gider, kendimi Allah yolunda yürütürüm" dememiz gerekir. Zaten "iftara kadar yemem, içmem" demek "ben rabbime giderim" demektir. İşte, Allah, oruçla bize bir ay boyunca kendimize hâkim olmayı öğretir ve bizi eğitir.

Namaz da bir eğitimdir. Allah namazla bize huzurda durmayı, miraca çıkmayı, Allah ile beraber olmayı öğretir ve bizi namazla eğitir. Ayrıca Fâtiha'nın manasını biliyorsak bir de bize Fâtiha'yla rabbimize âbd olma, kul olma, rabbimizi isteme eğitimini yaptırır. Bu yüzden Fâtiha'yı namazlarda bize sürekli tekrar ettirir.

Kul Fâtiha'yı okurken "bütün âlemlerden sana hamd olsun ya rabbi! Bütün övgüler, övülmeler sana aittir. Sen benim rahman ve rahim olan rabbimsin. Sen varlığın malikisin, melikisin, benim malikimsin, sahibimsin. Yalnız sana âbd oluyoruz ve yalnız seni

istiyoruz. Ben kendisine nimet verdiğin kullarla birlikte sana gelmek istiyorum" demiş olur. Eğer kul bunu bilmiyor, düşünmüyorsa böyle bir eğitimden geçmiş olmaz, dolayısıyla huzurda duramaz.

Biri "ben manevi olarak beni yaratan rabbimin huzurundayım" dediğinde gönlünü, kalbini, aklını eğitir. Bunun neticesinde kalbi selim olur, selamete çıkar; çünkü rabbini isteyen, rabbini seven, rabbinin yolunda yürüyen, hayrı, rahmeti, mağfireti isteyen, insanlara hayrolan, selam olan, cennet olan bir kalp sahibini kurtuluşa, saadete erdirir.

İnsanı bir de salih ameller eğitir, yetiştirir. Kısacası Allah'ın emrettiği her şey insanı manevi olarak büyütür. Yalnız, sadece Allah'ın emrini yerine getirenler büyüyebilirler. Gerekeni yapanlarla yapmayanlar ya da bilenlerle bilmeyenler bir olmaz. Allah'ın emirlerini yerine getirenler manevi olarak büyürken gerekeni yapmayanlar büyüyemez, aksine kendilerini devamlı kirletirler. Bundan dolayı Allah **"hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?"**[10] **"(Hakikate karşı) Körle gören bir olmaz. Karanlıkla nûr (bâtıl ile hak bir olmaz). Gölgeyle sıcaklık (cennet ile cehennem bir olmaz). Dirilerle ölüler (kâfir ile mü'min) de bir olmaz"**[11] buyurmuştur.

Evet, Allah bize "güzel yapın" buyuruyor ve güzel yapmayı yaratılışın gayesi olarak beyan ediyor. **"O, hanginizin daha güzel amel edeceğini imtihan etmek için ölümü ve hayatı yaratmıştır"**[12] buyurdu Allah. Güzel yapanlar güzel olur, büyük olur, selim bir kalbe sahip olur, rabbiyle beraber olur. Yapmayanlar ise manevi olarak bir şey kazanamaz.

[10] Zumer /9
[11] Fâtır /19-22
[12] Mulk /2

Madem yaratılışın gayesi güzel yapmaktır, o hâlde güzel yapıp kalbimizi selamete erdirmemiz gerekir ki hayy olalım, Allah'ın âyetleriyle dirilmiş olalım. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hâlini, ahlakını, tavrını üzerimizde gösterelim ki Allah'ın resulüyle dirilmiş olalım. Allah'ın vahyini takip edip emrini yerine getirelim ki vahyiyle dirilmiş olalım. Böyle yaparsak Allah bize iman verir ve Allah'ın sevgisini kazanırız; çünkü Allah âyet-i kerimede **"kim bir güzellik yaparsa onun güzelliğini (katımızdan bir güzellik vererek daha da) artırırız"**[13] buyurmuştur. Yani Allah'ın bu konuda vaadi vardır. Güzel yaparsak Allah bize kendi güzelliğini, El Esmâu'l Husnâ'sını verir. El Esmâu'l Husnâ'sını verince de Allah ile dirilmiş oluruz, diğer bir tabirle Allah'ın güzelliği üzerimizde dirilmiş olur, bunun sonucunda ise Allah'ın sevgisini, rızasını kazanırız.

Müslüman, Allah'a teslim olandır ve "rabbim ne dediyse doğru odur, güzel odur" diyebilendir. Onun için kötü Müslüman olmaz. İnsanlık yapmayanlar, iyi olmayanlar Müslüman olamazlar. Biri Müslümansa Allah'ın emrettiği gibi yapıp güzellikte bulunduğu için zaten iyidir; ama iyi değilse ve Müslüman olduğunu iddia ediyorsa o, kesinlikle yalan söylüyordur.

Allah âyet-i kerimede iyiliğin ne olduğunu beyan etmiştir. **"İyilik, yüzlerinizi (namazda) doğu ve batı tarafına çevirmeniz değildir."** Nerede ya da kiminle olduğunuz yahut kendinizi nasıl anlattığınız, tanıttığınız değildir. **"Asıl iyilik o kimsenin yaptığıdır ki; Allah'a, âhiret gününe, meleklere, kitap(lar)a, nebîlere iman eder. (Allah'ı sevdiği için) Sevdiği maldan yakınlara, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, (ihtiyacından dolayı) isteyenlere ve esaret altında bulunanlara verir. Namazı ikâme ed(erek her anda Allah'ın huzurunda durmaya çalış)ır, zekâtı ver(erek nefsinin cimriliğini temizl)er. (Onlar ki) Antlaşma yaptıkları zaman sözlerini yerine getirirler. Sıkıntı, hastalık ve (savaş zamanı gibi) sıkıntılı hâllerde sabrederler. İşte onlar (Allah'a**

[13] Şûrâ /23

verdikleri âbd olma) sözüne sadık olanlardır. Yine onlar (Allah'a karşı) takvâ sahibi olanlar (kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlar)dır."[14] Demek ki bir insanın iyi olması için Allah'ın bu saydıklarını yerine getirmesi gerekiyormuş! Biri Allah'ın bu söylediklerini yapmadıktan sonra istediği kadar Müslüman olduğunu söylesin doğru söylemiyordur; çünkü Müslüman iyidir. İyi olmayanlar Müslüman olamazlar.

Allah, okuduğumuz âyette bize iyiliğin, Müslümanlığın ne olduğunu öğretti. Böyle baktığımızda Müslüman demek çok namaz kılan, oruç tutan, hacca giden demek değildir. Bütün ibadetler kulu Hz. İnsan yapmalıdır. Eğer ibadetler bir kul için Hz. insan olma, selim bir kalbe sahip olma eğitimi olmadıysa o kul aklını kullanmamış ve ibadeti taklit etmiştir. Gerçekten ibadet etmiş olsaydı yaptığı ibadetler kendisine selim bir kalbi kazandırırdı, o da hayatı yaşarken güzellik yapar, iyilik yapardı.

Hâl böyleyken Allah "aklınızı kullanın ve güzel yapın, doğru yapın" buyurduğu hâlde baktığımızda âlimlerimiz insanlara akıllarını kullanmamalarının eğitimini yaptırırlar. Bunun sebebi; kendilerinin de bu şekilde yetişmesidir.

Mesela; namaz mü'minin miracıdır. Namaz kılarken gönül itibariyle rabbimizin huzurunda olmamız gerekir; ama âlimlerimiz insanlara "namaz kılarken Fâtiha'yı düzgün okuyacaksın, ellerini şöyle bağlayacaksın, gözünü secde ettiğin yerden ayırmayacaksın, eğilirken parmaklarını tam dizinin üstüne koyacaksın en son selam vereceksin. Böyle namaz kılarsan en güzel şekilde namaz kılmış olursun" derler. Yani namazı anlatırken gönlün de huzurda durması gerektiğini izah etmezler. Böyle olduğu için kılınan namazlarda da miraç yoktur, Fâtiha yoktur! İnsanlar Fâtiha'yı anlamını bilmeden okuyorlar. Bundan dolayı namazlarında huzurda duruşları yoktur. Rablerine **iyyâke na'budu ve iyyâke**

[14] Bakara /177

nastaîn:[15] "(Rabbimiz!) Yalnız sana âbd olur (aşkla, muhabbetle senin rızanın ve sevginin peşinden koşar)ız ve yalnız senden (rızanı, yakınlığını, cemâlini, muhtaç olduğumuz her şeyi ve bunları kazanmak için yardımını) dileriz" demeleri, "sen benim rahman ve rahim olan rabbimsin ya rabbi" demeleri yoktur! Böyle namaz olur mu! Resulullah (s.a.v.) Efendimiz "Fâtihasız namaz olmaz"[16] buyurmuştur. Öyleyse Fâtiha'nın manasını bilmeyen kişinin de Fâtiha'sı yok demektir. Bu durumda kıldığı namaz nasıl namaz olsun! Buna rağmen âlimlerimiz hâlâ "siz namazdayken elinizi nasıl tutacağınıza, nereye bakacağınıza dikkat edin yeter. Rabbinizin huzurunda olup olmadığınızı düşünmeyin. Aklınızı kullanmanız doğru değildir" derler.

Hatta orucun da hikmetlerini, âbdiyet için önemini anlatmak yerine sakız çiğnemek, iğne yaptırmak, denize girmek orucu bozar mı bozmaz mı, diye sürekli bunları anlatırlar. Siz neyin peşindesiniz! Hangi oruçtan bahsediyorsunuz! Oruç bu mudur!

Zaten namaz Fâtihasız anlatıldığı, miraç olarak anlatılmadığı için insan bütün bu hareketleri ezberledikten sonra şeytan da "evdeki işler ne oldu, falanca niye şöyle söyledi, şu işim nasıl olacak" dedirtip insanı namazdayken dolaştırmaya başlar; çünkü namazı miraç olmamıştır, kıldığı namazın içi boştur, o kişi gönül itibariyle huzurda durmamıştır. Bunun sebebi; kalbinin şeytana ev olması, yuva olması, ordaki tahta şeytanın kurulmasıdır. Namazı ve ibadetinin kalbini selamete erdirmemesidir.

Dediğim gibi; kalbimiz selim olmadan kurtuluş yoktur. Bu da kalbimizin bütünüyle Allah'a ait olmasıyla mümkündür. Kalbimiz, gönlümüz bütünüyle Allah'a ait olmalıdır. Namazda bile huzurda durmuyorsak ne zaman huzurda duracağız! Oruç

[15] Fâtiha /5
[16] Buhari 765; Müslim 394; Ebu Davut 822; Tirmizi 247

tutarken kendimize hâkim olamıyorsak ne zaman kendimize hâkim olacağız!

Kur'ân okumak için de "Kur'ân'ı güzel sesle, tecvitli okumak ve harfleri tam çıkarmak lazım" derler. Peki, Kur'ân'ın manası nerede! Rabbin sana ne söylüyor, rabbinin muradını anlamak nerede! Din bu mudur! Kur'ân'ı okumak, anlamak isteyenlere de "siz sadece dediğimizi yapın, âyetleri anlamak sizin değil âlimlerin işidir" derler. Allah'ın vahyini anlamak neden âlimlerin işi olsun! Bu din âlimlerin dini midir! Bu din Allah'ın dini değil miydi! Allah, kitabını kullarına indirmemiş miydi! Bırakın insanlar Allah'ın kitabını okusun, neyi anlayabiliyorsa anlasınlar! Merak etmeyin herkes Kur'ân'ı okuduğunda anlar; çünkü onunla rabbi konuşuyor! Allah, Kur'ân okuyan kulunun gönlünü açar, yeter ki kul samimi olsun, ciddi olsun. Âyetlerin hepsini anlaması da gerekmez; ama altı bin âyetten beş bin tanesini okuduğunda anlar. Bin tanesini de zahmet edip bilenlerden öğrenir. Allah "bilmiyorsanız bilenlere sorun. Bilmiyorsanız, hikmet ehline, haberdar olanlara sorun. Bilmiyorsanız zikir ehline sorun"[17] buyurmuştur. Onlar da bilmediklerini sorar öğrenirler.

Hac için de "Kâbe'ye gidecek tavaf edecek, sa'y yapacaksın, Arafat'a çıkacak, şeytanı taşlayacaksın" derler. Tamam, bunları yapacağız da hani haccın içi nerede! Haccın içi yok, içi boş! Bu anlattığınız hac değil ki turistik ziyarettir! Turistler de zaten gittikleri memleketlerde her yeri geziyorlar! Hac turistik ziyaret değil ki baştan sona ibadet, baştan sona kulluk, baştan sona hayat demektir ve bütün hayat hacda mevcuttur. Sizin de haccı hayatın içinde Allah'ın istediği gibi nasıl durmamız gerektiğini anlatarak izah etmeniz gerekmez mi!

Evet, kendilerini âlim olarak tanıtanlar aklımızı kullanmamayı bize eğitim olarak yaptırırlar, bundan haberleri de

[17] Enbiyâ /7, Nahl /43

yoktur. “Sadece size söyleneni ezberleyin, tamamdır” derler; ama kulluğun, ibadetlerin içini anlatmazlar. Unutmamamız lazım ki Allah bize “manevi olarak büyü, Hz. İnsan ol, kâmil insan ol” demiştir. Bizim de öncelikle yapmamız gereken şey; rabbimizin muradını anlamaya ve büyümek için elimizden geleni yapmaya çalışmaktır.

Allah istisnasız herkese bir yol çizdiği gibi sana da bir yol çizmiştir. Sana düşen; Allah’ın senin için çizdiği yolu görüp buna göre yaşamandır; çünkü Allah sana “ne bildin, ne gördün, ne anladın” diye sormaz. “Gördüklerine, bildiklerine, öğrendiklerine, anladıklarına, okuduklarına karşı ne yaptın” diye sorar. Bu yüzden Allah öbür tarafta bilgilerini değil amellerini tartacak.

Öyleleri var ki Müslüman’dır; ama insan değildir! Üzerinde rahmet, merhamet, ikram, af, iyilik, güzellik, hoşgörü, halimlik, Allah’ın güzelliği görünmez. Şimdi bu gerçekten Müslüman mıdır? -Hâşâ, kesinlikle hayır! Biri Müslüman olsun, Allah’a teslim olsun; fakat kendisinde insanlıktan eser olmasın. Bu, Müslüman olur mu! Birinde Allah’ın güzel isimleri tecelli etmiyorsa o kişi rabbini kaybetmiş demektir. Rabbini kaybetmek böyledir.

Üzerinde Allah’ın güzelliği görünmeyenler aynı zamanda nankördürler ve iyilik gördüklerinde teşekkür etmezler. Rablerine en ufak bir şükürleri yoktur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz “*nimete vesile olana teşekkür etmeyen, Allah’a şükretmiş olmaz”*[18] buyurmuştur. Nimete vesile olana teşekkür etmedikleri için rablerine de şükretmezler. “Ya rabbi! Şükür” demek şükretmek değildir. Biri iyilik, güzellik, nimet gördüğü birine teşekkür etmiyorsa istediği kadar “ya rabbi! Şükür” desin, o kişi rabbine karşı nankördür.

Rabbine şükretmeyen insan kul olamaz. Şükür; Allah’a kul olmaktır, âbd olmaktır, âşık olmaktır, her şeyini, canını Allah’a

[18] Tirmizi, Birr 35; Ebu Davut, Edeb 31

kurban etmektir. Kul olmak, Müslüman olmak ise bütün varlığıyla Allah'a, rabbine teslim olmaktır. Misal; Allah Hz. İbrâhîm (a.s.)'la ilgili **"rabbi ona, 'teslim ol' buyurmuş, o da 'âlemlerin rabbine teslim oldum' demişti"**[19] buyurur. O hâlde Müslüman olmak; İbrâhîm olmaktır, kurban etmektir, kurban olmaktır. Ateşe atılınca **hasbunâllâhu ve ni'mel vekîl:**[20] "Allah bize kâfidir ve (o) ne güzel vekîldir" demektir. Kul olmak, teslim olmak, Müslüman olmak, iman etmek kolay bir şey değildir, anadan, babadan miras kalan bir şey değildir. Kulun bu imanı, Müslümanlığı kendi çabası, gayretiyle kazanması gerekir.

Nasıl?

Tabi ki okuyarak, aklını kullanıp Allah'ın âyetlerine, efâline şahid olarak kazanması gerekir. Allah bizden okumamızı, aklımızı kullanmamızı, rabbimizi dinlememizi istiyor. Biz de düşünecek, taşınacak, Allah'ın indirdiği âyetler ile afaktaki ve enfüsteki (dışarıdaki ve içerideki), hadisattaki (olaylardaki, meselelerdeki) âyetleri okuyacak ve hepsinin hikmetine, muradına bakacağız. Yetmez, Allah'ın bize nasıl muamelede bulunduğunu anlamak için yaşadıklarımıza bakacak ve her anda rabbimizin bize muamelede bulunduğuna şahid olacağız. Şahid olmazsak "eşhedu enlâ ilâhe illallah" diyemeyiz. Desek bile gerçekten söyleyenleri taklit etmiş, bunu sadece dilimizle söylemiş oluruz.

Allah bize "madem bana şahid olduğunu söylüyorsun, o zaman söyle bakalım nerelerde şahid oldun" diye sorarsa "varlığa bakarken senin kudretine, rahmetine, güzelliğine, cebbarlığına (işi zorla yaptırmana), kahharlığına (kahretmene) şahid olmadığım tek bir an yoktur ya rabbi! Bana muamele ederken de rahmetine, hayrına, ikramına, hidâyetine, güzelliğine, mü'minliğine, iman verişine şahid olmadığım hiçbir anım yoktur. Yaşadığım her olayda sana, El Esmâu'l Husnâ'na, güzelliğine şehadet ettim"

[19] Bakara /131
[20] Buhari, Tefsiri Sûre 3 /13

diyebilmemiz gerekir. Aksi takdirde şahidliğimiz bir an bile boş kalırsa bu şahidliğin yerinde şeytan olur, cehalet olur.

Dediğim gibi; Allah bizden aklımızı sonuna kadar kullanmamızı istiyor. Aklımızı kullanmadan şahid olamayız. Şahid olmak için aklımızı kullanmamız şarttır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"bir saatlik tefekkür bin yıllık ibadetten eftaldir"*[21] buyurmuştur. Bunun sebebi; bir saatlik tefekkürün kula iman vermesi, rabbine şehadet ettirmesidir.

Rabbimizin âyetleri ve emirleri; namaz, oruç, hac, zekât ve infak üzerinde "acaba Allah'ın buradaki muradı nedir" deyip tefekkür etmemiz lazım ki aklımızın hücreleri yenilensin, tazelensin. Yoksa aklımız ölür, düşünemez olur sonra aklımıza "düşün" desek bile düşünemez, bir âyeti bin defa okusak bile akletme melekesini kaybettiğimiz için onu anlayamayız.

Evet, Allah, bütün emirleriyle bizi eğitimden geçirir. Misal; zahiri olarak askerliğini yapmış biriyle askerliğini yapmamış bir insan arasında fark vardır. Neden? -Çünkü askerliğini yapanın hayat tecrübesi yapmayandan daha farklıdır. Yahut farklı farklı memleketlere gidip dolaşan veya çalışan birinin hâliyle hiçbir memleket dolaşmamış insanın hâli birbirinden farklıdır. Memleketleri dolaşan kişi hayat eğitimini görmüştür. Hayatında yaşadığı memleketten hiç dışarı çıkmamış, başkalarıyla meşgul olmamış, hep anne, babasının gölgesinde yaşamış kişi ise hayat karşısında tecrübesizdir; ama böyle biri bile askere gitse orada farklı fıtratlarda farklı insanlar görür, onlarla beraber yatar, eğitim görür, onlarla beraber güler, ağlar, aralarında bir yakınlık oluşur ve farklı bir dünya, farklı bir âlem görmüş olur; çünkü her insan aynı zamanda farklı bir dünya, farklı bir âlemdir. Askerliği yapan kişi de aldığı eğitimle bu dünyaları tanır ve bir hayat tecrübesi olur.

[21] Suyutî, Camiu's-Sağir, II/127; Aclûnî, I/310

Kulluk eğitimi de böyledir. Hayat baştan sona eğitimden ibarettir. Bu dünyaya büyümeye, manevi olarak büyüyüp Hz. İnsan olmaya gelmişiz. Sadece görmemiz, okumamız işimize yaramaz. Bizi manevi olarak büyüten bilmek değil, yapmaktır. Bizim de okumanın yanında bir de işi yapmamız gerekir ki büyüyebilelim.

Örnek vermek gerekirse; şu anda kardeşlerimiz iftar saatinde trafikte bekleyip iftara yetişemeyen mü'min kardeşlerimize Allah rızası için kendi iftarlarını açmadan iftarlık hurma ve su dağıtıyorlar. Şimdi bu iftarlığı dağıtanla dağıtmayan bir olur mu? -Elbette ki bir olmaz. Bu muhabbeti tatmayanlar bunu bilemez.

Diyelim ki kardeşlerimiz iftarlık su ve hurmayı on kişiye dağıttı, o iftarlığı alan kişilerden iki kişi, diliyle değil de gönlüyle onlara teşekkür ederse -ki etmemeleri mümkün değildir, zaten teşekkür etmeyenlerin yerine Allah onlara teşekkür eder ve kardeşlerimizin yaptığı yine boşa gitmemiş olur- kardeşlerimiz kendilerine teşekkür eden iki kişinin gönlünden Allah'ın rızasını kazanırlar. Bununla beraber aslında teşekkür edenlerin gönlünden yine Allah onlara teşekkür etmiştir. Bu nedenle trafikte kalanlara su ve hurma dağıtanla dağıtmayanlar birbirlerinden farklıdır. Dağıtan kardeşlerimiz insanların gönlünden Allah'ın rahmet tecellisini, muhabbet tecellisini, Allah'ın yakınlığını, sevgisini alırken diğerleri bir şey kazanamaz.

Kardeşlerimizin iftar saatinde su ve hurma dağıtması da bir eğitimdir; çünkü kardeşlerimiz bununla farklı insanlarla muhatap olur, hayır yapmayı, ikram etmeyi, Allah için fedakârlık yapmayı tatmış olur. Elbette ki bütün her şeyi tattıran Allah'tır. Kardeşlerimiz böyle yaptığı için Allah da onlara hayrı tattırır ve onları büyütür.

Bununla ilgili olarak kıssadan bir hisse anlatayım.

Zatın biri, dervişlerini manevi olarak yetiştirmek için onlara sürekli, dergâh bahçesinin duvarını yıktırıp yeniden yaptırır. Dervişler duvarı yapıp bitirince ise "olmamış, duvarı iki metre daha genişletelim" der ve duvarı dervişlerine tekrar yıktırır. Dervişler duvarı o zatın dediği gibi tekrardan yaparlar; ama o zat yine "olmadı, bu defa yarım metre daraltalım" der ve duvarı yine dervişlerine yıktırır; yani duvarı sürekli olarak dervişlerine yıktırtıp yeniden yaptırır.

Bunun üzerine biri merak edip o zata "neden sürekli bu duvarı yıktırıp yeniden yaptırıyorsunuz, dervişlere yazık değil mi" der. O zat da "mesele; bahçenin duvarı değildir. Bu bir eğitimdir. Biz böyle yaparak dervişleri eğitiyor, yetiştiriyoruz. Duvarı yaptırtırken her bir dervişin kabiliyetine, durumuna, diğer kardeşleriyle uyumu olup olmadığına, birlikte nasıl çalışabildiklerine bakıyorum; çünkü her birine ona göre muamelede bulunacak, her birini farklı bir şekilde yetiştireceğim. Bunun için onları tanımam lazım. İşte, bunu yaparak onları tanıyorum" der; çünkü hepsine toptan aynı muameleyi yapmak zulüm olur. Zulüm olmaması için insanların durumuna göre muamele etmek gerekir.

İşte, kulu büyüsün, yetişsin, kemale ersin ve muradı kulunun üzerinde gerçekleşsin diye işi yapan, yaptıran Allah'tır. İnsanın da kendi kendini eğitmesi, aklını sonuna kadar kullanması, tefekkür edip işe koyulması gerekir. Aksi takdirde büyüyemez.

Evet, Allah'ın yuhyi ve yumit "öldürür ve diriltir" fiilini anlamaya çalışıyorduk, devam edelim.

"(Resulüm!) Muhakkak ki sen ölülere işittiremezsin, arkalarını dönüp giderlerken sağırlara da (hakka olan bu) daveti duyuramazsın."[22]

[22] Rûm /52

Biri manevi olarak ölüyse ölen taraf onun kalbidir. Biri manevi olarak sağırsa Allah'ın emrini işitmek, emrin sorumluluğunu almak, kul olmak istemez, kendisine Allah'ın vahyini anlattığında "bana dünyadan haber ver, ahiretten, cennetten, cehennemden, hayırdan, sevaptan, günahtan bir şey söyleme, benim böyle şeylerle alakam yok" der. Kulağını sana kapattığı için seni dinlemez, söylediklerini kabul etmez. Manevi olarak ölmüşse zaten Allah'a kul olmayı ona istediğin kadar anlatsan da senden hiçbir şey anlamaz. Daha doğrusu rabbinden bir şey anlamaz.

Biri rabbinin âyetlerini dinlemek istemiyorsa ölmüştür; ama kul birazcık kıpırdasa ve birazcık "ben rabbimin bana ne vahyettiğini öğrenmek, anlamak ve rabbimin istediği gibi yaşamak istiyorum" deyip âyetleri dinlemeye çalışsa Allah onu vahyiyle diriltir.

Hepimiz kendimizi biliyor, kendimize şahid oluyoruz. Allah âyet-i kerimede **"muhakkak insan, rabbine karşı gerçekten pek nankördür. Hiç şüphesiz buna gerçekten kendisi de şahiddir"**[23] buyurmuştur. İnsan kendi nankörlüğünün, yanlışının, hatasının, günahının, şirkinin, küfrünün şahididir. Örnek vermek gerekirse; üzerinde Allah'ın herhangi bir ismi yoksa Allah'ın o isminin sende tecelli etmediğini bilirsin; çünkü kerim değilsen cimri olduğunu, halim değilsen kaba olduğunu, merhametli değilsen zalim olduğunu tadan, gören sensin.

Allah'ın isimlerinin üzerinde tecelli etmesi imani bir durumdur. Eğer Allah'ın isimleri sende tecelli etmezse nihayetinde olan imanını da kaybedersin. Mesela; rahmetin olmazsa imanın da olmaz; çünkü rahmetin yoksa Allah'ın Rahmân ve Rahîm isimlerini inkâr etmiş olursun. Hâl böyleyken dilinle istediğin kadar "ben Allah'ın Rahmân ve Rahîm isimlerine iman

[23] Âdiyât /6-7

ediyorum" de aslında iman etmemişsin. İman etmek sevmek demektir ya işte Rahmân ve Rahîm isimlerine iman etmen için Allah'ın rahmetini sevmen gerekir. Şayet Allah'ın sana rahmet etmesini seviyorsan o zaman senin de başkasına rahmet etmeyi sevmen gerekir. Rahmet etmeyi seviyorsan rahmet edebilirsin. Rahmet etmeyi seviyor, insanlara, mahlukata rahmet gösteriyorsan doğrudur, Allah'ın Rahmân ve Rahîm olduğuna iman etmişsin; ama rahmet olmayı sevmiyorsan bil ki sende Allah'ın Rahmân ve Rahîm isimlerine iman yoktur. Allah'ın isimlerine iman etmediğin için sonunda olan imanını da kaybedersin. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"merhametsiz insan cennete giremez"*[24] buyurmuştur.

Bu sadece Rahmân ve Rahîm isimleri için değil Allah'ın her bir ismi için geçerlidir. Allah'ın kerimliğini, sana ikramını seviyorsan ikram etmeyi de sevmen gerekir. İkram etmeyi seviyorsan başkalarına da ikram edersin; ama kimseye ikram etmiyorsan bu durumda cimrisin ve Allah'ın Kerîm ismine iman etmemişsin demektir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de *"cimri insan, cennete giremez"*[25] buyurmuştur.

Aynı şekilde Allah maliktir, meliktir; mülkün sahibidir ve biz de dahil her şey ona aittir. Hâl böyleyken Allah'ın mülkünde Allah'ın mülküne sahip çıkar ve kendini bir şeylerin sahibi zannedersen Allah'ın Mâlik ve Melik isimlerine şirk koşmuş olursun. Bunun yerine "ben, Allah'ın malikliğini, beni bir şeylere sahip etmesini seviyorum" dersen mülkü Allah'tan bildiğin için bu bakışın doğru ve güzel olur. Bununla beraber Allah âyet-i kerimede **"Allah'ın sana verdiğinden (onun yolunda harcayarak) âhiret yurdunu iste ve dünyadan da nasibini unutma! Allah sana ihsan ettiği gibi sen de (insanlara) ihsan et!"**[26] buyurduğu için

[24] Camiu's-Sağir Ve Tercümesi İzahlı 2000 Hadis-II, 28/697; Tirmizî, Birr: 41
[25] Tirmizî, Birr, 41
[26] Kasas /77

Allah'ın sana verdiklerinden insanlara vermen lazım. Yoksa Allah'ın seni malik kılmasına ihanet etmiş olursun; çünkü Allah onlarla ahiretini kazan, kerim ol, vehhab ol, rezzak ol, Allah'ın isimleri senin üzerinde görünsün ve Hz. İnsan olasın diye onları sana vermişken sen ise Allah'ın sana ikram ettikleriyle Hz. İnsan olup yeryüzünde rabbini temsil edeceğine cimrilik yapıp kaybettin! Oysaki bu dünyaya Allah için güzel yapmaya gelmişiz. Güzel yapanlar manevi olarak kazanır, rabbinin yakınlığına, rahmetine, rızasına nail olur. Güzel yapmayanlar, Allah ile güzel olmayanlar ise kaybeder.

İnsan, kazanmak için "acaba ne yaparsam rabbim benden razı olur" deyip kendine imkânlar, kendini rabbine beğendirmek için fırsatlar aramalıdır. Bizim de bütün derdimiz, gayemiz sadece rabbimizin bizi beğenmesidir. Bu nedenle yaptığımız her şey sırf rabbimiz bizden razı olsun ve bize "kulum güzel yaptın" desin diyedir.

Bunun için şimdiye kadar kardeşlerimizle elimizden gelen her türlü çabayı göstermeye çalıştık. Bunlardan biri de "Askıda Ekmek" projesidir. Diyarbakır'da Askıda Ekmek projesini uygulamak için yaklaşık iki yüzden fazla fırına birer tane tabela vermiştik. Bu fırınların ayda en az bir defa kontrol edilmesi gerekir. Hamd olsun başka şehirlerde de kardeşlerimiz bu projeyi yapmaya devam ediyorlar. Mesela; İstanbul'da kardeşlerimiz Askıda Ekmek projesi uygulansın diye ellerinden geleni yapmaya çalışıyor. Biz de oradaki fırınlara dağıtılsın diye iki yüz tane tabelayı buradan onlara göndermiştik sonra da zaten kendileri tabelaları bastırıp dağıtmaya devam etti.

Yalnız, iş fırıncılara bir tek Askıda Ekmek tabelasını vermekle kalmıyor, bir de ayda bir kontrol için bu fırınlara gidip oradakilere selam vermemiz lazım. Belki bazı tabelalar eskimiş veya yırtılmış olabilir. Gidip kontrol edelim ki tabelaları yenilemek isteyen fırıncılara onların yenilerini verebilelim. Onun için her

şehirdeki kardeşlerimiz Askıda Ekmek projesinin uygunlandığı fırınlara gidip mutlaka bir selam vermeli ve projeyi kontrol etmelidir.

Askıda Ekmek projesinin yanında aynı zamanda "İftar Vaktinde Trafikte Kalanlara Su ve Hurma İkramı" bir de "Bin Yetimi Giydir" projelerimiz vardır. Önce bin tane yetimi giydirelim, dedik; ama sanki sayı gittikçe yükseliyor. Bu kadar fazla yetim çıkacağını hiç tahmin etmemiştik. Her ne olursa olsun sayıyı tamamlamaya çalışacağız inşallah.

İftar vaktinde de trafikte su ve hurma dağıtmak için önce yirmi bin kişiye ikram dağıtmaya karar vermiş, bunu da bir ton hurma ile hesap etmiştik; ama Allah bu miktarı kırk bine çıkardı. Şu anda kırk bin kişilik iftarlık hurmamız hazırdır. Hepsini ramazan ayının sonuna kadar dağıtmış olacağız inşallah.

Bayan olsun, erkek olsun, "ben de varım, ben de sizinle beraber yürüyorum" diyen her bir kardeşimize davetimiz vardır; hepsinden mutlaka bir yetimi giydirmelerini istiyoruz. İster yurt içinde ister yurt dışında olsun herkes bu ikrama davetlidir. İnşallah bu çabamız hepimiz için güzel olur, rahmet olur. Soran olursa "bu sene fitre de zekât da her şey yetimleredir" dersiniz.

Bir de gerçekten öyle acil ihtiyaç sahipleri var ki onlar da yetim konumundadır, dolayısıyla onların da sıkıntısını gidermemiz şarttır. Onlar için gereken yardım neyse yapmaya çalışıyoruz. Öyle ki sıkıntıları kendilerini meşgul etmesin ve bu ramazanı rahat bir şekilde geçirsinler.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"yeryüzündekiler birbirine rahmet ederse Allah da onlara rahmet eder"*[27] demiş, Allah da "bir kavim (bir topluluk) kendini değiştirmedikçe Allah onlardakini değiştirmez"[28] buyurmuştur. Üzerimize rahmetin inmesini

[27] Buhari, Tevhid, 2. Müslim, Fezâil, 66. Tirmizi, Birr, 16; Zühd, 48. Ahmet
[28] Ra'd /11

istiyorsak bizim rahmet etmemiz gerekir. İnşallah Allah için elimizden gelen çabayı gösterecek, birbirimize rahmet olacak, hidâyet olacak, muhabbet olacağız.

Evet, hep beraber yuhyi ve yumit "diriltir ve öldürür" fiilini anlamaya çalışıyorduk, devam edelim inşallah.

Allah âyet-i kerimede **"(resulüm! Sen) 'Allah' de, sonra onları bırak, (bırak onlar) daldıkları (küfür bataklığı)nda oynayadursunlar"**[29] buyurur. "Allah" demeyenler bataklığa, dünya batağına batmıştır ve orada oyun oynuyordur. Allah da bize "sen Allah de, onları bırak battıkları bataklıklarında oynasınlar" buyurdu. Evet, biz de "Allah" diyoruz, "rabbim Allah'tır, yeter ki onun muradı üzerimizde gerçekleşsin, ne gerekirse yaparız" diyoruz inşallah.

Hitap, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **"(Resulüm!) Neredeyse (o müşrikler) seni, sana vahyettiğimizden başkasını bize karşı iftira edesin diye fitneye düşüreceklerdi ve (sen onlara uysaydın) işte o zaman (onlar) seni dost edinirlerdi."**

Müşrikler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "evet, sana iman edelim; ama sen de bizim putlarımıza karışma, onlara laf söyleme, bize 'kâfir, müşrik' deme. Bize Allah'ın vahyinin dışında bir şey söylersen seni kabul ederiz" derdiler. Yani Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den küfür bir kelime istediler! Âyet devam ediyor. **"Eğer biz seni (vahyimiz üzerinde) sebatkâr kılmasaydık, andolsun nerdeyse onlara az bir şey meyledecektin."**[30] İman etsinler diye neredeyse onların seveceği bir iki kelime kullanacaktın. **"O zaman hiç şüphesiz sana hayatın ve ölümün (sıkıntılarını) kat kat tattırırdık sonra bize karşı kendine bir yardımcı da bulamazdın."**[31] Ama Allah seni vahyi üzerinde sabit

[29] En'âm /91
[30] İsrâ /73-74
[31] İsrâ /75

kıldığı için Allah'ın âyeti dışında bir şey söylemedin, yanlış yapmadın.

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "Allah'ın âyetinden başka bir şey söyleseydin sana hayatın da ölümün de azabını kat kat tattırırdık ve hiç kimse bize karşı sana yardım edemezdi" buyuruyor. Bu durumda biri Allah'ın âyetleri dışında bir şey söylerse hayatın ve ölümün azabını kat kat hak etmiş olmaz mı? - Tabi ki olur.

Allah, ayağımızı sabit kılsın istiyorsak iman etmemiz ve Allah'a davet etmemiz gerekir; çünkü Allah âyet-i kerimede **"ey iman (ettiğini iddia) edenler! Eğer siz Allah'a (ve onun resulüne dinini destekleyerek) yardım ederseniz, (o da) size yardım eder ve ayaklarınızı (sırât-ı mustakîmde) sabit kılar"**[32] buyurmuştur. Allah'a yardım etmek demek; Allah'ın kullarına yardım etmek ve Allah'ın emrettiği gibi bir hayat yaşamaktır. Başka türlü sırât-ı mustakîmde sabit olmak mümkün değildir.

Din, hayat demek, Kur'ân da hayat kitabı demektir. Her zaman söylüyoruz "bu din, ibadet dini değil âbdiyet dinidir." Din, Hristiyanlarda ve Yahudilerde ibadet dinidir; çünkü onlar dinlerini tahrif etmişlerdir. Bütün dinler böyledir. Asıl İslam ise ibadet dini değil âbdiyet dinidir, âbd olma dinidir; çünkü Allah, insanı ibadet etsin diye değil kendisine âbd olsun diye yaratıp dünyaya göndermiştir. Buna rağmen baktığımızda âlimlerimiz Fâtiha Sûresi'ndeki iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn âyetini "yalnız sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım dileriz" diye meallendirmiştir. "Hangi konuda yardım isteriz" diye sorulduğunda ise "dünyayı, sağlığı, parayı, cenneti kazanmak için Allah'tan yardım dileriz" derler.

Âyette geçen âbdlik manasındaki "na'budu" kelimesini de "ibadet ederiz" yani "senin için namaz kılarız, oruç tutarız"

[32] Muhammed /7

şeklinde tefsir ederler. Biri Allah'ın kendisini ne için yarattığını anlamamışsa nasıl âbd olacak, nasıl Hz. İnsan olacak! Bu nedenle iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn âyetinin meali öyle değildir. Âyet: "(Rabbimiz!) Yalnız sana âbd olur (aşkla, muhabbetle senin rızanın ve sevginin peşinden koşar)ız ve yalnız senden (rızanı, yakınlığını, cemâlini, muhtaç olduğumuz her şeyi ve bunları kazanmak için yardımını) dileriz" manasına gelir. Allah bu âyetle bize nasıl âbd olmamız gerektiğini öğretiyor.

Eğer Hz. İnsan olaydık, Allah'ın güzelliği üzerimizde görünseydi, bir ve beraber olsaydık, kardeş olsaydık bütün insanlığa örnek (şahid) olurduk. İnsanlar bize baktığında "ben de böyle olmak istiyorum" derdi. Zaten Hz. İnsan olunmadığı, bir ve beraber olunmadığı için mü'minler kendi aralarında bile kardeş olamamıştır. Bırakın diğer insanlara örnek olmayı, birbirlerine örnek olamamıştır! Bunun sebebi de manevi olarak ölü olmaları, sağır olmaları, kör olmaları, Allah ile, Allah'ın vahyiyle, resulüyle dirilmiş olmamalarıdır.

Evet, en son okuduğumuz âyette Allah **"eğer biz seni (vahyimiz üzerinde) sebatkâr kılmasaydık, andolsun nerdeyse onlara az bir şey meyledecektin. O zaman hiç şüphesiz sana hayatın ve ölümün (sıkıntılarını) kat kat tattırırdık sonra bize karşı kendine bir yardımcı da bulamazdın"**[33] buyurmuştu. Bizim de "acaba Allah'ın âyetlerinden başka bir şey söylüyor muyuz, söylemiyor muyuz" diye kendimize bakmamız lazım.

Peki, hayatın azabını yaşıyor muyuz?

Elbette yaşıyoruz. Hem de hepimiz bu azabın içindeyiz. Baktığımızda genel olarak Allah'a güvenmiyor, tevekkül etmiyoruz, Allah'ın rahmetinden mahrum kalmışız ve onun rahmanlığına, rahimliğine iman etmiyoruz. Allah'ın bizi affedip etmediğinden emin değiliz. İnsanları affedemiyor, rahmet

[33] İsrâ /73-75

edemiyoruz, rabbimizin yakınlığını, onun huzurunda olduğumuzu tatmıyor, "Allah" deyince bir şey hissetmiyoruz, tenimiz ürpermiyor, imanımız artmıyor, Allah ile aramızda olan perdeler kalkmıyor! Şimdi bundan büyük azap olur mu! Bir kul ki rabbinden ayrıysa daha nasıl bir azabın içinde olsun!

Ya da bir sıkıntı yaşadığımızda hemen "ben ne yapacağım şimdi" deyip yıkılıyoruz. Her şey Allah'ın kudretinde değil mi! Bizi imtihana Allah tabi tutmuyor mu! Madem öyle neden korkuyoruz, bu kadar endişe ediyoruz! İşte, azabın, ateşin içine düşmüşüz!

Peki, ölüm anı gelince nasıl huzura gideceğiz, huzura hazır mıyız! Hazır olmak için ne yaptık! Allah'ın muradı üzerimizde gerçekleşti mi! Hz. İnsan olduk mu, Allah'a âbd olduk mu, güzel olduk mu, Allah'ın güzelliğiyle güzel olduk mu! El Esmâu'l Husnâ üzerimizde tecelli etti mi! Allah'a ayna, halife olduk mu!

Allah bizi huzuruna aldığında önce "ne yaptın" diye sorar, "sana imkân vermiştim neden şunu yapmadın" sorusunu ise ondan sonra sorar. Allah bizi yaptıklarımızdan ve yapmadıklarımızdan hesaba çekecekken durmuş, düşünüyoruz "şu ne olacak, falancalar niye şöyle yaptı! Şurada savaş var, Allah neden onlara müdahale etmiyor, Müslümanlar neden bir ve beraber değiller, niye parça parça olmuşlar" deyip şeytanla beraber düşünüyoruz. Allah'ın vahyiyle düşünmüyoruz. Hesabımızı verebilmemiz için işe önce kendimizden başlayalım. Dağınık olan biziz. Gönlümüz, gözümüz ayrı taraflara bakıyor, dilimiz başka gönlümüz başka şeyler söylüyor. Ayağımız bir tarafa, kollarımız başka bir tarafa gidiyor. Biz daha kendi âlemimizi toparlayamamışız, başkalarını nasıl toparlayacağız!

Unutmamamız lazım ki cehennem zalimler, kendine zulmedenler içindir.[34] Bu yüzden zulmedenler aslında önce kendine zulmetmiştir. Eğer ebedi hayatımızın cehennem olmasını

[34] Kehf /29

istemiyorsak kendimize zulmetmeyelim, şeytanla değil Allah'ın vahyiyle düşünelim ve dağınık olan gönlümüzü toparlayalım.

Evet, devam edelim. Allah soruyor. **"(Resulüm! O müşriklere) De ki: 'Sizi gökten ve yerden kim rızıklandırıyor? Ya da kulaklara ve gözlere malik olan kimdir? Ölüden diriyi kim çıkarıyor, diriden ölüyü kim çıkarıyor? (Her türlü) İşi kim idare ediyor?' Onlar hemen 'Allah' diyecekler."** Kâfiri de, müşriki de, her akıl sahibi bu soruya cevap olarak "Allah" der, başka bir şey demez. **"De ki: Öyle ise hâlâ takvâlı olmayacak (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışmayacak) mısınız?"**[35] Allah'a, insana, ailenize, annenize, babanıza, hayvanlara, nebatata kısacası bütün varlığa karşı sorumluluğunuzu yerine getirmeye çalışmayacak mısınız! Göklerin, yerlerin, dağların yüklenemediği emaneti yüklenmişsiniz, bu emanete karşı sorumluluğunuzu yerine getirmeyecek misiniz!

Mademki "gökten ve yerden size rızkınızı veren kimdir! Size gözünüzü, kulağınızı, gönlünüzü veren, bunlara malik (sahip) olan kimdir" denildiğinde "gözümüzün de, kulağımızın da, gönlümüzün de, kalbimizin de sahibi, bizim de sahibimiz olan Allah'tır" diyorsunuz, öyleyse Allah'a karşı kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışmayacak mısınız! Allah size gözünüzü, gönlünüzü, rızkınızı; sorumluluğunuzu yerine getirmeniz, emaneti taşıyıp Allah'a verdiğiniz sözü tutmanız için vermiştir. Sizi bunun için varlıkta tutar. Sizin de Allah'a karşı sorumluluğunuzu artık yerine getirmeniz gerekmez mi!

"Muhakkak ki Allah fâliktir, taneyi ve çekirdeği (içindeki hakikati ortaya çıkarmak için çatlatıp) yarandır. (O) Ölüden diriyi çıkarır, diriden de ölüyü çıkarandır. İşte, (rabbiniz olan) Allah budur. O hâlde nasıl oluyor da (haktan) döndürülüyorsunuz!"[36]

[35] Yûnus /31
[36] En'âm /95

Taneyi, çekirdeği yaran, diriyi ölüden, ölüyü de diriden çıkaran odur.

Bu zahiri olarak da manevi olarak da böyledir. İnsan zahiri olarak diriyken Allah onu öldürür yahut ölüyken bu defa onu diriltir veya yoktan, bir damla sudan yaratır. Manevi olarak da Allah ölü bir insandan diri bir insanı, manevi diri birinden de ölü bir insanı çıkarır; yani kâfir olan, müşrik olan birinden bir peygamber, bir veli çıkarır. Peygamberden, veliden de müşrik olan, kâfir olan birini çıkarır.

Daha iyi anlaşılması için örnek vereyim.

Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın babası Azer müşrikti; ama Allah ondan Hz. İbrâhîm (a.s.) gibi bir diriyi çıkardı. Aynı şekilde Hz. Nûh (a.s.)'dan da oğlu Kenan gibi bir ölüyü çıkardı. Sahabeler de iman etmeden önce ölüydü, Allah onları diriltti ve onlardan dirileri çıkardı.

Bir de iman edip daha sonra imanını kaybedenler vardır. Onlar da dünya hayatını ahirete tercih ettikleri için manevi olarak ölmüşlerdir. Bununla ilgili olarak Allah âyet-i kerimede **"(resulüm!) onlara; kendisine âyetlerimizi verdiğimiz hâlde (onu inkâr ederek ve) onlardan sıyrıla(rak uzaklaşa)n, bu yüzden de şeytanın kendisini peşine taktığı ve sonunda azgınlardan olan kimsenin haberini oku! Eğer biz dileseydik kesinlikle onu, o (verdiğimiz âyet)lerle yüceltirdik; fakat o, (dünya denilen) yere saplan(ıp kal)dı ve (nefsinin) hevâsına tabi oldu. Onun misali (tıpkı) köpeğin misali gibidir; onun üzerine varsan da (sana) dilini sarkıtıp solur, onu (kendi hâline) bıraksan da (sana) dilini sarkıtıp solur. İşte, âyetlerimizi yalanlayan kavmin durumu böyledir"**[37] buyurmuştur. Bunlar imandan sonra dünyaya

[37] A'râf /176

saplanıp kâfir olanlardır, Allah da onların kalplerini mühürlemiştir; yani diri iken onlardan ölüyü çıkarmıştır.

"Eğer biz onlara melekleri indirseydik, ölüler de onlarla konuşsaydı ve her şeyi karşılarında (hakikatin şahidleri olarak) toplasaydık Allah dilemedikçe onlar yine de iman edecek değillerdi; fakat onların çoğu (nefislerine uyarak) cahillik ederler."[38] Bilmedikleri için iman etmiyor değiller. Melekler onlara gelse, ölüler dirilerek onlarla konuşsa, ahiretten haberler verse yine de iman etmezler; çünkü dünyayı tercih etmiş, rablerini kabul etmemişlerdir. Rableri Allah değil kendi nefisleri olmuştur.

İman etmeyenler Kıyamet yerine gitse ve her şeyi görseler yine de iman etmezler. Allah âyet-i kerimede **"(resulüm!) mücrimlerin; rablerinin huzurunda başlarını öne eğerek, rabbimiz! (Hakikati) Gördük ve işittik, şimdi bizi (dünyaya) geri döndür de sâlih amel(ler) işleyelim, artık biz kesin olarak (yeniden diriltilip sana hesap vereceğimize) ikna olduk, (diyecekleri) zaman onları bir görsen."**[39] **"(Resulüm!) Onların ateşin karşısında durdurulup, 'ah, keşke (dünyaya) geri gönderilsek de rabbimizin âyetlerini yalanlamasak ve iman edenlerden olsak' dediklerini bir görsen. Hayır, (kalplerinde küfür ve nifak gibi) daha önce gizlemekte oldukları şeyler(in neticesi) kendilerine göründü (diye böyle söylüyorlar). Eğer (dünyaya) geri gönderilselerdi yine kendilerine yasaklanan şeylere dönerlerdi; zira onlar gerçekten yalancıdırlar"**[40] buyurur. Çünkü şu anda da iman bellidir, küfür bellidir. Kulluk da, Allah'a isyan da, rabbinin huzurunda durup yaşamak da, şeytanla beraber olup yaşamak da, rabbine itaat edip vahyine tabi olmak da, şeytanın adımlarına uyup onun peşinden gitmek de bellidir. Her şey ortadadır ve bütün bunlara bakıp insan kendi tercihini yapar.

[38] En'âm /111
[39] Secde /12
[40] En'âm 27-28

İnsanın gönlü neyle doluysa aklı da onunla meşgul olur. Gönül, Allah'ın sevgisiyle, aşkıyla, muhabbetiyle, imanla dolu olursa aklın düşüncesi tefekkür olur, zikir olur, ibadet olur. Böyle bir gönül, rabbiyle olur; çünkü devamlı rabbinin hesabını yapar; ama biri Allah'ın vahyi ortada olduğu hâlde iman etmiyorsa bu tercihi kendisi yapmıştır.

"(Manen) Ölü iken dirilttiğimiz ve kendisine insanlar arasında yürüyebileceği bir nûr (yani iman) verdiğimiz kimse, hiç (şeytana tabi olmuş) karanlıklar içinde kalmış (ve) ondan hiç çıkamayacak kimse gibi olur mu? İşte, kâfirler için yapmakta oldukları şeyler (kendilerine) böyle süslü gösterilmiştir."[41]

Allah, nûrunu bütün kullarına teklif edip sunmuştur. Mü'min olanlar nûru kabul etmiştir, dolayısıyla Allah'ın vahiy nûrunun ışığında insanlar arasında yürüyüp manevi yolculuğunu yaparlar.

Peki, neden insanlar içinde yürürler?

Çünkü hayat bir imtihandır. Onlar da salih amel işlemek, Allah'a davet etmek, insanlara ikram etmek, cennet olmak için insanlar içinde o nûrla yürür, o nûrla etraflarını aydınlatırlar. Ötekiler ise; karanlıklar içinde kalmıştır, oradan bir çıkış bulamazlar. Hakikati örttükleri için de hakikatten mahrum kalmışlardır; ama hâllerinden razıdırlar. Allah'a dönmeyip hâllerine devam ettikleri için bir yerden sonra bu hâlleri kendilerine daha güzel gelmiş ve hâllerini sevmişlerdir.

"De ki: Muhakkak ki benim salâtım, (ibadetlerim) kurbanım, hayatım ve ölümüm âlemlerin rabbi Allah içindir."[42] "Ben Allah'a aidim, de" buyurdu Allah.

[41] En'âm /122
[42] En'âm /162

Biz de “namazımız, ibadetimiz, kulluğumuz, aşkımız, muhabbetimiz, çabamız, gayretimiz, âlemlerin rabbi olan Allah içindir. Hayatımız, vaktimiz, ölümümüz Allah içindir. Yolunda hayatımızı kurban edip öleceğimiz zat âlemlerin rabbi olan Allah’tır. Canımızdan, her şeyimizden vazgeçeriz; ama rabbimizden, rabbimize iman etmekten, kul olmaktan, ona olan sorumluluğumuzu yerine getirmekten vazgeçemeyiz. Her neyimiz varsa canımızla beraber senin yoluna kurbandır, ya rabbi’” diyoruz.

Evet, hep beraber Allah’ın yuhyi “diriltir” ve yumit “öldürür” fiillerini anlamaya çalıştık.

Allah bizi karanlıkta kalanlardan, bu hâlini sevenlerden ve diriyken ölü olanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi Kur’ân’la, vahyiyle dirilenlerden eylesin. Allah bizi insanlar içinde onun nûruyla yürüyen, etrafına nûr olan, hidâyet olan kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

37.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını, güzel fiillerini, muamelesini ve bize olan her muamelesinin saf hayır, saf aşk, saf rahmet olduğunu anlamaya çalışıyorduk.

Allah bütün varlığa muamelede bulunur. İnsanı ilgilendiren ise Allah'ın kendisine özel olarak yaptığı muameledir. Allah'ın bütün kâinata, varlığa yaptığı muameleler insandan dolayıdır. Eğer bir deprem olduysa veya fırtına koptuysa sorun insandadır; çünkü Allah, varlığa insanın hâline göre muamele eder.

Allah, kulundan kulluk yapmasını istiyor, bu sebeple insana peygamber ve kitap gönderip ona kulluğu, hayatı öğretmiştir; ama kul, rabbini dinlemeyince hem kendisine hem varlığa hem de dünya hayatına başka bir mana verir. Bununla beraber ahireti de kabul eder ve ister; ama insan her ne kadar kendi kendine "ben cenneti istiyorum" dese de cennete koşmadıkça bu isteği hiçbir mana ifade etmez; çünkü Allah "cennete koşun"[1] dediyse ancak koşanlar cennete varabilir, koşmayanlar ise cennete varamazlar.

Hepiniz biliyorsunuz, şimdiye kadar devamlı imanı anlattık ve "iman inanmak değildir" dedik. İman konusunda bilinen yanlışı düzeltmek gerekir. İman, inanmak değildir. İman; Allah ve resulünü her şeyden, hatta canından bile daha çok sevmektir. Seven, kurban eder, kurban olur. Rabbimiz bize böyle öğrettiği için bunu net olarak biliyoruz. Kim Allah'ın bu söylediğinin dışında

[1] Âli İmrân /133

bir şey söylediyse ya yalancıdır ya da yalancılara uymuş, onları kabul etmiştir.

Aynı şey ibadet için de geçerlidir. Namazın mü'minin miracı olduğunu[2] bilmeyen hiçbir mü'min yoktur; ama baktığımızda namazımız miraç olmuyor! Allah namaz için **"muhakkak ki namaz, (insanı) hayâsızlıktan ve çirkin işlerden alıkoyar"**[3] buyurmuştur; ama namazın bizi aşırılıktan alıkoyduğunu, dengede kıldığını ve çirkin işlerden sakındırdığını görmüyoruz.

İnsan için denge; Allah'ın isimlerinin üzerinde tecelli etmesidir. Allah'ın yeryüzündeki halifesi için Allah'ın isimlerinden başka bir denge olamaz. Biri kendi kendine "ben dengedeyim" diyebilir. Eğer kâmil manada rahmet ediyor, mağfiret ediyor, ikram ediyor, affediyor, yardım ediyor, iyilik yapıyor, güzellik yapıyor, hidâyete vesile oluyor, cennete davet ediyor, hayroluyor, nimet oluyorsa doğrudur, o kul dengededir ve namaz onu her türlü aşırılıktan alıkoyup dengede kılmıştır; ama böyle değilse namaz onu aşırılıktan alıkoymamış, dengede tutmamıştır.

Baktığımızda, yirmi sene boyunca namaz kılanlar vardır; ama üzerlerinde bir denge görünmez. Yirmi sene önce neydilerse yine aynıdırlar. Hatta elli sene ya da bütün hayatları boyunca namaz kılanlar vardır; ama en baştaki hâlleriyle aynıdırlar. Namazları onlara bir şey vermemiştir! Oysaki Allah'ın namazdan bir gayesi, amacı vardır. Bu da kulun namazla her anda Allah'ın huzurunda durmayı öğrenmesidir; yani namaz kulu miraca, huzura, dengeye taşımak için bir araçtır. Araç, kulu gayeye taşımadıysa vazifesini yapmamış, hiçbir işe yaramamıştır.

Bu, bütün ibadetler için geçerlidir. Bütün ibadetler bizi Allah'ın ondaki gayesine taşımak için bir araçtır. Mesela; Allah'ın

[2] El-Munavî, Feyzu'l-Kadir, 1/497
[3] Ankebût /45

bize orucu emretmesinde bir gayesi vardır, dolayısıyla tuttuğumuz oruç bize o gayeyi kazandırmalıdır.

Peki, Allah'ın oruçtaki gayesi nedir?

Allah orucu emrederken **"ey iman (ettiğini iddia) edenler! Oruç sizden önceki (ümmet)lere (farz olarak) yazıldığı gibi size de (farz olarak) yazıldı. Umulur ki takvâlı olursunuz (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışırsınız)"**[4] buyurmuştur. Allah'ın oruçtaki gayesi takvâ sahibi bir kul olmamızdır. O zaman oruç bize takvâyı kazandırmalıdır.

Takvâ; Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilmek ve bu sorumluluğun gereğini yerine getirmeye çalışmaktır. Takvâ sahibi olan muttaki bir kul hem Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu hem de kulluğunu bilir. Bununla beraber ailesine, anasına, babasına, çocuğuna, komşusuna kısacası bütün insanlara, varlığa karşı sorumluluğunu bilir ve bu sorumluluğunun gereğini yerine getirmeye çalışır. İşte, takvâlı insan, muttaki insan, veli olan, Allah'a dost olan, Allah'ın isimlerinin, güzelliğinin üzerinde tecelli ettiği, Allah'a yakın, mukarrebun kul budur!

İnsan oruç vasıtasıyla kendine öyle bir hâkim olur ki "rabbim ne diyorsa doğru olan odur, gerisi önemli değildir" der. Oruç insana bu imanı kazandırmalıdır; ama bu yalnızca oruç için değil bütün ibadetler için de geçerlidir. Hâl böyleyken ümmet olarak anlamadığımız bir şey vardır. İbadet etmemiz gerektiğini biliyoruz; ama ibadetlerin bize ne kazandıracağını, yapmazsak ne kaybedeceğimizi bilmiyoruz.

Misal; namazın farz olduğunu, kılınması gerektiğini biliyoruz; ama namazın bize ne kazandıracağını ya da neyi kazandırması gerektiğini bilmiyoruz. Bu yüzden insanlar ibadetlerin sadece zahirine bakıp "namaz kıldıysan tamamdır"

[4] Bakara /183, 187

veya “aç, susuz kaldıysan oruç tuttun, tamamdır” derler! Ya da hacca gidenlere “hacca gittin orayı gezdin ya tamam Allah’ın emrini yerine getirdin” derler! Hâlbuki Allah bize bunları emrediyorsa bir şey kazanmamızı istiyor. Kazanmamızı istediği de; Hz. İnsan olmamız, cennete koşmamız, yaklaşmamız ve gönlümüzün cennet olmasıdır. Bütün ibadetler imanımızı, kulluğumuzu kemale erdirir ve bizi hakikatimize, rabbimize kavuşturur. Şayet ibadetlerimiz bizi kemale erdirmiyorsa ibadetlerimiz taklitten ibaret kalmış demektir.

Evet, namaz Allah’ın âyet-i kerimede buyurduğu gibi bizi her türlü aşırılıktan alıkoyup dengede kılıyorsa[5] o zaman Allah’ın namazdaki gayesi; namazın bizi dengede kılmasıdır. Allah bir de **“(ey mü’minler! Günlük) namazları(nızı) ve (iki namaz arasında kalan tüm vaktinizi Allah’ın huzurunda geçirmeye çalışarak) orta namazı(nızı) muhafaza edin.”**[6] Yani her anda rabbinizin huzurundasınız. Her iki namaz arasında da rabbinizin huzurunda olduğunuzu unutmayın ve gönülden itaat ederek her anda Allah’ın huzurunda durun, buyurmuştur. Öyleyse namazımız bizi Allah’ın huzuruna taşımalıdır. Eğer kıldığımız namazlar bizi huzura taşımıyorsa namazımız taklitten ibarettir.

Namaz kılmak, oruç tutmak, hacca gitmek, zekât vermek bizi mü’min yapmaz. Hayatı yaşarken dilimizle, gönlümüzle, hâlimizle, tavrımızla, işimizle kul olmadıysak, işlerimiz mü’mince, Müslümanca değilse her ne kadar dilimizle Müslüman olduğumuzu söylesek de mü’min ve Müslüman olmuş olmayız; çünkü düşüncemizin, fikrimizin, konuşmamızın, gönlümüzün, işlerimizin mü’min ve Müslüman olması, ibadetlerimizin bize mü’mince bir hayat yaşamayı kazandırması gerekir.

Gayemiz hiç kimseyi eleştirmek ya da yermek değildir; ama şahid olmuşuz ki insanlar namaz kılan, ibadet eden bir

[5] Ankebût /45
[6] Bakara /238

Müslümana baktığında ahlakından dolayı o kişi için "bu Müslümansa ben Müslüman olmam, bu mü'minse kesinlikle ben mü'min olmam, bu dini kabul etmem" diyorlar.

Peki, haklı mıdırlar?

Tabi ki haklıdırlar; çünkü onda mü'minliği, Müslümanlığı görmüyorlar. Öyleleri var ki ibadet olarak birtakım hareketler yapıp kendine göre Allah'ın emrini yerini getirir; ama insan olamamıştır. İnsan olmayan hiç Müslüman olur mu, mü'min olur mu! Allah âyet-i kerimede **"(resulüm! O, herkesin ve her şeyin kendisine verilenlerden hesaba çekileceği) din (günün)ü yalanlayan kimseyi gördün mü? İşte o, yetimi (ve dayanağını kaybetmiş kimseleri) itip kakar, Yoksulu (doyurmaz ve) doyurmaya da teşvik etmez. Veyl olsun (yazıklar olsun, şu) namaz kıl(ıp ibadet ed)enlere ki onlar namazlarından (ve ibadetlerinden) gâfildirler (ona ihtimam göstermezler)"**[7] buyurmuştur. Veyl, cehennemdeki bir derenin ismidir. Böyleleri namaz kılmış; ama namazı kendilerine fayda vermemiştir. İşte, onların yeri cehennemdir, buyurdu Allah.

Biri, Allah'ın huzurunda günde beş vakit durup Fâtiha Sûresi'ni okuyarak devamlı rabbine "yalnızca seni hamd ediyor, seni övüyorum ya rabbi! Sen benim rahman ve rahim olan rabbimsin. Mülkün maliki, din gününün sahibi sensin. Ben senin âbdinim ve seni istiyorum. Kendisine nimet verdiğin kullarla beraberim, sırât-ı mustakîmde, onların yolunda yürüyorum. Hz. İnsan olma yolunda nimet verdiğin kullarla beraber onların kazandığı nimeti kazanmak için sana koşuyorum, sana firar ediyorum" diyorsa hayatı mü'mince, Müslümanca yaşar ve eline de, diline de, gönlüne de, aklına da, her şeyine de dikkat eder; çünkü Allah'ın huzurunda durduğunu bilir; ama bunları yapmıyorsa namaz kılmıyor, namazı sadece taklit ediyordur.

[7] Mâûn /1-5

Evet, bütün ibadetlerden Allah'ın bir gayesi, muradı vardır. İbadetin kendisi Allah'ın muradı değildir. Kulun ibadetlerle kazanması gereken bir şey vardır. Allah'ın ibadetlerdeki muradı da; kuluna murad ettiği nimetleri kulun ibadetler vesilesiyle kazanmasıdır. Biri ibadetlerdeki gayeyi anlamayıp "kulluktan gaye ibadet yapmaktır" dediyse o kişi kulluğu anlamamıştır; çünkü Allah'a âbd olmak, kul olmak demek ibadet etmek demek değildir. İbadet kulluğun yalnızca bir parçasıdır. Allah, insanı ibadet etmesi için değil âbd olsun diye, âşık olsun diye, rabbini istesin, rabbiyle olsun, rabbinin güzelliği üzerinde tecelli etsin ve rabbine yeryüzünde halife olsun diye yaratmıştır.

Biri gece gündüz ibadet ediyor, namazını kılıyor, orucunu tutuyor, hatta kalkıp gece namazını kılıyor, elinde tesbih sürekli zikir çekiyor, salavat okuyorsa; ama Hz. İnsan olamamışsa, Allah'ın güzelliği üzerinde tecelli etmemişse, Allah'a âşık olmamışsa, rabbini isteyemiyorsa, her şeyi ona kurban edemiyorsa, ahlakı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakına benzememişse, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in güzelliği onun üzerinde tecelli etmemişse Allah o kişiyi ibadet etmiş olarak kabul etmez; çünkü daha o kendini kul olarak kabul etmemiştir. Eğer kendini kul olarak kabul etseydi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in güzelliği, ahlakı onun üzerine görünürdü. Unutmamamız lazım ki Allah ancak kulun üzerinde görüneni kabul eder; yani kul nasılsa Allah onu öyle kabul eder. Bu yüzden ibadetlerimizin, kulluğumuzun kabul olmasını istiyorsak yaptığımız ibadetlerle mutlaka değişmemiz ve manevi olarak büyümemiz şarttır.

Hayat bir yolculuktur, istesek de istemesek de bu yolculuğu yapıyor, her gün bir adım daha ahirete yaklaşıp bir adım daha dünyadan uzaklaşıyoruz. Bu yolculuğun sonu ise ölümdür, Allah "gel" dedi mi artık hayat yolculuğumuz biter ve gideriz. Önemli olan; Allah'ın rızasını, dostluğunu kazanmış ve rabbimize verdiğimiz sözü yerine getirmiş olarak ahirete gitmemizdir. Bu da

ibadetlerimizin bizi Allah'ın isimlerinde dengede kılmasıyla ve bizi kemale erdirmesiyle mümkündür.

Allah bizi ibadetleri kendisine fayda vermeyenlerden eylemesin. Allah bizi her anda rabbinin huzurunda duran ve rabbinin emrettiği, sevdiği gibi yapıp manevi olarak büyüyen kullarından eylesin.

Evet, geçen sohbetimizde Allah'ın yuhyi "diriltir" ve yumit "öldürür" fiillerini anlamaya çalışmıştık. Sohbetimize kaldığımız yerden devam edelim inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

"Allah diriltir ve öldürür."[8] Dirilten de öldüren de odur. Allah, kulunu diriltmişse ve sonra öldürecekse bu ikisi arasında kulundan bir şey istiyor demektir; ama Allah'ın istediği bu şey sadece kulunun kazanması içindir. Bununla beraber Allah'ın bu isteğinden bir muradı vardır.

Peki, Allah, kulundan ne istiyor?

Allah âyet-i kerimede **"(o gün) onun (Allah'ın) yanında hiçbir kimseye verilecek bir nimet yoktur. E'âlâ (yüceliği anlaşılamayacak kadar büyük) olan rabbinin vechini (cemâlini ve rızasını) isteye(rek gerekeni yapa)n müstesna."**[9] Yani "benim istediğim gibi bir kul olmanı istiyorum. Senden razı olmayı, seni huzura almayı, sana cemalimi müşahade ettirmeyi, seni sana tanıtmayı, sana nefhettiğim rûhu, hakikati görmeni, yaşamanı, tatmanı ve o olmanı istiyorum" buyurmuştur. İşte, Allah'ın istedikleri de bunlardır.

[8] Mu'minûn /80
[9] Leyl /19-20

Şimdiye kadar genel itibariyle ibadetin araç olduğu anlaşılmamıştır; ama nasıl ki "iman inanmak değildir" deyip imanın ne olduğunu anlattıysak ibadetin de amaç olmadığını, ibadetlerdeki amacın Allah'ın bizim için murad ettiklerini kazanmamız olduğunu anlatacağız; çünkü rabbimizi dinleyip eksiklerimizi, yanlışlarımızı düzeltmemiz ve rabbimizin bizim için murad ettiklerini kazanmamız gerekir.

Bununla beraber imanın inanmak olmadığını biz söylemiyoruz; bunu Allah ve resulü söylüyor. Şimdiye kadar yaptığımız sohbetlerde anlattığımız âyetlerle, hadislerle hepimiz artık böyle olduğunu biliyoruz.

Evet, imanın inanmak olmaması gibi ibadet de amaç değildir. İbadet kul olmanın aracıdır. Devamlı "İslam dini hayat dinidir, Kur'ân, hayat kitabıdır" diyoruz ya işte hayatımızın her anında Allah'ın vahyine, Kur'ân'a uymamız gerekir ki Kur'ân bizim hayat kitabımız olmuş olsun. Eğer yaşadığımız her olayda Allah'ın vahyettiği gibi yapmazsak Kur'ân bizim hayat kitabımız olmuş olmaz.

Aynısı ibadetler için de geçerlidir. İbadet ettiğimiz zaman hayatımızda bir değişiklik olmalı ve ibadetlerimiz bizi büyütüp olgunlaştırmalıdır; yani bize Allah'ın güzelliğini kazandırmalı, bize gönül yolculuğunu yaptırıp bizi hakikatimize yaklaştırmalıdır. İbadetimiz bize Allah'ın güzelliğini, yakınlığını kazandırmadıysa ibadet etmemiş, ibadeti taklit etmişiz demektir.

Öyleleri var ki Allah'ın ibadetten muradının birtakım hareketler yapmak olduğunu söylüyor ve namazın hareketlerini yapıp "namaz kıldım" diyor! Hâlbuki ne yaptın da namaz kılmış oldun! Nasıl ki bir şey yaparken neyi kazanacağını bilmediğinde onu kazanamıyorsan namaz kıldığında da neyi kazanacağını, kılmadığında ise neyi kaybedeceğini bilmezsen namaz kılsan bile onu kazanamazsın.

Allah her neyi emretmişse o kulluğumuz için olmazsa olmaz olandır. Allah bize sadece vakit namazlarında değil, vakit namazları arasında orta namazında da huzurda durmayı emretmiştir. Bu durumda bir tek vakit namazlarını kılmak yetmez, her vakit arasında da Allah'ın huzurunda durmamız ve Allah'ı unutmamamız gerekir. Eğer Allah'ı unutursak gafil oluruz. Allah da âyet-i kerimede **"Allah'ı unutan ve bu yüzden (Allah'ın da) onlara kendilerini unutturduğu kimseler gibi olmayın! İşte onlar fâsıkların ta kendileridir"**[10] buyurmuştur. Kendimizi unutmuşsak bilelim ki rabbimizi unuttuğumuz içindir.

Zaten baktığımızda kendimizi, kim olduğumuzu unutmuşuz. Kendimizi unutmamak için "ben kimim" sorusuna rabbimizin verdiği gibi cevap vermemiz ve âbd olduğumuzu kendimize hatırlatmamız lazım. Yetmez, Allah'ın bize emrettiklerinin kulluğumuz için olmazsa olmaz olduğunu bilip namaz vakitleri arasında da Allah'ın huzurunda durmamız ve rabbimizle olan yakınlığı tatmamız lazım.

Dirilten odur, öldüren odur, onunla dirilmemiz şarttır. Onsuz öldük, ölüyoruz! Onsuz olduğumuz için onu da kendimizi de unuttuk. Kendini unutan, rabbini unutan biri diri olabilir mi! Böyle biri manevi olarak ölmüştür; ama bundan haberi bile yoktur. Rüzgâr hangi taraftan eserse o da tıpkı çer çöp gibi rüzgârın estiği yöne doğru savrulur. Mü'min, çer çöp gibi rüzgârda savrulan değildir, nereye koştuğunu bilen ve rabbine koşandır.

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e **"ey nebî! Muhakkak ki biz seni (ancak insanlar için) bir şahid, bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak gönderdik. Ayrıca onun izni ile (insanları) Allah'a (çağıran) bir davetçi ve nûr saçan bir kandil olarak**

[10] Haşr /19

(gönderdik).”[11] Sen etrafını, insanlığı aydınlatıyorsun, buyurmuştur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz konuşarak etrafına aydınlık saçmamıştır. O zaten Allah’ın âyetlerini okuyordu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu aydınlığı ahlakıyla saçmıştır. Bu yüzden Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’e **“muhakkak ki sen, (rabbinin isimlerinin üzerinde tecelli etmesiyle) elbette azim (ve yüce) bir ahlak üzeresin”**[12] buyurmuştur.

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz haricinde hiçbir peygambere bu kelimeyi kullanmamıştır. Yine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için “o raûf ve rahîmdir”[13] buyurmuş, Hz. İbrâhîm (a.s.)’a “halîm”[14] demiş, Hz. Eyyûb (a.s.)’a “sabreden bir kul”[15] demiş, Hz. Nûh (a.s.) için de “şükreden bir kul”[16] demiştir; ama Resulullah (s.a.v.) Efendimiz haricinde hiçbirine “sen azim bir ahlak üzeresin” dememiştir.

Azim, Allah’ın ismidir ve azamet, büyüklük sahibi demektir. Büyük olan Allah’tır. İşte, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’de Allah’ın güzelliği öyle bir tecelli etmiş, Allah’ın güzelliği onun üzerinde öyle bir nûr saçmıştır ki; Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’e “sen azim (ve yüce) bir ahlak üzeresin” buyurmuştur. Bütün ibadetlerden gaye de hayatı yaşarken Allah’ın bu güzelliğini, El Esmâu’l Husnâ’sını kazanmak ve Hz. İnsan olmaktır.

Evet, Allah hayat veren ve öldürendir,[17] buyurmuştu Allah. **“Şüphesiz ki (o kıyamet) saat(i) hakkındaki bilgi (ancak) Allah katındadır. Yağmuru o indirir, rahimlerde olanı o bilir. Hiç kimse**

[11] Ahzâb /45-46
[12] Kalem /4
[13] Tevbe /128
[14] Tevbe /114
[15] Sâd /44
[16] İsrâ /3
[17] Mu’minûn /80

yarın ne kazanacağını bilemez ve hiç kimse nerede öleceğini bilemez. Muhakkak ki Allah alîmdir, habîrdir (her şeyi, herkesi bilen ve her şeyden, herkesten haberdar olandır).”[18]

İnsan yarın ne kazanacağını bilmiyorsa hiçbir şeyin sahibi değil demektir. Nerede, nasıl öleceğini bilmiyorsa kendisinin bile sahibi değildir!

İnsanın yarın ne kazanacağını bilememesi hem zahiri hem de manevi olarak geçerlidir. İnsan zahiri bir şey için “kâr ederim” derken zarar edebilir, “manevi olarak kazanırım” derken de kaybedebilir. Hiç kimse önüne nasıl bir imtihanın geleceğini bilemez. Allah bunların hepsini yazmıştır ve hepsi Levh-i Mahfuz’da mevcuttur. Hepsi de mutlaka önümüze gelir. Kazanmak ya da kaybetmek de bizim Allah’ın bize verdiği imtihana karşı tavrımıza bağlıdır.

Eğer ibadetlerimiz bizi Allah ile muhatap ettiyse, her anda rabbimizin bizi imtihana tabi tuttuğunu anladıysak Allah bize muameleyi ona göre yapar, biz de bunun sonucunda kazanırız. Yoksa rabbimizi unuttuysak kendimizi de unuttuğumuz için ne yapacağımızı bilemeyiz ve kazanma imkânımızı kaybederiz.

Güzel yapmak tek başına bize bir şey kazandırmaz. Ameller niyetlere göredir. İnsanın yaptığı her şeyde mutlaka bir niyeti, amacı vardır ve amelden önce niyetler Allah’a ulaşır.[19] Eğer güzel yaparkenki niyetimiz Allah’ın rızası olmazsa “insanlar benim için iyi şeyler söylesin” veya “beni iyi bilsin” gibi bir amaçla onu yapıyorsak, güzel yapsak bile Allah’tan hiçbir şey alamayız; çünkü Allah âyet-i kerimede **“(o gün) onun (Allah’ın) yanında hiçbir kimseye verilecek bir nimet yoktur. E’âlâ (yüceliği anlaşılamayacak kadar büyük) olan rabbinin vechini (cemâlini ve**

[18] Lokmân /34
[19] Hacc /37

rızasını) isteye(rek gerekeni yapa)n müstesna."[20] Yani bir şey yaparken niyeti benim rızam olmayanlar, benim hesabımı yapmayanlar benden bir şey alamaz, teşekkürüme layık olamazlar, buyurmuştur.

Niyetimiz; rabbimizse, rabbimizin rızası, vechiyse yaptığımız her iş ibadet olur ve bize kazandırır; ama niyetimiz rabbimizin rızası değilse güzel bir şey yapsak bile manevi olarak kazanamayız. Bu da kazanmanın bir tek niyete bağlı olduğunu gösterir.

Evet, "Allah'ın vechini, cemalini; yani güzelliğini dileyenler müstesna, kimseye verilecek bir nimet yoktur" buyurdu Allah. O hâlde güzellik; bir kulun, rabbiyle muhatap olurken rabbinin cemaline şahid olmasıdır. Kendi gönlünde rabbinin isimlerine, güzelliğine şehadet etmesi ve bunu görmesidir. Kulun kazanabileceği güzellik de budur.

Allah, bütün kullarına güzelliğiyle tecelli etmiştir. Bizim de rabbimizin güzelliğini önce kendi üzerimizde görmemiz lazım. Bütün mü'minler üzerinde az veya çok Allah'ın güzelliği görünür; ama ibadet ederken, bir iş yaparken niyetimiz rabbimizin güzelliği ile güzel olmak, o güzellikle rabbimize yakın olmak, dost olmak, halife olmak, ayna olmak olursa Allah üzerimizdeki güzelliğini artırır ve biz de Allah'ın güzelliğine kendi üzerimizde şahid oluruz. Buna şahid olmadan rabbimizin cemaline şahid olamayız; çünkü gönül aynamız bozuk olduğu için rabbimizin cemali orada tecelli etmez.

"Doğruyu (apaçık beyan eden bu Kur'ân'ı) getiren ve onu tasdik edenler var ya, işte onlar takvâ sahibi olanlar (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlar)dır."[21] Doğruyu getiren Resulullah (s.a.v.)

[20] Leyl /19-20
[21] Zumer /33

Efendimiz'dir, dolayısıyla Resulullah (s.a.v.) Efendimiz muttakidir. Bir de doğruyu tasdik edenler, sadık olanlar muttakidirler.

Evet, rabbinin kelamını tasdik edenler muttakidir. Tasdik etmeyenler, resulüne tabi olmayanlar da yalancıdır, muttaki değildir. Biz de Allah'ın vahyini, resulünü ne kadar tasdik ettiysek, ona ne kadar tabi olup onun gibi olmaya çalıştıysak o kadar muttakiyiz, Allah'a, kendimize, mahlûkata karşı sorumluluğumuzu o kadar yerine getirebiliyoruzdur.

Allah; inkâr edenlere, hakikati örtenlere, rabbinin âyetlerini yok sayanlara, görmezden gelenlere Kıyamet günü yaptığı hitabı beyan eder. **"(O gün) Muhakkak ki kâfirlere şöyle seslenilir: (Bugün) Allah'ın gazabı sizin kendinize olan kızgınlığınızdan elbette daha büyüktür."** Demek ki o gün herkes "rabbime nasıl karşı geldim, nasıl itiraz ettim, nasıl 'ben rabbimden daha iyi biliyorum' diyebildim! Nasıl dünyaya tenezzül ettim de kaybedebildim" deyip kendine kızıyor, tabir-i caizse başını taşa vuruyormuş! Yani nefsine gazap ediyormuş! Allah da onlara "Allah'ın gazabı sizin kendi nefsinize olan gazabınızdan daha büyüktür" buyurur. Âyetin devamında Allah onların kaybetme sebebini de beyan eder. **"Zira siz imana davet ediliyor; fakat inkâr ediyordunuz."**[22] İmanı dinlemiyor, yok sayıyor, ondan yüz çeviriyordunuz.

İman bizim istediğimiz gibi olmaz. Allah'ın istediği, razı olduğu gibi iman edersek imanımız iman olur. Allah âyet-i kerimede **yâ eyyuhellezîne âmenû âminû:**[23] "Ey iman (ettiğini iddia) edenler! İman edin." Ey ben mü'minim diyenler! Siz mü'min değilsiniz, iman edin, buyurmuştur.

Peki, nasıl iman edeceğiz?

[22] Mu'min /10
[23] Nisâ /136

Elbette ki Allah'ın buyurduğu gibi iman edeceğiz. Allah ne dediyse doğru olan, güzel olan odur, diyecek hayatımızı Allah'ın vahyine göre yaşayacağız. Allah, nasıl itaat etmemizi söylediyse öyle itaat edecek, neye "güzel" dediyse ona "güzel" diyecek, neye "çirkin" dediyse ona "çirkin" diyecek, dünyayı ne kadar sevmemizi söylediyse dünyayı o kadar sevecek, ahireti ne kadar sevmemizi, tercih etmemizi söylediyse ahireti o kadar sevip tercih edecek, insanlara nasıl muamelede bulunmamızı söylediyse herkese öyle muamele edecek, nasıl yardım etmemiz gerektiğini söylediyse öyle yardım edeceğiz. Allah bize "birbirinizi koruyun, muhafaza edin, Allah'a, cennete davet edin, fedakârlık yapın" dediyse rabbimizin dediği gibi yapacağız. Aksi takdirde iman etmiş olmayız. Kaldı ki Allah'ın anlattığı imanı kabul etmiyorsak zaten "biz daha iyi biliyoruz" demiş oluruz ki o zaman da Allah'a kulluğu kabul etmemiş oluruz.

Kul olmak basit bir şey değildir. Allah'a âbd olmak, kul olmak dünyanın en zor şeyidir. Bütün dünyayı sırtımıza alıp taşısak bile kulluk kadar, rabbini dinlemek kadar ağır olmaz. Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e **"(nebîliğin ve resullüğün gereği olan vahyi almaya hazırlanmak için) birazı hariç, geceleyin kalk! (Gecenin) Yarısında yahut ondan biraz azalt ya da çoğalt ve Kur'ân'ı tertil üzere (anlayarak tane tane) oku! Çünkü biz, sana (sorumluluğu) ağır bir söz ilka (edip vahy)edeceğiz."**[24] Sana ağır bir yük yükleyeceğiz, buyurmuştu ya işte Allah'ın vahyi ağır bir yüktür ve bu da bir tek Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için değil her bir mü'min için böyledir.

Şayet rabbimizin âyetlerini dinlediğimizde âyetlere iman ettiysek bu ağır yükü, ağır sorumluluğu yüklenmiş oluruz. Bu ağır yük aynı zamanda göklerin, yerlerin, dağların yüklenmekten korktuğu, çekindiği, titrediği emaneti, Allah'ın bize kendinden nefhettiği rûhu taşımamız için bize güç ve kuvvet olur. Eğer

[24] Muzzemmil /2, 4-5

Allah'ın vahyini, bu ağır yükü taşımazsak Allah'ın bize verdiği emaneti de arkamıza atmış, taşımamış, yok saymış oluruz ki bu defa da dini Allah'ın öğrettiği gibi değil başkalarının anlattığı gibi kabul ederiz.

Sohbetin başında dediğim gibi; biri namaz kıldı mı o kişi için "bu adam Müslüman'dır" derler. Onun ahlakının güzel olup olmamasına bakmazlar. İyi de sizin "Müslüman" dediğiniz kişi canidir, kardeşini öldürüyor, cinayet işliyor! Onun neresi Müslümandır! İman, Allah'ın anlattığı gibi olmadıkça, ahlak Allah'ın güzelliğiyle güzelleşmedikçe hiç kimse namaz kılmakla, oruç tutmakla Müslüman olmaz. İnsanın önce iman etmesi gerekir. Onun ise daha imanı yoktur! Daha insan olmaya, kul olmaya karar vermemiştir! Hâl böyleyken nasıl Müslüman olsun!

Unutmamamız lazım ki birinin kulluğu ne kadarsa imanı da insanlığı da o kadardır. İnsanın dıştan görünen hâli imanın ölçüsü değildir; çünkü Allah, kulunun gönlüne bakar. İnsan gönlündekini açıklasa da gizlese de Allah onun gönlünü bilir. Mesela; biri dışarıdan namazını kılıyor, orucunu tutuyor, bütün ibadetlerini yapıyor olabilir; ama gönlü rabbiyle beraber değilse ibadet ederken bile başka şeyleri düşünüyor, tabi tutulduğu imtihanlarda nefsine göre davranıyorsa onun dıştan görünen ibadetleri imanlı olduğunu göstermez. İmanlı olabilmesi için hem gönlü rabbiyle beraber olmalı hem de tabi tutulduğu imtihanlarda Allah'ın sevdiği gibi yapıp Allah'ın güzelliğini üzerinde göstermelidir. Bu yüzden imanın tek ölçüsü vardır; o da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in olduğu gibi olmak ve onun yaptığı gibi yapmaktır.

Şu anda yaşadığımız din İslam dini değildir. Yaşadığımız din, İslam değilse biz ne kadar Müslüman olabiliriz! Müslüman diye sahabeye denir. Onların dini İslam'dı, onlar Allah'a teslim olmuştu. Bundan dolayı onların yaşadığı devre Asr-ı Saadet devri; saadet asrı, daha doğrusu aşk asrı denilir. Sahabelerin hepsi de

rabbine âşıktı, rabbini seviyordu, rabbinin yolunda her şeylerini, hatta canlarını kurban etmişti. Onun için Allah âyet-i kerimede sahabeler hakkında **"(imanda, amelde ve hayırda yarışıp) öne geçen ilk muhacirler ve ensar ile onlara güzellikle tabi olanlar var ya, Allah onlardan razı olmuş, (onlar da) ondan razı olmuşlardır"**[25] buyurdu.

Sahabenin hepsi Allah yolunda bir ve beraber olup Allah'ın vahyini taşıyordu. Dertleri, gayeleri sadece Allah'ın rızasıydı, ebedi hayatlarıydı. İşte Müslüman, mü'min, muttaki budur! Bizim Müslümanlığımız ise; namaz Müslümanlığı, oruç Müslümanlığı, hac Müslümanlığıdır! Dini ibadetten ibaret gördüğümüz için "ibadetimi yaptım, tamamdır" diyoruz! Niye, ibadet ettik diye insan mı olduk! Bizim Allah'ın vahyine tabi olup insanlığımızı göstermemiz, âlemlere rahmet olmamız, nimet olmamız, hidâyet olmamız, cennet olmamız, hayır olmamız, güzellik olmamız gerekirdi; ama Allah'ın "insan sarp yokuşu aşamadı"[26] buyurduğu gibi sarp yokuşu aşamadık.

Sarp yokuşu aşmak ne demektir?

Sarp yokuşu aşmak; fakire, yetime, yoksula yedirmek, içirmek, yardım etmek, en zor anda kardeşini kendi nefsine tercih etmektir.[27] Ne ki insana zor geliyorsa o şey insan için sarp yokuştur. Bu yokuşun aşağısında da cehennem vardır, dolayısıyla bu yokuşu aşamayan biri yokuştan aşağıya, cehenneme yuvarlanır.

Sarp yokuşu aşamamanın sebebi; insanın "ben" demekten kurtulamaması ve "Allah" diyememesidir. Allah bizimle beraber olursa, bizi severse kazanamadığımız bir şey olur mu! Ama Allah bizimle olmadıysa, onun sevgisini kaybettiysek, onu unuttuysak,

[25] Tevbe /100
[26] Beled /11
[27] Beled /14-16

kendimizi unuttuysak kazanacağımız bir şey olabilir mi! Madem öyle neden bu kadar kendimizle uğraşıyoruz! Bu kadar "ben" diyor, "ben ne yapacağım, yarın ne olacak, nasıl olacak" diyoruz!

Biliyorsunuz ramazan ayının sonuna doğru yaklaşıyoruz, artık yürüyüp kendimizden, benliğimizden, nefsimizden kurtulmamız ve "Allah" dememiz lazım. Şimdiye kadar "ben, bence, bana göre" dedik de ne kazandık! Her "ben" deyişimizde kendi nefsimizi, şeytanın nefsimize verdiği vesveseyi kastettik. Eğer "ben" derken Allah'ın vahyini, Allah'ın bize nefhettiği rûhu kastetmediysek hayali, vehmi bir benliği, varlığı, şeytanın nefsimize verdiği vesveseyi kastediyoruz, demektir. Zaten Allah'ın Kıyamet günü kaybedenler için "şeytanını ona bağlayın ve onunla birlikte cehenneme atın"[28] buyurmasının sebebi "ben" derken şeytanın nefislerine verdiği vesveseyi kastetmeleri, dünyadayken şeytanla beraber olmaları, şeytanla bir olmaları, kısacası Allah'ın dostluğunu şeytanın dostluğuyla değiştirmeleridir. Allah da "bu ne kötü bir değişmedir"[29] buyuruyor. Dünyadayken şeytanı tercih ettikleri için Allah onları Kıyamet günü birbirine bağlar ve onları cehenneme atar.

"Allah" demek neden bize bu kadar zor geliyor! Namaz, mü'minin miracıdır ve namazda saf "Allah" dememiz gerekir; ama bu bize o kadar ağır geliyor ki namaz kılamıyoruz; çünkü namazda "Allah" dediğimiz için "ben" demekten kurtuluruz. Bu da nefsimizin hesabına gelmediği için bize ağır gelir ve "Allah" diyemeyiz. Şeytan ne yapar eder, bize "beni ve arkadaşım olan nefsimi yok sayıyorsun. Ben namazda sıkılıyorum, namaz kılıp beni sıkma" der. Nefsimize de bize söylemesi için "bir şey olmaz, namaz kılmasan da olur" dedirtir. Biz de "tamam, madem öyle namaz kılmayayım" der ve nefsimize, şeytana uyarız.

[28] Hâkka /30-31, Kâf /24, 27
[29] Kehf /50

Oysaki namaz, dinin direği ve mü'minin miracıdır. Kulun Allah ile baş başa oluşu, Allah'a imanını, aşkını, muhabbetini, âbdiyetini arz edip "ben senin âbdinim ve ben seni istiyorum ya rabbi" demesidir. Bu yüzden namaz olmazsa olmaz. Nefsimizin ağırlığından ve "ben" demekten kurtulmak için namaz kılmamız şarttır.

Şöyle bir düşünelim âşık maşuğuna, sevgilisine "seni seviyorum" demeyi ve bunun cevabını almayı istemez mi! Sen de namaz kılarken Allah'a "elhamdu lillâhi rabbil âlemin. Sen benim her zerremin rabbisin ya rabbi! Sen her şeyin rabbisin, övmeye de övülmeye de layık olan sensin. Ben senin sevdiğin, övdüğün gibi olmak ve övgüne layık olmak istiyorum. İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn: "Yalnız sana âbd oluyor ve yalnız seni istiyoruz" dersin; yani maşukuna "seni seviyorum ya rabbi" demiş olursun. Allah da bu söylediklerine karşılık "sen benim âbdimsin, ben de senin rabbinim" der. Yani Allah da sana "ben de seni seviyorum kulum" cevabını verir. Eğer rabbimizden cevap almak istiyorsak bizim de rabbimizin emrettiği gibi namaz kılmamız ve maşukumuza "sen benim rabbimsin" dememiz gerekir. Başka türlü nefsimizin "ben" demesinden hiçbir zaman kurtulamayız.

Evet, Allah'ın "diriltir ve öldürür" fiiliyle ilgili âyetleri anlamaya çalışıyorduk, devam edelim inşallah.

"(O gün) Muhakkak ki kâfirlere şöyle seslenilir: (Bugün) Allah'ın gazabı sizin kendinize olan kızgınlığınızdan elbette daha büyüktür. Zira siz imana davet ediliyor; fakat inkâr ediyordunuz. Onlar (da şöyle) derler: Rabbimiz, bizi iki defa öldürdün ve iki defa dirilttin. Şimdi biz günahlarımızı itiraf ediyoruz. (Bu ateşten) Bir çıkış yolu var mı?" Bize kazanmamız için bir imkân daha versen olur mu! Acaba tekrar kazanma imkânımız var mıdır!

Allah'ın iki sefer öldürmesi ve iki sefer diriltmesi nasıldır?

Allah âyet-i kerimede **“(resulüm!) hani bir zaman da rabbin, âdemoğullarının sırtından zürriyetlerini çıkarmış ve onları kendi nefisleri üzerine şahid tutarak, ‘(ben) sizin rabbiniz değil miyim’ (buyurmuştu. O anda onlar da Allah’ın cemâlini ve kudretini müşahede ederek) ‘Evet! Şahidiz (ki sen bizim rabbimizsin)’ demişlerdi. Kıyamet günü ‘biz bundan habersizdik’ demeyesiniz diye (bunu böyle yaptık)”**[30] buyurmuştur. Allah bu hitabı yapmadan önce âdemoğullarını yaratmıştır. Bu hitabı yaptıktan ve onlardan “belâ, şehidnâ” cevabını aldıktan sonra ise onların zahiri taraflarını öldürmüştür. Bu birinci ölümdür. Kulunu yaratıp dünyaya göndermesi birinci dirilme, dünyaya gönderdikten sonra zahiri olarak öldürmesi de ikinci ölümdür. Sonra Allah Kıyamet günü kulunu bir daha diriltir. Bu da kul için ikinci diriliş olur.

Evet, kaybedenler Kıyamet günü “(bu ateşten) bir çıkış yolu var mı” derler. Allah da onlara cevap verir. **“(Onlara şöyle denir) Bu duruma düşmenizin sebebi şudur: Bir (ve tek) olan Allah’a (iman etmeye) çağırıldığınız zaman inkâr ettiniz. Ona şirk koşulduğunda ise (hemen o söylenenlere) iman ettiniz. Artık hüküm, âliyy, kebîr (anlaşılamayacak kadar yüceliğe, azamete ve büyüklüğe sahip olan) Allah’a aittir.”**[31]

Biri “evet, Allah mülkün sahibidir; ama ben de kendime sahibim. Kendi hakkımdaki kararları, hükümleri ben veririm. Benim için neyin daha hayırlı olduğunu, güzel olduğunu ben daha iyi bilirim. Allah şöyle yap demiş; ama bence öyle değil de başka türlü yapmam benim için daha güzeldir, daha hayırlıdır” diyorsa kendi nefsini, aklını, ilmini, iradesini Allah’a şirk koşmuş olur.

Şirkle beraber iman edenler de Allah’ı kabul ederler; ama bir olan Allah’a davet edildiklerinde “Allah birdir. Hüküm sahibi,

[30] A'râf /172
[31] Mu’min /10-12

emir sahibi yalnızca odur" dendiğinde bütün hükmün Allah'a ait olduğunu kabul etmezler.

"O, hayat veren ve öldürendir. O, bir işe hükmettiği zaman ona sadece 'ol!' der ve o da hemen oluverir."[32] Allah "ol" demeden hiçbir şey olmaz ve onun "ol" demediği hiçbir şey yoktur. Allah, yalnızca kulun ebediyen kazanmasına, Hz. İnsan olmasına göre "ol" der. Bütün işler kulun ebediyen kazanabilmesine göre onun önüne gelir, kul da muameleyi öyle görür.

"Yoksa onlar Allah'tan başka dostlar mı edindiler? Hâlbuki veliyy (gerçek ve hakiki dost) yalnız Allah'tır. O, ölüleri diriltir ve o, her şeye kadîrdir (kudretiyle her şeyi hükmü altında tutandır)."[33] Allah'ı veli edinirsek Allah ile diri oluruz. Bizim dostumuz ancak Allah'tır, resulüdür ve iman edenlerdir.[34] Bunun dışında kendimize veliler edinirsek o veli edindiklerimizle beraber manevi olarak ölürüz; yani imanımızı kaybeder, rabbimizin vahyini işitemez, anlayamaz oluruz.

Allah "aklınızı sonuna kadar kullanın" buyurduysa biz de aklımızı Allah'ın vahyini, peygamberini, kendimizi anlamada sonuna kadar kullanmalı, ibadetlerimizi, kulluğumuzu yaparken de "bu kulluğu, ibadeti niçin yapıyorum" diye Allah'a ve resulüne sormalıyız; çünkü yaptığımız ibadetlerin bize ne kazandıracağını, yapmazsak neyi kaybettireceğini bilmeliyiz. Mesela; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"namazı olmayanın miracı olmaz, miracı olmayanın da namazı olmaz"*[35] buyurmuştur. Öyleyse namazın bizi huzurda durdurduğunu, orucun bize takvâyı, rabbimizin vahyine şükrü verdiğini ve Allah'ın vahyini bize sevdirdiğini, Kur'ân okuduğumuzda ise okuduğumuz âyetlerin bize iman

[32] Mu'min /68
[33] Şûrâ /9
[34] Mâide /55
[35] Taberi, Mucemu's Sağir 60; El-Kenz 21618; El-Âlusi, C.8; Er-Râzi C.1; Bursevi C.12

verdiğini bilmeliyiz. Bilmemiz yetmez, aynı zamanda öyle olmalıyız.

Kur'ân okumaktan gaye hafız olup âyetleri ezberden okumak değildir. Okuduğumuz âyetler bize iman vermiyorsa bir şeyleri yanlış yapıyoruz demektir. Allah âyet-i kerimede mü'minleri anlatırken **"kendilerine Allah'ın âyetleri okunduğunda imanlarını (Allah'a olan haşyet ve muhabbetlerini) artırırlar"**[36] buyuruyor. Öyleyse Allah'ın âyetleri okunduğunda imanımızın artması gerekir! Hani Kur'ân okumamıza rağmen imanımız artmıyor! Eğer bu şekilde okumakla imanımız artıyor, Allah'ın muradı üzerimizde gerçekleşiyor olsaydı şimdi dağlar gibi imanımızın olması ve bu imanımızın bir şehri aydınlatması gerekirdi; ama bırakalım etrafımızı ya da gönlümüzü, Kur'ân daha bizim ağzımızı bile aydınlatmamıştır! Hâlâ dilimiz rabbimize yalan söylüyor, hâlâ küfür kelimeler kullanıyoruz!

"Her nefis ölümü tadacaktır. Bir imtihan olarak sizi şerle de hayırla da deneriz ve (hepiniz ancak) bize döndürüleceksiniz."[37] Allah bizi hayırla da şerle de imtihana tabi tutar. Hayırla şerri doğru anlamalıyız. Hayır; bizi rabbimize, cennete, kendimize, hakikatimize yaklaştırandır. Şer de bizi rabbimizden uzaklaştırandır. Her ne ki bizi Allah'tan uzaklaştırıyorsa o yalnızca şerdir. Bu nedenle şer bizim zannettiğimiz gibi zahiri imtihanlar değildir.

Allah bizi imtihana tabi tutarken imtihana Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi cevap verirsek şer gibi görünen imtihan bizim için hayır olur; yani musibet gelince sabreder, boyun büker "rabbim bana muamelede bulundu" deyip güzel yaparsak kazanırız. Nimet gelince de şükredip gereğini yaparsak nimet de bizim için hayr olur; çünkü şükrettiğimiz için kazanmış oluruz. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"mü'minin hâline şaşılır.*

[36] Enfâl /2
[37] Enbiyâ /35

Allah ona bir nimet verdiğinde şükreder, gereğini yapar kazanır. Ona bir musibet verdiğinde (kulun şer dediği bir şey kendisine geldiğinde) sabreder kazanır"[38] buyurmuştur. Mü'min her hâlükârda sürekli kazanıp rabbine koşar, rabbine yaklaşır; ama biri mü'min değilse bu defa kendisine musibet geldiğinde itiraz eder, isyan eder, feryad eder, küfre girer ve bu musibet kendisi için azap üstüne azap olur. Bir nimet geldiğinde de şükretmez, onu rabbinden bilmez ve gereğini yapmadığı için yine kaybeder.

"O, hanginizin daha güzel amel edeceğini imtihan etmek için ölümü ve hayatı yaratmıştır. O, azîzdir, ğafûrdur (bütün şeref ve kudretin sahibi olan ve her türlü günahı mağfiret edendir)."[39] Sen biraz güzel yapmaya çalışırsan merak etme, Allah sana yardım eder ve eksiklerini tamamlayıp yanlışlarını mağfiret eder; çünkü o azizdir, bütün güç, kudret, şeref ona aittir. Sen de şerefini, kuvvetini Allah'tan alırsın. Yeter ki güzel yapmaya, güzel olmaya çalış!

Nefsin kulluk yapmamak için her zaman bir bahanesi vardır. Bu bahanesi de "ben yapamam, edemem, gücüm buna yetmiyor" demesidir. Bu bahaneyle de aslında "Allah bana yapamayacağım bir yükü yüklemiş ve beni geçemeyeceğim bir imtihana tabi tutmuş" deyip Allah'a başka bir yönden itiraz eder.

Allah'ın bir emrine karşılık "ben yapamam, gücüm bunu yapmaya yetmez" diyen bir insan, rabbini zalimlikle suçlamıştır ve bundan haberi bile yoktur. Ne demek yapamıyorsun! Sen rabbine boyun bükemiyor musun! "Ben senin kulunum" deyip başını secdeye koyamıyor musun! "Ben sana itiraz etmeden yapamam" mı diyorsun! Senin kendi nefsine dönüp "sen ne zamandan beri ilâh olmuşsun! Bu ilâhlığı sana kim verdi! Nasıl olur da 'ben rabbime kulluk yapamam, Allah'ın emrini kabul edemem, Allah'ın şu işini beğenmedim' diyorsun! Nasıl olur da 'ben ondan daha iyi

[38] İmam Müslim 5313; İmam Ahmed 18171-18175-22797-22804; Camiüssağir-5382
[39] Mulk /2

biliyorum' deyip rabbine itiraz edebiliyorsun" diye sorman gerekir. Allah, sana kulluk yapman için gereken bütün gücü, imkânı vermiştir. Bu nedenle sana "sen yapamazsın, edemezsin, gücün buna yetmez" diyen şeytandan başkası değildir.

Şeytanı dinleyen, şeytana dost olur; rabbini dinleyen de rabbine dost olur, veli olur. Allah'ın net olarak anlatmadığı hiçbir şey yoktur. Herkes "ben kul oldum mu olmadım mı, rabbime kul olmayı, iman etmeyi kabul ediyor muyum etmiyor muyum" deyip kendini hesaba çektiğinde nasıl bir durumda olduğunu net olarak anlar.

Biri iman etmeyi kabul ediyorsa o kişi rabbine âşıktır. Nasıl ki zahiri olarak âşık maşukundan başkasını görmüyor, yalnızca maşuğunun sevgisini istiyorsa manevi olarak da aynısı geçerlidir. Eğer mü'minsek, iman etmişsek yalnızca Allah'ın sevgisini isteriz. Madem öyle Allah'ın sevdiği, emrettiği gibi yapmamız lazım ki onun sevgisini kazanabilelim. Aksi hâlde "ben iman ettim" diyor; ama Allah için bir şey yapmıyorsak doğru söylemiyoruz demektir.

"Allah yolunda öldürülenlere 'ölüler' demeyin! Bilakis onlar diridirler; lâkin siz (bunu idrak edip) anlayamazsınız."[40] Bütün âyetlerde olduğu gibi bu âyetin de hem zahiri hem manevi tarafı vardır. Biri Allah yolunda zahiri olarak savaşıp canını kurban etmişse ve ölmüşse bu âyetin zahiri kısmına girer. Allah onun için **"Allah yolunda öldürülenleri sakın ölüler sanmayın! Bilakis (onlar) diridirler, rableri katında rızıklandırılmaktadırlar"**[41] buyurmuştur.

Âyetin bir de manevi tarafı vardır. Biri manevi olarak Allah yolunda canını ortaya koymuşsa; ama Allah kendisine savaşarak ölmeyi nasip etmemişse, o kul tabir-i caizse **"mü'minlerden öyle (yiğit) adamlar vardır ki (o gün) Allah'a (âbd olacaklarına ve**

[40] Bakara /154
[41] Âli İmrân /169

resulüne her anda itaat edeceklerine dair) verdikleri söze sadakat gösterdiler. Onlardan kimi (Allah yolunda şehid edilerek) adağını yerine getirdi, kimi de (Allah'ın kendileri için takdirini) beklemektedir" âyetinde Allah'ın buyurduğu gibi sırasını bekliyorsa ve her an için ölüme hazırsa o kul yatağında ölse bile Allah yolunda ölür; çünkü hayatını Allah yolunda, kulluk yolunda, rabbinin rızasını kazanma yolunda harcamıştır. Gerektiğinde ölüme de hazırdır. Bundan dolayı o kul yatağında ölse bile Allah yolunda ölmüş olur.

Peki, böyle insanlar var mıdır?

Elbette ki vardır, hem de çoktur ve ölüme hazırdırlar. Tabi, bir tek lafla "ben hazırım" demiyorlar. Hayatlarını, her anlarını Allah yolunda harcıyorlar ve canlarını da kurban etmeye hazırdırlar. Onlar ne kadar çok yaşarsa Allah'a o kadar çok yakın olur ve kazanırlar, hem de Allah yolunda ölmüş olandan daha çok kazanırlar; çünkü hayatları devam ettiği için daha çok kurban olurlar.

Evet, Allah bizden aklımızı kullanmamızı istiyor. Dediğim gibi; yaptığımız her hayırda, ibadette, güzellikte "bunu yapınca neyi kazanırım, yapmazsam neyi kaybederim" diye Allah'a ve resulüne sorup bunun cevabını öğrenmeliyiz. Buna rağmen genel olarak baktığımızda bize "namazınızı kılın, orucunuzu tutun, hacca gidin, zekâtınızı verin, kelime-i şehadet getirin, tamamdır, cennete gidersiniz" derler! Onlara "peki, nasıl yapalım" diye sorsak cevap da veremezler. "Siz sadece bunları yapın" derler.

Bilmemiz lazım ki öyle "oruç tut, namaz kıl" demekle bu iş olmaz. Tamam, oruç tutmam, namaz kılmam lazım; ama ben nasıl kazanacağım, namaz kılarken neyimle kazanıyorum, bana bunu öğret. Abdest aldım, namaza durdum, ne söylediğimi bilmeden Fâtiha'yı sonra başka bir sûreyi okudum sonra eğildim, rabbimi tesbih ettim, orda da ne söylediğimi bilmiyordum, sonra secdede

tesbih ettim, en son kalktım. Şimdi ben böyle yapınca kazanabilir miyim! Benim neyi, nasıl kazandığımı bilmem lazım. Bilmezsem onu kazanmak gibi bir niyetim olamaz; çünkü ameller niyetlere göredir. Sana "namazı hangi niyetle kılmam lazım" dediğimde bana "Allah bize namaz kılmamızı emretmiş" diyorsun. Tamam da ben sana bunu sormuyorum ki Allah bize "namaz kılın" demiş ama niye demiş! Namaz kılmak bana ne kazandıracak! Bana bunun cevabını ver. Ver ki ben de neyi kazandığımı bilerek namaz kılayım ve rabbimin namazla bana takdir ettiklerini kazanabileyim.

Aynı şey oruç için de geçerlidir. Bize kuru kuruya "oruç tutacağız" derler. Onlara "tamam da niye tutacağız" dediğimizde bu defa "Allah öyle emretmiş" derler. Doğrudur, Allah emretmiş; ama Allah'ın orucu emretmesinde bir muradı vardır. Allah'ın bu oruçtaki muradı nedir, onu söyle!

Peki, bize ibadetleri anlatanlara Allah'ın o ibadetteki muradını soruyor muyuz? -Tabi ki sormuyoruz. Neden? -Çünkü aklımızı kullanmayı unutmuşuz; çünkü mü'minlere "aklınızı kullanmayın, düşünmek yanlıştır, siz sadece yapın" demişlerdir! Biri aklını kullansa onlar için tehlikeli olacak ya bu yüzden "aklınızı kullanmayın, hocalar, âlimler ne dediyse öyle yapın. Bir namaz hocasını alıp okumanız sizin için yeterlidir. Eğilmeyi, kalkmayı öğrendiyseniz artık huzurda durmanız, namazınızın miraç olması gerekmez. Fâtiha'nın anlamını bilmeniz de yaptığınız tesbihlerin size neyi kazandıracağını bilmeniz de gerekmez. Siz aklınızı kullanmayın, bir tek bizim dediğimizi yapın" demişler, biz de onlara uymuşuz. Onun için bunları sormuyoruz. Düşünmeyen bir akıl şeytana kiralanmıştır. Böyle olduğu için şeytan da bizi huzurda durmamız gerekirken namaz esnasında başka yerlerde gezdirir. Zaten genel olarak baktığımızda gezdiriyor da!

Önce düşünmeyi, anlamayı, sorgulamayı öğrenmemiz lazım; çünkü ümmet olarak düşünmeyi kaybetmişiz. İbadetlerin bize neyi kazandıracağını bilirsek namazın, orucun, haccın,

zekâtın, Allah yolunda cihadın, iyilik yapmanın, infak etmenin, yardım etmenin, güzellik yapmanın bizim için olmazsa olmaz olduğunu anlarız.

Allah'ın bize emrettiği her şey bizim için olmazsa olmaz olandır. Onu yapmakta hiçbir bahane, hiçbir mazeret olmaz; ama biz çocuklarımıza daha imanı öğretmeden "haydi, namaz kılın" diyoruz; çünkü bize "çocuklarınız yedi yaşına gelince onlara namaz kıldırın. Kılmazlarsa onları dövün, zorla namaz kıldırın" demişlerdir. Dine bakın, İslam dini ne hâle gelmiş! Bu da din oluyor öyle mi! İşte, ataların dini budur! Dini, rabbimizden, peygamberimizden değil de atalarımızdan öğrenirsek böyle olur. Hâlbuki Allah "atalarınızın dinine uymayın, ya onlar şeytanın peşinden gitmişse, ya onlar aklını kullanmadıysa, ya onlar düşünmediyse, ya onlar cehenneme gidiyorsa yine onlara mı uyacaksınız"[42] buyurmuştu!

Bize din diye anlatılan bilgilerin bir ölçüsü olmalıdır. Bunun ölçüsü; Allah'ın vahyidir. Öğrendiğimiz bir bilgiyi Kur'ân'ın ölçüsüne vuracağız. Eğer Allah'ın vahyine uyuyorsa o bilgi doğrudur, uymuyorsa yanlıştır. Demek ki bir yerde atalarımızın dinine uymuşuz ki şu anda ümmetin, insanlığın hâli budur!

Allah âyet-i kerimede **"sizin insanlığa (örnek ve) şahidler olmanız, resulün de size şahid olması için sizi (sırât-ı mustakîmin tam) orta(sın)da (yürüyen) bir ümmet kıldık."**[43] Allah'ın resulü size şahid olsun, siz de bütün insanlığa şahid olasınız diye Allah sizi vasat, dengede bir ümmet kıldı. Haydi, insanlık size şahid olsun. İnsanlar size bakınca insan görsün, kul görsün, âbd görsün, Hz. İnsan görsün, buyurmuştur.

Din Allah'tan ve resulünden öğrenilmediği için biri çıkıp "ben çok Müslümanım" diyor, öteki "Allah bende, ben daha

[42] Bakara /170, Lokmân /21
[43] Bakara /143

Müslümanım" diyor, öbürü "cennet bende" diyor, bir diğeri "cehenneme ben gönderirim" dediği için başkasına "sen Müslüman değilsin" diyor, öteki de ona "sen kâfirsin" diyor, bir diğeri de ona "sen münafıksın, sen zındık oldun, sen cehennemliksin" diyor!

Bu durumlara düşmemek için Allah'ın davetine icabet edip önce iman etmemiz, Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmamamız, yalnız ve sadece Allah'a âbd olmamız lazım. Öyle ki bir ve beraber olabilelim, kardeş olabilelim, mü'min ve Müslüman olabilelim, dost olabilelim, yakın olabilelim, birbirimizi cennete taşıyabilelim. Aksi takdirde şeytan aramızı bozar. Allah bize **"(resulüm!) kullarıma söyle, (birbirlerine) sözün en güzelini söylesinler! Çünkü şeytan onların aralarını bozmak ister. Muhakkak ki şeytan, insan için apaçık bir düşmandır"**[44] buyurdu. Şu anda da aynen böyle olmuştur. En güzel sözü söylemediğimiz için şeytan bizim aramızı bozmuş! En güzel söz; Allah'ın sözüdür, Allah'ın kelamıdır, Allah'ın buyurduğudur. İşte, Allah'ın vahyine uyulmadı mı böyle olur.

Onun için ısrarla "ben demekten kurtulup Allah dememiz lazım. 'Allah' diyenler 'ben' demez, 'ben' diyenler 'Allah' diyemez" diyoruz. Öyle buyurdu Allah âyet-i kerimede **"(resulüm! Sen) 'Allah' de, sonra onları bırak, (bırak onlar) daldıkları (küfür bataklığı)nda oynayadursunlar."**[45] Allah diyemeyenler bataklığa, balçığa, çamura; dünya çamuruna, beden çamuruna batmıştır; ama "Allah" diyenler bu bataklıktan kurtulmuş, rabbiyle, kendi hakikatiyle beraber olmuş, meleklerin secde ettiği varlık, Hz. İnsan olmuştur. Ötekiler ise Allah'ın **kel en'âm:**[46] "Onlar hayvanlar gibidirler" buyurduğu gibi hayvan olmuş, eşek olmuş, köpek olmuş, davar olmuştur; ama bu tercihi de kendileri yapmıştır.

[44] İsrâ /53
[45] En'âm /91
[46] Furkân /44

Unutma ki ahiret uzak değil, iki adımlık yerdedir, sadece bir nefes ötendedir. Nefes verirsin, alamazsın veya alırsın bir daha veremezsin o zaman da iş biter ve ne isen öbür tarafta öyle olursun; çünkü artık için dışına çıkmıştır. O gün geldiğinde ya içinden Hz. İnsan çıkar ya da eşek çıkar, davar çıkar, köpek çıkar. Tercih sana aittir. Ne olmak istiyorsan osun sen; çünkü ne olmak istiyorsan Allah senin duanı öyle kabul eder.

Her zaman söylüyoruz "dua dil ile yapılan değildir." Bundan dolayı bizden dua isteyenlere "dua edemem" diyorum. Bununla ilgili olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"ya rabbi! Kabul olmayan duadan sana sığınırım"*[47] buyurmuştur. Dua öyle kolay bir şey değildir. Dua; kendi ellerinle yaptıklarındır, her ne yapıyorsan duan odur. Dil ile yapılan duada kendi içindekini dile getirmiş olursun; ama ne zaman duanın gereğini yaptıysan işte o zaman duan gerçekten dua olmuş olur; yani dua, dil ile gönül ile fiil ile beraber olunca dua olur. Biz ise birbirimize "bana dua edin" diyoruz. Bilmemiz lazım ki böyle bir dua çeşidi yoktur. Amelimiz bizim duamızdır. Kimin ameli neyse kendine yaptığı dua da odur, hatta sadece kendine değil diğer insanlara yaptığı dua da bir tek o olabilir, ondan fazlası olamaz.

Bizden dua isteyenlere sormak lazım. Şimdi sen bir şey yapmayacaksın, ben de sana dua edeceğim ve sen kazanacaksın, öyle mi! Hâşâ! Böyle bir şey küfür olur. Sen kendine dua edeceksin ben de duana "âmin" diyecek ve seni duanda destekleyeceğim, olması gereken budur; yani sen çabanı, gayretini sarf edeceksin ben de çabana, gayretine karşılık sana destek olacağım. Dua böyle yapılır. Başka türlü dil ile yapılan bir dua, dua olmuş olmaz.

Bu yüzden fazla dua etmek için çenemizi yormayalım, kabul olmaz; çünkü fiilin iştirak etmediği bir duayı Allah kabul etmez. Böyle bir dua yalancıların duasıdır. Biz de sadece dilimizle

[47] Buharî, Sahih, İV/28, VIII/98

söylediğimiz, amelimizle desteklemediğimiz bir duada yalan söylüyoruz demektir.

Allah bizi yalan söyleyenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi sadıklardan eylesin. Allah bizi düşünmeyi unutanlardan, aklını kullanmayanlardan eylemesin. Allah bizi dini atalarından değil resulünden, kitabından öğrenenlerden ve yaptığı her ibadeti niye yaptığını, yapınca neyi kazandığını, yapmadığında neyi kaybettiğini bilenlerden eylesin. Allah bizi dünya batağına batanlardan eylemesin. Allah bizi "ben" demekten kurtulup "Allah" diyenlerden ve insanlığa şahid olup dengede olan kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

38.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı ve Aşk'ı anlamaya, Allah'ın bize olan muamelesini ve Allah'ın yeryüzündeki halifesi olarak bizim varlığa nasıl muamele etmemiz gerektiğini öğrenmeye çalışıyorduk.

Allah "insanı yeryüzüne halife kılacağım"[1] buyurduysa insanın da halifeliği nasıl yapacağını anlaması gerekir ki yeryüzünde Allah'a halife olabilsin. İnsan, nasıl halife olacağını anlamaya çalışmazsa halife olmak gibi bir niyeti, arzusu, isteği yoktur demektir.

Allah, nasıl halife olunacağını insana kendi üzerinden öğretmiştir. Bu yüzden bütün âyetlerde insana "ben nasıl yapıyorsam siz de öyle yapın" buyurmuş ve insana en ince ayrıntısına kadar halifeliği anlatmıştır.

Her bir insan bir âlemdir. İnsan da halifeliği önce kendi gönül âleminde, vücut ülkesinde yapmalıdır.

Allah bizi gönül mülküne hâkim olanlardan ve yeryüzünde Allah'a halife olanlardan eylesin inşallah.

Evet, önceki sohbetlerimizde Allah'ın yuhyi "diriltir" ve yumit "öldürür" fiilerini anlamaya çalışmıştık. Nüzul sırasına göre şimdi sıra Allah'ın heleke "helâk etti" fiilindedir. Bu sohbetimizde hep beraber Allah'ın "helâk etti" fiilini anlamaya çalışacağız inşallah.

[1] Bakara /30

"Allah, helâk eder."[2]

Sohbetlerimizin adına "Allah'ın Efâlu'l Husnâsı ve Aşk" sohbetleri demiştik; çünkü Allah'ın bütün fiilleri aşktan, muhabbetten, rahmetten tecelli eder. Eğer Allah'ın bütün fiilleri aşktan tecelli ediyorsa bu durumda helâk ederken bile Allah'tan nasıl bir rahmet tecelli ettiğini, aynı şekilde Allah'ın güzel fiillerinin insanda da tecelli etmesi gerekiyorsa "helâk etti" fiilinin bizim üzerimizde nasıl görünmesi gerektiğini anlamamız lazım.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Allah, iman etmeyenleri ve iman etmeyen kavmi helâk eder. Bununla ilgili olarak Allah "Âd Kavmi'ni, Nûh Kavmi'ni, Semûd Kavmi'ni, Lût Kavmi'ni helâk ettik"[3] buyurmuştur. Okuyacağımız bu âyette Allah neden kavimleri helâk ettiğini beyan eder. **"(Evet bunların durumu) Firavun ailesi ve onlardan öncekilerin durumuna benzer. Onlar rablerinin âyetlerini yalanlamışlardı, biz de onları günahlarından ötürü helâk etmiştik ve Firavun ailesini (denizde) boğmuştuk. Çünkü (onların) hepsi (hem başkalarına hem de nefislerine karşı) zalim kimselerdi."**[4]

Allah her kavmi farklı farklı helâk etmiştir. Kimini suda boğmuş, kiminin üzerine taş yağdırmış, kiminin kaldığı şehrin altını üstüne getirmiş, kimini yere batırmış, kimini bir rüzgârla, kimini de bir sayhayla helâk etmiştir.[5]

Helâk etmek; yeryüzünden silmektir. Kavim, topluluk demektir; yani helâk olan topluluklar hep birlikte aynı yanlışı

[2] Mulk /28
[3] Necm /50-54
[4] Enfâl /54
[5] Ankebût /40, Kamer /19-20

yaptıkları için aynı akıbete de hep birlikte uğramış ve helâk olmuşlardır.

Allah; âyetlerine, peygamberlerine iman etmeyenleri, âyetlerinden, resullerinden yüz çevirip yalanlayanları, inkâr edenleri, şirk koşanları helâk eder. Mesela; Allah **"şüphe yok ki münafıklar (cehennem) ateşin(in) en alt tabakasındadırlar"**[6] buyurmuştur. Münafıklar en alttadır, onların bir üstünde ise Allah'a şirk koşanların, müşriklerin yeri vardır. Münafıklar hem Allah'ı kabul ederler hem de nefislerini ona şirk koşarlar.

Kul, Allah'a neyi şirk koşarsa koşsun aslında nefsini şirk koşmuştur; çünkü her şirk koşuşunda "ben, bence, bana göre" demiş ve işine nasıl gelmişse öyle yapmıştır. Bu yüzden Allah âyet-i kerimede müşrikleri anlatırken "onlar puta tapmıyorlar, kendi nefislerine tapıyorlar"[7] buyurmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz zamanındaki müşrikler de puta âbd olmuyorlardı. İnsan, putu, taşı neden sevsin! Hepsi de putlar üzerinden nefislerini seviyordu; çünkü nefislerinin istediği gibi yapmak işlerine geliyordu; ama yine de en çok tehlikede olanlar müşrikler değil, cehennemin en alt tabakasındaki münafıklardır; yani mü'min olduğunu söyleyip aslında mü'min olmayanlardır.

Peki, münafıkların cehennemin en alt tabakasında olmasının sebebi nedir?

Çünkü mü'min olduklarını iddia ettikleri için insanlar onları takip eder ve onlar gibi olmaya çalışırlar. Yanlış bir şey yaptıkları zaman da insanlar onlar hakkında "bunlar mü'mindir, böyle yapıyorlarsa demek ki doğru yapıyorlar" derler. Böyle olunca hem kendileri yanlış yapar hem de onlara uyanlar onların girdiği yanlışa, küfre, şirke düşerler. Kısacası münafıklar insanları kendileriyle beraber küfre sürüklerler.

[6] Nisâ /145
[7] Kasas /63

Biri Allah'ı her şeyden, canından çok sevmiyorsa, Allah'a teslim olmamış "rabbim Allah'tır, rabbim ne dediyse doğru odur, güzel odur, hak odur, ondan başka bir güzellik olamaz" dememişse "ben mü'minim, Müslüman'ım" dese bile mü'min ve Müslüman değildir, Allah'a teslim olmamış, iman etmemiştir, dolayısıyla söylediği söz doğru değildir.

"Biz mü'min, Müslüman bir aileden geliyoruz, biz de mü'miniz, Müslümanız" demekle kimse ne mü'min ne de Müslüman olabilir! İman aileden miras kalan bir şey değildir. İman, kulun kendi çabası, gayreti, içtihadıyla kazandığı şeydir. Allah, kuluna tercih hakkı vermiştir. Kulun da kendisinin düşünüp taşınıp karar vermesi ve iman etmesi gerekir. Kul önce kararını verip İslam'ın dairesine girer sonra çaba, gayret göstermeye devam ettikçe iman kazanır. Aksi hâlde anne, babası Müslümandır diye kimse Müslüman olmaz.

Allah, imanına şirki karıştıranları helâk eder. **"(Onlara şöyle denir) Bu duruma düşmenizin sebebi şudur: Bir (ve tek) olan Allah'a (iman etmeye) çağırıldığınız zaman inkâr ettiniz. Ona şirk koşulduğunda ise (hemen o söylenenlere) iman ettiniz. Artık hüküm, âliyy, kebîr (anlaşılamayacak kadar yüceliğe, azamete ve büyüklüğe sahip olan) Allah'a aittir."**[8]

Kulun imanla beraber Allah'a şirk koşmasının sebebi; kulun "la ilâhe" diyememesidir. "La ilâhe" diyemeyenler Allah'a şirkleriyle, küfürleriyle, nifaklarıyla beraber iman ederler. Elbette ki onlar da Allah'ı sever, Allah'ı, cenneti, Allah'ın rızasını isterler; ama şirkle beraber isterler. Bir tek Allah'a davet edildiklerinde iman etmezler; ama Allah'a şirk koşularak davet edildiklerinde hemen iman ederler.[9] Yani onlara bir tek "sen akıllısın, sen güçlüsün, sen hayırlısın, sen üstünsün, senin kendine göre bir

[8] Mu'min /12
[9] Yûsuf /106

düşüncen, kararın, hayatın üzerinde bir söz hakkın vardır" dendiğinde Allah'ı kabul ederler.

"Hayır, siz üstün değilsiniz, üstünlük takvâyladır.[10] Allah'a karşı sorumluluğunuzu ne kadar bilip gereğini yerine getirdiyseniz, kul olduğunuzu, acziyetinizi ne kadar bildiyseniz, rabbinize karşı sorumluluğunuzu, kulluğunuzu ne kadar yapabildiyseniz, hayırda ne kadar yarıştıysanız, Allah'ın size emanet olarak verdiklerini ne kadar kurban edebildiyseniz o kadar üstünsünüz" dendiğinde ise hemen "ben, bence, bana göre, ben biliyorum, ben akıllıyım, ben okumuşum, neyin ne olduğunu öğrenmişim, anlamışım, ben istediğim gibi yaparım" derler. Hatta okumasalar bile "benim bilgim bana yeter, ben zaten biliyorum" deyip kendilerini müstağni görürler; yani hiçbir şeyleri olmadığı hâlde yine de üstünlük taslayıp iblisin düştüğü duruma düşerler! Böyle olmaması için nefsimizdeki kibri, şirki, küfrü helâk etmemiz şarttır.

Dediğim gibi; insan yeryüzünde Allah'ın halifesi olduğu için Allah'ın güzel fiilleri onun üzerinde tecelli etmelidir. Bu "helâk eder" fiili için de geçerlidir.

Şimdi de insanın nasıl helâk etmesi gerektiğini kısaca izah edeyim. Ardından Allah'ın neden, nasıl helâk ettiğini âyetlerle anlamaya devam edelim inşallah.

İnsan, la ilâhe illallah: "Allah'tan başka ilâh yoktur" dediğinde "la (yoktur)" derken gönlündeki putları helâk eder. Hiç kimse "la ilâhe (ilâh yoktur)" deyip gönlündeki putları helâk etmeden "illallah (Allah'tan başka)" diyemez. Biri istediği kadar "illallah" desin gönlündeki putları temizlemedikçe o putlar şirk olarak gönlünde kalır ve Allah'a şirk koşar. Kulun "lâ ilâhe illallah" demesi için önce lâ ilâhe "ilâh yoktur, hiçbir ilâhı, hiçbir ilâhlık iddiasını tanımıyorum, kabul etmiyorum, hepsini reddediyorum"

[10] Hucurât /13

deyip gönlündeki putları yıkması sonra ise illallah: "İlâh bir tek Allah'tır, ondan başka hiçbir ilâh tanımıyorum" demesi gerekir.

İnsan "ben, Allah'ı tanıyorum, iman etmişim" demekle iman etmiş olmaz. Önce "lâ ilâhe" deyip nefsindeki şirki, kibri, hasedi, riyayı, övülmek, takdir edilmek, büyüklenmek isteğini, kısacası benliğini, bencilliğini helâk etmeli, silmeli, yok etmelidir ki Allah'a iman etmiş olsun, "Allah" diyebilsin, "illallah" diyebilsin. Aksi takdirde "ben iman etmişim" dese bile nefsinde şirk ve küfür olduğu için imanı dilinde kalır.

Söyledim, her insan bir âlemdir; yani Mûsâ da, Firavun da ondadır. Firavun, insanın ilâhlık iddia eden nefsidir ve bu nefis "en iyi, en hayırlı, en akıllı, en çok bilen benim" der. Bu nefis bir bakarsın Firavun olur, bir bakarsın Hâman olur, bir bakarsın Nemrut, bir bakarsın Ebu Cehil, bir bakarsın Ebu Leheb olur. Her insanın nefsinde bunlardan biri mutlaka mevcuttur. Nefsin karşısında ise Allah'ın nefhettiği, bütün peygamberlerin yaratıldığı rûh vardır ve bu rûh da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hakikatidir, hakikat-i Muhammediye'dir.

Hakikat-i Muhammediye Allah'ın ilk yarattığı şeydir. Sonuçta her akıl sahibi, Allah'ın ilk olarak yarattığı bir şey olduğunu bilir. Allah ilk olarak Hakikat-i Muhammediye'yi yaratmış sonra bütün rûhları ayniyle bu nûrdan yaratmıştır.[11] Sonra da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in haber verdiği üzere her birine ***levlake levlake lemâ hâlaktul eflâk:*** *"Sen olmasaydın, sen olmasaydın felekleri yaratmazdım"*[12] buyurmuştur. Bazı âlimler bu hadis-i kutsiyi kabul etmediği için bunları söylüyorum.

[11] Îmân Ahmed, Müsned IV-127; Hâkim, Müstedrek II-600/4175; İbni Hibban, El İhsân XIV-312/6404; Aclûnî, Keşfü'l-Hâfâ I-265/827

[12] Acluni, II: 164; Hâkim el Müstedrek, II: 615

Her ne kadar bazı âlimlerimiz de "levlâke hitabını Allah yalnızca Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yaptı" dese de Allah bunu her bir rûha, her bir insana tek tek söylemiştir.

Peki, bu hitabı insana bir daha söyler mi?

Elbette ki söyler. Kul ne zaman Allah'a bütünüyle teslim olur, boyun büker ve Allah'ın kendisine nefhettiği rûh olursa Allah bu hitabı ona bir daha yapar. Tabi, bunun olabilmesi için de kulun manevi bir yolculuk yapması gerekir. Zaten bütün manevi yolculuk Allah'ın nefhettiği rûhun kulda tecelli etmesi içindir. Allah sırât-ı mustakîme (istikamet üzere dosdoğru yola) girin, buyuruyorsa bizim de bu yola girip yürümemiz lazım.

Allah Fâtiha Sûresi'nde kendisine nimet verdiği kullarla beraber olmamızı buyurmuştur. Allah'ın nimet verdiği kullar nebîler, sıddıklar, şehidler (şahidler) ve salihlerdir.[13] Sırât-ı mustakîmde onlarla beraber yürüdüğümüzde kendi hakikatimize varır ve nefsin bütün firavunlarından, nemrutlarından, şeytanlarından kurtulmuş bir şekilde, herhangi bir benlik kalmaksızın Allah'ın güzelliği üzerimizde tecelli etmiş olarak huzura kabul ediliriz. İşte, bunun için öncelikle "la ilâhe" deyip nefsimizdeki firavunları, şeytanları helâk etmemiz şarttır.

İnsanda kötü hâllerin olmasının tek sebebi; Allah'ın isimlerinin tecelli etmemesidir. Allah'ın isimleri tecelli ederse kötü hâllerin hepsi kendisinde yok olur ve insan, Allah'ın isimleriyle güzelleşir. Zaten kulun nefsinde helâk etmesi gereken şey Allah'ın isimlerinin yerine geçen ters taraftaki hayali ve vehmi olan benliğidir. Örnek vermek gerekirse; kula Allah'ın Rahîm ismi tecelli edince nefsindeki zulmet yok olur, Kerîm ismi tecelli edince cimriliği yok olur, Hayr ismi tecelli edince nefsindeki şer yok olur, Hâdî ismi tecelli edince dalâleti, Nûr ismi tecelli edince de

[13] Nisâ /69

karanlığı yok olur. Allah'ın her bir ismi kuldaki kötü hâlleri böyle yok eder.

Daha iyi anlaşılması için biraz daha izah edeyim.

Biri rahim değilse zalimdir, kerim değilse cimridir, hayır değilse şerdir. Kul da "la ilâhe (ilâh yoktur)" derken "nefsimdeki zulmü, zulmeti kabul etmiyorum" demeli hemen ardından illallah deyip "rabbim rahman ve rahimdir" demelidir. Ya da la ilâhe "nefsimdeki cimriliği kabul etmiyorum" demeli ve illallah "rabbim kerimdir" demelidir. Kul "illa rahimallah, illa kerimallah" deyip bu şekilde Allah'ın her bir ismini Allah'a teslim etmelidir ve bunu da lafla değil gönül itibariyle kabul edip iman etmeli, Allah'tan emin olmalıdır. Böyle yaparsa nefsindeki kötü hâlleri helâk etmiş olur.

Çünkü kul, Allah'ın isimlerinin tersi olan cimriliği kabul etmeyince "ben cimri olamam. Cimrilik yaptığım şey bana ait değildir" der ve her şeyin Allah'a ait olduğunu bilir. Böyle olunca da Allah Kerîm ismiyle onun gönlüne tecelli eder, o da böylelikle cimrilikten kurtulur ve ikram eder. İkram ettikçe de Kerîm ismi kendisinde kemale erer. Allah âyet-i kerimede mü'minleri anlatırken "onlar rûhlarındaki cömertliği, kerimliği arttırmak için verirler"[14] buyuruyor ya işte kul ikram ettikçe bir yandan cimrilikten kurtulurken bir yandan da kerim olur. Kerîm ismi kendisinde tam olarak tecelli edince ise peygamberler gibi olur ve Allah ona "kerim kulum" der. Bu, Allah'ın bütün isimleri için geçerlidir.

Kul gerçekten "la ilâhe" der ve gönlündeki putları reddederse bunun karşılığında hemen peşinden "illallah" tecelli eder ve kul nefsiyle, gönlüyle, aklıyla, iradesiyle her zerresiyle "illallah" der. Vuslat yolculuğunda "la ilâhe" fenadır, "illallah" ise bekadır. La ilâhe, kulun tavrı, hareketi, çabası, gayreti, kulun "ben yokum" demesidir; yani "benim hayali, vehmi bir nefsim, benliğim

[14] Bakara /265

yok” demesidir. Kul “benim benliğim yok” dediğinde hemen devamında “ben Allah’a aidim” deyince bu defa “illallah” demiş olur ve bunu da Allah söyler; çünkü o tecelli eder. Bu yüzden fena, kuldan, beka da Allah’tan gelir. Kul “ben rabbimden başka ilâh tanımıyorum” dediğinde artık Allah tecelli eder.

Allah nasıl ki iman etmeyenleri, vahyini kabul etmeyenleri, peygamberine tabi olmayanları, dinlemeyenleri helâk ettiyse kul da kendi nefsini öyle helâk etmelidir ki Allah’ın tecellisini kazanabilsin. İnsan “la ilâhe” deyip nefsini helâk ettiğinde peşinden “illallah” tecelli eder; çünkü kul “la ilâhe” deyip nefsini helâk ederek gönlünün üzerindeki perdeyi kaldırmıştır.

Devamlı söylüyorum, nefsimize dönüp “bak, sen beni cehenneme, küfre, şirke, imansızlığa, rabbime itaatsizliğe, isyana sürüklüyorsun. Ben seninle gelirsem gideceğimiz yer şeytana arkadaş olmak ve cehennemi boylamak olur; ama sen beni dinler, rabbine iman eder, resulüne tabi olursan Allah’ın isimleri, güzelliği senin üzerinde tecelli ederse, gönlünde hâkim olan, hüküm sahibi olan Allah olursa gideceğimiz yer Allah’ın huzuru olur, Allah’a yakın olmak, dost olmak, peygamberlerle beraber cennette olmak olur. Orada zaten zahiri olarak istediğin her şey vardır, onun da üzerinde Allah’ın rızası, cemali, selamı vardır. Allah cenneti anlatırken **‘ne yana bakarsan bak, (tarifi mümkün olmayan) bir nimet ve büyük bir saltanat görürsün.**[15] **(Hepsinin üstünde de) Allah’ın rızası vardır’**[16] buyuruyor. Bak, Allah böyle söylüyor, şimdi senin mi bana yoksa benim mi sana uymam lazım! Eğer hâlâ “sen bana uy” diyorsan o zaman sen geri zekâlısın, benim de düşmanımsın, dememiz lazım.

Allah’ın âyetlerde bütün söylediklerine rağmen nefis hâlâ “sen bana uy” der mi?

[15] İnsân /20
[16] Âli İmrân /15

Kesinlikle der. Tabi ki önce başını eğer, sanki tasdik ediyormuş gibi durur; ama bir saat sonra yine kendi bildiğini okumaya ve şeytana uymaya devam eder. Onun bu tuzağına düşmemek için bütün bunları gönlümüzle, Allah'ın bize nefhettiği rûhla nefsimize söylememiz ve ona asla taviz vermememiz lazım.

Allah âyet-i kerimede **"(resulüm! Nefsinin) hevâsını (arzu ve isteklerini) kendisine ilâh edinen kimseyi gördün mü"**[17] buyurur. Nefsimiz ilâhlık iddia ediyorsa ve biz de nefsimizin ilâhlığını kabul etmişsek "la ilâhe (ilâh yoktur)" diyemeyiz. Nefsimiz "ilâh benim" diyorken nasıl "la ilâhe" diyebiliriz! Hayatımızı yaşarken ya nefsimizin ilâhlığını ya da Allah'ın ilâhlığını kabul ederiz. Allah'ın ilâhlığını kabul etmek istiyorsak yapmamız gereken şey; nefsimizi helâk etmek, yok etmek, temizlemek, tezkiye etmektir. Öyle ki benliğimize rûhumuzun nûru tecelli etsin ve orada Allah'ın nûrundan, gönlümüzde de imandan başka bir şey kalmasın ve nefsimiz şirkten temizlenmiş olsun, imanımıza şirki karıştırmamış, Allah ile beraber Allah'ın berisinde ilâhlar edinmemiş olalım.

İlâh edindiğimiz şey kendi nefsimiz, benliğimiz olduğu için nefsimizi helâk edersek benlikten de şirkten de kurtulmuş oluruz.

Cebrail (a.s.), Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gelip *"iman, İslam, ihsan nedir ve kıyamet ne zaman kopacak"* diye birtakım sorular sorduğunda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bunların cevabını verirken *"iman; senin Allah'a, meleklerine, Allah'ın likasına (Allah'a kavuşmaya, vasıl olmaya) Allah'ın resullerine, bir de ölümden sonra dirilmeye, dirilip hesap vermeye iman etmendir"*[18] buyurur. Lika; mülaki olmak, ansızın karşı karşıya gelmek demektir. Hani biri köşeden dönünce diğer köşeden de başka biri geldiğinde tam o esnada ikisi birden karşı karşıya gelir

[17] Furkân /43
[18] Müslim, Îmân 1; Buhârî, îmân 37; Tirmizi îmân 4; Ebu Dâvûd, Sünnet 16

ya işte mülaki olmak demek bu şekilde ansızın karşı karşıya gelmek demektir.

Allah'a kavuşmaya, vasıl olmaya iman etmek imanın şartıdır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir de *"ahirete iman etmendir"* buyurmuştu. Dikkat edilirse Resulullah (s.a.v.) Efendimiz burada ahirete, Kıyamet günündeki dirilişe iman etmek ile Allah'ın likasına (kavuşmaya) iman etmeyi ayrı olarak söylüyor. Bu durumda dünyadayken Allah'a mülaki olmak ayrı ahirette Allah ile mülaki olmak ayrı şeydir.

İnsan ölümle birlikte zaten Allah ile karşı karşıya gelir. Bununla ilgili olarak Allah "kâfirler hiç ummadığı bir anda Allah ile karşı karşıya gelirler"[19] buyurmuştur. Ölünce herkes Allah ile karşı karşıya gelecek; ama bir de dünyadayken Allah'a mülaki olmak, vasıl olmak vardır ve buna iman etmek imanın şartıdır.

Allah'a mülaki olmak sadece bir manevi yolculuğun sonunda değildir. Kul her anda rabbiyle karşı karşıyadır; ama kul manevi yolculuğu yaparken öyle bir an gelir ki kendisine perdeler açılır ve rabbine dünyadayken mülaki olur.

İnsan, Allah'ın kendisine nimet verdiği kullarla beraber sırât-ı mustakîmde olmaz, hayatı yaşarken Allah ile olmaz, her an Allah ile karşı karşıya olduğunu ve Allah'ın ona muamele ettiğini anlamazsa manevi yolu yürümemiş olur. Böylelikle Allah ile karşı karşıya gelmesi de asla mümkün olmaz; çünkü kendisi Allah'a mülaki olmayı kabul etmemiş, buna iman etmemiştir.

İnsanın yolu yürüyüp Allah ile karşı karşıya gelmesi için yapması gereken şey; Allah'ın her anda kendisine muamele ettiğini bilmesidir. Aksi takdirde yolu yürümüş olmaz; ama yolu yürür ve her anda Allah ile muhatap olduğunu bilip gereğini yaparsa bu çabası gerçek manadaki duası ve imanı olur. Bu

[19] Haşr /2

yüzden kulun "her anda bana muameleyi yapan Allah'tır. Yaşadığım bütün olaylarda rabbim beni imtihana tabi tutuyor. Rabbim bana ne yapmam gerektiğini vahyetmiş, peygamberi üzerinden de bir bir beyan etmiştir, benim tabi tutulduğum imtihanlarda Allah'ın benden istediği gibi yapmam lazım" demesi lazım ki Allah'a mülaki olabilsin. Kul, her an Allah ile muhatap olduğunun idrakında olursa Allah'ın da kendisini muhatap almasına layık olur.

Bizim her an rabbimizle muhatap olmamıza mâni olan bir şey vardır. O da nefsimiz, benliğimiz, benciliğimiz, "ben, bence, bana göre" deyişimiz ve "Allah" diyemeyişimizdir. Bunun olmaması için kibrimizi helâk etmemiz ve kendimize, nefsimize "senin kibirlenecek neyin vardır, neyle kibirleniyorsun" dememiz gerekir. "Sana ait ne var" sorusunun tüm cevabı "her şey Allah'a aittir" cevabıdır. Bize ait hiçbir şey yoktur. "Bu benimdir" dediğimiz her şey yalnızca Allah'a aittir. Bir tek malın, mülkün değil bizim sahibimiz de Allah'tır; yani biz de kendimize ait değiliz.

Allah âyet-i kerimede **"eğer siz hesaba çekilmeyecekseniz (ve) eğer doğru söyleyenler iseniz o (can)ı geri döndürsenize."**[20] Yani "rabbinizi inkâr ediyorsanız o zaman canınızı vermeyin, ölüm anı geldiğinde ölüme mâni olun; ama hiçbirinizin ölüme mâni olması mümkün değildir; çünkü her nefis ölümü tadacaktır"[21] buyurur. Demek ki canımız da bize ait değilmiş! Bize ait olsaydı, canımız üzerinde söz hakkımız olur ve ölmeye mâni olurduk. Eğer canımız bile bize ait değilse kendisiyle kibirlenebileceğimiz herhangi bir şeyimiz yoktur. Her ne için "bu benimdir" diyorsak o şey aslında bize değil Allah'a aittir, Allah onu bize emaneten vermiştir. Biz de zamanı geldiğinde canımızı, bedenimizi, her şeyimizi burada bırakıp gideceğiz.

[20] Vâkıa /86-87
[21] Enbiyâ /35

Peki, giden kimdir?

Giden, Allah'ın nefhettiği rûhtur. Nefis ise öbür tarafta tıpkı bir beden gibi rûha elbise olur. Rûhun orada çamurdan bir bedeni yoktur. Beden olarak başka bir elbisesi vardır; yani rûh orada ya günahtan, şirkten, küfürden, riyadan, hasetten kapkaranlık bir elbise giyer ya da imandan, aşktan, muhabbetten, ibadetten, nûrdan bir elbise giyer. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bununla ilgili olarak *"simsiyah katran gibi olan elbiseyi giyenler manevi olarak çok pis kokarlar. Nûrdan elbise giymiş olanlar da çok güzel kokarlar ve melekler bir kulu huzura götürürken bu kokuyu alırlar"* buyurur.

Ahirette rûhumuza nefisten bir elbise giydirmemek için şu anda hayatı yaşarken nefsimizdeki riyayı, gösterişi helâk etmemiz lazım. Gösteriş yaptığımız kimseler de bizim gibi aciz insanlardır. Hiçbiri Kıyamet günü Allah'ın huzurunda bize yardım edemez. Bize yardım edecek olan yalnızca Allah'tır. Güzel görünmek istiyorsak rabbimize güzel görünelim. Eğer insanları ciddiye alıp onlar için riyakârlık yapar, gösterişte bulunur, bizi başka türlü tanımalarını istersek rabbimizi unutmuş, onun hesabını yapmamış ve ona değil başkalarına güzel görünmek istemiş oluruz ki bu da ahirette bize katrandan bir elbise olur.

Herkes bilir ki insanlar görüyor diye güzel giyinmek istemeyen, süslenmeyen, güzel görünmek için temizlenmeyen, saçını, başını, üstünü düzeltmeyen hiç kimse yoktur. Hatta insan sevdiğiyle buluşacağı, sevdiğiyle beraber olacağı zaman kendini daha çok düzeltir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"Allah sizin suretinize (siretinize bakmaz) lakin sizin kalplerinize (gönlünüze, gönlünüzdeki güzelliğe) bakar"*[22] buyurmadı mı! Allah gönüllerimize bakıyorsa bizim de rabbimiz için süslenmemiz gerekmez mi! Madem öyle gönlümüzde Allah'ın sevmediği, kabul

[22] Müslim, Birr, 33; İbn Mâce, Zühd, 9; Ahmed B. Hanbel, 2/285, 539

etmediği her şeyi nefsimize taviz vermeden helâk edip yok etmemiz, temizlememiz gerekir. Allah'ın âyet-i kerimede **"ey âdemoğulları! Her secde etme yerinde (haşyet, muhabbet ve edep) ziynetinizi takının"**[23] buyurmasının hikmeti budur.

Ziynet süs demektir. Allah'ın "ziynetinizi takının" buyurduğu süs, kalbin süsüdür, kalbin temizliğidir. Misal Allah âyet-i kerimede **"namazı bitirdiğiniz zaman ayakta iken, otururken ve yanınız üzerine (yatarken her vakit) Allah'ı zikredin! Güvene kavuştuğunuz zaman da namazı dosdoğru kılın"**[24] buyurmuştur. Bizim de her namaza hazırlanışımızda kalbimizi süslememiz, temizlememiz, en güzel, en hayırlı elbiseyi, takvâ elbisesini giymemiz lazım.[25] Çünkü suretimize, siretimize değil gönlümüze bakan rabbimizin huzuruna çıkıyoruz. Takvâ elbisemizi giyip gönlümüzü temizlemeden huzura çıkamayız.

Aslında "huzura çıkamayız" yerine "huzura kabul edilmeyiz" diyelim; çünkü rabbimizi zikretmemiş, gönlümüz mutmain olmamış, en güzel elbisemizi, süsümüzü takınmamışız ki kapıdan içeriye kabul edilmiyoruz. Namaz kılmak miraca, huzura çıkmaktır. Onun için huzura çıkmayı ciddiye almak ve namaz kılmadan önce mutlaka gönlü huzura hazırlamak gerekir.

Eğer gönlümüz, nefsimiz temizlenir, tezkiye olursa her hâlimiz, her anımız miraç olur. Allah âyet-i kerimede **"(ey mü'minler! Günlük) namazları(nızı) ve (iki namaz arasında kalan tüm vaktinizi Allah'ın huzurunda geçirmeye çalışarak) orta namazı(nızı) muhafaza edin"**[26] buyurmuştur. Yani iki namaz arasında Allah'ın huzurunda olmaya dikkat edin ve Allah'ın huzurunda olduğunuzu unutmayın. Siz onunla muhatapsınız.

[23] A'râf /31
[24] Nisâ /103
[25] A'râf /26
[26] Bakara /238

Rabbiniz size muamelede bulunuyor, bunun şuurunda olun ve huzurda durun.

Allah ile muhatap olmanın şuurunda olmak ve Allah'ın huzurunda durmak için nefsin ilâhlardan temizlenmiş olması şarttır. Allah'ın ilâhlığını kabul edenler nefsin ilâhlığını, nefsin ilâhlığını kabul edenler de Allah'ın ilâhlığını kabul edemezler. Bu nedenle "la ilâhe" demeden hiç kimse "illallah" diyemez.

Gerçekten bazen şaşırıyorum! İnsan nasıl nefsini Allah'a şirk koşabiliyor! Allah'ın huzurunda nasıl "ben" diyebiliyor! Baktığımızda öyleleri var ki Allah'ın yerine nefsinin ilâhlığını kabul ediyor! Subhânallah! İnsan kendini neden ateşe atar! Allah, kaybedenlerin hâlini anlatırken "onlar her anda Allah'ın kendilerini gördüğünü, işittiğini bilmiyorlar mı! Size ne oluyor, nasıl (böyle) hüküm veriyorsunuz"[27] buyurur. Herkes kendisine ait bir şeyin olmadığını, kendisini Allah'ın yarattığını ve mutlaka ölüp huzura çıkacağını bilir; ama buna rağmen kendini ateşe atar.

Hiç kimse "ben o kadar yanlış yaptım; ama bir şey olmadı. Demek ki yaptıklarım sorun değil" diyemez. Allah mühlet verir ve mühlet vermesinin bir sebebi vardır. Âyet-i kerimelerde "belki tövbe ederler, belki dönerler, takvâ sahibi olurlar, iman ederler"[28] buyurulduğu gibi "belki insan olmayı kabul ederler" diye Allah mühlet verir. Kimse Allah'ın kendisine mühlet vermesine aldanmamalı, tam tersine bu mühleti kendisi için Allah'tan bir imkân, bir fırsat olarak görüp tövbe etmeli, iman etmeli ve takvâ sahibi olmak için elinden gelen çabayı göstermelidir; çünkü Allah, mühlet verir; ama ihmal etmez, sınır aşıldı mı mutlaka gerekeni yapar.

Her şeyin bir sınırı vardır. Allah'ın herkes için yaptığı takdirinin içinde de insanın manevi olarak gittiği uçurumda da bir

[27] Alak /14, Kalem /36
[28] A'râf /164, 168, 174

sınır vardır. "Uçurumun kenarında"[29] buyurdu Allah. Kul bu sınırda uçuruma doğru bir adım atarsa düşer, diğer tarafa gelirse kurtulur. Herkes bu sınıra dikkat etmeli ve rabbinden haşyet duymalıdır. Yoksa bir an gelir ki manevi olarak işi biter ve uçurumdan aşağı düşer.

Allah bir şey için "sakın şunu yapma" buyurmuşsa Allah'ın o emri sınırdır. Yasağa bir defa uymaz, beş defa uymaz, yüz defa uymazsan sonunda bir sınır olduğu için yüz birinci kez yaptığında bir de bakarsın ki Allah sana "tamam artık bitti" der ve uçurumdan aşağı yuvarlanırsın.

Bu, bütün yanlışlar için geçerlidir. Yaptığın bir yanlış için Allah sana defalarca "bak, sana gazap etmedim; ama bir daha yapma" der ve bunu tekrar tekrar söyler. Senin de artık kendine gelip Allah'ın koyduğu yasağa uyman gerekir. Allah'ın daha kaç sefer sana böyle söylemesini bekliyorsun! Bugüne kadar seni uyardığı yetmez mi!

Tabi, Allah her defasında insanı uyarırken şeytan da boş durmaz ve işini yapar. Onun bu işi; insana Allah'ın vahyini inkâr ettirmek, yok saydırmaktır. Allah âyet-i kerimede **"şeytan, insana '(Allah'ın âyetlerini ve resulünü) inkâr et' der"** buyurur. Yani insana "farz et ki Allah öyle bir şey söylemedi" der ve insana Allah'ın emrini yok saydırmaya çalışır. İnsan, şeytanı dinlediğinde ise bu defa şeytan insanı götürüp uçurumun kenarından aşağı atar sonra da ona "şüphesiz ben senden uzağım; çünkü ben âlemlerin rabbi olan Allah'tan korkarım.[30] Ben senin gibi yapamam! Zaten ben rabbimi yok saymadım, inkâr etmedim, âyetlerini yalanlamadım. Sadece Âdem'e secde etmedim, ben senin gibi yapmaktan âlemlerin rabbine sığınırım" der.

[29] Tevbe /109, Hacc /11 Âli İmrân /103
[30] Haşr /16

Rabbinin âyetlerini, resulünü inkâr eden, yok sayan, yalanlayan biri şeytandan daha beterdir; ama buna rağmen kendini insan zanneder, veli zanneder, cennette zanneder. Oysaki Allah'ın gazabına doğru hızla yol alır.

Neden?

Çünkü zalimdir. Öncelikle kendine zulmeder. Allah'tan uzaklaşmaktan, Allah'ın gazabına uğramaktan, insanlığını, rabbini kaybetmekten daha büyük zulüm olmaz, dolayısıyla insan bir zulüm işlediğinde rabbini kaybederek en büyük zulmü önce kendine yapmıştır. Zulme uğrayan incinir, rahatsız olur, üzülür, ağlar, feryad eder, rabbine boynunu büker ve kazanır. Kaybedenler bir tek zalim olanlardır.

Allah âyet-i kerimede **"Allah, (kâfir olup nefsine zulmeden) zalimleri asla sevmez"**[31] buyurur. İnsan her zulmedişinde hem rabbinden hem de kendinden uzaklaşır. Baktığımızda insan; nefsinin küfrünü, şirkini, benliğini, kibrini, riyasını, hasedini helâk etmesi gerekirken manevi tarafını, imanını, Müslümanlığını, İslam'ını helâk eder. Hiç bundan büyük zulüm olur mu! Sonunda gideceği yer ise ebedi cehennemdir; çünkü Allah **"zalimlere gelince, (Allah) onlar için (kıyamet günü) elem verici (iç yakan) bir azap hazırlamıştır"**[32] buyurmuştur. Buradan da görüyoruz ki insan her kime zulmederse etsin öncelikle kendine zulmetmiştir.

Evet, insanın neyi helâk etmesi gerektiğini kısaca anlamaya çalıştık. Şimdi "Allah'ın "helâk etti" fiilini âyetlerle anlamaya devam edelim inşallah.

"Senin rabbin kendilerine âyetlerimizi okuyan bir resulü memleketlerin merkezine göndermedikçe o memleketleri helâk

[31] Âli İmrân /57, 140
[32] İnsân /31

edici değildir. Muhakkak ki biz, halkı zalim olan (ve kendilerine zulmeden) memleketlerden başkasını helâk edici değiliz."[33]

Resul göndermeden bir memleketi helâk etmemiz zulüm olur. Biz de asla kimseye zulmetmeyiz. Hiçbir kavme resullerimizi göndermeden, âyetlerimizi açıklamadan azap etmeyiz. Önce resullerimizi göndeririz, resullerimiz de onlara âyetlerimizi okur, iyice öğretirler sonra onlar âyetlerimizi, resullerimizi kabul etmez, iman etmez, yok sayar, yalanlarlar ve ters tarafa gidip hadlerini aşarsa o zaman onları helâk ederiz.

"Sâd. (Şan, şeref ve) Zikir sahibi (hatırlatmalar ve öğütler içeren) Kur'ân'a andolsun ki. İnkâr edenler (sahte) bir gurur ve (haktan) ayrılık içindedirler." İnkâr edenler rablerine yüz çevirmiş, sırât-ı mustakîmden çıkmış ve başka tarafa doğru gitmişlerdir. Neden? -Sahte bir gururdan dolayı; yani kibirlendikleri, "ben, bence, bana göre" dedikleri için rablerinden yüz çevirmişlerdir.

"Biz, onlardan önce nice nesilleri helâk ettik. Onlar da feryad ettiler. Oysa artık kurtuluş vakti değildi."[34] Ölmeyecek ve Allah'ın huzuruna gitmeyecek hiç kimse yoktur. Onlar her şeyin fani olduğunu ve insanların öldüğünü görmüyorlar mı! Yoksa hesap vermeyeceklerini mi zannediyorlar!

"Kâfirler, kendilerine içlerinden bir uyarıcı (resulün) gelmesine şaştılar ve şöyle dediler: Bu, yalancı bir sihirbazdır." Şimdi de Allah, müşriklerin Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e neden "sihirbaz" dediklerini beyan eder. **"(O, bütün) İlâhları bir tek ilâh mı yaptı (ve Allah'tan başka ilâh yok mu diyor)?"** Müşrikler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için "o, bir tek Allah'a iman edin" deyip ilâhlarımızı inkâr ediyor, dediler. **"Doğrusu bu gerçekten**

[33] Kasas /59
[34] Sâd /1-3

şaşılacak bir şeydir!" Yani "ilâhlar olmadan bir tek Allah'a nasıl iman ederiz.

"Onlardan ileri gelenler öne atılıp, yürüyün ve ilâhlarınıza bağlılıkta sabredin (dininizden taviz vermeyin)! Elbette (sizden) istenen şey de budur. Biz son din (olan Îsâ'nın dininde) de bunu işitmedik. Bu, uydurmadan başka bir şey değildir. Zikir (olan Kur'ân) aramızdan ona mı indirildi? (dediler.) Hayır! Onlar benim zikrim (olan bu Kur'ân) hakkında şüphe içindedirler. Doğrusu onlar, henüz benim azabımı tatmadılar."[35]

"Nice memleketler vardır ki biz onları helâk ettik. Azabımız onlara geceleyin (uyurlarken) yahut gündüz (vakti) istirahat ederlerken geldi."[36]

"(Resulüm! Sen) O (Yahudi)lere, deniz kıyısında bulunan o şehir (halkının durumun)dan sor! Hani onlar cumartesi (günü çalışma yasağı) konusunda haddi aşıyorlardı. Zira (çalışma yasağının olduğu) cumartesi günü balıkları onlara (sürü hâlinde) akın akın geliyor, cumartesi günü olmadığında ise gelmiyordu. İşte biz, fâsık olmaları sebebiyle onları böyle imtihan ediyorduk.[37]

Ben-i İsrail'den deniz kenarında yaşayan bir kavim vardı. Cumartesi günü avlanmaları yasak olduğu için balık avlamamaları gerekiyordu; ama bir imtihan sebebi olarak diğer günlerde balıklar az gelirken cumartesi gününde bol bol geliyordu. Onlar da balıkların cumartesi günleri çok geldiğini görünce "madem Allah cumartesi günü avlanmamızı yasaklamış, biz de ağlarımızı cuma günü akşamdan atar, cumartesi yerine pazar günü ağlarımızı çıkarır, balıkları toplarız" demişlerdi. Yani kendilerince fetva

[35] Sâd /4-8
[36] A'râf /4
[37] A'râf /163

uydurup Allah'ı kandırmaya çalışmışlardı. Allah'ın emrini dinlemedikleri için de Allah onları helâk etti.

Şimdi, birkaç balık için de bir kavim helâk edilir mi, diye sorulabilir. Evet, birkaç balık için de bir kavim helâk edilir. Buradaki mesele balık değildir; o kavmin iman etmemesi ve münafık olmasıdır. "Rabbim ne söylediyse doğru odur, hayır odur, güzel odur" demeyenler her ne kadar dilleriyle iman ettiklerini söyleseler de mü'min değildir. O kavimdekiler de cumartesi günü balıkların bol geldiğini görünce çok kazançlar elde edeceklerini hesap etmiş, kendilerince Allah'ı kandırmaya çalışmış ve "Allah ne dediyse güzel odur, doğru odur" dememişlerdi; yani dünyayı rablerinin emrine tercih etmiş ve imanlarını kaybetmişlerdi.

Kavmin bir kısmı cumartesi yasağına uymazken başka bir kısım da "sakın böyle yapmayın yoksa Allah'ın azabı gelir" deyip onları Allah'a davet ediyordu. **"Hani onlardan bir topluluk demişti ki: Allah'ın helâk edeceği ya da şiddetli bir azaba uğratacağı bir kavme niçin nasihat ediyorsunuz? Onlar da, rabbinize mazeret (beyan edip sorumlu olmamak) için bir de umulur ki takvâ sahibi olurlar (Allah'a karşı kulluk sorumluluklarını bilip yerine getirmeye çalışırlar) diye (nasihat ediyoruz) dediler."**[38] Belki rablerine karşı sorumluluklarını, kulluklarını yerine getirir ve bu yanlışı yapmazlar diye onları davet ediyoruz, dediler; ama kavimdekiler yine onları dinlemedi ve yanlış yapmaya devam ettiler.

"Ne zaman ki onlar kendilerine hatırlatılan (nasihatler)i (ciddiye almayıp) unuttular, (o vakit) biz de kötülükten men edenleri kurtardık ve (âyetlerimizi yalanlayıp resulümüze) zulmedenleri ise fâsık olmaları sebebiyle kötü bir azapla yakaladık." Onları kötü bir azapla yakalayıp helâk ettik. Cumartesi yasağına uymayıp avlandıkları için helâk oldular.

[38] A'râf /164

Okuyacağımız bu âyette de Allah onların nasıl helâk olduğunu beyan eder. **“Buna rağmen onlar, kendilerine yasak edilen şeylerden (cumartesi günü balık tutmaktan ısrarla ve hileyle) vazgeçmeyince onlara, ‘aşağılık maymunlar olun’ dedik.”**[39] Cumartesi yasağını dinlemeyen, Allah’ın emrini ciddiye almayanlar Allah’ın beyan ettiği üzere aşağılık maymunlar oldu.

Allah bu kıssayı bize hikâye olsun diye anlatmıyor. Mutlaka bizim de buradan kendi üzerimize alıp öğrenmemiz gereken şeyler vardır.

Cumartesi günü bu kavmin ibadet günüydü. Onların ibadet günlerinde çalışmayıp Allah’ın emrettiği şekilde durmaları gerekiyordu; ama onlar Allah’ı dinlemediler ve ticaretlerine devam ettiler.

Allah mü’minler için de cuma gününü ibadet günü olarak belirlemiş ve **“ey iman (ettiğini iddia) edenler! Cuma günü namaz için (ezan okunup) çağrı yapıldığı zaman hemen Allah’ın zikrine koşun ve alışverişi bırakın! Eğer (idrak ede)bilirseniz, elbette bu sizin için daha hayırlıdır. Namazı (kılıp) bitirince de artık yeryüzüne dağılın ve Allah’ın fazlından (lütuf ve ihsanından nasibinizi) arayın! (Unutmayın!) Allah’ı çokça zikredin ki felaha (kurtuluş ve saadete) eresiniz”**[40] buyurmuştur.

Cuma saatinde ezan okununca Allah bizi zikrine davet eder. Bu durumda biri çıkıp “cuma saatinde işimiz oluyor, namaza gidemeyiz, çalışıp para kazanmamız lazım” derse Allah ona da “aşağılık maymun ol” buyurur.

Elbette ki Allah’ın rahmeti tecelli ettiği için Allah hemen azap etmez ve kuluna yanlışından dönmesi için devamlı mühlet verir. Zaten cumartesi yasağına uymayanlara da mühlet vermişti; ama onlar Allah’ın koyduğu yasağı çiğnemede ısrar ettiler. Biri de

[39] A’râf /165-166
[40] Cuma /9-10

cuma saati yasağını bir sefer, beş sefer, on sefer değil; ısrarla defalarca çiğnemiş, artık cuma günü namaz saatinde çalışıp para kazanmak kendisinde imana dönüşmüşse ve cuma vakti artık onun için önemli değilse onun da alacağı hitap "aşağılık maymun ol" hitabıdır.

Şimdi, Allah birine "aşağılık maymun ol" diye hitap ederse onu manevi olarak maymun suretine büründürür ve manevi olarak o kişiye bakanlar onun maymun olduğunu net olarak görürler.

Peki, manevi olarak maymun olmanın zahiri alameti nedir?

Bu alamet kişinin taklitçi olmasıdır; çünkü maymun taklitçidir. Manevi olarak maymun olan kişi de taklitçi olur ve imanı, ameli, ibadeti yalnızca taklit eder. Bir de yalnız mü'mini değil kâfiri de taklit eder ve bazen mü'min gibi bazen de kâfir gibi davranır. Üzerinde hakiki bir şey yoktur, her şeyi taklitten ibarettir. İşte, Allah'ın emrini dinlemediği için Allah'ın onu helâk etmesi böyledir.

"İşte biz, belki (kâfirler şirkten imana) dönerler diye âyetleri (birer birer) böyle açıklıyoruz."[41] Demek ki Allah'ın bunları beyan etmesinin sebebi küfürden imana dönmemiz içinmiş! Allah "aşağılık maymunlar olun" demeden önce tövbe ve istiğfar etmemiz için bize âyetlerini bu şekilde beyan ediyor. Bizim de rabbimizin bize verdiği mühleti, imkânı değerlendirip rabbimizin emrettiği gibi yapmamız gerekir. Öyle ki helâk olmayalım.

"(Resulüm!) Hani bir zaman da rabbin, âdemoğullarının sırtından zürriyetlerini çıkarmış ve onları kendi nefisleri üzerine şahid tutarak, '(ben) sizin rabbiniz değil miyim' (buyurmuştu. O anda onlar da Allah'ın cemâlini ve kudretini müşahede ederek)

[41] A'râf /174

‘Evet! Şahidiz (ki sen bizim rabbimizsin) demişlerdi.’ Kıyamet günü ‘biz bundan habersizdik’ demeyesiniz diye (bunu böyle yaptık). Yahut, daha önceden babalarımız (Allah’a) şirk koşmuştu, biz ise onlardan sonra gelen bir nesildik (bilmeden onların doğru yolda olduğunu zannedip onlara uyduk). Şimdi bâtıl işleyenler yüzünden bizi helâk mı edeceksin?’ demeyesiniz diye (bunu böyle yaptık).” Biz atalarımızın bize öğrettiğini öğrendik, demeyesiniz diye sizi buna şahid kıldık. **“İşte biz, belki (kâfirler şirkten imana) dönerler diye âyetleri (birer birer) böyle açıklıyoruz.”**[42] “Rabbim Allah’tır” diyesiniz ve Allah’ın sizden aldığı sözü hatırlayıp gereğini yerine getiresiniz diye sizi buna şahid kıldık. Demek ki her insan kendi fıtratında rabbine şahid olmuştur ve bu onun fıtratında mevcuttur.

Hepimiz rabbimize “evet, sen bizim rabbimizsin ve biz buna şahidiz” demişiz. Bu yüzden mazeret üretemez “ben anlamadım” yahut “yanlış anladım” diyemeyiz.

Allah bir topluluğu helâk ettiğinde onların içlerinden iman edip salih amel işleyenleri, hayra, hakka, rahmete davet edenleri, iman edip takvâ sahibi olanları, emri bil ma’ruf ve nehyi anil münkeri; iyiliği, güzelliği emredip kötülükten sakındıranları; yani kendi kendine iyi olanları değil aynı zamanda iyi olmaya davet edenleri[43] kurtardığını buyurur. Bu durumda kurtulmak için yalnız iyi olmamız yetmez bir de güzel yaparak, doğru yaparak, gerektiğinde Allah’ın âyetlerini okuyarak, insanları Allah’a kulluğa, imana, teslimiyete, âbd olma, insan olma sorumluluğunu taşımaya davet etmemiz gerekir. Tabi, bunları önce kendimize anlatmamız ve kendimiz öyle olmamız gerekir ki insanları buna davet edebilelim. Başka türlü kuru kuruya davet olmaz.

Misal; “iyi olun” diyeceksek önce biz iyilik yapmalı, “merhametli olun” diyeceksek önce biz rahmet etmeli, “ikram

[42] A’râf /172-174
[43] Fussilet /18, Neml /53

edin" diyeceksek önce biz ikram etmeli, "birbirimizi sevelim" diyeceksek önce biz insanları sevmeliyiz. Aksi takdirde yalnız dil ile yapılan bir davet geçersiz bir davettir. Allah böyle bir daveti kabul etmez. İnsanlar da kabul etmez.

"Şüphesiz eğer biz, bundan önce onları bir azapla helâk etseydik elbette, 'rabbimiz! Keşke bize bir resul gönderseydin de aşağılanmadan ve rezil olmadan önce senin âyetlerine tabi olsaydık' derlerdi."[44]

Bu âyet de Hz. Hûd (a.s)'ın, kavmine söylediği sözdür. **"Doğrusu ben sizin üzerinize azametli bir günün azabının çökmesinden korkuyorum."** Sizin için Kıyamet yerindeki azaptan korkuyorum. **"(Onlar ise şöyle) Dediler: Sen bize nasihat etsen de nasihat etmesen de bizim için birdir. Bu (yaptığımız şeyler), öncekilerin geleneklerinden (yani atalarımızın yaptıklarından) başka bir şey değildir."** Şimdikilere de "Allah" dediğimizde, peygamberi, ahireti anlattığımızda "biz büyüklerimizden böyle öğrendik" derler. **"Biz azaba uğratılacak da değiliz. Böylece onu yalanladılar ve biz de onları helâk ettik. Şüphesiz bunda (anlamak isteyenler için) bir âyet (Allah'ın kudretine bir delil ve ibret) vardır; ama onların çoğu iman etmediler."**[45]

Helâk olan kavimler Allah'ın kendilerine gönderdiği peygamberlerine, vahye iman etmemiş, inkâr etmiş ve onu yalanlamıştır. Bu kavimlerden biri de Semûd kavmidir. **"Semûd kavmine de kardeşleri Sâlih'i (gönderdik). O dedi ki: Ey kavmim! Allah'a âbd olun (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışın), sizin için ondan başka hiçbir ilâh yoktur. Doğrusu size rabbinizden apaçık bir delil gelmiştir."**[46]

[44] Tâhâ /134
[45] Şuarâ /135-139
[46] A'râf /73

Allah, Semûd Kavmi'nden önceki kavim olan Âd Kavmi'nin evlerini depremle yerle bir etmişti. Onlardan sonra gelenler de "Âd Kavmi'nin başına depremden dolayı bu felaket geldi" deyip evlerini dağları oyarak inşa etmişlerdi; yani Âd Kavmi'nin helâkını Allah'tan bilmemişlerdi; çünkü Allah'ı kabul etmiyorlardı. Bu nedenle de "depremle her şey yerle bir oldu; ama dağa bir şey olmadı. Madem öyle evlerimizi dağlarda yaparsak deprem olsa bile dağa bir şey olmaz, biz de kurtuluruz" tabir-i caizse "Allah bize bir şey yapamaz" demişlerdi.

"(Onlar Sâlih'e) Dediler ki: Sen ancak büyülenmişlerdensin. Sen de bizim gibi ancak bir beşersin. Eğer doğru söyleyenlerden isen haydi bize bir mucize getir. (Sâlih) Dedi ki: İşte (istediğiniz mucize, kayanın içinden çıkan) bu dişi devedir. Onun (belli bir gün) su içme hakkı vardır, belli bir gün su içme hakkı da sizindir."[47]

Hz. Sâlih (a.s.) kavmini imana davet edince insanlar "eğer doğru söylüyorsan bize bir mucize göster" dediler. Hz. Sâlih (a.s.) nasıl bir mucize istediklerini sorduklarında kayanın ne kadar sağlam olduğunu bildikleri için "Allah bize bu dağlık kayadan bir deve çıkarsın" dediler. Hz. Sâlih (a.s) da "ya rabbi! Kavmim böyle bir mucize istiyor" deyip dua edince Allah onun duasını kabul etti ve herkesin gözü önünde kayadan dişi bir deve çıkardı. Oradaki bütün insanlar da bu mucizeye şahid oldu.

Yalnız, Allah deveyle ilgili bir de şart koydu. Semûd Kavmi'nin bir tane kaynak suyu vardı ve herkes su ihtiyacını bu kaynaktan temin ederdi. Allah da onlara "belli bir günde suyu siz kullanacaksınız, belli bir günde ise deve kullanacak" buyurdu. Apaçık bir mucize olması gerekiyor ya işte deve de bir mucize olarak o gün bütün kavmin içtiği kadar su içiyor; ama kavme yetecek kadar da süt veriyordu ve hepsi buna şahid olmuştu.

[47] Şuarâ /153-155

Bazıları iman etmeye meyletmiş, hatta aralarında iman edenler bile olmuştu.

Bir de Hz. Sâlih (a.s.)'ın kavminde kendini bir şey zanneden dokuz kişi vardı ve Hz. Sâlih (a.s.)'ı öldürmeye karar vermişlerdi. Allah o dokuz kişi için "çete" buyurur. **"(O) Şehirde dokuz kişi(lik bir çete) vardı ki bunlar yeryüzünde fesad çıkarıyorlar ve (insanları) ıslah etmiyorlardı. (Bunlar) Allah'a yemin ederek (birbirlerine) şöyle dediler: Gece ona ve ailesine baskın yapalım (hepsini öldürelim) sonra da velisine (akrabalarına), 'biz (Sâlih'in) ailesinin yok edilişine şahid olmadık ve kesinlikle biz doğru söyleyenleriz' diyelim. Onlar (böyle) bir hileyle tuzak kurdular. Biz de onlar farkında olmadan (onların hilesini altüst edecek) bir hileyle tuzak kurduk."**[48]

Allah başka bir âyette bu olayı beyan ederken şöyle buyurur. **"Kavminden ileri gelen kibirliler, içlerinden zayıf görülen iman edenlere dediler ki: Siz Sâlih'i gerçekten rabbi tarafından gönderilen biri olarak mı biliyorsunuz? Onlar da, biz muhakkak ki (ona ve) onunla gönderilene iman edenleriz, dediler. O büyüklük taslayanlar da, 'şüphesiz biz de sizin iman ettiğiniz şeyi inkâr edenleriz' dediler. Derken (bir mucize olarak onlara gönderilen o) deveyi (vahşice biçerek) kesip rablerinin emrine karşı geldiler ve dediler ki: Ey Sâlih! Eğer sen (gerçekten) resullerden isen bizi tehdit ettiğin (azab)ı bize getir! Bunun üzerine onları o (helâk edici) sarsıntı yakaladı da yurtlarında (tir tir titreyerek) yere yığılıp kaldılar."**[49]

"(Sâlih) Dedi ki: İşte (istediğiniz mucize, kayanın içinden çıkan) bu dişi devedir. Onun (belli bir gün) su içme hakkı vardır, belli bir gün su içme hakkı da sizindir. Ona bir kötülükle dokunmayın, yoksa sizi azametli bir günün azabı yakalar." Bakın deveye dokunursanız Allah'ın gazabı gelir ve hepinizi helâk eder.

[48] Neml /48-50
[49] A'râf /75-78

“Buna rağmen onlar, o (devey)i (vahşice biçip) kestiler sonradan pişman da oldular. Çünkü azap onları yakaladı. Şüphesiz bunda (anlamak isteyenler için) bir âyet (Allah’ın kudretine bir delil ve ibret) vardır; ama onların çoğu iman etmediler.”[50]

Semûd kavminden bir kısım insanlar kavmin yaptıklarına karşılık “beni ilgilendirmez” demişti. O “beni ilgilendirmez” diyenler de işi yapanlarla birlikte helâk oldular.

Bu her zaman için böyledir. Nûh tufanında da öyleydi. İman edenler gemiye bindi, iman etmeyip düşmanlık yapanlar zaten binmedi. Bir de “beni ilgilendirmez, ben işime bakarım” diyenler vardı, onlar da inkâr edenler gibi gemiye binmediler, dolayısıyla düşmanlık yapanlarla beraber helâk oldular. Bu yüzden bir kenarda durup “beni ilgilendirmez” demek helâk olanlarla birlikte helâk olmak demektir.

Şimdi, bir deve için de bir kavim helâk edilir mi, diye sorulabilir; ama unutmamamız lazım ki mesele deve değildir. Mesele; Allah’ın emridir. Allah ne dediyse doğru olan odur. Allah’ın burada bize öğrettiği bir şey vardır. Allah bize “bakın, bir şey söylediysem yapın. Eğer emrimi ciddiye almaz, önemsemez, bir şey olmaz, biz yine bildiğimiz gibi yapalım, derseniz sizi helâk ederim” buyuruyor. Bizim de Allah neye “yapma” dediyse ona mutlaka dikkat etmemiz lazım; çünkü o yasak bizim devemiz olabilir. Şayet Allah “yapma” dediği hâlde onu yaparsak deveyi kesenler gibi biz de kendi devemizi kesmiş oluruz ki Allah bizi de helâk eder.

Allah âyetin sonunda **“işte bak, o tuzak kuranların âkıbeti nasıl oldu; şüphesiz biz onları da kavimlerini de topyekûn yok ettik.”** Zulmetmeleri sebebiyle onları topluca yerle bir ettik, buyurur. Allah onların yaşadığı beldeyi de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’e beyan ederken **“işte onların, zulümleri yüzünden**

[50] Şuarâ /155-158

çökmüş (ve harabeye dönmüş) evleri! Muhakkak ki bunda, bilen (ve bilmek isteyen her) bir kavim için (apaçık) bir âyet vardır”[51] buyurur. Bunda, bilmek isteyen herkes için apaçık âyet vardır. Yani bir deve için bir topluluğu yok ettiysem emrime uymadıkları için onları yok edip helâk etmiştim. Bunda senin için bir ders vardır. Sen de kendine bak, benim emrime uyuyor musun, uymuyor musun, buyuruyor Allah.

“Biz, iman edip (Allah’a karşı gelmekten) sakınanları ise (dünyada ve âhirette helâk olmaktan) kurtardık.”[52] Allah o kavimden takvâ sahibi olanları kurtarmış, gerisini helâk etmiştir.

“Senin rabbin kendilerine âyetlerimizi okuyan bir resulü memleketlerin merkezine göndermedikçe o memleketleri helâk edici değildir. Muhakkak ki biz, halkı zalim olan (ve kendilerine zulmeden) memleketlerden başkasını helâk edici değiliz.”[53]

“Allah ile birlikte başka bir ilâha (yalvarıp) dua etme! Ondan başka İlâh yoktur. Onun vechinden (cemâli ve zatından) başka her şey helâk olucudur. Hüküm (yalnızca) onundur ve (hepiniz) ona döndürüleceksiniz.”[54]

“Senin rabbin, halkı (ıslah olmuş ve başkalarını) ıslah edici olan memleketleri zulümle helâk edecek değildir.”[55] Bir topluluk o memleketi ıslah etmeye, düzeltmeye çalışırsa senin rabbin orayı helâk etmez, ederse bu zulüm olur. Allah ıslah etmeye, güzel yapmaya çalışanların ve hayra davet edip bu hayrı işleyenlerin hürmetine orayı helâk etmez. Şayet o salihler ıslah etmeyi bırakırsa o zaman Allah ya o memleketi toptan helâk eder ya da salihleri oradan çıkarır ve orayı helâk eder.

[51] Neml /51-52
[52] Neml /53
[53] Kasas /59
[54] Kasas /88
[55] Hûd /117

“Elif. Lâm. Râ. Bunlar kitabın (Levh-i Mahfuz’un) ve (okunmakta olan) apaçık Kur’ân’ın âyetleridir. İnkâr edenler zaman zaman, keşke biz de Müslüman olsaydık, diye arzu ederler.”[56] Siz onları bilmezsiniz; ama Allah onları bilir; çünkü Allah gönüllerdekini bilendir.

Biraz önce okuduğum “kâlû belâ” âyetinden dolayı inkâr edenler de Müslüman olmaları gerektiğini bilirler. Hepsi rabbini, rabbine verdiği sözü; yani “belâ şehidnâ” dediklerini bilir. Bunu bize haber veren Allah’tır. Bu yüzden “onlar bilmedikleri için inanmıyor” demek doğru değildir. Hepsi bunu bilir.

Hiç yanlış yapan biri yanlışını bilmez mi! Kâfir olan biri küfrünü bilmez mi! Nasıl bilmez! Ters tarafa gidip rabbinden uzaklaşanlar uzaklaştığını bilmez mi? -Elbette ki bilir. Ateşin içinde olanlar yandığını bilmez mi, küfürde yananlar yandığını bilmez mi! Bununla beraber rabbiyle beraber olan, rabbiyle beraber olduğunu bilmez mi, yakın olanlar, bu yakınlığı bilmez mi, tatmaz mı? -Elbette ki bilir de tadar da. Allah **“senin rabbin kendilerine âyetlerimizi okuyan bir resulü memleketlerin merkezine göndermedikçe o memleketleri helâk edici değildir. Muhakkak ki biz, halkı zalim olan (ve kendilerine zulmeden) memleketlerden başkasını helâk edici değiliz.”**[57] Yani “birine resul göndermez, âyetlerimi beyan etmezsem, o da bunu iyice anlamazsa ona azap etmek bana yakışır mı! Böyle bir durumda azap edersem zulüm olur. Hiç rabbin zulümle kimseyi helâk eder mi” buyurdu. Onun için “ben bilmiyordum” diye bir şey yoktur.

Peki, Müslümanlar da zaman zaman “keşke biz de Müslüman olsaydık” diye arzu ediyor mu?

Evet, ediyor! Öyleleri var ki ismi Müslüman, mü’mindir; ama kendisi iman etmemiş, Allah’a teslim olmamıştır! Bu yüzden

[56] Hicr /1-2
[57] Kasas /59

zaman zaman "keşke ben de Müslüman olsaydım" der. Tabi ki böyle söyleyeceksiniz; ama bunu söylemekle iş bitmez, gereğini yapmanız lazım. Onlar ise bunu söylemelerine rağmen dünyayı tercih etmeye devam ederler! Allah da **"(resulüm! Sen) onları bırak; yesinler, (içsinler, dünyadan) yararlansınlar ve (boş) arzuları onları oyalayadursun. Onlar yakında (hakikati) bilecekler."**[58] Tekrar tekrar "keşke ben de Müslüman olsaydım" diyenleri bırak, yesinler, içsinler, gezsinler, yararlansınlar. Boş hayaller onları oyalasın. Onlar yakında hakikati bilecekler, görecekler, buyurdu.

"Biz, (bizce) bilinen bir kitap(taki hak ettikleri azap) olmadan hiçbir memleketi helâk etmedik." Biz herkes için bir vade tayin etmiş, takdir etmişiz ve hepsi bir kitapta, Levh-i Mahfuz'da yazılıdır. Bu ister bir kişi ister bir topluluk olsun herkesin bir süresi, zamanı vardır. Zamanı gelmeyene kadar hiçbir beldeyi helâk etmeyiz. Ne zaman ki bu sınırı geçerlerse o zaman helâk gelir. **"Hiçbir ümmet ne ecelinin önüne geçebilir ne de onu erteleyebilir."**[59] Allah her şeyi takdir etmiştir, hiç kimse bu takdirin dışına çıkamaz.

"Rablerinin huzurunda durduruldukları zaman onları bir görsen! (Rableri onlara) Bu (dirilmeniz) gerçek değil mi, buyuracak." Kaybedenler, rablerinin âyetlerini kabul etmeyenler, Allah'ın gönderdiği resullere tabi olmayanlar, âyetleri dinlemiş gibi yapıp yalanlayanlar; yani helâk olmaya layık olanlar, rablerinin karşısında durdurulduklarında onların nasıl bir hâlde olduklarını bir görsen! Allah onlara "bu dirilmeniz gerçek değil mi?" diye soracak. Allah onları huzura alır ve herkes bunu seyreder. **"(Onlar) Rabbimize yemin olsun ki evet, diyecekler.**

[58] Hicr /3
[59] Hicr /4-5

(Rableri de) Öyle ise inkâr ettiğinizden dolayı tadın azabı, buyuracak."[60] Ondan sonra işleri biter.

Allah bize "huzura çıkıp hesap vermek gerçek değil mi" buyuruyor.

Bu âyette de Allah, resullerini neden gönderdiğini beyan eder. **"Bu (resullerin gönderilmesi) şundandır; halkı (hak ile bâtıldan) habersizken, rabbin zulümle ülkeleri helâk edici değildir."**[61] Rabbin hiç kimseyi habersizken zulümle helâk edici değildir. Allah haber vermeden kimseyi helâk etmez.

Allah'ın haber vermesi nasıldır?

Allah, resulleriyle ve âyetleriyle haber verip kuluna "bak, haberin olsun helâk geliyor" der ve bu şekilde her bir kuluna önce ne yaparsa helâk olacağını haber verir sonra da kul ısrarla rabbinin emrini dinlemezse onu helâk eder. Allah, haber vermeden kullarını helâk edici değildir. Aksi takdirde haber vermeden helâk etmesi kula zulüm olur.

Allah Kıyamet günü inkâr edenleri, kâfirleri, âyetlerini yalan sayanları, ciddiye almayanları bir araya toplar ve onlara şöyle buyurur. **"Ey cin ve insan topluluğu! İçinizden size âyetlerimi anlatan ve bugünle karşılaşacağınıza dair sizi uyaran resuller gelmedi mi? Onlar ise, (bugün biz) kendi aleyhimize şahidlik ederiz (Allah'ın resulleri bize geldi), derler."** Ama onlar resulleri dinlememişler, kabul etmemişlerdir. Orada da kendi aleyhlerine şahidlik yaparlar. **"Dünya hayatı onları aldattı da kâfir olduklarına dair kendi aleyhlerine (o gün) şahidlik ettiler."**[62] Onlar dünya hayatını sanki ebediymiş, hiç bitmeyecekmiş gibi

[60] En'âm /30
[61] En'âm /131
[62] En'âm /130

zannettiler, bundan dolayı dünya hayatını ahirete tercih ettiler ve kaybedenlerden oldular.

Allah bizi dünyayı ahirete tercih edenlerden eylemesin.

Sadakallahulazim.

Evet, hep beraber Allah'ın heleke "helâk etti" fiilini anlamaya ve insanın neyi, nasıl helâk etmesi gerektiğini öğrenmeye çalıştık.

Allah bizi rabbinin âyetlerini yalan sayanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi iman edenlerden, Allah'a teslim olanlardan, "rabbim Allah'tır" diyenlerden eylesin. Allah bizi resulüne tabi olanlardan ve kendisine nimet verdiği kullarla beraber sırât-ı mustakîmde rabbine, genişliği yerle gök kadar olan cennete koşanlardan eylesin. Allah bizi rabbinin rızasını, vechini, cemalini, dostluğunu kazanmak için her şeyini, canını kurban eden kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

39.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı ve Aşk'ı anlamaya, Allah'ın bütün fiillerinin aşktan tecelli ettiğini ve kuluna sevdiği, rahmet ettiği için muamele ettiğini öğrenmeye çalışıyorduk.

Her anda rabbimizle muhatap olduğumuzu anlamadan ne kendimizi ne rabbimizi ne de hayatı anlamış oluruz. O hâlde bütün mesele her anda rabbimizle muhatap olduğumuzu bilmemiz ve yaşadığımız her olayı rabbimizin bize muamelesi olarak görmemizdir. Böyle olunca hem rabbimizi hem kendimizi hem de hayatı rabbimizin anlattığı şekilde anlamış, tanımış oluruz. Zaten şimdiye kadar yaptığımız bütün sohbetleri rabbimizle muhatap olduğumuzu bilelim diye yaptık.

Geçen sohbetimizde en son Allah'ın heleke "helâk etti" fiilini anlamaya çalışmıştık. Bu sohbetimizde ise önce kadere "takdir etti" fiilini, ardından diğer fiilleri anlamaya çalışacağız inşallah.

Allah'ın hem zahiri hem de manevi takdiri vardır. Allah yaratır ve takdir eder. Ayrıca takdir edip muamele eder ve takdir edip bir sınır koyar, miktar koyar.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

"(Resulüm! Sen) E'âlâ (yüceliği anlaşılamayacak kadar büyük) olan rabbinin ismini tesbih et! o ki (her şeyi) yarattı ve

(bir) düzene koydu. O ki (her şeye yaratılışına uygun) takdiri(ni) yaptı ve hidâyeti verdi."[1] Takdir edip yolu gösteren Allah'tır.

Her kul, Allah katında özeldir. Hiç kimse kimsenin kopyası değildir, dolayısıyla Allah'ın bütün kullarına olan takdiri de her bir kul için özeldir. Allah, her bir insana bir yol takdir etmiştir ve takdir ettiği bu yol hem zahiri hem manevidir.

Nasıl?

İnsan zahiri olarak doğduğunda annesi, babası, kardeşleri olur sonra toplum içinde yavaş yavaş büyür, buluğa erer sonra da rabbini bilmek, tanımak için bir yola girip çabasını, gayretini sarf eder. Hayatı yaşarken bazen sağlıklı olur, bazen hasta olur bazen de bir organını kaybedebilir. En sonunda ise yaşlanır ve ölür. İnsanın zahiri olarak yaşadığı bu hayatı Allah'ın kendisine olan zahiri takdiridir.

Allah'ın bir de manevi takdiri vardır. Allah herkese cennetin yolunu, büyüyüp kâmil insan, Hz. İnsan olacağı ve rabbine varacağı yolu göstermiştir. Allah'ın bütün insanlar için manevi takdiri de insanın rabbine varacağı yola girmesi ve rabbine varmasıdır.

Allah, takdir ettiği şeyleri Levh-i Mahfuz'da yazmıştır;[2] ama Allah'ın kulu için yaptığı bütün takdiri kulu için sadece hayırdır, rahmettir. Asla şer değildir.

Hayırla şerri birbirinden nasıl ayırabiliriz?

Hayır; insanı rabbine yaklaştıran, cennete taşıyan ve Hz. İnsan yapan her şeydir. İnsanı Allah'tan, cennetten, kendi hakikatinden, insan olmaktan uzaklaştıran şeyler de şerdir ve bu hayrı ya da şerri seçmenin tercihi de bütünüyle insana aittir.

[1] A'lâ /1-3
[2] Hadîd /22-23, Neml /75

Allah, kulu için saf hayrı, rahmeti, cenneti takdir etmiştir; ama kul dilerse cenneti takdir etmeyebilir. Cenneti takdir etmeyince de zaten cehennemi takdir etmiş olur. İnsan olmayı takdir etmeyince hayvan olmayı, manevi olarak kazanmayı takdir etmeyince kaybetmeyi, gönlünün cennet olmasını takdir etmeyince gönlünün cehennem olmasını, nûru takdir etmeyince de karanlığı takdir etmiş olur.

İnsan; Allah onun için hayrı, cenneti, güzelliği takdir etmişken Allah'ın kendisi için takdir ettiğini o da kendisi için takdir etmezse ters tarafa gitmiş ve şerri tercih etmiş olur ki o zaman da Allah'ın kendisi için yaptığı takdirden kendini mahrum bırakmış olur. Bu konudaki tercih bütünüyle insana aittir. Dileyen rabbinin takdirini seçer ve manevi olarak büyüyüp Hz. İnsan olur, dileyen de hayvan olmayı tercih eder ve manevi olarak kaybeder.

"(Acaba hiç düşündü mü, Allah) Onu hangi şeyden yarattı? Onu bir nutfeden (dökülen bir damla sudan) yarattı da ona (kul olma kaderini) takdir etti."[3] Allah, insanı dökülen bir damla sudan yaratmış sonra ona şekil vermiştir daha sonra ise onun için takdirde bulunmuştur. Allah her şey için takdirini yapan ve her şeyi bir ölçüyle, düzenle meydana getirendir.

"Aranızda ölümü(n ne zaman gerçekleşeceğini) takdir eden de biziz ve biz, sizin (yerinize) benzerlerinizi getirmeye ve sizi bilemeyeceğiniz (başka) bir şekilde (yeniden) yaratmaya (da kâdiriz). (Bu konuda) Önümüze (asla) geçilemez (takdirimize mâni olunamaz)."[4]

"Güneş de kendisi için belirlenen bir yörüngede akıp gitmektedir. İşte bu, azîz, alîm (bütün şerefin ve kudretin sahibi olan, her şeyi ve herkesi bilen Allah)ın takdiridir. Ay'a da (kendi yörüngesinde birtakım) menziller tayin ettik. Nihayet o, (hilal

[3] Abese /18-19
[4] Vakıâ /60-61

şekline benzer) eğrilmiş kuru hurma dalı gibi olur."[5] Kulları âyetlerini görsün diye bu takdiri yapan Allah'tır.

"Eğer Allah sana bir zarar dokundurursa onu (senin üzerinden) ondan başka kaldıracak yoktur ve eğer sana bir hayır dokundurursa (bunu da geri alacak yoktur). (Bil ki) O, her şeye kadîrdir (kudretiyle her şeyi hükmü altında tutandır)."[6]

"Muhakkak ki Allah fâliktir, taneyi ve çekirdeği (içindeki hakikati ortaya çıkarmak için çatlatıp) yarandır. (O) Ölüden diriyi çıkarır, diriden de ölüyü çıkarandır. İşte, (rabbiniz olan) Allah budur. O hâlde nasıl oluyor da (haktan) döndürülüyorsunuz!"[7]

Gördüğümüz gibi Allah "her şeyi ben takdir etmişim" buyuruyor! Bu yüzden başka bir âyet-i kerimede Allah **"onun ilmi dışında bir yaprak bile (yere) düşmez."**[8] Onun izni olmadan ağaçtaki yaprak düşmez, buyurmuştur. Bu her şey için geçerlidir. Allah'ın izni olmadan tohum çatlayıp filizlenmez, yeşermez, rüzgâr esmez, yağmur yağmaz. Allah bir takdire göre buna müsaade eder ve varlığa muamelede bulunur.

"Böylece onları, iki günde (safhada) yedi gök olarak (yaratmayı) takdir etti ve her göğe görevini vahyetti. Biz, dünya semâsını kandillerle (yıldızlarla) süsledik ve onu (yıkılmaktan) koruyarak (muhafaza ettik). İşte bu, azîz, alîm (bütün şerefin ve kudretin sahibi olan, her şeyi ve herkesi bilen Allah)ın takdiridir."[9]

Okuyacağımız bu âyette de Allah cenneti anlatır. **"Ne yana bakarsan bak, (tarifi mümkün olmayan) bir nimet ve büyük bir saltanat görürsün."**[10] Cennette nereye bakarsan bak görebildiğin

[5] Yâsin /38-39
[6] En'âm /17
[7] En'âm /95
[8] En'âm /59
[9] Fussilet /12
[10] İnsân /20

tek şey; çok büyük bir nimet, büyük bir saltanattır. Allah mü'minler için cenneti, rabbinin kendisi için takdir ettiğini tercih etmeyenlere, iman etmeyenlere ise cehennemi takdir etmiştir.

Allah takdir ederken önce diler, irade eder, hüküm verir sonra ise "ol" der ve o şey olur; yani her şey eksiksiz bir şekilde kendi iradesiyle rabbinin emrini yerine getirir; çünkü bütün varlık, rabbine iman etmiştir. Rabbini zikreder, tesbih eder, aşkla semah eder, rabbini ister, sa'y eder, rabbi için koşuşturur.

Varlığın semahı onun tesbihidir, zikridir. En küçüğünden en büyüğüne, atomundan galaksisine kadar her şey rabbini aşkla, hamdla tesbih ederek semah hâlindedir ve hepsinin özetle söylediği tek kelime "seni seviyorum ya rabbi!" kelimesidir. Bütün varlık, rabbini tesbih ederken, hamd ederken, şükrederken, tekbir ve tevhid ederken "seni seviyorum ve seni istiyorum ya rabbi" der.

Diğer varlıklar iradesiz olarak rabbine âşıktır, rabbinden başka bir şey görmez, bilmez, her şeyi rabbiyle bilir; ama insan, kendi iradesiyle rabbini tercih eder. Allah, insana tercih etme hakkı verdiği için insan iradesi doğrultusunda başka tercihler de yapabilir. Zaten insanı halife yapan ve diğer varlıklardan üstün kılan şey tercihidir. Diğer bir ifadeyle onu başka tarafa çeken şeylere rağmen kendini rabbine çekmesi, rabbini tercih etmesi ve rabbine varan yolu kendisi için takdir etmesidir. Allah âyet-i kerimede **"de ki: hak rabbinizdendir. Öyle ise dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin."**[11] İman da bellidir, küfür de bellidir. Dileyen iman etsin, dileyen kâfir olsun. Dileyen şükredip rabbinin kendisi için takdir ettiğini tercih etsin. Dileyen de kendisi için başka şeyleri takdir edip nankörlük yapsın, buyurarak insana takdir etme hakkını vermiştir. İnsan da kendi iradesiyle ister iman etmeyi ister inkâr etmeyi tercih eder, takdir eder. Eğer iman etmeyi tercih

[11] Kehf /29

ederse Hz. İnsan olur ve Allah'ın yeryüzündeki halifesi olur. İnkâr etmeyi tercih ederse ise Allah'ın kendisi için takdir ettiği halifeliği kaybeder.

Allah'ın bizim için takdir ettiklerini kendimiz için takdir etmezsek Allah'ın bize takdir ettiği nimetleri alamayız.

Peki, Allah bizim için neyi takdir etmiştir?

Allah bize rûhundan nefhetmiş ve nefhettiği rûh olmamızı takdir etmiştir; ama Allah'ın bizim için yaptığı nefhettiği rûh olma takdirini kendimiz için takdir edemediğimizden hakikatimize varamıyor, Allah'ın nefhettiği rûh olamıyoruz.

Genel olarak baktığımızda "ama ben Allah'ın takdirini kabul ediyorum" diyebiliriz; ama dilimizle "Allah'ın benim için yaptığı takdiri kabul ediyorum" demek yeterli değildir; çünkü dilin, gönlün, amelin birlikte olmadığı bir söz yalan bir sözdür. Nasıl ki dua için dilin, gönlün ve fiilin beraber olması gerekiyorsa Allah'ın bizim için yaptığı takdiri tercih etmiş olmamız için de dilimizin, gönlümüzün, fiilimizin beraber olması şarttır. Öyle ki Allah'ın bize takdir ettiği nimetleri kazanmak için çabamızı, gayretimizi göstermiş olalım.

Allah bizim için bir de imanı takdir etmiştir. **"O, kullarının küfrüne razı olmaz. Yok eğer şükrederseniz, sizin için buna razı olur."**[12] Allah bizim küfre düşmemize razı değildir, yalnızca iman etmemize, şükretmemize razıdır; ama yine de bize bu konuda bir tercih hakkı vermiştir. Allah şükretmemize razı olduğu için iman eder, rabbimize şükredersek Allah da bizden razı olur. İman etmezsek mutlaka küfre düşeriz ve Allah küfre razı olmadığı için de Allah'ın rızasını kaybederiz. Böyle olunca Allah'ın bizden razı olmasını da bekleyemeyiz.

[12] Zumer /7

Allah'ın bizden razı olmasını istiyorsak yapmamız gereken şeyler vardır. Eğer Allah'ın bizim için takdir ettiklerini biz de kendimiz için takdir edersek; yani iman etmeyi, Müslüman olmayı, Allah'a teslim olmayı, muttaki olmayı, cennete koşmayı, hayırda yarışmayı, peygambere tabi olmayı, her bir âyete tek tek iman edip gereğini yapmayı tercih eder, Allah'a verdiğimiz sözü yerine getirirsek o zaman Allah'ın bizden razı olmasını bekleyebiliriz.

Zaten Allah'ın rızasını kazanmak için gereğini yapanlar mutlaka karşılığında Allah'ın rızasını, yakınlığını, güzelliğini, ebedi hayatını, Hz. İnsan olmayı, Allah'ın nefhettiği rûh olmayı kazanırlar. Bunun istisnası yoktur. Herkes Allah'ın kendisi için takdir ettiğini tercih edip gereğini yaptıkça kazanır. Gereğini yapmayanlar ise Allah'ın kendisi için takdirini tercih edememiştir, dolayısıyla böyleleri bir şey kazanamazlar. Kazanmak için Allah'ın âyet-i kerimede buyurduğu gibi insanın sa'y etmesi; yani koşması, Allah için bir çaba, gayret içinde olması gerekir.

Evet, Allah'ın bizim için neler takdir ettiğini anlamaya çalışıyorduk.

Allah bizim için bir de ebedi hayatı, cenneti takdir etmiştir. Mesela; dünya hayatındaki nimetler için bize "bunlara tennezzül etmeyin"[13] derken "yarışanlar cennet için yarışsın. Allah'ın rızasını kazanmak, muttaki, mukarrebun olmak, Allah'a yakın olmak, dost olmak için yarışsın"[14] buyurmuştur; çünkü insanı zaten bunun için yaratmış ve rabbine dost olmayı ona takdir etmiştir.

İnsan, Allah'ın takdirini beğenmez, kabul etmezse "ben kendim için daha güzel bir takdir yaparım. Ben senden daha iyi biliyorum. Senin benim için takdir ettiğini ben kendim için kabul etmiyorum. Ben kendim için daha merhamet sahibiyim, daha

[13] Tâhâ /131
[14] Mutaffifin /26

rahmanım, daha rahimim, daha güzelini biliyorum, dolayısıyla senin dediğin gibi değil kendi istediğim gibi yapıyorum" derse ters tarafa gider. Ters tarafa gidince de Allah'tan, hakikatinden, insan olmaktan uzaklaşır. Sonuç olarak bir günlük dünyada yer, içer; ama sonra rabbini de kendini de Allah'ın ona takdir ettiklerini de ebedi hayatını da kaybeder. Bu yüzden Allah **"(resulüm! Sen) onları bırak; yesinler, (içsinler, dünyadan) yararlansınlar ve (boş) arzuları onları oyalayadursun. Onlar yakında (hakikati) bilecekler"**[15] buyurmuştur.

Allah "kulum ben sana her şeyi anlattım, vahyettim, seni kendime, dostluğuma davet ettim. Neden benim dostluğumu bırakıp da şeytanı ve şeytanın zürriyetini dost edindin! Sen hangi akılla, neye dayanarak şeytanın dostluğunu benim dostluğuma tercih ettin" diye sorarsa kim Allah'a nasıl bir cevap verebilir! Allah âyet-i kerimede **"helâk olan açık bir delille (gözüyle gördükten sonra) helâk olsun, yaşayan da açık bir delille (Allah'ın yardımı ile galip geldiklerini görerek) yaşasın."**[16] Yani iman eden bir delille iman etsin, kâfir olan da bir delille kâfir olsun, buyurmuştur. Birinin "şeytanın dostluğunu neden benim dostluğuma tercih ettin" sorusuna cevap verebilmesi için mutlaka delilini getirmesi gerekir. Peki, insan buna delil getirebilir mi? - Asla, istisnasız hiç kimse buna delil getiremez. Bu nedenle Allah'ın bu sorusuna cevap veremez.

"Aranızda ölümü(n ne zaman gerçekleşeceğini) takdir eden biziz."[17] **"Hiç kimse yarın ne kazanacağını bilemez ve hiç kimse nerede öleceğini bilemez."**[18]

Her ne kadar insan bu hayatı sanki bitmeyecekmiş gibi zannetse de gerçek öyle değildir. Allah'ın kime ne zaman "gel"

[15] Hicr /3
[16] Enfâl /42
[17] Vâkıa /60
[18] Lokmân /34

diyeceğini kimse bilemez. Herkes zamanı geldiğinde ahirete gider. Bu konudaki takdir Allah'a aittir. Kulun takdirinin dairesine ise sadece ebedi hayatı girer; yani kulun dünyaya ait bir takdiri yoktur, yalnızca ebedi hayatı kazanmak kulun takdirine, tercihine bağlıdır. Kul ancak zahiri olarak Allah'ın kendisi için takdir ettiğini arar, onun peşinden koşar; ama nihayetinde Allah onun için her neyi takdir etmişse eline bir tek o gelir, başka da bir şey gelmez.

Dünya hayatında kulun nasıl yaşayacağıyla ilgili takdir Allah'a aitken ebedi hayat için takdir bütünüyle kula aittir. Allah bu takdiri kuluna vermeseydi onu takdir ettiklerinden sorumlu tutmaz, hesaba çekmezdi. Mesela; Allah dünyaya ait hiçbir şey için kulunu sorumlu tutup hesaba çekmez ve ona "neden şu kadar para kazanmadın, neden zengin olmadın, neden sağlıklı olmadın" demez; çünkü bunlarla ilgili takdir kulun elinde değildir. Kulun elinde olan tek şey ebedi hayatıyla ilgili takdiridir, bu nedenle kulun ebedi hayatı hakkında yaptığı her takdirin hesabını ve buna bağlı olarak yaptıklarının, konuştuklarının, gönlünden geçirdiklerinin hesabını Allah ona sorar.

Allah herkese ebedi hayatı konusunda takdirde bulunma tercihini vermiştir ve herkes hayatını bu takdire göre yaşar. Kimi Allah'ın takdirini tercih eder kazanır kimi de nefsinin isteğini tercih eder ve kaybeder.

Bütün peygamberler de peygamberlere iman edenler de kendi hayatları için bir takdirde bulunmuştur. Baktığımızda kazananların hepsi ebedi hayatını, Allah'ın rızasını, yakınlığını, dostluğunu, cemalini takdir etmiş, Allah'ın resulü ile beraber Allah'ın vahyine tabi olmuş ve kazanmıştır. Allah'ın takdirini kabul etmeyenler ise ya peygamberlere ve peygamberlere iman edenlere düşmanlık yapmış ya da "her iki taraf da bizi ilgilendirmez" demiş ve kaybetmiştir.

Herkes kendine dönüp takdirini, tercihini, hedefini neye

göre belirlediğine bakmalıdır. Biri "acaba peygamberler ve peygamberlere iman edenler gibi Allah'ın benim için takdir ettiğini mi tercih etmişim, yoksa böyle şeyler beni ilgilendirmez, deyip nefsimin takdirini mi tercih etmişim" diye kendine baktığında tercihini de hedefini de neye göre belirlediğini anlar.

Biri kendisine "bu dünyadaki hedefin nedir" diye sorulduğunda "benim hedefim; ebedi hayatımı, cenneti, Allah'ın rızasını, yakınlığını, dostluğunu kazanmak ve Allah'a kul olmak, dost olmak, yakın olmaktır" demediyse onun imanı var mıdır! Hepimizin bu konuda yeteri kadar bilgisi vardır. Gerçekten bakalım, böyle söylemeyen birinin imanı var mıdır? -Cevap vereyim. Hayır, o kişinin imanı yoktur; çünkü Allah'ı, Allah'ın emrini, hükmünü, takdirini her şeye tercih etmemiş, ahireti de dünyaya tercih etmemiştir. Böyle olunca da ahirette hiçbir şey kazanamaz. Onun için Allah **"insanlardan öylesi vardır ki 'rabbimiz! Bize (nasibimizi mal ve servet olarak) dünyada ver!' derler. Böylesinin âhirette hiçbir nasibi yoktur"**[19] buyurmuştur.

Oysaki insan dua ederken "ya rabbi! Seni istiyorum. İyyâke na'budû ve iyyâke nestaîn: Yalnız sana âbd oluruz ve yalnız seni isteriz" demelidir. Böyle dua etmeyenin imanı yoktur. Bu bir gönül meselesidir! İnsan için Allah, Allah'ın resulü ve Allah yolunda cihad etmek her şeyden daha sevgili olmalıdır. Değilse onun işi bitmiştir. **"(Resulüm!) De ki: Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, aşiretiniz (akrabalarınız), kazandığınız mallar, kesada uğramasından korktuğunuz ticaret, (kendisiyle huzur bulup) razı olduğunuz meskenler size Allah'tan, resulünden ve onun yolunda cihad etmekten daha sevgili ise artık Allah (hakkınızda) emrini getirinceye kadar bekleyin! Ve (bilin ki) Allah, fâsıklar topluluğunu hidâyete erdirmez"**[20] buyurdu Allah. O yüzden her kim Allah'ı, Allah'ın resulünü ve Allah

[19] Bakara /200
[20] Tevbe /24

yolunda cihad etmeyi her şeyin üstünde tutmazsa fâsık olur ve ebediyen kaybeder.

Allah için cihad etmenin her şeyden daha sevgili olması demek kulun, ebedi hayatını kazanmayı takdir etmesinin kendisi için her şeyden sevgili olması demektir. Kul ebedi hayatını tercih etmezse daha hedefini bile belirlememiştir. Hedefi olmayanlar da yürüyemez, kazanamaz, dolayısıyla cihad edemez.

İmanı doğru anlamamız gerekir. "Biz, Allah'a, peygambere, ahirete, cennete, cehenneme inanıyoruz" demek iman değildir. Bunu Allah söylüyor. Allah, "ben de benim resulüm de benim yolumda cihad etmek de senin için her şeyden sevgili değilse belanı bekle" buyuruyor. Biz de kendimize bakalım; eğer Allah ve resulü bizim için her şeyden daha sevgiliyse o zaman âyette Allah'ın sıraladığı şeylerin hepsini Allah için kurban etmemiz gerekir. Öyle ki iman etmiş olalım, Allah bizi iman etmiş olarak kabul etsin.

Dikkat edersek Allah "anan, baban, evladın, eşin, çocukların, alışverişin, ticaretin, sevdiğin evlerin" buyurarak eksik bir şey bırakmamış, her şeyi tek tek saymıştır. Bunların biri bile bizim için Allah'tan, Allah'ın resulünden ve Allah yolunda cihad etmekten daha sevgiliyse Allah'ın gazabı her an bize gelebilir. Yalnız, gazap gelse bile bunu anlayamayız; çünkü gazap geliyorsa imanımız yoktur ve kalbimiz mühürlenmiştir. Cehenneme doğru yol alırız; ama buna rağmen doğru yolda olduğumuzu ve cennete gideceğimizi zannederiz.

Allah bizi Allah'ın takdirini tercih etmeyenlerden ve kaybedenlerden eylemesin. İnşallah hep beraber Allah'ın bizim için takdir ettiğini tercih edecek ve "sen bizim için en güzelini tercih etmişsin. Biz de senin bizim için takdir ettiğini tercih ediyoruz ya rabbi" diyeceğiz. Bununla beraber çabamızı, gayretimizi de sarf edip Allah'ın bizim için takdir ettiğini

kazanacağız.

Evet, hep birlikte kadere "takdir etti" fiilini anlamaya çalıştık. Şimdi de Allah'ın yessere "kolaylaştırdı" fiilini anlamaya çalışalım inşallah.

Allah neyi kolaylaştırır?

Kulu için neyi takdir etmişse ona takdir ettiklerini kazanmayı kolaylaştırır; yani kul olmayı, âbd olmayı kolaylaştırır. Bu yüzden insan için Allah'a âbd olmaktan daha kolay hiçbir şey yoktur. Biri Allah'a kul olmazsa zor olanı tercih etmiş olur; çünkü Allah'a kul olmak yerine bu defa bir sürü şeye; dünyaya, paraya, insana, insanların kendisi hakkındaki düşüncelerine kul olur. Ya da diğer varlıklara ilâhlık sıfatı verir ve onlara kul, köle olur.

Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ve onun üzerinden bütün mü'minleredir. **"(Resulüm!) Biz sana (anlaşılması ve amel edilmesi) kolay olan (bu Kur'ân)ı (daha da) kolaylaştıracağız."** En kolay olan Allah'ın vahyidir. **"O hâlde eğer öğüt fayda verirse sen (onlara) öğüt ver!"** Allah öğüdün kime fayda verdiğini de beyan eder. **"Kim (Allah'tan) haşyet duyuyorsa (o seni dinleyip) öğüt alacaktır."** Öğüt yalnızca Allah'tan haşyet duyana, Allah'a karşı edepli olana ve rabbinin azametini bilenlere fayda verir. **"(Allah'a karşı) İsyankâr olan ise ondan kaçınır."**[21] Bedbaht olanlar, şaki olanlar ise rabbini dinlemez ve öğütten kaçınır. Öğüdü hiç işitmemiş, anlamamış gibi yapar.

"Gerçekten sizin (maddi, manevi) çabalarınız başka başkadır." Önemli olan; rabbinize dönüp onu dinlemeniz ve rabbinizin sizin için takdir ettiğini kabul etmenizdir. **"Fakat kim (Allah'ın kendisine ikram ettiğinden) verir, takvâ sahibi olursa (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışırsa) ve en güzeli (Allah'ın âyetlerini) tasdik ederse, biz de**

[21] A'lâ /8-11

ona (yapılması) kolay olan (Allah'a kulluğ)u kolaylaştıracağız."[22] Takvâ sahibi olur, rabbinize giderken en güzelini yapmaya çalışırsanız rabbinizin rızasını kazanmaya çalışırken işlerinizi kolaylaştıracağız. Yeter ki rabbinizi, insan olmayı tercih edin.

"Fakat kim de kendini (Allah'a karşı) ihtiyaçsız görüp cimrilik ederse ve en güzeli (Allah'ın âyetlerini) yalanlarsa, biz de ona (yapılması çok) zor olan (insan olmaktan çıkmay)ı kolaylaştıracağız. (Âhiret günü cehennem ateşine) Düşüp yuvarlandığında malı ona (hiçbir) fayda vermez."[23] Kim kendini Allah'a karşı ihtiyaçsız görürse dünyanın yükünü yüklenmeye çalışarak kendini zora sokmuş olur. Oysaki ona düşen; kulluğunu yapmak, insan olmak ve ebedi hayatını kazanmak için güzel yapmaya çalışmaktı.

Allah âyet-i kerimede **"o, hanginizin daha güzel amel edeceğini imtihan etmek için ölümü ve hayatı yaratmıştır"**[24] buyurur. Allah ölümü ve hayatı hangimiz güzel yaparız diye yaratmışsa bu durumda güzel yapmak insan için kolaydır. Zor olan kötülük yapmaktır; çünkü Allah, insanı tek güzel olan rabbi onda tecelli etsin diye yaratmış ve onu yeryüzünde hâlife kılmıştır; yani insan güzel yapsın diye güzel olarak yaratılmıştır. İnsan fıtrat itibariyle güzel olduğu için güzel yapmak insana kolaydır.

"Muhakkak ki Rahmân, iman edip sâlih ameller işleyen kimseler için (gönüllerde) bir sevgi var edecektir."[25] Biri iman edip salih ameller işlerse rahmân olan Allah'ın rahmeti onun üzerinde tecelli ettiği için diğer insanlar iradesiz olarak onu severler. İnsanların gönlü, rûhu onu sever. Bu, Allah'ın vaadidir.

Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **"(Resulüm!) Biz bu (Kur'ân)ı ancak, onunla muttakilere (Allah'a karşı kulluk**

[22] Leyl /4-7
[23] Leyl /8-11
[24] Mulk /2
[25] Meryem /96

sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlara) müjde vermen ve inatçı bir kavmi onunla uyarman için senin dilinle (Arapça olarak indirip) kolaylaştırdık."[26] Resulullah (s.a.v.) Efendimiz insanlara iyice anlatabilsin diye Allah Kur'ân'ı onun diliyle indirmiştir.

Allah başka bir âyette **"biz, bir resul göndermedikçe (kimseye) azap edici değiliz"**[27] buyurmuştur. Allah her kavme âyetleri iyice anlaşılsın diye onların dilini konuşan resuller gönderir. Bizim de Allah'ın kitabını kendi dilimizden anlamamız gerekir. Arapça bilenler Kur'ân'ı okuduğunda zaten anlarlar. Bilmeyenler de Allah'ın ne söylediğini kendi dillerinde anlamaya çalışmalıdır. İnsanlar Kur'ân'ı kendi dillerinde okurlarsa onu anlarlar; çünkü Allah herkes anlasın diye kitabını kolaylaştırmıştır.

Okuyacağımız bu âyet Hz. Mûsâ (a.s.)'ın duasıdır. **"(Mûsâ) Dedi ki: Rabbim! Göğsüme genişlik ver. İşimi bana kolaylaştır."** Allah işleri kolaylaştırır. Kul hangi işi yaparsa yapsın rabbinden yardım istemeli ve "ya rabbi! Bana işimi kolaylaştır" deyip dua etmelidir. Eğer işleri Allah kolaylaştırıyorsa bu durumda kul bu kolaylığı rabbinden istemelidir. İsterse Allah da duasını kabul eder ve ona işlerini kolaylaştırır.

Hz. Mûsâ (a.s.)'ın duası devam ediyor. **"Dilimden de düğümü çöz ki sözümü (idrak edip) iyice anlasınlar. Bir de (bu tebliğ görevi için) bana ailemden bir yardımcı ver. Kardeşim Hârûn'u. Onunla gücümü arttır (onu bana destekçi yap). Ve onu işime ortak kıl. Ki (böylece), seni çokça tesbih edelim ve seni çokça zikredelim. Muhakkak ki sen, bizi (her hâlimizle) görmektesin. (Allah) Şöyle buyurdu: Ey Mûsâ! İstediğin (şeyler) sana verildi."**[28] Duanı kabul ettim.

[26] Meryem /97
[27] İsrâ /15
[28] Tâhâ /25-36

Allah bize Hz. Mûsâ (a.s.) üzerinden "işimi kolaylaştır" diye dua etmemizi öğretiyor. Bizim de her zaman "işimi kolaylaştır ya rabbi" deyip rabbimizden işimizi kolaylaştırmasını istememiz gerekir.

"(Resulüm!) Biz o (Kur'ân)ı, belki tezekkür ederler (düşünüp öğüt alırlar) diye, senin dilinle (Arapça olarak indirip) kolaylaştırdık."[29] Allah "Kur'ân'ı kolaylaştırdık" dediyse bu durumda Kur'ân'ı anlamak kolaydır. Yeter ki anlamayı isteyelim.

Allah bizi rabbinden işlerini kolay kılmasını isteyenlerden ve Allah'ın kitabını okuyup anlayanlardan eylesin.

Şimdi de Allah'ın neşere "neşretti, açtı" fiilini anlamaya çalışalım inşallah.

Allah neşreder, açar.

Neyi açar?

(Amellerin yazılı olduğu) Sayfalar (hesap görülmesi için) açıldığı zaman. Gökyüzü soyul(up hakikati ortaya çıkarıl)dığı zaman. Cehennem (kâfirler ve zalimler için) kızıştırıldığı zaman. Cennet (mü'minler için) yaklaştırıldığı zaman. (İşte o gün) Her nefis (dünyada kendi namına) neler hazırla(yıp âhirete gönder)diğini bilir."[30] Kıyamet günü herkes ahirete neyi gönderdiğini bilir. Bu nedenle o gün çok dehşetli bir gündür. Dehşetli olduğu için Allah Kıyamet günüyle ilgili olarak **"herkesin, peşinde koştuğu şeyin karşılığını bulması için muhakkak ki (o kıyamet) saat(i) gelecektir. Neredeyse onu (Kendimden bile) gizleyeceğim"**[31] buyurmuştur.

"Kahrolası insan! Ne kadar da nankör (ve hakkı, hakikati örtücü)dür! (Acaba hiç düşündü mü, Allah) Onu hangi şeyden

[29] Duhân /58
[30] Tekvîr /10-14
[31] Tâhâ /15

yarattı? Onu bir nutfeden (dökülen bir damla sudan) yarattı da ona (kul olma kaderini) takdir etti. Sonra ona (hidâyete erme) yolu(nu) kolaylaştırdı. Sonra (ona bir ömür takdir etti, daha sonra) onun canını aldı ve onu kabre koydu. Daha sonra da dilediği vakit onu (tekrar vücuda getirip) diriltir. (Fakat) Hayır! (İnsan, Allah'ın) Kendisine emrettiğini yerine getirmedi."[32] Doğrusu insan, Allah'ın emrini yerine getirmedi ve Allah'ın ona kolaylaştırdığı yolda yürümedi. Allah'ın muradı onun üzerinde gerçekleşmedi! İnsan, rabbinin kendisi için takdir ettiğini tercih etmedi!

Okuyacağımız bu âyette Allah neşredenlere, açanlara, yayanlara yemin eder. **"Andolsun, birbiri ardınca gönderilen (resul)lere."**[33] Allah, resullerini birbiri ardınca göndermiştir. **"(Hidâyetle) Esip (küfrü) savuranlara, (Allah'ın vahyini) yaydıkça yayanlara, (hakkı bâtıldan) ayırdıkça ayıranlara, (Allah'ın) zikri (olan âyetlerini gönüllere) ilka edenlere andolsun ki."**[34] Allah'ın resulleri ve resullere iman edenler Allah'ın vahyini neşreder, yayarlar.

Allah bizi de vahyini açanlardan ve gönüllere ilka edenlerden eylesin inşallah.

Şimdi de emere "emretti" fiilini anlamaya çalışalım hep beraber.

Allah emreder.[35] **"(Fakat) Hayır! (İnsan, Allah'ın) Kendisine emrettiğini yerine getirmedi."**[36] Allah, insan için takdir ettiklerini yapmasını insana emretmiştir. Fakat insan, Allah'ın kendisine emrettiklerini yerine getirmez, Allah'ın emrine uymaz.

[32] Abese /17-23
[33] Murselât /1
[34] Murselât /2-5
[35] Nisâ /58, Nahl /90
[36] Abese /23

İnsan da emreder. Allah, insana emri de hükmü de vermiştir. İnsan ya Allah'ın emrettiği, buyurduğu gibi emreder, insanları Allah'ın davet ettiği gibi davet eder ya da nefsiyle, şeytanla emreder ve insanları Allah'tan başka şeylere davet eder.

Kul, Allah'ın emrettiği ile emredince Allah'a halife olur, şeytanın verdiği vesveseyle konuşunca, emredince de şeytana halife olur. İnsanların bir kısmı, Allah'ın emrini Allah'a göre yerine getirir. Bir kısmı Allah'ın emrini bir parça yerine getirir, bir kısmı kendine göre yerine getirir. Diğer bir kısmı da Allah'ın emrini hiç yerine getirmez. Bu yüzden Allah "doğrusu insan, Allah'ın kendisine emrettiğini yerine getirmedi" buyuruyor.

"Andolsun ki sizi biz yarattık, sonra size suret verdik, sonra da meleklere, 'Âdem'e (her biri bir Âdem olan insana) secde edin' buyurduk. (Hepsi) Hemen secde ettiler; ancak (cinlerden olan) iblis secde edenlerden olmadı. (Allah, iblise şöyle) Buyurdu: Ben sana emretmişken seni (Âdem'e) secde etmekten men eden nedir? (iblis) Ben ondan daha hayırlıyım, (çünkü) beni ateşten yarattın, onu ise çamurdan yarattın, dedi."[37]

İblis, Allah'ın kendisi için takdirini, emrini kabul etmeyip kendisi hakkında kendine göre takdir yaptı ve "ben ondan daha hayırlıyım, onun için secde etmiyorum" dedi. İnsan da "acaba ben Allah'ın emri, takdiri karşısında nefsim için başka bir şeyi takdir ediyor muyum" diye kendine bakmalıdır.

"Onlar bir aşırılık (ve kötülük) yaptıkları zaman, 'biz babalarımızı bunun üzerinde bulduk. Allah da bize bunu emretti' derler." Şirke düşenler, dini Allah'ın vahyine göre değil de atalarından öğrendiği gibi yaşamaya çalışanlar "bunları babalarımızdan öğrendik, zaten Allah'ın emri de böyledir" derler.

"(Resulüm!) De ki: Şüphesiz Allah, aşırılığı (ve kötülüğü)

[37] A'râf /11-12

emretmez. Siz (şimdi iftira ederek) Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri mi söylüyorsunuz?"[38] Allah'ın vahyetmediği bir şeyi din olarak kabul ediyor ve Allah emretmediği hâlde "Allah bize böyle emretti" mi diyorsunuz!

"De ki: Rabbim adaleti emretti. Her secde yerinde yüzlerinizi (ona) doğrultun ve dini yalnız ona has kıl(ıp ona hiçbir şeyi şirk koşmay)arak ona dua edin! (Çünkü) Sizi ilk yarattığı (günkü) gibi (tek başınıza yine) ona döneceksiniz."[39]

"(Resulüm! De ki) Ben ancak (Allah'ın) mukaddes kıldığı bu şehrin (Mekke'nin) rabbine kulluk etmekle emrolundum ve her şey ona aittir. Bana da Müslümanlardan olmam emredildi." Allah'ın bize emrettiği şey Müslüman olup ona teslim olmamızdır. **"Ve bana Kur'ân'ı tilavet etmem (okuyup yaşamam ve okutup yaşatmam emredildi). Artık kim hidâyete ererse ancak kendisi için hidâyete ermiş olur, kim de dalâlete düşerse ona da de ki: Ben ancak uyarıcılardanım."**[40] Ben sadece sırât-ı mustakîme, Allah'a teslim olmaya, Müslüman olmaya davet ediyorum, de.

"(Resulüm!) De ki: Ey insanlar! Eğer benim dinim hakkında bir şüphe içindeyseniz bilin ki ben Allah'ı bırakıp da sizin kulluk yaptıklarınıza âbd ol(up kulluk yap)mam; fakat sizin canınızı alacak olan Allah'a âbd ol(up kulluk yap)arım; çünkü ben mü'minlerden olmakla emrolundum."[41] Allah bize yalnızca mü'minlerden, Müslümanlardan olmamızı ve adaletle hükmetmemizi emrediyor.

"O hâlde sen emrolunduğun gibi dosdoğru ol! Beraberindeki tövbe edenler de (dosdoğru olsunlar)! Haddinizi

[38] A'râf /28
[39] A'râf /29
[40] Neml /91-92
[41] Yûnus /104

de aşmayın; çünkü o, yaptıklarınızı hakkıyla görendir."[42]

"Siz Allah'ı bırakıp sadece sizin ve atalarınızın taktığı birtakım isimlere (düzmece ilâhlara) tapıyorsunuz. Allah onlar hakkında hiçbir delil indirmemiştir. Hüküm ancak Allah'a aittir. O (size), kendisinden başkasına tapmamanızı emretmiştir. İşte, dosdoğru din budur; fakat insanların çoğu (bunu) bilmezler."[43] İnsanların çoğu imanın, âbd olmanın ne olduğunu anlamadıkları için bilmezler.

"(Resulüm!) Şimdi sen, sana emrolunanı açıkça söyle ve (Allah'a şirk koşan) müşriklerden yüz çevir!"[44]

"(Resulüm!) De ki: Göklerin ve yerin fâtırı (yoktan yaratanı) Allah'tan başkasını mı (kendime) veliyy (gerçek ve hakiki dost) edineyim! O, (herkesi) doyurur; fakat doyurulmaya muhtaç değildir. (Bir de) De ki: Muhakkak ki bana (Allah'a) teslim olanların ilki (ve önderi) olmam ve müşriklerden olmamam emredildi."[45] Bana müşriklerden olmamam emrolundu ve ben Müslümaların ilkiyim, de. **"Bir de (bize), namazı ikâme ed(erek Allah'ın huzurunda durmaya çalış)ın ve Allah'a karşı takvâlı olun (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışın) (diye emredildi). Zira (kıyamet günü) huzurunda toplanacağınız ancak odur."**[46]

"De ki: Şüphesiz rabbim beni dosdoğru bir yola, doğru bir dine, hanîf olan İbrâhîm'in dinine hidâyet etti ve o, müşriklerden değildi. De ki: Muhakkak ki benim salâtım, (ibadetlerim) kurbanım, hayatım ve ölümüm âlemlerin rabbi Allah içindir."[47]

Okuduğumuz âyetlerde gördüğümüz gibi Allah bize

[42] Hûd /112
[43] Yûsuf /40
[44] Hicr /94
[45] En'âm /14
[46] En'âm /72
[47] En'âm /161-162

Müslüman olmamızı, mü'min olmamızı, sırât-ı mustakîmde yürümemizi, ona verdiğimiz sözü yerine getirmemizi, ona koşmamızı, peygambere tabi olmamızı, hayırda yarışmamızı emrediyor.

Allah'ın emretmediği hiçbir şey yoktur. Ya rabbimizin emrini dinleriz ya da rabbimizden yüz çevirip "ben senden daha iyi biliyorum" deriz. Böylelikle de kendimizi, nefsimizi, benliğimizi, ilmimizi, aklımızı Allah'a şirk koşarız. Ya Allah'ın vahyi karşısında "işittik ve itaat ettik" deriz ya da "işittik kabul etmedik, işittik reddettik, işittik isyan ettik, işittik görmezden geldik, işittik yüz çevirdik, işittik, işitmedik gibi yaptık" deriz. Bunların hepsi aynı kapıya çıkar.

Her ne kadar "işitmedik" desek de bilmemiz lazım ki işitmeyen hiç kimse yoktur. İşitmiyorsak işitmeyi tercih etmediğimiz içindir. Allah bize kendi hayatımız hakkında takdir edip tercih etme hakkını vermiştir. Biz de ya hayatı her anda Allah'ın huzurunda yaşar, Allah'ın bize muamelede bulunduğunu ve bizi muhatap aldığını kabul eder, muameleyi rabbimize yaparız ya da rabbimizden, rabbimizin vahyinden, emrinden yüz çevirir "emir sahibi, hüküm sahibi benim. Kendim için takdiri ben yaparım, emri ben veririm. Elimdekilerin sahibi benim, nasıl istersem öyle yaparım" der, böylelikle kendimizi, nefsimizi Allah'a şirk koşarız.

İnsan aslında kendisine ait hiçbir şeyin olmadığını bilir. Bunu en güzel bilenler de peygamberlerdir. Biz de peygamberlere tabi olur onların yaptığı gibi yapmaya çalışırsak kendimize ait bir şeyin olmadığını bilir, her şeyin Allah'a ait olduğuna iman ederiz, dolayısıyla Allah'ın emrettiği, razı olduğu gibi yaşarız.

Bu âyette Allah, Hz. İbrâhîm (a.s.) ile Hz. İsmâîl (a.s.)'ın kıssasını anlatır. **"Ne zaman ki (çocuk) onunla beraber yürüyecek çağa erişince (İbrâhîm ona), yavrucuğum! Ben uykumda seni**

kes(ip Allah'a kurban et)tiğimi görüyorum, bir bak (düşün), sen ne görüyorsun (ne düşünüyorsun), dedi. (O da cevaben) Babacığım! Emrolunduğun şeyi yap. İnşallah beni sabredenlerden bulacaksın, dedi."[48] Beni Allah'ın emrettiği gibi kurban et. İnşallah beni sabredenlerden bulacaksın.

Hz. İbrâhîm (a.s.), Allah emredince Hz. İsmâîl (a.s.)'ı kurban edip emrini yerine getiriyor, Hz. İsmâîl (a.s.) da "babacığım! Beni kurban et ki Allah'ın emri yerine gelsin" diyorsa bu kıssadan mü'minin, Müslümanın Allah'a karşı böyle bir teslimiyet içerisinde olması gerektiğini anlamamız lazım. Hz. İbrâhîm (a.s.) böyle bir teslimiyete sahipti. Bu yüzden Allah Hz. İbrâhîm (a.s.) için âyet-i kerimede **"hani bir zamanlar rabbi, İbrâhîm'i birtakım kelimelerle (ateşe atılmakla, oğlu İsmâîl'i kurban etmekle ve daha birçok imtihana tabi tutmakla) imtihan etmiş, o da o (imtiha)nları tamamlayınca, (rabbi ona) 'ben seni insanlara imam (her hususta kendisine tabi olunan önder) yapacağım' buyurmuştu"**[49] dedi. Aynı şekilde "seni kendime dost edindim, veli edindim, halil edindim"[50] buyurdu. Demek ki Allah'a dost olmak için kurban etmek ve kurban olmak lazımmış! Kurban etmeyenler, Allah'a kurban olamayanlar dostluğa layık değildir.

Evet, Allah, hayrı emreder. Bütün peygamberlere ve iman edenlere Allah hayrı emretmelerini, kötülükten sakındırmalarını, hakkı, sabrı, rahmeti, birliği, beraberliği, kardeşliği tavsiye etmelerini emretmiştir. Allah her neyi emretmişse Allah'ın yeryüzündeki halifesi olarak insan da Allah'ın emrettiğini emretmelidir. Bunun dışına çıktığı takdirde ilâhlık iddia etmiş, nefsini, kendini ya da birilerini Allah'a şirk koşmuş olur. Devamlı söylüyoruz; şirke düşmemenin yolu "Allah ne dediyse hak odur, doğru odur, güzel odur, bizim için lazım ve gerekli olan odur"

[48] Sâffât /102
[49] Bakara /124
[50] Nisâ /125

demektir. Allah'ın vahyine ters düşen her ne varsa yalandır, yanlıştır, küfürdür, şirktir ve bizim için yalnızca zarardır, ateştir.

Mesele; rabbimizi, Allah'ı bütünüyle kabul etmektir. Öyle "Allah'ın söylediklerini biraz kabul edeyim, biraz kabul etmeyeyim" dersek Allah da bizi kulu olarak kabul etmez; çünkü Allah'ın bir emrini, bir vahyini bile kabul etmediğimizde "ben onun ortağıyım. Biraz onun dediği, biraz da benim dediğim gibi olsun" demiş oluruz.

Elbette ki insan beşerdir yanlış yapar, eksik yapar, günaha düşer. Kulun yanlışa düşmesi başka bir şey, Allah'ı kabul etmemesi başka bir şeydir. Kulun yanlış yaptığında "ben Allah'ın yanlış dediği şeyi yaparak yanlışa düştüm. Benim bu günahı işlememem lazım; ama acziyetimden dolayı işledim" demesi ve günahını, yanlışını savunmaması gerekir. Yoksa şirki, Allah ile arasına perde olur sonra da Allah'ın gazabına uğrar ve imanını kaybeder. Ya da Allah'ın emrini yerine getirmemişse bile Allah'ın o konudaki hükmünü, emrini açık bir şekilde söyleyip "Allah böyle yapmayı emretmiş, ben Allah'ın emrini yapmayarak yanlış yapıyorum" demelidir.

Örnek vermek gerekirse; biri namaz kılmıyorsa başkasına "namaz kıl" demek yerine kendisini de işin içine katarak "namaz mü'minin miracıdır. Rabbimiz bize namaz kılmamızı emretmiştir. Bizim de mutlaka namazımızı ikame edip rabbimizin huzuruna çıkmamız lazım" demelidir. Diğer türlü "zaten namaz kılmıyorum bari namaz kılmanın gerekliliğini de anlatmayayım" demek kesinlikle yanlıştır. Ya da içki içiyorsa "zaten ben de içiyorum, bari içkinin haram olduğunu söylemeyeyim" demesi yanlıştır. İçki içiyorsa bile "Allah içkiyi haram kılmıştır, içki içmek doğru değildir, ben yanlış yapıyorum" demelidir.

Bu yüzden hiçbir şekilde günahımızdan, yanlışımızdan yana durup günahımızı savunmayalım, tam tersine yaptığımızın günah

olduğunu ve inşallah onu terk edeceğimizi, ondan kurtulacağımızı söyleyelim; yani, Allah'ın emri ile emredelim. Allah'ın emriyle emredersek bu bizim için dua olur ve Allah'ın yardımı gelir. Biz de günahımızdan kurtuluruz. Aynı şekilde tembellikten kurtulur ve namazımızı ikame edip Allah'ın huzurunda dururuz; ama günahımızı, yanlışımızı sanki doğru yapıyormuşuz gibi zanneder, anlatırsak hem günahımızdan kurtulamayız hem de Allah'ın "yanlış" dediği bir şeye "doğru" dediğimiz için küfre düşmüş oluruz.

Biz de Allah'ın emrettiği gibi emredecek, insanları Allah'ın emrine davet edecek, Allah'ın sakındırdığından insanları sakındıracağız inşallah. Tabi, Allah bizde hâkim olsun, Allah'ın hükmü gönlümüzde geçsin, üzerimizdeki hüküm, emir, Allah'ın olsun ve Allah'ın bizim için takdir ettikleri gerçekleşsin diye önce kendi nefsimize, gönlümüze, bedenimize, elimize, ayağımıza, gözümüze, kulağımıza, dilimize Allah'ın emriyle hükmedeceğiz inşallah.

Evet, hep birlikte Allah'ın kadere "takdir etti, yessere "kolaylaştırdı" neşere "neşretti, açtı" ve emere "emretti" fiillerini anlamaya çalıştık.

Allah bizi yanlışını savunanlardan ve Allah'ın kendisi hakkındaki takdirini kabul etmeyenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi kendine, gönlüne Allah'ın emriyle hükmedenlerden eylesin. Allah bizi manevi olarak kazanan kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

40.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı ve Aşk'ı anlamaya, daha doğrusu rabbimizi tanımaya ve rabbimizin bize olan muamelesini anlamaya çalışıyorduk.

Geçen sohbetimizde en son kadere "takdir etti" yessere "kolaylaştırdı" neşere "neşretti, açtı" ve emere "emretti" fiillerini anlamaya çalışmıştık. Bu sohbetimizde ise enbete "nebatlandırdı, bitirdi, yeşertti" fiilini anlamaya çalışacağız inşallah.

Enbete; nebatlandırdı, bitirdi, yeşertti, vücuda getirdi demektir. Allah enbete fiilini beyan ederken "bütün meyveleri, otları, çiçekleri yeşerten benim. İstifade edesiniz diye bunları sizin için ben yapıyorum" buyurur.

Allah meyveleri, otları yeşerttiği gibi insanın amelini de yeşertir. Bununla ilgili olarak Allah âyet-i kerimede **"Allah yolunda mallarını infak edenlerin misali, yedi başak bitiren bir dane gibidir ki her başakta yüz dane vardır. Allah, dilediği kimseye ise (bunun) kat kat (fazlasını) verir"**[1] buyurmuştur.

Nasıl ki bir daneden yedi yüz dane meydana geliyorsa Allah yolunda malını infak etmiş birine de Allah bire yedi yüz verir. Tabi ki bu bir misaldir. Her kim Allah yolunda infak eder, malını ahirete gönderirse Allah o infak ettiği şeyi onun için kat be kat katlar.

[1] Bakara /261

Malın kat be kat katlanması için nereye infak edildiği; yani infakın tek seferlik mi yoksa yeşeren, katlanan bir infak mı olduğu önemlidir. Allah'ın kat be kat artırdığı infaklar yeşeren infaklardır.

Nasıl?

Hem zahiri hem de manevi infak vardır. En büyük infak manevi infaktır. Mesela; biri bir başkasına iman verir, muhabbet verir, ona Allah'ın âyetlerini öğretirse bu infakı sürekli olarak durmaksızın katlanır; çünkü infakı gönülden gönüle aktarılır ve sonunda meyvesini verir.

İnsan "acaba ben de yeşertiyor muyum" ya da "ben de tohum ekiyor muyum" diye kendine bakmalıdır. Bir zahiri tohum bir de manevi tohum ekmek vardır. Zahiri tohumu zaten hepimiz biliyoruz. Manevi tohum da gönüllere ekilendir.

Peki, insan, gönüllere neyi ekmelidir?

Tabi ki Allah'ın âyetlerini, marifetullahı, Allah'ı, kendini tanıma bilgisini, hikmeti, Allah'ın muradını ekmeli ve bunları insanların gönlünde yeşertmelidir. Bunlar hangi gönülde yeşerirse o gönül iman eder, hikmet sahibi olur, rabbini, kendini, hayatı tanır, tabi tutulduğu imtihanlarda güzel yapar ve ebediyen kazanır. Bu tohumu ekenler de kat be kat katlanan bir infakı yapmış olurlar.

İnsanın, gönüllere ektiği bu tohumları yeşerten, büyüten Allah'tır. Tohumu ekenin gönlündeki imanına, samimiyetine, ihlâsına göre Allah onu yeşertir, büyütür. Kulun anlattıkları doğruysa ve söylediklerini Allah'ın rızasını gözeterek Allah için anlatmışsa Allah onun ektiği tohumu karşıdakinin gönlünde yeşertir; ama anlatırken başka bir menfaati varsa ektiği tohum kulaktan öteye geçmez ve karşısındakinin gönlüne inmez, dolayısıyla herhangi bir yeşerme olmaz. Bu yüzden Resulullah

(s.a.v.) Efendimiz *"Allah, yalancının sözünde bereket ihsan etmez"* buyurmuştur.

Yalancının sözü derken ille de söylediğinin yalan olması gerekmiyor. Birinin söylediği şey doğruysa; ama kendisi onu uygulamıyorsa bu durumda her ne kadar doğruyu söylese bile kendisi yalancıdır. Allah da onun sözünde bereket ihsan etmez ve sözlerini hiçbir gönülde yeşertmez.

Mesela; biri insanlara "iman edin" diyor; fakat kendisi iman etmiyorsa ya da insanlara "birbirimizi sevelim" diyor; ama kendisi kimseyi sevmiyorsa, aynı şekilde "birbirimize ikram etmemiz, rahmet etmemiz lazım" diyor, kendisi kimseye ikram etmiyor, rahmet etmiyorsa o kişinin söylediği doğru olsa bile kendisi yalancıdır. Allah da onun sözünden bereket ihsan etmez ve ektiği tohumu gönüllerde yeşertmez. Zaten genel olarak hâlimizin böyle olduğuna hepimiz şahidiz. Allah, gönüllere ekilenleri yeşertseydi ümmetin hâli böyle olmazdı.

Hepimiz biliyoruz ki dünya ahiretin tarlasıdır. Eğer dünya, ahiretin tarlasıysa o zaman dünyaya ekmeye gelmişiz. Bu ekimi, yatırımı da insana yaparız. İnsana nasıl bir muamelede bulunursak onun gönlüne onu ekeriz. Misal; bir kula rahmet ettiğimizde onun gönlüne rahmeti ekeriz. O kul da bizim üzerimizden rahmeti görmüş, tatmış, yaşamış olur.

Gönle ektiğimiz rahmet nasıl yeşerir?

O gönülde Allah'ın rahmeti tecelli eder ve o kul, Allah'ın Rahîm isminin tecellisine mazhar olur; yani o da rahim bir kul olur; çünkü ona rahmet ederken onun gönlüne rahmeti ekmiş olduk. Allah da onun gönlüne ektiğimiz rahmeti yeşertir ve onu rahim bir kul hâline getirir. İşte, Allah'ın yeryüzündeki halifesi olarak insan ancak böyle kazanabilir.

Allah, yeşertir. Bütün bitkileri, ağaçları, otları yeşerten Allah'tır. İnsan mecburiyet dışında bir otu, bir ağacın yaprağını bile koparma hakkına sahip değildir; çünkü onu yetiştiren, büyüten Allah'tır. Aynı zamanda **"yedi gök, yer ve bunların içinde bulunan herkes onu tesbih eder. Onu hamd ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur."**[2] Bu durumda otlar da çiçekler de Allah'ı hamd ile tesbih ediyor demektir. Hâl böyleyken onlara nasıl zarar verebilir, onları nasıl incitebiliriz!

Her şeyin Allah'ı tesbih ettiğini bilerek varlığa baktığımızda rabbimizin nazarıyla nazar etmiş oluruz. İnsana da Allah'ın yeryüzündeki halifesi olarak baktığımızda yine doğru bakmış ve Allah'ın nazarıyla nazar etmiş oluruz. Varlığa bu şekilde bakarsak yapacağımız muamele de buna göre olur ve ne varlıktan herhangi bir şeye ne de bir insana asla yanlış yapamayız.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"bir mü'min bir mü'mine sertçe baksa ona hakkı geçer. Bir mü'minin bir mü'mine tebessüm etmesi ise sadakadır"*[3] buyurmuştur. Mü'mine sertçe baktığımızda bile ona hakkımız geçiyor, tebessüm ettiğimizde ise sadaka vermiş oluyorsak bu durumda muhatap olduğumuz her şeye nasıl muamele etmemiz gerektiğini buradan anlamamız lazım.

Herkes henüz imkânı varken ne yaptığını, varlığa nasıl muamelede bulunduğunu tefekkür edip kendi hesabını görmeli ve kendini Allah'ın vahyine göre düzeltmelidir; çünkü herkes mutlaka Allah'ın huzuruna çıkacak ve Allah onun hesabını önüne koyacaktır. Âyet-i kerimede Allah'ın **"biz her insanın kuşunu (kazandığı amelini) onun boynuna astık ve kıyamet günü (bunu) onun için açılmış bulacağı bir kitap olarak (karşısına) çıkarırız. (O gün ona denir ki) Kitabını oku! Bugün hesap sorucu olarak sen**

[2] İsrâ /44
[3] Tirmizî, Birr, 36

kendine yetersin”[4] buyurduğu gibi öbür tarafta amel kitabımızı Allah önümüze koyar.

Biz de henüz imkânımız varken kıyametin geldiğini ya da yarın öleceğimizi farz edip Allah’ın vahyiyle kendimizi hesaba çekelim ki Kıyamet günü hesabını veremeyenlerden olmayalım; çünkü hesabımızı görürsek nereye gideceğimizi de, Allah’ın huzurunda rabbimizden nasıl bir muamele göreceğimizi de net olarak anlarız. Yeter ki kendimizi kandırmaya, kendi kendimize hile yapmaya ve kendimizi kendimizden gizlemeye çalışmayalım. Neticede neyi gizlemeye çalışırsak çalışalım hesap günü zaten açığa çıkacaktır. O hâlde şimdiden kendimizi kandırmadan hesabımızı görüp dünyadayken hesabımızı vermeye çalışalım.

Evet, El Efâlu’l Husnâ ve Aşk sohbetlerimizi ramazan ayının içerisinde yapıyoruz. Şimdiye kadar ramazanın yirmi gününü geride bıraktık ve hamd olsun ramazanın son on gününe girdik.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz “*ramazan ayının ilk on günü rahmet, ikinci on günü mağfiret, üçüncü on günü de cehennemden kurtuluştur”*[5] buyurur. Rahmet olmadan mağfiret, mağfiret olmadan da kurtuluş olmaz. Öncelikle Allah’ın rahmetinin içine girmeye çalışacak ve kendimize, birbirimize rahmet edeceğiz ki peşinden mağfiret gelebilsin.

İnşallah hep birlikte rahmetin içine girmeye çalışmış, tövbe etmiş, istiğfar etmiş, rabbimize dönmüş, rabbimizin huzurunda acziyetimizi itiraf etmiş ve rabbimizden af ve mağfiret dilemişiz. İnşallah o da bizi rahmetinin içine almış ve bizi affedip mağfiret etmiştir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir de *“ramazanın son on günü cehennemden kurtuluştur”* buyurmuştu. Biz de şimdi ramazanın

[4] İsrâ /13-14
[5] Beyhaki, Şuabu’l-İman 3/306

son on gününe, kurtuluşun olduğu bölüme geldik. İnşallah bu on günde de cehennemden kurtulacağız.

Ramazanın bitiminde cehennemden kurtulduğumuzu ancak kendi gönlümüzden anlayabiliriz. Gönlümüz, kalbimiz, nefsimiz temizlendiyse, gönlümüz şirkten, küfürden, kibirden, gururdan, nifaktan, riyadan, hasetten, dünya sevgisinden, nefsin arzularından, isteklerinden, sevgisinden, "ben, bence, bana göre" demesinden, övülme, takdir edilme sevgisinden kurtulduysa imanı, aşkı, muhabbeti kazanmış, ahireti dünyaya tercih etmiş ve rabbimize karşı tevazu sahibi olmuşuz, dolayısıyla cehennemden kurtulmuşuz demektir. Bununla beraber rabbinin hesabını yapan, rabbani bir kul hâline gelmişizdir. Sadece böyle bir gönül cennete dönmüş ve cehennemden kurtulmuş bir gönüldür. Yoksa ramazanın son on günündeki kurtuluşu "ahirette cehennem var, biz de ahiretteki cehennemden kurtulup cennete gideceğiz" şeklinde anlamayalım. Gönlümüz dünyadayken cennet olduysa cehennemden kurtulmuşuz ve cennetlik olmuşuz demektir.

İnsan her şeyi kendi üzerinden yaşar, tadar, bilir. Kendi üzerinde yaşamasa bildiğini zanneder ve kendi kendini kandırır. Oysaki hiç kimse "ben bilmedim, anlamadım" diyemez; çünkü insan ne yapacağını, nerde olduğunu ya da Allah katındaki yerini bilmezse Allah ona hile yapmış olur. Hâşâ! Böyle bir şey söz konusu değildir. Allah, kuluna vahyini, peygamberini gönderip her şeyi açıklasın; ama kul manevi olarak nerede olduğunu bilmesin, hiç böyle bir şey olur mu!

Allah âyet-i kerimede **"yaratan (yarattığını) bilmez mi"**[6] buyurur. Biri her ne kadar "ben bilmiyorum, anlamadım" dese de Allah onun anlayıp anlamadığını, kendisine verdiği imkânları kullanarak anlamak için çaba gösterip göstermediğini bilir ve muameleyi buna göre ona yapar. Bu yüzden Allah **"senin rabbin**

[6] Mulk /14

kendilerine âyetlerimizi okuyan bir resulü memleketlerin merkezine göndermedikçe o memleketleri helâk edici değildir. Muhakkak ki biz, halkı zalim olan (ve kendilerine zulmeden) memleketlerden başkasını helâk edici değiliz"[7] buyurduğu gibi hiçbir kuluna bütün imkânları vermeden, iyice kavratmadan azap etmez. Böyle bir şey Allah'a yakışmaz. Allah birine azap ediyorsa o kişi kendini de nerede olduğunu da Allah katındaki yerini de biliyordur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sahabeye *"size Allah katındaki yerinizi haber vereyim mi"* buyurur. Sahabeler de *"evet, ya resulullah"* derler. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"herkes kendi gönlüne baksın. Onun gönlünde Allah neredeyse o da Allah katında oradadır"* diye cevap verir. Bu nedenle kul, rabbini ne kadar seviyorsa, rabbine karşı ne kadar edepliyse, rabbine ne kadar itaat ediyor, kul olduğunu bilip rabbinin huzurunda ne kadar duruyor, hayatını ne kadar rabbinin istediği gibi yaşıyorsa, rabbini o kadar ciddiye almıştır, dolayısıyla ciddiye alınmaya da o kadar layıktır.

Herkes kendine bakmalıdır. Kim Allah için neyi kurban ediyorsa imanı da bu kurban ettikleriyle, Allah için yaptığı bu fedakârlıklarla ölçülür. Biri Hz. İbrâhîm (a.s.) gibi en sevdiğini Allah yolunda kurban edebiliyor, Hz. İsmâîl (a.s.) gibi Allah için kurban olabiliyorsa, aynı şekilde Hz. İbrâhîm (a.s.) gibi ateşe atılırken "hasbunâllâhu ve ni'mel vekîl" diyebiliyorsa Allah'a dost olmaya o kadar layık olmuş, Allah'a dostluğu hak etmiştir. Allah'a dostluğun da imanın da ölçüsü budur. Herkes kendine baktığında ne durumda olduğunu anlar ve "ben görmedim, bilmedim, anlamadım" diyemez.

Hâl böyleyken buna rağmen bazıları "manevi olarak nerede olduğumu bilmiyorum" derler. Nasıl bilmiyorsun? -Biliyorsun.

[7] Kasas /59

Bilmiyorsan gideceğin yeri kendinden bile gizliyorsun, bu yüzden "bilmiyorum" diyorsun demektir. İnsan kendini, gönlünü, imanını, Allah'a olan muhabbetini, haşyetini, edebini ya da Allah'a olan itirazını, şirkini, küfrünü bilmez mi! Yani insan kendi içinde ne yaşadığını bilmez mi, bilmemesi mümkün müdür! İnsan oturup kendini hesaba çekerse manevi olarak nerede olduğunu da hâlini de gideceği yeri de net olarak görür.

Allah Kıyamet günü hiç kimseden "ben bilmiyordum" mazeretini kabul etmez. Şayet bilmiyorsak o zaman bilmemiz gerekir.

Nasıl?

Oturup tefekkürümüzü yapacağız. Şimdiye kadar yaptıklarımızı, düşündüklerimizi tefekkür ettiğimizde on veya yirmi dakika içinde bütün hayatımızın hesabını görür ve ne hâlde olduğumuzu anlarız. Eğer yanlış bir hâldeysek hemen bulunduğumuz ana gelelim ve tövbe etmediğimiz günahlarımız varsa hepsine tövbe edelim. Allah'a sığınıp bizi affetmesini, mağfiret etmesini isteyelim. Böyle yaparsak Allah'ın mağfireti, affı, rahmeti tecelli eder ve Allah günahlarımızı hiç olmamış gibi siler; ama yanlışlarımızı, günahlarımızı tefekkür etmez "ben günah işlemeye devam ederim" dersek günahımızda ısrar ettiğimiz için onları sildirmemiş oluruz sonra günah işledikçe işlediğimiz günahlar gönlümüzde büyür, ağırlaşır, artık o günahları gönlümüzden atamaz, silemez hâle geliriz. Bunun neticesinde ise günahımız bizi çepeçevre kuşatır.

Allah âyet-i kerimede **"kim (düşündükleri veya yaptıklarından dolayı) bir kötülük kazanır ve (bu) suçu kendisini çepeçevre kuşatır (da imansız olarak ölür)se işte o kimseler ateş ehlidirler ve onlar orada ebedi olarak kalırlar"**[8] buyurmuştur. Bu

[8] Bakara /81

tehlikeye düşmemek için günahımızda ısrar etmememiz ve tövbe edip istiğfar etmemiz şarttır.

İnsanın günahının kendisini nasıl çepeçevre kuşattığını izah edeyim.

Biri bir günah işler ve onu sürekli tekrar ederse işlediği günah onun üzerinde bir elbise gibi olur. Öyle ki o günahı işlediğini bilenler onu gördüğünde hemen o günahı hatırlarlar. Örnek vermek gerekirse biri vardır, arada bir içki içer; ama içtikten hemen sonra tövbe edip "ben yanlış yapıyorum" der; yani arada bir günaha düşer, düşünce de pişman olur. Bu kişi içki içerek günah işlemiştir; ama tövbe ve istiğfar ettiği için Allah'ın affına, mağfiretine yakındır. Biri de vardır hem içki içer hem de tövbe etmeye yanaşmaz, üstelik o kadar içer ki insanlar onu gördüğünde içkiyi, sarhoşluğu hatırlar. Böyle birinin günahı kendisini çepeçevre kuşatmıştır. Böyle devam ettiği takdirde ise imanını kaybeder.

İnsanın, imanını kaybetmesi hem imkânsız denecek kadar zor hem de çok kolaydır. İmanı ciddiye almayanlar için imanı kaybetmek çok kolaydır; çünkü onlar zaten imanlarını kaybetmekten endişe etmez, korkmazlar. Korkmadıkları için de devamlı imanlarını kaybetme sınırındadırlar. İmanını kaybetmekten korkanlar ise yanlışa düşmekten Allah'a sığınırlar. Beşer oldukları için arada yanlışa düşseler de hemen kalkıp tövbe istiğfar eder ve yine Allah'a sığınırlar. Allah da imanlarını kaybetmekten onları muhafaza eder.

İman; rabbini her şeyden, canından da çok sevmek, bir o kadar da Allah'tan haşyet duymak ve Allah'a karşı edepli olmaktır. İman, haşyet, edep bir aradadır. Üçü varsa iman vardır. Onun için "ben, Allah'ı çok seviyorum, o hâlde imanım var" demek yeterli değildir. Eğer Allah'tan haşyet duyuyor, imanını kaybetmekten korkuyorsan doğrudur, sende iman vardır; çünkü ne kadar imanın

varsa onu kaybetmekten de o kadar korkarsın. Rabbini ne kadar seviyorsan onu kaybetmekten o kadar korkarsın ve rabbine karşı edepli olursun. Konuşurken, düşünürken, bir şey yaparken "sakın rabbimi küstürmeyeyim, rabbimi gazaplandırmayayım, rabbime ters düşmeyeyim, rabbime karşı fikir beyanında bulunmayayım, rabbime itiraz etmiş olmayayım" der, yaptığın her şeye dikkat edersin. Eğer rabbini kaybetmek, küstürmek gibi bir korkun yoksa imanın da yoktur. Muhabbetin de sahte, yalancı bir muhabbettir; yani muhabbetin gönlünün, rûhunun, imanının muhabbeti değil nefsinin muhabbetidir, sen de nefsinden dolayı Allah'ı seviyorsun demektir.

Genelde nefsin muhabbetini imanla karıştırırız. Oysaki nefsin muhabbeti iman değildir. Nefis de Allah'ı sever; ama nefis, efendinin kölesini sevmesi gibi Allah'ı sever ve devamlı "ya rabbi! Bana şunu ver, bunu ver, bana şöyle imtihanlarda bulunma" der. Allah, böylelerini anlatırken âyet-i kerimede **"insan, ne zaman rabbi kendisini imtihan edip böylece ona ikramda bulunsa ve ona nimet verse, 'rabbim bana ikram etti' der. Ne zaman da onu imtihan edip rızkını daraltsa, 'rabbim (beni önemsemedi ve) bana ihanet etti' der"**[9] buyurur.

Allah'ı nefsiyle sevenler Allah kendilerini bir imtihana tabi tuttuğunda "Allah bana yanlış yaptı, bana ihanet etti. Niye başkalarına yapmıyor da bana böyle yapıyor! Başkaları yanlış yaptığı hâlde onlara nimet verirken ben niye hep sıkıntı çekiyorum! Ben bunları hak etmemiştim" der. Allah'ı bu şekilde sevmek nefsin sevgisidir. İman ise bunun tersidir.

İman ehli biri Allah'ı gönlüyle, rûhuyla sever. Her ne yaşarsa yaşasın "ben rabbime aidim, o dilerse beni nimetle, dilerse musibetle imtihana tabi tutar. Dilerse alır beni tahta oturtur, dilerse süründürür. Ben onun kuluyum. Rabbim benim için nasıl

[9] Fecr /15-16

bir muamele dilemişse doğru odur, güzel odur, asla rabbime itiraz etmem" der. Her hâlükârda rabbine boynunu büker ve bu hâli hakiki olur, gerçekten böyle bir gönül hâline sahip olur.

Böyle biri bir kul olarak elbette ki her türlü nimeti rabbinden isteyebilir; ama neyi isterse istesin öncelikle "ya rabbi! Sen benden ne istiyorsan ben onu istiyorum. Benim tek isteğim; senin istediğin gibi yapmak ve sevdiğin gibi olmaktır" der. Yani istediği her şeyi sırf kulluğunu daha güzel yapmak, ebedi hayatını kazanmak ve rabbini razı etmek için ister. Rabbi ona istediğini verince de gerekeni yapıp Allah'ın kendisine verdiklerini onun istediği gibi kullanır. Böyle olanlar mü'mindir, imanları gerçek imandır. Onlar Allah'ı gönülleriyle, kalpleriyle, rûhlarıyla severler.

Nefsiyle sevenler ise "ben, Allah'a aidim" demez, tam tersine "Allah bana ait olsun" derler.

Nasıl?

Genel olarak cemaatler için böyledir. Baktığımızda cemaattekiler "din bizdedir, en doğrusunu biz yapıyoruz, sadece biz kurtuluştayız, bizden başka hiç kimse doğru yapmıyor" der ve diğer cemaatleri eleştirirler. Bu, mü'mine yakışan bir şey değildir. Siz hiç, Allah'ın nazarıyla nazar ettiniz mi! Âlemi, insanı, varlığı, Allah'ın huzurunda Allah ile bakıp gördünüz mü, anladınız mı! Görmediniz, anlamadıysanız bir zahmet Allah'ın huzurunda şöyle bir durun da Allah'ın istediği gibi nazar edin. Allah size akıl vermiş, gönül vermiş, fıtrat vermiş, tecelli etmiş, rûhundan nefhetmiş ve onun istediği gibi bakmanız için her türlü imkânı size vermiştir. Bakarsanız o size gösterir. Siz de ilminize, marifetinize, gönlünüze göre varlığı Allah'ın anlattığı gibi anlarsınız. Allah bunu size anlatır, tattırır.

Peki, huzurda durup dünyadaki insanlara bakarsak Allah'a göre göreceğimiz şey nedir?

Göreceğimiz tek şey; bütün varlığın Allah'ın kulu, âbdi olduğudur. Herkesi o yaratmıştır ve her biri onun katında özeldir. Allah onu yaratırken önce irade etmiş, dilemiş sonra tecelli edip "bana âbd olacak, beni sevecek, âşık olacak, âşıklığını ispatlayacak, beni temsil edecek, bana ayna olabilecek bir kul" deyip öyle yaratmıştır. Siz ise onun hakkında ileri geri konuşuyorsunuz! Bütün bunları göz önüne aldığınızda yaptığınız ne kadar edebe aykırı bir şeydir, öyle değil mi!

Herkes Allah'ın kuludur. Hiç kimseyi yanlışından veya eksiğinden dolayı eleştirip çekiştirmeye hakkınız yoktur. Diyelim ki birinin yaptığı şey size yanlış geliyor, yine de o yanlışından dolayı onu küfürle, şirkle itham edemezsiniz. Siz onun Allah katındaki yerini biliyor musunuz, onun gönlünü açıp imanına baktınız mı? -Hayır. O zaman neden onu eleştiriyorsunuz! Allah âyet-i kerimede **"ey iman (ettiğini iddia) edenler! (Sizden) Bir topluluk, (başka) bir topluluğu alaya almasın! Belki onlar, kendilerinden daha hayırlıdırlar. Kadınlar da (başka) kadınları (alaya almasınlar)! Belki onlar, kendilerinden daha hayırlıdırlar."** Yani bu tavrınızı kabul etmiyorum. Benim istediğim kul böyle değildir. **"(Birbirinizin kusurlarını ve günahlarını) Araştır(ıp casusluk yap)mayın! Birbirinizin gıybetini de yapmayın! Sizden biriniz, ölmüş kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? Bundan tiksindiniz (değil mi)! O hâlde Allah'a karşı takvâ sahibi olun (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışın)."**[10] Sizin işiniz hüküm vermek değildir, hüküm verecek olan benim. Kullarımı eleştiremez, çekiştiremezsiniz" buyurdu. Madem öyle nasıl Allah'ın kulları hakkında ileri geri konuşuyorsunuz!

Allah âyet-i kerimede **"o, hanginizin daha güzel amel edeceğini imtihan etmek için ölümü ve hayatı yaratmıştır."**[11] Yani siz kendi hesabınızda olun. Güzel yapıp yapmadığınıza,

[10] Hucurât /11-12
[11] Mulk /2

rahmetin içine girip girmediğinize, dua olup olmadığınıza, rabbinizi gönlünüze davet edip etmediğinize, size tecelli etmesini isteyip istemediğinize, ona ayna olmayı, halife olmayı isteyip istemediğinize, Allah'ın bütün kullarını âbd olmaya davet edip etmediğinize bakın, buyuruyor. Size düşen; Allah'ın kulları hakkında hüküm vermek değil kendi kulluğunuza bakmak ve Allah'ın razı olduğu gibi yapmaya çalışmaktır. İşte, Allah'ın nazarıyla nazar ettiğinizde varlığı da insanı da, manevi olarak ne hâlde olduğunuza da net olarak görür, anlarsınız. Yeter ki kendinizi kandırmadan yaptıklarınızı, düşündüklerinizi tefekkür edin. Aksi takdirde Kıyamet günü "ben kendimi bilmiyordum, anlamamıştım" demeniz asla mazeret olmaz.

Evet, ramazan ayının son on gününe girdiğimizi, söylemiştik. İsterseniz şimdi de ramazanın son on gününü nasıl geçirmemiz gerektiğini biraz izah edeyim.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, ramazan ayının son on gününü mescitte itikâfta geçirirdi. İtikâf; Allah'ın huzurunda durmak ve Allah ile birlikte olmak demektir. Allah itikâf ile ilgili olarak âyet-i kerimede **"mescidlerde ibadete çekilmiş (itikâfta) iken kadınlara yaklaşmayın. Bunlar Allah'ın koyduğu sınırlardır"**[12] buyurmuştur.

İtikâf bir tek oruç zamanını değil geceyi de kapsar. Kul itikâftayken her vaktini Allah'ın huzurunda durarak geçirmeye çalışır. Biz de ramazanın bu son on gününde vaktimizi, zamanımızı Allah'ın huzurunda geçirmeye ve Allah ile beraber olmaya çalışmalıyız.

Gönlümüz, Allah'ın huzurunda durursa içinde bulunduğumuz ana gelmiş oluruz. Hepimiz biliyoruz ki şu anda Allah'ın huzurundayız ve Allah bize nazar ediyor; ama bunu kuru

[12] Bakara /187

kuruya bilmek bize bir şey kazandırmaz; çünkü "ben beni yaratan rabbimin huzurundayım" dediğimizde bizim için dünya bitmelidir.

Dediğim gibi; Allah'ın huzurunda olduğumuzu bilmemiz yeterli değildir. Allah'ın bize nazar ettiğini, Allah'ın huzurunda olduğumuzu tatmamız, bunun için de gönlümüzle bakmamız gerekir. Gönlümüzle baktığımızda imanımız, aşkımız, muhabbetimiz bize mutlaka Allah'ın huzurunda olduğumuzu tattırır.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"namaz, mü'minin miracıdır"*[13] buyurmuştur. Nasıl ki namaza durup "ben, rabbimin huzurundayım" dediğimizde bizim için dünya bitiyor ve rabbimizin huzurunda olduğumuzu tadıyorsak itikâftayken de bütünüyle Allah'ın huzurunda durmamız gerekir.

Allah bize namazı farz kılmış ve "günde beş defa dünyadan çıkın, huzuruma gelin, benimle olun, kulluğunuzu arz edin" buyurmuşsa, bize iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn: "Yalnız sana âbd oluyoruz ve yalnız seni istiyoruz" dedirtiyorsa devamlı huzurda duralım ve rabbimizle beraber olalım diyedir. "İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn" deyip rabbimize döndüğümüzde huzurda oluruz; ama "iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn" diyememiş, namazdayken bile huzurda duramamışsak diğer zamanlarda da huzurda durmamız mümkün olmaz.

Evet, Allah bizim neyi yapabileceğimizi ya da neyi yapamayacağımızı bilir. "(Hiç) Yaratan (yarattığını) bilmez mi!"[14] Allah, her birimizi bilir ve bize kazanabileceğimiz şekilde yolu gösterir. Allah **"gerçek hidâyet Allah'ın hidâyetidir"**[15] buyurmuştur. Allah'ın hidâyetinin dışında hidâyet yoktur ve Allah bu hidâyetin yolunu sırât-ı mustakîmle bütün kullarına ikram

[13] El-Munavî, Feyzu'l-Kadir, 1/497
[14] Mulk /14
[15] Âli İmrân /73

etmiştir. Zaten sırât-ı mustakîm, Allah'a giden yoldur. Allah sırât-ı mustakîmle ilgili olarak **"(Hûd dedi ki) şüphesiz benim rabbim sırât-ı mustakîm (dosdoğru bir yol) üzeredir (kendisine âbd olanı da dosdoğru yola iletir)"**[16] buyurmuştur. Kim rabbine varmayı isterse Allah ona yardım eder ve rabbine nasıl gideceğini ona gösterir. Yeter ki kul tercihini Allah'tan yana yapsın.

Allah bütün kullarına tercih hakkı vermiş **"muhakkak ki bu (Kur'ân, mü'minler için ancak) bir zikir (öğüt ve hatırlatma)dır. Artık kim dilerse rabbine (varan) bir yol tutar."**[17] Yani "dileyen rabbine varan yolu dileyen de nefsinin istediği yolu tercih etsin" buyurmuştur. Dileyen, rabbine varan yolu, sırât-ı mustakîmi tutar, Allah'a gidenlerle beraber Allah'a gider, dileyen de başka bir yolu tercih eder. Bu konudaki tercih insana aittir. Biri "Allah'a gidenlerle beraber Allah'a gitmek istiyorum" derse Allah da onu sırât-ı mustakîme hidâyet eder ve onu huzuruna layık hâle getirir.

Aynı şekilde ameller niyetlere göredir. Biri yaptığını Allah'ın rızası için yaparsa Allah'ın rızasını kazanır, Allah'ın yakınlığı için yaparsa Allah'ın yakınlığını, cennet için yaparsa da cenneti kazanır. İnsanın niyeti neyse Allah'ın ona karşılık olarak vereceği şey de odur. Eğer kulun niyeti dünyaysa yine karşılığını alır; ama ahiretten nasibini alamaz. Mesela "insanlar namaz kıldığımı görsün" deyip namaz kılarsa Allah onu insanlara gösterir, insanlar da onun için "namaz kılıyor" derler, böylelikle karşılığını alır; ama ahiretten nasibi olmaz.

Allah bütün kullarını, kimin neyi ne niyetle yaptığını bilir ve buna göre ona muamelede bulunur. İnşallah biz de niyetimizi rabbimize göre edecek ve yaptığımız her şeyi sadece Allah'ın rızası, cemali, yakınlığı için yapacağız. Bunun için de ramazan

[16] Hûd /56
[17] Muzzemmil /19

ayının bu son on gününü Allah'ın huzurunda durarak itikâfta geçireceğiz inşallah.

İtikâfa girme imkânı olanlar mutlaka itikâfa girmelidir. İmkânı olmayanlar ise beş gün, üç gün veya bir gün itikâfa girmelidirler. Özellikle hanım kardeşlerimiz çocuklarından dolayı itikâfa girmeye müsait olmayabilir. Onlar da evlerinde beş saat, iki saat veya bir saat niyet edip itikâfa girmeli ve yapabildikleri kadarıyla vakitlerini yalnızca rableriyle beraber olmaya ayırmalıdırlar.

İtikâfı doğru anlamamız gerekir. İtikâf bir tek "kimsenin olmadığı bir odaya gireyim, tesbih çekeyim" demek değildir. Kulun bütün gönlüyle rabbiyle beraber olup rabbinin yakınlığını tatmasıdır. Kula bu yakınlığı tattıran şey de imanıdır. Birinde iman yoksa o kişi Allah'a yakınlığı tadamaz, sadece kuru bir hayal kurar; ama imanı varsa bu imanı, aşkı, muhabbeti, Allah'ın tecellisini, yakınlığını bütün şiddetiyle tadar; çünkü Allah perdeyi aralar.

Her birimiz rabbimize âbd olamadığımızı ve rabbimize layıkıyla şükredemediğimizi biliyoruz. Peygamberler bile "ya rabbi! Sana layıkıyla âbd olamadım, seni layıkıyla tesbih edemedim. Sana layıkıyla hamd edemedim, şükredemedim" dediyse artık bizim ne söylememiz gerektiğini buna göre hesap edelim. Zaten her şey ortadadır. Hayatımızın ne kadarını ahiret için ne kadarını dünya için ne kadarını da nefsimiz için yaşadığımızı görüyoruz. Bilmemiz lazım ki Allah'ı nefsimizden çok sevmedikçe Allah'a, ahireti de dünyadan daha çok sevmedikçe ahirete iman etmiş olmayız.

Ahireti dünyadan daha çok sevip sevmediğimizi anlamanın bir yolu vardır. Dünyaya da ahirete de ne kadar çalıştığımıza, kazandığımızın ne kadarını ahirete, ne kadarını dünyaya harcadığımıza bakalım. Eğer ahirete harcadığımız, dünyaya

harcadığımızdan daha azsa dünyaya iman etmişiz ve dünyayı ahiretten daha çok seviyoruz demektir.

Aynı şekilde en çok Allah'ın rızasını kazanmak için mi yoksa kendi nefsimizi razı etmek için mi çaba, gayret sarf ettiğimize bakalım. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i davranışlarımızda, işlerimizde ne kadar örnek aldığımıza; düşünürken ne kadar Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gibi düşündüğümüze, konuşurken ne kadar onun gibi konuştuğumuza, ahlakımızın Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakına ne kadar benzediğine, âlemlere rahmet olanı örnek alırken insanlara ne kadar rahmet olduğumuza bakalım. Baktığımızda Allah'a iman edip etmediğimizi de gideceğimiz yeri de Allah'ın bize nasıl bir muamele yapacağını da anlarız. Bunu anlamamak mümkün değildir. Anlamadıysak anlamak istemediğimiz içindir.

Allah âyet-i kerimelerde **"herkes yarın (kıyamet günü) için ne(yi yapıp âhirete) gönderdiğine baksın."**[18] **"Hayır namına kendiniz için her neyi (âhirete gönderip huzura) takdim ederseniz Allah katında onu bulursunuz"**[19] buyurur. Bir günümüzü bile önümüze koyup kendimizi hesaba çektiğimizde o bir günün ne kadarını ahiretimiz için Allah yolunda harcadığımızı, ne kadarını dünya için harcadığımızı görürüz. Ne kadarını dünya düşüncesiyle, ne kadarını da ahiretin düşüncesiyle geçirdiğimizi görürüz. Hayatımız günlerden ibaret olduğu için bir günümüzü hesap ettiğimizde bile hayatımızın ne kadarını Allah yolunda ne kadarını nefsimizin yolunda harcadığımızı anlarız. Anladığımızda ise artık gerekeni yapmamız ve Allah için çaba, gayret sarf etmemiz gerekir. Öyle ki Kıyamet günü Allah için yaptıklarımızı karşımızda hazır bulalım. Aksi takdirde hiçbir şey kazanamaz ve kaybedenlerden oluruz.

[18] Haşr /18
[19] Bakara /110

Unutmayalım ki Allah bizi huzuruna aldığında "sen melekleri secde ettirdiğim varlıksın. Ben seni Hz. İnsan olasın, bana âbd olasın, halife olasın, ayna olasın, El Esmâu'l Husnâm üzerinde tecelli etsin diye yarattım ve sana rûhumdan nefhettim. Sana bakınca kendimi görmeyi diledim. Ben seni bana ayna olman için yaratmışken sen ne yaptın, kime ayna oldun, kime dost oldun, hayatını ne için harcadın" diye hesap sorar. Bunlara "ya rabbi! Hayatımı senin yolunda harcadım ve sana ayna oldum" diye cevap veremezsek kaybederiz.

Hayat, Allah'ın, kuluna verdiği sermayedir ve insan bu sermayesini istese de istemese de her gün harcar. Önemli olan; insanın hayatını harcarken neyi satın aldığıdır. Hiç kimse "rabbimin rızasını kazanmam için imkânım yoktu" diyemez; çünkü insan gönlüyle kazanır ve gönlüyle kaybeder. Gönül de tamamen insanın elindedir.

Nasıl?

Birinin yaptığı her şeyde niyeti Allah'ın rızaysa, varlığa, mahlûkata hikmetle bakıyor, her şeyi âyet olarak okuyorsa aşka, muhabbete gark olmuş ve Allah'ın huzurunda durmuştur. Dolayısıyla nerede olursa olsun konuşurken de bir iş yaparken de Allah'ın hesabını yapar ve herkese Allah'ın güzelliğiyle, isimleriyle muamele eder. Biri böyle bir gönül hâline, imana sahipse kâfirlerin, Yahudilerin, Hıristiyanların içinde yaşasa bile cennete gider; ama böyle bir gönle sahip değilse Kâbe'nin içinde yaşasa dahi imansız gider; çünkü Allah günahları affeder; ama şirki affetmez.[20] Bu da tamamen kulun gönlünde, elinde olan bir şeydir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz anlatır. "*Geçmiş ümmetlerden, Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın makamıyla Kâbe arasında yetmiş yıl boyunca ibadet eden bir zar vardı. O kişi vefat ettiğinde kendini iman*

[20] Nisâ /48, 116

etmeyen bir topluluğun içinde buldu (insanın gönlü kiminle beraberse onunla beraber huzurda olur). Bunun üzerine 'ya rabbi! Ben bunlardan değilim. Bütün hayatım boyunca Kâbe'de ibadet ettim' dedi. Allah da ona 'doğrudur, zahiri olarak orada ibadet ettin; ama gönlün iman etmeyenlerle beraberdi, bu yüzden sen onların arkadaşısın' buyurdu."

İşte, gönlün nerede, kiminle beraber olduğu bu kadar önemlidir. Bu nedenle gönlümüzün kiminle beraber olduğuna; yani kimi sevdiğimize ve kiminle beraber dünya yolculuğunu yaptığımıza bakmamız gerekir. Allah âyet-i kerimede **"sizin dostunuz ancak Allah'tır, resulüdür ve iman edenlerdir"**[21] buyurmuştur. Mü'min, gönlünü Allah'tan başka tarafa çevirmez ve iman etmeyenlerle dostluk kurmaz. Başka bir âyette Allah **"mü'minler ancak o kimselerdir ki Allah zikredil(ip anıl)dığı zaman (haşyet ve muhabbetle) kalpleri titreyen, kendilerine Allah'ın âyetleri okunduğunda imanlarını (Allah'a olan haşyet ve muhabbetlerini) arttıran ve yalnız rablerine tevekkül eden kimselerdir"**[22] buyurmuştur. Mü'minlerin gönlü yalnız rableriyle meşguldür. Hiçbir şey onları Allah'tan başka tarafa döndüremez. Onlar birbirlerine hayrı, rahmeti, sabrı, hakkı tavsiye ederler.[23] Hayırda birbirlerine yardım eder ve hep birlikte hayırda yarışırlar.[24] Görüldüğü gibi Allah bize mü'minleri tarif ediyor ve bir tek böyle olanlara "hakiki mü'min" buyuruyor. Allah'ın tarif ettiği gibi olmayanların ismi mü'mindir; ama kendileri mü'min olamamıştır. Biz de mü'minsek Allah'ın beyan ettiği gibi olmalıyız. Aksi takdirde mü'min olamayız.

Bütün ibadetlerden gaye; imanı kemale erdirmek ve hayatı yaşarken ibadetin bize kazandırdıklarıyla Allah'ın huzurunda durup kulluğumuzu yapmak, Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi doğru

[21] Mâide /55
[22] Enfâl /2
[23] Asr /3, Beled /17
[24] Bakara /148, Âli İmrân /114, Mu'minûn /61, Mâide /48

yapmak, güzel yapmaktır. Biri gece gündüz ibadet etse bile ahlakı güzel değilse yaptığı ibadeti kendisine iman vermemiş ve Allah'ın güzelliğini kazandırmamıştır. Bu durumda o, ibadeti taklit etmiş demektir.

Unutmamamız lazım ki kötü ahlaklı mü'min, Müslüman olmaz. Kötü ahlaklı olanlar ibadet etmemiş, ibadeti taklit etmiştir, dolayısıyla ibadetinden de bir fayda görmemiştir. Oysaki ibadetin insanı değiştirmesi, büyütmesi, her türlü kötülükten, aşırılıktan alıkoyması ve onu Hz. İnsan yapması gerekirdi. Allah için yapılan bütün hayırlar, iyilikler, güzellikler, ibadetler insana imanı, güzel ahlakı kazandırır. Kazandırmıyorsa hepsi taklitten ibaret kalmıştır; çünkü Allah ibadetlerin karşılığını anında verir, bununla ilgili olarak Allah âyet-i kerimede **"Allah, hesabı süratlice görendir"**[25] buyurmuştur.

Bu âyeti nasıl anlamalıyız?

Kul bir hayır işlediğinde Allah onun gönlüne hayrolarak, rahmet olarak, muhabbet olarak, iman olarak, güzellik olarak tecelli eder ve kul işlediği hayrın karşılığını hemen gönlünde alır. **"Kim (Allah'ın huzuruna) güzellikle gelirse ona getirdiğinin on katı vardır. Kim de kötülükle gelirse o sadece getirdiğinin dengiyle cezalandırılır. Onlar haksızlığa uğratılmazlar"**[26] buyurdu Allah. Herkese yaptığının karşılığı anında verilir.

Aynısı kötülük için de geçerlidir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"kul bir günah işlediğinde kalbine bir leke gelir. Kul onu işlemeye devam ederse o lekeler kalınlaşır ve perde olur. Bir günah işlediğinizde, yanlış yaptığınızda peşinden hemen bir hayır işleyin, ibadet yapın, tövbe, istiğfar edin ki gönlünüzdeki leke hemen silinsin"*[27] buyurur. Allah seriul hisab olduğu için işlenen hayrın da

[25] Bakara /202, Âli İmrân /199
[26] En'âm /160
[27] İbn Mace, Zühd, Bab: 29

yapılan kötülüğün de karşılığını anında verir. Bu nedenle herkesin ameli kendi üzerindedir. Kul da kendine baktığında imanına, teslimiyetine, ebedi hayatının hesabını yapmasına göre ne durumda olduğunu anlar.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir de *"cennette nimet yoktur. Herkes nimetini beraberinde götürür (çünkü nimeti üzerindedir). Cehennemde ateş yoktur. Herkes ateşini, azabını beraberinde götürür"* buyurmuştur. Kulun üzerinde ya Allah'ın güzelliği tecelli eder ve bu güzellik ona cennet olur ya da şeytanın verdiği vesvese, kibir, gurur, riya, haset, dünya sevgisi gönlünde yer edinir. Bu da ona ahirette ateş olur, cehennem olur.

Bize düşen; kendimize dönüp gönlümüzün ne hâlde olduğuna bakmaktır. Eğer gönlümüzde Allah'ın sevmediği hâller varsa tövbe ve istiğfar edip onu silmektir. Başkasını hesaba çekip "bu cennetliktir, şu cehennemliktir" demek yerine kendimizi hesaba çekelim; çünkü Allah başkasının hesabını bize sormaz. Allah âyet-i kerimelerde **"onların kazandıkları kendilerine, sizin kazandıklarınız da size aittir. Siz onların yaptıklarından sorumlu tutulacak değilsiniz."**[28] **"İşte bu (azap dünyada iken) kendi ellerinizle yaptığınız şeyler yüzündendir"**[29] buyurmuştur. Herkes kendi yaptıklarının karşılığını görür. Allah bizi huzura aldığında "kulum, niye şunu yaptın" derse "ya rabbi! falancalar şöyle yaptı, o yüzden ben de öyle yaptım" dememiz bizi kurtarmaz. Öyle söylesek Allah da bize "onlardan sana ne! Onlar benim kullarımdır, onlara da hesap soracak olan benim, sen değilsin. Ben sana kimseyi hesaba çekmen için yetki vermedim ve ben sana onların ne yaptığını sormuyorum, senin hesabını soruyorum" der.

Evet, Allah hiç kimseye kullarını hesaba çekme yetkisini vermemiştir. Kul, başkalarıyla değil kendi hesabıyla meşgul olandır. Ne zaman birilerini hesaba çeken ve insanları cehenneme

[28] Bakara /134
[29] Âli İmrân /182

gönderen birini görürseniz net olarak bilin ki kendisi cehennemliktir; çünkü Allah, rahman ve rahimdir. Kıyamet günü kullarına rahmetiyle tecelli eder. Hiç kimse Allah'ın affını, rahmetini sınırlayamaz. Bununla beraber biri insanları cennete gönderirse onun hakkında hüsn-ü zanda bulunmuş olur ki bu da hayırla, rahmetle bakmaktır ve kendisine kazandırır; ama insanı cehenneme göndermek kişiye kaybettirir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"kim dünyada kime şefaatçi olmuşsa (Allah yolunda kime yardım etmiş, öğretmiş ve onu taşımışsa) Kıyamet günü de ona şefaat eder. Kıyamet günü bütün şefaat edecek olanlar şefaatlerini yaptıktan sonra Allah 'hepiniz şefaat ettiniz artık sıra bende, şimdi de ben şefaat edeceğim' buyurur ve rahmetini öyle bir saçar ki iblis bile o anda 'belki rabbim beni de affeder' diye umuda kapılır"* buyurmuştur.

Şefaat edenler dünyadayken Allah yolunda yardım ettiklerine Kıyamet günü de şefaat ederler; çünkü yolu beraber yürümüşlerdir. O gün peygamberler şefaat edecek olanlara şefaat eder, onlar da dünyada yardım ettikleri kişilere şefaat ederler. En son ise Allah şefaat eder ve rahmetiyle tecellide bulunur. İşte, Allah'ın rahmeti bu kadar geniş, bu kadar sınırsızdır. Hâl böyleyken nasıl olur da Allah'ın rahmetini sınırlayabilir, başkalarını cehenneme gönderebilirsin! Hem Allah'ı tanımıyorsun hem de kalkıp onun kulları hakkında karar veriyor, hüküm veriyorsun!

Farz edelim ki on tane çocuğumuz vardır. Hâlleri ne olursa olsun hiçbiri arasında ayrım yapmaz, hepsini sever, kazanmalarını isteriz. Öyle değil mi! Çocuklarımızdan biri diğer bir çocuğumuz için bize "o kötü biridir, onu evlatlıktan reddet, evden kov" derse bunu söyleyen çocuğumuza anne, baba olarak "terbiyesizlik yapma! Sen kimsin, hangi hakla bunu söylüyorsun" deriz.

Çocuklarımızı biz yaratmadığımız hâlde onları bu kadar seviyor, hiçbirinin dışarıda kalmasını istemiyorsak Allah'ın yarattığı kulları için nasıl olur da Allah'a "bunlar kötüdür, cehennemliktir" diyebiliriz! Biri insanlar hakkında böyle düşünüyorsa onun gönlü yanlıştır ve asıl o cehennemliktir.

Bu arada benim söylediklerim insanları yanlışlarından dolayı küfürle itham edip cehenneme göndermekle alakalıdır. Yoksa tabi ki herkes Allah'ın vahyine uysun diye elimizden geldiğince hakkı ortaya koymamız, mü'min kardeşlerimize ya da karşımızdaki Müslüman değilse insan kardeşimize sarılıp yardım etmeye ve onları Allah'a, hidâyete, cennete davet etmeye çalışmamız gerekir; ama bunu da rabbimiz böyle yapmamızı sevdiği ve kulluğumuzun gereği olduğu için yapmamız gerekir. Diğer türlü kimseyi zorlayıp "ille de benim dediğim gibi yapacaksın" diyemez, insanları zorla değiştirmeye kalkışamayız. Biz Allah'ın sevdiği gibi yapalım, gerisine karışmayalım. Gerisi artık kulun tercihine aittir ve bu da kul ile rabbi arasındadır. Onu hesaba çekecek olan biz değiliz, Allah'tır.

Yapmamız gereken şey; insanlar kazansın diye onlara Allah'ın vahyini anlatmak ve Allah'ın güzelliğini üzerimizde gösterip rahmet olmaya, hayır olmaya çalışmaktır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde buyurur *"bir kul başka bir kula dua ettiğinde Allah 'sen kulum olarak benim kulum için bu hayrı istiyorsun. Ben sizin rabbinizim, ona da sana da verdim'* buyurur." O yüzden birbirimize beddua değil dua olmalıyız. Övdüğümüz her insana dua etmiş oluruz. Her eleştirdiğimiz kişiye ise beddua etmiş oluruz. Allah da bize "kullarımı eleştirmeyin, gıybet etmeyin, çekiştirmeyin, yermeyin; yani beddua etmeyin, onlara dua edin, dua olun"[30] buyuruyor.

[30] Hucurât /12

Evet, ramazan ayının bu son on gününü güzel değerlendireceğiz inşallah. Sadece gönlümüzle değil fiilimizle, amelimizle, ahlakımızla, insanlara olan muamelemizle de kul olmaya çalışıp güzel yapacak, doğru yapacak, rabbimizin "güzel" dediği gibi, sevdiği gibi olmaya çalışacağız. Zaten oruç; insanın kendi kendine, nefsine, bedenine hâkim olması ve hükmetmesidir. Biz de kendimize Allah'ın hükmüyle hükmedeceğiz inşallah.

Allah âyet-i kerimede **"kim Allah'ın indirdiği (hükümler) ile hükmetmezse, işte onlar kâfirlerin ta kendileridir"**[31] yani hakikati örtenlerin ta kendileridir, buyurmuştur.

Peki, kendimize Allah'ın hükmüyle nasıl hükmederiz?

Her durum karşısında Allah ne dediyse doğru odur, güzel odur, deyip rabbimizin emrettiği gibi yaptığımızda kendimize Allah'ın hükmüyle hükmetmiş oluruz. Kim ne derse desin bize düşen yalnızca rabbimize bakmak ve onun sevdiği gibi yapmaya çalışmaktır. Aksi hâlde imanımız lafta kalmış olur.

Allah, mü'minleri anlatırken **"iman edenlerin Allah'a olan sevgileri çok şiddetlidir (onlar Allah'a âşıktırlar)"**[32] buyurur. Hepimiz biliyoruz ki çok şiddetli muhabbet aşk demektir; yani Allah "mü'minler rablerine âşıktır" buyuruyor.

Mü'min neden rabbine âşıktır?

Çünkü onu rabbi yaratmış, kendinden ona hayat vermiş, rûhundan nefhetmiş, kendinden isimler vermiş, varlık vermiştir. Her anda onu varlıkta tutan odur. Onun, rabbinden başka bir şeyi yoktur. Mü'min de buna iman etmiş, dolayısıyla rabbine âşık olmuştur.

[31] Mâide /44
[32] Bakara /165

İnsan bunları bilirse rabbine nasıl âşık olmaz! Allah'a âşık olan; Allah'ın kendinden nefhettiği rûhtur. Rûh; rabbine, sahibine âşıktır. Biz de kendi kendimizle, hakikatimizle beraber olunca âşık olduğumuzu görür, âşıklığımızı tadarız. Bu âşıklığı yaşamadan kulluk nedir anlayamayız.

Kul olmak; köle olmak demek değildir. Âşığın, maşukuna karşı teslimiyet içerisinde olmasıdır. Âşık, maşukunu öyle bir aşkla sever ki her şeyini kurban edecek kadar! Böyle olunca kul olmuş olur. Bu nedenle Kur'ân'ın bütününe baktığımızda Allah "beni seviyorsunuz, sevgimi istiyorsunuz ya, o zaman bunu ispatlayın ve benim için kurban edin, ikram edin, tahammül edin, iyilik yapın, kötülük yapana bile iyilikte bulunun" buyurur.

Hayat baştan sona imanı ispatlamaktan ibarettir! Geriye kalan her şey bu imanı kazanmak için bir araçtır. Araç ve amacı birbirinden ayırmamız lazım. İbadet; amaç değil araçtır. Amaç yalnızca iman, âbdiyet, âşıklık ve kulluktur. Mü'minin Allah'a âbd olmaktan, âşıklıktan başka bir amacı, gayesi, hedefi olamaz.

İnşallah biz de Allah'a âbd olmaya, kul olmaya çalışacağız. Bunun için de şartlar ne olursa olsun "ya rabbi! Seni seviyorum. Emir senin, hüküm senindir. Sen nasıl dilersen doğru odur, güzel odur, hak odur, istediğim odur. Senin muradın üzerimde gerçekleşsin de benim ne yaşadığım önemli değildir" dememiz gerekir.

Nasıl olsa bir şekilde ölmeyecek miyiz? -Elbette ki öleceğiz; ama mesele Allah yolunda Allah'a koşarken ölmektir; yani hayatı Allah yolunda harcayıp ölmektir. Ancak o zaman Allah yolunda şehid olmuş, şahid olmuş, şehadet etmiş oluruz.

Allah âyet-i kerimelerde **"(cin ve insan şeytanlarından ve nefsinizin azgınlığından) Allah'a firar edin."**[33] **"Rabbinizden bir**

[33] Zâriyât /50

mağfiret olarak, genişliği gökler ve yer (kadar) olan muttakiler (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlar) için hazırlanmış cennete koşun"[34] buyurmuştur. Hepimizin önünde iki yol vardır; ya Allah yolunda cennete koşarken, rabbimize firar ederken ölürüz ya da rabbimizden, cennetten kaçarken ölürüz. Rabbimizden kaçarken ölmemek için sırât-ı mustakîmde rabbimize koşmamız, firar etmemiz şarttır.

Öncelikle hedefimizi belirleyelim. Hedef belli olmazsa iman da edilmiş olmaz. Biri "benim bu hayattaki amacım, gayem, derdim, çabam, gayretim; Allah'ın rızasını, dostluğunu, ebedi hayatımı kazanmaktır" dediyse o kişi mü'mindir. Böyle söylemeyenler bunun dışında her ne söylerse söylesin hedef olarak gördüğü şeye iman etmiştir.

Bilmemiz lazım ki insan hedefine neyi koymuşsa ona iman etmiş, ona kul olmuştur; çünkü ona koşmaya ve onu kazanmaya çalışır. Koştuğu şeye varıp varmayacağını Allah bilir; ama asla rabbine, cennete varamaz! Cennete, rabbine varamayanlar da cehenneme yuvarlanır.

Ne iman etmek kolaydır ne de kul olmak kolaydır. Hiç kimse mü'mince, delikanlı olarak tavrını ortaya koymadıkça ve "ben rabbim için her şeyi yaparım" diyen peygamberler gibi yapmadıkça iman etmiş ve kazanmış olmaz. Peygamberler ve peygamberlerle beraber olanlar her şeylerini Allah yolunda kurban ettilerse ebedi hayatı, Allah'ın rızasını kazanmak bunun dışında hiçbir şekilde mümkün değildir.

Allah'a davet edince geçmiştekileri örnek verdiğimizde genel olarak "o zaman her şey farklıydı" denilir. Hâşâ, Allah değişmiş midir ki kulluk değişmiş olsun! Kulluk hiçbir zaman değişmez. Allah âyet-i kerimede **"Allah'ın kanununda asla bir**

[34] Âli İmrân /133

değişiklik bulamazsın”[35] buyurmuştur. Allah Hz. Âdem (a.s.)’a nasıl muamele yaptıysa en son insana da o muameleyi yapar. Peygamberlere nasıl muamele ettiyse bütün insanlara da o muamelede bulunur. Kendimizi kandırmayalım ya da kendimizi görmezden gelmeyelim.

Yapmamız gereken şey; tövbe, istiğfar etmek, rabbimize sığınıp “sana döndüm ya rabbi! Ben sana kul olmak, yakın olmak, hakikatime ermek, razı olduğun kullarından, ‘kulum dediklerinden’ mü’min kullarından olmak ve çok şiddetli bir muhabbetle seni sevmek istiyorum. Senin için her şeyi yapıp kurban etmek, sana kurban olmak, teslim olmak, Müslüman olmak, ‘rabbim ne dediyse güzel olan odur’ demek, işittik ve itaat ettik’ diyenlerden olmak istiyorum. Gerisinden ise sana sığınıyorum, şeytandan, nefsimden sana sığınıyorum. Kaybetmekten sana sığınıyorum, seni kaybetmekten sana sığınıyorum, kendimi kaybetmekten sana sığınıyorum” dememiz lazım. Böyle dersek mutlaka rabbimizin yardımı gelir ve rabbimiz rahmetiyle, mağfiretiyle bize tecelli edip gönlümüzü temizler. Rabbimiz bize aşkıyla, muhabbetiyle tecelli edince biz de bu aşkı, muhabbeti yaşar, rabbimizle olur ve rabbimizin yakınlığını tadarız inşallah.

Allah bizi nefsine tabi olup onun isteği, arzusu peşinde koşanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi rabbinin huzurunda olduğunu bilen ve rabbinin emrettiği, sevdiği gibi yapan kullarından eylesin. Allah bizi Allah’ın kendisine verdiği bütün imkânlarda, imanı kazananlardan ve Allah’a olan aşkını, muhabbetini ispatlamaya çalışanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[35] Ahzâb /62, Fetih /23

41.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını, güzel fiillerini ve Allah'ın her fiilinin aşktan ibaret olduğunu anlamaya çalışıyorduk.

Geçen sohbetimizde enbete "nebatlandırdı, bitirdi, vücuda getirdi" fiilini anlamaya çalışmıştık. Bu sohbetimizde ise nezzele "indirdi" fiilini anlamaya çalışacağız inşallah.

Allah inzal eder; yani Allah indirir. Allah indirir derken akla ilk gelen Allah'ın vahyidir. Zaten âyetleri okurken Allah'ın neden vahyini indirdiğini hep beraber göreceğiz inşallah.

Allah, vahyine kayıtsız, şartsız iman edilmesini emretmiş ve âyet-i kerimelerde iman edenler için "iman edenler hidâyete, kurtuluşa, saadete erer.[1] Allah'a yakın olur, dost olur.[2] Cennete girer ve hesabı kolay olur"[3] buyurmuştur. Allah'ın indirdiğine, âyetlerine iman edenler böyledir.

Allah; âyetlerini inkâr edenler, yalanlayanlar, kabul etmeyenler, ciddiye almayanlar, âyetlerinden yüz çevirenler için ise âyet-i kerimelerde atalarının dinine uyduğunu,[4] onlara gazap ettiğini, lanetlediğini ve yerlerinin cehennem olduğunu[5] buyurmuştur.

İman etmek insana Allah'a yakınlığı ve ebedi saadeti kazandırır, iman etmemek de insana kaybettirir. İşte, iman etmek

[1] Bakara /26, Tevbe /88
[2] Vâkıa /11, Bakara /257
[3] İnşikak /8
[4] Bakara /170, Lokmân /21, Hûd /109
[5] Bakara /88, 159, 161, Tevbe /68

bu kadar önemli bir meseledir; ama biri Allah'ın kendisine neyi indirdiğini bilmiyorsa iman edemez.

Bir insanın Allah'ın âyetlerini bilmemesinin sebebi nedir?

Ya, Allah'ın âyetlerini ciddiye almamış, kendisi için gerekli görmemiş, önemsememiştir, ya inkâr etmiş, yalan saymıştır ya da kendini müstağni görüp "benim ihtiyacım yok, ben zaten her şeyi biliyorum" demiştir. Hangi cepheden bakarsak bakalım eğer biri Allah'ın âyetlerini bilmiyor, öğrenmeyi kendisi için gerekli görmüyorsa rabbine "ben senden iyi biliyorum" demiş olur. Allah'ın bütün vahyinin toplamı tek bir kitaptır. Buna rağmen biri Allah'ın kitabını okumaya ya da dinlemeye tenezzül etmemişse "ben onun rabliğini, terbiyesini kabul etmiyorum, onun söylediklerini, 'yap' dediklerini, 'yapma' dediklerini ve benim için takdir ettiklerini ciddiye almıyorum, ben zaten biliyorum" demiştir.

Allah âyet-i kerimede **"nihayet, (hesap yerine) geldikleri zaman (Allah onlara) buyurur: Siz benim âyetlerimin ne olduğunu kavramadan yalan saydınız öyle mi, değilse yaptığınız neydi"**[6] buyurmuştur. Neden âyetlerimi okumadan, dinlemeden, anlamadan peşinen kabul etmediniz! Bu aynı zamanda "âyetlerimi dinlememişsen, okumamışsan, anlamamışsan kabul edecek bir şeyin de yoktur" demektir.

Peki, Allah, âyetlerini neden indirir?

Allah'ın bütün fiilleri aşktan ibarettir, kulunu sevdiği içindir. Allah, âyetlerini indirmekle kuluna "kulum seni seviyorum, senin doğru yapmanı, güzel yapmanı, kazanmanı, Hz. İnsan olmanı, cennete gitmeni, insanlara hayır olmanı, rahmet olmanı, bana yeryüzünde halife olup beni temsil etmeni, vahyimle beraber olup onu yaşamanı, sırât-ı mustakîmde yürümeni istiyorum. Bunlar da

[6] Neml /84

âyetlerim olmadan olmaz. Sana âyetlerimi indiriyorum ki hayatı nasıl yaşayacağını bil ve bana yakın ol, dost ol; çünkü seni seviyorum" demiş olur.

Bu durumda Allah'ın vahyini reddedenler, kabul etmeyenler, dinlemeyenler, yok sayanlar, yalanlayanlar, ondan yüz çevirenler, ciddiye almayanlar, anlamak, öğrenmek istemeyenler, böyle bir çaba, gayret sarf etmeyenler Allah'a "ben senin beni sevmeni kabul etmiyorum. Senin beni sevmenin benim için bir değeri yoktur" demiştir.

Allah âyet-i kerimede **"iman (ettiğini iddia) edenlerin, Allah'ın zikrine ve Hakk'tan inen (Kur'ân)a karşı kalplerinin saygı (ile ürperme) zamanı hâlâ gelmedi mi? Onlar da daha önce kendilerine kitap verilenler gibi olmasınlar. Onların üzerinden uzun zaman geçti de kalpleri katılaştı. Onların birçoğu (yoldan çıkmış) fâsıklardır"**[7] buyurmuştur. Yani kalbinizin, gönlünüzün Allah'ın vahyine ısınma vakti gelmedi mi, kalbiniz hâlâ Allah'ın vahyine ısınmayacak mı! Hâlâ ona iman etmeyecek, imanınızı tazelemeyecek misiniz!

Ehl-i kitabın kalbi, Allah'ın vahyine, indirdiği kitaplara karşı katılaşmıştır; çünkü üzerlerinden uzun zaman geçmiştir. Kur'ân indiği zamanda Yahudilerin, kendilerine kitap gelmesinin üzerinden bin beş yüz sene geçmiş, Hristiyanların ise kendilerine kitap gelmesinin üzerinden beş yüz sene geçmiştir. Şu anda mü'minlerin, Müslümanların üzerinden de bin beş yüz yıl zaman geçmiştir, dolayısıyla mü'minlerin, Müslümanların da Allah'ın vahyine karşı kalpleri katılaşmıştır. O hâlde kalbin yumuşaması gerekir. Kalbin yumuşaması için de Allah'ın âyetlerini dinlemek, dinlerken de kovulmuş şeytandan Allah'a sığınmak; yani Allah'ın âyetlerini önyargısız bir şekilde, fikir beyan etmeksizin dinleyip "benim, rabbimin bana söylediklerini anlamam lazım. Allah'ın

[7] Hadîd /16

âyetlerinin karşısında bir fikrim olursa o fikrimi reddeder, hemen Allah'ın âyetlerini kabul ederim. Ben şeytanın verdiği vesveseyi kabul etmiyor, ondan Allah'a sığınıyorum. Ben yalnızca Allah'ın bana söylediğini kabul ediyorum" demek gerekir. İşte, şeytandan Allah'a sığınmak budur.

Evet, şimdi de hep beraber Allah'ın nezzele "inzal etti, indirdi" fiiliyle ilgili âyetleri okuyalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

İnnâ enzelnâhu fî leyletil kadr: "Şüphesiz ki biz, bu (Kur'ân)ı Kadir Gecesi'nde indirdik." Allah, Kur'ân'ı Kadir Gecesi'nde inzal etmiştir.

"Kadir Gecesi'nin ne olduğunu sen biliyor musun? Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlıdır."[8] Çünkü Kur'ân'ın ilk âyetleri o gecede inmiş ve Allah'ın "oku" emri gelmiştir. **"(Zatıyla ve sıfatlarıyla tecelli edip tüm mevcudatı) Yaratan rabbinin adıyla (kendini ve tüm mahlûkatı) oku (anla, idrak et). (O) İnsanı alaktan (zahiren bir kan pıhtısından, manen de alakasından ve sevgisinden) yarattı. Oku (anla, idrak et ki)! Senin rabbin ekremdir (zatında kerim olan ve kullarına kerim olmayı ikram edendir)."**[9] Rabbin her şeyi senin için yaratmış ve sana ikram etmiştir. Hakiki ikramı, gerçek ikramı, rabbinin güzelliğinin tecellisini alabilmen için rabbin sana Kur'ân'ı, vahyini ikram etmiştir. Bu yüzden Allah'ın vahyini oku, anla, ikrama layık ol ve bu ikramı al, buyuruyor Allah.

"O (gece)de melekler ve rûh, rablerinin izniyle her bir iş (ve her bir kişi) için inerler. (Mü'minler için) O (gece) fecrin doğuşuna (gün ağarana ve kıyamet gününde her şey gün yüzüne

[8] Kadir /1-3
[9] Alak /1-3

çıkana) kadar selamet vardır."[10] Melekler ve rûh her bir iş için her bir kişiye fecre kadar; yani gün aydınlanıncaya kadar inerler.

Kadir Gecesi sadece bir gece değildir. Allah'ın vahyi bir gönle inerse o gün kul için Kadir Gecesi olur; yani âyetler onun gönlüne iner, Allah adına okumaya, rabbini tanımaya, anlamaya başlarsa, rabbinin ekrem olduğunu, kendisine ikram ettiğini anlar ve buna iman eder, aynı şekilde o kul artık hep Allah adına okur; çünkü rabbinin ismiyle okuyacak. Melekler de rûh da ona iner ve o kulda hakikati, Allah'ın nefhettiği rûh tecelli eder. O kul bunu kazanır.

Evet, "fecrin doğuşuna (gün ağarana ve Kıyamet gününde her şey gün yüzüne çıkana) kadar" buyurdu Allah. Gün ne zaman ağarır, aydınlanır? -Kıyamet günü aydınlanır. Bununla ilgili olarak Allah âyet-i kerimede **"(o gün) yeryüzü, rabbinin nûru ile aydınlanmıştır"**[11] buyurur. Âyetler bir kulun gönlüne indiğinde o kişi kıyamete kadar selamette olur; çünkü rabbinin ismiyle okuduğundan dolayı artık hakikati anlamıştır. Kıyamet günü Allah'ın huzuruna geldiğinde yine Allah'ın selamıyla, selam yurduyla müjdelenir. Böyle biri Kur'ân onun gönlüne indiği ve rabbinin ismiyle okuduğu için son nefesini verinceye kadar selamettedir.

Allah okuyacağımız bu âyette Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in miraçtaki hâlini anlatır. **"Şimdi (siz onun) gördükleri hakkında kendisiyle tartışıyor musunuz?"** Yani onun söylediklerini kabul etmeyecek misiniz! O ne söylediyse aynen onun dediği gibidir. **"Andolsun ki onu (daha önce) başka bir (tecelliyle) inerken de görmüştü."** Allah bir daha ona tecelli etmişti; çünkü Allah'ın tecellisi inzal oluyor. Allah miraçtaki bu tecellinin nerede olduğunu da beyan eder. **"Sidretü'l-Müntehâ'nın yanında. Cennetü'l-Me'vâ da onun yanındadır. O**

[10] Kadir /4-5
[11] Zumer /69

zaman Sidre'yi bürüyen bürüyordu. (Önceden gördüğünden dolayı resulümüzün) Göz(ü) ne kaydı ne de haddini aştı. Andolsun ki o, rabbinin âyetlerinden en büyüğü (olan Allah isminin tecellisi)ni gördü."[12]

Allah, kulunun gönlüne tecellisini inzal eder. Nasıl ki kulunun gönlüne vahyini inzal ediyorsa tecellisini de inzal eder.

"(Resulüm! Bu Kur'ân, iman edenler) Âyetlerini tedebbür etsinler (arkasındaki manayı tefekkür edip düşünsünler) ve (rabbine yönelen) gönül (ve akıl) sahipleri öğüt al(ıp Allah'ın muradını anla)sınlar diye sana indirdiğimiz mübarek (şanı yüce ve insanı yücelten) bir kitâbtır."[13]

"(Resulüm! Bu Kur'ân) Sana, kendisiyle (insanları) uyarman ve mü'minlere zikir (öğüt ve nasihat vermen) için indirilen bir kitâbtır. Artık bundan dolayı senin göğsünde bir sıkıntı (ve daralma) olmasın! (Ey insanlar!) Rabbinizden size indirilen (Kur'ân'a ve sizin için gönderdiği resulün)e tabi olun! Ondan başka dostlar (edinerek onlar)a tabi olmayın! Ne kadar da az (düşünüp) öğüt alıyorsunuz!"[14] Bir yanda Allah'ın dostluğu vardır bir yanda ise başka dostlar vardır. Kimi dinliyor, kime uyuyorsan onun dostusun demektir. Eğer rabbini dinlemediysen o zaman şeytana dost olmuşsundur.

"(Resulüm!) Biz (bu) Kur'ân'ı sana meşakkat çekesin diye indirmedik. Ancak (Allah'tan) haşyet duy(up onun azameti karşısında ürper)en kimselere bir zikir (öğüt ve hatırlatma) olsun diye (indirdik)."[15]

"(Resulüm!) İşte böylece biz onu, Arapça bir Kur'ân olarak indirdik. Umulur ki (kullarımız) takvâ sahibi olurlar (kulluk

[12] Necm /12-18
[13] Sâd /29
[14] A'râf /2-3
[15] Tâhâ /2-3

sorumluluklarını bilip yerine getirmeye çalışırlar) yahut onlar için (bu anlatılanlar) bir zikir (ibret ve hatırlatma olur da kendilerine gelir, akıllarını başlarına alırlar) diye onun içinde tehditlerden nice türlüsünü tekrar tekrar açıkladık."[16]

"Allah'ın âyetleri sana indirildikten sonra (müşrikler) sakın seni (ondan) alıkoymasınlar. Sen rabbine davet et ve asla müşriklerden olma!"[17] Birine Allah'ın âyetleri indiyse, o kişi rabbinin âyetleriyle muhatap olduysa; fakat sonra başkasına uyduysa o kişi müşriklerden olur.

"Kitap, yalnız bizden önceki iki topluluğa (Hristiyanlara ve Yahudilere) indirildi, biz ise onların okumalarından (Tevrât ve İncîl'de geçen âyetlerden) gerçekten habersizdik, demeyesiniz diye yahut 'bize de kitap indirilseydi, biz onlardan daha çok hidâyette olurduk' demeyesiniz diye (size Kur'ân'ı indirdik). İşte, size de rabbinizden apaçık bir delil, bir hidâyet ve bir rahmet geldi. Allah'ın âyetlerini yalanlayıp onlardan yüz çevirenden daha zalim kim vardır! Yakında âyetlerimizden yüz çevirenleri, yüz çevirmelerinden dolayı azabın en kötüsüyle cezalandıracağız."[18]

"(Resulüm! Onlar iman etmek için) Kendilerine (ölüm) meleklerin(in) gelmesini veya rabbinin (azabının) gelmesini yahut rabbinin bazı (kıyamet) alametlerinin gelmesini mi bekliyorlar? Rabbinin bazı (kıyamet) alametleri geldiği gün önceden iman etmemiş ya da imanında bir hayır kazanmamış olan kimseye artık imanı bir fayda vermez. De ki: Bekleyin, şüphesiz biz de beklemekteyiz!"[19] İman etmediyseniz ya da imanınızdan bir fayda görmediyseniz Allah'ın gazabını bekleyin. Biz de sizinle beraber beklemekteyiz.

[16] Tâhâ /113
[17] Kasas /87
[18] En'âm /156-157
[19] En'âm /158

Onlar Allah'ın vahyine iman etmek için meleklerin gelmesini, rabbinin gelmesini veya rabbinin bir kısım âyetlerinin, gazabının gelmesini mi bekliyorlar! Eğer rabbin bu şekilde tecelli eder ve gazabını indirirse daha önce iman etmemiş olanların ya da imanları kendilerine bir fayda vermemiş olanların iman etmesi artık kendilerine yarar sağlamaz ve Allah'ın gazabının içine girerler.

İmanlarından bir fayda görmeyenler; yani imanları kendilerini harekete geçirmeyenler, imanlarıyla hayatlarını yaşamayanlar, Allah için çaba, gayret sarf etmeyenler, kulluk yapmayanlar, Allah'ın emrettiği gibi feda edip kurban olmayanlar imanlarından bir fayda görmemişler, sadece dilleriyle "iman ettik" demişlerdir.

"Kendilerine ilim verilen (ehl-i kitabın mü'min)ler(i), rabbinden sana indirilen (bu Kur'ân)ın hak olduğunu ve onun azîz, hamîd (bütün şerefin, kudretin, hamdların ve övgülerin kendisine ait olduğu tek zat) olan (Allah)ın yoluna hidâyet ettiğini görürler."[20]

"(Resulüm!) Muhakkak ki biz, sana bu kitâbı hak ile indirdik. O hâlde (sen de) dini (yalnız) Allah'a has kılarak ona (ihlâs ile) âbd ol(up kulluk et)."[21]

"(Resulüm!) Şüphesiz biz (bu) kitâbı sana insanlar için (hakikati beyan etmek üzere bir) hak ile indirdik. Artık kim hidâyete ererse (ancak) kendisi için (hidâyete ermiş) olur, kim de dalâlete düşerse ancak kendi aleyhine dalâlete düşmüş olur ve sen onların üzerine vekil değilsin."[22]

"Size azap gelip çatmadan önce rabbinize yönelin ve ona teslim olun sonra (o kıyamet gününde) size yardım edilmez. Siz

[20] Sebe /6
[21] Zumer /2
[22] Zumer /41

farkında değilken o azabın size ansızın gelmesinden önce rabbinizden size indirilenin en güzeli (olan Kur'ân)a tabi olun! Kişinin (yana yakıla), 'Allah'a yakınlık konusunda yaptığım kusurlardan dolayı yazıklar olsun bana! Gerçekten ben (Allah'ın resulleriyle ve âyetlerle) alay edenlerdendim' diyeceği veya 'Allah bana hidâyet verseydi, elbette (ben de) muttakilerden (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlardan) olurdum' diyeceği yahut azabı gördüğü zaman, 'keşke benim için bir kez daha (dünyaya dönmeye imkân) bulunsa da muhsinlerden (güzellik yapıp güzel olanlardan) olsaydım' diyeceği (o günden sakınıp Kur'ân'a tabi olun)!"[23]

Kıyamet günü her nefis "Allah'ın huzurunda yaptığım yanlışlardan, kusurlardan dolayı bana yazıklar olsun! Doğrusu ben rabbimin vahyini ciddiye almayanlardan, hafife alanlardan, basite alanlardandım" diyecek. İnsan, Kıyamet günü dünyadayken her anda Allah'ın huzurunda olduğuna şahid olunca böyle söyleyecek!

İnsan bu duruma düşmemek için sürekli Allah'ın huzurunda olduğunu ve yanlışı Allah'ın huzurunda yaptığını bilmelidir.

"Kitâbı ve mizanı (adaleti) hak olarak indiren Allah'tır. Ne biliyorsun, belki de (kıyamet) saat(i çok) yakındır."[24] Allah her şeyin ölçüsünü indirmiştir. Her şeyin ölçüsü Allah'ın vahyidir. Allah, vahyiyle her şeye bir ölçü koymuş ve her şeyi beyan etmiştir.

"Şüphesiz biz onu mübarek bir gecede indirdik. Muhakkak ki biz, (onunla insanları) uyarmaktayız."[25]

"(Allah'a karşı) Takvâ sahibi olanlara (kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlara), 'rabbiniz ne indirdi' denildiğinde (ise onlar), 'hayır (iyilik ve güzelliğe dair her

[23] Zumer /54-56
[24] Şûrâ /17
[25] Duhân /3

şeyi indirdi)' derler. Bu dünyada güzellik yapanlara güzellik vardır. Âhiret yurdu ise (onlar için) daha hayırlıdır. Takvâ sahiplerinin yurdu ne güzeldir."[26]

"Elif. Lâm. Râ. (Resulüm! Bu Kur'ân) Rablerinin izniyle insanları (cehalet ve nefsani) karanlıklardan nûra; (yani) azîz, hamîd (bütün şerefin, kudretin, hamdların ve övgülerin sadece kendisine ait olduğu tek zat) olan (Allah')ın yoluna çıkarman için sana indirdiğimiz bir kitâbtır. O Allah ki göklerde ve yerde ne varsa hepsi onundur. (Âhirette kendilerini bekleyen) Şiddetli azaptan dolayı kâfirlerin vay hâline!"[27] Kur'ân'dan başka yol, Kur'ân'dan başka nûr, Kur'ân'dan başka hidâyet yoktur. Allah'ın yolu yalnızca Kur'ân'ın yoludur.

"(Ey insanlar!) Andolsun ki size içinde zikriniz (şeref ve şanınız) bulunan bir kitâb (olan Kur'ân'ı) indirdik. Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız?"[28]

"İşte bu (Kur'ân) da bizim indirdiğimiz mübarek (şanı yüce ve insanı yücelten) bir zikir (hatırlatma ve öğüt)tür. Şimdi siz onu inkâr mı ediyorsunuz?"[29]

Evet, bütün şerefiniz ondadır, hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız, buyurdu Allah. Aklımızı kullandığımızda bütün şerefimizin, kıymetimizin, değerimizin Kur'ân'a göre olduğunu anlar ve buna iman ederiz. Kur'ân olmadan insanın ne kıymeti, değeri vardır ne şerefi vardır! Onsuz insan hayvan gibidir, hatta hayvandan daha aşağıdır.[30] Eğer şerefimiz Kur'ân'daysa bu durumda onu ne kadar öğrendik, anladıysak, ona ne kadar iman

[26] Nahl /30
[27] İbrâhim /1-2
[28] Enbiyâ /10
[29] Enbiyâ /50
[30] A'râf /179, Furkân /44

edip, ahlaka, amele dönüştürdüysek o kadar onunla şereflenmiş oluruz; çünkü şerefimizi Allah'tan, Allah'ın vahyinden alırız.

Bütün kitaplar Allah'a aittir, bütün peygamberler de Allah'ın peygamberleridir. Okuyacağımız âyette Allah bunu beyan ediyor. **"İçlerinden zulmedenler hariç, ehl-i kitapla ancak en güzel şekilde mücadele edin ve onlara deyin ki: Biz, bize indirilene de size indirilene de iman ettik. Bizim ilâhımız da sizin ilâhınız da vâhid (sıfatlarında ve isimlerinde tek olan Allah)tır ve biz ona teslim olanlarız."**[31]

Allah burada bir Yahudi'yle, Hristiyan'la nasıl konuşmamız gerektiğini öğretiyor. Yahudiler ve Hristiyanlarla böyle konuşmak gerekiyorsa o hâlde Müslümanlarla, mü'minlerle nasıl konuşmamız gerektiğini artık buradan anlamamız gerekir.

Demek ki ehli kitaba ne dememiz lazımmış?

"Size indirilenler de Allah'ın kitabıdır ve biz bize indirilene de size indirilene de iman etmişiz." Böyle söylediğimizde onları kırmadan, hakaret etmeden, küfürle itham etmeden Allah'a davet etmiş oluruz. Onlara "bize indirilene de size indirilene de iman ettik" diyoruz. Yalnız, onlar kitaplarını tahrif etmişlerdir; ama yine de ilâhımız birdir, hakikat böyledir.

Burada dikkat edilmesi gereken bir durum vardır. Allah'ın "ehli kitap" dediği zümre aslında Yahudiler ve Hristiyanlar değil Museviler ve İsevilerdir; yani Hz. Mûsâ (a.s.)'a ve Hz. Îsâ (a.s.)'a gerçekten iman edenlerdir. Allah onlarla ilgili âyet-i kerimelerde **"de ki: Ona ister iman edin ister iman etmeyin. Muhakkak ki ondan önce kendilerine ilim verilen o kimseler (ehl-i kitabın mü'minleri, Kur'ân) kendilerine okununca derhal yüzüstü secdeye kapanırlar."**[32] **"Ve onlara (Kur'ân) okunduğu zaman derler ki: Biz ona iman ettik. Muhakkak ki o, rabbimizden (gelen)**

[31] Ankebût /46
[32] İsrâ /107

haktır; zaten biz ondan önce de Müslüman kimseler idik"[33] buyurmuştur. Ehl-i kitaptan gerçekten iman edenler Kur'ân okunduğunda "bu, rabbimizin kelamıdır" der ve hemen yüzüstü secdeye kapanırlar. "Biz Yahudileriz" ya da "biz Hristiyanlarız" deyip kendilerine Yahudi, Hristiyan ismini verenler ise aslında iman etmemiştir. Zaten âyetleri okuduğumuzda Allah'ın Yahudiler ve Hristiyanlar için "onlar iman etmemişlerdir" buyurduğunu göreceğiz.

Mesela; Allah onların hâlini beyan ederken **"onlara, 'Allah'ın indirdiğine iman edin' denilince, 'biz sadece bize indirilen (Tevrât)a iman ederiz' derler ve ondan sonra gelen (Kur'ân)ı inkâr ederler. Hâlbuki o (Kur'ân), yanlarında bulunan (Tevrât)ı doğrulayıcı (ve tasdik edici) hak (kitâb)tır. (Resulüm! Onlara) De ki: Eğer siz (gerçekten Tevrât'a iman etmiş) mü'min kimseler iseniz o hâlde daha önce Allah'ın nebîlerini niçin öldürüyordunuz"**[34] buyurmuştur. Eğer peygambere, peygambere indirilene iman etmişseniz neden peygamberinizi öldürüyordunuz! Bu kitaba iman etmeyenler kendi kitaplarına da iman etmemiştir. Allah, bize onların aslında iman etmediğini, hatta bir de kendi peygamberlerini öldürdüklerini haber veriyor.

"Onlara, Allah katından yanlarında bulunan (Tevrât)ı tasdik edici bir resul gelince, kendilerine kitap verilenlerden bir grup sanki Allah'ın kitabını bilmiyormuş gibi onu sırtlarının gerisine at(ıp terk et)tiler."[35] Allah'ın kitabı işlerine gelmeyince sanki hiçbir şey bilmiyorlarmış gibi onu geriye attılar.

Yaratan yarattığını bilmez mi?[36] -Elbette ki bilir, dolayısıyla Allah onların iman edip etmediğini en iyi bilendir. Bununla ilgili olarak başka âyeti kerimelerde Allah **"kendilerine kitap**

[33] Kasas /53
[34] Bakara /91
[35] Bakara /101
[36] Mulk /14

verdiklerimiz (Yahudi ve Hristiyanlar), o (ellerindeki kitapta yazılı olan resul)ü kendi oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar. Buna rağmen onlardan bir grup (apaçık) bildikleri hâlde hakkı gizlerler."[37] **"Kendilerine kitap verdiklerimiz (ehl-i kitap) o (resul)ü kendi oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar. Kendilerini hüsrana uğratan kimseler var ya, işte onlar (bu söylenenlere) iman etmezler"**[38] buyurmuştur. Demek ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Allah'ın resulü olduğunu, Kur'ân'ın da Allah'ın kelamı olduğunu biliyorlarmış! Ama Yahudi veya Hristiyan olduğunu söyleyenler aslında kendi kitaplarını da kabul etmediklerinden, sonra gelen kitabı, Allah'ın vahyini de kabul etmezler.

"(Resulüm!) İşte böylece sana (önceki kitapları tasdik eden bu) kitâbı indirdik. Bu yüzdendir ki (önceden) kendilerine kitap verdiklerimiz ona iman ederler. Şu (Arap)lardan da ona iman eden (nice) kimseler vardır. Kâfirlerden başkası bizim âyetlerimizi inkâr etmez." Demek ki bile bile iman etmeyenler kâfirlermiş! **"(Resulüm!) Sen bu (Kur'ân)dan önce ne bir yazı okur ne de elinle onu yazardın. (Eğer) Öyle olsaydı bâtıla dalanlar (bu Kur'ân'ı senin uydurduğun hakkında) şüpheye düşerlerdi. Aksine o, kendilerine (Allah tarafından) ilim verilen (nebîlerin, resullerin, sıddıkların ve şahid)lerin sinelerinde (yer eden) apaçık âyetlerdir. Zalimlerden başkası bizim âyetlerimizi inkâr etmezler."**[39]

"(Resulüm!) De ki: Biz Allah'a ve bize indirilene, İbrâhîm, İsmâîl, İshâk, Yakûb ve (onun) torunlar(ın)a indirilenlere, Mûsâ'ya, Îsâ'ya ve rableri tarafından (diğer) nebîlere verilenlere iman ettik. Onlardan hiçbiri arasında ayrım yapmayız (hepsini

[37] Bakara /146
[38] En'âm /20
[39] Ankebût /47-49

Allah'ın gönderdiği resuller olarak kabul ederiz) ve biz (sadece) ona teslim olanlarız."[40] Mü'minler böyle söylesin, buyurdu Allah.

"O (şeytanın adımlarına tabi olan kâfir)lere, 'Allah'ın indirdiğine tabi olun' denildiği zaman, 'hayır, biz atalarımızı üzerinde bulduğumuz şeye tabi oluruz' derler. Ya ataları hiçbir şey akletmeyen ve hidâyete ermemiş (doğru yolu da bulmamış) idiyseler! (Yine de onlara mı tabi olacaklar?)"[41] Belki ataları doğru yolu bulmamıştı, şimdi onlar akıllarını kullanmayacaklar mı!

"Allah'ın indirdiği kitâbtan bir kısmını gizleyip onu (dünya malı gibi) az bir bedel karşılığında satanlar var ya, işte onların yiyip de karınlarına (doldurdukları) ateşten başka bir şey değildir. Kıyamet günü Allah onlarla ne konuşacak ne de onları(n günahlarını mağfiret edip onları) temize çıkaracaktır. (Orada) Onlar için elem verici (iç yakan) bir azap vardır."[42]

İşimize gelmeyince âyetleri gizleriz. Hatta işimize gelmeyince âyetleri kendimizden de gizler ve "ben anlamadım" deriz. Neden? -Sırf dünya hayatından biraz daha menfaatlenmek için! Bir de âyetleri gizleyen âlimler vardır. Onlar da âyetlere sanki yokmuş gibi muamele eder, "biz Kur'ân'a uyuyoruz" derler; ama âyetleri gizler, anlatmazlar. Onlara gizledikleri âyetleri okusak bile sanki anlamamış gibi yapar ve "bunlar önemli değildir, bunları geçin" derler!

"(O sayılı günler) Ramazan ayıdır ki insanları hidâyete erdiren, hidâyete dair (her şeyi) apaçık beyan eden ve (hakla, bâtılı birbirinden ayıran) Furkân olan Kur'ân o (ay)da indirilmiştir. Öyle ise sizden her kim o aya erişirse (Kur'ân'ın o ayda indirilmesine şükretmek için) o (ay)da oruç tutsun! Fakat (o günlerde) sizden her kim hasta yahut yolculukta olursa

[40] Âli İmrân /84
[41] Bakara /170
[42] Bakara /174

(tutamadığı günler) sayısınca başka günlerde (sayıyı tamamlasın)! Allah sizin için kolaylık diler, zorluk dilemez. (Bütün bunlar) Sayıyı tamamlamanız ve sizi hidâyete erdirmesine karşılık Allah'ı tekbir etmeniz içindir. Umulur ki şükredersiniz."[43]

Allah sana bu Kur'ân'ı indirdiyse ve sen de Kur'ân'a sarıldıysan, onu kabul edip iman ettiysen Allah'ın büyüklüğünü kabul edip rabbini tekbir etmiş; yani "Allah u ekber" demiş olursun. Yoksa kimin sözünü ciddiye alıyorsan onu tekbir etmişsindir. Bununla beraber oruç tutunca hem Kur'ân'la irşad olduğundan (rüştüne erdiğinden), hem hidâyete erdiğinden, hem de doğru yolu bulduğundan dolayı şükretmiş olursun aksi hâlde şükretmiş olmazsın.

"Resul, rabbinden kendisine indirilene iman etti, mü'minler de (onun iman ettiği gibi iman ettiler). Hepsi de Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve resullerine iman ettiler ve şöyle dediler: Allah'ın resullerinden hiçbiri arasında ayrım yapmayız. (Allah'ın resulünü) İşittik ve (ona) itaat ettik. Rabbimiz, mağfiretine sığındık, dönüş(ümüz) ancak sanadır."[44] Bunlar mü'minlerdir.

"(Resulüm!) O, sana (bu) kitâbı hak ve kendisinden önceki (kitap)ları tasdik edici olarak indirdi. Tevrât'ı ve İncîl'i de (o) indirmişti. (Ki bu kitaplar) Bundan önce insanlar için bir hidâyetti. (Allah, indirdiği bütün kitaplarla aslında hakla bâtılı birbirinden ayıran) Furkân'ı indirdi. Muhakkak ki Allah'ın âyetlerini inkâr edenler için (kıyamet günü) şiddetli bir azap vardır. Allah azîzdir, muntakimdir (bütün şeref ve kudretin

[43] Bakara /185
[44] Bakara /285

sahibi olan ve kimsenin yaptığını yanına kâr bırakmayan intikam sahibidir).”[45]

Azîzun zuntikâm. Allah aziz ve intikam sahibidir.

Peki, Allah neyin intikamını alır?

Bütün kudret, şeref Allah’a aittir, bununla beraber Allah intikam sahibidir. Biri, Allah’tan başka bir yerde şeref, güç, kuvvet ararsa ve bundan dolayı rabbini değil de kendisinde şeref aradığı kişiyi dinlerse Allah onu rezil eder ve ondan gücünü de şerefini de alır. Allah’ın aziz ve intikam sahibi oluşunu böyle anlamamız lazım.

“Sana (bu) kitâbı indiren odur. Onun bazı âyetleri muhkemdir ki bunlar kitâbın ana (esa)sıdır.” Muhkem âyetler aynı zamanda apaçıktır. Âyetlerin bir kısmı genel olarak muhkemdir. Bir kısmı da müteşabihtir. Herkes muhkem olan âyetleri anlar. Zaten kul için sadece muhkem âyetleri anlamak yeterlidir. **“Diğerleri de müteşâbihtir.”** Âyetlerin bir kısmı müteşâbihtir, teşbihlidir; yani Allah anlattığı şeyi benzetme yoluyla anlatmıştır.

“Kalplerinde eğrilik olanlar, fitne çıkarmak ve (ona işlerine gelen manayı yükleyerek) onu tevil etmek için onun müteşâbih olanlarının peşine düşerler. Hâlbuki onun tevilini Allah’tan ve ‘biz ona iman ettik, (bu âyetlerin) hepsi rabbimizin katındandır’ deyip ilimde derinleşenlerden başka kimse bilmez. (Bu âyetleri, rabbine yönelen) Gönül (ve akıl) sahiplerinden başkası (düşünüp) öğüt almaz.”[46]

Gönül sahipleri, ulu’l elbâb; gönlüne Allah’ın nûrunun tecelli ettiği kimselerdir, gönlü Allah’a ait olanlardır, gönüllerinin sahibi Allah olanlardır. Müteşabih âyetleri yalnızca Allah bilir, bir de gönüllerinin sahibi Allah olanlar, gönüllerini rablerine teslim

[45] Âli İmrân /3-4
[46] Âli İmrân /7

edenler bilir. Muhkem âyetleri (apaçık olan âyetleri) ise zaten herkes bilebilir, anlayabilir.

Dediğim gibi; insan, Kur'ân'ı okurken muhkem âyetleri anlar. Allah müteşabih âyetleri anlamayanların ne yapması gerektiğini beyan ederken "sen bunları haberdar olana sor"[47] buyurmuştur. "İlla müteşabih âyetleri de anlayacağım" diye ısrar etmenin bir manası da yoktur; çünkü sırât-ı mustakîme girip yolu yürümek ve Allah'ın vahyine tabi olmak için muhkem âyetler yeterlidir.

Allah'ın vahyini anlamadan ne rabbimizi, ne kendimizi, ne bu âleme gelme sebebimizi, ne sırât-ı mustakîmi, ne de sırât-ı mustakîmde kimlerle beraber yürümemiz gerektiğini anlarız. Hayatı nasıl yaşamamız gerektiğini anlamadığımız için de şeytana, nefsimize uyar ve kendi kendimize bir şeyler üretiriz. Biz de âyetleri böyle peş peşe okuyoruz ki Allah'ın bu kitabı niye indirdiğini anlayalım.

"Şüphesiz ehl-i kitaptan öyle kimseler vardır ki hem Allah'a hem size indirilen (Kur'ân)a hem de kendilerine indirilen (Tevrât ve İncîl)e Allah'a (derin bir) saygı duyarak iman ederler. Allah'ın âyetlerini (dünya malı gibi) az bir bedel karşılığında satmazlar. İşte onların mükâfatları rableri katındadır. Muhakkak ki Allah, hesabı süratlice görendir."[48]

"(Resulüm!) Sana indirilen (Kur'ân)a ve senden önce indirilen (diğer kitap)lara iman ettiklerini iddia edenleri görmedin mi? Bakın ve görün, buyuruyor Allah. **"Onlar tâğutu (ilâh olarak Allah'tan başka herhangi bir varlığı) tanımamaları kendilerine emrolunduğu hâlde (onun önünde) muhakemeleş(ip onun hükmüne tabi ol)mak isterler. Oysa şeytan (böyle yaparak) onları (haktan) uzak (derin) bir dalâlete**

[47] Furkân / 59
[48] Âli İmrân /199

saptırmak ister."[49] Allah'ın vahyinden başka bir şeyi hüküm olarak kabul etmeye devam edenler dalâlete düşüp şeytanın peşinden sürüklenir.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Biri "ben, Allah'a, Allah'ın resulüne ve Allah'ın indirdiğine iman ettim" dediyse artık "her konuda hüküm Allah'ın ve resulünündür" demelidir; ama böyle söylemez, bunun yerine "ben onun hükmünü değil başka bir hükmü kabul ediyorum" derse -başka bir hüküm derken misal "bizde âdet böyledir, bizim kanunumuzda bu vardır" derse- ve hükmü bunlara göre verirse mutlaka dalâlete düşer ve şeytan onu geri dönemeyeceği bir yere sürükler; çünkü o kişi az bir menfaat karşılığında Allah'ın âyetlerini satmış olur.

"Üstelik onlara, 'gelin, Allah'ın indirdiği (kitâbı)na ve resul(ün)e (göre aramızda hüküm verelim)' denildiği zaman, (bu) münafıkların senden yüz çevirerek uzaklaştıklarını görürsün."[50] Demek ki "Allah'ın indirdiğine gelin" denildiğinde gelmeyip Allah'ın vahyini kabul etmeyenler münafıkmış!

"(Biz) Müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak resuller (gönderdik) ki insanların (kendilerine gelen) resullerden sonra (iman etmemek için) Allah'a karşı bir bahaneleri olmasın! Allah azîzdir, hakîmdir (bütün şeref ve kudretin sahibi olan, her işinde hikmet ve hayır olandır)." Allah her şeyi bir hikmetle yapar. Bununla beraber bütün güç, kuvvet, şeref ona aittir, dolayısıyla herkes gücünü de kuvvetini de şerefini de Allah'tan, Allah'ın vahyinden alır.

"(Resulüm! Müşrikler senin Allah'ın resulü olduğuna ve bu kitâbın onun tarafından indirildiğine iman etmiyorlar) Fakat Allah sana indirdiği (bu Kur'ân)ı kendi ilmiyle indirmiş olduğuna

[49] Nisâ /60
[50] Nisâ /61

şahidlik eder. Melekler de (buna) şahidlik ederler. Kaldı ki şahid olarak Allah yeter." Buna şahidlik yapan da kendi lehine şahidlik yapmıştır, yapmayan da aleyhinde şahidlik yapmıştır. **"(Resulümüzü ve âyetlerimizi) İnkâr edip de (insanları) Allah yolundan alıkoyanlar var ya, gerçekten onlar, (haktan) uzak (derin) bir dalâlete sapmışlardır."**[51] Derin bir uçuruma düşmüşlerdir.

"Şüphesiz ki (resulünü ve âyetlerini) inkâr edip (onlara) zulmedenleri, Allah (âhiret günü) ne mağfiret edecek ne de onları (hakiki kurtuluş olan cennetin) yol(un)a iletecektir. (Allah onları) Ancak içinde ebedi kalacakları cehennemin yoluna iletecektir. Bu ise Allah'a göre pek kolaydır."[52] Allah söylediğini yapar.

"Ey insanlar! Andolsun ki resul size rabbinizden hakk (olan âyetler)le gelmiştir (bunda hiçbir şüphe yoktur). O hâlde (hemen ona) iman edin, sizin için hayırlı olan (budur). Eğer (onu ve getirdiği âyetleri) inkâr ederseniz, (bilin ki) şüphesiz, göklerde ve yerde ne varsa (hepsi) Allah'ındır (onun sizin iman etmenize ihtiyacı yoktur). Allah alîmdir, hakîmdir (her şeyi ve herkesi bilen, her işinde hikmet ve hayır olandır)."[53] Allah'ın size ihtiyacı yoktur, sizin ona ihtiyacınız vardır.

"Ey insanlar! Şüphesiz size rabbinizden kesin bir delil (olan Allah'ın resulü) geldi ve biz size apaçık bir nûr (olan Kur'ân'ı) indirdik. Allah'a iman edip ona (onun muhabbetine) sımsıkı sarılanlar var ya, (işte Allah) onları kendinden bir rahmet ve lütfun içine koyacak ve onları kendisine varan sırât-ı mustakîme (dosdoğru yola) hidâyet edecektir."[54]

[51] Nisâ /165-167
[52] Nisâ /168-169
[53] Nisâ /170
[54] Nisâ /174-175

“Allah uğrunda (âyetlere ve resulüne göre) nasıl cihad etmek gerekiyorsa öyle cihad edin! O, sizi seçti, din hususunda üzerinize hiçbir güçlük yüklemedi, babanız İbrâhîm’in dininde de (böyleydi). O, gerek daha önce(ki kitaplarda) gerekse bu (Kur’ân)da sizi ‘Müslümanlar’ diye isimlendirdi ki resul(ünüz) size şahid olsun ve (siz de) bütün insanlara şahidler olasınız! Öyle ise namazı ikâme ed(erek her anda Allah’ın huzurunda durmaya çalış)ın, zekâtı ver(erek nefsinizin cimriliğini temizley)in ve Allah’a (onun muhabbetine) sımsıkı sarılın! O, sizin mevlânız (sahibiniz ve dostunuz)dur. O, ne güzel mevlâ ve ne güzel nasîr (yardımcı)dır!”[55]

Allah’ın ipine sarılmak başka, Allah’a sarılmak başkadır. Allah’a sarılmak; imanınıza, aşkınıza, muhabbetinize, Allah’ın size nefhettiği rûha sarılın, demektir. Böyle yaparsanız Allah sizi rahmetinin içine alır, lütfuyla size muamele eder ve sizi sırât-ı mustakîme hidâyet eder, buyurdu Allah.

“İman (ettiğini iddia) edenlerin, Allah’ın zikrine ve Hakk’tan inen (Kur’ân)a karşı kalplerinin saygı (ile ürperme) zamanı hâlâ gelmedi mi? Onlar da daha önce kendilerine kitap verilenler gibi olmasınlar. Onların üzerinden uzun zaman geçti de kalpleri katılaştı. Onların birçoğu (yoldan çıkmış) fâsıklardır.”[56] Allah bize “siz öyle olmayın, kalbiniz katılaşıp taş gibi olmasın, Allah’ın âyetleriyle yumuşasın” buyuruyor.

“İnkâr edenlere gelince, onların hakkı, yüzükoyun (cehenneme sürülerek) yıkımdır; çünkü (Allah) onların amellerini boşa çıkarmıştır. Bunun sebebi; Allah’ın indirdiğini onların kerih gör(üp beğenme)meleridir. Bu yüzden (Allah da) onların amellerini boşa çıkarmıştır. Onlar yeryüzünde gezip de kendilerinden öncekilerin âkıbetinin nasıl olduğuna bakmadılar mı? Allah onları darmadağın etmiştir. (Bu) Kâfirlere de onların

[55] Hacc /78
[56] Hadîd /16

benzeri vardır."[57] Allah onların amelini boşa çıkarmıştır demek; onlar cehennemi boylar demektir. Kim Allah'ın bir âyetini bile beğenmezse imanını kaybeder ve cehennemi boylar.

"Elif. Lâm. Mîm. Râ. Bunlar kitâbın âyetleridir ve rabbinden sana indirilen (bu Kur'ân) haktır; fakat insanların çoğu iman etmezler."[58]

"Böylece Biz bu (Kur'ân)ı Arapça bir hüküm (ve hikmet kaynağı) olarak (sana) indirdik. Eğer sana gelen (bu) ilimden sonra onların hevâlarına (nefsani arzu ve isteklerine) tabi olursan, (işte o zaman) Allah'tan senin için ne bir dost ne de bir koruyucu vardır."[59]

"İşte bu, Allah'ın size indirdiği buyruğudur. Kim Allah'a karşı takvâ sahibi olur (kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışır)sa (Allah da) onun kötülüklerini örter ve onun mükâfatını büyütür."[60]

"Eğer biz, bu Kur'ân'ı bir dağa indirseydik, muhakkak ki onu Allah'ın haşyetinden (vahyinin azamet ve büyüklüğünden bir de Allah'a olan saygı ve edebinden dolayı) başını eğerek paramparça olmuş görürdün. İşte biz, bu misalleri insanlara, umulur ki tefekkür ederler (enine boyuna düşünürler) diye anlatıyoruz."[61] Kur'ân'ı bir dağa indirseydik onu baş eğmiş ve paramparça olmuş görürdün. Allah bu âyetle insana "senin dağ gibi olan nefsin de bu Kur'ân karşısında paramparça oluyor mu, sen de Allah'ın âyetlerini dinlerken böyle titriyor musun" diye soruyor.

[57] Muhammed /8-10
[58] Ra'd /1
[59] Ra'd /37
[60] Talâk /5
[61] Haşr /21

“Andolsun ki biz, (bu Kur’ân ile) size (hakikati) açıklayan âyetler, sizden önce gelip geçen (ümmet)lerden örnekler ve muttakiler (Allah’a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlar) için bir nasihat indirdik.”[62]

“İşte böyle! Biz, bu (Kur’ân)ı apaçık âyetler olarak indirdik. Muhakkak ki Allah, dilediği kimseyi (hidâyeti isteyeni) hidâyete erdirir.”[63] İsteyenler Allah’ın âyetleri ile sırât-ı mustakîme hidâyet olup orda yürürler. İstemeyenler de zaten kendi tercihlerini kendileri yapmıştır.

“Ey resul! (Sen) Rabbinden sana indirilen (Kur’ân)ı tebliğ et! Eğer (bunu) yapmazsan, onun (sana verdiği) risalet (görev)ini yerine getirmemiş olursun. Allah seni insanlardan korur. Muhakkak ki Allah, kâfirler topluluğunu hidâyete erdirmez.”[64]

“Hani havarilere de ‘bana ve resulüme iman edin’ diye vahyetmiştim. Onlar (da), ‘iman ettik (ya rabbi), şahid ol ki biz şüphesiz Müslümanlarız’ demişlerdi. Hani bir vakitte havariler, ‘ey Meryem oğlu Îsâ, rabbin bize gökten bir sofra indirebilir mi’ demişlerdi. (O da) Eğer (gerçekten) mü’min iseniz Allah’a karşı takvâ sahibi olun (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışın), demişti. Onlar, ‘biz istiyoruz ki ondan yiyelim, kalplerimiz mutmain olsun, bize doğru söylediğini kesin olarak bilelim ve ona (gözleriyle) şahidlik edenlerden olalım’ demişlerdi. (Bunun üzerine) Meryem oğlu Îsâ (dua ederek şöyle) dedi: Ey rabbimiz olan Allah’ım! Bize gökten bir sofra indir ki (bugün) hem bizim için hem de (bizden) öncekiler ve sonrakiler için bir bayram ve senden bir âyet (mucize) olsun. Bizi rızıklandır; çünkü sen, rızık verenlerin hayırlısısın. Allah da şöyle buyurdu: Şüphesiz ki ben, onu size indireceğim; ama ondan sonra

[62] Nûr /34
[63] Hacc /16
[64] Mâide /67

içinizden kim (bu âyetimi) inkâr ederse elbette ona âlemlerden hiç kimseye azap etmediğim bir azapla azap ederim."[65]

Biri bir mucize görür sonra onu inkâr ederse âlemlerde hiç kimseye yapmadığım azabı ona yaparım, buyurdu Allah. Demek ki Allah dileyince gökten sofra indiriyormuş!

Allah bir de kalplere sekinet indirir, huzur indirir, muhabbet indirir, itminan indirir.[66] Bunlar da Allah'ın indirdiği manevi nimetlerdir.

"Eğer siz, o (resulümüz)e yardım etmezseniz (iyi bilin ki), ona Allah yardım etmiştir."[67] Melekler de ona yardım ederler. Allah'ın resulüne yardım edenler kendi lehine yardım etmiş, yardım etmeyenler ise kendi aleyhlerine yardım etmemiş ve kaybetmiştir.

Okuyacağımız bu âyette Allah münafıkların durumunu beyan eder. **"(Resulüm!) Onlar için ister mağfiret dile ister onlar için mağfiret dileme (hiç fark etmez)! Eğer onlar için yetmiş defa mağfiret dilesen de Allah onları asla mağfiret etmeyecektir. Bu, onların Allah ve resulünü inkâr etmeleri sebebiyledir. Çünkü Allah, fâsıklar topluluğunu hidâyete erdirmez."**[68]

"Ne zaman bir sûre indirilse onlardan kimi (münâfıklar), 'bu (sûre) hanginizin imanını artırdı' der(ler)." Allah "âyetler mü'minlerin imanını artırır" buyuruyor[69] ya işte münafıklar da âyet indiğinde mü'minlere "şimdi bu âyetler hanginizin imanını artırdı" diye soruyorlar! **"Fakat iman edenlere gelince, (her inen sûre) onların imanını artırır ve onlar (bununla) sevinirler."**[70]

[65] Mâide /111-113, 115
[66] Fetih /4
[67] Tevbe /40
[68] Tevbe /80
[69] Enfâl /2
[70] Tevbe /124

Bu durumda biri kendisine âyetler okunduğunda ya da kendisi âyetleri okuduğunda imanı artmıyorsa mü'min değildir; çünkü mü'minin âyetler okunduğunda mutlaka imanı artar. Mü'min, âyetlerle sürekli rabbinden müjde alır ve her âyeti öğrendiğinde gereğini yapar, hemen amele, ahlaka dönüştürür, böylece âyetler onu rabbine yaklaştırır, dolayısıyla âyetlerle müjdelenir; ama âyetler kendilerine okunduğunda münafıkların imanı artmaz. Sadece mü'minlerin imanı artar. Allah böyle söylüyor.

"(Her inen sûre) Kalplerinde (şeytanın verdiği vesveseyle) bir hastalık bulunanların ise (gönüllerindeki) pisliklerine pislik katar ve böylece onlar kâfir olarak ölüp giderler."

Murdar; leş, pislik demektir. Onların da âyetler okunduğunda küfürleri, şirkleri, nifakları, nefretleri artar.

"Onlar her yıl bir veya iki kez (çeşitli musibetlerle) imtihan edildiklerini görmüyorlar mı? Yine de ne tövbe ediyorlar ne de (bunlardan ibret ve öğüt alıp) tezekkür ediyorlar."[71] Allah, kulları tövbe etsin ve rablerine dönsün diye kullarına musibet ve bela verir.

"**Andolsun ki size, kendi içinizden öyle bir resul gelmiştir ki sizin zahmet ve meşakkat çekmeniz ona çok ağır gelir. (O) Size çok düşkün, mü'minlere karşı ise çok raûftur, rahîmdir (Allah'ın esmâsının üzerinde tecelli etmesiyle mü'minlere karşı şefkatle muamele eden ve ahlakında her zaman Allah'ın rahmeti tecelli edendir). (Resulüm!) Eğer onlar (âyetlerimden ve senden yine de) yüz çevirirlerse artık onlara de ki: Allah bana yeter. Ondan başka ilâh yoktur. Ben (ancak) ona (dayanıp güvenerek) tevekkül ederim; çünkü o, azim olan Arş'ın rabbidir."**[72]

[71] Tevbe /125-126
[72] Tevbe /128-129

Sadakallahulazim.

Hep beraber Allah'ın, Kur'ân'ı neden indirdiğini anlamaya çalıştık. Allah âyet-i kerimede **"iman (ettiğini iddia) edenlerin, Allah'ın zikrine ve Hakk'tan inen (Kur'ân)a karşı kalplerinin saygı (ile ürperme) zamanı hâlâ gelmedi mi? Onlar da daha önce kendilerine kitap verilenler gibi olmasınlar. Onların üzerinden uzun zaman geçti de kalpleri katılaştı"**[73] buyurmuştu. Allah'ın âyetlerine karşı kalbimizin nasıl katılaşmış olduğuna şahidiz. Allah, Kur'ân için "mü'minlerin imanlarını artırır"[74] buyurdu. Hem de bir sefer değil; çünkü iman bir sefer artmış olsaydı Allah Kur'ân'a "bıkılmadan, usanmadan tekrar tekrar okunan"[75] demez, namazın her rekâtında Fâtiha'yı bize okutmazdı. Biri Kur'ân'ı, Fâtiha'yı her okuduğunda imanı, Allah'a olan muhabbeti, yakınlığı artar ve Allah ile arasındaki perdeler aralanır. Öyleyse bütün mü'minler Allah'ın vahyiyle ne kadar iç içe, ne kadar haşir neşir olduğuna ve Allah'ın vahyini ne kadar dinlediğine bakmalıdır.

Allah, bize Kur'ân'ı her yerde dinleme imkânını vermiştir. Evde dinleyebiliyor, arabada dinleyebiliyor, hatta yolda giderken telefondan açıp bile dinleyebiliyoruz. Hemen her yerde Kur'ân'ı dinleme; yani imanımızı artırma, Allah'ın vahyini anlama, Allah'ın âyetleri okunurken kendimizi Allah'ın huzurunda bilme, tatma ve içinde bulunduğumuz ana gelme imkânımız vardır. Madem öyle bu imkânları değerlendirmeli ve rabbimizin âyetlerini okuyup dinleyip imanımızı artırmaya çalışmalıyız. Bu bizim için olmazsa olmaz olandır.

Şu anda da hep birlikte Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını âyetlerde geçtiği şekilde anlamaya çalışıyoruz. Bu da rabbimizi tanıma ve bize indirdiği vahyini anlayıp ona onun istediği, emrettiği gibi bir âbd, kul olmamız için bir imkândır. Rabbimizin El

[73] Hadîd /163
[74] Enfâl /2
[75] Zumer /23, Hicr /87

Esmâul Husnâ'sı, güzelliği biz de tecelli etse ve her fiilimiz Allah'ın güzel fiillerinden ibaret olsa, rabbimize ayna olsak, halife olsak, işi onun yaptığı, sevdiği gibi yapsak hiç bundan daha büyük bir yakınlık olur mu! Madem öyle gönlümüzü açıp rabbimizin bize neyi vahyettiğini anlamaya ve rabbimizi tanımaya çalışmamız gerekmez mi!

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"biri Kur'an'ı okuyunca, dinleyince 'ben Allah ile konuştum' deyip yemin etse bu yeminine kefaret gerekmez; çünkü doğru söylemiştir"* buyurur. Eğer iman ettiğimizi iddia ediyorsak Allah'ın bizimle konuşmasını istemez miyiz, Allah'la konuşmayı sevmez miyiz! İstemiyor, sevmiyorsak bu bizdeki nasıl bir iman, nasıl bir aşk, nasıl bir muhabbettir!

Allah, vahyini indirmiştir. Bir de âyetlerin gönle inmesi, inzal olması vardır. Gönlü açmadan gönle âyetler inmez. Kur'ân'ı okuduğumuzda "beni yaratan rabbim bunları bana söylüyor" deyip gönlümüzü rabbimize açmamız lazım. Böyle yaparsak âyetler gönlümüze inzal olur. Âyetler gönlümüze inzal olunca sanki onları ilk defa dinlemişiz gibi âyetler gönlümüzde açılır ve rabbimizin o âyetleri bize söylediğini tadarız. O zaman da "sanki bu âyeti ilk defa okudum, sanki ilk defa dinledim. Sanki uykudan uyanır gibi birden kendime geldim. Oysaki daha önce elli sefer bu âyeti dinlemiştim; ama hiç böyle anlamamıştım" deriz; çünkü okuduğumuz âyet o anda gönlümüze inmiştir. Ya daha önce vakit gelmemişti ya da o âyet üzerinde gerektiği gibi anlamaya çalışıp tefekkür etmemiştik. Bu yüzden de gönlümüze inmemişti; ama şimdi gönlümüzü açtığımız için âyetler gönlümüze inmiştir.

Biz de inşallah gönlümüzü açacağız. Zaten ramazan ayı Kur'ân ayıdır, Kadir Gecesi de Kur'ân'ın indiği gecedir. Unutmamamız lazım ki ramazanın her gecesi Kadir Gecesi'dir ve Kadir Gecesi'nin nûru bütün ramazanı kaplamış, her geceye tecelli etmiştir. İnşallah gönlümüzü açacağız ki rabbimizin vahyi gönlümüze tecelli etsin.

Allah Kadir Gecesi'nde meleklerini indirir, rûh iner. Bununla beraber her bir iş için her bir kula inerler. Yeter ki kul, gönlünü rabbine, rabbinin vahyine açsın, Allah onun gönlüne indirir.

Evet, hep beraber nezzele "indirdi" fiilini âyetlerde geçtiği şekilde anlamaya çalıştık.

Allah bizi vahyinden yüz çevirenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi gönlünü Allah'ın vahyine açanlardan, rabbini dinleyenlerden ve "rabbim Allah'tır" diyenlerden eylesin. Allah bizi rabbinden başka tarafa dönmeyenlerden, rabbinin vahyinin hakemliğini, hükmünü kabul edip ona tabi olanlardan eylesin. Allah bizi "ben rabbime, Allah'ın resulüne indirilene iman ettim ve ben Müslümanlardanım, rabbime teslim oldum" diyenlerden eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

42.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını, kuluna olan muamelesini ve bu muamelesinin bütünüyle hayr olduğunu, kuluna olan sevgisinden, aşkından, muhabbetinden ibaret olduğunu anlamaya çalışıyorduk.

Geçen sohbetimizde hep birlikte nezzele "indirdi" fiilini anlamaya çalışmıştık. Bu sohbetimizde ise benâ "bina etti, yaptı, kurdu" fiilini anlamaya çalışacağız inşallah.

Allah, kulunu yaratmıştır ve yaratmasında bir muradı vardır. Kuluna olan bütün muamelesi de üzerindeki bu muradının gerçekleşmesi ve kulunun kazanması içindir.

Unutmamamız lazım ki Allah'ın her muamelesi aşktan ve aşkı kazanmaktan ibarettir; yani kul, Allah'a âşık olsun, âbd olsun, iman etsin, takvâ sahibi olsun, muhsin olsun, güzel yapsın, güzel olsun ve ikram etsin, ihsan etsin diyedir. Allah'ın, kuluna yaptığı muameleler için bundan başka bir şey düşünülemez.

Allah'ın, kulundan istediği şey; kulunun üzerindeki muradının gerçekleşmesidir. Baktığımızda bütün peygamberler üzerinde Allah'ın muradı gerçekleşmiştir. Aynı şekilde peygamberlerle olanlar da onlarla beraber kazanmış, dolayısıyla onların üzerinde de Allah'ın muradı gerçekleşmiştir; çünkü "rabbim" demişler ve hayatlarını rablerine göre yaşamışlardır. Allah da onlara "kulum, âbdim" demiştir. İşte, bütün mesele; kulun "rabbim" demesi, Allah'ın da "kulum, âbdim" demesidir.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Allah, âyet-i kerimede Güneş'e yemin eder. **Veş şemsi ve duhâhâ:** "Güneş'e ve onun aydınlığına (âyetlerin manen gönülleri aydınlatmasına) andolsun." **Vel kameri izâ telâhâ:** "Onu takip ed(ip oku)duğu zaman Ay'a (ve nûrunu Allah'ın âyetlerinden alıp diğer insanlara o nûru saçana) andolsun." **Ven nehâri izâ cellâhâ:**[1] "Ve o (Güneş) tecelli ettiğinde gündüze (Allah'ın âyetlerinin aydınlattığı gönüle) andolsun."

Allah "Ay, Güneş'i okuduğu zaman" buyurdu. Bir şeyin anlamını bilmeden onu anladığımızı zannedersek bu yaptığımız okumak olmaz. Okumanın ne olduğunu bu âyetten anlamamız gerekir. Okumak tıpkı Ay'ın, Güneş'i okuması gibidir.

Ay, Güneş'i nasıl okur?

Ay hem Güneş'in hem Dünya'nın hem de Dünya'yla beraber Güneş'in etrafında döner ve Güneş'ten aldığı ışığı dünyaya verip etrafı aydınlatır. Ay'ın, okuması böyledir.

İnsan da Kur'ân'ı okuduğunda tıpkı Güneş'in etrafında Ay'ın dönmesi gibi âyetlerin etrafında pervane misali semah etmeli; yani Allah'ın âyetlerini aşk ile dinleyip okumalıdır. Öyle ki imanını artırsın ve âyetlerle nûrlansın. Bir de nasıl ki Ay Güneş'le nûrlanıp bu nûru dünyaya saçıyorsa insan da Allah'ın vahyiyle nûrlanırken bu nûru etrafına saçmalıdır. Kul ancak böyle yaparsa Kur'ân'ı, Allah'ın vahyini okumuş olur.

Bu durumda Kur'ân'ı okumanın şartı; hem âyetleri lafız olarak okumak hem okunan âyetlerde Allah'ın ne dediğini anlamak hem de Allah'ın o âyetlerde ne demek istediğini; yani Allah'ın muradının ne olduğunu anlamaktır. Kul, âyetleri böyle anlayınca iman eder ve iman nûru onun gönlüne iner. Önce

[1] Şems /1-3

imanın nûru kendisinde aşka, muhabbete sonra da ahlaka, amele dönüşür ve imanı onun üzerinde görünür. Kul amelleri, fiilleri üzerinden insanlara imanını aksettirir. Diğer bir tabirle iman nûru onun üzerinde amel olarak tecelli eder. Nûr tecelli edince kendisi aydınlanmış, hidâyete ermiş, sırât-ı mustakîme, rabbine giden yola girmiş olur ve hem kendisi rabbine, cennete koşar hem de gönlündeki iman nûruyla insanları aydınlatır.

Kulun kendisini de insanları da aydınlatan şey; imanın, aşkın, muhabbetin, Allah'ın isimlerinin güzelliğinin kendisi üzerinde tecelli etmesidir. Diğer türlü Allah'ın vahyinin nûru olmadan hiç kimse aydınlanamaz, karanlığından kurtulamaz. Böyle olmadan da hiç kimse Allah'ın vahyini okumuş olmaz.

"Onu bürüdüğünde geceye (âyetlerin, nefsi tamamen bürümesine) andolsun ve göğe (gönülleri bürümesine) ve onu bina edene (bütün bunları yapan Allah'a) andolsun, yere (insanın bedenine) ve onu yayıp döşeyene (bir düzene koyana) andolsun." Allah, yaptığı işleri anlatır ve ardından kendine, esmasına, efâline yemin eder; çünkü her biri Allah'ın kudretinin, iradesinin, kullarına olan rabliğinin, aşkının, muhabbetinin tecellisidir. Allah, kuluna "her şeyi senin için ben yaptım" buyuruyor.

"(Nefis, rûh ve bedenden oluşan insanın hakiki benliğine) Nefse ve onu (güzel bir şekilde yaratıp) düzenleyene andolsun."[2] Nefsi yaratana ve onu tasviye edip şekillendirene, ona biçim verene yemin olsun ki! **Fe elhemehâ fucûrehâ ve takvâhâ:**[3] "Sonra da ona (seçim yapması için) fücuru (hak yoldan sapmayı) ve takvâyı (hak yolda olmayı) ilham edene (andolsun ki)."

Nefis öz itibariyle insanın hakikatidir, Allah'ın kendisinden nefhettiği rûhudur; ama insan çamura bulanınca bu hakikati

[2] Şems /4-7
[3] Şems /8

perdelenir. Şayet “nefis” kötü manada söylenmişse o zaman nefisten kastedilen insanın hakikati, rûhu değil onun üzerindeki perdeler, şirk, küfür, yanlış, günah ve nifaktır; ama rûhun üzerindeki perdeler temizlenince, nûrlanınca bu defa ortaya insanın hakikati çıkar.

Peki, okuduğumuz âyette Allah neden fücur kelimesine karşı takvâ kelimesini kullandı?

Fücur; kötülük, yanlış, hata, kusur, günah demektir. Yanlış olan her şey fücurdur. Takvâ, bütün yanlışların zıddını birden kapsar; çünkü takvâ, insanın Allah’a karşı kulluk sorumluluğudur. Allah, insana sorumluluğunu ilham ettiği için kul hem takvâsını hem de fücuru; yani neyin yanlış olduğunu bilir. Allah “nefse bunu ben öğrettim, ben ilham ettim” buyuruyor.

Allah bu ilhamı bir anda mı yapmıştır yoksa sürekli mi yapar?

Elbette ki yaptığı ilham Allah için bir andır; ama insan için Allah’ın yaptığı bu ilham süreklidir ve her andadır. Allah, insana takvâsını, fücurunu, bir kul olarak nasıl yapması ve ne yapmaması gerektiğini her anda vahyeder. Allah için zaman, mekân söz konusu olmadığından Allah bu ilhamı bir anda yapar, kul ise bu ilhamı her anda an be an yaşar.

Herkes Allah ile muhataptır ve Allah her anda herkese ilham eder. Allah, her kula ilham ediyorsa o hâlde her bir kul, rabbinden ilham alıyor ve levvame, emmare, mülhime nefisleri arasında gidip geliyor demektir.

Nasıl?

Allah, insana ilham ettiğinde insan mülhime makamındadır; ama insan, rabbini dinlemediğinde, takvâlı bir kul olarak “rabbim benden ne istiyor” demediğinde kendini perdeler böylelikle

levvameye, kendini kınayan, levmeden nefse iner sonra oradan da nefs-i emmareye, en kötü hâle düşer.

Allah her anda insan için gerekli olan her şeyi, öncelikle takvâsını ilham eder ve ona "kulum takvâlı ol, muttaki ol. Bana olan kulluğunu, seni dünyaya Hz. İnsan olmaya gönderdiğimi ve yaşadığın âlemde misafir olduğunu unutma" buyurur. Bununla ilgili olarak Allah âyet-i kerimede **"gerçekten biz insanı en güzel kıvamda yarattık. Sonra onu aşağıların aşağısına (hiçbir şeyi olmadan sefil bir hâlde dünyaya) indirdik."**[4] İnsanı en güzel surette yarattık sonra onu sıfır noktasına indirdik, buyurmuştur.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

İnsan dünyaya geldiğinde hiçbir şey bilmez sonra yavaş yavaş büyürken Allah ona ilham eder. Hatta büyürken değil daha anne karnındayken bile Allah insana ilham edip dünyadayken ne yapması, nasıl durması gerektiğini söyler. Doğar doğmaz yine ne yapması gerektiğini Allah ona ilham eder. Böyle olmasa insan hiçbir şey bilemez.

Örnek vermek gerekirse; kul henüz bebekken annesinin sütünü nasıl emeceğini hemen bilir ya da bir sorunu, sıkıntısı olduğunda ağlayıp feryad eder ve "benim bir sıkıntım var" der. Hiçbir şey dile getiremez; ama sıkıntısını anlatmak için böyle yapması gerektiğini bilir; çünkü Allah ona "haydi, şöyle yap" diye ilham etmiştir.

Bebek büyüdüğünde ilkin böyle öğrendiği ve hâlâ bebeklik hâlinden kurtulamadığı için bir şey isteyince ağlamaya devam eder; ama orayı geçtikçe daha farklı davranır. Yalnız, bu süreçte anne, babanın da çocuğa "bir şeyi isterken söylemen yeterlidir, ağlamana gerek yok. İstediğin şey senin için doğruysa onu sana

[4] Tîn /4-5

veririz; ama doğru değilse seni ondan koruruz" demesi gerekir. Aksi hâlde çocuk ağlamakla her şeyi alacağını zanneder.

Anne, babalar her ne kadar çocuğunu büyütse de Allah'ın ilham ettikleriyle çocuğun da kendine ait bir fikri, düşüncesi vardır. Bu yüzden çocuk "ben, bence, bana göre" der. Bir şey yapmak istediğinde anne, babasına "size ne" der ve onların söylediğini kabul etmez. Çocuğa "şuna dokunma" dediklerinde ısrarla gidip oraya dokunur. Büyüyünce ise anne, babasının "yap" dediklerini yapmaz, gidip "yapma" dediklerini yapar; yani onlara "beni kabul edin, ben başkayım, siz başkasınız, ben siz değilim. Ben, Allah'ın kuluyum ve sizden bağımsız bir varlığım. Sizin çocuğunuzum diye kulunuz, köleniz değilim. Ben de tıpkı sizin gibi, Allah'ın kuluyum, buna göre bana davranın" der. Allah, çocuğu bu şekilde sıfır noktasına bırakmış ve ona "yavaşça gel" deyip ilham etmiştir.

Allah, çocukları her anda böyle kendine davet eder. Bize düşen de çocuğumuz Allah'ın davetine icabet etsin diye ona yardım etmek, destek olmak, rabbini tanıtmak ve ona "biz hep beraber Allah'ın kuluyuz, onun yeryüzündeki misafirleriyiz. Bize bütün nimetleri veren, rızkımızı veren, hayat veren, bizi varlıkta tutan, imtihana tabi tutup hesaba çekecek olan odur. Hepimiz belli bir süreliğine dünyaya gelmişiz, bu sürede biraz kalıp ardından rabbimizin huzuruna gideceğiz" deyip ona kulluğunu, kim olduğunu öğretmektir. Tabi, çocuklarımıza kul olduklarını öğretebilmemiz için önce bizim kul olduğumuzu öğrenmemiz, buna iman etmemiz gerekir. Daha kendimiz kul olduğumuza iman etmemişsek çocuğumuza da kulluğunu öğretemez, anlatamayız; çünkü çocuk anne, babasının ne söylediğine değil onların tavırlarına, örnekliğine bakar.

Evet, okuduğumuz âyette en son Allah "nefse takvâsını ve fücurunu ilham edene yemin olsun ki" buyurup kendine yemin etmişti. Âyet, devam eder. **Kad efleha men zekkâhâ:** "Muhakkak

(nefsini) temizleyen kimse (kurtuluşa erip) felah bulmuştur.” Kim benliğinden kurtulursa saadete, kurtuluşa ermiştir.

Nefsin temizlenmesi; insanın benlikten, şirkten, küfürden, kibirden kurtulması demektir.

Allah, nefsini temizlemeyenlerin durumunu da beyan eder. **Ve kad hâbe men dessâhâ:**[5] “Fakat onu (kötülüğe) gömen (ve bu kötülüğü örtmeye çalışarak kendini temize çıkaran) kimse ise (hüsrana uğrayarak) harab olmuştur.” Nefsini temizlemeyenler, temizlemeye çalışmayanlar kendi kendini kirletmiş ve kendi işini bitirmiştir. Eğer Allah “(Kıyamet günü, nefsini tezkiye edip günahlarından) Temizlenen kimse ise muhakkak ki felah bulmuş (kurtuluş ve saadete ermiş)tir.”[6] buyuruyorsa o hâlde nefsimizi temizlemeden kurtulmamız mümkün değildir.

“Onlar üzerlerindeki göğe (hiç) bakmadılar mı? Biz onu nasıl bina etmiş ve (yıldızlarla) süslemişiz, onun hiçbir çatlağı (ve eksiği de) yoktur ve yeryüzüne (de hiç bakmadılar mı ki), biz onu (nasıl) yaydık ve orada sabit dağlar yerleştirdik. Üstelik orada her türden güzel (göz alıcı ve iç açıcı) çift(ten bitki)ler bitirdik. (Bütün bunlar, Allah’a) Yönelen (onu bilmek ve tanımak isteyen) her bir kul için bir basiret (onun sevgisine, rahmet ve kudretine kulun şahid olması) ve zikirdir.”[7] Bunların hepsi kul içindir. Kulun âyet olarak okuması, gönül gözünü açtırması ve onu Allah’ın kudretine, sevgisine, rahmetine, nimetine, ikramına erdirmesi içindir.

Allah her şeyi âyet olarak anlatmıştır. Âyet olmayan hiçbir şey yoktur. Gök de, yıldızlar da, Güneş de, Ay da, rüzgâr da, denizler de, ağaçlar da, bitkiler de, yağmur da, bulutlar da her şey âyettir. Kul, gönlüyle bakarsa varlıktaki her şeyi âyet olarak okur.

[5] Şems /9-10
[6] A'lâ / 14
[7] Kaf /6-8

Nasıl ki her şey âyetse insan da bütün âyetleri içinde barındıran bir kitaptır; çünkü bütün varlık, Allah'ın bir, iki ya da üç isminin tecellisine mazharken, insan Allah'ın bütün isimlerine mazhar olmuş tek varlıktır. Allah'ın bütün isimleri insanda tecelli ettiği için melekler insana secde etmiş ve âyet-i kerimede **"o, göklerde ve yerde ne varsa hepsini kendi katından (bir lütuf olmak üzere) sizin hizmetinize vermiştir"**[8] buyurduğu üzere Allah bütün varlığı insanın hizmetine, emrine vermiştir.

Allah'ın göğü, yeri bize âyet olarak anlatmasının bir hikmeti vardır. Hikmeti olmasa bizim gökle ne işimiz var, Allah neden onu bize anlatsın! Allah bize göğü, yıldızları, Ay'ı, Güneş'i anlatıyor ki gönül gözümüzü açıp onları bir âyet olarak okuyalım ve varlık üzerinden rabbimizi tanıyalım; çünkü bu âleme rabbimizi, kendimizi tanımaya, anlamaya gelmişiz. Allah'ı tanıyan Allah'ı sever, ona iman eder, âşık olur. Allah'ı tanımayan ise ona iman edemez, âşık olamaz, her şeyini, canını feda edecek kadar kurban olamaz.

Okuyacağımız bu âyette yine kulları için yaptıklarını Allah beyan eder. **"Allah, yeryüzünü sizin için yerleşmeye elverişli bir yer, göğü ise (üstünüze) bir bina (tavan) kılandır."** O, yeri sizin için oturma yeri, karar yeri, ikamet etme yeri kıldı. **"Hem size şekil verip şekillerinizi güzel kılan hem de sizi temiz şeylerle rızıklandırandır. İşte, rabbiniz olan Allah budur. Âlemlerin rabbi olan Allah mübarek (ve şanı yüce)dir."**[9]

"Göğü ellerimizle (sınırsız güç ve kudretimizle) biz bina ettik ve (onu sürekli) genişleten de elbette biziz. Yeri de biz (her türlü ihtiyaca göre) döşedik. (Bak, biz nimetleri) Ne güzel döşeyiciyiz! Umulur ki tezekkür edersiniz (bunları düşünüp öğüt alırsınız) diye her şeyden de (erkek ve dişi olmak üzere) çift çift

[8] Câsiye /13
[9] Mu'min /64

yarattık."[10] Umulur ki iman eder, rabbinizin yakınlığını tadar ve "bunu rabbim benim için yaptı" dersiniz.

"Allah'ın rahmetinin eserlerine bir bak! Yeryüzünü ölümünden sonra nasıl diriltiyor!"[11] Ölümünden sonra yeryüzünü ne güzel diriltiyor, yağmuru; rahmeti indirip nasıl da onu yeşertiyoruz!

"O hâlde (cin ve insan şeytanlarından ve nefsinizin azgınlığından) Allah'a firar edin. (Resulüm! De ki) Muhakkak ki ben, onun tarafından size (gönderilmiş) apaçık bir uyarıcıyım." Ben Allah'ın vahyini size inzar ediyorum. Her şeyi anlatıp gözünüzün önüne seriyorum ki rabbinize iman edesiniz, rabbinize koşasınız, firar edesiniz. **"Allah ile beraber başka bir ilâh edinmeyin! Zira ben, onun tarafından size (gönderilmiş) apaçık bir uyarıcıyım."**[12]

"Peki, (inkâr edenler) devenin nasıl yaratıldığına bakmazlar mı? Ve göğün nasıl yükseltildiğine? Ve dağların nasıl dikildiğine? Ve yeryüzünün nasıl yayılıp döşendiğine (bakmazlar mı)?"[13]

"Allah, gökleri görebildiğiniz bir direk olmaksızın yükselten sonra Arş'a hükümran olan, Güneş'i ve Ay'ı (da emrine) boyun eğdirendir. Her biri belirlenmiş bir vakte (kıyamete) kadar (yörüngesinde) akıp gider. (O, her) İşi idare eder, âyetleri açıklar ki rabbinize kavuşacağınıza kesin olarak ikna ol(up iman ed)esiniz!"[14] Demek ki bütün işleri Allah tedbir ediyor, yönetiyormuş!

[10] Zâriyât /47-49
[11] Rûm /50
[12] Zâriyât /50-51
[13] Ğaşiye /17-20
[14] Ra'd /2

Evet, bütün işleri yapan Allah'tır. Kul da buna karşılık ya rabbine iman edip kulluk yapar ya da ilâhlık taslar. Ya, rabbinin kudretine şahid olup göğe, yere, Ay'a, yıldızlara, ağaçlara, her şeye bakıp "rabbim Allah'tır" der ya da "bende de bir şeyler var, ben de istediğim şeyleri yapıyorum" deyip kendini rabbine şirk koşar. Allah da bize "bütün işleri ben tedbir ediyor, yönetiyor, idare ediyorum, bana şirk koşmayın" buyuruyor.

"Yeryüzünü yay(ıp döşey)en, orada sabit dağlar ve nehirler var eden ve orada her türlü meyvelerden (erkek ve dişi olmak üzere) ikişer çift yaratan odur. Geceyi de gündüz(ün üzerin)e (o) örter. Muhakkak ki bunda (enine boyuna düşünüp) tefekkür eden bir kavim için âyetler (ibret ve delililer) vardır."[15] Bunların hepsi âyet olarak okuyanlar için; rabbinin kudretinin, kullarına olan ikramının, onları ciddiye alıp sevmesinin delilidir, âyetleridir.

"Ayrıca yeryüzünde birbirine komşu kıtalar, üzüm bağları, ekinler, (bir kökten çıkan) çok gövdeli ve tek gövdeli hurma ağaçları vardır. (Hepsi farklı özelliklerde olmalarına rağmen) Bir su ile sulanır. Hâl böyle iken yemişlerinde onların bir kısmını bir kısmına üstün kılarız." Hepsi aynı topraktan, sudan beslenir; ama buna rağmen her birinin rengi, şekli, tadı, kokusu farklıdır. **"Muhakkak ki bunda aklını kullanan bir kavim için âyetler (ibret ve delililer) vardır."**[16] Bütün insanlar bir araya gelse bile bir meyve yaratamaz, bir çiçek yaratamazlar. Sadece birini ötekine vurup fıtratını bozabilirler; ama asla yaratamazlar.

"Göğü de o yükseltti, (her şeye bir denge ve) ölçü koydu. (İnsana da onu yaratılmış en şerefli varlık kılarak Allah'a âbd olma ölçüsünü koydu.)" Allah her şey için bir mizan, denge, ölçü koymuştur.

[15] Ra'd /3
[16] Ra'd /4

Allah "ölçüyü o koydu" dedikten hemen sonra emir verir. **"Sakın (yaratılıştaki bu denge ve) ölçüde haddi(nizi) aş(arak onu bozmaya kalkış)mayın! Ölçüyü adaletle tutun ve ölçüyü eksik tutmayın (gönlünüzdeki ölçüye de dikkat edin; Allah'a, insanlara ve varlığa gerektiği kadar kıymet verin)."**[17] Yalnızca bir şey alıp satarken değil bütün konularda dengede olun, adil olun!

Adil olmak; her hak sahibinin hakkını teslim etmektir. İnsan önce insana karşı adil olmalıdır. Allah, insana melekleri secde ettirmiş ve onu kendisine âbd olsun, iman etsin, diye yaratmışsa bu durumda insandan Allah'a âbdlik dışında bir şey beklemek ya da istemek doğru değildir. Allah, insanı kendisine âbd olsun, iman etsin diye yarattığı için insanın bütün kıymeti, değeri, şerefi imanına, kulluğuna, âbdiyetine göredir; yani biri Allah'a ne kadar iman etmiş, kul olmuş, rabbini ne kadar ciddiye alıp itaat etmiş, resulüne ne kadar tabi olup onu örnek almış ve resulüne ne kadar benzemişse Allah katında o kadar şerefli, kıymetli, değerli olur. O yüzden insana; Allah'ın âbdi, kulu olarak bakmayanlar insana bakarken Allah'ın nazarıyla nazar etmemiştir. Her neye göre insana bakıyorlarsa şerefi baktıkları o şeyde zannetmişlerdir.

Örnek vermek gerekirse; biri insana bakarken onun parasına, malına, mevkisine, gücüne göre bakıyorsa o zaman taptığı, âbd olduğu şey paradır, maldır, mevki, makamdır ve baktığı bu yer Allah'ın "bak" dediği değil, şeytanın "bak" dediği, gösterdiği yerdir. Oysaki rabbi, onun gönlüne ilham edip ne yapması, nasıl bakması gerektiğini her anda ona vahyeder. O ise rabbinin vahyine değil şeytanın söylediklerine bakar ve onu ciddiye alır.

Evet, Allah "ölçüyü adaletle tutun ve ölçüde, mizanda eksiklik yapmayın" buyurdu. Bir kul, insana Allah'ın âbdi olarak bakmaz ve insana Allah'ın öğrettiği gibi muamele etmezse gönül

[17] Rahmân /7-9

mizanını bozmuş olur. Gönül mizanı bozuk olduğu için kendini de insanı da yanlış tartar. Oysaki insanın mahlûkata bakarken her şeye Allah'ın âyetleri olarak bakıp onda rabbinin âyetlerini, kudretini, kendisine olan ikramını, sevgisini ve kendisini ciddiye almasını okuması gerekirdi. İşte, insan mahlûkatı böyle okumazsa Allah'ın koyduğu dengeyi bozmuş ve adil olamamış olur. Allah, kaybedenleri anlatırken "onlar Allah'ın hakkını takdir edemediler"[18] buyuruyor ya, Allah'ın istediği gibi bakmayanlar da Allah'ın hakkını takdir etmeyenlerdir.

Allah'a âbd olmamız için Allah'ın hakkını takdir etmemiz şarttır. Allah'ın hakkını takdir etmek "Allah ne dediyse doğru odur. Mülk Allah'ındır. Ben onun kuluyum, Allah beni ona âbd olayım, iman edeyim, muhsin olayım, güzel yapayım, güzel olayım, rabbime, cennete koşayım ve Hz. İnsan olayım diye yaratmıştır" demektir. İnsan buna iman edip gereğini yaparsa adil olmuş, Allah'ın hakkını takdir etmiş olur. Yoksa gönül terazisi bozuk olduğu, adil olmadığı, Allah'a göre bakmadığı için insana, varlığa olan bakışıyla zulmeder ve zalim olur.

En basitinden; Allah, çocukları kullarına emanet edip "kulumu sana emanet olarak veriyorum, haydi onu bana âbd olması için yetiştir ve büyüt" demiştir. Eğer anne, babalar çocuklarını Allah'tan bir emanet olarak görüp onları Allah'a âbd olarak yetiştirmezlerse çocuklarına adil olmamış, onlara bakarken Allah'a göre bakmamış, bakışlarıyla onlara zulmetmiş, dolayısıyla Allah'ın hakkını takdir etmemiş olurlar.

Anne babaların, çocuklarını büyütmesi gibi aslında çocuklar da anne, babalarını manevi olarak büyütür ve onlara sabrı, fedakârlığı, terbiye etmeyi, rezzaklığı, kerimliği, rahimliği öğretirler; yani Allah'ın, kullarını anne, babalara emanet

[18] En'âm /91, Hacc /74, Zumer /67

etmesinin sebebi; Allah'ın isimleri anne, baba üzerinde tecelli etsin diyedir.

Aynı şey eşler için de geçerlidir. Eşler birbirlerinin yanında huzur bulsunlar, sükûn bulsunlar, birbirlerine mutluluk olsunlar, saadet olsunlar, bir ve beraber olsunlar, dünya hayatının imtihanı kendilerine ağır gelmesin, birbirlerinden güç alsınlar, tabir-i caizse birbirlerinden nefes alsınlar diye Allah onları eş kılmıştır. Hâl böyleyken eşler birbirlerine bu şekilde bakmazlarsa yanlış yapmış, gönül terazilerini bozmuş ve birbirlerine saadet değil azap olmuş olurlar.

Devamlı olarak "insan, insan için cennet de olur cehennem de olur" diyoruz. Şayet birinin gönül terazisi düzgünse insanlara cennet olur; ama gönül terazisi bozulmuşsa bu defa insanlara cehennem olur. Allah âyet-i kerimede **"kitâbı ve mizanı (adaleti) hak olarak indiren Allah'tır"**[19] buyurmuştur.

Allah, mizanı; yani teraziyi indirmiş, inzal etmiş, nüzul etmiştir. Bu terazi Kur'ân'dır, yoksa bakkal terazisi değildir! Eğer gönlümüz Kur'ân'a, Allah'ın vahyine açık olursa ve Kur'ân gönlümüze inerse gönlümüzdeki terazi Kur'ân terazisi, Allah'ın terazisi olur; ama gönlümüzdeki terazi Kur'ân terazisi olmazsa o zaman da nefsin, şeytanın terazisi olur ki böyle olunca da gönlümüz doğru ölçemez; çünkü şeytanın terazisi düzgün olsaydı zaten kendisi rabbine isyan etmez, itiraz etmez, iblis olmaz, kâfir olmazdı.

Bizim de "acaba gönlümüz Allah'ın terazisi mi yoksa şeytanın terazisi midir" diye kendimize bakmamız lazım. Şayet gönlümüz Allah'ın terazisi olsaydı peygamberler gibi olur, Allah'ın nazarıyla nazar eder, her hak sahibine hakkını teslim eder,

[19] Şûrâ /17

insanlar için cennet olurduk; ama genel olarak baktığımızda durumumuz ortadadır.

Peki, insan, insan için nasıl cennet olur?

İnsan, Allah'a göre, Allah'ın isimleriyle muamele edince birbiri için cennet olur. Bu da ancak Kur'ân'a göre muameleyle mümkündür. Kul birine rahmet edince, ikram edince, onu sevince, sevindirince, sıkıntısını giderince, düştüğünde elinden tutup kaldırınca ve ona Allah'ın isimleriyle muamele edip hidâyete, imana, cennete vesile olunca ona cennet olur, aynı zamanda cennetine vesile olur. Allah da onun bu yaptıklarına karşılık isimleriyle onun gönlüne tecelli eder ve ona karşılığını verir; çünkü Allah'ın bu konuda vaadi vardır. Allah âyet-i kerimede **"kim bir güzellik yaparsa biz onun güzelliğini (katımızdan bir güzellik vererek daha da) artırırız"**[20] buyurmuştur. Bu yüzden Allah, kulun yaptıklarına karşılık ona yaptığı her güzellik için bire en az on verir. Yetmez, bir de isimleriyle tecelli eder ve ona kendinden güzellik verir.

İnsan birbiri için cennet olduğu gibi birbiri için cehennem de olabilir. Biri kendi hakikatini örtünce, Allah'ın vahyini yok sayıp kendisine nefhettiği rûhu perdeleyince, karşısındakine Allah'ın vahyiyle değil de nefisle, şeytanla muamele edince bu defa insana cehennem olur. Bu da onun gönül terazisinin şeytanın terazisi olduğunu gösterir; yani gönlündeki şeytanın terazisi ona "falancaya böyle muamele et" der o da karşısındakine öyle muamele eder ve bu muamelesiyle de karşısındaki kişiye cehennem olur.

İnsan bu şekilde ters tarafta durunca sonunda nûrunu, rabbini kaybeder ve şeytanla beraber olur, zulmette (karanlıkta) kalır, zalim olur. İnsan böyle yaparak aslında en büyük zulmü kendine yapar. Her ne kadar karşısındakine zulmetmiş olsa bile

[20] Şûrâ /23

zulmettiği kişi manevi olarak kaybetmez; çünkü sabreder ve yaşadığı şey için "bu bir imtihandır" derse manevi olarak kazanır. Bu nedenle Allah âyet-i kerimede **"ey iman (ettiğini iddia) edenler! Siz kendinizden sorumlusunuz. Siz hidâyete erdiğiniz takdirde dalâlete düşenler size (hiçbir) zarar veremezler"**[21] buyurmuştur.

Evet, biri karşılaştığı olayları rabbinden bir imtihan olarak görür ve Allah'ın istediği gibi durursa kötü yapanların kötülüğü onun gönlüne dokunamaz. Belki zahiri olarak sıkıntı yaşar; ama insanların kötülüğü onu kötü yapmaz, rabbiyle arasına girmez, onu rabbinden uzaklaştırmaz. Bununla ilgili olarak Allah bize Firavun'un hanımı Hz. Asiye'yi örnek vermiştir. **"Allah, iman edenler için de Firavun'un karısını misal verdi. Hani o, 'rabbim! Bana katında, cennette bir ev yap, beni Firavun'dan ve onun (kötü) amelinden kurtar ve beni (şu) zalimler topluluğundan da kurtar' demişti."**[22] Âyet-i kerimede gördüğümüz üzere Hz. Asiye "beni Firavun'un küfründen de şirkinden de yaptıklarından da kurtar. Ben sana sığınıyorum. Firavun'un sarayını da ondan bir şey almayı da istemiyorum. Ben senin övdüğün yeri, ahireti, cennetteki evini istiyorum" demiş, Allah da ona istediğini vermiştir.

Firavun, Hz. Asiye'yi büyük bir işkenceyle şehid etmiş; ama Hz. Asiye rabbine, rabbinden istediğine kavuşmuştur. İşte, Allah Hz. Asiye'yi mü'minlere örnek göstererek bize "sen, firavunun hanımı da evladı da olsan 'Allah' dedin mi kazanırsın" buyuruyor. Bu yüzden zulmedenler karşısındaki kişiye zulmederek kendileri kaybederler. Zulmettikleri kişiye manevi olarak zarar veremezler. Öyleyse bize düşen; ne yaşarsak yaşayalım her şeyi rabbimizden bir imtihan olarak görüp rabbimizin sevdiği, razı olduğu gibi yapmaktır. Aksi hâlde peygamberin en yakını bile olsak manevi

[21] Mâide /105
[22] Tahrîm /11

olarak bir şey kazanamayız; çünkü Allah inkâr edenlerle ilgili olarak bu defa Hz. Nûh (a.s.) ile Hz. Lût (a.s.)'ın hanımlarını bize örnek verir.

"(Resulüm!) Allah, (akrabalık bağının kendini kurtaracağını zanneden) kâfirler için Nûh'un karısı ile Lût'un karısını misal verdi. Bu ikisi, kullarımızdan iki sâlih kulun (nikâhı) altında idiler de onlara hainlik ettiler. (Kocaları) Allah'tan (gelen) hiçbir şeyi onlardan savamadı. Onlara, '(haydi ateşe) girenlerle beraber siz de ateşe girin' denildi."[23]

Görüldüğü gibi ikisi de salih kulların nikâhında olmalarına rağmen iman etmedikleri için cehennemi boyladılar. Bütün bunları göz önüne alarak bilmemiz lazım ki Allah, kulundan mutlaka kulluk istiyor, âbdiyet istiyor, iman istiyor. Böyle olmadan hiç kimse, peygamberin en yakını bile olsa bir şey kazanamaz.

Allah, kulluğunu yapıp kazanabilmesi için herkese imkân verir. Yeter ki insan, rabbine âbd olmayı, yakın olmayı istesin. Biri kulluk yapmayı istiyorsa Firavun'un hanımı da olsa iman edebilir; ama kulluk yapmak istemiyorsa peygamber hanımı bile olsa iman edemez. Bu konudaki tercih insanın kendisine aittir. Allah bütün kullarını iman etme ya da inkâr etme konusunda serbest bırakmıştır, kimse kimseyi küfre de imana da zorlayamaz. Buna kimsenin gücü yetmez.

İnsanı imana zorlamak ayrı şey iman etmesi için insana yardım etmek ayrı şeydir. Elbette ki mü'minler birbirlerine Allah yolunda yardım edebilir, etmelidir; çünkü Allah, mü'minleri anlatırken **"mü'minler ancak kardeştirler."**[24] **"Mü'min erkeklerle mü'min kadınlar da birbirlerinin velileri (dost ve yardımcıları)dır"**[25] buyurmuştur, dolayısıyla mü'minler manevi

[23] Tahrîm /10
[24] Hucurât /10
[25] Tevbe /71

olarak kazanmak için her konuda Allah yolunda birbirlerine yardım eder; ama kimsenin tercihine karışamazlar.

Hepimiz bu dünyada yolcuyuz ve istesek de istemesek de Allah'ın huzuruna gideceğiz. Her gün biraz daha dünyadan uzaklaşıp Allah'ın bize tanıdığı sürenin sonuna doğru yol alıyor, ahirete yaklaşıyoruz. Hepimiz için sadece iki seçenek vardır ya ahirete kazanmış olarak ya da kaybetmiş olarak gideriz. Ya hayatı rabbimizle beraber rabbimizin huzurunda yaşarız ya da şeytanın istediği gibi yapar şeytanla beraber yaşarız. Hiç kimse için üçüncü bir tercih yoktur ve nasıl yaşayacağıyla ilgili tercih de tamamen insana aittir.

Her zaman söylüyoruz "hiç kimse benim gücüm şeytana, nefsime yetmedi, şeytan bana hile yaptı, beni kandırdı" deyip şeytana uymayı Allah'a mazeret gösteremez. Allah, Kıyamet günü kaybedenlerin hâlini anlatırken âyet-i kerimelerde **"o gün, zalim (kimse) ellerini ısırıp şöyle der: 'Keşke ben de (insanları Allah'ın hidâyetine davet eden) resulle beraber bir yol tutsaydım! Yazıklar olsun bana, keşke (haktan yüz çeviren) falancayı dost edinmeseydim. Andolsun ki (iman edenler için bir) zikir (olan Kur'ân) bana geldikten sonra o beni dalâlete düşürdü.' Zaten şeytan, insanı (uçuruma sürükler sonra da) yüzüstü bırakır."**[26] **"Nihayet (onların hesapları görülüp) iş(leri) bitirilince şeytan (onlara) der ki: Muhakkak, Allah size hak olan (âyetleri ve resulleriyle, hakikat)i vaad etti, ben de size (hoşunuza giden şeyleri) vaad ettim; ama sözümden caydım. Bununla beraber zaten benim sizi zorlayacak bir gücüm yoktu. Ben sadece sizi (apaçık ortada olan hakikati inkâra) davet ettim, siz de hemen benim davetime icabet ettiniz. O hâlde beni kınamayın, kendinizi kınayın! (Bugün artık) Ne ben sizi kurtarabilirim ne de siz beni kurtarabilirsiniz"**[27] buyurmuştur. Gördüğümüz gibi iblis

[26] Furkân /27-29
[27] İbrâhim /22

kendisine uyanlara Kıyamet günü "ben seni davet ettim; ama Allah da seni davet etmişti; fakat sen rabbini dinlemedin, beni dinledin. Madem öyle şimdi beni değil nefsini kına" diyor. Eğer iblis bile kendisine uyanlara Kıyamet günü "beni kınama, kendini kına" diyorsa bu durumda hiç kimse şeytana uymayı mazeret olarak gösteremez; çünkü Allah ne yapması ve ne yapmaması gerektiğini en ince ayrıntısına kadar insana anlatmış ve "sakın şeytanın adımlarına tabi olmayın! Çünkü o, sizin için apaçık bir düşmandır"[28] buyurmuştur.

Allah, Âdem'e secde etmelerini meleklere emrettiğinde hepsi secde etmiş, yalnızca iblis secde etmemiş ve **"(insan secdeye layık olmadığı hâlde Âdem'e secde etmemi emretmekle beni azgınlığa mahkûm ettin) öyle ise beni azgınlığa mahkûm etmene karşılık ben de onlar(ı azdırmak) için mutlaka senin (dosdoğru yolun olan) sırât-ı mustakîmin (üzerind)e oturacağım. Sonra mutlaka onlara önlerinden, arkalarından, sağlarından ve sollarından yaklaş(ıp onları kendime bağlay)acağım ve (sen) onların çoğunu şükredenlerden bulmayacaksın"**[29] demiştir.

Peki, şeytan, dediğini yapmış mıdır?

Allah âyet-i kerimede **"andolsun iblis, onlar hakkındaki (çoğunu azdırıp ihlâslı kulları ise kandıramayacağına dair) zannını doğru çıkardı; çünkü mü'minlerden bir zümrenin dışında (hepsi) ona tabi oldular"**[30] buyurduğuna göre dediğini yapmıştır.

Şeytanın bütün gayesi zaten insanı rabbine karşı nankör yapmak ve ona kaybettirmektir, bu yüzden şeytan, insanı sırât-ı mustakîmden çıkarmaya çalışmakla kendi sözünü yerine getirmeye çalışır. İnsanın yapması gereken ise şeytanın hilelerine kanmamak, ona uymamak ve hayatı Allah'ın emrettiği şekilde

[28] Yâsîn /60
[29] A'râf /16-17
[30] Sebe /20

yaşamaktır. Biri şeytana uyunca kulluk vazifesini yerine getirmemiş olur ki böyle olunca da Kıyamet günü kendini kurtarmak için şeytana uymayı mazeret olarak gösteremez.

Bilmemiz lazım ki kaybedenler Kıyamet günü "beni şeytan kandırdı" dedikten ve şeytan da kendini savunduktan sonra Allah görevli meleklere "ikisini yakalayıp bağlayın ve cehenneme atın"[31] buyurur. Şeytana uymanın, onun verdiği vesvesenin peşinden gitmenin sonucu budur. Allah, açık açık şeytana uymamak gerektiğini beyan etmiştir, dolayısıyla "ben bilmedim, anlamadım, benim gücüm şeytana yetmedi" demek asla mazeret değildir. Ne demek gücüm yetmedi! Allah sana ağız vermiş; ama sen "kendime hâkim olamayıp küfrettim" diyorsun! Eğer sen kendine hâkim olmadıysan o zaman şeytan sana hâkim oldu demektir! Madem kendine hâkim olamadın öyleyse "Allah" deseydin, "estağfirullah" deseydin veya kızdığında "lâ havle vela kuvvete illa billahil aliyyul azim: 'Bütün güç, kuvvet, kudret aliyy ve azim olan Allah'a aittir.' O beni imtihana tabi tutuyor" deyip euzu besmele çekseydin! Neden Allah sana hâkim değil! Neden gönlünü rabbine açmadın da şeytana açtın!

Allah Rahmân Sûresi'nde nimetlerini bir bir sayar ve hemen ardından **"o hâlde rabbinizin nimetlerinden hangisini yalanlıyorsunuz"**[32] buyurur. Yalanlamak demek; yok saymaktır, "evet, doğrudur Allah öyle söylemiş" deyip Allah'ın vahyini görmezden gelmek, üzerinde tefekkür etmemek, anlamaya çalışmamak, âyetlerin gereğini yerine getirmemek ve Allah'ın verdiği nimetler için şükretmemek, hamd etmemektir. Allah sana bu kadar nimet ikram etmişse, seni her anda kendine davet ediyor, kendine çekiyorsa sen de gönlünü rabbine aç ve gereğini yapıp şükret. Sana şeytan değil Allah hâkim olsun. Aksi takdirde rabbinin nimetlerini yalanlamış olursun.

[31] Hâkka /30-31
[32] Rahmân /18

İnsan bir kâinattır. İnsanın gönlü kâinattan daha geniştir. Bundandır ki kendi gönlünü seyredenler "*bütün kâinatı bir mü'minin gönlüne koysan, sanki bir sahraya bir saman çöpü koymuşsun gibi görünür"* demiştir. İnsanın gönlü böylesine büyük ve geniştir. Bu yüzden Allah hadis-i kutside *"yer, gök, tecellimi alamadı; ama insanın gönlü tecellimi aldı"*[33] buyurmuştur. İnsan, Allah'ın bütün isimlerinin tecelli ettiği bir kâinattır; çünkü Allah ona rûhundan nefhetmiştir.[34]

Gönlü idare etmek çok zor bir şeydir. Bırakın kendi gönül kâinatımızı idare etmeyi, kendi evimizi bile idare edemiyoruz. Hâl böyleyken kendimizi; yani koca bir kâinatı, kâinat kadar geniş olan gönlümüzü nasıl idare edeceğiz!

İnsan, gönlü kâinattan daha geniş olmasına rağmen gönlünü daraltır, küçültür, küçücük bir yerden bakar ve "dünya budur, ben de buyum, insanlar da budur" der. Böyle yapmak ona kolay gelir. İnsan, gönlünü küçültürken aslında kendini küçültür, küçücük yapar. Dünya ile bir oyuncak gibi oynar, dünya hayatı kendisi için oyun ve eğlence olur. Aslında kendisi oyuncak olmuş, kendini şeytana, nefse oyuncak yapmıştır. Eğer âlemlerin rabbi olan Allah onun gönlüne tecelli etseydi hiç oyuncak olur muydu, şeytan onunla oynayabilir onu oyuncak gibi kullanabilir miydi? Ona istemediği şeyleri yaptırabilir, söyletebilir, düşündürebilir miydi? İpi onun boynuna takıp peşinden koşturabilir miydi? - Elbette ki hiçbirini yapamazdı.

Şeytanın elinde insanın oyuncak olmasının sebebi; insanın, rabbinden yüz çevirmesi, rabbinin kendisi için indirdiği takvâ elbisesini giymemesi, takvâ azığını yiyip içmemesi, rabbine karşı kulluk sorumluluğunu yerine getirmemesidir. İnsan, "ben Allah'ın âbdiyim, benim rabbim Allah'tır" demediği için şeytanın elinde oyuncak olur. Eğer "ben Allah'ın kuluyum" derse bütün kâinat

[33] El Aclûnî, Keşfü'l Hafâ 2: 165; İmam-ı Gazali, İhyâ-u Ulûmiddîn, 3: 14
[34] Hicr /29

onun gönlünde bir çöp kadar olur. Böyle biri rabbinden geldiğini, rabbine gideceğini, rabbinin kendisini muhatap aldığını ve rabbiyle muhatap olduğunu bilen biridir. Allah'ın her anda gönlüne vahyedip kendisine davet ettiğini bilen, bu vahyi işiten, her şeyin kendisinin hizmetine verildiğini, emrine amade kılındığını bilen biridir. Bu kul hiç dünya hayatına tenezzül eder mi, dünya hayatına aldanır mı! Bütün dünya onun olsa bile sanki bir çöpü olmuş ya da bütün dünya ondan alınsa bile sanki bir çöpü kaybetmiş gibi olur.

Evet, dünyaya karşı gönlü bu hâlde olan biri dünyalık şeylere tenezzül etmez; ama dünyayı yine de sever; çünkü dünyada Allah'ın rızasını, ebedi hayatı, Allah'ın dostluğunu kazanma imkânı vardır. Dünya bundan dolayı kıymetlidir, değerlidir. Biz de hiçbir zaman "dünya boştur" demiyoruz. Dünya hayatı Allah'ın, kuluna verdiği kazanma imkânıdır, hiç boş olur mu! Dünya hayatı ancak imansız yaşanırsa boş olur, oyun olur, eğlence olur; ama kul bu dünya hayatında Allah ile beraber olursa dünya onun için asla boş olmaz; çünkü o, dünyanın yalnızca rabbinin rızasını, dostluğunu, yakınlığını, ebedi hayatını kazanma imkânı olduğunu bilir, onun için dünyayı sever; yani mü'min dünyayı sevmez diye bir şey yoktur. Elbette ki dünyayı sever; ama sadece Allah için sever, Allah'ın kendisine verdiği dünyalıkları da onlarla ebedi hayatını kazandığı için sever. Böyle olunca da bu sevgisi Allah'a gider.

Dünya hayatını nasıl yaşamamız gerektiğini ancak peygamberlerin hayatlarından öğrenebiliriz; çünkü bütün peygamberler hayatlarıyla, kulluklarıyla, imanlarıyla bizim için örnektir. Tüm peygamberlere baktığımızda hepsinin ne büyük imtihanlara tabi tutulduğunu ve bu imtihanlara karşı nasıl da Allah'ın sevdiği gibi yaptıklarını görürüz.

Mesela; Allah âyet-i kerimede **"İbrâhîm'de ve onunla beraber (iman eden) kimselerde sizin için gerçekten güzel bir**

örnek vardır”[35] buyurmuştur. Peygamberlerin her biri bizim için örnektir; ama Allah, Hz. İbrâhîm (a.s.)’ı ayrıca bize örnek olarak göstermiş ve Hz. İbrâhîm (a.s.)’ın ateşe atıldığını, evladını kurban etmekle imtihana tabi tutulduğunu anlatmıştır. Tabi ki Hz. İbrâhîm (a.s.) bunlar dışında da başka imtihanlar yaşamıştır. Örneğin; babası ona **“ey İbrâhîm! Sen benim ilâhlarımdan yüz mü çeviriyorsun? Andolsun eğer (bu söylediklerinden) vazgeçmezsen mutlaka seni taşlarım! Haydi, (benim dinime dönene kadar) uzun(ca) bir süre benden uzak dur”**[36] dediğinde, Hz. İbrâhîm (a.s.) **“muhakkak ki ben rabbime gidiyorum, (o) bana doğru yolu gösterecektir”**[37] deyip gitmiş ve yol boyunca pek çok imtihanlar yaşamıştır.

Hz. Mûsâ (a.s.) da bir adamı attığı yumrukla öldürüp bulunduğu yeri terk emiş[38] ve en son bir ağacın altına oturup “rabbim! Gerçekten ben, bana indireceğin her hayra muhtacım”[39] demiştir. Hz. Mûsâ (a.s.) gittiği yerde aç ve susuz kalmıştı, bir yeri bilmiyor, kimseyi tanımıyordu. Sonra gidip Hz. Şuayb (a.s.)’a çobanlık yapmıştı; yani onun da yaşadığı büyük sıkıntıları, tabi tutulduğu büyük imtihanlar vardı.

Hz. Yûsuf (a.s.)’a baktığımızda onun da hayatı imtihanlarla geçmiştir. Önce kardeşleri onu kuyuya atmıştı sonra kuyudan çıkarılıp Mısır’a götürülmüş, ardından iftiraya uğrayıp zindana girmiş, en sonda ise Allah’ın onun için takdir ettiği muradı gerçekleşmiştir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için de aynısı geçerlidir. Daha doğmadan önce babasını sonra küçük yaşta annesini kaybetmiş, hayatı yaşarken nice yakınlarını kaybetmiş, taşlanmış, daha sonra

[35] Mumtehine /4
[36] Meryem /46
[37] Sâffât /99
[38] Kasas /15
[39] Kasas /24

ise miraca çıkmıştır. Kısacası peygamberlerin hepsi büyük imtihanlara tabi tutulmuş, gerekeni yapınca ise Allah onlara ikram etmiştir.

Sıkıntı çekmeyen insan yoktur. Herkes peygamberlerin yaşadığı sıkıntıları yaşar, aynısı kadar olmasa da kendine göre bir peygamberin yaşadığı sıkıntının benzerini yaşar; yani herkes bir peygamberin fıtratı, kalbi, ahlakı üzeredir. Eğer Allah'ın kendisine gösterdiği yolda yürürse mutlaka o peygambere kardeş olur.

Allah hepimize bir yol çizmiştir ve hepimiz o yolda yürürüz. Yolu yürürken istesek de istemesek de zaten peygamberlerin yaşadığını yaşarız. Yeri gelir aç kalır, susuz kalırız, yeri gelir iftiraya, hakarete uğrarız, yeri gelince de hastalanırız, sıkıntı çeker, belaya, musibete uğrarız. Bunları yaşamayan hiç kimse yoktur. Biri için "o sıkıntı çekmemiş" dersek bilelim ki ne yaşadığını bilmiyoruz. Herkes kendi gönül âleminde fırtınalar, depremler yaşar. Bu fırtınalar herkeste farklıdır, insana bazen musibetten, bazen beladan, bazen de aşktan gelir; ama her hâlükârda herkes bu fırtınaları, depremleri yaşar.

Madem, biz de peygamberlerin yaşadığı gibi sıkıntılar yaşıyorsak o hâlde neden peygamberler kazandı da biz kazanamıyoruz, biz nerede yanlış yapıyoruz?

Burayı doğru anlamak gerekir. Hepimiz tek bir yerde yanlış yapıyoruz. Peygamberler yaşadıkları sıkıntıların hepsini Allah'tan biliyordu; ama biz, Allah'tan bilmiyoruz. İşte, bütün sorun tam da buradadır. Biz birbirimizi suçlamakla meşgulüz, şeytan bize hilesini yapıyor, biz de şeytanın bakışıyla bakıyoruz.

Allah, vahyinde gereken her şeyi söylemiş ve bize "fââl olan benim, bütün işleri ben yapıyorum. Yaşadığın olaylarda seni ben imtihana tabi tutuyorum. Senin için bir takdirde bulunmuşum ve seni kendime davet ediyorum. Her işi tedbir eden, yöneten, idare eden benim. Melik benim, malik benim, sen benim kulumsun ve

bana geleceksin" demiştir. Bu yüzden Allah Hz. Yûsuf (a.s)'ın, yaşadığı imtihanları anlatırken "onun için böyle takdir ettik"[40] buyurmuştur.

Neden?

Çünkü onu sultan yapacak. İnsanlara onunla hidâyeti verecek. Hz. Yûsuf (a.s.) kendisini kuyuya atan kardeşlerini suçladı mı? -Suçlamadı. "Siz bana bunu yaptınız" dedi mi? -Demedi. Tam tersine "bugün size kınama yoktur"[41] dedi. Hz. Yûsuf (a.s.) rüyasında Ay'ın, Güneş'in ve on bir yıldızın kendisine secde ettiğini görmüştü.[42] İşin sonunda ise Hz. Yûsuf (a.s.)'ın kırk sene önce gördüğü bu rüya; yani Allah'ın onun üzerindeki takdiri gerçekleşti.

Biz de rabbimizin istediği gibi durursak bilelim ki bizim rüyalarımız da mutlaka gerçekleşir. Bu rüya uyurken gördüğümüz rüyalarımız değil zahiri olarak hayal ettiklerimiz, istediklerimizdir. Her neyi istiyorsak rüyamız odur.

Neyi istiyoruz?

Rabbimizi istiyoruz, ona dost olmayı, onun huzuruna çıkmayı, cemalini müşahede etmeyi, bize "kulum" demesini istiyoruz. Bundan büyük rüya var mıdır! Şimdiye kadar rüyamız gerçekleşmemişse bunun sebebi; yaşadığımız olayları Allah'tan bir muamele olarak bilmememiz ve onlara rabbimizin emrettiği gibi karşılık vermememizdir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Mekke'yi fethettiğinde Kâbe'nin önünde kendisine işkence yapanlara, hakaret edenlere, küfredenlere, kendisini taşlayanlara *"bugün size ne yapacağımı bekliyorsunuz"* diye sorunca, Mekkelilerin hepsi *"sen kerim bir*

[40] Yûsuf /56
[41] Yûsuf /92
[42] Yûsuf /4

aileden kerim bir babanın evladısın, biz seni kerim olarak biliyoruz" dediler. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"size Yûsuf kardeşimin söylediğini söylüyorum. Bugün size kınamak yoktur"* buyurdu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kelimeyi aynen böyle kullandı; yani Hz. Yûsuf (a.s.)'ın, kardeşleriyle konuşurken Allah'ın bize haber verdiği âyeti okudu; çünkü Allah ona sûreyi indirirken "önce sen ders al" buyurmuş ve önce Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ne yapması gerektiğini öğretmişti.

Allah, her bir peygamberin kıssasıyla bütün insanlara ders verir. O yüzden âyet-i kerimede **"andolsun onların kıssalarında gönül (ve aklı selim) sahipleri için ibretler vardır"**[43] buyurur. Bu dersi önce Resulullah (s.a.v.) Efendimiz almıştır. Bundan dolayı Mekkelilere *"size Yûsuf kardeşimin söylediğini söylüyorum. Bugün size kınamak yoktur"* demiştir; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, Allah'ın takdir edip kendisini imtihana tabi tuttuğunu ve her birinin kendisi için kazanma imkânı olduğunu, velinimet olduğunu biliyordu, buna iman etmişti. Yaşadığı olayları da Mekkelilerden değil, Allah'tan bildiği için onlara "bugün size kınamak yok" demişti. Bütün peygamberler için bu böyledir.

Herkes manevi olarak kazanmamız için bizim velinimetimizdir. Ne yaşarsak yaşayalım hepsi rabbimizin rızasını, yakınlığını kazanmamız için imkândır. Şeytan da bizim için velinimettir. O bizi başka tarafa davet edince kendimizi Allah'a her çekişimizde manevi olarak kazanırız. Allah âyet-i kerimede **"sakın şeytanın adımlarına tabi olmayın! Çünkü o, sizin için apaçık bir düşmandır"**[44] buyuruyor ya, işte şeytanı düşman olarak görürsek düşmandan dostumuza, velimize, rabbimize kaçarız. Belki şeytanın bizi uçuruma çektiğini görmesek rabbimize kaçmayacak, firar etmeyecek, rabbimize sığınıp secde etmeyecektik. Böyle baktığımızda şeytan bizim için velinimettir.

[43] Yûsuf /111
[44] Bakara /208

Mesele; yaşadığımız her şeyi Allah'tan bilmek, Allah'ın her anda bizi imtihana tabi tuttuğunu anlamak, buna iman etmek ve bunu yaşamaktır.

Peki, her anımızın imtihan olduğunu bilip bunu yaşamamızın yolu nedir?

Bunun yolu Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sına iman etmektir. Şöyle ki bir kötülükle karşılaşmışsak bilelim ki iyilikle mukabele edelim diyedir. Allah bize bir nimet vermişse biz de onu insanlara ikram edelim de kerimliğimiz artsın diyedir. Rahmet etmemiz gereken bir imtihanla karşılaşmışsak rahmet edelim de rahmetimiz artsın diyedir. Allah birilerinin bize yanlış yapmasına müsaade etmişse yanlış yapanları affedelim, mağfiret edelim de Allah'ın affı, mağfireti bizim üzerimizde tecelli etsin, biz de böylelikle rabbimize ayna olalım diyedir. Allah'ın bütün isimleri bu şekilde üzerimizde tecelli etsin diye Allah bize devamlı muamelede bulunur ve bizi imtihana tabi tutar. İşte, karşılaştığımız bütün muamelelerin, fiillerin manevi olarak kazanalım diye Allah'tan bir rahmet olarak bize geldiğini kabul eder, buna iman edersek her anımızın imtihan olduğunu bilip bunu yaşarız.

Hayatı yaşarken ya "Allah var" diyeceğiz ya da "Allah yok" diyeceğiz. Eğer "Allah var" diyorsak bilelim ki Allah bize her anda muamelede bulunuyor; ama "Allah yok" diyorsak o zaman da şeytana uyar, kafamızın dikine gideriz.

Yaşadığımız her şey bizim için imtihanken baktığımızda devamlı "şu şöyle yaptı, falancalar böyle yaptı" denilir. Allah bizi buraya kavga etmeye mi gönderdi! "Dünyaya gidin kavga edin" ya da "gidin dünyayı parselleyin, elde ettiğiniz her şey sizindir" mi buyurdu! Aksine tam tersini söyleyip **"(unutmayın!) son da ilk de (âhiret de dünya da) Allah'ındır."**[45] **"Dünya hayatı bir oyun ve**

[45] Necm /25

eğlenceden başka bir şey değildir."[46] **"Allah'tan (rızasını, yakınlığını, cemâlini kazanmak için yardımını) isteyin**."[47] Neyi isteyecekseniz Allah'tan isteyin, buyurdu. Aynı şekilde **"(resulüm!) bir de altın ve gümüşü biriktirip de onları Allah yolunda harcamayanlar var ya, işte onlara elem verici (iç yakan) bir azabı müjdele! (Bu biriktirilen malların) Cehennem ateşinde kızdırılıp bunlarla onların alınları, yanları ve sırtları dağlanacağı gün (onlara denilir ki), (işte) bu, (dünyada iken) kendiniz için biriktirdiğiniz (servetiniz)dir. Artık biriktirdiğiniz şeyleri(n azabını bugün) tadın"**[48] buyurdu. Altın ve gümüşü biriktirip onları Allah yolunda harcamayanlar… Neden onu biriktirmek yerine Allah yolunda harcamadın, hani bunları kendin yemek için saklamıştın ya, haydi şimdi biriktirdiğini tat, buyurur Allah.

Evet, biraz önce söylediklerimi doğru anlayalım. Yaşadığımız her şeyi ya Allah'tan bileceğiz ya kullardan ya da şeytandan bileceğiz. Hayatı imtihan olarak bildiğimizde hayata olan bakışımız doğru olur, Allah'ın buyurduğu gibi adil olur, biz de her şeyi doğru ölçer, doğru tartar, doğru biçeriz. Peygamberlerin tabi tutulduğu imtihanlarda kazanıp da bizim kazanamamamızın sebebi; yani onlarla aramızdaki fark budur. Yaşadığımız her şeyi Allah'tan bilmek ya da bilmemektir.

Yaşadıklarımızı Allah'tan bilmezsek başkalarını suçlarız sonra hiç farkında olmadan onları Allah'a şirk koşarız. Niye onlar Allah'ın ortağı mıdır ki Allah dilemeden bize bir şey yapsınlar! Ne zamandan beri insan, Allah'ın dilemediği bir şey yapabiliyor! Ne zamandan beri her istediğini yapacak kadar güçlü olmuş, Allah'a ortak olmuş! Bu nasıl bir imandır! Bunu söyleyen nasıl bir mü'mindir! Böyle anlayan biri hiç mü'min olur mu!

[46] En'âm /32
[47] A'râf /128
[48] Tevbe /34-35

Çocuğun bile sana bir muamele yaptığında "Allah'ın buna müsaade etmesinde bir muradı var, bana burada bir şey öğretmek istiyor. Acaba Allah bu olayda bana neyi anlatıyor, neyi öğrenmemi diliyor" demen gerekir. Eve gittiğinde hanımın sana bir şey söylediyse o anda sana bir imtihan gelmiştir. Senin de "acaba rabbim benden ne yapmamı, nasıl davranmamı istiyor" demen gerekir. Ya da komşun kapıda sana bir şey söylediyse "bunda da Allah'ın bir muradı vardır" diye düşünecek ve Allah'ın senden istediği gibi yapacaksın. Öyle ki Allah'ın seni tabi tuttuğu imtihanı kazanabilesin.

Allah âyet-i kerimede **"(şunu da unutmayın!) âlemlerin rabbi Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz (ve Allah sizin için sadece hayrı diler)"**[49] buyurmuştur. Sen bir şey dilediğinde, bir muamelede bulunduğunda onu önce Allah dilemiş, takdir etmiştir.

Herkesin imtihanı, yolu ayrı ve özeldir; çünkü herkes bir peygamberin izinde yürür. Bu nedenle biri manevi yolculukta sona varırsa izinde yürüdüğü peygambere kardeş olur, arkadaş olur, dost olur, yakın olur. Kul o peygamberin kalbi üzere olduğu için ikisi de Allah'ın aynı tecellisine mazhar olurlar. Senin de yapman gereken şey; peygamberlerin yaptığı gibi yapıp Allah'ın onlara yaptığı tecelliye mazhar olmaktır.

Evet, rabbimize gidiyoruz. Hiç kimse bizim gönlümüze müdahale edemez; çünkü gönülleri kudret elinde tutan Allah'tır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz yemin ederken *"gönlümü, kalbimi kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki"*[50] diye yemin ederdi. Gönülleri Allah döndürür. Gönülleri o döndürüyorsa o zaman gönlümüzü ona teslim edelim ve "gönlüm sana aittir ya rabbi! Ben de sana aidim. Gönlümün senden başka tarafa dönmesine izin

[49] Tekvir /29

[50] Müslim, Îmân 93-94. Ayrıca bk. Tirmizî, Et'ime 45, Kıyamet 56; İbni Mâce, Mukaddime 9, Edeb 11

verme, bana yardım et, ya rabbi! Öyle ki seninle muhatap olayım, seninle göreyim, seninle işiteyim, seninle tutayım, seninle yürüyeyim, seninle dileyeyim, seninle seveyim ve yalnız seninle olayım" diyelim, Allah da gönlümüzü kendine döndürsün; çünkü Allah hadis-i kutside *"Allah bir kulunu sevdiğinde o kul artık Allah ile görür, Allah ile işitir, Allah ile tutar, Allah ile diler, Allah ile yürür, Allah ile sever, Allah ile olur"*[51] buyurmuştur. Eğer rabbimize böyle dersek Allah gönlümüzü başka bir yere döndürmez, sürekli kendine döndürür.

Evet, hep birlikte benâ "bina etti, yaptı, kurdu" fiilini anlamaya çalıştık.

Allah bizi rabbinden başka tarafa dönenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi yaşadığı her şeyi rabbinden bir muamele olarak, imtihan olarak bilenlerden eylesin. Allah bizi tabi tutulduğu imtihanlara peygamberlerin yaptığı gibi karşılık verenlerden eylesin. Allah bizi kendisiyle beraber olanlardan ve rabbine teslim olanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[51] Buhârî, Rikak 38

43.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı ve Aşk'ı anlamaya çalışıyorduk. Allah'ın bütün fiilleri, muamelesi aşkından, rahmetinden ve sevgisinden dolayıdır, demiştik. Demeye de devam ediyoruz inşallah.

Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını anlamaya çalışıyoruz ki rabbimize şahid olup şehadet edebilelim ve "eşhedu en lâ ilâhe illallah: "Ben şehadet ederim ki Allah'tan başka ilâh yoktur" diyebilelim.

Hiç kimse Allah'ın fiillerine, muamelesine şahid olmadan şehadet etmiş olmaz. Allah'ın fiiline şahid olmadan Allah'a nerden, nasıl şahid oluyorsun! Aynı şekilde insan her muameleyi Allah'tan bilmedikçe Allah'a şirk koşmaktan asla kurtulamaz. Bu yüzden şirkten kurtulmak için her muameleyi Allah'tan bilmemiz ve rabbimizin bizi imtihana tabi tutuğunu görüp şehadet etmemiz şarttır.

Evet, hep birlikte Allah'ın güzel fiillerini âyetlerde geçtiği şekilde öğrenmeye çalışıyorduk. Geçen sohbetimizde en son benâ "bina etti, yaptı, kurdu" fiilini anlamaya çalışmıştık. Bu sohbetimizde ise Allah'ın bedee "başladı, ilk önce yaptı, iade etti" fiilini anlamaya çalışacağız inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

İnnehu huve yubdiu ve yuîd:[1] "Şüphesiz (varlığı) ilk olarak (tecelli edip) yaratan sonra (o yaratmayı kıyamet günü tekrar) iade eden (yine) odur."

Hallâk ismi; yeni bir yaratışla yeniden yaratan demektir. Allah'ın, yaratılışı iade etmesi ise yarattığını aynı hâl üzere bir daha yaratmasıdır; yani kul hangi hâl üzere ahirete gitmişse Allah onun yaratılışını öyle iade eder, aradaki fark ise ahirette artık hakikat tecelli etmiştir.

Ve huvel gafûrul vedûd: "Ve o, ğafûrdur, vedûddur (kulunu sevdiği için onun her türlü günahını mağfiret eden, hakiki aşkın ve muhabbetin kendisinde tecelli ettiği tek zattır)." Allah yoktan yaratır, yaratılışı tekrar eder, bir daha öldürür ve ahirette bir daha yaratır; çünkü Allah, ğafur ve veduddur. Kulunu sevip yaratmıştır, sevdiğinden dolayı da onu mağfiret eder.

Zul arşil mecîd: "(O) Şerefli Arş'ın sahibidir." Allah yarattığı kulunun gönlünün sahibidir. **Fe'âlun limâ yurîd:**[2] "(O) Fââldır (her anda hükmünü icra edip), dilediği her şeyi yapandır."

Eğer "Allah neden yaratmış ve neden sonra öldürüyor" ya da "madem öldürüyor o zaman niçin bir daha yaratıyor" diye sorulsa buna verilecek cevap "Allah dilediğini yapandır" cevabıdır. Allah zaten öncesinde bunu beyan etmiş "Allah veduddur" buyurmuştur. Yani Allah'ın, kulunu yaratması sonra onu öldürüp yaratılışını iade ederek yeniden bir daha yaratması kuluna olan sevgisindendir. Allah ğafurdur, veduddur; Allah sever ve kulunun çoğu yanlışını, kusurunu genel olarak affeder. Bununla beraber hayra en az bire on verir, yanlışa ise sadece bire bir verir.[3] Bu da Allah'ın mağfiretinin tecellisidir.

[1] Burûc /13
[2] Burûc /14-16
[3] En'âm /160

“(Ey insanlar!) Biz sizi (de) o (toprak)tan yarattık. (Ölümünüzle) Yine sizi oraya döndüreceğiz ve bir kez daha sizi oradan çıkaracağız.”[4] Allah için hiçbir şey zor değildir. Bu nedenle Allah başka bir âyet-i kerimede **“onlar, Allah’ın (her şeyi) ilk defa nasıl yarattığını sonra (o yaratmayı Hallâk ismiyle sürekli tekrar edip) iade ettiğini görmediler mi! Muhakkak ki bu, Allah’a göre kolaydır”**[5] buyurmuştur. Allah için zor diye bir şey yoktur, dilerse her şeyi ayniyle bir daha yaratır.

“Bir de kendi yaratılışını unutarak bize bir misal getirdi. Dedi ki: Şu çürümüş kemikleri kim diriltecek? De ki: (Tecelli edip) Onları ilk defa inşâ ed(ip yarat)an onu (tekrar) diriltecek; çünkü o, her türlü yaratmayı bilendir.”[6]

“De ki: Hak geldi, artık (hakkın karşısında) bâtıl ne (bir şeyi) başlatabilir ne de geri döndürebilir.”[7] Hak gelince bâtılın önü de sonu da kalmaz. Öyle bir yok olur ki ne evveli ne de ahiri kalır.

Aynısı insan için de geçerlidir. Bâtıl dışarıda değil insanın gönlündedir. İnsanın gönlündeki bâtıl dışarıda fiile dökülür ve insanın yaptığı iş bâtıl olmuş olur; ama asıl bâtıl olan, insanın gönlündeki karanlıktır, imanın bulunmayışıdır. Eğer gönlüne hak tecelli ederse, iman nûru tecelli ederse gönlündeki bâtıl yok olur, dolayısıyla biri iman ettiğinde gönlündeki bâtıl; yani küfür, şirk hakkın karşısında yok olur ve onda küfürden, şirkten, nifaktan, kibirden, gururdan, riyadan eser kalmaz. Kalırsa imanına şirki karıştırmış demektir ki böyle bir iman da son nefeste fayda vermez.

İmanına şirk karıştıran bir kul “lâ ilâhe illallah” dememiş, rabbine şehadet etmemiştir. Şehadet etmediği için de imanıyla

[4] Tâhâ /55
[5] Ankebût /19
[6] Yâsîn /78-79
[7] Sebe /49

beraber Allah'a şirk koşar; yani, Allah'ı kabul eder; ama imanına şirki karıştırarak Allah'a şirk koşar.

Nasıl?

Allah âyet-i kerimede **"onların çoğu ancak Allah'a şirk koşarak iman ederler."**[8] Onları bir olan Allah'a davet ettiğinde iman etmezler; ama şirkle beraber imana davet edince hemen iman ederler, buyurur. İmanına şirk karıştırınca iman edenler "Allah'ın söylediklerini ahiret için, cennet için, cehennem için, hesap için kabul ediyorum; ama dünyada iş benimdir. Nasıl istersem öyle yaparım. Dilediğim gibi kazanır, harcar, istediğimi yaparım" derler. Diğer bir ifadeyle Allah'ın vahyinin karşısında durup "ben, bence, bana göre" derler.

Benlikle bencilliği birbirinden ayırmamız lazım. Tabi ki Allah'ın yarattığı kullar olarak "ben" dememiz gerekir. Kaldı ki eşhedu derken bile "ben şehadet ederim ki" deriz. Allah bize "ben" dememiz gerektiğini söylemiş, "ben yokum, deme sen varsın, seni ben yarattım. Ben varım de; ama kim olduğunu bil. Sen benim yeryüzündeki halifemsin, rûhumdan nefhettiğimsin, var olduğunu bil ve bana şehadet et" buyurmuştur. İnsanın bu şekilde "ben" demesi Allah'ın huzurunda bir kul olarak var olduğunu bilmesidir. Bencillik ise insanın nefsini rabbine şirk koşmasıdır. İşte, bencillik yapıp nefsi Allah'a şirk koşmamak ve nefisteki şirkten, küfürden, nifaktan kurtulmak gerekir.

Allah âyet-i kerimede **"(resulüm! Nefsinin) hevâsını (arzu ve isteklerini) kendisine ilâh edineni gördün mü"**[9] buyurmuştur. İnsanın yaratılmış bir kul, varlık olduğunu bilerek "ben" demesi farklı, nefsinin hevâsını ilâh edinip bencillik yapması farklıdır. Yaratılmış bir âbd olduğunu göz ardı edip "ben yokum" dersen o zaman "ben yoksam günahım da yoktur, kulluğum da yoktur,

[8] Yûsuf /106
[9] Câsiye /23

imanım da yoktur" demiş olursun. Hiç böyle bir şey olabilir mi! Sen tabi ki varsın; ama varlığın bütünüyle Allah iledir, hiçbir anın Allah'tan bağımsız değildir ve her şeyinle Allah'a aitsin.

"O ki yarattığı her şeyi (en mükemmel şekilde) güzel yaptı ve insanı yaratmaya (ilk olarak) çamurdan başladı. Sonra onun neslini, basit bir sudan (süzülmüş) bir özden meydana getirdi. Sonra onu (insan suretinde) düzenleyip ona kendi rûhundan nefhetti (üfledi). Ve sizin için kulaklar, gözler ve kalpler var etti. Ne kadar da az şükrediyorsunuz."[10] Allah "sizi yaratmama, size şekil vermeme, rûhumdan nefhetmeme, kulaklar, gözler, gönüller vermeme şükredin; ama doğrusu pek az şükrediyorsunuz" buyurdu.

Biz de rabbimize cevap veriyor ve "inşallah verdiklerinin kıymetini bilip şükredeceğiz ya rabbi" diyoruz.

İnsanın istifade etmediği bir nimet, nimet de değildir, şükre layık da değildir. Bir şeyden ne kadar istifade ediyorsak o şey bizim için şükre o kadar layıktır ve onun için o kadar şükredebiliriz. Zahiri olarak gözümüze, kulağımıza, gönlümüze bakıp şükredebilir, "çok şükür görüyorum, işitiyorum, biliyorum, anlıyorum" diyebiliriz; ama Allah bize "asıl bunlar için şükredin" demedi, "sizi yarattığım ve size ikram ettiğim için şükredin" buyurdu.

Gözümüz, kulağımız, gönlümüz için şükrettik. Peki, rûhumuza nasıl şükredeceğiz? Tatmadığımız, anlamadığımız, hatta haberdar olmadığımız bir şey için şükretmek mümkün müdür? -Elbette ki mümkün değildir. Ancak Allah'ın bize nefhettiği rûhumuzu tadınca onun için şükretmemiz mümkün olur ki bu da sadece aşk ile, âşıklık ile olabilir.

"(Vahyin indiği) İncir ve Zeytin (Dağı'n)a andolsun ve Sina Dağı'na andolsun. Ve bu emin beldeye (Mekke'ye) andolsun ki

[10] Secde /7-9

gerçekten biz insanı en güzel kıvamda yarattık. Sonra onu aşağıların aşağısına (hiçbir şeyi olmadan sefil bir hâlde dünyaya) indirdik."[11]

Allah, insanı en aşağıya gönderince insan sıfır noktasında, hiçbir şey bilmez durumda olur; ama nasıl ki bir çekirdeğin içinde meyve veren ağaç gizliyse insanın içinde de fıtrat itibariyle Hz. İnsan gizlidir. Çekirdek, ağaç değildir; ama onun içinde ağaç gizlidir. Allah, insanı da bir beşer olarak, çekirdek olarak göndermiştir. Her ne kadar dünyaya gelen herkese toptan insan desek de biri dünyaya geldiğinde insan değil beşerdir. Kul önce beşer olarak doğar sonra insan olmayı tercih ederse, insan olma yolunda, sırât-ı mustakîmde yürür peygamberlere tabi olursa peygamberlerin kazandığını kazanır ve onlar gibi insan olur. Eğer peygamberlere tabi olmazsa insan olmamış olur. Bu yüzden insan doğarken insan olarak doğmaz, sırât-ı mustakîmde yürüyerek insan olmayı kazanır.

Allah âyetin devamında kimlerin insan olacağını da beyan ediyor. **"Ancak (bu dünyada) iman edip sâlih ameller işleyenler, (işte) onlar için kesintisiz bir mükâfat vardır."**[12] İman edip salih amel işleyenler için cennet vardır ki ancak onlar insan olur. Gerisi cehennem çöplüğüne gider! Ama bu tercihi tamamen kendisi yapmıştır. Allah, insan olup olmama tercihini herkese vermiş ve âyet-i kerimede **"de ki: Hak rabbinizdendir. Öyle ise dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin."**[13] İman da bellidir, küfür de bellidir. Dileyen iman etsin, dileyen kâfir olsun, buyurmuştur. Biri kâfir olmayı dilemişse onu alıp cennete koymak ya da imana zorlamak o kişiye zulüm olur. Allah da **"dinde zorlama (ve baskı) yoktur"**[14] buyurmuştur. Bu nedenle insan olmak istemeyenlere "hayır, ille de insan olacaksın" demek ve onları insan olmaya, iman etmeye

[11] Tîn /1-5
[12] Tîn /6
[13] Kehf /29
[14] Bakara /256

zorlamak zulümdür. Allah bize "iman etmek istemeyenleri zorlamayın" buyuruyor.

Dinde zorlama olmadığına dair bir âyet daha okuyayım. **"(Resulüm!) Eğer rabbin dileseydi yeryüzündekilerin hepsi topyekûn iman ederdi."** Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **"Hâl böyleyken sen insanları iman etmeleri için zorlayacak mısın?"**[15] Öyle bir şey yapma! Bırak, tercih onlarındır. Belki kulum, insan olmak yerine eşek olmak, köpek olmak istiyor. Bırak eşek olsun, köpek olsun. Ben ona tercih etme hakkı vermişim. O da ya beni dinler, iman edip salih amel işler, Hz. İnsan olur ya da beni dinlemez, hayvan olmayı tercih eder. Sen onu zorlama, buyurdu Allah. Bu yüzden âyetlerini dinlemeyenler için Allah **"onlar hayvanlar gibidir, hatta (idrakten daha yoksun ve) yolca daha şaşkındırlar"**[16] buyurmuştur. Bu tercihi kul bile bile yapar.

"Ey iman (ettiğini iddia) edenler! Allah'a itaat edin! Resule ve sizden olan ulu'l-emre (emri Allah'tan ve resulünden alan yetki sahiplerine) de itaat edin! Eğer herhangi bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz, Allah'a ve âhiret gününe gerçekten iman ediyorsanız, onu Allah'a ve resul(ün)e arz edin (onların hükmüne göre aranızda hüküm verin)! Bu hem daha hayırlı hem de netice bakımından daha güzeldir."[17]

İman etmişseniz anlaşmazlığa düştüğünüz konuları mutlaka Allah'a ve resulüne götürün. Sizin için mutlak hayr olan, güzel olan budur. Böyle yaparsanız kazanırsınız; ama iman etmemişseniz o zaman istediğinize götürmede serbestsiniz. Bununla beraber anlaşmazlığa düştüğünüz konuyu Allah'a ve resulüne götürmüyorsanız bilin ki Allah'a ve ahirete iman etmemişsinizdir.

[15] Yûnus /99
[16] Furkân /44
[17] Nisâ /59

“Bir selam ile selamlandığınız zaman siz de ondan daha güzeli ile selam verin yahut (aynı ile) mukabele edin! Muhakkak ki Allah her şeyin üzerinde hasîbdir (mahlûkata muamele ederken onun kazanması için her şeyi bir hesapla yapan ve her şeyin hesabını sorandır).”[18]

Selam denince işi yalnızca lafla “selamun aleyküm” demeyi anlamayalım. Selam; duadır, iyiliktir, güzelliktir. Bu güzellik, iyilik ister sözle ister fiille olsun hiç fark etmez, biri size selam verdiğinde; size iyilikte bulunduğunda ya onun yaptığının ayniyle ya da ondan daha güzeliyle ona mukabele edin, karşılık verin, buyurdu Allah.

Allah âyetin sonunda “Allah her şeyin hesabını sorandır” buyurmuştu. Yani biri aldığı selama ayniyle ya da daha güzeliyle mukabele etmezse nankör olmuş olur ki Allah da bunun hesabını ona sorar.

Örnek vermek gerekirse; öyleleri var ki biri kendisine on sefer iyilik yapmış, bir sefer de yanlış yapmıştır, on sefer iyilik görmesine rağmen sırf bir yanlış yüzünden kendisine yapılan on iyiliği anında siler. Oysaki neden siliyorsun, onun daha dokuz tane hakkı vardır. Önce dokuz tane yanlış daha yapsın sonra ona göre karşılık ver, neden hemen onu siliyorsun!

Yapılan iyiliğe ayniyle ya da daha güzeliyle karşılık vermekle ilgili olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hadis-i şerifinde *“biri size bir iyilik yaptığında ona daha güzeliyle ya da ayniyle karşılık verin. Buna gücünüz yetmiyorsa ‘ben onun iyiliğinin karşılığını verdim’ deyip gönlünüz mutmain oluncaya kadar ona dua edin”* buyurmuştur. Böyle yapmazsak Allah hesabını sorar; çünkü Allah âyetin sonunda “Allah her şeyin hesabını sorandır” buyurmuştu.

[18] Nisâ /86

İyilik gördüğümüz kişi ister çocuğumuz ister anamız, babamız ister eşimiz ister komşumuz, arkadaşımız olsun fark etmez, iyiliğe, selama daha güzeliyle, en azından ayniyle karşılık veren, şükreden bir kul olmamız gerekir. Allah âyet-i kerimede **"(Allah'ın size ikram ettiği) aranızdaki fazilet (ve lütf)u (sakın) unutmayın."**[19] Aranızdaki ihsanı, birbirinize yaptığınız iyiliği, güzelliği unutmayın ve birbirinize buna göre muamele edin" buyurmuştur. Bizim de her ne olursa olsun bize selamda, iyilikte bulunanlara karşı tavrımız böyle olmalıdır.

Allah, nasıl yapıyorsa yeryüzündeki halifesi olan insandan da öyle yapmasını ister. Nasıl ki bir kul yanlış yaptığında Allah ona cezasını ayniyle veriyor, iyiliğe, hayra, güzelliğe ise bire en az on veriyorsa[20] kulundan da yapılan güzelliğe daha güzeliyle muamele etmesini ister; çünkü yapılan güzelliğe Allah'ın en az on vermesi Allah'ın selamıdır. Böyle yaparak Allah, kuluna selam veriyor.

Allah'ın isimlerinden biri de Selâm'dır; yani Allah selamete erdiren ve kullarını selamete çıkarandır. Kul bir sefer iyilik yapmış, güzel yapmış, on sefer de manevi olarak düşmüştür; ama Allah yine de kulunu on sefer kaldırır ve günahına hemen ceza vermez. Kıyamet günü onu hesaba çekerken de yaptığı hayra, güzelliğe bire on, yanlışına ise bire bir muamelede bulunur. İşte, Allah böyle yaptığı için kullarına "sen de daha güzeliyle mukabele et. Daha güzeliyle mukabele edemiyorsan en azından ayniyle, onun yaptığı kadar güzel yap" buyuruyor.

Evet, cennetlikler ahirette suçluların, cehenneme gidenlerin durumunu sorarlar. Ahiret hayatı bambaşka bir hayattır. Cennet başka bir yerde, cehennem başka bir yerde olmasına rağmen cennetlikler cehennemliklerle, cehennemlikler de cennetliklerle konuşabilirler. Okuyacağımız bu âyette Allah cennetliklerin cehennemliklerle olan konuşmasını beyan eder.

[19] Bakara /237
[20] En'âm /160

“Ancak sağın arkadaşları (olan cennetlikler başka). (Onlar) Cennetlerdedir ve mücrimlere, ‘sizi Sekar’a sokan şey nedir’ diye sorarlar. Onlar (da cevap vererek şöyle) derler: Biz (Allah’ın resulünü ve getirdiği dini kabul edip) destekleyenlerden değildik.”[21] Biz musallîlerden değildik.

Buradaki musallîn kelimesi her ne kadar âlimlerimiz tarafından namaz kılanlar diye çevrilmişse de aslında namaz kılanlar manasında değildir. Tabi ki namaz kılmak da musallîn kelimesinin içindedir; ama namaz kılmak tek başına musallîn kelimesini karşılamaz.

Daha önce söylemiştim, “salât” kelimesinin on sekiz farklı manası vardır. Şayet rabbimizin sevgisinden, imanımızdan dolayı doğrulmadık, onu sevemedik, rabbimizin sevdiği, emrettiği gibi yapıp onun sevgisini kazanamadık, ona güvenmedik, tevekkül etmedik, vasıl olmak için çaba, gayret sarf etmedik, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’e salât etmedik; yani ona tabi olmadık, onu desteklemedik, Allah’ın vahyini taşımak için elimizden gelen çabayı göstermedik, namazı kılmadık, insanlar için selam olmadıysak rabbimizden yüz çevirmiş ve ters tarafa gitmiş, dolayısıyla musallîlerden olmamış oluruz. Musallîn kelimesi burada ifade ettiğim her şeyi kapsar.

“Biz yoksulu da doyurmuyorduk. Ve (bâtıla) dalanlarla birlikte biz de dalıyorduk. Biz din (hesap) gününü de yalan sayıyorduk.” Rabbimizi ciddiye almıyor, kulluğumuzun gereğini yapmıyorduk. **“Ta ki bize yakîn (ölüm) gelinceye kadar.”**[22] Nihâyet bize ölüm geldi, biz de bu hâl ile buraya geldik. Onun için şimdi cehennemdeyiz.

Bu âyette de Allah, insanların neden kaybettiğini beyan eder. **“Fakat o, sarp yokuşu (geçmek için çabasını ve gayretini**

[21] Muddessir /39-43
[22] Muddessir /44-47

sarf etmeyip bu yokuşu) aşamadı. O sarp yokuşun ne olduğunu biliyor musun? O, (başkalarının ve nefsinin) esaret(i) altında olanı kurtarmaktır."[23] Bir köle azat etmektir.

Günümüzde köle azat etmek gibi bir durum olmadığından köle azat etmekle ilgili âyetleri; özgürlüğünü kaybetmiş birine özgür olması için yardım etmek olarak anlamamız gerekir. Hapistekiler de borçlu olanlar da özgürlüklerini kaybetmişlerdir. Zaten kölenin de sahibine para borcu vardır. Onlara yardım edip sıkıntılarını giderdiğimizde köle azat etmiş gibi olur ve sarp yokuşu aşmak için çaba göstermiş oluruz.

"Yahut bir açlık gününde (ister akrabası olsun ister olmasın insan kardeşini ya da) yakını olan bir yetimi veya yerde sürünen bir yoksulu doyurmaktır. Daha sonra iman edenlerden, (sabırlı olup) sabrı (birbirlerine) tavsiye edenlerden ve (merhametli olup) merhameti (birbirlerine) tavsiye edenlerden olmaktır."

Sarp yokuş budur ve bunu yapmak insana zor gelir. Ancak Allah'ın bu saydıklarını yapabilenler sarp yokuşu aşmış demektir. Bunu da onlara imanları yaptırır. **"İşte, onlar (amel defterlerini sağdan almayı hak eden ve) sağın arkadaşları (olan cennetlikler)dir. Âyetlerimizi inkâr edenler ise (işte) onlar (amel defterlerini solundan alan ve) solun arkadaşları (olan cehennemlikler)dir. Onların üzerlerinde (kapıları sımsıkı) kapatılmış bir ateş vardır."**[24] Bunları yapmayanlar rablerinin âyetlerini dinlememiş, dolayısıyla cehennem ehli olmuştur.

İkram etmek, rahmeti, merhameti, sabrı tavsiye etmek, yetime bakmak ne kadar önemli bir meseleymiş! Bu yüzden "ben iman ettim" demekle kimse iman etmiş olmaz. Allah, kullarına "önce icraatınızı göreyim" buyuruyor.

[23] Beled /11-13
[24] Beled /14-20

İnnellezîne kâlû rabbunallâhu summestekâmû fe lâ havfun aleyhim ve lâ hum yahzenûn: [25] "Şüphesiz, 'rabbimiz Allah'tır' deyip sonra da istikamet üzere olanlara (Allah'ın rızasına varan yolda bütün çabası ve gayretiyle yürüyenlere bu dünyada da âhirette de hiçbir) korku yoktur ve onlar mahzun da olmazlar."

"Rabbim Allah'tır" deyip istikamet üzere olanlara korku yoktur ve onlar mahzun olmazlar; ama "rabbim Allah'tır" demek çok zor bir şeydir. Allah başka bir âyet-i kerimede **"dikkat edin! Şüphesiz Allah'ın dostlarına hiçbir korku yoktur ve onlar mahzun da olmazlar"**[26] buyurmuştur. Bu durumda biri "rabbim Allah'tır" diyorsa o kişi velidir. Veli olduğu için "benim rabbim Allah'tır" diyor.

Rab; terbiye eden, büyüten, eğiten, yetiştiren demektir. Allah, kullarını vahyiyle, nebîleriyle, resulleriyle yetiştirir, büyütür, eğitimden geçirir. Bu eğitim âbd olmanın eğitimidir. Biri, rabbinin eğitiminden geçti ve "rabbim Allah'tır" dediyse o kul velidir ve ona ne dünyada ne de ahirette korku da mahzun olmak da yoktur; çünkü rabbine güvendiği için her şeyden emindir.

"Hani bir zamanlar İbrâhîm şöyle demişti: Rabbim! Bu beldeyi (Mekke'yi) emniyetli kıl, beni ve oğullarımı putlara tapmaktan uzak tut!" Bizi şirke düşmekten, herhangi bir şeyi put edinmekten uzak tut. **"Rabbim! Çünkü onlar, insanlardan birçoğunu dalâlete düşürdüler."** Onlar, insanlardan birçoğunun sapmasına, dalâlette kalmasına sebep oldular. Kim putlara tapar, Allah'tan başka tarafa döner, Allah'ın berisinde ilâhlar edinirse ebediyen kaybeder. **"Şimdi kim bana tabi olursa şüphesiz ki o bendendir. Kim de bana asi olursa muhakkak ki sen ğafûrsun,**

[25] Ahkâf /13
[26] Yûnus /62

rahîmsin (her türlü günahı mağfiret eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edensin).”[27]

Dikkat edilirse Hz. İbrâhîm (a.s.) yine de “rabbim! Onlara azap et” demiyor. Her şeye rağmen yine de onların kurtulmasını istiyor ve “sen ğafur ve rahimsin, onların işi sana kalmıştır. Bana uydularsa zaten bendendirler, ben onların kefiliyim. Onları sana davet eder, kul olarak büyütür, eğitir, yetiştirir, vahyinle onların gönüllerini aydınlatırım; ama beni kabul etmezler, bana karşı gelirlerse sen ğafur ve rahimsin. Onları mağfiret et, rahmet et” buyuruyor. Bu da Hz. İbrâhîm (a.s.)’ın insanlar için ne kadar halim olduğunu gösterir. Bu nedenle Allah başka bir âyet-i kerimede Hz. İbrâhîm (a.s.) için **“şüphesiz ki İbrâhîm, bağrı yanık (çok âh eden) ve çok yumuşak huylu idi”**[28] buyurmuştur.

Allah bize örnek olsun diye Hz. İbrâhîm (a.s.)’ın duasını bize haber verir. O hâlde kendimize bakalım. Acaba biz de biri hata, yanlış yapınca Hz. İbrâhîm (a.s.)’ın dediği gibi mi diyoruz yoksa “ya rabbi! Onun belasını ver, onu kahret” mi diyoruz! Kendimize baktığımızda yanlış yapanlara nasıl bir tepki verdiğimizi görürüz. Eğer Hz. İbrâhîm (a.s.)’ın yaptığı gibi yapmıyorsak hemen kendimizi düzeltmemiz ve yanlış yapanlara tıpkı Hz. İbrâhîm (a.s.)’ın dediği gibi “onları mağfiret et, onlara rahmet et ya rabbi” dememiz gerekir.

“Allah yolunda mallarını infak eden sonra da infak ettikleri şeylerin ardından (bunları) başa kakmayan ve (gönül kırarak insanlara) eziyet etmeyen kimseler var ya.” İkramda bulunduğu, infak ettiği hâlde “ben sana yardım ettim, seni zor durumdan kurtardım” demeyenler, gönülleri incitmeyenler, yardım ettiği insanları küçük düşürmeyenler var ya. **“(İşte) Onların mükâfatları rableri katındadır. Onlara (dünyada da**

[27] İbrâhîm /35-36
[28] Tevbe /114

âhirette de hiçbir) korku yoktur ve onlar mahzun da olmazlar."[29] Allah, velilere söylediği sözü onlara da söylüyor; ama buradaki şart; incitmemek ve başa kakmamaktır. Allah yapılanı iade eder. Burada da Allah, kulun yaptığına göre ona neyi iade edeceğini; yani ona nasıl bir mukabelede bulunacağını söylüyor.

Allah âyetin devamında **"güzel bir söz ve mağfiret, (insanların gönlünü kırarak) ardından eziyet gelen bir sadakadan daha hayırlıdır"**[30] buyurur. Yani sakın Allah'ın senin yapacağın yardıma ihtiyacı olduğunu zannetme! Senin hayra ihtiyacın vardır. Eğer yaptığın iyilikleri boşa çıkarmak bir de üstüne zarar etmek istemiyorsan yaptığın hayırları başa kakma. Öyle yapacaksan hiç yapma, sadece iki güzel kelime söyle, "yardım etmek isterdim; ama bende de yoktur" de. Böyle söylemen yapacağın hayrı başa kakmandan daha iyidir, buyuruyor Allah.

"Mallarını gece ve gündüz, gizli ve açık (Allah yolunda) infak edenler var ya, işte onların mükâfatları rableri katındadır. Onlara (dünyada da âhirette de hiçbir) korku yoktur ve onlar mahzun da olmazlar."[31]

"Onlar, (Allah'ı sevdikleri ve rızasını kazanmak istedikleri için) o (malları)nı sevmelerine rağmen (mallarını ve) yemek(ler)ini yoksul(lar)a, yetim(ler)e ve esir(ler)e yedirirler(di). (Doyurdukları kimselere ise şöyle derlerdi) Biz sizi ancak Allah'ın vechi(ni, rızası ve cemâlini kazanmak) için doyuruyoruz. (Ayrıca) Biz sizden ne bir karşılık ne de bir teşekkür bekliyoruz."[32] Çünkü biz bunun karşılığını rabbimizden istiyoruz ve bunu rabbimizin vechini, zatını, cemalini istediğimiz için yapıyoruz. Böylelerinin niyeti saf Allah rızasıdır, yaptıkları her şeyde saf rablerini isterler.

[29] Bakara /262
[30] Bakara /263
[31] Bakara /274
[32] İnsan /8-9

“Göklerde olanları da yerde olanları da Allah’ın bildiğini görmüyor musun? Üç kişinin gizli konuştuğu yerde dördüncüsü mutlaka odur. Beş kişinin (gizli konuştuğu yerde) altıncısı mutlaka odur. Bundan daha az veya daha çok olsunlar (ve her) nerede bulunurlarsa (bulunsunlar) mutlaka o, onlarla beraberdir.”[33] İster tek başına, ister başkalarıyla beraber ol, nerede olursan ol, Allah seninle beraberdir ve sana muameleyi yapan odur. Yapacağın her şeyde Allah’ın hesabını yapmak zorundasın; çünkü her anda onun huzurundasın ve Allah senden bir şey istiyor.

Herkes Allah’ın kendisinden ne istediğini bilir. Aynı zamanda herkes güzelliği de kötülüğü de bilir. Bunu insana Allah öğretmiştir. Yaratan yarattığını bilmez mi?[34] En basitinden insan kendine nasıl muamele edilmesini istiyorsa başkasına da öyle davrandığında doğru yapmış olur. Ya da kendisine nasıl muamele edilmesini istemiyorsa başkasına da öyle davranmadığı zaman doğru yapmış olur. Mesele; insanın nerede, kiminle beraber olursa olsun hiç fark etmez, başkalarıyla muhatap olurken Allah’ın hesabını yapıp öyle muamele etmesidir.

Söylemiştim, âşık maşukunu ister; yani Mecnun, Leyla’yı ister. Maşukundan başka bir şey istemez. Âşığın bütün aklı, fikri, gönlü sadece maşukundadır. Her nerede olursa olsun onunladır ve onun sevgisini, yakınlığını kazanmak için gereken her şeyi yapar, maşukundan başka bir şey düşünemez; çünkü âşığın hayatı maşukudur.

Bununla beraber âşık, maşukundan şeref alır. Kul neyi seviyorsa şerefi ona göredir. Eğer kulun sevdiği Allah değilse neyi severse sevsin Allah’tan alacağı şerefi de ebedi hayatının şerefini de kaybetmiştir. Kulun, Allah’tan alacağı şeref, Allah’ı sevdiği kadardır. Allah ne kadar onun ilâhı olmuşsa, rabbi olmuşsa,

[33] Mucâdele /7
[34] Mulk /14

maşuku olmuşsa, Allah'ı ne kadar kabul etmiş, sevmişse şerefini Allah'tan o kadar alır. İnsan için bunun dışında bir şeref asla düşünülemez.

Kul, âbd zaten âşık demektir. İnsan, Allah'ın sevgisini ne kadar isteyip peşinden koşabiliyor, infak edebiliyor, yardım edebiliyor, sarp yokuşu aşabiliyor, tabir-i caizse sevdiği için dağları ne kadar delebiliyor, çöllere ne kadar düşebiliyorsa o kadar âşıktır ve Allah'a o kadar kul olmuş, âbd olmuştur.

Devamlı söylüyoruz "ben iki rekât namaz kıldım, sen de bana şunları ver. Şu kadar ibadet ettim, şu kadar 'Allah' dedim, 'lâ ilâhe illallah' dedim. Haydi, bana istediğim nimetleri ver! Hani, nerde kaldı, o kadar şey yapıyorum, niye bana istediklerimi vermiyorsun" diyen biri Allah'a kul olmuş, kulluğu kabul etmiş ya da kulluğun ne olduğunu anlamış değildir. Böyle bir kulluk yoktur. Kul, âbd, âşık, maşukuna "yalnızca seni seviyorum, sen benden ne yapmamı istiyorsan ben yalnız öyle yaparım. Önemli olan; senin benden istediğindir" diyendir.

Allah, kulundan ne istediğini vahyinde beyan etmiş ve senden "bana âbd olmanı, kullarıma rahmet olmanı, dua olmanı, güzel olmanı, güzel yapmanı istiyorum. Bütün isimlerimden sana vermişim. Tabi tutulduğun imtihanlarda nerde hangi ismim gerekiyorsa onu kullan ve senden istediğimi yap. Gerektiğinde affet, mağfiret et, gerektiğinde koru, muhafaza et, gerektiğinde hibe et, ikram et. Haydi, iman et, kullarımın hidâyetine vesile ol, onları taşı, büyüt. Kullarıma sırât-ı mustakîmi göster, orada yürüt, rabbine davet et, rabbine getir. Onlara öğret, okut, karşılaştığın her olayda sadece güzel yap" buyurmuştur. İnsanın da kulluğunu yapabilmesi için Allah'ın kendisinden istediklerini yapması şarttır.

Bu, Allah'ın bütün isimleri için geçerlidir. Güzel yapmak ancak Allah'ın isimleriyle mümkündür. O yüzden Allah, isimlerine

"El Esmâu'l Husnâ"[35] demiştir. En güzel isimler, vasıflar Allah'ındır. En güzel fiiller de ancak en güzel isimlerden, vasıflardan tecelli eder; yani Allah, kullarına tek kelimeyle "güzel olun" buyuruyor ve bütün kullarından güzel olmalarını istiyor. Kim gönlünü rabbine açarsa iman nûru, Allah'ın aşkı, muhabbeti, güzelliği, Allah'a âbd olmak, onun gönlüne tecelli eder ve nefsindeki bütün karanlıklar yok olur. İşte, nefsin tezkiyesi budur.

Elbette ki karanlık aydınlığı, nûru kabul etmez; çünkü nûr tecelli ederse karanlık yok olur. Şayet bir gönülde benlik, bencillik, kibir, gurur, riya, "ben, bence, bana göre" demek bulunursa iman nûrunun oraya girmesi mümkün olmaz. Bundan dolayı nefsinde karanlık olanlar gönlünü rabbine açmamıştır. Açmadığı için de karanlıklar içinde kalmıştır.

İnsanın karanlığından kurtulması ve nefsinin tezkiye olması için sırât-ı mustakîmde, Allah'ın kendisine nimet verdiği kullarla beraber yürümesi şarttır. Sırât-ı mustakîm, rabbimize varan dosdoğru yoldur. Vuslat yolculuğu da bu yolda yürümektir ve bu yolculuğu kendi gönlümüzden yaparız. Sırât-ı mustakîmde olmayan, mü'min olamaz. Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e **"(resulüm!) sen, sana vahyedilene sımsıkı sarıl! Şüphesiz sen, sırât-ı mustakîm (dosdoğru bir yol) üzeresin"**[36] buyurmuştur. Mü'min, Allah'ın resulüne tabi olandır. Şayet Allah'ın resulü sırât-ı mustakîm üzereyse o zaman ona tabi olan da sırât-ı mustakîm üzerinde olur, orda yolculuk yapar ve bu yolculuğu yaparken de nefsini tezkiye edip küfürden, şirkten, riyadan, hasetten temizler. Böyle olunca onda Allah'ın güzelliği tecelli eder ve kötü olan ahlakını güzel ahlakla değiştirmiş olur.

İşte, sırât-ı mustakîmde yürümek bu kadar önemli bir meseledir. Bu durumda sırât-ı mustakîmde, Allah'ın kendisine nimet verdiği kullarla yürümek her mü'mine farzdır. Başka türlü

[35] Â'râf /180
[36] Zuhrûf /43

sırât-ı mustakîmi İslam'dan, Kur'ân'dan farklı bir şeymiş gibi zannedip "tasavvuf, tarikat, olsa da olmasa da olur. Onlar başka bir cemaattir" demek ya da dini parçalara ayırıp "bu tasavvuftur, şu akaiddir, şu fıkıhtır" demek doğru değildir. Böyle bir şey yoktur, sadece kulluk vardır, kulluğu öğrenmek, bilmek, Allah'a ve resulüne itaat etmek vardır! Bütün kullar için gerekli ve lazım olan tek şey budur. İslam tek parça hâlinde bir bütündür, onu ayırıp parçalara bölmek yanlıştır; çünkü bir Allah vardır, bir de kulu vardır. Kul bir tek kulluğunu yapmalıdır, Allah da zaten kulluğun nasıl yapması gerektiğini vahyinde her şekilde anlatmıştır. Geriye kalan şeyler ise kul için birer imtihandır.

İmtihan; kazanma imkânı, Hz. İnsan olma, Allah'a kulluğunu, imanını, aşkını ispatlama imkânı demektir. Dileyen yaşadığı her olayda imtihanı kabul edip sırât-ı mustakîmde koşup rabbine varır, dileyen de bahaneler üretir, Allah'ın kendisinden ne istediğini anlamaya çalışmaz ve ters tarafa dönüp rabbinden yüz çevirir. Sonuç olarak Allah'ı unutur, Allah da ona onu unutturur. Bununla ilgili olarak Allah âyet-i kerimede **"(o gün) yaptıkları şeylerin kötülükleri onlara görünmüş ve kendisiyle alay edip durdukları (azap) onları kuşatıvermiştir. Ve (onlara) denilir ki: Bugüne kavuşacağınızı unuttuğunuz gibi biz de bugün sizi unuturuz (ve azabın içinde bırakırız). Sizin yeriniz ateştir ve size yardım edecek hiç kimse yoktur"**[37] buyurmuştur.

Dikkat edilirse Allah "sana unutulmuş muamelesi yaparım" demiyor, "ben de bugün seni unuturum" buyuruyor. "Sen benim hesabımı değil de nefsinin hesabını yaptın, 'Allah'a göre' demek yerine 'ben, bence, bana göre' dedin. Beni unuttun, yok saydın, öyle mi! Bugün sen de unutulacaksın" buyuruyor Allah.

Peki, kul nerede unutulur?

[37] Câsiye /33-34

Allah âyetin devamında "yeriniz ateştir" buyurmuştu ya işte kul ateşte unutulur. Allah, dünyadayken kendisini unutanlara **"orada (azap içinde kalın) susun ve artık (bir daha) benimle konuşmayın"**[38] buyurur ve cehennemde unutulurlar, artık işleri biter. Allah onlara unutulmuş muamelesi yapar; ama bu muameleyi önce kul kendi rabbine yapmış, kendisi rabbini bile, isteye unutmuştu.

Sen rabbine hangi muamelede bulunursan rabbinden göreceğin muamele de o olur. Ne kadar seversen o kadar sevilmeye, ne kadar ciddiye alırsan o kadar ciddiye alınmaya layık olursun. Rabbini ne kadar dinlersen o kadar dinlenmeye layık olursun. Ne kadar çok dua eder, sohbetini rabbinle yaparsan onun seninle konuşmasına, seni muhatap almasına o kadar layık olursun. Ne kadar ona şahid olursan o kadar şehadet etmeye ve Allah'ın cemalini müşahede etmeye layık olursun. Kısacası; muamele senden yine sanadır. Sen sadece Allah'a yaptığın muameleyi Allah'tan görürsün. Yetmez, kullarına yaptığın muameleyi de yine karşılık olarak Allah'tan görürsün. Bir tek insanlara değil mahlûkata, hayvanlara yaptığın muameleyi de yine ayniyle karşılık olarak Allah'tan görürsün.

Allah âyet-i kerimelerde **"eğer güzellik ederseniz kendinize güzellik etmiş olursunuz, eğer kötülük ederseniz o da aleyhinizedir."**[39] **"Doğrusu insana çalışmasından başka bir şey yoktur."**[40] **"İşte bu (azap dünyada iken) kendi ellerinizle yaptığınız şeyler yüzündendir. Yoksa, Allah, kullar(ın)a asla zulmedici değildir."**[41] **"Âyetlerimizi ve âhirete kavuşmayı yalan sayanların amelleri boşa gitmiştir. Onlar, yaptıklarından başka bir şeyle mi cezalandırılacaklardı (çünkü herkese sadece**

[38] Mu'minûn /108
[39] İsrâ /7
[40] Necm /39
[41] Âli İmrân /182

yaptığının karşılığı vardır).”[42] Yani “kim ne yaparsa kendine yapar” buyuruyor. Bu yüzden Kıyamet günü hiç kimse kimseyi suçlayamaz, herkes ancak kendini suçlar.

Allah, Kıyamet günü kaybedenlerin ne söylediğini bize haber verirken **“hak vaad (olan kıyamet) yaklaştığında, bir de bakarsın ki inkâr edenlerin gözleri (dehşetten) donakalır! (Onlar derler ki) Yazıklar olsun bize! Gerçekten biz, bundan gaflet içindeydik (bunun doğru olacağını hiç hesap etmemiştik), hatta biz gerçekten (kendine zulmeden) zalim kimselermişiz”**[43] buyurur. Kıyamet günü kaybedenler kendini suçlayacak ve “biz kendimizi karanlıkta bıraktık, hakikati görmek istemedik, kendi kendimizi perdeledik, anlamaya, tefekkür etmeye, doğruyu, güzeli yapmaya çalışmadık. Rabbimizi dinlemedik. Örneğimiz olan Allah’ın resulüne tabi olmadık, onun gibi yapmadık” diyecekler.

Her şey net olarak ortadadır. Allah bize **“doğrusu insan (hem kendi nefsine hem de diğer insanlara karşı) çok zalim, (rabbine karşı ise) çok nankördür”**[44] buyuruyor. İnsan zalimdir, kendine zulmediyor!

Gördüğümüz gibi insanın bilmediği, anlamadığı bir şey yoktur; ama iş kulluğu yapmaya gelince insan, kulluğunu yapmaz. Ahiretin iki adım ötede olduğunu, yakında oraya gidip rabbinin huzuruna çıkacağını ve her neyi yapmışsa onun karşılığını göreceğini bilir; ama buna rağmen rabbinin gösterdiği yolda yürümez ve kaybeder. Bu tercihi de bile bile kendisi yapar.

Allah bizi tercihini nefsinden yana yapıp kaybedenlerden eylemesin.

[42] A’râf /147
[43] Enbiyâ /97
[44] İbrâhîm /34

Evet, hep beraber Allah'ın bedee "başladı, ilk önce yaptı, iade etti" fiilini anlamaya çalıştık.

Allah bizi "ben, bence, bana göre" deyip rabbini yok sayanlardan ve nefsine tabi olup nefsini ilâh edinenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi aklını kullanıp hakikati anlayanlardan ve rabbinin gösterdiği yolda yürüyenlerden eylesin. Allah bizi resulüne tabi olanlardan eylesin. Allah bizi her konuda "rabbim neyi emretmiş, neyi dilemiş, nasıl yapmamı istiyorsa aynen öyle yaparım" diyenlerden ve bunun gereğini de yerine getirenlerden eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

44.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını, güzel fiillerini, kuluna yaptığı muameleleri, ayrıca bütün muamelesinin; Allah'ın saf aşkından, muhabbetinden, rahmetinden ibaret olduğunu ve hangi muameleyi yaparsa yapsın kuluna yalnızca "seni seviyorum" dediğini anlamaya çalışıyorduk.

Elbette ki anlamak için önce düşünmek, tefekkür etmek gerekir. Kul "rabbimin bana yaptığı bu muamelede muradı nedir" deyip bakınca rabbinin muradını görme imkânı olur. Aksi hâlde rabbinin o muameledeki hikmetini, muradını göremez.

Bununla beraber kul, hayatı sadece dünya hayatı olarak anlarsa yine rabbinin hikmetini, muradını anlayamaz; ama bu dünyada misafir olduğunu, geçici bir süreyle dünyaya geldiğini, yaşadığı olaylarda Allah'ın onu imtihana tabi tutup "asıl hayat ahiret hayatıdır. Asıl hayat, Allah katındaki hayattır"[1] buyurduğunu bilir, buna iman ederek hayata bakarsa rabbinin hikmetini anlar.

Kul "rabbim bana bu muameleyi neden yaptı" dediğinde Allah onun gönlüne "kulum şurada bir eksik var, yanlış var, sana yaptığım muameleyle onu düzeltiyor, seni yukarıya, varman gereken yere, kendime, nefsinden kurtulup 'Allah' demeye, benimle olmaya, yeryüzünde bana halife olmaya, beni temsil etmeye davet ediyorum" deyip vahyeder. Kul da bunu net olarak görür. Böyle olunca da Allah'ın her muamelesi karşısında "rabbim bu muameleyi bana neden yaptı, bu efâli neden tecelli etti"

[1] Ankebût /64

dediğinde karşılaştığı efâlin, Allah'ın hangi isminden tecelli ettiğini anlar. Bunu ona rabbi öğretir. Kul bütün bunları iman ile gönül ile anlar.

Kul olaylara, meselelere hikmetle bakmazsa rabbinin kendisini imtihana tabi tuttuğunu görmek yerine "falancalar yaptı" der ve itiraz etmeye, isyan etmeye, kızmaya, farkında olmadan rabbini hesaba çekmeye başlar. Oysaki Allah hiçbir yerde bir şeyi eksik bırakmaz. Kuluna nasıl bir muamelede bulunmuşsa muamelesi mutlaka kulu için saf rahmettir ve kulun kazanması içindir. Allah, kuluna zulmeder mi! Hâşâ, tam tersine insan kendi kendine zulmeder.

Zulüm; karanlıktır ve karanlıkta kalmak demektir. Allah'ın, isimlerinin, vahyinin nûru tecelli etmeyince insan karanlıkta kalır. Zaten feraset; Allah'ın nûruyla bakmaktır. Mü'minin feraseti vardır. Bu durumda birinde feraset yoksa onda iman yoktur; çünkü Allah'ın nûruyla bakmıyorsa imansız bakıyor demektir.

Allah, peygamberlerini anlatırken **"işte bunlar, Âdem'in soyundan, Nûh ile birlikte (gemide) taşıdıklarımızdan, İbrâhîm ve (diğer adı) İsrâîl (olan Yakûb)un soyundan hidâyet ettiğimiz ve seçtiğimiz, Allah'ın kendilerine nimet verdiği nebîlerdendir. Onlara, Rahmân (olan Allah)ın âyetleri okunduğu zaman ağlayarak (hemen) secdeye kapanırlardı"**[2] buyurur. Demek ki secdeye kapanarak ağlamak peygamberlerin, Allah'ın, zatına seçtiği kulların özelliğiymiş!

Peygamberler ne zaman secdeye kapanıp ağlarlardı?

Rahmân'ın âyetleri okunduğunda; yani Allah'ın rahman ve rahim olduğuna şahid olduklarında, Allah'ın ne kadar rahman ve rahim olduğunu, kendilerine nasıl da rahmetle muamele edip kendine davet ettiğini anladıklarında Allah'ın bu rahmet tecellisi

[2] Meryem /58

karşısında ağlayarak secdeye kapanırlardı. Hepimiz biliyoruz ki sahabeler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i anlatırken de *"Resulullah (s.a.v.) Efendimiz secdede durduğunda seccadeyi ıslatacak kadar ağlardı"* demiştir.

Bütün peygamberler ve peygamberlere tabi olanlar böyledir. Hepsi de kendilerine Rahmân'ın âyetleri okunduğunda ağlayarak, secdeye kapanır ve rablerinin huzurunda ağlar, feryad ederler. Bu yüzden hayatı doğru anlamalıyız. Bütün hayatımız, Allah'ın bize rahmetiyle yaptığı muamelelerden ibarettir. Eğer yaşadığımız her olayın manevi olarak kazanmamız için Allah'tan bir rahmet olarak bize geldiğini ve hepsinde rabbimizle muhatap olduğumuzu bilir, şehadet edersek Rahmân'ın bize olan rahmet tecellisi karşısında ağlayarak secdeye kapanır, rabbimizin huzurunda ağlar, feryad ederiz; ama karşılaştığımız her olayı, Allah'ın bize yaptığı rahmet muamelesi olduğunu görmezsek bu defa "falancalar böyle yaptı" der ve kendimize zulmederiz; yani kendimizi karanlıkta bırakırız.

Herkes ağlar, ağlamalıdır. Daha önce "ağlattı" efâlini ders edinirken Allah'ın âyet-i kerimede **"şüphesiz ki güldüren de ağlatan da odur"**[3] buyurduğunu görmüştük. Ağlayan biri ya nefsinden ya da imanından dolayı ağlar. Mü'min ya günahlarından dolayı rabbinin azabından korkarak ağlar ya aşkından, muhabbetinden dolayı ağlar ya da Allah onu kendine çekip perdeyi aralamıştır, o da bu sırrından; yani konuşamadığı, anlatamadığı sırlardan dolayı ağlar.

Allah âyet-i kerimede **"(ağlanacak hâlinize) gülüyorsunuz da ağlamıyorsunuz"**[4] buyurur. Ağlamak gönlü, kalbi yumuşatır, temizler, hatta insanı tıpkı bir çocuk gibi pırıl pırıl yapar; çünkü insan ağlarken rabbine boyun büker. Onun için insanın her hâlükârda hatasını, eksiğini kabul edip "ya rabbi! Ben senin

[3] Necm /43
[4] Necm /60

kulunum, sen de benim rabbimsin. Ben senin aciz, günahkâr, hatalı, kusurlu, kulluğu beceremeyen kulunum. Kulum; ama kul olmayı beceremiyorum" demesi ve ağlaması gerekir.

Eğer peygamberler bile "ya rabbi! Sana layıkıyla kul olamadım, seni layıkıyla tesbih edemedim, sana hamd edemedim" dediyse artık buna göre bizim ne söylememiz gerektiğini anlamamız lazım.

Dediğim gibi; ağlayarak secdeye kapanmak, secdede ağlayarak feryad etmek, tövbe etmek, istiğfar etmek, rabbine sığınmak peygamberlerin özelliğidir. Bu özellikleri unutmamalı ve rabbimizin huzurunda boyun büküp secde etmeli, gözyaşı dökmeliyiz.

Mesela; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in secdede yaptığı duaları vardır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in secdedeki bu duaları istiğfardır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz secdede *"günahlarımdan mağfiretine sığınıyorum. Gazabından rahmetine sığınıyorum. Senden yine sana sığınıyorum ya rabbi"*[5] diye devamlı dua ederdi. Çünkü ondan başka sığınılacak hiç kimse yoktur!

Unutmamamız lazım ki Allah, yaptığımız her şeyin hesabını sorar. Allah âyet-i kerimede **"insan (yaptıklarının hesabını vermeyeceğini ve) başıboş bırakılacağını mı zannediyor."**[6] İnsan nasıl böyle düşünebilir, buyurmuştur. Zaten hemen ardındaki âyetlerde kulunu nasıl yarattığını anlatır. Allah, kulunu yaratmış, ona bunca kıymeti, değeri vermişken insan nasıl başıboş bırakılabilir!

Her ne olursa olsun mutlaka rabbimizin huzuruna döneceğimizi ve yaptığımız her şeyin hesabını vereceğimizi unutmamamız gerekir. Hesabımızı vermeyi istiyorsak bize düşen; Allah'ın her anda bize rahmetle muamele ettiğini ve yaşadığımız

[5] Müslim, salât 221-222; Ebû Dâvûd, salât 148
[6] Kıyâme /36

her şeyin bir imtihan olduğunu bilip rabbimizin istediği, razı olduğu gibi yapmaya çalışmaktır.

Evet, hep birlikte Allah'ın güzel fiillerini anlamaya çalışıyorduk. Geçen sohbetimizde en son bedee "başladı, ilk önce yaptı, iade etti" fiilini anlamaya çalışmıştık. Bu sohbetimizde ise Allah'ın neccâ "kurtardı" fiilini, âyetlerde geçtiği şekilde öğrenmeye, anlamaya çalışacağız inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Allah, peygamberleri anlatırken peygamberlerine iman etmeyen kavimleri helâk ettiğini,[7] resullerini ve onlara iman edenleri ise kurtardığını beyan etmiştir.[8]

"Andolsun ki biz, Kur'ân'ı (üzerinde düşünüp) öğüt alınsın diye kolaylaştırdık. Öğüt alan var mı? Lût'un kavmi (de onlara resulümüz ve âyetlerimizle gönderdiğimiz) uyarılarımızı yalanladı. Şüphesiz biz de onların üzerlerine (taş yağdıran) bir fırtına gönderdik; ancak Lût ailesini (karısı müstesna) bir seher vakti kurtardık. Katımızdan bir nimet olarak. İşte biz, şükreden(ler)i böyle mükâfatlandırırız."[9]

"Nihayet biz, (elçilerimizi Lût'un kavmine gönderdik ve) orada bulunan mü'minleri (helâktan kurtarmak için o şehirden) çıkardık. Zaten orada Müslümanlardan bir ev (halkın)ın dışında (başka kimseyi) bulamadık."[10]

"(Ey insanlar!) Sizden oraya uğramayacak hiç kimse yoktur. (Bu) Rabbinin kendi üzerine aldığı kesinleşmiş bir hükümdür."[11] İstisnasız hepiniz cehenneme uğrayacaksınız,

[7] Yûnus /13
[8] Hûd /58, 94
[9] Kamer /32-35
[10] Zâriyât /35-36
[11] Meryem /71

hepinizin yolu cehennemin içinden geçecek. Bu, rabbinizin katında kesinleşmiş bir vaaddir.

Allah bir şeyi vaad etti mi o şey kesinlikle olur. Yolu cehennemden geçmeyecek hiç kimse yoktur ve buna peygamberler de dâhildir; çünkü Allah böyle hükmetmiştir.

"Sonra biz, takvâ sahiplerini (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanları oradan) kurtarır (cennete koyarız)." Cehenneme düşmemek için günahtan, yanlıştan, küfürden, şirkten sakınıp çaba, gayretini sarf edenleri mutlaka kurtaracağız. **"Zalimleri ise diz üstü çökmüş olarak orada bırakırız."**[12]

Takvâ; kul olduğunu, Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilmektir. Aynı zamanda korunmak demektir; yani kendini Allah'ın azabından, rabbini, insanlığını kaybetmekten korumaktır.

"Her insan topluluğunu imamıyla birlikte çağıracağımız o günde kimlerin (amel) kitabı sağından verilirse işte onlar kitaplarını (sevinçle) okurlar ve kıl kadar haksızlığa uğratılmazlar. Kim burada (bu dünyada manevi olarak) kör ise o, âhirette de kördür ve yolunu daha da şaşırmıştır."[13] O gün kitabı, amel defteri sağından verilenler kurtuluşa ererler. Kitabı solundan verilenler ise ebediyen kaybeder. Bu dünyada kör olanlar ahirette de kördür ve yolunu şaşırmıştır.

Yolunu şaşıranlar, dalâlette olanlar; kör olmayı kendileri kabul etmiş, tercih etmiş, gözünü kapatıp Allah'ın emrine, vahyine, davetine karşı kör davranmıştır. Allah'ın davetine gözlerini kapatıp kör davrananlar ahirette de kördür, dalâlettedir, hatta dünyada zaten şaşırmışlardır; ama ahirette daha da şaşkındırlar; çünkü böyle olmasını beklemiyorlardı.

[12] Meryem /72
[13] İsrâ /71-72

"(O beklediğiniz gün geldikten) Sonra biz resullerimizi ve iman edenleri kurtarırız. İşte, mü'minleri böyle kurtarmak bizim üzerimize bir haktır."[14] İman etmek bir de tabi olmak demektir. Allah'ın resullerine iman edenleri kurtarmak üzerimize aldığımız bir vaaddir. Yani "sözümüz sözdür" buyuruyor Allah.

Okuyacağımız bu âyette de Allah, Hz. Hûd (a.s.)'ı anlatır. **"Ne zaman ki (helâk) emrimiz geldi, Hûd'u ve onunla beraber iman edenleri tarafımızdan bir rahmetle kurtuluşa erdirdik ve onları sağlam (kurtuluşu imkânsız) bir azaptan kurtardık."**[15] Hz. Hûd (a.s.)'ın kavmi rablerini inkâr edip Hz. Hûd (a.s.)'ı yalanlayınca Allah da gazabını gönderdi.[16]

Bu âyette ise Allah, Hz. Sâlih (a.s.)'ı anlatır. **"Ne zaman ki (helâk) emrimiz geldi, Sâlih'i ve onunla beraber iman edenleri tarafımızdan bir rahmetle (helâktan) ve o günün zilletinden kurtardık. Muhakkak ki senin rabbin kaviyydir, azîzdir (güçlü, kuvvetli, kudretlidir ve bütün şerefin, kudretin kendisine ait olduğu tek zattır)."**[17]

Allah, Hz. Şuayb (a.s.) için de aynı şeyi anlatır. Allah'ın helâk ettiği kavimler sadece dünyada helâk olmadı, Allah'ın peygamberine, vahyine iman etmedikleri, resulüne tabi olmadıkları için ebediyen de helâk oldular.

Allah, Hz. Nûh (a.s.)'ı anlatır. **"Buna rağmen onu yalanladılar, biz de hem onu hem de onunla beraber gemide bulunanları kurtardık ve onları (yeryüzünde) halifeler kıldık, âyetlerimizi yalanlayanları da (suda) boğduk. Ama bak, uyarılanların (fakat iman etmeyenlerin) âkıbeti nasıl oldu!"**[18]

[14] Yûnus /103
[15] Hûd /58
[16] Hûd /60
[17] Hûd /66
[18] Yûnus /73

Allah âyet-i kerimelerde peygamberlerini anlattıktan sonra "onlar bizim mü'min kullarımızdandı"[19] buyurur. Allah neden bunu özellikle söylüyor? -Çünkü Allah "peygamberler mü'min kullarımızdansa onlara iman edenler, tabi olanlar da mü'mindir" buyuruyor. Allah'ın kurtardıkları sadece mü'minlerdir, diğerleri ise helâka uğrar.

Bu âyette de Allah Hz. Mûsâ (a.s.) ile Hz. Hârûn (a.s.)'ı anlatır. **"Andolsun ki biz Mûsâ'ya ve Hârûn'a da lütufta bulunduk. Onları ve kavimlerini o büyük sıkıntı (olan Firavun'un zulmün)den kurtardık. Onlara yardım ettik de galip gelen onlar oldular."**[20] **"İşte biz, muhsinleri (güzellik yapıp güzel olanları) böyle mükâfatlandırırız."**[21] Allah, muhsinlik vasfını peygamberler ve onlara iman edenler için buyurur.

Allah, Hz. İlyâs (a.s.)'ı anlatır ve ona da **"İlyâs'a selam olsun. İşte biz, muhsinleri (güzellik yapıp güzel olanları) böyle mükâfatlandırırız"**[22] buyurur. Allah her bir peygamberi anlatırken "o bizim mü'min ve muhsin kullarımızdandı. Biz muhsinleri böyle kurtarır, mükâfatlandırırız"[23] buyurmuştur. Demek ki mü'minler aynı zamanda muhsinmiş!

Elbette ki kurtaran Allah'tır; ama kulu Allah'ın kurtarmasına vesile eden şey; Allah'a, resulüne, vahyine iman etmek, Allah'ın resulüne tabi olup Allah'a itaat etmektir. Bunun haricinde hiç kimse için kurtuluş yoktur.

Allah'ın bütün emirlerinde Allah'ın o emrindeki muradını anlamaya çalışmamız gerekir. Mesela; namazı sadece eğilip kalkmaktan ibaret olarak anlarsak hiçbir zaman namaz kılmış olmayız. Namazı kılmış olmak için onu Allah'a göre anlamamız

[19] Sâffât /81, 111, 122, 132
[20] Sâffât /114-116
[21] Sâffât /121
[22] Sâffât /130-131
[23] Kasas /14, Sâffât /80, 105, 110, 121

şarttır. Eğer namaz mü'minin miracıysa buna rağmen namaz bize miraç olmadıysa, bizi her türlü aşırılıktan alıkoymadı, Allah'ın huzurunda durdurmadı, hayatı yaşarken bize Allah'ın hesabını yaptırmadıysa kıldığımız namaz, namaz olmaz. Aynısı iman için de geçerlidir. İman; Allah'ı her şeyden çok, canından da çok sevmektir. Şayet her şeyi Allah için Allah yolunda kurban edemiyorsak imanımız da iman olmaz. İmanımızda, rabbimizi sevmemizde bir sorun var demektir.

Allah âyet-i kerimede **"ey iman (ettiğini iddia) edenler! Siz sarhoş iken ne söylediğinizi bilinceye kadar namaza yaklaşmayın"**[24] buyurur. Eğer ne söylediğimizi bilmiyorsak namaz kılmış olur muyuz! Biraz düşünüp tefekkür etmek gerekmez mi! Namazı kılıyoruz; ama namazda Allah'ın huzurunda ne söylediğimizi bilmiyoruz, bu durumda o kıldığımız nasıl namaz olabilir! Allah bize "ne söylediğinizi bilmiyorsanız namaza yaklaşmayın, namaza durmayın, ne zaman ne söyleyeceğinizi bilecek duruma geldiyseniz o zaman namazı ikame edin" buyuruyor. Hâl böyleyken baktığımızda genel olarak ne söylediğimizi bilmiyoruz; ama yine de namazımızı kılıyoruz! Rabbimizin bize ne söylemek istediğini anlamaya çalışıp şöyle bir silkelenip kendimize gelmemiz gerekmez mi?

Mesela; bazıları "namaz kılınca ne söylediğinizi bilmeseniz de olur" der; yani Fâtiha'nın, Subhâneke'nin, tesbihlerin manasını bilmeniz gerekmez, derler. Oysaki ne söylediğini bilmiyorsan namaza yaklaşma, buyurdu Allah. Bu durumda ne söylediğini bilmeden namaz kılan bir sarhoşla okuduğu âyetlerin manasını bilmeyenler arasında ne fark vardır! Sonuçta ikisi de ne söylediğini bilmiyor! O yüzden insanın ne söylediğini bilmeden kıldığı namazı kabul olmaz.

[24] Nisâ /43

Aynı şey oruç için de geçerlidir. Eğer oruç, nefsimizi tezkiye etmediyse, bizi nefsimize hâkim kılmadıysa, "rabbim imsaktan iftara kadar yeme ve içme diye emretmiştir. Ben de rabbimin emrini kendi arzumdan, isteğimden daha çok seviyorum" deyip oruçla kendimize hâkim olmadıysak oruç tutmuş olmadık demektir. Oruç sadece mideyle tutulmaz. Gözümüze, kulağımıza, elimize, ayağımıza, gönlümüze, aklımıza, irademize de orucu tutturmamız gerekir ki tuttuğumuz oruç bir sene boyunca kendimize hâkim olmamıza vesile olabilsin.

Evet, Allah kurtarır. Allah'ın kurtardığı mü'minlerdir.

Peki, rabbimiz bizi başka neyden kurtarır?

Bize iman verip bizi küfürden kurtarır, ilim ve hikmet verip cehaletten kurtarır, feraset ve basiret verip körlükten kurtarır, gönlümüzün üzerindeki perdeyi aralayıp bizi içinde bulunduğumuz nefis mağarasından kurtarır ve kendisiyle beraber eder. Bizi beşer olmaktan kurtarıp Hz. İnsan yapar, meleklerin secde ettiği varlık yapar.

Okuyacağımız bu âyette de Allah Hz. Yûnus (a.s)'ı anlatır. **"(Resulüm!) Zünnûn'u (balık sahibi Yûnus'u) da (an)! Hani o, öfkelenerek (kavminden ayrılıp) gitmişti de bizim kendisini (bu yüzden) sıkıntıya sokmayacağımızı zannetmişti. Nihayet (balığın karnında) karanlıklar içinde (kalıp), 'senden başka ilâh yoktur. Sen subhânsın (her türlü noksanlıktan münezzehsin). Ben gerçekten (senin emrini beklemeden kavmimi terk ederek) zalimlerden oldum' diye nidâ etmişti. Bunun üzerine biz de onun duasını kabul ettik ve onu kederden kurtardık. İşte biz mü'minleri böyle kurtarırız."**[25]

Hz. Yûnus (a.s.) balığın karnındayken **lâ ilâhe illâ ente subhâneke innî kuntu minez zâlimîn:** "Senden başka ilâh yoktur.

[25] Enbiyâ /87-88

Sen subhânsın (her türlü noksanlıktan münezzehsin). Ben gerçekten (senin emrini beklemeden kavmimi terk ederek) zalimlerden oldum" demiş, Allah da onu kurtarmıştır.

Dikkat edersek Allah âyetin sonunda "biz mü'minleri böyle kurtarırız" buyuruyor. O hâlde mü'minler böyle dua ettiğinde Allah onları kurtarır. Sıkıntı ister zahiri ister manevi olsun; yani insan kendi nefis mağarasına gömülmüş olsun hiç fark etmez, insanın sıkıntıdan kurtulmak için söylemesi gereken söz "lâ ilâhe illâ ente subhâneke innî kuntu minez zâlimîn" zikridir. Biri bu zikri yaparsa Allah onu mutlaka zahiri ve manevi sıkıntısından kurtarır; çünkü Allah "biz Yûnus'u kurtardık. Mü'minlerin duasını böyle kabul eder, onları kurtarırız" demiş ve mü'minleri kurtaracağını vaad etmiştir.

Bu yüzden her vuslat yolcusu bu zikri yapmalıdır ya da bir sıkıntıya, bir imtihana tabi tutulduğunda ondan kurtulmak için bu zikri yapmalı; ama bu zikri bilerek yapmalıdır; yani dil ile değil gönlüyle ne söylediğini bilerek yapmalıdır.

İsterseniz "lâ ilâhe illâ ente subhâneke innî kuntu minez zâlimîn" zikrini kısaca izah edeyim.

"Lâ ilâhe illâ ente subhâneke" demek "senden başka ilâh yoktur, ilâh sensin, sen Subhânsın. Ben ise hatalıyım, kusurluyum, günahkârım, ben yanlış yaptım. Ben beşerim, acizim, zayıf kulum. Bu başıma gelen eğer benim eksiğimden, yanlışımdan dolayıysa ben zaten acziyetimi, hatamı, kusurumu, yanlışımı kabul ediyorum. Subhân olan sensin, hatasız, kusursuz, eksiksiz, noksansız olan bir tek sensin ya rabbi" deyip tövbe etmektir. "İnnî kuntu minez zâlimîn" demek ise "kesinlikle ben kendime zulmedenlerden oldum, zalimlerden oldum. Bunun için istiğfar ediyorum. Estağfirullah el azîm. Azim olan sensin. Senden mağfiretimi istiyorum. Beni mağfiret et ve beni düştüğüm bu hâlden kurtar ya rabbi!" demektir.

Nasıl ki Hz. Yûnus (a.s.) balığın karnında karanlıktaydıysa insan da nefis mağarasında tıpkı onun gibi karanlıktadır ve hapistir. Rabbini isteyenler, nefsinin küfründen, şirkinden, perdesinden kurtulmak, nefis mağarasından çıkmak isteyenler bütün gönülleriyle "lâ ilâhe illâ ente subhâneke innî kuntu minez zâlimîn" duasını yapmalıdır. Bu duayı Hz. Yunus (a.s)'a ve bize öğreten Allah'tır. Allah, Hz. Âdem (a.s.)'a da duayı öğretmiş ve Hz. Âdem (a.s.), rabbinden birtakım kelimeler alıp[26] **rabbenâ zalemnâ enfusenâ:**[27] "Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik" demiştir.

Kul, rabbine böyle dua etmezse Allah'ın rahmet deryası dalgalanmaz, hatta daha da kibirlenip "ben biliyorum, ben yanlış yapmadım" der. Kul böyle söyleyince, düşününce, gönlünde bundan en ufak bir şey olursa affa da mağfirete de uğramaz.

Evet, Allah kurtarır; ama Allah'ın, kulunu kurtarmak için kulun da duası gerekir. Kulun elinden hiçbir şey gelmiyorsa -ki zaten Hz. Yûnus (a.s.) gibi onun elinden de bir şey gelmez.- Bu durumda kul bütün çabasıyla, gayretiyle rabbine duasını etmelidir; ama duasını yaparken elinden her ne geliyorsa onu da yapmalıdır. Öyle ki Allah onu kurtarsın.

Hepimiz nefsimizin şirkinden, küfründen, kibrinden, riyasından, hasedinden, "ben" demekten, bencilik yapmaktan kurtulmak istiyoruz. Bununla beraber hepimiz "Allah" demek istiyor, Allah'ın bize nefhettiği rûhun üzerimizde tecelli etmesini istiyoruz. Arş'a çıkmayı, Allah ile aramızdaki perdelerin kalkmasını, aralanmasını, nefis mağarasından kurtulup nûra, aydınlığa kavuşmayı istiyoruz. Madem öyle yapmamız gereken şey; rabbimize boynumuzu büküp Hz. Yûnus (a.s)'ın duasını yapmaktır.

[26] Bakara /37
[27] Â'râf /23

“Allah hakkında yalan uydurup iftira edenden ya da kendisine gelen hakkı (bu Kur’ân’ı) yalanlayandan daha zalim kim vardır! Kâfirlere cehennemde yer mi yok! Bizim için cihad ed(ip mücadele ed)enlere gelince, elbette biz onları (rızamıza kavuşacakları) yollarımıza hidâyet edeceğiz. Muhakkak ki Allah, muhsinlerle (güzellik yapıp güzel olanlarla her daim) beraberdir.”[28] Allah, yolunda cehd eden bir kula yardım eder; çünkü o kul, rabbini arıyor, rabbini istiyor. Kim olursa olsun, nerde olursa olsun Allah, yolunu açacağına dair ona vaadde bulundu. Biri rabbini istese ve rabbi için çaba, gayret gösterse yolu açmamak Allah’a yaraşır mı! Allah zaten kulunu sırât-ı mustakîmde, dosdoğru yolda rabbine yürüsün, rabbine varsın, kavuşsun, vasıl olsun diye yaratmıştır. Hâl böyleyken rabbinin yolunu arayanlara yolu açmamak Allah’a yakışır mı! Elbette ki Allah ona yolu açar ve onu yola koyar. Kendine çekip “haydi, kulum gel” der.

Tabi Allah, kulunu imtihana da tabi tutar. Bu durumda senin bir kul olarak sağlam durup sağa, sola dönmemen gerekir; çünkü rabbine gitmek için bir kere karar vermişsin. Eğer manevi olarak yolu biraz yürüdükten sonra “ben yoruldum” dersen olmaz. Sen o zaman karar vermemişsin, istemiyorsun ya da istemende bir sorun vardır demektir. Bilmen lazım ki istemek imandır. Ne kadar seviyorsan o kadar istersin, imanın ne kadar varsa istemen de o kadar şiddetli olur. Hedefe; maşukuna varmak istiyorsan “önüme hangi engel gelirse gelsin senin için onu geçer, aşar, orayı yıkarım ya rabbi” deyip engel tanımaman gerekir.

Diğer türlü “işte şöyle sorunlar çıktı, vazgeçtim” ya da “ben bu işi yapamam, yolu gidemem” dersen rabbine yürüyemezsin. Yürüyebilmen için önce kendinden, imanından emin olman lazım. Şöyle bir düşünelim; ne olursa olsun işin sonunda ölüm yok mudur! Hangi hâlde olursak olalım, ölüm geldiğinde ölmeyecek

[28] Ankebût /68-69

miyiz! O zaman hiç değilse rabbimizin yolunda ölelim! Biz rabbimize koşarsak Allah bizi bırakır mı! Bizi her engelden kurtarmaz mı? -Elbette ki kurtarır. Çünkü "biz muhsinleri (güzel yapanları) böyle kurtarırız" buyurdu Allah. Yeter ki Allah'ın "güzel" dediği şekilde güzel yapmaya çalışalım ve ona koşalım. Allah bizi kurtarır.

Allah, kulunu kendine davet ediyorsa bu aynı zamanda onun dileğidir, iradesidir; yani rabbimize varmamız onun isteğidir. Bize engel olan şey; bizim kendi kendimize bahane üretmemizdir. Önümüze hangi engeli koyarsak koyalım göreceğiz ki hepsi boştur ve aslında engel olmaması gereken şeylerdir. Elbette ki bizim kendi kendimize önümüze koyduğumuz engeller dışında insanların bize koyduğu engeller de vardır. Bazen en yakınlarımız bile "şunu şöyle yapma, niye şunu yaptın, benim sana dediğim gibi yap" der ve bize engel olup bizi meşgul ederler; ama bizim hiçbir engeli tanımayıp kul olarak peygamberi bir tavır göstermemiz ve "lâ ilâhe illallah, benim ilâhım, mabudum, maşukum Allah'tır. Ondan başka kimseyi ilâh olarak tanımıyorum. Sen bana mâni olamaz, engel olamazsın. Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın 'muhakkak ki ben rabbime gidiyorum, (o) bana doğru yolu gösterecektir'[29] buyurduğu gibi ben rabbime gidiyorum ve rabbime giderken de engel tanımam. Lütfen benim önümde durmayın, benimle rabbimin arasına girmeyin" dememiz gerekir. Öyle eşmiş, çocukmuş, anaymış, babaymış, hiç fark etmez, söz konusu rabbimizin emrini yerine getirmek oldu mu hiçbirini dinlemiyoruz. Âşıkla maşukun arasına giren yanar. Bizim de rabbimizle aramıza girmeye çalışanlara güzellikle "burada durma, bak yanarsın, âşıkla maşuk arasında durduğunda iki aşk arasında kalmış olursun ki Allah bunu affetmez" dememiz gerekir.

[29] Sâffât /99

Allah ile aramıza bir de şeytan girip bize engel olmaya çalışır; çünkü şeytan, sırât-ı mustakîm üzerinde oturmuştur.[30] Peki, o da yanar mı? -Elbette ki yanar ve işi biter. Kim Allah ile aramıza girmeye çalışırsa onun konumuna düşer ve işi biter; yani ebediyen kaybeder. İnsanlar genel olarak bunu cehaletinden, bilmediğinden yapar; ama cehalet eşittir küfür, rabbine itiraz, ilâhlık taslamak, Allah yoluna, Allah'a giden kula mâni olmaktır. Bu da insana ebediyen kaybettirir.

Hepimiz biliyor, görüyoruz. Bazen rabbimizi zikretmek isteriz; ama biri iki kelime söyler ve bizi iki saat meşgul eder. Elbette ki bir beşer olarak meşgul olabiliriz; ama yine de o tarafa bakmamalı ve bir an önce onu bertaraf edip rabbimizle tekrar beraber olmalıyız.

Baktığımızda kulluk gerçekten zormuş! Fakat olan her neyse bizim için lazımdır, gereklidir; çünkü yaşadığımız her imtihan bize güç ve kuvvet verir, aynı zamanda âşıklığımızı ortaya koymamız için birer imkândır. Allah bize bu imtihanlarla tabir-i caizse "haydi, bu kadar meşguliyet içinde bir 'Allah' de bakayım, şöyle bir dön 'ya rabbi, seni seviyorum' de. Hele bir 'ben senin kulunum' de, bırak onları, onlarla meşgul olma" buyuruyor. Dediğim gibi; bu gerçekten zor bir şeydir. Zaten kulluk kolay değildir; çünkü kolay olsaydı her tarafta veliler olurdu. Her yerde veliler olmadığına göre kulluk kolay değil demektir.

Daha önceki sohbetimizde anlattığım gibi; Allah bizi her anda imtihana tabi tutar ve bizi öyle bir yoldan geçirir ki bütünüyle aşk oluncaya kadar bize her şeyi yaşatır. Yani bir adım atarız "seni seviyorum ya rabbi" deriz. Başımıza taş gelir, taşlanırız, yine de "seni seviyorum" deriz. Biri ayağımızı kaydırır, yüzükoyun yere düşeriz yine de kalkar "ben seni seviyorum, bu yaşadıklarım hiç önemli değil ya rabbi" deriz. Bütün peygamberler Allah'a olan

[30] A'râf /16

imanlarını böyle ispatladılar. Biz de ancak böyle yaparsak Allah'a olan imanımızı ispatlamış oluruz.

Allah, kulunu imtihana tabi tutar ve ona bir yol çizip, çizdiği o yolda kulunu yürütür. Kul da imtihan nerden gelirse gelsin sırât-ı mustakîmde, gönlünden rabbine giden yolda yürürken sadece "seni seviyorum ya rabbi" der, rabbini zikreder, tesbih eder, tevhid eder, tekbir eder. Çünkü maşukuna gidiyor! Kul böyle yapmasa bu defa başka şeyleri, başkalarını tesbih eder, tekbir eder, onlara hamd eder, teşekkür eder, şükreder. Sonuç itibariyle rabbini de kendini de kaybeder. Kul bunun farkında olsa da olmasa da sonuç budur.

Hepimizin bu dünyadaki tek hedefi; rabbimizi razı etmek ve kendimizi rabbimize beğendirmeye çalışmak olmalıdır. Allah bizim kulluğumuzu kabul etmediyse bütün insanlar "bu çok güzel bir kuldur" dese de güzel kul olmuş olmayız; ama Allah bizden razı olur, bizim için "güzel kul" derse o zaman da insanların bizi beğenip beğenmemesi önemli değildir.

Allah'ın bizi kabul edip etmediğini Allah'ın vahyinden, peygamberlerinden anlarız. Ya onlara tabi olup onlara benzer, onlar gibi yapar, onların kazandığını kazanırız ya da kendi kendimize din üretir, atalarımızın dinine uyarız. Allah bizden gönlümüzü istiyor, canımızı istiyor! Bu yüzden âyet-i kerimede **"muhakkak ki Allah, mü'minlerden canlarını ve mallarını, kendilerine mutlaka (vereceği) cennet karşılığında satın almıştır"**[31] buyuruyor. Malını ve canını Allah yolunda verince cenneti alırız. Bunun dışında cenneti kazanmak yoktur. Kim rabbinin söylediğinden farklı bir şey söylerse Allah'ın vahyine, resulüne tabi olmamış, atalarının dinine uymuştur.

Cenneti sadece zahiri nimetlerin var olduğu bir yer olarak anlamayalım; çünkü cennette bir de Allah'ın rızası, cemali,

[31] Tevbe /111

dostluğu, selamı vardır. Onun için ısrarla; cennete layık olanlar cennet gibi bir gönle sahip olanlar ve gönlü cennet olanlardır, diyoruz. Şayet birinin gönlü cehenneme dönmüşse onu cennete koysak cennet ona azap olur; çünkü cennette kibirlenemez, küfredemez, hakaret edemez, gösteriş yapamaz. Bunları yapamadığı için de orda boğulur ve cennet ona cehennem olur.

Allah, cehennemliklerin cehennemdeki hâllerini anlatırken **"(o gün) onlardan bir kısmı diğer bir kısmına dönerek (hesap) sorar. (Uyanlar, tabi olduklarına) Siz bize sağdan gelirdiniz (de bize haktan yana görünürdünüz), derler. (Tâbi oldukları da) Derler ki: Hayır, siz zaten (Allah'a) iman eden kimseler değildiniz. Hem bizim, sizin üzerinizde hiçbir gücümüz de yoktu; bilakis siz azgın bir kavimdiniz"**[32] buyurur. Biri diğerine "sen benim buraya gelmeme sebep oldun" der. Öteki de "sen zaten dalâletteydin, ben bir şey yapmadım" der ve birbirleriyle orada bile kavga ederler; çünkü kavga etmeyi seviyorlar. Zaten dünyadayken de kavga etmeyi seviyor, rablerine yürümek, koşmak, rablerine varmak için tavırlarını ortaya koyup her türlü fedakârlığı yapmak yerine birbirleriyle uğraşıyorlardı. Birbirleriyle uğraşırlarken de ibadet yaptıklarını zannediyorlardı. Oysa ibadet; âbdiyettir, kulluktur. Kavgadaki ibadet, âbdiyet ise Allah'a değil şeytanadır. Biri insanlarla kavga ediyor, onlara hakaret ediyorsa Allah'ın yolunda değil şeytanın yolunda yürüyor ve bunları şeytan ona yaptırıyordur. Hâlbuki Allah âyet-i kerimede **"ey âdemoğulları! Ben size şeytana âbd olmayın; çünkü o sizin apaçık düşmanınızdır, diye sizden ahid almamış mıydım? Bana âbd olun! İşte bu, sırât-ı mustakîm (bana dosdoğru varan yol)dur (dememiş miydim)?"**[33] buyurur. Şeytana tabi olursan, sırât-ı mustakîmden çıkmış, Allah'a değil de seni cehenneme sürükleyen düşmanına, şeytana kul olmuş, âbd olmuş olursun.

[32] Sâffât /27-30
[33] Yâsin /60-61

Bu duruma düşmemek için boynumuzu büküyor ve "bizim rabbimiz Allah'tır. O, subhândır, biz de onun aciz, hatalı, kusurlu, günahkâr, günahkârlığımızı, eksikliğimizi, zayıflığımızı, kul olmayı beceremediğimizi bilen kullarıyız. Onun için boynumuz bükük, başımız secdededir, başımız onun huzurunda önümüzdedir. Ondan her ne gelirse gelsin hepsi onun rahmetidir, ikramıdır. Ondan gelen her şey hayırdır. Aşktan ve muhabbettendir, bizi sevmesinden dolayıdır. Bütün iyilikler, güzellikler ondan, kötülükler ise kendi nefsimizdendir"[34] diyor ve nefsimizden kaçıp rabbimize koşuyoruz. "Ben" demekten kaçıp "Allah" diyoruz.

İnşallah hep beraber "Allah" diyecek ve kendimizi Allah'tan bağımsız bir varlık olarak görmeyeceğiz. Kendimizi onunla beraber görecek, onunla olacağız inşallah.

Evet, Allah, kuluna her anda "seni seviyorum" diye hitap eder. Kulları üzerinden de "seni seviyorum" der; yani kullarının gönlünden, üzerinden bunu söyletir. Mesela; dışarıdan kardeşlerimiz geldiğinde bize "sizi seviyoruz" dediklerinde biz de kardeşlerimize "biz de sizi seviyoruz" dediğimizde aslında bunu söyleyen de söyleten de Allah'tır; çünkü seven odur, sevdiren de odur. Sevgi, Allah için olunca bütünüyle Allah'tan gelir ki bu bambaşka bir şeydir. Allah, verdiği bu aşkla, muhabbetle aslında kuluna şeref verir ve "ben seni seviyorum kulum" der.

Allah bir kulu ve diğer kulunu sever sonra sevdiği bu iki kulu da birbirine sevdirir ve gönüllerini birbirine bağlar. Allah sahabeler için **"hani siz (birbirinize) düşman (kimse)ler idiniz de (o), kalplerinizi birleştirmişti ve onun nimeti sayesinde kardeş (kimse)ler olmuştunuz. Yine siz (gönlünüzde var olan küfürle dolu) ateşten bir çukurun kenarında idiniz de (o) sizi oradan kurtarmıştı."**[35] **"(Allah, mü'minlerin) Kalplerinin arasını (iman ve muhabbet ile) birleştirmiştir. Sen yeryüzünde bulunan her şeyi**

[34] Nisâ /79
[35] Âli İmrân /103

verseydin, yine de onların kalplerinin arasını birleştiremezdin; fakat Allah, (onları birbirlerine kardeş yaparak) aralarını (muhabbetle) kaynaştırdı”[36] buyuruyor ya işte mü’minleri Allah böyle birbirine sevdirir. Bu sevgi saf ondandır ve katıksız, karşılıksız, saf Allah için olan sevgidir.

Mesela; bazen kardeşlerimi uzun bir süre görmeyince istesem de istemesem de onları özlüyorum. Tabi ki en çok da uzakta olan kardeşlerimizi özlüyorum; ama biliyoruz ki bu sevgi, özlem bizden değildir. Sevdiğini özlemek muhabbetten kaynaklanır, bu muhabbet de bizden değil, bizim elimizde olan bir şey değildir. Allah bu aşk, muhabbet üzerinden hem sevene hem de sevilene “seni seviyorum kulum” der.

Ayrı bırakan da sonra bir araya getiren de Allah’tır. Nasıl bir aşk alışverişidir, nasıl bir aşk ticaretidir, bunu o bilir. Onları bu aşk ve muhabbetle bir olan Allah’ın huzurunda nasıl birlediğini yine o bilir. İnsan zahiri olarak bu muhabbeti, özlemi, yakınlığı yaşar; ama olanlar başka şeydir. Allah bu muhabbetle başka şeyler yapar. Sevene hamd olsun, sevdirene hamd olsun. Hamd sadece ona mahsustur, ona layıktır, sadece onun hakkıdır.

Evet, hep beraber Allah’ın neccâ “kurtardı” fiilini, âyetlerde geçtiği şekilde öğrenmeye, anlamaya çalıştık.

Allah bizi nefsinin karanlığına, mağarasına gömülenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi rabbine dönenlerden ve rabbinden başka tarafa dönüp bakmayanlardan eylesin. Allah bizi Allah’ın her anda kendisine muamelede bulunduğunu bilen ve bütün muamelesine “seni seviyorum ya rabbi! Sen benden ne yapmamı, nasıl olmamı istiyorsan ben ancak onu yaparım. Bunun için de hiçbir engel tanımam” diyenlerden eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[36] Enfâl /63

45.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı ve Aşk'ı; yani Allah'ın güzel fiillerinin Allah'ın rahmetinden, muhabbetinden tecelli ettiğini ve Allah'ın, kuluna olan bütün muamelesinin saf hayır olduğunu anlamaya çalışıyorduk.

Hamd olsun, Allah nasip etti Kadir Gecesi'ne yetiştik. İsterseniz bugünün Kadir Gecesi olması dolayısıyla bu sohbetimizde önce Kadir Gecesi'ni sonra da bir kul olarak hayatı nasıl yaşamamız gerektiğini rabbimizin anlattığı gibi anlamaya çalışalım inşallah.

Ramazan ayının başında da ortasında da ramazan ayının her gecesinin Kadir Gecesi olduğunu, Kadir Gecesi'nin nûrunun ramazanın her gecesine tecelli ettiğini söylemiştik. Kadir Gecesi'nin nûru tek bir geceye değil ramazanın her gecesine tecelli etmiştir.

Allah âyet-i kerimede **"(o sayılı günler) ramazan ayıdır ki insanları hidâyete erdiren, hidâyete dair (her şeyi) apaçık beyan eden ve (hakla, bâtılı birbirinden ayıran) Furkân olan Kur'ân o (ay)da indirilmiştir. Öyle ise sizden her kim o aya erişirse (Kur'ân'ın o ayda indirilmesine şükretmek için) o (ay)da oruç tutsun"**[1] buyurur. Kadir Gecesi de ramazan ayının içinde olduğu için Kadir Gecesi bütün ayı nûrlandırır. Elbette ki Kadir Gecesi bir gecedir; ama ramazanın her gecesini Kadir Gecesi olarak

[1]Bakara /185

değerlendirmemiz gerekir ki Kadir Gecesi'nin nûrundan istifade edebilelim.

Kadir Gecesi; kıymet, değer gecesidir. Bin aydan daha hayırlı olan[2] ve insanın kendisi ile kıymet, değer bulduğu gecedir. Allah başka bir âyet-i kerimede Kur'ân-ı Kerim için **"(ey insanlar!) andolsun ki size içinde zikriniz (şeref ve şanınız) bulunan bir kitâb (olan Kur'ân'ı) indirdik"**[3] buyurur. İnsan bütün kuvvetini, kudretini, gücünü, şerefini, değerini Kur'ân'dan, Allah'ın vahyinden, Allah'tan alır, dolayısıyla Allah ile şeref bulmayanlar şerefsiz kalmış, kıymetsiz, değersiz kalmıştır; ama bu değersizliği kendileri tercih etmiştir.

Bilmemiz lazım ki her ne kıymet, değer, şeref, güç, kuvvet, kudret varsa hepsi tamamen Allah'tandır. Kul, değerini imanı ile beraber Allah'tan almıyor, rabbini dinlemiyor, rabbinin vahyini okuyup anlamıyor, peygamberine tabi olmuyorsa ne bir değeri, ne bir kıymeti, ne bir şerefi, ne de bir gücü, kudreti vardır; yani kendini Allah'ın azabından, gazabından kurtaracak bir gücü, kuvveti olmaz.

Allah, insanlara farklı farklı hitap etmiştir. Allah, insana hitap ederken ya "yâ eyyuhennâs" ya da "eyyuhel insân" deyip hitap eder. Örnek vermek gerekirse; **yâ eyyuhel insânu mâ garreke bi rabbikel kerîm:**[4] "Ey insan! Seni (her türlü ikrama layık görüp yaratan) kerîm rabbine karşı aldatan nedir?" Seni kibirlendiren, rabbinden yüz çevirten, kendine güvendiren, "ben" dedirten şey nedir, buyurur.

Allah "ey insan" buyurduğunda ise bütün insanlara birden hitap eder. Mesela; **"insan (Allah'a karşı) çok nankördür."**[5] Hakikati örtücüdür. İnsan pek az şükreder. "**Muhakkak insan,**

[2]Kadir /3
[3]Enbiyâ /10
[4] İnfitâr /6
[5] İsrâ /67

rabbine karşı gerçekten pek nankördür. Hiç şüphesiz buna gerçekten kendisi de şahiddir"[6] buyurduğunda bütün insanlara birden hitap etmiş olur.

Allah bir de **yâ eyyuhel kâfirûn:**[7] "Ey kâfirler" buyurur. Kâfirler, müşrikler, münafıklar, mücrimler, fâsıklar ebediyen rabbini, insanlığını kaybedenlerdir ve bu âlemde insan için imtihan olanlardır; yani onlar da olmazsa olmaz olanlardandır. Onlar olacak ki imtihan olsun, biz de onlara karşı rabbimizin bizden istediği tavrı gösterip kazanabilelim.

Allah bir de **yâ eyyuhellezîne âmenû:**[8] "Ey iman (ettiğini iddia) edenler!" **Yâ eyyuhellezîne âmenû âminû:**[9] "Ey iman (ettiğini iddia) edenler! İman edin" buyurur.

Allah'ın yâ eyyuhellezîne âmenû buyurduğu bir kul İslam'ın dairesine yeni girmiştir. İman etmeyi kabul etmiş; ama iman kalbine henüz dâhil olmamıştır. Allah onlara hitap ederken "eğer iman etmişseniz böyle yapın, şöyle yapmayın" buyurur. Misal; **"herhangi bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz, Allah'a ve âhiret gününe gerçekten iman ediyorsanız, onu Allah'a ve resul(ün)e arz edin (onların hükmüne göre aranızda hüküm verin)"**[10] buyurmuştur. Allah bu âyetlerde İslam'ın dairesine girmiş, İslam'ı kabul etmiş; ama henüz iman kalbine dâhil olmamış kimselere hitap eder. Bizim de insanlara bakarken Allah'ın nazarıyla nazar edip bunu görmemiz ve muameleyi Allah'a göre yapmamız gerekir.

Bir de Allah'ın **eyyuhel mu'minûn:**[11] "Ey mü'minler" diye hitap ettikleri vardır. Bunlar da iman edenler; Allah'ı her şeyden,

[6] Âdiyât /6-7
[7] Kâfirûn /1
[8] Bakara /104
[9] Nisâ /136
[10] Nisâ /59
[11] Nûr /31

canından da çok sevenler, sırât-ı mustakîmde Allah'ın kendisine nimet verdiği kullarla beraber yürürken takvâlarını; Allah'a karşı kulluk sorumluluklarını yerine getirenlerdir. Onlar yolu yürürken muttaki, muhsin olup güzel yapar, güzel olurlar. Mukarrebun olup Allah'a yakın olurlar. Allah'ın rızasını kazanma yolunda hayırda yarışırlar. Hakkı, sabrı, rahmeti, iyiliği, güzelliği, yardımı, birliği, beraberliği, kardeşliği tavsiye ederler. Yetmez, bir de şahid olup şehadet ettirirler; yani bunları sadece dilleriyle yapmaz, kendi üzerlerinde gösterip Allah'ın emrettiği gibi nasıl yaşanılacağını insanlara gösterip onları şahid kılarlar.

Allah âyet-i kerimede mü'minleri anlatırken **"işte böylece sizin insanlığa (örnek ve) şahidler olmanız, resulün de size şahid olması için sizi (sırât-ı mustakîmin tam) orta(sın)da (yürüyen) bir ümmet kıldık"**[12] buyurmuştur. Yani her bir mü'min bütün insanlar için kulluklarıyla örnektir.

Allah insana nasıl hitap ediyorsa bizim de öyle hitap etmemiz lazım ki insana bakarken Allah'ın nazarıyla nazar etmiş ve Allah'a göre bakıp görmüş olalım. Zaten bunları Allah'ın nazarıyla nazar edebilmemiz için anlatıyorum. Bu yüzden insanlara yardım etmek, doğru yapmak, haktan ve hakikatten yana durmak istiyorsak biriyle muhatap olduğumuzda o kişinin Allah'ın hitap ettiği hangi insan sınıfında olduğuna bakmamız ve ona göre o kişiye yardım etmemiz gerekir.

Eğer karşımızdakini tam olarak bilmiyor, hâline şahid olmamışsak onu küfürle, nifakla, şirkle itham etmemiz yanlış olur; çünkü onun gönlünü Allah bilir. Biz sadece onun konuştuğunu ve hâlini biliriz. Biz de kardeşlerimizin neyi konuştuğunu, neyi yaptığını, hâllerinin neye şahidlik yaptığını görünce onlara öyle muamelede bulunuruz ki kardeşlerimize yardım edebilelim. Böylelikle kardeşlerimiz iblisin, şeytanın elinden kurtulsun.

[12] Bakara /143

Bu Kadir Gecesi'nde, Allah'ın, vahyini indirdiği bu kıymet, değer gecesinde, insanın kendi kıymetini, değerini, şerefini rabbinden öğrendiği bu gecede rabbimize göre bakıp kendi kıymetimizi, değerimizi bilmemiz, bunun için de kendimize "ben kimim" diye sormamız gerekir. Eğer "ben kimim" sorusuna doğru cevap verirsek Allah'a göre kıymetimizi, değerimizi, şerefimizi anlamış oluruz.

Peki, Allah'a göre biz kimiz?

Biz Allah'ın yeryüzündeki halifesi, aynası, Allah'ın, zatıyla, sıfatlarıyla tecelli ettiği, meleklerin secde ettiği varlığız. Allah âyet-i kerimelerde **"nerede ol(ur)sanız (olun), o sizinle beraberdir."**[13] **"Bilin ki şüphesiz Allah, (dünyada kuluna yakınlığını tattırmak ve hakkı gönlüne vahyetmek için) kişi ile kalbi arasına tecelli eder."**[14] **"Biz ona (hayat veren) şah damarından (ve kendi varlığından) daha yakınız."**[15] Allah, insana şah damarından daha yakındır. **"Doğu da Allah'ındır batı da. Nereye dönerseniz (dönün) Allah'ın vechi (zatından tecelli eden El Esmâu'l Husnâ'sı) oradadır"**[16] buyurduğu, Allah'ın yakın olduğu ve Allah'ın bu yakınlığını tadan, her anda Allah ile muhatap olduğunu bilen bir kuluz, mü'miniz. Allah bizi mü'min olmaya, yakınlığını tatmaya ve bizimle beraber olduğunu unutmamaya davet eder.

Herkes Allah'ın kuludur ve Allah herkesten bir şey ister. Onun için bize "birbirinize yardım edin, kardeş olun, bir olun"[17] buyurur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"hepiniz Âdem'densiniz, Âdem de topraktandır. Üstünlük takvâ iledir"* buyurmuştur. Kimse kimseden bunun haricinde üstün değildir.

[13] Hadîd /4
[14] Enfâl /24
[15] Kaf /16
[16] Bakara /115
[17] Tevbe /71, Hucurât /10

Çünkü üstünlük yalnızca kullukladır, Allah'a âbd olduğunu bilmekle ve kulluğun gereğini yapmakladır. Öyleyse ister bilsin ister bilmesin herkes bizim muhatabımızdır. İster müşrik olup şirke düşmüş, ister kâfir olup hakikati örtmüş, ister münafık olup ikiyüzlü olmuş, ister mücrim olup Allah'a karşı suç işlemiş olsun herkesi Allah'a davet etmemiz gerekir.

Gönülden gönüle yol vardır. İnsanın bir zahiri bir de manevî tarafı vardır. Manevi olarak herkes birbirinden etkilenir. Nasıl ki zahiri olarak konuştuğumuzda sesimiz herkese gidiyorsa manevi olarak konuşurken de dünyanın öbür ucundakiler sesimizi işitir, anlar. Baş kulağıyla değil gönül kulağıyla bizi işitir ve bilir. Allah ona işittirir.

Hz. İbrâhîm (a.s.) ile Hz. İsmâîl (a.s.) Kâbe'yi yaptığında Allah Hz. İbrâhîm (a.s.)'a "bütün insanları hacca; evimi, Beytullah'ı tavaf etmeye davet et"[18] buyurmuş, Hz. İbrâhîm (a.s.) da Makam-ı İbrâhîm'de, Kâbe'nin yanında bulunan iki ayak izinin olduğu yere çıkıp insanları Beytullah'a davet etmiştir. Yoksa oraya çıkıp Kâbe'nin duvarını yapmamıştır. Zaten görenler bilir, oraya çıkıp Kâbe'nin duvarını yapmaya kalksa bile Kâbe'nin başına yetişemez. Bu yüzden orası Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın Kâbe'nin duvarını inşâ ettiği yer değil, davet makamıdır. Hz. İbrâhîm (a.s.) oraya çıkıp "rabbiniz sizi beytine davet ediyor" deyip yeryüzündeki bütün insanları oraya davet etmiştir; ama bu davet sıradan bir davet değildir. Hz. İbrâhîm (a.s.) insanları davet ettiğinde o anda onun davetini Allah herkese işittirdi. Ne mikrofonla ne başka bir aletle ne de başka bir teknoloji ile değil, o sesi Allah tüm insanlara ulaştırdı.

Bu daveti yaptığında Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın bastığı yerdeki taş onun ayağının altında eridi, böylelikle Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın ayağının izi çıktı. Taş erimese, Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın ayak izi çıkar mı! Öyle "ben de konuşurum, benim de sesim dünyanın öbür

[18] Hacc /27

ucuna gider" demekle kimsenin sesi gitmez. Senin ayağının altında taş eriyorsa doğrudur. Sesin, dünyanın öbür ucuna gider ve herkes seni manevi olarak işitir.

Hepimiz bu dünyaya rabbimize âbd olmaya gelmişiz. Öyleyse gönlümüzü, gözümüzü rabbimizden, rabbimizin vahyinden başka tarafa çevirmememiz lazım. Allah âyet-i kerimede **"andolsun ki onlara, 'gökleri ve yeri yaratan, Güneş'i ve Ay'ı buyruğu altında tutan kimdir' diye sorsan, (hiç) şüphesiz 'Allah' derler. O hâlde nasıl (oluyor da Allah'a iman etmekten) döndürülüyorlar? Andolsun ki eğer onlara, 'gökten bir su indirip, yeryüzünü ölümünden sonra onunla dirilten kimdir' diye sorsan, (hiç) şüphesiz 'Allah' derler. (O hâlde) De ki: 'Hamd, Allah'a mahsustur.' Fakat onların çoğu akıllarını kullan(arak bunu düşünüp anla)mazlar"**[19] buyurmuştur.

Madem her şeyi Allah'ın yaptığını biliyorsunuz o hâlde nasıl yüz çeviriyor, Allah'tan başka tarafa gidiyorsunuz! Neden sırât-ı mustakîme girip onun peygamberine tabi olmuyor, iman etmiyor, Allah'ın vahyine iman edip gereğini yapmıyor, Allah'a kul olma şerefini taşımıyorsunuz!

Her akıl sahibi Allah'a karşı sorumludur. Allah, kuluna akıl vermişse kulunun neyi bilip bilmediğini, neyi anlayıp anlamadığını bilmez mi! Hiç kimse "ben anlamadım" deyip Allah'a karşı mazeret gösteremez. Aklı yaratan Allah'tır ve Allah, kuluna bir fıtrat vermiş, rûhundan nefhetmiş, ondan söz almıştır. Hâl böyleyken kim Allah'a karşı mazeret üretebilir!

Allah, Kıyamet günü için **"biz her insanın kuşunu (kazandığı amelini) onun boynuna astık ve kıyamet günü (bunu) onun için açılmış bulacağı bir kitap olarak (karşısına) çıkarırız. (O gün ona denir ki) Kitabını oku! Bugün hesap sorucu olarak sen kendine**

[19] Ankebût /61, 63

yetersin."[20] **"(Onlar derler ki) Yazıklar olsun bize! Gerçekten biz, bundan gaflet içindeydik (bunun doğru olacağını hiç hesap etmemiştik), hatta biz gerçekten (kendine zulmeden) zalim kimselermişiz"**[21] buyurmuştur. Bu yüzden cehenneme gidenler bile bile giderler. O gün herkesin kendine ne kadar zulmettiğini ve bile bile kaybettiğini gördüğü gündür. Hiç kimse o gün mazeret üretemez, tam tersine "biz kendimize zulmettik. Bile bile cehenneme gittik, cehennemi hak ettik" derler. Biz de kendimize baktığımızda ne durumda olduğumuzu net olarak görürüz.

Allah başka âyetlerde **"onlara, 'Allah'ın indirdiğine iman edin' denilince, 'biz sadece bize indirilen (Tevrât)a iman ederiz' derler ve ondan sonra gelen (Kur'ân)ı inkâr ederler. Hâlbuki o (Kur'ân), yanlarında bulunan (Tevrât)ı doğrulayıcı (ve tasdik edici) Hakk (kitâb)tır. (Resulüm! Onlara) De ki: Eğer siz (gerçekten Tevrât'a iman etmiş) mü'min kimseler iseniz o hâlde daha önce Allah'ın nebîlerini niçin öldürüyordunuz?"**[22] **"(Bir de o gemidekiler) Gölgelikler gibi (dağlar büyüklüğünde) dalgalar onları kuşattığı zaman dini yalnız Allah'a has kılarak (ihlâsla) ona yalvarırlar. (Allah) Onları karaya (çıkararak) kurtardığı vakit içlerinden bir kısmı (sabır ve şükürle) orta yolu tutar. Zaten bizim âyetlerimizi hain kâfirlerden başkası inkâr etmez"**[23] buyurur. Gördüğümüz gibi; Allah'ın âyetlerini inkâr edenler bile bile inkâr eden nankörlerdir.

Kime karşı nankör?

Allah'a karşı nankör. Böyleleri Allah'ın verdiği nimeti, kıymeti, değeri, şerefi, onun kitabını ve gönderdiği peygamberini yok sayarlar. Allah'ın kitabını ve resulünü bir nimet olarak görmek yerine onları sanki bir sıkıntıymış gibi görürler. Allah âyet-i

[20] İsrâ /13-14
[21] Enbiyâ /97
[22] Bakara /91
[23] Lokmân /32

kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e **"(resulüm!) biz (bu) Kur'ân'ı sana meşakkat çekesin diye indirmedik. Ancak (Allah'tan) haşyet duy(up onun azameti karşısında ürper)en kimselere bir zikir (öğüt ve hatırlatma) olsun diye (indirdik)."**[24] Onunla hidâyete eresiniz, doğru yolu bulasınız, Allah'ın nûruyla nûrlanasınız, karanlıkta kalmayasınız diye indirdik, buyuruyor ya işte onlar Allah'ın kitabıyla öğüt almak yerine ondan sıkıntı duyanlar, dolayısıyla kaybedenlerdir.

Peki, Yahudi'ye, Hristiyan'a, müşrike, kâfire, mücrime, münafığa ne demeliyiz?

Onlara da "iyilik, güzellik senin gönlündedir. Sen iyiliği, güzelliği, hayrı biliyorsun. Sana yapılmasını istediğin şeyler güzelliktir, iyiliktir, hayırdır, rahmettir. O zaman sen iyiliği, güzelliği, hayrı, rahmeti seviyorsun. Öyleyse iyilerden, hayırlı olanlardan, güzel olanlardan, rahim olanlardan olup Allah'ın rahmetinin içine girebilmek için karşındakine neden öyle davranmıyorsun! Oysaki insanlara rahmet olman, hayrolman gerektiğini bütün şiddetiyle biliyor, tadıyorsun. Madem öyle neden gereğini yapmıyorsun! Şayet yapmıyorsan Allah'ın rahmetini, hayrını istemiyorsun, demektir. Lafla "ben istiyorum" demek olmaz. Allah'ın rahmetini istiyorsan rahmetle muamele etmeyi sevmiş olman ve gerekeni yapman lazım. Eğer sana rahmetle, hayırla muamele edilmesini seviyorsan o zaman neden kendin için istediğini diğer insan kardeşlerin için de istemiyorsun" dememiz gerekir.

Evet, her bir mü'mine düşen; insanları Allah'a, kurtuluşa, cennete davet etmek ve birbirine rahmet olmak, iyilik olmak, hayır olmak, güzel olmak, güzellik olmaktır. Kısacası birbirine cennet olmaktır.

[24] Tâhâ /2-3

Bir de “ben iman ettim, iman ediyorum” diyenlere sözümüz olmalıdır. Eğer gerçekten iman etmişlerse bu durumda Allah’ın davetine icabet etmeleri gerekir. Allah âyet-i kerimelerde “cennete koşun,[25] hayırda yarışın.[26] Birbirinize hayr olun, rahmet olun, iyilik olun, güzellik olun, cennet olun, ikram edin, Allah’a secde edin, secdeye davet edin, rabbinizi zikredin, tesbih edin, ona hamd edin, şükredin ve onu tekbir edin, tevhid edin” buyuruyor. Kul bunları yaptıkça kazanır. Öyleyse onların da rablerinin emrettiklerini yapmaları ve hayırda yarışıp cennete koşmaları gerekir. Öyle ki imanlarını ispatlamış olsunlar, Allah onların gönlüne imanı indirsin.

Allah’ın “mü’minler” için de söyledikleri vardır. Onlar da hayatlarını yaşarken insanlara örnek olmalı, şahid olmalı, hayırda yarışmalı, hidâyet olmalı, yolu göstermeli, Allah’ın resulüne, âlemlere rahmete tabi olanlar olarak insanlara rahmet olmalıdır.[27] Bütün bunları Allah söylüyor. Allah âyet-i kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için **“muhakkak ki sen, (rabbinin isimlerinin üzerinde tecelli etmesiyle) elbette azim (ve yüce) bir ahlak üzeresin”**[28] buyuruyor işte onların da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’e tabi olanlar olarak azim bir ahlaka sahip olmaları ve ahlaklarıyla, rahmetleriyle, hayırlarıyla, güzellikleriyle, kulluklarıyla, hidâyete, cennete vesile oluşlarıyla herkese örnek olmaları gerekir.

Herkes “acaba ben Allah’ın beyan ettiği hangi gruba giriyorum? Acaba mü’minlerden, muttaki olanlardan, muhsin olanlardan mıyım” yoksa “hayırda yarışıp mukarrebun olanlardan mıyım” deyip kendi yerini belirlemelidir. Bununla beraber insan

[25] Âli İmrân /133
[26] Bakara /148, Mâide /48
[27] Ahzâb /21, Bakara /143, Enbiyâ /107
[28] Kalem /4

her şeyi birbiri ile kazanır; yani insanlara yaptığı muamelelerle ya kazanır ya da kaybeder.

İnsanın birbiriyle kazanmasıyla ilgili olarak sahabeden bir örnek vereyim. Bir grup bir yerde oturup sohbet ederler. İki sahabe de yanlarından geçerken onlara *"neden oturuyorsunuz"* diye sorar. Oturanlar *"işimiz yok, biz de oturmuş sohbet ediyoruz"* deyince bu defa onlara *"oturup kendi kendinize sohbet etmek yerine haydi, pazara gidip gördüklerimize selâm verelim. Onlar da bize selâm versinler ve kazanalım"* derler. Demek ki sadece selâm vermek bile insana manevi olarak kazandırıyormuş!

Bilmemiz lazım ki kul; rabbini ister, maşukunu, sahibini sever, bir tek ona âşıktır. Birinin bunun dışında bir derdi varsa ve o derdi Allah'a kulluğunun, rabbini istemesinin önüne geçiyorsa o derdi onun şirkidir, putudur. Misal; herkes rızık konusunda emin olup olmadığına dair kendi gönlüne bakmalıdır. Allah birinin rızkını daraltmışsa o kişi ne yaparsa yapsın rızkı o kadardır ya da Allah onun rızkını genişletmişse hiç kimse buna mâni olup onun rızkını daraltamaz.[29] Aynı şekilde Allah bir de hesapsız rızık verir.[30] Allah rızıkla ilgili bu kadar net hitap etmiş ve her şeyi beyan etmişken rızık düşüncesinin bizi meşgul etmesi doğru değildir. Eğer rızıkla meşgul olursak bir de bakarız ki hiç farkında olmadan gece gündüz rızkımızı zikrediyoruz.

Oysaki Allah âyet-i kerimelerde **"ey iman (ettiğini iddia) edenler! Allah'ı (dilinizle ve kalbinizle) hatırlay(ıp an)arak çokça zikredin."**[31] **"Sen, sabah akşam rabbinin ismini zikret."**[32] **"Namazı bitirdiğiniz zaman ayakta iken, otururken ve yanınız üzerine (yatarken her vakit) Allah'ı zikredin! Güvene**

[29] Ra'd /26
[30] Bakara /212
[31] Ahzâb /41
[32] İnsan /25

kavuştuğunuz zaman da namazı dosdoğru kılın"[33] buyurmuş. Yani "sadece beni zikredin" buyurmuştur. Hâl böyleyken rabbimizin dışında bir şeyi zikrediyorsak zikrettiğimiz o şeyi rabbimizin önüne koymuş oluruz.

Bu duruma düşmemek için neyi, kimi zikrettiğimize bakıp kendimizi hesaba çekmeli ve "acaba ben Allah'a göre hangi safta, kimin safında duruyorum? Acaba Allah'ın 'onlara ne bir korku ne de mahzun olmak vardır' buyurduğu velilerin, mü'minlerin, muttakilerin, muhsinlerin, Allah'a yakın olan mukarrebunların safında mı duruyorum -mukarrebunlar konuşanlar değil hayırda yarışanlar, iş başında olanlardır, Allah için her konuda icraat yapanlardır-[34] ya da Allah'ın yâ eyyuhellezîne âmenû âminû**:**[35] "Ey iman (ettiğini iddia) edenler! İman edin" dediklerinin safında mı duruyor, bir o yana bir bu yana gidip çaba, gayret göstererek imanı kazanmaya mı çalışıyorum" demeliyiz.

Devamlı söylüyoruz, iman; Allah'ı her şeyden, hatta canından da çok sevmektir. Hayat baştan sona Allah'a olan sevgiyi ispatlama imkânıdır. Biri, Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi yapıp güzel yapmak, doğru yapmak için çabasını, gayretini sarf etmeye çalışıyorsa Allah'a olan sevgisini ispatlayabilir ve ne kadar yaparsa imanı, Allah'ın sevgisini o kadar kazanır. Bunun dışında bir şeyle kimse Allah'ın sevgisine layık olmayı kazanamaz.

Bir de önemli olan başka bir şey daha vardır. İnsanın, imanı kazanmak için çaba, gayret sarf ederken doğru yerde olup doğru yapması şarttır; çünkü sadece doğru yapmak ya da doğru yerde olmak yetmez. İkisi mutlaka beraber olmalıdır. Doğru yer, sırât-ı mustakîmdir. Baktığımızda ümmet olarak sırât-ı mustakîmi rabbimizden öğrenmediğimiz için onun ne olduğunu da anlamamışız. Eğer Fâtiha'yı bilmiş olsaydık Kur'ân'ı özetle

[33] Nisâ /103
[34] Vâkıa /10-11
[35] Nisâ /136

anlamış, dolayısıyla sırât-ı mustakîmi de anlamış olur ve yola girer rabbimize koşardık; ama artık anlayacak ve birbirimize anlatacağız. Bununla beraber birbirimize örnek olacak, şahid olacak, hatta bütün insanlara şahid olacağız inşallah.

Hepimiz kendimizi, acziyetimizi, hatamızı, kusurumuzu, günahımızı, kulluğu beceremediğimizi biliyoruz; ama artık bütün gönlümüzle rabbimize yönelip Allah ile aramızdaki perdeleri kaldırmamız, aralamamız lazım. Buna da önce hamdla başlayıp rabbimize hamd etmemiz gerekir. Eğer rabbimize hamd edemiyor, rabbimizi övemiyorsak onu tanımamışız, anlamamışız demektir.

Evet, rabbimizle aramızdaki perdeler aralansın istiyorsak rabbimize hamd edelim. Bütün hamdlar, övgüler ona layıktır, onun hakkıdır. Övmek de övülmek de onun hakkıdır. Biz yalnızca onu över, onun övdüğünü överiz. Eğer Allah'ın övdüklerini övüyorsak Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi yapıyoruzdur; ama Allah'ın övmediğini övüyor ve birini malından, mevkisinden, makamından dolayı övüyorsak o zaman da Allah'a ters düşüyoruz demektir.

Unutmamamız lazım ki sadece Allah'ın övdükleri övgüye layıktır. Biri malını Allah yolunda sarf ediyorsa ve biz de onun kerimliğini, vehhablığını övüyorsak onun üzerinden Allah'ın ismini övmüş oluruz ki bu yaptığımız doğrudur, o övülmeye layıktır; çünkü Allah onu övmüştür. Ya da birini rahmetinden dolayı övüyorsak onun üzerinden Allah'ın Rahmân ve Rahîm isimlerini övmüş oluruz ki yine bu yaptığımız doğrudur. O, kullara yardım eden biriyse ve biz de onu övüyorsak Allah'ın onun üzerindeki Nasîr ismini övmüş oluruz ki yine onu överken doğru yapmış oluruz. Kısacası birinde hangi güzellik olursa olsun onun güzelliğini övdüğümüzde onun üzerinden Allah'ın güzelliğini övmüş oluruz; ama birini Allah'ın isimlerinin, güzelliğinin haricinde bir şeyle övüyorsak o zaman da Allah'a ters düşmüş oluruz.

Övgüye layık olan bir tek Allah'tır. Üzerinde tecelli ettiği isimlerden dolayı birini övdüğümüzde bu övgümüz Allah'a gider; çünkü o kul, rabbinin isimlerine, güzelliğine ayna olmuştur. Biz de onu överken Allah'ın kulu üzerinden Allah'ı över, Allah'a hamd eder, o kul üzerinde tecelli eden Allah'ın ismini överiz.

Peki, böyle birini yerdiğimizde veya kötülediğimizde ne olur?

Bu yaptığımız da Allah'a gider. Bu yüzden birbirimize karşı dikkatli olmalı, adil olmalı, adaletle bakmalı, adaletle hüküm vermeliyiz. Aksi takdirde zalim olur, zulmetmiş oluruz.

Evet, övme de övülme de âlemlerin rabbi olan Allah'a aittir. Subhân olan, hatasız, kusursuz, eksiksiz olan bir tek Allah'tır. Gerisi beşerdir. İnsan; aciz, zayıf, hatalı, kusurlu ve eksiktir; ama bütün eksikliklerini, zayıflıklarını kapatıp ona güç, kuvvet veren ve onu değerli, şerefli kılan onun imanıdır, Allah'a olan aşkı, muhabbeti, marifetidir, rabbini bilmesi, tanımasıdır. Rabbine koşması, "seni seviyorum ya rabbi" demesidir. İnsanın şerefi de, kıymeti de, değeri de, gücü de, kuvveti de, izzeti de yalnızca imanındadır.

İzzet; aynı zamanda güç ve kuvvettir. İzzetli, şerefli; gücünü, kuvvetini Allah'tan alan biri bütün insanlardan oluşan bir orduya karşı durup tavrını ortaya koyar ve asla endişe etmez. Peygamberlerin hepsi böyleydi. İlk başta Allah'a davet ederken tek başlarınaydılar. Onlara iman edip onlarla beraber olanlar da Allah'tan bu izzeti, şerefi alınca peygamberler gibi tek başlarına bütün insanlara karşı durabilecek hâle geldiler ve her türlü işkenceye, zulme katlandılar. Gerektiğinde üç yüz kişi bin kişiye karşı savaşıp kazandılar; çünkü biri Allah'tan yana tavır koyunca gücünü, kuvvetini imanından, Allah'a olan sevgisinden, dolayısıyla Allah'tan alır. Allah da ona yardım eder.

Allah mü'minlere yardım edeceğini vaad etmiş ve bunu üzerine bir borç olarak almıştır.[36] Öyleyse mü'min hiçbir şekilde korkmaz, endişe etmez, küçük hesaplar yapmaz. Aksine büyük hesaplar yapar; yani rabbinin hesabını yapar ve "rabbim benden razı olsun, onun sevgisine, yakınlığına, dostluğuna layık olayım, 'velim, dostum' dediği kullardan olayım, başka hiçbir şey istemiyorum" deyip şeytanlara, şeytanlara uyanlara, iblisin bütün ordusuna karşı tavrını ortaya koyar. Zaten onun alt tarafı bir canı vardır ve o da Allah'a aittir. Hâl böyleyken neyinden korksun! Onun imanı vardır. Rabbine güvenip ona teslim olmuş ve başına gelecek her şey için "sen bilirsin ya rabbi! Nasıl istiyorsan öyle yap. Ben seni seviyorum ve sana geliyorum. Sana gelirken de hiçbir engel tanımıyorum. İstersen beni öldür, istersen süründür. Ne olursa olsun ben seni istiyorum. Sırât- ı mustakîmde sana koşuyor, sana geliyorum" demiştir. İşte, mü'min, Müslüman budur.

Bir kul, rabbine dönüp gücü, kuvveti, şerefi rabbinden ister ve "ya rabbi! Bana güç, kuvvet ver, bana yardım et" derse, Allah ona nasıl yardım etmez! Zaten onu bunun için yaratmıştır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"bir kul, Allah için bir fedakârlık yapınca Allah, meleklere 'kuluma bakın' der"* buyurur; yani sıkıntı içinde kulluğunu yapınca Allah onu meleklere över. İşte kul budur. Kulluk rahat içinde olmak değildir. Eğer rahatlık içinde olsaydı önce peygamberler rahat içinde olurdu. Oysaki peygamberler kulluklarını en zor şartlarda yapmıştır.

Hatta Allah, savaşta bile **"(resulüm! Savaşta) sen içlerinde bulunup da onlara namaz kıldırdığın zaman onlardan bir kısmı seninle beraber (namaza) dursunlar, silahlarını da (yanlarına) alsınlar. (Bu esnada diğer grup düşmanı gözetlesin. Namaz kılan grup) Secdeyi yap(ıp da rekâtı tamamlay)ınca, (düşmanı gözetlemek üzere) arkanıza geçsin. Bu arada namaz kılmamış olan diğer grup gelip seninle beraber namaz kılsın. (Hem namaz**

[36] Rûm /47

kılarken hem de yer değişimi esnasında korunma) Tedbirlerini ve silahlarını (yanlarına) alsınlar"[37] buyurmuştur. Sahabeler en zor anda bile kulluklarını, ibadetlerini, secdelerini yapmış ve bir an bile rablerini unutmamışlardır. Hepsi de her anda onun huzurundaydılar, onunlaydılar. Allah her neyi emretmişse onu yapıyorlardı. Bizim de bütün bunları göz önüne alarak Allah'ın "kâfir, müşrik, münafık, mücrim" mi dediği ya da "iman ettiğini iddia edenler" mi dediği veya "iman edenler, Müslüman, muttaki, muhsin, mukarrebun, veli" mi dediği kullar içinde hangi sınıfa girdiğimize bakıp nerde olduğumuzu anlamamız gerekir. Öyle ki yukarı doğru yol alabilelim.

Manevi olarak nerde olursak olalım kendimizden aşağıdakine değil devamlı kendimizden yukarıdakine bakmalıyız. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"zahiri olarak kendinden yukarıdakine değil aşağıdakine bak ve hâline şükret. Manevi olarak da kendinden aşağıdakine değil yukarıdakine bak ve sen de öyle olmak için çabanı göster"* buyurmuştur. Eğer zahiri olarak yukarıdaki birine bakarsan şükredemezsin. Ancak aşağıdakine bakarsan şükredersin. Manevi olarak da kendinden aşağıdakine bakarsan "demek ki böyle de oluyormuş" der ve hâlinden razı olur, dolayısıyla aşağı doğru gidersin. "Manevi olarak yukarıdakine bak ki onunla yürüyüp yukarıya varmak için çabanı, gayretini sarf et" buyurdu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz.

Evet, hepimiz manevi olarak nerede olduğumuza bakalım. Yolculuğumuz yukarıya, kemalata, Hz. İnsan olmaya doğru olsun. Her şeyi rabbimize bırakalım, teslim edelim, boş ve gereksiz bir yükü gönlümüze almayalım. Yoksa yolu gidemeyiz. Mesela; rüyada uçtuğumuzu görürsek bu rüyamız tövbe ettiğimizi, istiğfar ettiğimizi ve yükümüzü bırakıp rabbimize döndüğümüzü gösterir. Yükümüzü bırakalım ki huzura çıkabilelim. Diğer türlü bu ağır yükle huzura çıkılmaz. Dünyayı, dünya sevgisini, birilerinin ya da

[37] Nisâ /102

bir şeylerin sevgisini gönlümüze alıp onları Allah'tan bağımsız olarak kendimize ait görürsek sonra bu yükü taşıyamaz, altında ezilir, kulluğumuzu yapamayız.

Bu yüzden yükten kurtulmak için rabbimize dönüp "benim malikim, melikim sensin. Melik olan, malik olan, mülkün sahibi, benim de sahibim olan sensin. Ben sadece senin âbdinim, âbd olmaktan başka bir şey değilim ve âbd olmaktan başka bir şey de istemiyorum; çünkü sen beni sana âbd olayım, kul olayım, âşık olayım diye yaratmışsın. Sen bende âşıklık görmek istiyorsun, onun için beni imtihana tabi tutup âşıklığımı, kulluğumu ispatlamamı istiyorsun. Ben de aynen öyle yapacak ve sana olan aşkımı, imanımı ispatlamaya çalışacağım ya rabbi" deyip âşıklığımızı, kulluğumuzu her anda gösterelim.

Allah bizden her anda güzel yapmamızı, doğru yapmamızı istiyor. Güzel yapabilmek için bize yapılan iyiliğe de kötülüğe de iyilikle karşılık vermemiz şarttır. Karşımızdaki kim olursa olsun rabbimizin hesabını yapıp ona öyle muamelede bulunmalıyız ki rabbimiz bize "kulum sen güzel yaptın, yaptığını beğendim, sevdim" desin. Ancak böyle olunca imanı, Allah'a yakınlığı, Hz. İnsan olmayı, cenneti, rabbimizin yakınlığını, rızasını kazanırız. Rabbini kazananlar neyi kazanmamıştır! Aynı şekilde rabbini kaybedenler neyi kazanmıştır! Dünya hayatı, Allah'ın tabiri ile bir günlük, hatta yarım günlük bir hayattır.[38] Bu yarım günlük hayatta rabbimizin istediği, sevdiği gibi yapıp rabbimizin rızasını kazanmalıyız; çünkü bu hayattaki tavrımız ebediyen kazanmamızı veya kaybetmemizi belirler.

Devamlı söylüyoruz; mü'minler delikanlıdır, yiğit insanlardır. Delikanlı; kanı delice akan demektir.

Peki, mü'min nasıl delikanlıdır?

[38] Mu'minûn /113

Mü'minin maneviyatında, manevi bedeninde aşk, muhabbet akar. Birinde aşk, muhabbet delice akıyorsa o kul gerçek delikanlıdır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"pevlivan (yiğit) rakibini yenen değil kızınca nefsini yenendir"*[39] buyurmuştur. Mü'min; nefsine hâkim olan, nefsi onun emrinde olan, nefsine, şeytana itaat etmeyen ve şeytanın peşinden gitmeyendir. Rabbine varabilenler; delikanlı olanlardır, aşkın, muhabbetin, gönlünde, bedeninde, her zerresinde delice aktığı yiğitlerdir.

İnsan bu yiğitliğini, kulluğunu Allah kendisini nerede, nasıl imtihana tabi tuttuysa orda yapması gerekir. Öyle lafla, "ben bütün dünyayı kurtarırım" demekle yiğitlik, kulluk, âbdiyet olmaz. Yiğitlik icraatla olur.

Bütün imtihanlar, insanın kulluğunu yapabilmesi için Allah'ın verdiği imkânlardır ve insan bu imkânlarla kendindeki eksiği düzeltip, güzel yapıp rabbine varabilir. Allah bir kulunu neyle imtihana tabi tuttuysa o imtihanın sebebi kulun yolu üzerindeki engelidir ve kul mutlaka orayı geçmelidir. İşte, orayı geçerken kazanır; ama insanın tabi tutulduğu imtihanları kazanabilmesi için mutlaka rabbinin rızasını kazanma derdinin olması ve "rabbimin rızasını nasıl kazanırım" deyip her fırsatı, imkânı değerlendirmesi lazımdır.

İnsan kendi yerini, Allah'ın beyan ettiği sınıfların hangisinden olduğunu imanıyla, tavrıyla, sözüyle, hâliyle, niyetiyle, Allah için yaptıklarıyla belirler. Ya yaptıklarıyla Allah'a âbd olur, kazanır ya da nefsine, arzularına, isteklerine, dünyaya kul olur ve kaybeder.

Her zaman söylüyoruz; biz kardeşlerimizden kulluğun en yükseğini istiyoruz. Geçen sohbetimizde; her insan, bir peygamberin fıtratındadır, demiştim. Allah, vahyinde peygamberlerin bir kısmını anlatmış, bir kısmını anlatmamıştır. Bir

[39] Müslim, Birr 106, (2608); Ebû Dâvud, Edeb 3, (4779)

peygamberin fıtratında olmayan hiç kimse yoktur. Kul manevi olarak Allah'ın kendisine çizdiği yolda yürüdüğünde fıtratına benzediği peygamberine tabi olur. Sırât-ı mustakîmde yolun sonuna varınca ise onun gibi olur ve ona kardeş olur. Zaten kul burada peygamberine tabi olup onun gibi olabildiği için Allah, Kıyamet günü kulunu peygamberiyle hesaba çeker. İnsan, peygamberi gibi olma özelliğine sahip olmasaydı Allah kimseyi peygamberlerinin ölçüsüne vurup hesaba çekmezdi.

Allah âyet-i kerimede **"kim Allah'a ve resul(ün)e itaat ederse, işte onlar; Allah'ın kendilerine nimet verdiği nebîler, (rablerine âbd olacaklarına dair verdikleri söze sadakat gösteren) sıddıklar, (her anda Allah'ın esmâsına şahidlik eden, canlarıyla, mallarıyla Allah yolunda cihad eden) şahidler ve (nefsini ıslah eden) sâlih kimselerle beraberdirler. Bunlar ne güzel yoldaştırlar"**[40] buyurmuştur. Biri dünyadayken peygamberi gibi yaparsa Allah onları ahirette beraber eder. İstisnasız herkes bir peygamberin yaptığını yapınca onun kazandığı gibi kazanır; çünkü arada bir fark yoktur, peygamber de herkes gibi insandır, kuldur.

Allah başka bir âyet-i kerimede **"resul, rabbinden kendisine indirilene iman etti, mü'minler de (onun iman ettiği gibi iman ettiler). Hepsi de Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve resullerine iman ettiler ve şöyle dediler: Allah'ın resullerinden hiçbiri arasında ayrım yapmayız."**[41] Yani "Allah'ın resulleri arasında fark gözetmeyin" buyurmuştur. Peygamberlerin hiçbirinin resul olarak birbirlerinden farkları yoktur; ama derece itibariyle birbirlerinden üstündürler.[42] Bu dereceleri de kullukları ile kazanmışlardır. Bir kısmı ulûl azm peygamber olmuş,[43] bir kısmı da azmedememiştir. Örnek vermek gerekirse; Allah Hz. Âdem

[40] Nisâ /69
[41] Bakara /285
[42] Bakara /253
[43] Ahkâf /35

(a.s.) için **“andolsun ki biz, daha önceden Âdem’le (yasaklandığı o ağaçtan yememesi için) ahidleşmiştik. Ne var ki o (bunu) unuttu ve biz (bu konu hakkında) onda bir azim de bulmadık”**[44] demiş, Hz. Yûnus (a.s.) için ise **“sen, rabbinin hükmünü sabırla bekle ve balık sahibi (Yûnus) gibi olma”**[45] buyurmuştur. Bu yüzden her ne kadar resul olarak peygamberlerin arasında fark olmasa da kulluklarını yaparken, azmederken, çabalarını, gayretlerini sarf ederken derece itibariyle birbirlerinden üstündürler. Bütün üstünlükleri kulluklarıyla, sabırlarıyla, azimleriyle, çabalarıyla, gayretleriyledir. Bunu Allah söylüyor.

İnsan için de kendi azminden, çabasından, gayretinden, sa’yından, elleriyle yaptıklarından başka bir şey yoktur.[46] O zaman herkes kendine bakıp peygamberler gibi ne kadar yapıp yapmadığına bakmalı ve hemen Allah yolunda koşup kulluğunu yapmaya çalışmalıdır. Öyle “yarın yaparım, şimdi sıkıntıdayım bir işim olunca yaparım, emekli olunca yaparım” demek yanlıştır. Sen yolcusun, yoldasın, rabbine kulluğunu hemen yapmaya başlaman ve rabbine hemen koşup kazanman gerekir. Önce bir huzura çık, rahat et. Allah seni bir sefer huzura alırsa rahat edersin. Rahat edersin derken bir nefes alır “hamd olsun, rabbim beni huzura kabul etti” dersin. Sonra yine rahat etmezsin; çünkü Allah için koşman gerektiğini bilirsin.

Bütün peygamberler son nefeslerine kadar Allah yolunda çabalarını, gayretlerini sarf etmişlerdir. O zaman Allah yolunda yapılan koşma, sa’y bitmez. Ne zaman varacağın yer kalmadıysa, kazanman gerekeni kazandınsa Allah sana “kulum, kazanacağın her şeyi sana ikram ettim, artık tamamdır, haydi gel” der. Buna peygamberler de dâhildir. Eğer hâlâ nefes alıyorsan önünde gidecek yolun var ki Allah sana imkân veriyor. Diğer türlü

[44] Tâhâ /115
[45] Kalem /48
[46] Necm /39, Âli İmrân /182

varacağın yere varmış, kazanman gerekeni kazanmışsan dünyada kalmanın da bir anlamı yoktur.

Aynısı ters taraf için de geçerlidir. Kul sürekli olarak ters tarafa giderse belli bir süre sonra Allah ona "tamam kulum, dur kendini daha fazla batırma, haydi gel" der.

Evet, bütün mü'minler rabbine koşmak için çabalarını göstermeli ve kendini mü'min olarak, örnek olarak, güzel ahlaka sahip olarak, rahmet olarak kabul edip "rabbim benden razı olsun. Rabbimin güzelliğini üzerimde göstereyim, ona ayna olayım, halife olayım, yakın olayım, dost olayım. Rabbim bana 'kulum, ben senden razı oldum' desin de ne olursam olayım. Yeter ki rabbim bana 'kulum' desin, 'âbdim, âşığım' desin. Hiçbir şey benim için önemli değildir" demelidir.

Allah bizi "kulum" dediği kullarından eylesin inşallah.

Kulum demek "âşığım" demektir. Baktığımızda acaba âşık mı maşukunu daha çok seviyor yoksa maşuk mu âşığını daha çok seviyor! Allah'a âşık olmak, âbd olmak en büyük şereftir. Allah'a âbd, âşık olan bir kula acaba Allah'ın nazarı nasıldır! Kul sıkıntı içinde kulluğunu güzel yapmaya, âşıklığını göstermeye çalışırken, Allah meleklere "kuluma bakın" diyorsa o kuluyla, onun âşıklığıyla, kulluğuyla iftihar ediyor demektir.

Bir kul, Allah'ı sever, Allah da onu severse o kulun kazanamadığı hiçbir şey olmaz. Elbette ki arada bir perde vardır. Kul da zaten bu perdeden dolayı bu kadar feryad eder. Ayrılık olmasa kul, âşıklığını anlayamaz. İşte, kul, âşıklığını anlasın, tatsın diye Allah onu kendinden perdelemiştir. Yoksa neden kendinden perdelesin! Allah, zaten kulunu her anda kendine çeker ve zamanı geldiğinde bu hasret, özlem biter.

Hiçbir kul yoktur ki "ben, beni yoktan, kendinden yaratan ve bana rûhundan nefheden rabbimin cemalini müşahade etmek

istiyorum” deyip çabasını gösterdiğinde Allah bu nimeti ona ikram etmesin; çünkü Allah, kuluna bu arzuyu vermiş, bu duayı yaptırmışsa ona bu ikramı yapmak içindir. Bu ikramı yapmazsa niye istetsin! Vermeyeceği hâlde kuluna bunu istetirse ona boş bir şey yaptırmış olur. Hâşâ, Allah bundan münezzehtir. Allah hiçbir kuluna boş bir şey yaptırmaz. Bir kul, rabbinin huzuruna varmayı istiyorsa onu huzura alır, kabul eder.

Devamlı söylüyoruz, vuslatın bir tek kapısı vardır; o da aşk kapısı, iman kapısıdır. Bu kapıdan sadece âşıklar girebilir. Vuslat kapısından girmek âşıklardan başka hiç kimseye nasip olmaz.

Bununla beraber Allah’ın cemalinin bir bedeli vardır. Bu bedel de candır. Canı kurban etmeden, “ben sana kurbanım, canım, her şeyim sana kurbandır ya rabbi” demeden vuslat kapısı açılmaz. Kapının önüne geldiğinde orada sabredip beklemen ve “hiçbir yere gitmiyorum, kapındayım. Beni içeri almanı istiyorum. Senden başka tarafa dönmüyor, bakmıyorum. Ben seni istiyorum, istediğim sadece sensin ya rabbi! Ben senin âbdinim ve yalnızca seni istiyorum. İyyâke na’budû ve iyyâke nestaîn” demen lazım.

Her şeyi kendi üzerimizden anladığımız gibi kulluğu, âşıklığı da kendi üzerimizden anlamamız gerekir. Misal; üstü, başı kirli, çamura düşmüş birinin bize âşık olduğunu ve penceremizin önünde ağlayıp feryad ederek “bir kere pencereyi aç, seni göreyim” dediğini farz edelim. Her ne kadar pis olsa, kirli olsa, çirkin olsa bile dayanamaz, pencereyi açarız. Öyle değil mi! Sohbetimizin başında “ya rabbi! Aciz olduğumuzu, hatalı, kusurlu, eksik olduğumuzu, kulluğumuzu yapamadığımızı, seni tesbih edemediğimizi ve sana hamd edemediğimizi biliyoruz; ama yine de seni seviyoruz ve sadece seni istiyoruz” demiştim ya biz de kapıda durup ağlayıp feryad edelim ve rabbimizi isteyelim. Böyle yaparsak Allah da bize mutlaka kapıyı açar.

Hepimiz rabbimizden o ilk hâlimizi istiyoruz. Bir kul öldüğünde, Allah onu huzura alırken **"(onlara o gün deriz ki) andolsun sizi ilk defa yarattığımız gibi (bugün de) tek başınıza (yapayalnız) huzurumuza geldiniz."**[47] Her şeyini geride bırakmış olarak ilk yarattığım günkü gibi tek başına huzuruma geldin, buyurur. İşte vuslat tam da orasıdır; yani kulun vuslatı; Allah'ın onu ilk yarattığı günkü gibi ilk yarattığı anıdır.

Allah, kulunu yaratırken kul tek başınaydı. Bu yüzden vuslat yolcusu bir derviş huzura çıkarken tek başınadır. Mürşidi onu oraya kadar götürür; ama ondan sonra Allah onu huzura alırken mürşidi orada olmaz. "İşte sen, işte rabbin, buyur" der ve kul artık içeri tek başına alınır. Allah'ın orada ona nasıl bir muamelede bulunduğunu mürşidi de bilmez; çünkü bu özel bir durumdur. Bu yüzden mürşidin işi dervişi oraya kadar götürmektir. Götürdükten ve Allah onu huzura aldıktan sonra Allah'ın o kula ne söylediğini, ne anlattığını ya da onun Allah'a ne söylediğini kimse bilmez. Bu, Allah ile onun arasındaki sırdır. Bundan dolayı devamlı her bir kul özeldir, diyorum.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bununla ilgili olarak *"benim, Allah ile öyle bir anım var ki ne bir mürsel (nebî, resul) ne bir melek ne de bir melek-ul mukarreb (Allah'a yakın olan melekler) oraya yol bulabilir"*[48] buyurmuştur. Çünkü o an sadece Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e özeldir. Ne bir peygamber ne bir melek ne de büyük meleklerden biri onun farkında, şuurunda olur. Bu çok özel bir hâldir ve her bir kul için geçerlidir. Bu nedenle yolda oturmak olmaz, ne olursa olsun oraya varmak için yolu yürümek; yani, Allah için güzel yapmak, sevdiği, razı olduğu gibi yapmak gerekir.

[47] En'âm /94

[48] Ebu Nasr es-Serrac, el-Luma, 161, 478; Hucrivi, Keşfu'l Mahcûb, II, 525; Bursevi, Kenz-i-Mahfi, 101; İmam Rabbani, el-Mektubat, I, 106, 154, 250, 307

Hep beraber rabbimizin huzuruna varmak için elimizden gelen çabayı göstermeye çalışıyor, rabbimizin sevdiği gibi yapmaya gayret gösteriyoruz inşallah.

Mesele; yaptıklarımızın yerden nasıl göründüğü değil gökten nasıl göründüğü ve Allah'ın nazarında nasıl olduğudur. İftar vaktinde trafik ışıklarında yaptığımız su ve hurma ikramı ile ilgili söylemiştim. Bir an için yukarıdan seyredelim. İftar saatidir, herkes iftarını açmak için evine yetişmeye çalışıyor; ama Allah'ın elli tane kulu çıkmış, trafik ışıklarında iftara geç kalan arabaları bekliyor ve kendisi iftar yapmayıp trafiktekilere iftarlık dağıtıyor! Gökten bu duruma baktığımızda Allah'ın rahmet deryası dalgalanmaz, onları kendine çekmez mi! Melekler onları seyredince onlar için istiğfar etmez mi!

Tabi, yalnızca trafikte hurma ve su ikramını dağıtanlar için değil bu ikramın taşınması, paketlenmesinde, mali külfetinde elinden gelen çabayı gösteren kardeşlerimiz için de aynısı geçerlidir; çünkü bu ikramın yapılması için herkes kendine göre bir şeyler yapmıştır, dolayısıyla rahmet tecellisi gelirken hepsine toptan gelir ve Allah "kullarıma bakın" sözünü hepsine söylemiş olur.

"İftarda Yolda Kalanlara Su ve Hurma İkramı" projesini hayata geçirdiğimizde söylemiştim; benim derdim, insanlara üç beş tane hurma ile iki yudum su vermek değildir. Bunu yaparken benim bir derdim vardır; o da Allah'ın muhabbet, rahmet deryasını coşturmak, dalgalandırmaktır; çünkü Allah'ın rahmeti tecelli ederse bütün şehre tecelli eder. Allah'ın rahmet deryasını dalgalandırmak bizim kendi elimizdedir. Kendi çabamız, gayretimizle Allah'ın rahmetini kazanırız.

Aslında bu hizmeti yapan kardeşlerimizden dolayı Allah'ın rahmeti bir tek bulunduğumuz şehre değil bütün memlekete

tecelli eder. Zaten tecelli de ediyor, biz de bunun şahidiyiz hamd olsun.

Evet, yaptığımız bütün işler rabbimize kulluğumuzu yapalım ve rabbimiz bize “kulum, âbdim, âşığım” desin. Meleklerine bizi gösterip “kullarıma bakın” desin diyedir. Şöyle adaletle baktığımızda, Allah meleklerine gösterip “kullarıma bakın” demez mi? -Elbette ki der. İşte, sırf bu yüzden kendimize bu kadar iş çıkarıyoruz. Bütün derdimiz; Allah’ın bize “kulum, sen güzel yaptın” demesidir ve bunu yalnız kendim için değil benimle beraber yürüyen, beni kabul eden herkes için söylüyorum.

Her zaman söylüyorum; hiçbir kardeşimiz için velâyetten aşağısına razı olamam; çünkü velâyetten aşağısı iman etmeyi kabul etmiş; ama henüz iman etmemiştir. Benim işim ise; ona iman ettirmek, Allah’ın rızasını kazandırmak, manevi olarak ona sırât-ı mustakîmde yol aldırmak, onu rabbine yaklaştırmak, hayırda yarıştırıp mukarrebun yapmak ve Allah’ın huzuruna çıkarmaktır.

Allah’ın beyan ettiği gibi insanlar bölüm bölümdür. İnsan, kitabını ya sağından ya solundan alır ya da öndekilerden, mukarrebundan, hayırda yarışanlardan, şahid olanlardan olur. Şahid; hayatı, çabası, gayreti, kulluğu imanına, “rabbim” deyişine, âşıklığına şahid olandır. Biz de kardeşlerimizin en önde olmasını, Allah’ın “öndekiler” dediği kullardan olmasını istiyoruz.

Hep birlikte manevi olarak kazanacak ve kazandıracağız. Herkes mutlaka kazanmalıdır. Biz bu zamanda yaşadığımız için birbirimizden ve bu zamandaki insanlardan sorumluyuz. Karşımızda iblis ve ordusu vardır, şeytanlar vardır, onlar da insanlar Allah’a âbd olmasın diye savaşıyorlar. Allah’a kulluk, âşıklık tavrımızı onlara karşı öyle bir ortaya koymamız lazım ki aşk, ateşe galip gelsin, aşkın nûru, iblisin ateşine galip gelsin. Zaten

baktığımızda galip geliyor ve bu aşk, gönülden gönüle hızla yayılıyor hamd olsun.

Devamlı aşk diyorum; çünkü aşktan başka bir şey yoktur. Aşk; varlığın yaratılış sebebi, insanın insan olma, Allah'ın dostluğunu, rızasını, cemâlini kazanma sebebidir. Aşk; Allah'ın muradıdır, imandır, âbdiyettir. Aşkı olmayanlar ölüdür. Âşıklar ise Allah ile, Allah'ın aşkı ile diridir. İnsan ancak aşkla, aşkından, âşıklığından dolayı kazanır. Bu yüzden biri tek bir sefer samimi ve ciddi olarak "ya rabbi! Seni seviyorum" derse ve söylediği doğru olursa ebediyen kurtulur, cennete girer; çünkü o an, Allah ile kul arasında perdelerin olmadığı, bütün perdelerin "ya rabbi! Seni seviyorum" kelimesi ile, o gönül hâli ile yandığı andır. Allah da o anın hürmetine kulun diğer anlarına rahmeti ile muamele eder.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"ben mü'minim diyen biri hayatında bir sefer olsun Allah yolunda şehid olmayı istemezse ölünce murdar olur"* buyurmuştur. Yani kul, bir sefer olsun öyle bir "seni seviyorum" demelidir ki bu gönül hâliyle "canımı sana şimdi kurban ediyorum ya rabbi" diyebilmelidir. Bunu tek sefer bile söylerse Allah o tek seferin hürmetine onun bütün hayatına rahmetle muamele eder.

Aşktan başka hiçbir şey insana, canını kurban edecek kadar Allah'ı sevdiremez, ona canını kurban ettiremez. Eğer bir sefer dahi olsun böyle söyleyen bir kula Allah bütün hayatı boyunca rahmetle muamele ediyorsa, acaba bunu günde yüz sefer söyleyen bir kula Allah nasıl bir muamelede bulunur! O kul acaba Allah'a nasıl yakın olur, nasıl dost olur, Allah ona nasıl tecelli eder! Bir de böyle bakıp anlamak gerekir.

Evet, hep beraber Allah'ın insanlara nasıl hitap ettiğini ve insanların Allah'ın vahyine göre hangi sınıflarda olduğunu anlamaya çalıştık. Her zaman için bakışımız Allah'a göre olmalıdır. Allah'ın nazarı ile nazar etmeli ve hiç kimse hakkında hüküm

vermemeliyiz. Ben bu söylediklerimi insanları birbirinden ayıralım ve insanlara "kâfir, müşrik, münafık" diyelim diye anlatmıyorum. Tam tersine insanlara nasıl yardım etmemiz gerektiğini bilelim ve onlara buna göre yardım edelim diye anlatıyorum; çünkü birinin hâlini, hastalığını bileceğiz ki ona yardım edebilelim, destek olabilelim, onu tedavi edebilelim, şeytanın, iblisin elinden kurtarabilelim.

Yalnız, burada unutmamamız gereken bir şey vardır. Allah âyet-i kerimede **"sizin dostunuz ancak Allah'tır, resulüdür ve iman edenlerdir"**[49] buyurmuştur. Gerisi bizim dostumuz değil; şeytanın tuzağına düşmüş insan kardeşlerimizdir. Yardım edebildiğimiz, kurtarabildiğimiz kadarıyla onlara yardım edecek, onları hidâyete, rablerine, imana, rablerine teslimiyete, itaate, resulüne tabi olmaya davet edeceğiz. Her birimizin işi, kulluğu budur. Ancak böyle yaparsak kazanırız. Diğer türlü eleştirmek, çekiştirmek, yermek, küfretmek, hakaret etmekle kimse bir şey kazanamaz. Aksine rabbine ters düşer ve Allah'ın vereceği hükmü kendisi vermiş olur. Böyle yapınca da farkında olmadan nefsini, aklını, ilmini Allah'a şirk koşar; yani insanları eleştirip çekiştirmekle kendini sadece tehlikeye atmış olur. Onun için bize düşen; başkaları hakkında hüküm vermek değil, kendimiz hakkında hüküm vermektir.

Peki, kendimiz hakkında vereceğimiz hüküm nedir?

Hepimiz biliyoruz ki rabbimize kul olamıyor, kulluğu beceremiyoruz, rabbimize layıkıyla şükredemiyor, hamd edemiyor, secde edemiyoruz, Allah'ı tesbih edemiyor, zikredemiyor, hayırda yarışamıyor, koşamıyoruz. İşte, kendi hakkımızda vereceğimiz hüküm budur.

İnşallah rabbimizin rızasını, yakınlığını kazanmak için elimizden gelen her çabayı gösterip rabbimize koşacağız. Bunun

[49] Mâide /55

için de tabi tutulduğumuz her ne imtihan olursa olsun "yapacağım ya rabbi" dememiz gerekir. Öyle "yapamadım, edemedim, beceremedim, beceremiyorum" demek yoktur! Bunu bize söyleten şeytandır. Bunu söyleyenler de şeytanın konumundadır.

Evet, "yapamam, edemem" diye bir şey yoktur. Yaparsın, yapacaksın! Cehennemi görürsen yaparsın; ama cehennem gösterilince herkes yapar, hiç kimse "ben yapamam, edemem" demez. Senin şimdiden kalkıp "ben yaparım, yapacağım ya rabbi" demen gerekir. Eğer "yok, ben yapamam, edemem" diyorsan o zaman Allah'tan yüz çevirmişsin demektir. Bu cesareti göstermen yanlıştır; çünkü "yapamam" dediğinde Allah'a karşı konuşmuş olursun.

Diyelim ki bir suç işledik ve hâkimin karşısına çıktık, orada kendimizi savunuruz, öyle değil mi! Yapabileceğimiz her savunmayı yapar "kendimi kaybettim, aklım başımda olsaydı asla öyle yapmazdım. Şöyle yanlışlar olduğu için böyle oldu" deyip bahaneler üretiriz. Direkt olarak "yaptığımdan pişman değilim" dersek hemen ceza alırız. O zaman biraz tefekkür edelim. Bir kula karşı bile ceza almamak için kendimizi böylesine savunuyor, kurtulmak için bahaneler arıyorsak, muhatap olduğumuz rabbimize karşı da edepli olmamız ve mazeret üretip "evet, yapamadım; ama yapacağım ya rabbi" dememiz gerekir.

Buna rağmen "ben yapamam" diyorsan o zaman sen ilâhsın! Allah'a karşı durmuş, "ben kulluk yapamam" diyorsun, hiç böyle bir şey olur mu! Ne kadar kulluğunu yapamasan bile boynunu büküp "yapamadım; ama yapacağım. Sana âbd olmak için çabamı, gayretimi sarf edeceğim. Sen de bana bu yolda yardım et ya rabbi" demen lazım.

İyice anlaşılması için başka bir örnek daha vereyim. Biri bize karşı bir yanlış yapsa sonra da yanımıza gelip "farkında olmadan yaptım, özür dilerim bundan sonra yapmayacağım" derse onu

affederiz; ama böyle söylemez “kendime hâkim olamadım, öyle yaptım ve yapmaya da devam edeceğim” derse onu affetmeyiz; çünkü böyle söyleyerek bize saygısızlık yapmıştır. Bu nedenle bizim de rabbimize “ben kulluk yapamam, edemem” demememiz, bunun yerine “tabi ki yapacağım ya rabbi! Ben senin kulunum, sen beni kul olarak görmek istiyorsun ya ben de sana bütün kulluğumu, âşıklığımı yapacak, beni kul olarak görmen için bütün çabamı, gayretimi sarf edeceğim. Bunun için senden yardımını istiyorum ya rabbi” demem gerekir. Böyle dersek yardımı alırız inşallah.

Biraz önce dediğim gibi; kardeşlerimizi huzurda görmeyi, şahid olarak, mukarrebun olarak, mü’min, muttaki, muhsin olarak görmeyi istiyoruz. Hamd olsun kardeşlerimiz zaten ellerinden gelen çabayı gösterip tavırlarını ortaya koyuyorlar. Biz de onlarla iftihar ediyoruz. Gerçek budur, hakikat budur.

Elbette ki kardeşlerimizin eksiği, yanlışı olabilir. Yolu yürürlerken bazen düşebilir, hata, eksik, yanlış yapabilirler; ama hamd olsun ki kardeşlerimize baktığımızda onları önde görüyoruz. Kardeşlerimiz yürümeye, ellerinden gelen çabayı göstermeye devam ederlerse Allah’ın onları ilk yarattığı yere varır, huzura kabul edilirler inşallah.

Ayrıca kesinlikle unutmamamız gereken bir husus vardır. Kulun huzura varması demek kulluğun bitmesi demek değildir. Hiç kimse asla kulluktan başka bir şey düşünmemeli, beklememelidir. Kulun huzura çıkması demek; sadece nefes almasıdır. İmanına, güzel yaptığına, kulluğuna, Allah’ın kulluğa kendisini kabul ettiğine şehadet etmesidir. Bununla beraber huzura çıkan bir kul kendisini imtihana tabi tutup huzuruna çekenin Allah olduğunu; yani aslında kendisinin oraya layık olmadığını, bütün işi Allah’ın yaptığını bilir. Kendisinin yaptığı tek şey ise; sadece hayatı imtihan olarak bilip muameleyi ona göre yapmak ve boynunu rabbine bükmektir.

Kul, boynunu rabbine bükerse rabbi de mutlaka rahmeti ile tecelli edip onu huzuruna alır. Allah âyet-i kerimede **"Allah kimseye gücünün yettiğinden başkasını yüklemez"**[50] buyurmuştur. O yüzden insan, gücünün yettiği kadarını yaptığında Allah'a kul olmaya layık olur.

Bilmemiz lazım ki en yüksek makam; âbd olma makamıdır, aşk makamıdır, âşıklık makamıdır. Bu aşk makamı aynı zamanda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in makamıdır.

Allah bizi "âbdim, kulum" dediği ve kulluğuna, huzuruna kabul ettiği kullarından eylesin inşallah.

Evet, hep beraber bu gecenin Kadir Gecesi olması sebebiyle; Allah'ın insanlara nasıl hitap ettiğini ve bir kul olarak hayatı nasıl yaşamamız gerektiğini anlamaya çalıştık.

Allah bizi rabbinden başka tarafa dönenlerden ve dünyayı, nefsini tercih edip kaybedenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi rabbine karşı edepli olanlardan eylesin. Allah bizi "mü'min, muttaki, mukarrebun, veli" buyurduğu kullarından eylesin. Allah bizi her anını imtihan olarak görüp gerekeni yapanlardan ve rabbinin huzuruna varanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[50] Bakara /286

46.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Esmâu'l Husnâ'sından tecelli eden El Efâlu'l Husnâ'sını, güzel fiillerini anlamaya ve Allah'ın bütün muamelesinin saf aşktan, hayırdan, rahmetten tecelli ettiğini öğrenmeye çalışıyorduk.

Geçen sohbetimizde en son Allah'ın neccâ "kurtardı" fiilini anlamaya çalışmıştık. Bu sohbetimizde ise hep beraber önce Allah'ın eyyede "destekledi" fiilini ardından da âtâ "verdi" fiilini anlamaya çalışacağız inşallah.

Allah destekler ve kuvvetlendirir.

"Andolsun ki (Bedir'de) karşı karşıya gelen iki toplulukta sizin için bir âyet (ibret ve delil) vardır. Biri Allah yolunda savaşan bir topluluk, diğeri ise onları gözleriyle kendilerinin iki misli gören kâfir bir grup. Allah dilediğini yardımı ile (destekleyip) kuvvetlendirir." [1]

"Andolsun ki biz, Mûsâ'ya kitabı (Tevrât'ı) verdik. Ondan sonra ard arda resuller gönderdik. Meryem oğlu Îsâ'ya da apaçık deliller (mucizeler) verdik ve onu Rûhu'l-Kudüs ile destekledik."[2]

"Biz, iman edenleri düşmanlarına karşı destekledik de sonunda galip gelenler onlar oldular."[3]

Allah bir kuluna yardım edip onu destekler ve kuvvetlendirirse mutlaka onu başarılı kılar. Mesela; bir kul

[1] Âli İmrân /13
[2] Bakara /87
[3] Saff /14

herhangi bir işe niyet ettiği zaman Allah onu desteklerse o kul sonunda başarıya ulaşır. Nasıl? -Yapacağı iş kendisine kolay olur; ama Allah onu desteklemezse bu defa kul yapacağı işte zorlanır ve başarıya ulaşamaz.

Bir de Allah, Hz. Mûsâ (a.s.)'ı Hz. Hârûn (a.s.)'la desteklediği gibi yardımcı gönderip kulunu destekler ve kuvvetlendirir. Allah, Hz. Mûsâ (a.s.)'ı kendi kavmine göndereceği zaman Hz. Mûsâ (a.s.), **"kardeşim Hârûn'un dili benimkinden daha düzgündür. Onu da beni doğrulayan bir yardımcı olarak benimle birlikte gönder. Zira onların beni yalanlamalarından korkuyorum"**[4] demiş, Allah da onu Hz. Hârûn (a.s.)'la desteklemiştir.

Şimdi de Allah'ın âtâ "verdi" fiilini anlamaya çalışalım inşallah.

Allah verir.[5] Allah her bir peygambere vahyini vermiştir. Aynı zamanda peygamberlere hikmet vermiş, ilim vermiş, hüküm vermiştir. Allah, kullarına da ilim verir, hikmet verir, hüküm verir, furkân verir ve Allah kime ilim vermiş, hikmet vermiş, hüküm vermiş, furkân vermişse ona pek büyük bir hayır vermiş, pek büyük bir nimet ikram etmiştir;[6] çünkü Allah, furkânı ikram ederek ona doğruyu yanlıştan ayırt etme gücünü, kuvvetini vermiş olur. O kul da bu nimetle rabbinin muradını anlar.

İnsan çaba göstererek bir duada bulunur Allah da onun duasını kabul eder ve istediği şeyi kuluna verir. İnsana her şeyi veren, ikram eden Allah'tır. Allah; vermesiyle, ikram etmesiyle kulunu üstün kılar; ama burada unutmamamız gereken bir durum vardır. Allah hangi kuluna ne vermişse o kul, Allah'ın verdiği şeye kesinlikle layık olmuştur. Yoksa Allah hiç kimseye torpil yapmaz ve kimseyi diğer kullarından ayırıp üstün tutmaz. Allah her ne için "şu

[4] Kasas /34
[5] Bakara /247, Nisâ /40, Tevbe /59
[6] Bakara /269

yolda yürüyün, şunu şöyle yapın" dediyse öyle yapmak insana Allah'ın sevgisini, yakınlığını kazandırır ve insanı Allah'ın ikramına nail eder. Bu herkes için geçerlidir. Başka türlü hiç kimse için manevi olarak kazanmak yoktur.

Allah, bir de kullarına ilim verir. İnsanın hem kendi çabasıyla, gayretiyle öğrendiği zahiri ilim vardır hem de Allah'ın insana katından ilim vermesi vardır. Elbette ki Allah'ın ilim vermesi de yine insanın çabasının ve gayretinin sonucudur.

Şimdi de âtâ "verdi" fiilini âyetlerle beraber öğrenmeye çalışalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Allah bütün insanlara verir; ama dünyalık olarak verdikleri sadece dünya hayatının geçimliliğidir. Okuyacağımız bu âyette Allah dünyevi nimetlerin geçici, ahiret nimetlerinin ise hem daha hayırlı hem de baki olduğunu beyan eder. **"Size verilen (dünyevi) her şey (sadece) dünya hayatının geçimliği ve süsüdür. Allah katında olan ise daha hayırlı ve bâkidir. Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız?"**[7] Allah bize "hâlâ aklınızı kullanıp dünya hayatının geçiciliğini, ahiretin ise ebedi oluşunu anlamayacak mısınız" diye soruyor!

"Ne zaman ki (Mûsâ) güçlü çağına ulaşıp olgunlaşınca, biz ona hikmet ve ilim verdik. İşte biz, muhsinleri (güzellik yapıp güzel olanları) böyle mükâfatlandırırız."[8] Allah kimin güzel yapacağını, güzel olacağını bilir ve muameleyi bu ilmine göre yapar. Bununla ilgili olarak Allah âyet-i kerimede **"sizi, yerden (topraktan) yarattığında da analarınızın karnında ceninler iken de en iyi bilen sadece odur. Öyleyse nefislerinizi temize**

[7] Kasas /60
[8] Kasas /14

çıkarmayın. O, takvâ sahibi olanları (kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanları) çok iyi bilendir"[9] buyurur.

Allah, bir de Kıyamet günü herkese amel defterini verir. **"Her insan topluluğunu imamıyla birlikte çağıracağımız o günde kimlerin (amel) kitabı sağından verilirse işte onlar kitaplarını (sevinçle) okurlar ve kıl kadar haksızlığa uğratılmazlar."**[10]

Allah bu âyette de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e buyurur. **"Andolsun ki biz sana tekrarlanan yedi (âyetlik Fâtiha Sûresi'n)i ve Kur'ân-ı Azîm'i (yüce Kur'ân'ı) verdik."**[11] Tekrar edilen bu yedi âyet olan Fâtiha Sûresi, Kur'ân'ın özetidir. Fatihâ Sûresi aynı zamanda Allah'ın tam olarak indirdiği ilk sûredir; yani Allah, Fatihâ'yı indirmekle önce bütün âyetlerini özetle beyan etmiş sonra da âyetleri peyderpey indirerek genişçe açıklamıştır.

Dikkat edersek Allah önce Fâtiha için "(onu) sana verdik" dedi. Ondan sonra "sana Kur'ân-ı Azim'i verdik" buyurdu; yani Allah Fâtiha'yı Kur'ân'dan önce zikretti. Bu durumda bizim de öncelikle Fâtiha'yı öğrenmemiz gerekir. Eğer Allah, Kur'ân'a "azim" dediyse bu durumda Fâtiha da azim bir sûredir, insanı azametli kılacak, Hz. İnsan edecek bir sûredir. Bu nedenle bir kul, Fâtiha'yı anlar ve ona iman edip gereğini yerine getirirse mutlaka Allah'a vasıl olur, dost olur, yakın olur, mukarrebun olur, Hz. İnsan olur.

Hepimiz biliyoruz ki Fâtihasız namaz olmaz.[12] Fâtihasız namaz olmuyorsa o hâlde namaz demek; Fâtiha'yı anlamak, Allah'ın huzurunda Fâtiha'yı okumak ve Fâtiha'nın gereğini yapmak demektir. Fâtiha'nın gereğini yerine getirebilmek için de Allah'ın kendilerine nimet verdiği kullarla beraber olup onlarla birlikte sırât-ı mustakîmde bir yolculuk yapmak şarttır. Fâtiha

[9] Necm /32
[10] İsrâ /71
[11] Hicr /87
[12] İbn Rüşd, Bidâyetü'l-Müctehid, Mısır, Ty, I/119

Sûresi'nde de okuduğumuz üzere insan, Allah'ın kendisine nimet verdiği kullarla beraber sırât-ı mustakîmde yolculuk yapmazsa dalâlette kalır ve gazaba uğrar.[13] Fâtiha'nın gereğini yerine getirmediği için kıldığı namaz kendisini her türlü aşırılıktan alıkoymaz, Allah'a yaklaştırmaz, namazı miraç olmaz ve böyle bir insan hiçbir zaman miraca çıkamaz.

Bununla beraber biri namazı Fâtiha'yla kılmayınca namaz kılmakta zorlanır, namazı yük gibi, mecburiyet gibi anlar ve mecbur olduğunu düşündüğü için namaz kılar; ama Fâtiha'yı bilerek, gereğini yerine getirerek namaz kılarsa bu defa namazı aşkla, muhabbetle kılar ve her namaz kılışından sonra üzerinden ağır bir yükün kalktığını tadar; çünkü huzura çıkmıştır. Huzura çıktığı için günahın, gafletin ağır yükü üzerinden kalkmış ve tertemiz olmuştur. O da kendini hafiflemiş ve tertemiz olmuş hisseder.

"(Resulüm! De ki) Size kitâbı (hak ile bâtılı birbirinden ayıran bu Kur'ân'ı) tafsilatıyla indiren o iken, ben size Allah'tan başka bir hakem mi arayayım?"[14] Her konuda hüküm yalnızca Allah'ındır. Allah size hakem olarak Kur'ân'ı indirdiği hâlde Kur'ân'dan başka hakem mi arayacaksınız? Allah başka bir âyet-i kerimede bununla ilgili olarak **"herhangi bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz, Allah'a ve âhiret gününe gerçekten iman ediyorsanız, onu Allah'a ve resul(ün)e arz edin (onların hükmüne göre aranızda hüküm verin)"**[15] buyurur.

Hakem, Allah'ın ismidir. Allah Kur'ân'ı indirerek hükmünü vermiştir. Bizim de her türlü sorunu Allah'ın vahyine ve resulüne götürüp Allah ve resulünün hükmünü kabul etmemiz gerekir. Bilmemiz lazım ki Allah ve resulü ne dediyse doğru olan odur. Eğer

[13] Fâtiha /6-7
[14] En'âm /114
[15] Nisâ /59

her durumda böyle bakmaz, Kur'ân'dan başka hakem ararsak iman etmemiş oluruz.

"Kendilerine (daha önceden) kitap verdiğimiz kimseler (ehl-i kitap) gerçekten bu (Kur'ân)ın rabbin tarafından hak olarak indirilmiş olduğunu bilirler. O hâlde sakın şüphe edenlerden olma."[16] Yani "onlar bilmiyorlar, anlamamışlar" deme! Hepsi de Kur'ân'ın, rabbinden hak olarak indiğini bilir.

"Andolsun biz Lokmân'a, 'Allah'a şükret!' diye hikmet verdik." Allah bir kula hikmet verdiğinde ona şükretmeyi emreder. **"Kim şükrederse ancak kendisi için şükretmiş olur. Kim de küfrederse (kendi üzerindeki nimeti görmeyip nankörlük ederse) muhakkak ki Allah ğaniyydir, hamîddir (zengin, kerim ve her şeyin kendisine muhtaç olduğu, bütün hamdların ve övgülerin sadece kendisine ait olduğu tek zattır)."**[17]

"İnsana bir zarar (bir sıkıntı) dokunduğu zaman (o sıkıntının giderilmesi için) bize (yalvarıp) dua eder sonra kendisine tarafımızdan bir nimet verdiğimiz vakit, 'bu bana ancak bilgimden dolayı verildi' der. Hayır (öyle değil)! O bir imtihandır; fakat onların çoğu (bunu) bil(ip idrak et)mezler."[18] Allah, kulunu çeşitli imtihanlara tabi tutar. Örneğin; musibet verir imtihana tabi tutar, sıkıntısını giderir imtihana tabir tutar, bir de nimet verir imtihana tabi tutar. İnsan her ne yaşarsa yaşasın Allah onu imtihana tabi tutmuştur; ama insanların çoğu imtihanı anlamazlar.

"Size verilen şeyler yalnızca dünya hayatının geçimliğidir. Allah katında bulunanlar ise iman edip rablerine tevekkül edenler için hem daha hayırlı hem de bâkidir."[19] Dünyalık olarak size verilenler dünya hayatının geçici menfaatidir. Allah katında

[16] En'âm /114
[17] Lokmân /12
[18] Zumer /49
[19] Şûrâ /36

olanlar ise rablerine iman edip tevekkül edenler içindir. İşte, asıl hayırlı olanlar da rabbinin katındaki bu nimetlerdir.

Allah âyetin devamında ahiretteki nimetlerini ikram ettiği kullarının hâlini beyan eder. **"Onlar ki büyük günahlardan ve fuhşiyattan (aşırılıktan) kaçınırlar, öfkelendikleri zaman da (karşıdakinin hatalarını) bağışlarlar. Yine onlar, rablerin(in davetin)e icabet ederler ve namazı ikâme ed(erek her anda Allah'ın huzurunda durmaya çalış)ırlar. Onların işleri, aralarında istişare iledir. Onlar kendilerine rızık olarak verdiklerimizden de (Allah yolunda) infak ederler. Bir zulüm (ve saldırıy)a uğradıkları zaman da (aralarında) yardımlaşırlar."**[20]

Okuyacağımız bu âyetlerde Allah yine ahiret nimetini kazanan kullarının hâlini anlatır. **"O (muttaki)ler ki gıyâben rablerinden haşyet duyarlar. Yine onlar (görmedikleri hâlde hesap verecekleri kıyamet) saat(in)den (korkup) titrerler. İşte bu (Kur'ân) da bizim indirdiğimiz mübarek (şanı yüce ve insanı yücelten) bir zikir (hatırlatma ve öğüt)tür. Şimdi siz onu inkâr mı ediyorsunuz?"**[21]

"Şüphesiz (bizim, bir de mü'min kullarımız vardır) onlar ki rablerine olan haşyetlerinden dolayı tir tir titrerler. Onlar ki rablerinin âyetlerine iman ederler. Onlar ki rablerine (hiçbir şeyi) şirk koşmazlar ve onlar ki rablerine dönecekleri(ni bildikleri) için (Allah yolunda) verdikleri (her) şeyi kalpleri ürpererek verirler. İşte onlar, hayırda yarışırlar ve (yine) onlar (imanda, amelde ve hayırda) öne geçenlerdir."[22]

"(Allah) Hikmeti dilediğine (bu uğurda çalışıp gereğini yapana) verir. Kime de hikmet verilirse elbette (ona) pek çok

[20] Şûrâ /37-39
[21] Enbiyâ /49-50
[22] Mu'minûn /57-61

hayır verilmiş demektir. Ancak gönül (ve akıl) sahiplerinden başkası (bunu düşünüp) öğüt almaz."[23]

"İnsanlardan öylesi vardır ki, 'rabbimiz! Bize (nasibimizi mal ve servet olarak) dünyada ver!' derler. Böylesinin âhirette hiçbir nasibi yoktur. Onlardan bir kısmı da, 'rabbimiz! Bize (El Esmâu'l Husnâ'n ile tecelli ederek) dünyada da güzellik ver, âhirette de güzellik ver ve bizi (cehennemdeki) ateş azabından koru!' der. İşte onlar için kazandıklarından (hem dünyada hem de âhirette büyük) bir nasip vardır. Allah, hesabı süratlice görendir."[24]

Rabbinden hem dünyayı isteyenler hem de güzellik isteyenler; yani ihsanı, muhsin olmayı isteyenler vardır. Allah dünyayı isteyenler için başka bir âyet-i kerimede **"kim âhiret (için) ekin (eker gibi dünyada sâlih ameller ekip onun kazanc)ını isterse, onun ekinini(n kazancını âhirette) onun için arttırırız. Kim de dünya ekinini (kazancını) isterse ona da ondan (bir şeyler) veririz. Fakat onun âhirette hiçbir nasibi yoktur"**[25] buyurmuştur. Dünyayı isteyenlerin ahiretten nasibi yoktur. Sadece "rabbimiz, bize dünyada da ahirette de güzellik ver" diyenlerin ahiretten nasibi vardır. Tabi, kim ne kadar güzel yaptı ve güzel olmaya çalıştıysa ahiretteki nasibi de bu çalışmasına göre olur.

Hiç kimse dünyalıktan kazandığı bir şeyi öbür tarafa götüremez; ama Allah'ın El Esmâu'l Husnâ'sından güzellik alır ve Allah'ın güzelliği ile güzel olursa kazandığı bu nimeti ahirete götürür. Böylelikle hem dünyada hem de ahirette güzel olur.

Peki, kul, yaptıklarıyla Allah'ın isimlerini nasıl kazanır?

[23] Bakara /269
[24] Bakara /200-202
[25] Şûrâ /20

Az önce okuduğumuz âyette Allah serîul hisâb olduğunu; yani hesabı seri şekilde anında gördüğünü buyurmuştu. Kul bir güzellik yaptığında o güzellikle ilgili olan Allah'ın isimleri onun üzerine anında tecelli eder ve kul, hayırdan yana yaptığı o güzellikle Allah'ın isimlerini kazanmış olur.

Herkes kendini bilir, tanır. Bununla beraber insanlar da yüzde doksan olarak birbirlerini bilirler. Geri kalan yüzde onluk kısım kendini gizlediği için bilinemeyebilir; ama netice itibariyle herkes kendinin de, ailesinin de, arkadaşlarının da Allah'a ne kadar yakın, ne kadar uzak olduğunu, Allah'a ne kadar teslim olduğunu, ne kadar isyan ettiğini, Allah'ın güzelliği ile ne kadar güzel olduğunu veya şeytanın verdiği vesveseye ne kadar boğulduğunu bilir; çünkü herkes Allah'ın güzelliğinin kendisine ne kadar tecelli ettiğine şahiddir. İnsan, hâline şahid olmazsa, ahirette nereye gideceğini, manevi olarak ne hâlde olduğunu, Allah'a ne kadar yakın, ne kadar sevgili olduğunu bilmezse Allah ona hile yapmış olur. Hâşâ, böyle bir şey de mümkün değildir.

Bu yüzden kendini bilmeyen hiç kimse yoktur. Biri kendine baktığında manevi olarak ne durumda olduğunu bilir. Bildiği için de yanlışı, hatası varsa kendini düzeltme ve ahirette kaybetmemek için çaba, gayret gösterme imkânına sahiptir. Eğer ahiretten nasibimiz olsun istiyorsak biz de "acaba rabbimden dünyayı mı yoksa hem dünyada hem ahirette güzelliği mi istiyorum" diye kendimize bakalım. Baktığımızda dünyayı mı ahireti mi istediğimizi net olarak anlarız.

Evet, Allah verir. Allah'ın, kuluna vermediği hiçbir şey yoktur. Kulunu sevdiği için ona her şeyi vermiş, ikram etmiştir; ama verdiklerini kul onunla ebedi hayatını kazansın diye vermiştir. Yoksa dünyadayken Allah'ın verdikleriyle eğlensin diye vermemiştir.

“(Ey insanlar!) Allah’ın, göklerde ve yerde ne varsa (hepsini) sizin hizmetinize verdiğini, nimetlerini açık ve gizli olarak size bol bol ihsan ettiğini görmediniz mi?”[26] Ay’ı, Güneş’i, yıldızları, rüzgârı, bulutları, yağmuru, denizleri, denizdeki gemileri, sizi taşıyan araçları, bağı, bahçeyi, yeri, otu, kısacası yerde, gökte ve ikisi arasında ne varsa hepsini Allah sizin emrinize musahhar kılmıştır.[27]

Allah her bir kuluna tek tek “neyi sayarsan say, hepsini senin emrine vermiş, senin için yaratmış; seni de kendim için yaratmışım. Seni kendim için yarattığımdan dolayı bu kadar şerefli, kıymetli, değerlisin. Bu yüzden her şeyi senin emrine veriyorum. Her şey zaten senin içindir, sen de sadece beni ve ahiretteki nimetleri iste” buyuruyor.

Allah verir, insan da Allah’ın kendisine verdiği dünyalık nimetleri ebedi hayatını kazanmak için Allah yolunda vermelidir. Allah âyet-i kerimede muttakileri anlatırken **“onlar ki kendilerine verdiğimiz rızıktan (Allah yolunda) infak ederler”**[28] buyurmuştur. Allah, kuluna verdiği her şeyi kul onlar vasıtasıyla Allah ile alışveriş yapsın, onları verip karşılığında Allah’ın sevgisini kazansın diye vermiştir. Kul da ister malı, ister ilmi, ister hikmeti, isterse de gönlündeki aşkı, muhabbeti olsun Allah’ın kendisine verdiklerinden ikram edip alışverişini Allah ile yapmalıdır. Öyle ki Allah’ın kendisine verdikleriyle kazanabilsin.

Yalnız Allah ile alışveriş yapmanın bir şartı vardır; o da kulun onları sadece Allah’ın rızasını, vechini, cemalini, yakınlığı isteyerek vermiş olmasıdır. Aksi takdirde Allah kendisi için yapılmayan hiçbir şeyi kabul etmez; çünkü Allah âyet-i kerimede **“(o gün) onun (Allah’ın) yanında hiçbir kimseye verilecek bir nimet yoktur. E’âlâ (yüceliği anlaşılamayacak kadar büyük) olan**

[26] Lokmân /20
[27] Nahl /12-14, İbrâhim /32, Rûm /46
[28] Bakara /3

rabbinin vechini (cemâlini ve rızasını) isteye(rek gerekeni yapa)n müstesna!"[29] Allah'ın vechini, cemalini isteyerek yaptığınız işler dışında hiçbir işiniz ikrama, nimete, şükrana layık değildir, buyurmuştur. Allah'ın cemalini isteyerek yapmadığınız işler güzel olmaya layık değildir, size güzellik kazandırmaz, nimet kazandırmaz. Onları her ne için yapmışsanız karşılığı en fazla istediğiniz şeyi kazanmak olur, onu da ahirete götüremezsiniz.

Allah bize "ben seni istiyorum, sen de beni iste! Ben senden kulluk istiyorum, âbdiyet istiyorum, âşıklık istiyorum. Senden rızık istemiyorum; çünkü seni ben rızıklandırıyorum. Senden sadece bana iman etmeni, âbd olmanı istiyorum" buyurur. Biz de ya rabbimizi tercih eder, rabbimize kul, âbd olur, rabbimize yakın, dost oluruz ya da rabbimizi tercih etmek yerine başka tercihler yapar, bunun neticesinde rabbimizi de kendimizi de kaybederiz. Bu konudaki tercih de bütünüyle bize aittir.

Evet, ramazan ayının sonuna doğru geliyoruz. Hiç kimsenin bugünü dünü gibi değildir, dünüyle aynı değildir. İman edenler, Allah'ın rızasını, dostluğunu, cemalini, vuslatı, ebedi hayatını hedefine koyanlar hedefine doğru yol almıştır. Ters tarafa dönenler de oraya doğru yol almıştır. Rabbine koşanlar rabbine biraz daha yakın olmuş, rabbinden kaçanlar ise rabbinden biraz daha uzaklaşmıştır.

Allah için çaba, gayret göstermek tamamen kulun elindeki bir şeydir. Kul zahiri olarak elinden gelen her şeyi yapabilir; ama vuslat yolculuğu gönül yolculuğu olduğu için bu yolculuğun bir tarifi olmaz.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Biri manevi olarak yerde olabilir; ama bir de bakarız ki göğün beşinci katına çıkmıştır.

[29] Leyl /19-20

Nasıl?

Yolculuk gönül yolculuğu olduğu için o da bütün gönlüyle Allah'a dönmüş ve Allah'a teslim olup "ya rabbi! Ben senin kulunum, ben sana teslim oldum. Gönlüm bütünüyle sana aittir. Gönlüm senin arşındır ve ben de gönlümü, gönlümün sahibine, sana teslim ettim" deyip gönlünü Allah'a teslim etmiştir. Böyle yaptığı için de önceleri yerdeyken sonrasında gökte olmuştur; çünkü Allah onu bir anda kendine çekmiştir. Tabi ki önce kendisi rabbini tercih etmiştir. Biri de gece gündüz çaba, gayret içindedir; ama bir adım bile atamamıştır; çünkü rabbini istememiş, tercih etmemiş, rabbini isteme gücünü kendinde bulamayıp "ben gerekeni yapamam" demiştir.

Allah âyet-i kerimelerde şeytanların göğe çıkamayacaklarını sadece göğün altına kadar gelebildiklerini beyan eder. Şeytanlar, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in doğumundan sonra artık göğe çıkamadılar; ama daha önce yedinci kat göğe, cennete kadar çıkabiliyor ve orada kulak hırsızlığı yaparak meleklerden bir şeyler dinlemeye çalışıyorlardı. [30]

İnsan da manevi olarak ya yerdedir ya da göktedir. Bir kul, rabbini tercih edip itminanı bulduysa gök kapısı ona açılır, o da artık gökte olur. "Allah" deyip rabbine dönünce gökte olur sonra işiyle meşgul olunca yerde olur; fakat ne zaman "Allah" deyip rabbine dönse mutlaka gökte olur, o zaman da şeytan ona güç yetiremez; çünkü şeytan, göğe çıkamaz.

Aynısı namaz için de geçerlidir. Namazın miraç olabilmesi için kulun, gök kapısından geçmesi gerekir. Kul, Allah'ın zikri ile, Allah ile, Allah'ın muhabbeti ile mutmain olmadan huzurda duramaz, dolayısıyla yerde sürünmeye devam eder. Biz de "acaba yerde miyiz, gökte miyiz, gök kapısı bize açılmış mı, açılmamış mı, 'Allah' dediğimizde bizim için her şey bitiyor mu, bitmiyor mu"

[30] Hicr /16-18, Cinn /8-9

diye kendimize bakalım. Kendimize baktığımızda nerde olduğumuzu net bir şekilde anlarız.

Kul “Allah” dediğinde kendisi için her şey biter, bitmelidir; çünkü gönül itibariyle rabbine dönüp “Allah” dediğinde her şeyin sahibi olan, her şeyi yaratan rabbinin huzurunda onunla beraber olur. Yaratanın olduğu yerde yaratılanın hiçbir hükmü olur mu? - Elbette ki olmaz. Bu yüzden insan, bütün gönlüyle rabbine dönüp “Allah” dediğinde kendisi için hiçbir şey kalmaz. Bu hâli kazanmak tamamen tercihimize bağlıdır. Tercih yapabilmemiz için de rabbimizi, kendimizi tanımamız, anlamamız ve kul olduğumuzu kabul etmemiz şarttır. Aksi takdirde rabbini, kendini tanımayanlar rabbini tercih edemez, kulluğunu yapamaz.

Unutmamamız lazım ki rabbini tercih edenler “Allah” diyenlerdir. Şayet biri rabbini tercih etmemişse “Allah” diyemez, dili “Allah” dese de gönlü “Allah” demez.

Peki, gönül itibariyle “Allah” dediğimizi nasıl anlarız?

“Allah” deyip demediğimizin ispatı Allah için yapabildiklerimizle ölçülür. Biri bize “Allah için ne yapabilirsin” diye sorduğunda “Allah’ın istediği, sevdiği her şeyi yapabilirim” diyebiliyor ve gerekeni yapabiliyorsak gönül itibariyle “Allah” diyoruz demektir; ama Allah için bir şey yapamıyor, Allah’ın vahyini hayatımıza geçirmek için elimizden geleni yapmaya çalışmıyorsak bu durumda gönlümüz “Allah” demiyordur.

İnşallah rabbimizi tanıdıkça, anladıkça, rabbimizin yakınlığını, güzelliğini tattıkça kim olduğumuzu, Allah katındaki kıymetimizi, değerimizi, şerefimizi anlarız, gönlümüz de artık “Allah” der. Biz de Allah için elimizden gelen bütün çabayı sarf ederiz.

Evet, Allah verir. Kul güzel yaptıkça Allah ona şeref verir, izzet verir, her bir isminden tek tek kuluna verir. Allah âyet-i

kerimede **“o, hanginizin daha güzel amel edeceğini imtihan etmek için ölümü ve hayatı yaratmıştır”**[31] buyurur. Demek ki güzel yapmak hayatın gayesiymiş! Öyleyse kendimize dönüp ne kadar güzel yaptığımıza bakalım; çünkü güzel yaptığımız kadarıyla hayatımızın gayesini gerçekleştirmiş oluruz.

Devamlı söylüyorum; güzeli bilmeyen, güzelin ne olduğunu anlamayan hiç kimse yoktur. İstisnasız herkes güzelliği bilir. Allah’a göre güzel olan şey insanlara göre de güzeldir. Mesela; rahmet etmek, ikram etmek, affetmek, sevmek, halim olmak, yumuşak olmak güzeldir. Allah’ın hangi ismine bakarsak bakalım mutlaka hepsi güzellikle ilgilidir, güzellikten başka bir şey değildir. Öyleyse insan ancak Allah’ın isimleriyle güzel olabilir, onun isimleriyle güzelliği kazanabilir. Onun haricinde hiçbir şeyle güzellik kazanamaz.

Allah’ın her ismi güzel olduğu gibi Allah’ın isimlerinin tersi de güzel değildir. Örnek vermek gerekirse; Kerîm isminin tersi olan cimrilik, Hâlim, Latîf, Raûf isimlerinin tersi olan hoşgörüsüzlük, Ğaffâr, Ğafûr, Afuvv isimlerinin tersi olan affetmemek, Vedûd isminin tersi olan sevmemek fiilleri de çirkindir. Güzellikler bizi Allah’a yaklaştırır, Allah’ın güzelliği ile güzel yapar, Allah’a ayna yapar, halife yaparken tersi olanlar ise bizi Allah’tan uzaklaştırır. Bu durumda insan yalnızca Allah’ın isimlerinin tecellisiyle Allah’a yaklaşabilir demektir.

Güzel olmak mı istiyoruz, o hâlde Allah’ın isimlerinin üzerimizde tecelli etmesi ve tabi tutulduğumuz imtihanlarda güzel yapmamız gerekir. Başka türlü “benim kalbim temizdir” demekle güzel olamayız. Allah, bizden icraat istiyor, amel istiyor! Kıyamet gününde mizana koyulacak olan, bilgimiz değil amelimizdir. Allah bizim imanımızla ne yaptığımıza, imanımızın bize neyi kazandırdığına, neyi yaptırdığına bakar ve ona göre bizi

[31] Mulk /2

hesaba çeker. Allah âyet-i kerimede **"rabbinin bazı (kıyamet) alametleri geldiği gün önceden iman etmemiş ya da imanında bir hayır kazanmamış olan kimseye artık imanı bir fayda vermez"**[32] buyurmuştur. Kıyamet günü iman etmeyenlerle imanı kendisine fayda vermeyenler kaybederler. O zaman iman etmemekle imanın fayda vermemesi aynı şeydir. Birine imanı fayda vermezse o kişi öbür tarafa imansız olarak gider. İşte, imanımızın bize fayda vermesi için Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi güzel yapmamız şarttır.

Allah, kulunun kulluğunu, âbdliğini, âşıklığını, imanını ve aşkını ispatlaması için fedakârlık yapmasını sever, kulundan da bunu ister. Allah'ı sevenler, ona âbd olanlar, kul olanlar, âşık olanlar da ancak maşuku için her şeyi yapanlardır, yapabilenlerdir. Maşuku için bir şey yapamayanlar Kıyamet günü imanlarının kendilerine bir fayda vermediğini görür, o zaman da iş işten geçmiş olur.

Kul, âbd; tek kelimeyle mecnun demektir. Mecnun da aklını kaybeden demek değil tam tersine aşktan, muhabbetten sarhoş olan demektir. Sevdikleri uğruna her şeyi yapabildikleri için âşıklara "mecnun" denilir. Onlar aşkları için her türlü fedakarlığı yaparlar; ama dünyayı tercih edenlerin nazarında onlar delidir; çünkü dünyayı tercih edenler "insan aşk için nasıl böyle yapabilir" der. Bunun sebebi; âşık olmayışlarıdır. Kendileri âşık olmadıkları için aşkın insana neler yaptırabileceğini bilmezler, bu nedenle âşıklara deli derler. Hakiki âşıklık, âbdiyet ise Allah için mecnun olmaktır. Nasıl ki Mecnun, Leyla için her şeyi yapabilecek durumdaysa kul da Allah için istisnasız her şeyi yapabilecek durumda olmalıdır. Eğer biri Mecnun gibi değilse Allah'a âbd olmamış, olamamıştır, Allah'a âbd olmaktan da söz edemez.

[32] En'âm /158

İnşallah biz de rabbimiz için elimizden gelen her şeyi yapar ve rabbimizin istediği, razı olduğu gibi âşık kullar olur, rabbimiz için mecnun oluruz.

Evet, hep beraber Allah'ın eyyede "destekledi" fiili ile âtâ "verdi" fiilini anlamaya çalıştık.

Allah bizi dünyayı ahirete, nefsini rabbine tercih edenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi gerçek manada âbd olanlardan, âşık olanlardan ve âşıklığını ispatlayanlardan eylesin. Allah bizi "rabbim Allah'tır" diyenlerden ve nerde olursa olsun rabbinin huzurunda olduğunu unutmayanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.